PREDICI
PENTRU POPOR

DE

Arhimandritul IULIU SCRIBAN
Profesor pensionar al Facultății de Teologie din București

TIPOGRAFIA CĂRȚILOR BISERICEȘTI
BUCUREȘTI

PREDICI PENTRU POPOR

DE

Arhimandritul IULIU SCRIBAN,
Profesor pensionar al Facultății de Teologie din București

EDIȚIA IV

BUCUREȘTI
TIPOGRAFIA CĂRȚILOR BISERICEȘTI
1944

Cuvânt de însoţire.

la a IV tipărire a Predicilor pentru Popor

Am pornit a face aceasta şi acum 10 ani. Oastea Domnului din Sibiu ne-a cerut să tipărească ea, pe socoteala ei, predicile acestea. In parte le-a şi tipărit. A dat la iveală volumul I.

Dar n'a mai putut merge înainte cu celelalte volume. In această vreme însă, cartea ni s'a tot cerut. Noi am avut cu ea mulţămirea de a vedea cum cartea duhovnicească în adevăr este singura carte care răzbeşte până la oamenii cei mai de rând. Ei nu simt nevoia de alte cărţi. Oricât ne silim noi a face lumea să cetească, nu putem răzbi până la păturile cele mai jos ale poporului cu orice fel de carte. Cartea duhovnicească însă este pe inima lui. Vine singur şi o cere.

Aceasta mi-au dovedit-o cu adâncă mulţămire predicile de faţă. Au venit la noi oameni de rând şi ne-au întrebat: Când iese al doilea volum?

Apoi pentruca oamenii, care altfel nu cetesc altceva, să urmărească tipărirea unei cărţi, este lucru foarte îmbucurător. Inseamnă că ei au gustul de a ceti, dar deocamdată numai pentru cartea duhovnicească.

Să ne bucurăm şi prea bucurăm aflând aşa ceva. Vedem că gustul de cetit a prins. Deci să ne slujim de cartea duhovnicească, pentrucă ea este unealta prin care putem îmboldi gustul de cetit al oamenilor în chipul cel mai fericit.

De aceia ne bucurăm că putem duce acum înainte ceiace

începusem acum 10 ani şi n'am isprăvit. Se cheamă că, datorită Casei Şcoalelor, acum vom încheia a patra tipărire a Predicilor pentru popor. Ele intră în larga folosinţă a creştinilor. Ştim că ne vor mulţămi că n'am mai întârziat.

De data aceasta, predicile noastre ies ceva mai sporite de cum au fost in trecut. Din 65 câte au fost la a III tipărire, acum au trecut de 70.

Socotim să le avem gata ieşite din tipar la Crăciunul anului acestuia. Ne aşteptăm apoi să nu treacă prea multă vreme, până ce vóm ajunge cu ele şi la altă tipărire. Graiul lor neaoş românesc le face de răzbat uşor. Aceasta poate fi o învăţătură pentru mulţi de a nu se mai împletici în graiuri străine de vorba poporului, fiindcă el nu are cum dori un scris al cărui cuprins nu-l înţelege, din pricina vorbelor şi rostirilor neînţelese.

Bucureşti, 2 Martie 1943.

Arhim. SCRIBAN.

Cuvântare la ziua Anului Nou.

I.

Iubiţi fraţi intru Hristos,

O întreită sărbătoare întâmpină pe creştin în ziua Anului Nou. Două sunt sărbători bisericeşti, iar a treia este sărbătoare a obiceiului omenesc.

Avem azi sărbătoarea Domnului Hristos, care se numeşte **Tăierea-împrejur.** Aceasta era la Evrei sărbătoarea când se punea nume copilului şi era rânduită să fie în a opta zi dela naştere. De oarece azi suntem în a opta zi dela ziua Naşterii Domnului, iată avem această nouă sărbătoare.

Tot în ziua aceasta, noi avem pomenirea Sfântului **Vasile cel Mare,** arhiepiscopul Cezareei Capadociei, bărbat de mare cinste şi de înaltă învăţătură în sânul Bisericii Domnului Hristos. Pentru aceasta, în slujba acestei zile, se şi citesc moliftele care poartă numele lui.

In sfârşit, mai avem azi sărbătoarea numită a **Anului Nou.** E adevărat, aceasta nu e sărbătoare bisericească, dar e intrată în obiceiurile oamenilor. Ei îşi fac urări unul altuia, intră cu nădejde în vremea care poartă numele unui an nou, şi de aceia şi Biserica îi însoţeşte în veselia lor. Ea foloseşte toate prilejurile, când poate turna asupra inimilor oamenilor o picătură de îndemnare şi de înţelepţire creştinească. De aceia nu-i lasă singuri nici la acest prilej şi vine să-i îndrumeze, să-i ajute, să-i facă a folosi cu cuminţenie vremea nouă care li se deschide înainte.

Şi Biserica îşi are anul ei nou. Dar acesta nu e cel dela 1 Ianuarie, ci cel dela 1 Septembrie. El nu este însă o sărbătoare deosebită, ci e numai o nouă începere a calendarului nostru bisericesc.

Acum, a vorbi, la o zi ca aceasta, despre toate sărbătorile pe care le avem în această zi de 1 Ianuarie, este prea mult. Fiecare sărbătoare este un fericit prilej de a povesti multe înaintea creştinilor, de a-i face să guste vrednice învăţături. Ar trebui ţinute pentru aceasta nu o cuvântare, ci trei. De aceia noi ne-am hotărât să nu vorbim despre toate odată, ci să vorbim acum numai despre vremea aceasta a Anului Nou, despre starea sufletească cu care creştinul întâmpină această sărbătoare, despre gândurile cu care trebuie să se hrănească el şi despre chipurile cum trebuie s'o ţie. Va trebui să căutăm alte dăţi şi alte prilejuri, când vom putea vorbi şi despre numele Domnului Hristos şi despre ziua Sfântului Vasile.

II.

Iubiţi fraţi întru Hristos,

Este oare vreun om care să fie mulţămit de anul care s'a dus? Fără îndoială, niciun om nu este care să-şi fi putut avea toate dorurile sale împlinite. Totdeauna va găsi că el a avut atâtea supărări, în curgerea anului care a trecut, că a primit atâtea lovituri, la care nu se gândea, că a văut atâtea nădejdi risipite!

Câte nu pofteşte omul să i se împlinească, să săvârşească în vreme de un an de zile! Totuşi, la capătul lui, vede că i-a mers mai mult rău decât bine. De aceia puţini sunt ceice privesc cu jale spre anul care s'a dus. Cei mai mulţi zic: „Bine că am scăpat de el!“ şi-şi pun nădejdea în anul cel nou. Ei încarcă de ocări şi blesteme anul care nu mai

este și primesc cu brațele deschise, cu lumini aprinse, cu mese pline, cu inimi și mai pline, anul nou care vine.

Oare este cu dreptate ca oamenii să ocărască o scurgere de vreme pe care au primit-o cu brațele deschise? Au cerut dela ea tot binele și săturarea tuturor poftelor lor! Dar vremea în care le-a căzut lor a trăi este și ea o vreme dela Dumnezeu. După cum spunem că pământul este al lui Dumnezeu: **al Domnului este pământul și plinirea lui, lumea și toți ceice locuiesc într'însa** (Psalmul 23, 1), asemenea trebuie să spunem și despre ani, fiindcă ei sunt măsura ființelor și a lucrurilor. Fiecărei ființe i s'a dat un număr de ani să trăiască și toate vietățile își au legea lor, de a le fi viața mai lungă sau mai scurtă.

Fiecare vreme, apoi, în care o ființă se găsește, este prilej ca ea să-și îndeplineaescă rostul ei pe pământ. Și după cum vedem, celelalte vietăți, afară de om, își urmează șirul lor fără abatere și calcă deplin în albia în care le-a pus Dumnezeu să-și treacă viața lor.

Și omul își are un șir de ani ai vieții sale pe pământ și toate prilejurile care-i stau înainte, pentru a împlini ce se află în chemarea vieții lui. Acum însă ne putem întreba: Folosește omul toate prilejurile care-i stau la îndemână? Este el gata să ia cunoștință despre ce are de făcut și să pășească spre ele cu toate puterile?

O! departe este omul de aceasta! Trăiește în lumea lui Dumnezeu, dar își croiește o viață care este cu totul străină de Dânsul. In felul acesta, el nu-și mai socotește anii ca prilejuri pentru a făptui ce i s'a pus înainte drept chemare a vieții sale. Iși clădește o lume nouă a închipuirilor sale, a poftelor sale, și atunci nimeni nu-l mai poate sătura.

De aici vin toate nemulțămirile lui cu anii care au trecut și în care nu i s'au împlinit câte dorea el. In adevăr, cu o viață croită în felul acesta, el va blestema toți anii

la rând, fiindcă nicio vreme nu va fi care să-i sature toate pornirile lui.

El intră în anul cel nou, dar singur face ca acel an să nu fie mai bun ca alții. Nenorocirea lui este că poftește prea multe, așteptarea sa este oarbă, el însuși face ca dorurile sale să rămâie neîmplinite.

III.

De ce să nădăjduiești atât de multe dela lumea aceasta? Oare nu nădăjduim atâtea lucruri de prisos? Oare vor fi toate de trebuință sporului nostru întru viața duhovnicească? Oare vor sluji toate ca să ne apropie de Dumnezeu?

Fără îndoială că nu. Ba trebuie nă mai socotim că spre aceleași lucruri năzuiesc și alții. Ele nu ajung pentru toți. Vom fi siliți să ne ciocnim de frații noștri, și iată, de aici vine că înseși dorințele noastre vor fi osânda noastră, pricina nefericirii noastre.

Dimpotrivă, dacă năzuim spre bunurile cerești, acestea sunt fără sfârșit. In acestea nu intrăm în ceartă cu nimenea. Dacă vom pune asemenea ținte ființei noastre, la capătul anului vom găsi nu numai că am făcut un mare spor, ci și că dorințele ni s'au împlinit. Acestea sunt cele care nu dau greș, fiindcă bunurile sufletești nu te amăgesc ca cele pământești. Numai să năzuiești spre acestea și le vei avea.

Atunci, Fraților, cine este de vină că oamenii privesc cu scârbă spre anul care s'a dus? Așa îl vor privi peste un an și pe acesta în care au intrat, fiindcă pășesc și în el cu tot atâtea pofte, pe care nu le vor putea sătura niciodată. Nu vor înceta apoi să fie tot nefericiți.

Cași cum anul cel nou ar fi ceva fermecat, oamenii privesc spre dânsul cu gurile căscate, cu inima în tremur, cu priviri rugătoare. Fiecare om are pe buze: dă-mi! adu-mi! fă-mi!

Dar acestea nu vor putea fi niciodată. Implinirea dorurilor noastre stă în noi înșine, nu afară din noi. Și dacă se pare că unii au avut o împlinire neașteptată a dorurilor lor și odată ii vezi ridicați în mare cinste, iar alții privesc spre ei jinduind să li se întâmple și lor la fel, — ce amăgire!

Oare câte din fericirile acestea sunt statornice? Ia numai priviți pe om, nu numai într'o clipă a fericirii lui, ci în lungul anilor! Vă veți încredința cât de iute se risipesc toate mulțămirile acelea, cu care se vedeau încărcați o clipă, când, cu ochi poftitori, alții șopteau: de ce n'am avut și noi acest noroc?

Nu râvniți, spre fericirea nimănui, Fraților, fără numai spre cea care este câștigată înaintea lui Dumnezeu! Căci dacă este vorba de slavă, de izbândă pământească, este prilej de a spune cu groază că abia ai privit spre ea și n'ai mai găsit-o! Tot ce este clădit pe temelie pământească este așa de șubred, că omul dobândește cele mai cutremurătoare învățături, privind spre soarta celor ce au fost la înălțime și s'au prăbușit când nu gândeau.

Impăratul Alexandru cel Mare era în culmea măreției și a biruințelor. Din țara lui, a mers ca un potop cotropitor. Nimic nu i-a stat împotrivă și i-a mers numele peste veacuri. Și azi popoarele povestesc, din auz, unele dela altele, că a ajuns până în țara lui Por împărat și l-a biruit.

Dar o! nestatornicie a tuturor lucrurilor pământești! Cât s'a putut folosi el de această strălucire a puterii sale?... Nici nu apucase să ia bine seama la câte a dobândit, se găsea încă pe drumul biruințelor, când moartea l-a păscut. La vârsta foarte tânără de 33 de ani, l-a și secerat de pe pământul acesta!

Puțin înaintea lui, alt mare împărat, Cirus, care stăpânea peste împărăția Perșilor, se afla și el pe drum de biruință. Și când stătea în culmea slavei sale, iată că și el cade ucis!

In vremurile noastre, n'a fost împărat mai mare, mai puternic şi mai biruitor ca Napoleon Bonaparte. Şi totuşi cu cât sunet şi durere a căzut şi el şi cât de nefericit a murit! Iar în mijlocul nefericirii sale, nu mai era nimic din cele pământeşti care să-i ţie de cald, ci numai mângâierile pe care singur le căuta şi le cerea dela Biserică.

Dar nu numai pildele cele mari, ci numai împrejurul nostru de vom privi, la cele ce vede şi află un om în curgerea vieţii sale, e încredinţat cât de nestatornice sunt toate dobândirile pământeşti, cum, îndată după o izbândă pe care ai avut-o, trebuie să te temi de necazul care te pândeşte a doua zi. Atâţia din cei pe care i-am socotit fericiţi, pe care i-am văzut la înălţime o bucată de vreme, s'au şters din faţa lumii. Numai ce ai auzit de ei mai târziu că au căzut tot mai jos, şi fericirea şi slava de odinioară au zburat!

IV.

Cu astfel de gânduri, Fraţilor, să intrăm în noua zi a Anului Nou. Să ne facem socoteala ca nu cumva noi înşine să ne pricinuim clătinarea fericirii noastre!

Nici să aşteptăm prea multe în curgerea lui, nici să poftim peste fire, căci tocmai în acestea zace nefericirea noastră.

Nu se va putea să ne vie atâtea bucurii câte poftim. Vom vedea că alţii ne-au luat-o înainte şi ne vom amărî. Departe însă de a ferici pe ceice au ajuns mai sus şi ne-au întrecut pe noi, să mulţămim lui Dumnezeu de puţinul pe care-l avem şi să dorim ca tot ce avem şi tot ce aşteptăm să fie după voia lui Dumnezeu.

Atunci nu ne vom păgubi cu nimic. Atunci nu ne vom amărî peste fire, fiindcă celce nu are mult şi pofteşte mult, nici nu poate perde mult.

Invăţătura unei zile ca aceasta trebuie să fie aceia a cumpătării noastre. In cumpătare, omul are un mare izvor de liniştire a fiinţei sale. Dacă nu râvnim la multe, nici nu avem pentru ce ne întrista, când nu le avem, nici să ne minunăm de fericirea altora care le au.

In locul lăcomiei cu care cei mai mulţi păşesc pragul noului an, ca acesta să le iasă înainte cu braţele încărcate, noi să avem podoaba cumpătării, şi atunci vom intra mult mai pregătiţi în noua vreme care ni se deschide. Vom avea mai mult spor şi mulţămire decât toţi lacomii şi pofticioşii care, din treaptă în treaptă, văd cât de puţin li se împlinesc nădejdile arzătoare. Amin.

Altă cuvântare la Anul Nou.

Rescumpăraţi vremea,
că zilele rele sunt!
Efeseni 5, 16.

Fraţilor,

De ce oare oamenii se vor fi bucurând aşa de mult că au ajuns la un an nou?

Când oamenii trebuie să se bucure de trecerea unei vremi? Când, privind îndărăt, au descoperit că toată vremea aceia a fost bine folosită de ei, că n'au trecut-o degeaba, că au fost nişte oameni rodnici şi că au săvârşit deci destule fapte bune în curgerea ei. A te bucura de o vreme că a trecut, că ai ajuns la un popas nou; dar fără o socoteală, dacă vremea trecută a fost cu spor, fără o hotărâre de a întrebuinţa încă şi mai spornic vremea cea nouă, — nu are nici o noimă.

Cu toate acestea cum fac oamenii? Ei saltă de bucurie că a venit o vreme nouă, că au mai adăogat încă un număr la şirul anilor, că-l vor numi pe cel nou venit altfel decât pe cel trecut.

Este acesta însă lucru cuminte? Numai pentrucă ai trecut dintr'un hotar în altul, se înţelege că nu. Bucuria trebuie să aibă alt temei. Pe acesta însă nu-l găsim în socotelile oamenilor.

Ci noi, care suntem creştini şi voim să trăim înţelepţeşte, nu ne putem mărgini numai a face ce face toată lumea. Noi nu trebuie să trecem uşor prin orice vreme ne

este dat a trăi, pentrucă vremea aceasta este ogorul lui Dumnezeu. El ni s'a pus la îndemână, iar noi trebuie să-l folosim cât mai cuminte în silinţele noastre.

Cum a spus Sf. Apostol Pavel? **Răscumpăraţi vremea, că zilele rele sunt.** Deci nu trebuie să trecem uşor peste zilele câte ni s'au dat să le trăim. Trebuie să facem cu ele o socoteală de buni gospodari. Când vom privi peste ele, să vedem că nu le-am risipit, că am rodit în vremea lor şi nu am lăsat să treacă cele mai bune prilejuri de lucru.

Tocmai despre această bună folosinţă a vremii este cu cuviinţă a vorbi la acest început de an. De aceia aici să încordăm gândirea noastră, pentru a prinde bune şi frumoase învăţături creştineşti.

I.

Fraţilor,

Sf. Pavel a spus că zilele sunt „rele". Ce înţeles poate să aibă vorba aceasta că zilele sunt rele? Ele sunt popasuri puse de Dumnezeu pentru scurgerea vremii; sunt scurte măsuri puse de El, pentru nesfârşita scurgere a vremii, după cum anii sunt măsuri mai lungi, iar veacurile şi mai lungi. In cartea Psalmilor se spune: **El a făcut luna spre vremi** (Psalmul 103, 19), adică a făcut-o pentru a însemna prin ea şirul vremilor, tot aşa după cum a făcut şi soarele.

Atunci, dacă această împărţire a vremii e dela Dumnezeu, dacă şi zilele şi anii şi veacurile sunt dela El, cum a putut spune Sf. Pavel că zilele sunt rele? Doar tot ce este dela Dumneezu este bun. Căci spune în cartea Facerii că Dumnezeu a privit peste toate câte a făcut şi **iată, toate erau foarte bune** (Facerea 1, 31).

Dar cuvântul Sfântului Pavel nu vrea prin nimic să întunece măreţia lucrării lui Dumnezeu, ci el numai cât

vrea să deschidă ochii noştri pentru înţelegerea datoriei de a folosi zilele. In adevăr, Domnul Hristos a spus: **Ajunge zilei răutatea ei** (Matei 6, 34). Deci încă mai nainte de Sf. Pavel, însuşi Mântuitorul a vorbit despre o răutate a zilei. Prin aceasta însă noi avem a înţelege greul muncii pe care avem a-l săvârşi în fiecare zi. Intre fiecare răsărit şi apus de soare, în scurtele ceasuri ale unei zile, sunt atâtea datorii de împlinit, atâtea fapte care trebuie să curgă din vrednicia braţului nostru, încât niciodată omul nu va putea izbuti să împlinească toate câte merită a fi făptuite. Onicât de vrednic ar fi omul, dar, la capătul zilei, va trebui să mărturisească cu suspin că numai puţine a putut împlini din câte avea pe suflet şi spre care se pornise din zorii dimineţii.

Aici bate cuvântul Mântuitotrului. De am avea zece vieţi, nu una, şi sunt atâtea lucruri cinstite de făcut, că rămâi totdeauna în urmă faţă de dorinţa de a fi gata oricând cu datoria ta.

Aceasta este răutatea zilei. Pentru omul vrednic, este ca o durere că spre multe îl trage inima, dar braţele sunt numai două. Ziua e scurtă, iar din câte ceasuri ai la îndemână, trebuie să mai treci încă cu odihna şi hrana ta.

Dacă deci vremea este scurtă, iar lucrul mult; dacă, după cum spune Mântuitorul, **secerişul este mult, dar lucrătorii puţini** (Matei 9, 37), câtă dreptate are Sf. Pavel când spune: **Rescumpăraţi vremea că zilele rele sunt!** adică: siliţi-vă a vă agonisi cât mai multă vreme, a nu o trece cu pagubă, pentrucă zilele aduc cu ele mormane de treburi care cer să fie săvârşite. Fiecare zi vine cu greutăţile ei, cu alte şi alte noutăţi, care ne cheamă să le stăpânim, să le cârmuim, să le folosim pentru noi şi pentru alţii. Cum va face faţă omul tuturor acestora, dacă el nu va fi în fiecare dată cu ochii roată spre câte are de făcut, cu inima săritoare, să nu-i scape ceva din datoriile care-l aşteaptă, cu grija neadormită de a nu fi prins adormit?

Acum, Fraţilor, dacă fiecare zi ne aduce sarcina ei şi nevoile ei, ce ne aduce atunci un an? Dacă pe fiecare zi noi trebuie să facem un spor în împlinirea cu vrednicie a lucrului nostru; dacă în fiecare seară se cuvine să putem spune că n'am perdut ziua de lucru; ce va trebui să spunem la capătul unui an?

Privind îndărăt, omul ar trebui să poată face descoperirea că, dela o iarnă la alta, a putut săvârşi atâtea lucruri de seamă, că a putut fi fără încetare la datoriile sale, că a fost un bun cârmaci ín casa sa, că a fost un bun tovarăş pentru prietenii săi. Şi după ce a văzut toate acestea, ca după un bogat seceriş, el ar trebui să-şi plece genunchii cu umilinţă înaintea lui Dumnezeu şi să-i mulţămească fiindcă l-a învrednicit de o roadă atât de fericită. După aceasta, apoi, trebuie să privească înainte şi să se roage ferbinte aceluiaş Dumnezeu, ca să-i fie tot atât de priincios şi pe viitor şi să-l apere, prin îngerul său păzitor, de bântuielile protivnice care pot veni asupra lui.

II.

Fac oamenii în felul acesta, când au ajuns la începutul anului? Nici de cum. Ei au ochii numai înainte şi de loc nu vor să mai gândească la ce a fost. Dacă mai întorc privirea şi pomenesc de anul care a trecut, o fac numai spre a-l ocărî. Ei au intrat în el plini de pofte, ele nu s'au putut împlini, şi atunci privirea lor se întoarce acră spre vremea care a fost.

Oare aşa face bunul gospodar? El trebuie să-şi întocmească o bună socoteală despre ce a fost, să se chibzuiască ce a avut pagubă, ce a avut câştig; să se socotească în ce a greşit, să se cumpănească a se feri pe viitor de păcatele care l-au încercat cu pagube. Şi dacă sunt supărări care i-au venit peste vina lui, necazuri izvorîte din apăsarea vremurilor, din vina altora, pe care trebuie să

le suferim la un loc, ca cei ce trăim din aceiaşi viaţă, — să stea cu suflet bărbătesc înainte, să mulţămească lui Dumnezeu că a biruit greul, să se roage să fie ferit pe viitor şi să-şi încordeze toate silinţele pentru a face faţă vitregiei vremurilor.

O! cum se aşează oamenii la ospăţ la început de an! Dar ce ospătează ei? Pentru ce e veselia lor? Doar lângă anul care a început, numai la depărtare de o zi, se află anul care a fost. Avut-ai tu mari izbânzi în curgerea lui, de te aşterni acuma la veselie, ca după o biruinţă câştigată?

De unde! Omul se veseleşte pentru nădejdile pe care de acum le aşteaptă împlinite. El primeşte anul cel nou cu masa plină, ca pe o fiinţă care trebuie bine primită ca să-i fie de ajutor.

Dar bine omule! tu umbli cu cârpeli omeneşti, cu linguşiri, ca pe lângă o fiinţă vie, ca să te încarce cu bunătăţile ei? Dela aceasta aştepţi tu ca anul să-ţi fie cu priinţă şi să nu ai necazuri în vremea lui?

Şi de tine nu e vorba? Nu te socoteşti de loc cu ce pregătire intri tu în vremea cea nouă? Cu câtă hotărâre pentru a săvârşi fapte vrednice?

Oare este păşire sănătoasă peste un hotar al vremii, aşteptând ca bunurile să-ţi cadă din cer, fără osteneala ta?

De aceia, Fraţilor, socotim că oamenii n'au îndreptăţire să se scuture uşor de anul care s'a dus, fără a mai privi spre el. Dacă este să se veselească de ceva, nu este pentrucă au păşit peste un prag nou, fiindcă nu ştim cum va fi acela, ci mai cu seamă a ne bucura pentru tot binele, pentru toate izbânzile pe care găsim că le-am putut dobândi în vremea trecută. Să ne bucurăm că am ajuns sănătoşi la capătul anului, ca nişte buni iconomi peste lucrul care ni s'a dat, şi cu aşteptarea ferbinte că Dumnezeu, care ne-a ocrotit în trecut, ne va fi prielnic şi pe viitor.

De este vreo dreptate să ne bucurăm că am intrat în

anul cel nou, aceasta numai proptiți pe temelia lucrului săvârşit până atunci. Numai întru cât avem trecutul împlinit cu credință, avem dreptul să nădăjduim că Dumnezeu va fi îndurător cu noi și pe viitor și că va avea către noi strigătul rostit slugii credincioase: **„Bine, slugă bună și credincioasă, întru puține ai fost credincioasă, întru multe te voi pune; intră întru bucuria Domnului tău!** (Matei 25, 21). Amin.

Predică la Botezul Domnului.

Am văzut Duhul ca un porumb pogorându-se din cer, și a rămas peste dânsul.
Ioan 1, 33.

Fraților,

1. Noi, oamenii, săvârșim atâtea din faptele noastre, nu după o socoteală din vremuri depărtate, ci duși de șivoiul împrejurărilor. Bine ar fi ca tot ce facem să fie cumpănit din vreme, să nu lucrăm pe nepregătite, să avem viața noastră ca un fir pe care l-am tors cu grijă, și nu mânați de întâmplări și de întorsătura vremurilor.

După dreapta înțelepciune a vieții, omul nu trebuie să se lase prins de lucruri la care nu s'a gândit. Pe cât ne ajung puterile minții noastre, omul trebuie să privească în depărtări, ca să apuce înaintea nevoilor, care-i pot veni pe cap când nu s'a gândit. Cu toate acestea sunt puțini oamenii duși de atâta înțelepciune, care să lucreze în felul acesta. Cei mai mulți își dibuie viața de azi pe mâne, și faptele lor sunt curse din sila împrejurărilor. Nu suntem noi stăpâni peste ele, ci ne lăsăm purtați de valuri și de ispite, așa cum se ivesc și ele și răsar în clipa când nu gândești.

Așa este omul; dar nu este așa la Dumnezeu. In tot ce el a săvârșit, la Dumnezeu toate au fost rânduite din vreme, cu mult înainte de a fi venit împrejurarea când să fie întrebuințată de cutare faptă.

2. Şi noi astăzi, Fraţilor, ne aflăm la o sărbătoare, care s'ar părea că cinsteşte o faptă izvorâtă din împrejurarea vremii; ci cu toate acestea ea intră în şirul faptelor omeneşti după buna rânduială de mai nainte dela Dumnezeu.

Vedem că Domnul Hristos petrece în viaţă casnică, tăcută şi harnică, fără a urni nimic pentru slujba sa de mai târziu. 30 de ani de viaţă a dus în tihnă, lucrând meşteşugul pe care l-a găsit în casa Dreptului Iosif. Nimenea nu bănuia că această viaţă va lua odată alt drum, că prispa casei odată va fi părăsită, pentru a fi schimbată cu toată lărgimea Ţării Sfinte. Nu va mai fi preajma casei locul de lucru, ci toată ţara în care apoi s'a desfăşurat lucrul Domnului.

3. Odată a răsunat dealungul Ţării Sfinte, că un Prooroc s'a arătat în pustia Iudeei; că el trăieşte viaţă aspră, înfrânată; că lumea a aflat de el; că ea dat năvală să asculte propovedania lui; că el vorbeşte cu glas de tunet, că mustră aspru, mai cu seamă pe ceice-i cunoştea drept păcătoşi învârtoşaţi.

El îi chema pe toţi la pocăinţă şi îndeplinea asupra lor o faptă de curăţire, care era o noutate. Ii boteza pe toţi, adică îi cufunda în apă, ca un semn, ca o vestire, ca o îndemnare, că ei trebuie să se scuture de păcatele lor.

4. Atunci a ieşit din viaţa sa casnică şi bărbatul care petrecuse 30 de ani tăcuţi în Nazaretul Galileei şi a venit în preajma locului unde se îmbulzeau noroadele la propovedania şi botezul Sfântului Ioan.

Ceilalţi oameni au venit, fiindcă au auzit, fiindcă a răsărit o nouă împrejurare; Domnul Hristos însă numai cât aştepta clipa aceasta, pentruca să vie la botez. El ştia că trebuie să vie să se boteze şi atşepta vestirea Sfântului Ioan, pentruca, în sfârşit, să păşească la împlinirea chemării sale.

Fapta aceasta a botezului stă înaintea noastră la aceas-

tă sărbătoare și despre ea trebuie să stăm la întrebare și învățătură într'o zi ca aceasta.

5. Fraților, Creștinii au această zi ca un mare praznic, pe care-l știu că are o rânduială deosebită a slujbei lui, față de alte praznice. Ei știu că numai în această zi se face sfințirea apelor, că ieșim cu toții la râu, sau unde este pregătit să avem la îndemână apă din belșug, ca să facem vrednica slujbă a Bobotezei sau a Iordanului. A intrat în obiceiuri ca închinătorii să se adune în mare număr să guste din apa sfințită, să primească stropirea cu ea, să privească toată veselia alaiului care se săvârșește la un praznic ca acesta.

Da, cu tot frigul iernii, ei își părăsesc molcomirea casei lor, pentru a se găsi cu ceilalți frați, la serbarea de odată în an, când se face o prăznuire ca aceasta. Mulți vin și cu vase de acasă, pentru a lua cu ei apa Iordanului și a o avea pentru cuviincioasă folosire în casele lor.

6. Dar dacă toate acestea sunt știute, dacă ele sunt obiceiuri dulci și plăcut gustate, vrednice de a fi ținute și păstrate totdeauna, — mult mai puțin se știe rostul și înțelesul serbării. Știm, în de obște, că ea este pomenirea clipei când Domnul Hristos s'a botezat; știm că atunci a fost mare luminare în cer; știm că Dumnezeirea a mărturisit în auzul tuturor cine este celce se botează; știm că atunci a fost arătarea Sfintei Treimi; știm că Domnul Hristos a fost vestit ca Fiu al Tatălui; știm că Duhul Sfânt a fost martur la această strigare, căci auzim în cântarea Bobotezei că „Duhul în chip de porumbel a adeverit întărirea cuvântului", adică a cuvântului care s'a auzit: „Acesta este Fiul meu cel iubit", dar cu toate acestea știm noi oare tot ce se cuvine unui creștin a ști despre botezul Domnului?

Multe cunoștințe despre aceasta ne lipsesc, Fraților, și dacă știm despre unele, se cuvine a ști și despre altele. Sărbătoarea Bobotezei să ne fie nouă prilej de a face un pas mai mult peste cunoștințele pe care le avem despre a-

cest praznic. Să împodobim încă ființa noastră prin luminarea atâtor altor lucruri care stau ascunse înțelegerii noastre.

7. Fraților, cinstirea acestei sărbători și gustarea tuturor darurilor ei n'ar fi deplină, dacă noi am trece peste unele adâncimi, care de fapt alcătuiesc tot temeiul ei. Cum sunt lucrurile acum însă, noi trecem peste laturea cea mai adâncă a acestei sărbători, fiindcă nu am fost învățați în aceasta. De aceia se cuvine a umplea acest gol și să privim primirea acestei luminări ca cea mai mare îmbogățire a noastră pe ziua de azi.

S'a botezat Domnul așa după cum știm, în ziua aceia de mare amintire, pe care o pomenim până în ziua de azi și pe care o cinstim cu numele de „Bobotează". Dar pentru ce s'a botezat Domnul? ce trebuință avea El să se boteze?

Noi știm că botezul înseamnă curățirea păcatului omenesc. Tot omul se naște cu pata păcătuirii dela Adam, pentrucă acela n'a ascultat de Dumnezeu. Deși n'a păcătuit omul însuși, dar așa cum dintr'un bețiv se naște un copil cu beteșuguri și șubrezenii în trupul lui, așa din Adam ne naștem toți cu pofta neascultării și cu plăcerea de a aluneca din calea cea dreaptă.

Botezul șterge această pată, care ține de noi toți, și rămânem numai cu firea noastră slăbită, ca a unui om care s'a sculat din boală. Dacă șterge de pe noi păcatul dela Adam, cu atât mai mult botezul șterge toate păcatele pe care le va fi făptuit omul. De se botează cineva la vreme târzie și a avut când păcătui, tot ce va fi pcăctuit până atunci se șterge prin spălarea botezului.

Acesta este înțelesul rânduielii botezului și aceasta creștinul trebuie s'o știe.

Până încă a nu fi acest botez dela Domnul Hristos, ci când se săvârșea numai cel al Sfântului Ioan Botezătorul, botezul era privit tot ca o faptă de curățire. Căci zicea Sf. Ioan: **Eu vă botez pe voi cu apă spre pocăință**

(Matei 3, 111). Deci botezul acela trebuia să însemne o lepădare a păcatelor prin pocăință. Cufundarea în apă era semnul văzut despre scuturarea păcatelor, care trebuia să se petreacă nevăzut.

8. Dacă acum toate acestea sunt așa, după învățătura creștinească, se ridică întrebarea: Ce trebuință avea Domnul Hristos să se boteze, El care nu avea păcat? Domnul Hristos, deși om în toate asemenea nouă, având, cași noi, trupul omenesc prin naștere dela Sf. Fecioară Maria, nu avea însă pata păcatului dela Adam și nici nu mânjise ființa sa prin vreun păcat, ca ceilalți oameni.

Fraților, așa după cum în mărturisirea credinței numită **Crezul**, spunem: „Carele pentru noi, oamenii, și pentru a noastră mântuire, s'a întrupat dela Duhul Sfânt și din Maria Fecioara și s'a făcut om", așa și aici trebuie să spunem că, din iubirea sa către oameni și din socoteala sa cea de mai înaintea vremurilor, de a mântui pe om, Domnul Hristos a primit asupra lui săvârșirea botezului. Nu pentru El, nu pentru nevoia sa a făcut aceasta, ci pentru om.

Dovadă că Domnul Hristos nu avea nevoie de botez este ceiace s'a petrecut chiar la săvârșirea lui, când Sf. Ioan nu voia să-l boteze. El, cel·care mustrase pe atâția din ceice veneau la botez, el, care-i numise **vipere, pui de năpârci... faceți roduri vrednice de pocăință** (Matei 3, 7—8), — el odată se moaie, se pleacă în fața Domnului Hristos, se umilește. și zice: **Eu am trebuință să fiu botezat de tine, și tu vii la mine?** (Matei 3, 14).

Ce este această schimbare năprasnică a Sfântului Ioan? Cum? el, care deșteptase pe toți prin propoveduirea lui și îngrozise pe atâția, se umilește acum în chipul acesta?

Domnul Hristos nu mai era dintre ceice aveau trebuință a face pocăință și a primi botezul, ci Ioan dorește acum a fi botezat dela Domnul Hristos.

Răspunsul Domnului este măreț: **Lasă acum, că așa**

se cuvine, ca să împlinim toată dreptatea (Mateiu 3, 15). Care dreptate? Fraților, acea dreptate era buna rânduială pe care Domnul Hristos venise s'o împlinească pe pământ. El venise să dea în mâna omului păcătos arma pentru a se întări in lupta cu ceice-l depărtau de Dumnezeu. Domnul venise să întemeieze împărăția, în care binele să biruie asupra răului și omul să nu se mai lase furat de ispita spre ușoara păcătuire. De aceia a pus rânduiala ca tot omul să se boteze, pentruca 1. să fie curățit de păcate, iar 2. să aibă în minte că a fost curățit dela Dumnezeu, 3. să se simtă fericit cu aceasta și 4. să îndrăznească pentru a trăi ca făptuitor al binelui și ca locuitor al împărăției lui Dumnezeu.

Dar pentru a da botezului toată cinstea, toată vrednicia și toată înălțimea, a primit ca El să fie cel dintâi botezat și să fie celce a deschis drumul botezului. Așa cum un împărat sau un rege, când s'a deschis în împărăția lor un drum nou și anevoios, care a costat multă cheltuială și trudă, vine el și ia parte la serbarea de deschidere a drumului și pășește pe el cel dintâi, așa și Domnul a voit ca El, mai nainte de oricare, să treacă prin poarta botezului. A făcut-o nu pentru Sine, ci pentru trebuința oamenilor.

9. La această socotință, se mai adaogă încă una, care e și mai însemnată: Domnul Hristos nu s'a privit numai ca unul care stă între noi, oamenii, dar nu e ca noi. Deși Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, el s'a privit pe Sine și ca Celce are a purta asupra sa o sarcină pe care n'o pot purta oamenii. El a spus despre Sine că **Fiul omului** (adică El însuși) **n'a venit să i se slujească, ci să slujească El altora și să-și dea sufletul său rescumpărare pentru mulți** (Matei 20, 28).

Cu gândul acesta Domnul Hristos a venit și la botez. Ela s'a privit ca Celce poartă cu sine păcatele oamenilor, din vechea urmă dela Adam. El s'a privit cași cum ar a-

vea cu Sine toată ființa păcătoasă a oamenilor și ca Celce merge s'o spele prin apa botezului.

Aceasta era împlinirea dreptății, de care vorbea către Sf. Ioan. Avea o chemare de împlinit în sânul acestei omeniri și de aceia merge la botez, nu ca să se spele pe sine, ci ca să spele pe om.

10. Iată acum în ce lumină, Fraților, se ivește toată fapta Mântuitorului de a merge la botez. Nu este tot o lucrare a iubirii Lui către oameni? Ba este cea dintâi lucrare de acest soi. Inainte încă de a păși la propoveduire, El începe prin botez, prin curățirea ființei omenești, pe care o purta cu sine, scufundând-o în apa botezului.

Abea pășește spre lucrul său, și El își arată dragostea și umilința sa: dragostea sa, fiindcă vrea să ne curățe pe noi prin fapta lui; umilință, pentrucă El, cel curat, se face cași cum ar fi necurat, ia locul celui păcătos și merge la botez.

De aceia trebuie să cinstim cu atât mai mult această zi, ca cea dintâi faptă prin care Mântuitorul pășește spre lucrarea sa de mâtuire a omului. Și acum, Fraților, cunoscând în această lumină tot rostul și înțelesul botezului Domnului, să fim fericiți că am fost părtași la dragostea și la lucrarea Lui; să răspundem cu aceiași râvnă dragostei și îmbrățișării sale și să avem această zi cu atât mai prețuită, cu cât este mai bine înțeleasă în adâncimea și măreția ei. Amin.

Predică la ziua Sfântului Ioan Botezătorul.

Între cei născuți din femeie, nu s'a născut (unul) *mai mare decât Ioan Botezătorul.*
Matei 11, 11.

Fraților,

Prin aceste cuvinte de slăvire, Domnul Hristos cinstește pe Sf. Ioan Botezătorul. Deși săvârșitorul botezului dela Iordan avea cuvinte așa de umilite către Domnul Hristos și spunea că nu este vrednici nici măcar să-i dezlege cureaua încălțămintelor lui, totuși Mântuitorul îl prețuia așa de mult și a rostit pentru el aceste cuvinte de o așa de înaltă cinstire.

Dar dacă stăm noi acum și ne întrebăm: Care era temeiul pentru care Domnul Hristos ridică așa de sus ființa Sfântului Ioan, găsim că, după toată dreptatea și adevărul, Pustnicul din valea Iordanului neîndoielnic merita acele cuvinte de laudă și este cu tot dreptul ca el să stea în cinstea creștinătății până în ziua de azi.

Se înțelege, creștinii vor putea răspunde și dela ei, în ce se cuprinde vrednicia Sfântului Ioan. Tot celce este în slujba lui Dumnezeu este o ființă aleasă. Omul totdeauna se împărtășește din slujba pe care o are și din înălțimea ființei pe care o slujește.

Cine este învățător în casa unui împărat este mai presus decât celce se aflä în slujba unor oameni de toată mâna. Celce îndeplinește slujba lui Dumnezeu are prin aceasta și toată podoaba că slujește Celui Preaînalt.

Sf. Ioan Botezătorul a fost cel care a deschis drumul lucrării Domnului Hristos. El a strigat omenirii mai întâi: Vine cel aşteptat; pregătiţi-vă! neteziţi calea! pocăiţi-vă! împărăţia lui Dumnezeu este aproape. El deci a fost purtătorul de lumină înaintea Impăratului care avea să vie; el a căutat să trezească lumea din amorţire şi s'o cheme la vrednica primire a Marelui Oaspete.

Iată pentru ce Ioan Botezătorul este mare şi iată pentru ce Domnul Domnul Hristos l-a încărcat cu acele neuitate cuvinte de laudă. Dar dacă toţi creştinii îşi dau seamă că acesta este temeiul cel mare pentru care Sf. Ioan îşi are acest loc de mare cinste în împărăţia lui Dumnezeu, sunt şi multe alte lumini care încunjură chipul Sfântului. Şi pe acelea se cuvine a le cunoaşte, pentrucă, prin aceasta, şi mai mult ne dăm seamă ce chip ales a fost el în Casa Domnului şi cât de cuviincios este a ne aduna şi a cinsti numele lui.

I.

Fraţilor,

Toată viaţa omului este o plutire între mai multe chemări. Omul este, din capul locului, chemat dela Dumnezeu să meargă în calea dreptăţii. Este făcut după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu. Mersul firesc al vieţii lui este să umble pe cărări vrednice şi cinstite, pentru a împlini cât mai mult rânduielile lui Dumnezeu în viaţa sa şi a scoate la iveală trăsătura de fiinţă dela Dumnezeu, care este el.

Cu toate acestea rari sunt oamenii care rămân la această chemare. Cu atât mai de cinste însă sunt ceice rămân.

Omul sufere pe fiecare zi ademenirea lumii în care trăieşte. El găseşte o viaţă în desfăşurarea ei, primeşte asupra sa tiparul ei, se mişcă şi el după şivoiul ei şi primeşte,

în obiceiurile sale, felul de viață al altora. Numai pe măsură ce trece vremea, omul își dă seamă că viața se poate trăi și altfel, că nu e bine să faci ce face toată lumea, că e vrednic să iei aminte la menirea ta, de a trăi o viață înaltă, curată, prin care ești mai aproape de Dumnezeu.

Prin felurite mijloace, obștea și este întocmită ca să dea omului o îndrumare sănătoasă, să nu-l lase să cadă pradă poftelor care se pot dezlănțui în sine, ci să-l îmboldească a-și croi o viață aleasă. Incă de copil, rânduiala obștii îl pune pe om la școală, ca să primească îndemnuri bune, să aleagă binele de rău, să prindă gust de lucrurile vrednice și să fugă de ispitele primejdioase.

Rânduiala obștii se silește întru aceasta, dar oare și izbutește? Foarte anevoie. In adevăr, alăturea de școală, alăturea de părinții care-și înțeleg chemarea lor și se silesc a îndruma cuviincios pe fiii lor, — mai este viața largă a ulițelor, mai sunt poftirile din atâtea dugheni (prăvălii) cu petreceri ticăloase, mai sunt tovărășiile netrebnice care ispitesc pe om. Acestea îl răpesc din calea cinstită și-l trag spre tăvăleala în viața de beție, de desfrâu, de lăcomie, de risipă a vremii, de trândăvie, de râvnire la bun străin, într'un cuvânt, îl târâie către petreceri care slăbesc frânele sufletului și-l lasă pe om de alunecă.

Aceasta este cea mai primejdioasă școală. Bietul om se trezește în ea de mic. Ea îl înhață în brațe vânjoase, dar nemernice, îl plămădește după chipul ei, îl face să poftească lucruri stricătoare, îi strâmbă sufletul, îl terfelește, de nu se mai cunoaște că este ființă dela Dumnezeu. De câte ori oamenii ți se arată mai degrabă parcă ar fi fost plăsmuiți dela Diavolul decât dela Dumnezeu!

Cu toată silința obștii, cu toată strădania părinților, școala aceasta e mai puternică. Ei i se datorește prăbușirea multor suflete din ziua de azi. Prin ea, oamenii ajung să poftească ce nu se cuvine, li se pare aceia mare ispravă, tânjesc, dacă n'au gustarea păcatului, și se perd

în strivitoare nenorocire. Se adevereşte ce a spus Sf. Pavel, că plata păcatului este moartea (Romani 6, 23).

II.

Apoi, Fraţilor, de câtă vrednicie se încarcă acela care, cu toate aceste ispitiri, rămâne în calea curăţiei sufletului! Se înţelege, calea aceasta e mai grea, pentrucă omul n'o vede umblată prea des şi nu este în jurul lui întreaga îmboldire care să-l mişte spre dânsa. De câte ori nu aud oamenii cuvinte de bună învăţătură! Cu toate acestea ei urmează calea spre care-i ademenesc poftele stârnite de largul lumii! De câte ori nu spui unuia: „Nu te duce acolo, că e primejdie!", iar el nu are puterea de a te asculta. Este mai mare pofta stârnită de mulţi alţii, pe care-i vede acolo şi-l îmbie şi pe el.

Calea curăţiei este umblată mai puţin şi astfel omul nu găseşte, în mijlocul semenilor săi, toată îndemnarea de trebuinţă pentru a-l urni spre dânsa. De aceia a şi spus Domnul Hristos: **„Largă este uşa şi lată calea ce duce la perzare şi mulţi sunt ceice intră printr'însa; strâmtă (însă) este uşa şi îngustă calea ce duce la viaţă şi puţini sunt ceice o află pe ea** (Matei 7, 13—14).

Toată înţelepciunea omului este de a o găsi pe una şi a se feri de alta. Ferice de celce din vreme şi-a dat seama de aceste două cărări, a înţeles menirea vieţii lui şi a ştiut să aleagă! Laudă aceluia care, cu toate ispitirile, a înţeles ce este mai vrednic de făcut pe pământul acesta şi şi-a îndreptat într'acolo paşii săi! Cu atât mai vrednic este acesta, cu cât această cărare nu se găseşte prea uşor, cu cât, şi de o vede, omul este tras în alte părţi, prin grozavele ispite de care am vorbit şi care pândesc pe fiecare om la tot pasul. [1]

---

1 In primăvara anului 1932, tânărul *Ionel Ghica* din Bucureşti, vlăstar de neam ales, înzestrat cu mari daruri sufleteşti, zburător

III.

In aceasta, Fraţilor, stă marea cinste şi marea vrednicie a Sfântului Ioan Botezătorul. In adevăr, după naşterea sa, el era de neam de boieri. Pe atunci, după cum era la toate popoarele vechi şi după cum este până azi la multe care au păstrat datinele din vechi, preoţimea era treapta cea mai sus a unui popor. Ea era pătura boierească. Cine era preot era în cea mai mare cinste în vremile de atunci. [2] Deci ce ar fi putut râvni cineva mai cu sete decât să se facă preot! Sf. Ioan era fiul preotului Zaharia. Nu avea decât să se mărginească la cinstea care era legată de acea stare, la traiul ales pe care-l putea avea ca preot, la vaza neamului din care se trăgea, căci preoţii evrei erau astfel prin naştere, nu prin alegere şi sfinţire, ca la noi. Dacă primeai a trăi în felul acelor preoţi, mulţămit că ai toate strălucirile vieţii, era tot ce putea nădăjdui cineva mai ales. Cu cât mai mult ar fi trăit el în obiceiurile preoţiei, cu cât mai mult s'ar fi îndeletnicit cu învăţarea şi tâlcuirea Legii Sfinte, cu atâta s'ar fi încărcat de mai multă trecere în faţa obştei. Vedem, din viaţa Mântuitorului, cum toţi aceştia erau fruntaşi ai poporului şi erau totdeauna sfetnicii lui.

Cu toate acestea Sf. Ioan Botezătorul nu se lasă ademenit a trăi cum trăiau alţi tineri din vremea lui. Deşi ar fi putut trăi şi în aceasta o viaţă cinstită şi vrednică,

---

meşter prin văzduhuri din Bucureşti până în Indochina, sărbătorit pentru această rară faptă, a căzut pradă, la câteva zile după aceia, petrecerii spre care s'a lăsat ispitit, în tovărăşia prietenilor care-i dădeau spre gustare prafuri de moarte. Şi viteazul, care a biruit văzduhurile şi a încărcat cu cinste numele ţării sale, a fost răpus de nefericita tovărăşie. A murit înghiţind cocaină şi heroină, şi a fost înmormântat în jalea tuturor rudelor, prietenilor şi în via părere-de-rău a ţării întregi. Aşa ispitesc plăcerile lumii şi ucid şi sfărâmă fiinţe, altfel încărcate cu mari daruri dela Dumnezeu.

2 Aşa era la Epigteni, Indieni, Evrei şi la alte popoare.

dacă ar fi urmat în căile Legii Vechi, totuși el căuta ceva mai sus. Pe dânsul nu-l îndestulează a face ce făceau toți cei de starea lui. El nu primește îndrumarea care se găsea deagata în orice obște de oameni, precum ca fiul de boieri să trăiască boierește. Nu, în sufletul lui bate un gând mai înalt. El nu urmează îndrumare dela oameni, el are chemare dela Dumnezeu. Rupe căile vieții obișnuite, leapădă traiul lesnicios care i se deschidea, nu se ademenește de închinăciunile cu care l-ar fi întîmpinat oamenii pe ulițe. El pășește pe o cale nouă, care nu este calea tuturor celor de seama lui.

Ar putea îmtâmpina cineva: Dar dacă avea chemare deosebită dela Dumnezeu, dacă nu din boldul lui a intrat el pe noua cale, ci din boldul Celui de sus, — unde este meritul lui?

Ei, Fraților, chemare au toți oamenii. Și de nu are fiecare aceiași chemare înaltă ca altul, dar chemare spre bine, chemare spre a fi vas de cinste, spre a face rânduiala lui Dumnezeu — are tot omul. Toată suflarea omenească este chemată să fie sfântă și să trăiască viața cea mai aleasă. Cine a ascultat și a urmat așa a putut ajunge la o înălțime, de se uimește orice privitor. Din starea de slugi și de robi, oamenii au putut ajunge sfinți.

Cu toate acestea, dacă tot omul are chemare, oare și urmează el încotro Dumnezeu îl cheamă? De unde! cei mai mulți sunt surzi, nu vor să asculte, se lasă trași de ațâțările trupului și-și fărămițează o viață care putea fi o vatră de lumină, o jertfă bine-mirositoare înaintea lui Dumnezeu. Cei mai mulți oameni cad în robia trupului și se petrece cu ei ce spune Sf. Pavel: **cugetul trupului este moarte, iar cugetul Duhului viață și pace, pentrucă cugetul trupului vrăjmaș este la Dumnezeu, că legii lui Dumnezeu nu se supune, că nici poate** (Romani 8, 6—7).

Asta e starea sufletului omenesc, păcătoșit prin căderea lui Adam, că omul, deși scos din osânda acestui pă-

cat, prin jertfa Domnului Hristos pe cruce, dar el tot rămâne cu firea lui slăbită, prin care dorește spre păcat.

Dacă este așa, fapta Sfântului Ioan Botezătorul este cum nu se poate mai mare. Deși chemat dela Dumnezeu, el se putea împotrivi chemării lui Dumnezeu, prin atâtea ademeniri ale lumii, prin pofta trupului; putea fi surd la strigările dinăuntru ale Duhului.

Dumnezeu cheamă, dar nu tot omul ascultă. I se pare mai dulce păcatul și se mișcă într'acolo.

Apoi când Sf. Ioan Botezătorul socotește ca nimic toate ademenirile lumii, când el nu pune niciun preț pe viața de fală pe care o putea duce, când el nu se încântă deloc de toate plecăciunile care i se puteau face în târguri, când el dorește mai mult după Dumnezeu și pleacă la pustie, — înseamnă că mare a fost tăria sa sufletească, vie setea lui după Dumnezeu, duioasă ascultarea cu care a pășit la Chemarea Duhului.

Sf. Ioan a fost viteaezul care nu a poftit după măririle lumii, care nu a pus niciun preț pe toate strălucirile pe care omul dela nașterea lui putea să le aibă în sânul poporului. El a pus preț pe viețuirea cea mai aleasă în fața lui Dumnezeu și a alergat să trăiască acolo unde ochiul omului este mai limpede, auzul mai subțire, inima mai slobodă de poftele lumii și se înțelege mai în voie cu Dumnezeu.

Iată, Fraților, cunoașteți acum și această mărire a Sfântului Ioan, și dacă Domnul Hristos a spus, că în Legea Veche nu a fost unul mai mare ca el, se cuvenea să-l cunoaștem și sub această față. Este și aceasta una din măririle lui și din ea înțelegem mai bine cum să privim viața noastră și cum s'o întrebuințăm. Sf. Ioan este o pildă despre felul cum trebuie socotită viața omului și despre ce avem de făcut între atâtea și atâtea ademeniri, pofte și ispite, care caută să ne răpească din calea și chemarea lui Dumnezeu. Amin.

Predică la ziua Sfinților Trei-Ierarhi.

Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea lui, și toate celelalte se vor adăoga vouă.
Matei 6, 33.

I.

Fraților,

Oamenii își plăsmuiesc, din vreme în vreme, alte unelte și pentru a-și face plăcerile lor și a-și împlini gusturile lor. La depărtare de câteva zeci de ani, vezi că viața lor se preface, că nu le mai ajunge câte aveau pentru a se desfăta, că mai scornesc alte soiuri de petreceri și că tot dibuiesc ce-ar mai putea afla ca să-și facă viața lor cât mai răzgâiată.

O! în veci nesăturatul de om! Cași cum Dumnezeu nu i-ar fi dat destule mijloace ca viața să-i fie plăcută, ca să se simtă că trăiește în casa lui Dumnezeu, — el încă născocește și născocește și poftește ca patimi nouă și negândite să-i străbată ființa.

Oare privirea peste largul firii nu este plăcere și desfătare? Oare priveliștea dealurilor înverzite, oare pădurea falnică, cu copacii bogat îmbrăcați, oare câmpurile înveșmântate cu darul de sus, oare largul cerului, oare curgerea apelor, oare răsăritul și apusul soarelui, oare luna plină ca un jeratec — nu sunt destule măreții care multămesc ochii omului?

Dar, privind mai în amănunt, nu vedem noi ce mlădiere a dat Dumnezeu sălbătăciunilor care umplu pădurile, câmpiile și bălțile noastre! Un învățat neamț, care a umblat prin țara noastră în vremea marelui războiu [1]), a spus că în bălțile Dunării noastre, noi avem un rai al păsărilor. In adevăr, câtă scânteiere, câtă felurime, câte mișcări minunate la înaripatele cu care Dumnezeu a îmbrăcat pământul nostru!

Dar dacă privim podoaba florilor? Câte alte minunății nu descoperim! In orice parte a pământului, unde poate crește un sad, ai privi, găsești alte și ale flori și podoabe.

De aceia și Domnul Hristos, îndreptând ochii omului către Dumnezeu, a spus: **Socotiți crinii câmpului... Că nici Solomon, întru toată mărirea sa, nu s'a îmbrăcat ca unul din aceștia** (Matei 6, 28—29).

Cași cum însă nu i-ar ajunge câte lucruri frumoase și câte plăceri curate Dumnezeu a pus la îndemâna omului pe pământ, el își abate ochii dela acestea, fuge dela marile plăceri, pe care ți le poate da munca; de răsplata frumoasă pe care o poți avea prin roadele ostenelilor tale; de bucuria de a vedea toamna roadele pământului; de mulțămirea după orice izbândă avută, — și-și caută plăceri ale trândăviei, plăceri fără roadă, aprinderi ale simțurilor, care-i aduc atâta pagubă!

De cât folos este ca omul să-și caute plăcerile înalte, acele pe care Dumnezeu le-a sădit în ființa sa, dorurile curate, năzuințele vrednice, prin care caută o prefacere, o înălțare a ființei sale!

II.

Fraților,

Dacă privim noi spre viața de altă dată, găsim că oamenii au avut uneori plăceri și doruri cari cinstesc vremu-

1) E vorba de războiul din 1916-18. Kurt Flöricke îl chema pe neamț.

rile lor. In vechea împărăţie a bizantinilor, când împăraţi creştini stăpâneau la Constantinopol, a răsărit odată întrebare între creştinii acelor vremuri, că oare cine să fie mai mare dintre Sfinţii Trei-Ierarhi, Vasilie, Grigorie şi Ioan? Fiecare dintre aceşti sfinţi îşi avea cinstitorii lui. Deşi toţi se bucurau de mare cinste şi închinare, dar unuia i se părea că Sf. Vasilie ar întrece pe ceilalţi doi prin vredniciile sufletului său; altuia că Sf. Grigorie ar fi mai presus; iar celui de al treilea că Sf. Ioan Gură-de-Aur ar fi mai ales decât cei doi.. Şi, se înţelege, după cum nu seamănă om cu om, aşa şi între sfinţi sunt deosebiri. Unul a strălucit cu una, altul cu alta. Tot străluciri, tot vrednicii, dar deosebite. Sf. Vasile cel Mare a fost pătrunzător cu mintea sa în tainele credinţei. A ştiut să descurce adâncurile înţelesului, să limpezească minţile, să dumerească pe ceice nu vedeau lămurit câtă greşală este în învăţăturile ereticilor din vremea aceia. Sf. Grigorie a fost şi el mare luminător în privinţa aceasta. De aceia Biserica l-a împodobit cu numele de **Teologul**, pe care numai Sf. Ioan Evanghelistul îl mai poartă în Biserică. El a mai fost şi scriitor în stihuri frumoase şi cuvântător ales şi bărbat care nu s'a lăsat prins de pofta măririlor şi a lăsat fără părere-de-rău scaunul de Patriarh al Constantinopolului, când a văzut că se face vrajbă pentru aceasta. Iar Sf. Ioan Gură-de-Aur a fost un mare învăţător al oamenilor pentru îndrumarea purtării lor, s'a împotrivit păcatelor care mişunau între stăpânitorii de atunci, iar vorbitor ca el n'a mai fost nimenea. Peste toate, a fost prigonit şi şi-a încheiat viaţa fără mânie sau cuvânt aspru împotriva cuiva, ci spunând: **Mulţămită lui Dumnezeu pentru toate!** Ce pildă de chip sfânt, care nu-şi lasă abătută liniştea sufletului de nedreptăţile oamenilor!

Iată podoabe şi frumuseţi!

Cum să alegi însă între ele? Despre care să spui că una e mai frumoasă ca atla? Nu sunt toate vrednice, toate

plăcute înaintea lui Dumnezeu, toate cuviincioase de a sta înaintea oamenilor ca pilde?

Şi totuşi oamenii au stat la îndoială. Unora li s'a părut un fel, altora alt fel. Atunci, pentrucă se făcuse vorbă despre aceasta şi oamenii se înferbântaseră; pentrucă fiecare ţinea morţiş la părerea lui, Episcopul **Ioan** al Evhaitelor, după o luminare ce i s'a făcut de sus, a zis: De ce să fie neînţelegere şi pricină de răcire între voi? Nu sunt toţi aceştia sfinţi ai lui Dumnezeu, cu toţii mari înaintea oamenilor? Şi a rânduit de atunci ca să aibă toţi o sărbătoare de obşte, să fie ziua dela 30 Ianuarie, când să prăznuim ziua tuturor acestor sfinţi la un loc. De atunci avem sărbătoarea Sfinţilor Trei-Ierarhi, pe care o prăznuim până în ziua de astăzi. Deşi aceşti sfinţi îşi au ziua lor deosebită, totuşi aşa a găsit cu cale fericitul episcop, că e bine să fie tustrei sfinţii cinstiţi şi împreună, în una şi aceiaşi zi, afară că îşi mai aveau şi zilele lor de pomenire deosebite: pe Sf. Vasilie îl prăznuim la 1 Ianuarie, pe Sf. Grigorie Teologul la 25, iar pe Sf. Ioan Gură-de-Aur la 27 ale acelei luni.

III.

Vedeţi iubiţi cititotri, ce gusturi deosebite la oamenii din vremea aceia! In ce-şi puneau ei plăcerea lor? In privirea vieţii sfinţilor, în învăţarea lor amănunţită şi apoi în cugetarea asupra acestora. Nu se mulţămeau a şti viaţa sfântului cutare ori a celuilalt, ci, după ce o ştiau, se adânceau cu mintea în urmărirea lor, cumpăneau cum a fost viaţa unuia, cum a celuilalt, prindeau gust mai mult de una decât de alta...

Nu am avut dreptate să spun cât de mult se deosebesc gusturile oamenilor dela vreme la vreme? Iată o plăcere care era pentru oamenii de atunci, de a se ciopli prin cunoaşterea vieţii sfinţilor, de a găsi o mare vrednicie să pă-

trundă cât mai mult în aceasta. Şi după ce se întăreau din destul în asemenea cunoaştere, apoi aveau şi plăcerea de a sta de vorbă unul cu altul despre chipul sfinţilor, despre vrednicia lor.

In loc de a-şi trece vremea în jocuri, în privirea la jocurile altora; în loc de a sta cu privirea aprinsă neliniştită să vadă care luptător iese biruitor, care cal aleargă mai bine, cum auzim de atâtea ori azi, — oamenii de atunci mai aveau şi alt soi de plăceri, atât de înalte, atât de curate, atât de cinstite, din care a izvorât sărbătoarea Sfinţilor Trei-Ierarhi! Fără un asemenea gust al oamenilor din acea vreme, noi n'am fi avut o asemenea sărbătoare. Ci dacă o avem acum, ea mărturiseşte despre gusturile deosebite şi mult mai frumoase care au putut prinde rădăcini în suflete de oameni.

Da, să fim drepţi, în toate vremurile au fost oameni uşurateci, care au luat viaţa ca o jucărie, care au umblat numai să se aprindă de plăceri vătămătoare. Au fost şi pe vremea aceia. Au fost şi pe vremea Sfântului Ioan, care-i mustra aspru, pentru asemenea pofte ale fiinţei lor, au fost şi mai târziu, au fost în toate vremurile. Dar răul nu este când sunt mulţi din aceştia, ci **când lipsesc cei cu plăcerile curate. Câtă vreme este pe lume oastea celor vrednici, a celor care însetează după Dumnezeu şi doresc după căile lui, câtă vreme aceştia sunt numeroşi, împărăţia lui Dumnezeu străluceşte şi este biruitoare.**

Partea măreaţă a acelor vremi nu este că erau şi pe atunci oameni netrebnici şi păcătoşi, ci că se găseau pâlcuri de oameni aleşi, care, fiind mulţi, **dădeau ei tiparul acelei vremi.** Dacă erau oameni care suspinau să ştie cât mai mult din lumea sfinţilor, care pluteau cu cugetarea lor în aceasta, ei dădeau trăsătura deosebită acelei vremi şi putem spune despre ea: uite ce plăceri aveau oamenii de atunci!

Oare putem numi noi pe oamenii de atunci, pe cei cu-

prinși de asemenea gusturi, altfel decât fericiți? Oare nu-și găseau ei în aceasta plăcerea vieții lor? Oare nu se îndulceau ei cu acestea mai mult decât alții cu plăcerile cele vinovate care vatămă și trup și suflet? Cu dreptate Proorocul David i-a numit pe aceștia fericiți, prin cuvintele: **Fericit bărbatul care n'a umblat în căile păcătoșilor și pe scaunul perzătorilor n'a șezut și în sfatul celor fărădelege n'a stătut, ci în legea Domnului voia lui și la legea lui va cugeta ziua și noaptea** (Psalmul 1, 1—3). Iată, creștinii din vremea aceia ai împărăției dela Constantinopol erau astfel de fericiți, pentrucă în legea Domnului era voia lor și la ea cugetau ziua și noaptea.

Aceasta era o plăcere deosebită a acelei vremi. Creștinii își găseau în aceasta mângâierea lor, întru aceasta își puneau cinstea lor. Și a ținut obiceiul acesta vreme îndelungă, până în pragul vremilor noastre, împreună cu alte obiceiuri, cum era dorul creștinilor de a merge să se închine la Ierusalim.

IV.

Dar vremurile se prefac. Se prefac în bine, se prefac în rău. Creștinii au început a prinde alte gusturi, a se lăsa mânați de alte obiceiuri. Vezi furișate între oameni gusturi și plăceri necunoscute, și încă tot sporind, încât te întrebi: da de unde toate acestea?

Au ieșit atâtea soiuri de jocuri de noroc, cu atâtea soiuri de jocuri în cărți, atâtea alte soiuri de mișcare a unei bile, prin care se alege de partea cui este norocul! Și se întrebuințează pentru acestea mai cu seamă vremea nopților, atâtea nopți nedormite, întorcând pe dos rânduiala lui Dumnezeu, care a așezat noaptea spre odihnă!

In loc de plăcerile cerului și ale pământului, în loc de înveselirea noastră privind toată felurimea pe care a făcut-o Dumnezeu, toată minunăția creșterii și rodirii, în loc

de plăcerile curate și înălțătoare, — iată la ce a ajuns omul! A schimbat rânduiala lui Dumnezeu și **și-a clădit sie-și fântâni surpate, care nu pot ținea apa**, cum spune Proorocul Ieremia (2, 13). Se închină la născociri pustiitoare, care-l osândesc tocmai prin urmările păcătoase pe care acestea le au asupra lui.

Căci dacă în acestea omul își pune plăcerea sa, dacă privește acestea ca mai mari temeiuri pentru fericirea sa, vedem ce fericire este aceasta. Numai ce citești a doua zi la ziar că cutare și-a tras un glonț, fiindcă și-a pierdut averea la joc, iar cellalt s'a spânzurat. Și ziarele cer apoi rânduieli, ca să închidă casele cu astfel de petreceri, pentrucă duc pe oameni la sinucidere. Ci noi trebuie să spunem că răul este mai adânc. Inchizi o casă și răsare alta. Işi fac oamenii petreceri în însăși casa lor, unde nu-i poți împedeca. Răul este că ei și-au hâit sufletele, le-au mutat de pe temelia cea sănătoasă, și-au croit plăceri mincinoase. Dovadă este că vatămă.

Plăcerea adevărată este spor pentru viața omului. De aceia și Proorocul David numește pe cel cu plăceri curate **pom răsădit lângă izvoarele apelor, carele rodul său va da la vremea sa** (Psalmul 1, 3). După cum sporește pomul care are apă la rădăcină, așa și omul cu plăceri curate, după rânduiala lui Dumnezeu.

Văzând acestea, omul trebuie să știe ce să aleagă, trebuie să-și dea seamă cu cât mai vrednice erau plăcerile din vremea când s'a așezat sărbătiarea Sfinților Trei-Ierarhi. Deci într'acolo trebuie să năzuiască, pentrucă acestea sunt adevăratele năzuințe sfinte. Amin.

Predică la Duminica după Botez.

Întru sfânta credință zidindu-vă și întru Duhul Sfânt rugându-vă, păziți-vă întru dragostea lui Dumnezeu, așteptând mila Domnului nostru Iisus Hristos spre viața veșnică.

Iuda 20—21.

Fraților,

Ce am zice oare despre omul pe care l-am vedea plecând la drum, dar nu știe încotro merge, nici unde vrea să ajungă? Nu numai că ne-am minuna, ci am și gândi rău despre el. L-am socoti fără minte și deșuchiat, pentrucă tot omul pleacă cu o țintă în minte, încotro vrea să ajungă.

Ne chibzuim mai dinainte ce drum să urmăm, care ar fi calea cea mai scurtă, mai scutită de primejdii, mai ieftenă, mai umblată. Cine nu poate răspunde singur la acestea, se duce și întreabă la casele de negoț, unde se dau sfaturi și îndrumări pentru călătorii.

Acesta este acum lucru intrat în obiceiurile oamenilor și nimenea nu pleacă la drum în neștire. Doar hoinarii, oamenii care umblă prin viață la întâmplare, cărora le este tot una unde au să ajungă, doar aceștia se anină de cel dintâi prilej pentru a pleca undeva, fără multă socoteală unde au să ajungă. Lor le este numai să umble, nu să ajungă la un liman, unde să se apuce de ceva.

Dar noi și viața omenească întreagă o numim o călătorie. Avem de străbătut tot șirul anilor care ne este dat

a-l trăi. Cași un călător, care cutreieră și vede atâtea, așa și orice om, cât trăiește, vede atâtea și atâtea lucruri fapte negândite petrecându-se și este martur la întâmplări din cele mai uimitoare. Este deci și el un călător.

Naşterea este ca și plecarea; moartea locul de ajungere. La naștere, avem ajutorul părinților, care călăuzesc, de acolo înainte, cei dintâi ani ai vieții, toate umbletele noastre. Dar, dela o vreme, după ce am zburat din cuib, începem a umbla și fără călăuză. De aici, călătoria merge pe socoteala noastră.

Apoi oare ne pregătim noi pentru această călătorie? Dacă am văzut că nimenea nu pleacă la drum fără a se chibzui pe unde să meargă, ce mijloace îi trebuie; s'ar putea ca la călătoria cea cu mult mai mare, cea a întregii vieți, să plecăm fără pregătire? Omul totdeauna trebuie să aibă grija de a nu se rătăci. Nu, cu atât mai mult, să ai grija ca viața ta să nu fie o orbăcăire fără țintă?

Iată de ce omul trebuie s'o pornească la drumul vieții cu gând tainic și sănătos. Lucrul acesta este atât de însemnat, încât vrednic este să stăm de vorbă mai amănunțit despre el și să frământăm gândurile noastre cu el mai din plin.

I.

Fraților,

Să-și iee omul seama din vreme ce face. Căci dacă la călătoriile scurte, dela un loc până la altul, el are vreme să îndrepte greșala făcută; dacă drumul dintâi ți-a fost cu totul greșit, poți face mai târziu altul, pornit și urmat mai bine.

Ce vei face însă cu viața ta? Aceasta este o singură călătorie. Nu mai poți închega o a doua viață, pentruca s'o trăiești pe aceasta mai înțelept și mai temeinic.

In alte credințe, dar nu în credința creștinilor, este pă-

rerea că omul, dacă moare, trece cu sufletul în alte trupuri, fie de om, fie de dobitoc, și începe o nouă viață. Așa se credea cu mii de ani înainte și așa acum această credință începe să învie iarăși.

Dar este numai o amăgire. Omul trăiește o singură dată și de aceia trebuie să fie cu ochii larg deschiși, pentruca nu cumva s'o ia greșit dintru început în această una și singură călătorie a sa.

De va fi mânat de gânduri mincinoase, de pofte netrebnice, poate să-și ia viața ca o jucărie, ca o dezmerdare, ca trecere din desfătare în desfătatre. Poate să meargă așa multă vreme, mai cu seamă când omul este tânăr; când caierul vieții este încă netors; când omul privește înainte și zice că mai are mulți ani de trăit; când încă nu l-au cuprins nevoile neiertătoare, boalele nemiloase, și funia încă n'a ajuns la par.

Dar după aceia? O! câți oameni deschid ochii prea târziu! Câți văd prăpastia, când nu se mai pot trage îndărăt! Câți pot înțelege prea târziu că viața întreagă le-a fost numai o rătăcire!

Ce nefericire că nu se mai poate aduce îndreptare! Dacă viața este o singură călătorie, cum s'o mai începi pe a doua? Căci a doua nu mai este pe acest pământ, iar cea care este dincolo trage păcatele celei care a fost aici.

Omul ar vrea atunci să mai îndrepte; dar se mai poate?

Spune Domnul Hristos despre bogatul nemilostiv, în pilda sa cu acest nume, că acela, după viața de trai îndestulat și nepăsător pe pământ, s'a trezit, în a doua viață, în chinurile iadului. Atunci a suspinat și, dacă a văzut că soarta lui nu se mai poate schimba și trebuie să-și înghită amarul, pentru rătăcita lui călătorie pe pământ, — s'a rugat de Părintele Avraam din rai, ca să trimeată pe cineva pe pământ, la frații lui, să le spuie să nu se mai rătăcească și ei pe căi strâmbe, ca să nu ajungă apoi unde a ajuns el.

Dar Avraam ce i-a răspuns? O! dar n'au nevoie de aceasta! Pe pământ este belşug de învăţături, ca să ştie ce au de făcut şi cum să-şi trăiască viaţa. Oamenii au atâtea lumini dela Dumnezeu. Dela El au grăit Moisi şi Proorocii. Acestea sunt învăţături la îndemâna oamenilor. Să le urmeze pe acelea şi nu se vor rătăci! Şi când bogatul s'a mai rugat, că mai de folos va fi dacă cineva de pe ceia lume se va duce la ei, Avraam a răspuns: **Intre noi şi voi, prăpastie mare s'a întărit, ca ceice vor voi să treacă de aici către voi să nu poată, nici de acolo la noi să treacă** (Luca 16, 26).

Aceasta arată că cine şi-a dus greşit viaţa aceasta pe pământ zădarnic se va mâhni mai târziu, pentrucă nu mai este nimic în puterea lui de a îndrepta. Rămâne numai ca ceice sunt pe pământ, adică ceice sunt la vremea lucrului, să se roage pentru el, ca Dumnezeu să se îndure să mai uşureze ceva din greul dreptăţii care apasă asupra celui vinovat.

II.

Dar, Fraţilor, chiar şi până a nu trece cineva de pragul acestei vieţi, ci dacă a ajuns în boală şi neputinţă şi este bătrân şi nu mai are când întoarce tinereţa şi sănătatea înapoi, va simţi jalea pentru o viaţă în care nu s'a gândit să facă bine şi care e dusă pe totdeauna.

Un creştin povestea într'o seară prietenilor săi despre un bătrân din Bucureşti, care îşi trecuse toată viaţa jucând cărţile. Nu avea plăcere mai mare decât aceasta şi-şi risipise cu ea toată averea. Fusese om cu bună stare, cu familie numeroasă, de care urma să poarte grijă. Avea şi cu ce. Dar plăcerea jocului îl robise până la aşa măsură, că mai mult se îndestula cu aceasta decât cu datoria de tată şi de cap al unei gospodării.

La sfârşit, bătrân, nu mai avea nimic şi plutea numai

cu gândul la ce fusese și avusese. Acum însă se întrista cu amar. Iși făcea imputări grele, văzând că și-a lăsat familia în sărăcie. Se tânguia către alții și se chinuia văzând că nu mai poate îndrepta nimic. Era însă prea târziu.

Intr'un fel sau în altul, aceasta e soarta multora care pleacă la drumul vieții fără socoteală. Când se trezesc, ori nu mai au poftă de a îndrepta nimic și se leapădă de viață; ori ajung ca bătrânul cu povestea de mai sus.

De aceia vai de omul care ia cu ușurință această călătorie care se face o singură dată; dar ferice de omul care și-a cunoscut din vreme ținta călătoriei sale, care nu umblă orbăcăind, pune cârmă bună pașilor săi și lucrează și se pregătește pentru a ajunge la un seceriș vrednic de dânsul.

III.

Ce pildă măreață găsim noi în viața Domnului Hristos, ca omul să-și chibzuiască din vreme toți pașii săi, pentru a nu merge la întâmplare! Dacă El, care nu avea nevoie a cumpăni ca omul încotro să apuce, care știa bine rostul său pe pământ și ce avea de îndeplinit, și tot a privit mai întâi de departe câmpul lucrului său; dar încă omul, care nu știe de azi până mâne, care nu bănuiește ce pedeci îi pot sta în cale, care trebuie să cumpănească fiecare pas al său! Cu cât mai mult el nu trebuie să pășească în această viață fără o chibzuială temeinică asupra ei!

Domnul Hristos, dacă a fost botezat dela Ioan în Iordan, urma ca, după aceasta, îndată să se apuce de lucrul propoveduirii sale pe pământ. Sf. Ioan îl vestise cine este, cei dintâi ucenici ai lui auziseră aceasta. Iși luase prin aceasta pecetea slujirii obștești și nu avea decât să înceapă a propovedui.

Dar nu; Mântutitorul mai face ceva. El se trage la pustie. Acolo, în viață tăinuită, El stă 40 de zile și 40 de

nopți, privind de departe tot ce urma să se desfășoare de acolo înainte.

Cași un călător care-și chibzuiește din vreme popasurile călătoriei sale, care-și face socotelile unde și cât are să se oprească, pe unde are să treacă, ce bani are să cheltuiască și deci vede cu gândul ce are să urmeze; Mântuitorul, în zbor de pasăre, în fuga gândului, fără să aibă trebuință, dar ca bună pildă și măsură a tuturor lucrărilor, nu pleacă îndată la lucru. Iși gustă singur lucrarea de mai nainte.

O vede din plin. A prezis ucenicilor săi mai târziu ce are să fie. Când Petru, neînțelegând cum se încheagă această viață, cum se leagă toate părțile ei, voia să-l abată dela jertfa sa; Mântuitorul îl mustră. Doar nu era nimic de schimbat. Toate erau rânduite mai nainte de veci.

Și totuși Mântuitorul își îngăduie 40 de zile și 40 de nopți de tihnă, în care gustă cu gândul toate învățăturile pe care avea să le propoveduiască, toate câte avea să făptuiască. Are o împărăție de întemeiat, un câmp de semănat, un seceriș de cules. Privește tot ce are să fie și, ca cel stăpân pe lucru, îl are în mână gata a-l orândui.

Oare nu este acesta un mare luminiș pentru viața omului? Fără a-și avea în mână zilele sale și lucrul său ca Mântutitorul, omul totuși, în oarecare măsură, poate destul de mult, dacă măcar va mai preface ici și colo, că el nu poate vedea ca Dumnezeu, dar tot va dobândi un mare câștig. Mai mult sau mai puțin, această lucrare din vreme asupra vieții sale, această cioplire asupra ființei sale va avea multă putere, ca drumul său să meargă cam așa cum va fi chibzuit el.

Iată pentru ce fapta Domnului îndată după botez, povestită în Evanghelia Sâmbetei după Botezul Domnului, trebuie să ne fie o mare pildă, de care creștinul trebuie să ție seamă în viața sa. El trebuie să-și chibzuiască viața sa în viitor, să nu meargă ca orbul, să se pregătească pentru

ce are de făcut, s'o vadă de mai nainte, în însuşi gândul său, ca o frumoasă şi vrednică lucrare, de care să se bucure mai târziu.

Cu temelie sănătoasă plecând din vreme la treabă, el va şi izbândi în multe din hotărârile luate şi va fi meşterul vieţii sale.

Se înţelege, omul nu e Dumnezeu. Viaţa lui nu va merge ca e sârmă, aşa cum şi-a tras-o în minte. Poate avea, fără voia lui, împrejurări protivnice, care să zădărnicească hotărârile cele mai frumoase. Cu toate acestea şi atunci va fi mulţămit. Nu-şi va putea face imputări că din vina lui este ceiace i-a venit. Nu va fi ca celce şi-a ruinat averea în cartoforie şi se amăra la bătrâneţă, ori ca bogatul din Evanghelie. Se va mângâia spunând: Eh! au fost puteri mai mari decât mine; numai Dumnezeu poate birui toate.

Dar dacă uneori poate fi aşa, de mai multe ori va fi altfel. Căci până şi păgânii spuneau că munca dârză biruie toate. Dar încă creştinul care are întăriri dela Dumnezeu şi care, în această însoţire, nu poate fi înfrânt! Doar Sf. Apostol Pavel de mult a spus: **Toate le pot în Hristos celce mă întăreşte** (Filipeni 4, 13).

Omul, în ce s'a pregătit bine, trebuie să aibă şi izbândă. De aceia viaţa nu trebuie trăită de azi pe mâne, cum s'o nemeri, la întâmplare, ci ca marea faptă la care trebuie să punem din vreme în lucru toate puterile noastre.

Ce mare faptă este să vezi cum, după bună pregătire, toate socotelile tale se împlinesc aşa după cum le-ai chibzuit! Nici nu s'a împlinit, nici nu s'a pornit săvârşirea ei, şi tu o şi vezi aievea.

Impăratul **Napoleon Bonaparte** al Francejilor avea odată de dat o mare bătălie împotriva Ruşilor şi Austriacilor la **Austerlitz** (2 Decemvrie 1805). El a dat poruncă să fie toate pregătite. Apoi s'a dus singur să vadă ce s'a făcut şi a împlinit ce mai lipsea. Când s'a încheiat ziua, toate erau gata.

A doua zi de dimineață bătălia a început. Napoleon se culcase și nici nu s'a sculat. Toate au mers așa cum le rânduise el, cași cum ar fi fost trase pe o ață, și bătălia a fost câștigată în chip strălucit.

Iată ce înseamnă a lucra cu chibzuință. Și atunci, Fraților, dacă la un lucru de scurtă dăinuire, și tot ne pregătim, oare această viață a noastră trebuie lăsată de izbeliște, când o singură dată o ai în mână și, dacă ai greșit acum, s'a isprăvit? De aceia trebuie pusă aici toată grija, ca să avem o viață aleasă, curată, cinstită și nu să ne ostenim mai mult pentru altele, care nu au prețul ei. **Ce va folosi omului de va câștiga lumea toată și-și va perde sufletul său?** a spus Domnul Hristos (Matei 16, 26).

Acum știți, Fraților, ce însemnată sarcină avem fiecare asupra noastră, de a ne trăi această viață cu vrednicie; ce mare lucru este a o plămădi din vreme; ce dulceață este a o privi ca un câmp smăltat cu flori, pe care înșine ne-am străduit să le semănăm la vreme! Să căutăm această mângâiere, să nu lăsăm viața de izbeliște, ca cea din urmă grijă a noastră. Atunci se cheamă că vom simți toată mângâierea lucrului bine făcut și vom fi folosit cu înțelepciune fapta Domnului Hristos. Și în clipa cea din urmă, până a nu-și porni pașii săi la lucrul mântuirii omului, încă a mai stat și a privit ogorul ostenelilor sale. Amin.

Predică la Duminica celor 10 leproşi.

Căutaţi să nu defăimaţi pe vreunul din aceşti mai mici; că zic vouă că îngerii lor în ceruri pururea văd faţa Tatălui meu care este în ceruri.

Matei 18, 10.

Fraților,

Intru acastă Duminică, zisă a Celor 10 leproși, ni se povestește o faptă săvârșită spre sfârșitul lucrării pământești a Mântuitorului. Este vorba că Domnul Hristos, pornind spre cea din urmă călătorie a sa la Ierusalim, pe drum, din Galileia, țara unde trăise mai mult, până la Ierusalim, a dat multe învățături și a săvârșit mai multe minuni. Una din acestea a fost vindecarea a 10 oameni cuprinși de boala leprei, care era mult răspândită în Țara Sfântă. Astfel, spune Evanghelistul Luca (17, 11—20), trecând Domnul de granița Galileei și intrând într'un sat, i-au ieșit înainte 10 bărbați leproși care s'au oprit la oarecare depărtare.

Boala aceia era lipicioasă. Oamenii cuprinși de ea nu aveau voie a sta cu ceilalți. Așa ne deslușim de ce ei nu au venit prea aproape de Mântuitorul. Totuși, din depărtarea aceia, au strigat: „Iisuse, Invățătorule, miluiește-ne pe noi !“.

După legea veche însă, numai preoții aveau puterea de a vedea cine s'a vindecat și apoi a-i da drumul să locuia-

scă din nou între oameni. De aceia Domnul Iisus le-a spus: **Duceți-vă și vă arătați preoților!** Și iată, pe când ei mergeau spre preoți, au văzut pe cale că s'au curățit de boala lor. Minunea se făcuse.

Ce binefacere era aceasta! Ce bucurie simțeau acum! Lepra scotea pe om din rândurile semenilor săi. Cel copleșit de această boală era aruncat în temniță. Ca un slobozit din lanțuri era celce se vindecase și se întorcea la ai săi.

Deci inima acestor 10 tămăduiți trebuia să fie înecată de fericire, că s'au întors între vii, ca niște înviați din morți, și-și puteau lua din nou locul între oameni.

Cât de grabnic însă este omul la primit bunătatea și cât de ușor o uită! Copleșit de bucurie, el se vede numai pe el, uită datoriile binefacerii primite și se îngrădește numai în granița bucuriei sale.

Așa și în împrejurarea aceasta. Nouă, din cei 10 vindecați, nu s'au mai gândit la Domnul Hristos, dela care primiseră binefacerea, ci și-au văzut de treburile lor. Unul singur, de neam din poporul Samaritenilor, a simțit inima sa zvâcnind de mulțămire. S'a întors la Domnul Hristos, a căzut înaintea lui și i-a mulțămit ferbinte. Atunci Mântuitorul, privind în jur spre apostolii săi, a zis: **Oare n'au fost 10 ceice s'au curățit? Dar cei 9 unde sunt? Nu s'a aflat să vie să dea slavă lui Dumnezeu, fără numai acesta ce este de alt neam?** Și îndreptându-se către acela, i-a zis: **Ridică-te și du-te: credința ta te-a mântuit!**

Aceasta este fapta la care trebuie să ne oprim și a sta de vorbă despre ea mai îndelung, pentrucă vom descoperi lumini și înțelegeri, pe care creștinul trebuie să le cuprindă în știința sa.

I.

Fraților, să luăm aminte că Domnul Hristos însuși s'a oprit înaintea faptei acesteia. Avea ea ceva adânc în sine, peste care nu trebuia să se treacă. Mântuitorul vrea ca apostolii săi să prindă amănuntul acesta, că 9 din 10 n'au mai avut gând de mulțămire, după ce au primit binefacerea. Acest gând însă a răsărit numai în inima leprosului, care era cel mai din urmă dintre cei 10. Evanghelia adaogă la spusele Mântuitorului: **și acela era Samarinean.**

Apoi, Fraților, dacă Domnul Hristos a găsit că acea faptă este vrednică de a îndrepta mintea apostolilor asupra ei, cu cât mai mult va trebui să facem aceasta noi! Se cuvine deci încă și mai mult să ne oprim, pentru a ne desluși: ce să fie în povestirea aceasta, peste care evanghelistul Luca n'a voit să treacă? De ce a cuprins-o în povestirile sale despre faptele Domnului?

Cine era leprosul cu mulțămirea? Era locuitor din Samaria. Dar aceștia erau socotiți de Evrei ca mai pre jos de ei. Samarinenii erau un popor de amestecătură. Sânge păgânesc curgea în ei și nu aveau din legea everiască decât o parte. De aceia erau socotiți spurcați și nevrednici de a trăi în tovărășia Evreilor. Aceștia se fereau de ei.

Totuși acest om necăjit, acum, când primește o binefacere dela Dumnezeu, e mai grabnic ca ceilalți a-și înălța mintea către El. Iată că cel care a avut mai puțină învățătură, care era cel mai despreţuit, a avut totuși inima mai îndreptată către Dumnezeu și n'a voit să-și ia drumul către casa sa, mai nainte de a veni la Binefăcătorul său și a-i mulțămi.

Iată o faptă, Fraților, care nu a fost numai a acelei vremi, ci e de totdeauna și ea trebuie să mâhnească și să ne umilească. Tocmai aici trebuie să aștemem noi gândul nostru pentru a prinde toată învățătura și a înțelege cu ce simțire trebuie să privim noi spre toată povestirea.

De ce oare a trebuit ca cel din urmă să fie cel dintâi, iar ceice trebuiau să fie fruntea să ajungă a fi atât de nesimţitori? Aici este una din boalele sufletului omenesc, că celce este înzestrat cu mai multe, celce a primit mai mare belşug de daruri, de multe ori e mai slab cu lucrul, mai îndărăt cu sporul său, faţă de altul care a avut parte de mai puţin.

Omul care se îneacă în belşug deseori se umflă de trufie că este om mare şi avut. Tocmai ceiace ai ajunge a fi o ispită şi un prilej de cădere, pe când cel cu mai puţine mijloace rămâne cu inima sa mai slobodă, mai puţin roasă de încredere mare în sine, că el este ceva şi poate mult.

Omul cel dintâi este ispitit să privească de sus peste alţii, să se socotească el în capul scării şi să despreţuiască pe cei mai lipsiţi şi mai de jos.

Apoi şi aceasta trebuie să fie o boală, pentrucă armătura mai multă trebuie să ne îmboldească şi la ocrotire mai multă asupra celor ce pot mai puţin decât noi. Căci zice Domnul Hristos: **Tot căruia s'a dat mult, mult se va cere dela el** (Luca 12, 48). Deci să ne temem ca nu cumva, având multe mijloace la îndemână, să fim mai slabi şi mai neputincioşi decât cei cu mai puţine, ba, pe deasupra, a mai cădea şi în păcatul de a ne trufi peste ceice au putut mai mult ca noi. Doar spune Domnul Hristos: **Ce este între oameni înălţat urâciune este înaintea lui Dumnezeu** (Luca 16, 15).

In această scădere se afla poporul evreiesc. El se făcuse părtaş de mari daruri dela Dumnezeu, că avea Legea Sfântă dată lui prin Moisi, avea apoi Psalmii lui David, vestirile Proorocilor, toate unelte mărețe şi sfinte, prin care omul să se suie la cea mai mare înălţime şi sfinţenie înaintea lui Dumnezeu şi a oamenilor.

Şi cu toate acestea ce vedem noi în cele povestite? Cei cu Legea Sfântă, cei cu învăţăturile bogate nu se gândesc la Dumnezeu, când au căpătat binefacerea vindecării dela

El; iar cel mai sărăcuţ, cel mai despreţuit, Samarineanul, nu s'a socotit vrednic a se întoarce la casa sa, până ce mai întâi nu va fi mulţămit lui Dumnezeu.

Iată, Fraţilor, chip de om vrednic, care, cu puţine mijloace de luminare a sufletului, a înţeles mai multe decât ceice puteau şti mai bine, dar au rămas mai pustii. Cel dela care ar fi fost să te aştepţi mai puţin a fost mai vrednic. De atâtea ori, omul umilit, socotit mai prejos, se arată îndeplinitor al faptelor bune, mai mult decât cei dela care te-ai fi aşteptat mai mult. De aceia a spus Domnul Hristos, cu alt prilej, că **cei dintâi vor fi pe urmă, şi cei de pe urmă vor fi întâi** (Matei 19, 30).

II.

De aici urmează însă multe lucruri şi ele sunt cheia învăţăturii pentru noi. Ne învăţăm să nu despreţuim pe nimenea, să fim îmbrăţişători către oricare, pentrucă cine ştie ce vrednicie sufletească se poate ascunde în cine nu gândeşti! **Cele slabe ale lumii a ales Dumnezeu**, a spus Sf. Pavel, **ca să ruşineze pe cele tari, şi cele de neam prost şi nebăgate în seamă ale lumii a ales Dumnezeu, ca să nu se laude nimenea înaintea lui** (1 Corinteni 1, 27—28).

Omul acela, care, singur din 10, şi-a adus aminte să mulţămească lui Dumnezeu, pentru binefacerea primită, era de neam despreţuit, samarinean. Totuşi în inima lui a zvâcnit mai tare simţirea cea dreaptă şi iute s'a mişcat către Binefăcătorul său. Este deci vreun temei pentru om să despreţuiască pe cei mai pre jos decât el, când în aceştia se poate găsi o inimă aşa de curată?

Şi apoi, oare nu trebuie să fie mai mare grija celui ce a avut mai multe mijloace pentru a se lumina?

De aici înţelegem pentru ce Domnul Hristos a spus: **Căutaţi să nu defăimaţi pe vreunul din aceşti mai mici, că zic vouă că îngerii lui Dumnezeu în ceruri pururea văd**

fața Tatălui meu care este în ceruri! Aceasta arată că, dacă oamenii pe pământ își făuresc treptele lor pentru cinstea care trebuie arătată unuia și altuia, nu tot așa este în împărăția lui Dumnezeu. Aici nu trebuie să căutăm la fața oamenilor, ci la chipul lui Dumnezeu care se află în orice om.

Tot omul este menit pentru mântuire și poate că unul mărunt și-o caută mai setos decât unul așezat pe scaun înalt. De aceia, fiindcă toți, și mic și mare, sunt chemați la aceiași cinste dela Dumnezeu, spune iarăși Domnul Hristos: **Așa, nu este voia Tatălui vostru ca să piară unul dintr'acești mici** (Matei 18, 14). Și tot atuncea a spus: **Iar cine va scârbi pe unul din acești mici, care cred întru mine, mai de folos i-ar fi lui să i se spânzure o peatră de moară la grumazul lui și să fie înecat în mare** (Matei 18, 6).

Din rândurile celor mici și neînsemnați, neștiuți și nebăgați în seamă, se pot ridica puteri și frumuseți nebănuite, care să rușineze și să uimească pe ceice puteau străluci mai vrednic și n'au avut acea lumină. Tot trecutul Bisericii arată asemenea scânteieri, prin nenumărați sfinți, care, în vremea vieții lor, au fost necăutați de nimenea, fără niciuna din strălucirile lumii, dar care s'au ridicat ca niște luceferi în împărăția lui Dumnezeu.

Nu este stare de oameni, cât de rămași în urmă, care să nu poată odrăsli vlăstare din cele mai minunate pentru împărăția lui Dumnezeu. Ce este oare mai de rând decât robul? și care neam de oameni este socotit mai pre jos decât popoarele cu chipul negru, care trăiesc în țările calde și pe care noi îi numim sălbateci! Cu toate acestea povestirea despre unul din aceștia, care a trăit acum 200 de ani, este uimitoare. Ea dovedește ce orbitoare priveliște poate da, până și cel din urmă om, în împărăția lui Dumnezeu.

Aceasta este povestirea despre robul **Eustahie**, dintre popoarele cu pielea neagră, care, fiind robul unui stăpân din America, l-a slujit cu atâta credință și a făcut pentru

el atâtea jertfe, mânat numai de credința creștinească, încât cu dreptul era să se plece înaintea lui până și oamenii cei mai de sus. Câtă vreme avem pilda unui om ca acesta, nu trebuie să desprețuim pe nimenea, ci să ne gândim că până și omul cel mai de rând poate ajunge un vas ales în împărăția lui Dumnezeu [1]. Iubirea de oameni trebuie să sporească în noi, tocmai când ne gândim ce petre nestimate se pot ascunde chiar și în oamenii cei mai din urmă și că toți sunt chemați de Dumnezeu la aceiași mărire a vieții veșnice.

Când nu te gândești, poți găsi inimă curată și bunătate la asemenea soi de oameni.

Povestește Profesorul **Constantin Fedeleș** din Iași că, fiind prins de război în Bulgaria, în vremea crâncenei măcelăriri dintre popoare, prin care am trecut și noi, între 1916—1918, a dus acolo viață foarte grea, fiind amenințat cu moartea la fiecare clipă. De jur împrejur, numai încruntare și răutate, care se revărsau cumplit pe spinarea bieților prinși ai războiului. In mijlocul însă al unei asemenea dureri, iată o rază de lumină: înaintea lui se înfățișează un zarzavagiu bulgar, care-și petrecuse o bună parte din viață în țara noastră. Și a deschis glasul și a grăit profesorului:

— Oh! ce rău îmi pare de voi! Că am fost în țara voastră și am trăit bine și am avut de toate. Ce bine și ce frumos era la voi și cât mă doare inima de cele ce văd acuma!

Bietul om din popor nu știa să spuie multe, dar se vedea că inima i se revarsă de milă către cel amărât și sufletul îi era plin de iubire către țara în care avusese trai bun și dulce. Voia acum să facă și el o faptă de bunătate

1) Cine vrea mai multe amănunte despre viața robului Eustahie și despre faptele lui le găsește în cartea mea *Curs de Teologie Morală* ed. 1, București, 1915, pag. 160, la cap. despre *Virtute* sau în ed. 2, 1923, la acelaş capitul.

către robul din țara lui, dar nu avea ce, că și el era om sărac și atunci era sărăcie până și la cei cu stare. Dar tot n'a vrut să se lase fără a săvârși o faptă de vrednicie către Românul necăjit. Deci i-a spus:

— Aș vrea să fac și eu o bunătate către tine, că mult bine am avut și eu dela voi. Dar nu am ce. Știi una însă: La noi acum este mare lipsă de sare. Ține punga asta cu sare și are să-ți prindă bine!

Și profesorul Fedeleș a luat punga și cu adevărat i-a prins bine și a folosit-o în tot timpul cât a stat în robia bulgăreaescă.

Apoi, Fraților, nu este și aceasta o faptă, prin care ni se arată ce comori de daruri sfinte se pot afla în cel mai neînsemnat om! Cine ar fi dat un ban pe un biet zarzavagiu bulgar, care vine și-și caută traiul la noi? Și iată că și el merita prețuit și fapta lui a fost a iubirii de oameni și a cunoașterii binelui primit. Ea nu poate fi decât scânteie de lumină înaintea lui Dumnezeu. Când oamenii ajung a o cunoaște, trebuie s'o prețuiască la fel și să laude pe Dumnezeu că a dat duioșii ca acestea oamenilor. Dar și pe omul, în care se ascund asemenea mărgăritare, trebuie să-l îmbrățișăm și să strigăm: O! ce dulce este omul, când lasă să strălucească în el darul pe care Dumnezeu l-a semănat într'însul!

Tot de aceia să ne gândim ce inimi curate, ce cugete drepte, ce purtări cuviincioase găsim la oameni foarte de rând, când nu te-ai aștepta! Trebuie să fie meșteșugul nostru de a descoperi acestea și a ne da seamă că mare este zestrea lui Dumnezeu turnată în inimile oamenilor!

Durere numai când ei nu iau aminte la aceasta și urmează mai mult căilor străine. Cu atât mai de preț sunt însă ceice au cunoscut darul lui Dumnezeu, care se află în ei, și nu s'au abătut din căile lui. Cu atât mai de preț celce puține a avut, după care să se învețe, și totuși zestrea lui Dumnezeu lucește frumos în el!

Gânduri ca acestea, Fraţilor, să se stârnească în noi, care privim spre fapta Samarineanului lepros, vindecat de Domnul Hristos. Dacă Domnul Hristos anume ne-a aţintit ochii către fapta lui, se cuvenea ca şi noi să stăruim cu mintea mai mult asupra ei şi să învăţăm gânduri ca cele auzite.

Şi nu sunt numai acestea cele pe care povestirea din Evanghelie ni le scoate înaintea ochilor, din cele citite, ci încă multe altele. De pildă, dacă cei de jos se pot ridica până la atâta treaptă de vrednicie, câtă răspundere nu au cei cărora li s'a dat mult, ca ei, cu atât mai mult, să se silească înaintea lui Dumnezeu, după învăţătura din Evanghelie, că cel căruia mult i s'a dat şi n'a făcut, mai mult va fi pedepsit decât cel căruia i s'a dat mai puţin să facă şi n'a făcut.

Şi iarăşi, dacă întindem privirile noastre mai departe, găsim altă răspundere care ne apasă pe noi toţi, ca creştini. Căci Sf. Petru ne-a numit, pe noi, creştinii, **rod ales, preoţie împărătească, neam sfânt, ca să vestiţi bunătăţile celui ce v'a chemat din întunerec la lumină** (1 Petru 2, 9).

Deci, ca ceice am primit mai multe daruri dela Dumnezeu, mai mult ni se va cere şi va trebui să strălucim mai deplin înaintea celor de altă credinţă. Dar aceasta este o nouă lature de învăţătură, pe care o putem scoate din povestirea celor 10 leproşi. Ea cere însă o nouă cuvântare pentru cercetarea ei; ci destul fiind cele ce am învăţat întru ascultarea de acum, să stăruim cu gândurile noastre asupra ei, cu dorul de a învăţa mai mult altădată. Atunci din nou să păşim cu dragoste şi voie bună întru auzirea sfntelor învăţături. Amin.

Predică despre vindecarea orbului din Ierihon.

(Duminica 31 după Rusalii)

Tot celce se va ruşina de mine înaintea oamenilor, mă voi ruşina şi eu de el înaintea Tatălui meu care este în ceruri.

Matei 10, 33; Luca 9, 26.

Fraţilor,

Intr'o cuvântare trecută (la Duminica celor 10 leproşi), am spus că Domnul Hristos a dat multe învăţături şi a făcut multe minuni, în vremea celei din urmă călătorii a sa către Ierusalim. Nu a mers în drum întins din Galileia la Ierusalim, ci s'a oprit din loc în loc. In vremea atâtor popasuri, oamenii au venit, care mai de care, să-l asculte, iar unii să-i ceară şi tămăduire de boalele lor. Astfel, călătoria aceia a fost presărată cu o mulţime de fapte însemnate, aşa că noi am putea-o numi mănoasă şi binecuvântată.

Pentru vremurile de atunci, când se călătorea cu piciorul, drumul din Galileia spre Ierusalim însemna un mers de 3 zile, numai cu opririle de trebuinţă pentru odihna şi masă drumeţilor. Pentru Mântuitorul însă, el a ţinut mai mult, fiindcă era drum cu popasuri lungi. Oricum, calea nefiind atât de lungă, dacă Domnul a dat atâtea învăţături şi a făcut atâtea popasuri, înseamnă că a fost presărată de cugetările minunate care se slobozeau de pe bu-

zele sale sfinte și de faptele neuitate, care a adus atâta mângâiere și ușurare acelor locuitori.

Cuvintele rostite atunci au rămas moștenire pentru noi, până în ziua de astăzi, încât și noi ne îndulcim din ospățul sufletesc care a fost atunci. Deci gustând și noi dulceața acelei călătorii, s'o numim, din partea noastră, și fericita călătorie, pentrucă a fost atât de rodnică, încât și noi ne împărtășim din dulcețile și frumusețile ei.

Una din minunile săvârșite în vremea aceia a fost vindecarea unui orb, pe calea care era însuși drumul Ierusalimului. Ne povestește despre ea Sfântul Evanghelist Luca (18, 35—43), în ceiace ni s'a citit astăzi din Evanghelia sa. La ea să oprim puțin gândurile noastre, pentru a culege sfintele învățături cuprinse într'însa.

Noi însă, Fraților, nu ne vom apuca să desțelenim tot cuprinsul bucății, pentrucă în cărțile sfinte sunt atâtea suișuri și pogorâșuri, atâtea bogății și înălțimi, încât nu o bucată, ci un rând numai și-ți dă pricină și altuat de rostit cuvântări întregi. Noi vom lua un singur grai al orbilor și despre acela voim să stăm astăzi de vorbă cu voi.

I.

Iubiți creștini și frați,

Când Domnul Hristos a fost simțit că se află în preajma cetății Ierihonului, atunci toți locuitorii s'au mișcat. Cine venea? Venea Proorocul cel din Nazaretul Galileei. Numele său acum era cunoscut, pentrucă Domnul venea în fiecare an la Ierusalim și uneori de mai multe ori pe an, la marile sărbători.

Așa a fost numit, câteva zile mai târziu, când Mântuitorul își făcea intrarea în cetatea Ierusalimului și s'a făcut zvon mare că vine. Și întreba lumea: „Cine este a-

cela?", și răspunsul a fost că vine Iisus, Proorocul cel din Nazaretul Galileei (Matei 21, 11).

Așa și în vremea intrării Lui în cetatea Ierihonului. Popor mult îl însoțea și huetul lumii se auzea de departe. Și iată, un orb se afla pe cale, cerșind, spune Sf. Evanghelie. Și dacă a auzit el tot freamătul acela, a întrebat „ce este?", și i s'a răspuns: „Trece Iisus Nazarineanul".

De i-ar fi răspuns cineva că orașul a luat foc, inima lui n'ar fi zvâcnit atât de viu, ca atunci când i s'a adus marea veste. In adevăr, cași oricare, el știa cine este Iisus Nazarineanul, ce minuni face, și poate de mult va fi nădăjduit că va avea și el parte odată din milostivirea Stăpânului.

Iată acum pentru el clipa cea mare, iată prilejul când să poată fi ușurat și el de neputința lui. De aceia și-a adunat toate puterile și a început a striga: „Iisuse, Fiul lui David, miluiește-mă!".

Cât sunt însă oamenii de nesimțitori unul la nevoia altuia! In loc ca fiecare să roage pe Mântuitorul să se milostivească de acest nefericit, care era lipsit de lumina vederii, ceice mergeau înainte s'au mâniat și au strigat la el să tacă.

Oare ce le strica lor că un om necăjit cerea ușurare din pătimirea lui?

Fraților, între însoțitorii Mântuitorului nu erau numai prieteni, numai ascultători cu drag ai învățăturilor Lui. Se aflau și mulți vrăjmași, farisei din Ierusalim și de aiurea, care urmau pe Domnul de aproape cu vrăjmășiile lor și căutau tot prilejul de a-l bârfi și a ațâța lumea împotriva sa. Aduceți-vă aminte cum, de atâtea ori, ei întorceau minunile Domnului întru ocară și spuneau: ei, da, dar sunt fapte săvârșite cu puterea diavolului.

Așa și în împrejurarea aceasta. Când vrăjmașii au auzit că orbul numește pe Domnul Hristos „Fiul lui David", au trebuit să se învinețească de mânie și să nu sufere a auzi acest cuvânt.

Intocmai caşi la intrarea sa în Ierusalim, căci atunci nu numai unul, ci toată mulţimea striga: „Osana Fiul lui David! binecuvântat este celce vine întru numele Domnului!", dar fariseii s'au turburat şi au cerut chiar Domnului Hristos să oprească pe ucenicii lui de a mai striga astfel (Luca 19, 39).

Acum, ce priveşte aceste vrăjmăşii, noi le ştim din multe împrejurări. Partea cea nouă însă şi cea mai frumoasă este ce a făcut orbul, când i s'a poruncit să tacă. Sf. Evanghelie spune că el încă şi mai tare a strigat: „Fiul lui David, miluieşte-mă!".

Fraţilor, aceasta este fapta la care voim noi să ne oprim, singura pe care o desprindem din toate amănuntele bucăţii cetite, pentru a culege numai din ea învăţăturile pe care le cuprinde.

II.

Iubiţi Fraţi întru Domnul,

Priviţi îndrăzneala orbului că, împotriva unei cete întregi, care vrea să-i închidă gura şi să-l oprească a striga, el striga şi mai vârtos, numind pe Domnul „Fiul lui David". Cuvintele acestea erau de mare cinste la poporul evreiesc. Ele arătau că cel, căruia i se spuneau aceste cuvinte, este alesul lui Dumnezeu, trimesul cerului, pentru a îndrepta relele pământului.

Este greu pentru un om a spune ceva sau a face ceva, când o lume întreagă îţi stă împotrivă. Din toate îngrozirile omeneşti, cea mai mare este aceea de glasul mulţimii. Omul nu se mişcă, ci stă sfios, când ştie că o ceată numeroasă stă îndârjită împotriva ta. Atunci omul mai degrabă înghite în sec şi se sfieşte de a spune ceva.

Câte împrejurări, când se face o nedreptate, când vezi bine cum mulţimea pătimaşă merge mânată de gânduri

vrăjmașe! Dar puținii care văd greșala tac. Ba încă nu numai în împrejurările cele grele, ci și în viață liniștită, când omul știe că părerea celor mulți este un fel, el se ferește de a-și spune părerea sa care e de altfel. Aceasta este închinarea necuvenită pe care noi o aducem omului, în înseși greșelile sale, pe când, unde știm că adevărul e altfel, noi nu trebuie să ne temem de a-l mărturisi și a striga pentru el.

De abicei însă oamenii nu sunt așa. Ei nu au atâta îndrăzneală și atâta tărie de a mărturisi adevărul și a striga pentru dreptate. Iși ticluesc păreri dela ei și spun: „Lasă, frate, de ce să-ți faci supărare? de ce să scoli lumea împotriva ta?" și lasă fapte rele să fie săvârșite, fără a zice o vorbă.

Vezi oameni puși la lucru Duminica sau în zilele oprite. Se făptuiește aceasta în văzul tuturor. Vezi oameni de prin sate porniți Duminica la târg, îi vezi cu carele încărcate mânând de dimineață să ajungă la oraș măcar că e ziua Domnului. Pe alții îi vezi plecând la pădure după tăiat lemne ori chiar la lucrul câmpului. Vezi prăvălii deschise, când ele trebuie să fie închise. Atâția sunt care văd acestea și tac. Clatină din cap, spun între ei că „uite ce fac nelegiuiții! cum spurcă Ziua Domnului!" dar cu toate acestea înghit și trec înainte.

Dacă o lume întreagă face așa, dacă s'au înmulțit călcătorii de lege, de! cum să îndràznească ei! Și așa, creștinii văd o mulțime de răutăți, dar nu se iau la luptă cu nelegiuiții pentru legea Domnului.

Fraților, când faptele celor mai mulți creștini din ziua de azi sunt așa, cum ni se pare fapta orbului? Uite-o că e faptă vrednică, de mare îndrăzneală. Căci o ceată mare vrea să-i închidă gura, dar el ba! El știe una și bună: Aici este cel mai mare decât toți oamenii; aici este Iisus, Fiul lui David, Proorocul din Nazaret. De aceia, zică oamenii

ce-or vrea, el nu se clinteşte un pic, ci strigă cât îl ţin puterile: „Iisuse, Fiul lui David!".

Auziţi, Fraţilor? Lui nu-i este ruşine. Lui nu-i pasă că alţii s'or mânia, că alţii nu zic ca el. Ce are în inimă, ce ştie el despre Domnul Hristos, aceia şi mărturiseşte în gura mare.

Şi acesta nu era decât un cerşetor, un neputincios de pe uliţe, un om fără ştiinţă şi învăţătură. Şi totuşi el, dacă a avut gând drept despre Domnul Hristos, de loc nu s'a temut a-l spune în auzul tuturor.

O! Fraţilor, mar lucru este a mărturisi pe Dumnezeu, a nu te ruşina de El, a privi fără frică împotrivirea oamenilor, a te scula la luptă pentru numele lui!

Este atâta lume care, dacă are un gând bun către Dumnezeu, nu-l urmează cu grijă şi stăruinţă. Omul se uită dacă este în obiceiul altora de a face sau nu cutare lucru şi dacă altul nu face, se fereşte de a face şi el. In loc de a-şi lua ca dreptar poruncile lui Dumnezeu, oamenii se iau după părerile întâmplătoare, fără temei şi după obiceiurile oamenilor.

De pildă, Fraţilor, nu este prea mult în obiceiurile oamenilor de a se spovedi şi împărtăşi. Ei au căzut dela vechile rânduieli şi nu e rar când privesc cu rânjet de batjocură spre ceice fac aceasta. Mai sunt însă inimi curate, care vor totuşi să meargă în calea dreptăţii. Dar de câte ori aceştia se feresc de a păşi la îndeplinirea datoriilor lor creştineşti, din pricina părerilor altora! Dacă nu e obiceiul la alţii, atunci se feresc şi ei a face.

Apoi toţi aceştia să ia pildă dela orbul din Evangelie, care, fără a fi învăţat carte creştinească, dar având numai învăţătura legii celei vechi, şi tot a trecut peste gândurile oamenilor şi a mărturisit pe Domnul Hristos cu tărie.

Aici, Fraţilor, să ne aducem aminte de cuvintele din Car-

tea Psalmilor (21, 24) pomenite apoi și de Sfântul Apostol Pavel: **Spune-voi numele tău fraților, în mijlocul adunării te voi lăuda** (Evrei 2, 12). Cât este încă de când Proorocul David își făcea o cinste din lăudarea numelui lui Dumnezeu, spunând: **Lăuda-voi pe Domnul în viața mea, cânta-voi Dumnezeul meu până ce voi fi!** (Psalmul 145, 1).

De aceia, Fraților, în fața pildei orbului, care nu se înfricoșa a striga lauda Domnului în fața vrăjmașilor Lui, să ne aducem aminte de cuvintele Sfântului Pavel: **Nu mă rușinez de Evanghelia lui Hristos, că puterea lui Dumnezeu este spre mântuire tot celui ce crede** (Romani 1, 16). Fie în scurte întâlniri, fie în adunări mari, fie la prilejurile cele mai mărețe, să nu încetăm a purta pe buzele noastre cuvintele creștinești; să le aducem ca temeiuri pentru faptele noastre, să întărim câte un grai, o părere a noastră, pe temeiuri trase din Sf. Scriptură, fiindcă aceasta este cea mai mare tărie pe care o putem da cuvântului nostru. Și dacă lumea nu este deprinsă a vorbi în felul acesta și se va uita nedumerită la noi, noi cu atât mai mult să avem pe buze, nu cuvintele cutărui stăpânitor, ori cutărui om învățat, ci mai cu seamă cuvintele Sfintei Scripturi.

Creștinul trebuie să aibă ca o bucurie pentru sine de a avea la îndemână graiuri sfinte, cuvinte adânci, din spusele Domnului Hristos, ale apostolilor, ale sfinților. Când vom urma aceasta cu hotărâre în îndeplinire de ani de zile;. când mulți creștini vor face aceasta, dela o vreme obiceiul se va abate spre obiceiul nostru, lumea va ajunge să guste și să înțeleagă ce frumoase sunt graiurile sfinte, și obiceiul se va plămădi după îndrumarea noastră. Amin.

Predică la Duminica lui Zaheu.

Celce a întors pe păcătos dela rătăcirea căii lui va mântui suflet din moarte și va acoperi mulțime de păcate.
Iacov 5, 20.

Fraților,

In slujba acestei zile, pomenim o faptă din viața Mântuitorului, pe care nu o pomenim în fiecare an. Numim această Duminică **a lui Zaheu,** pentrucă cetim într'însa Evanghelia dela Sf. Luca, în care se cuprinde povestirea despre Zaheu vameșul. Nu în fiecare an însă vine rândul cetirii acestei bucăți a Evangheliei. Numai când vremea dintre Bobotează și Ziua Paștilor este mai lungă, are loc să intre și această cetire. Dacă însă Paștile cad mai în iarnă, răstimpul acesta se scurtează și nu mai este loc pentru cetirea acestei bucăți.

Este însă o mare pagubă pentru sufletele creștinilor, că ei pot fi lipsiți ani dearândul de gustarea unei povestiri nu numai de toată frumusețea și duioșia, ci și plină de bogății pentru minte și de mari îmboldiri pentru inimă. Tocmai de aici se vede cât de mult creștinii trebuie să năzuiască a urmări sfintele învățături și prin ei singuri, in casele lor, între prieteni, pentrucă așa pot prinde tot șirul unor învățături care altfel le scapă. Dacă mai punem că cetirile Evangheliei sunt rânduite pe fiecare zi din săptămână și că creștinii le aud numai pe cele din Duminici, cu atât mai mult ne dăm seama câte povestiri sfinte poate nici nu ajung la cunoștința lor.

De aceia noi, Fraților, să fim fericiți acum că s'a nemerit anul acesta să auzim cetirea Evangheliei dela Sf. Luca despre Zaheu și să ne silim a depăna firul ei cu grijă pentru înțelegerea noastră. Timp numai să avem și răbdare de a asculta, pentrucă, în adevăr, nu una, ci multe sunt laturile din care se poate sta de vorbă și descurca tot înțelesul ascuns în sfânta povestire.

Iubiți Frați întru Domnul,

Despre ce ne povestește evanghelistul în cetirea de azi? Despre un amănunt din vremea când Domnul venea la Ierusalim cea din urmă dată înainte de patima sa. Fapta se petrece în orașul Ierihonului, din preajma Iordanului, de unde, dacă trece cineva Iordanul, venind dinspre răsărit, are calea deschisă spre Ierusalim. Abia intrând în acest oraș, Domnul Hristos a săvârșit minunea vindecării unui orb, de care ne povestește tot Sf. Luca. Ieșind din oraș, după scurtă, dar foarte rodnică poposire, Domnul Hristos a săvârșit altă minune: vindecarea a doi orbi, de care ne povestesc Sfinții Matei (20, 29—34) și Marcu (10, 46—52). Intre acestea două, se petrece fapta cu Zaheu vameșul, despre care trebuie să vorbim acum și pentru care cer îngăduitoarea voastră ascultare.

I.

Iubiți Frați în Hristos,

Tot celce a ascultat povestirea Sfintelor Evanghelii despre venirea Domnului la Ierusalim înainte de patima Sa, și-a dat seama ce dor trebuie să fi cuprins pe oamenii din acea vreme în Țara Sfântă, de a vedea pe Domnul Hristos. După cum este obișnuit între oameni, totdeauna, când se face mare zvon despre cineva, mulțimea dorește să-i vadă chipul, să-l cunoască. De aceia înțelegem prea bine și

dorinţa lui Zaheu vameşul, de a vedea pe Domnul Hristos.

Dacă altceva nu mişca în sufletul său, fiindcă el era om cu griji prea pământeşti, cu mintea bătută de gânduri cum să strângă mai multe dăjdii pentru vistierie, dar măcar va fi avut pofta, fără niciun alt gând, decât numai să privească pe cel despre care vorbea toată mulţimea norodului evreiesc de atunci. De aceia înţelegem foarte bine cum Domnul Hristos, când a intrat în Ierihon şi s'a răspândit zvonul că a pătruns în oraş, a putut fi cuprins şi el de dorul de a ieşi să-l vadă.

Dar spune Evanghelia dela Luca: Era mic de stat şi n'ar fi putut măcar să-l zărească în atâta mulţime de popor care se îmbulzea.

Atunci ce să facă? A găsit leacul îndată: S'a suit într'un pom, care era pe cale, un dud (agud) zice Evanghelia, şi a aşteptat să treacă alaiul.

Şi iată, când Domnul Hristos a ajuns în dreptul lui, s'a petrecut o faptă la care Zaheu nu se gândise. El socotise să treacă nebăgat în seamă, să se peardă ca unul între mulţi. Dar Domnul Hristos, care a ştiut ce este cu acest dornic de vedere, care voia să folosească tocmai acest prilej pentru o faptă a sa, odată s'a oprit în loc, a privit în sus şi i-a strigat: **Zahee, pogoară-te, că astăzi mi se cuvine să fiu în casa ta!**

Să ne gândim fiecare, Fraţilor, ce a trebuit să se petreacă în inima acestui om! El care socotea că se va perde în mulţimea celorlalţi şi nimenea nu va lua seama la el; care era privit cu scârbă de alţii, fiindcă slujba de vameş era privită cu ură de Evrei, ca despre nişte oameni care încarcă la socoteală şi fac strâmbătăţi, — el deodată se vede scos din toată nebăgarea în seamă şi pus de Domnul Hristos ca miezul priveliştii! Şi nu cu cuvinte de ocară, nu cu o mirare neîngăduitoare, că ce caută acolo? ci cu

îndemnare prietenească, binevoitoare: du-te cu grabă acasă, că la tine vin să găzduiesc!

Fraților, despre ce să stăm noi de vorbă acum mai întâi? Despre fapta cum Dumnezeu întrebuințează cele mai mici lucruri și face din ele mari minuni? ori despre o nouă mirare care a trebuit să cuprindă ființa lui Zaheu?

Insoțind pe Domnul în călătoriile Sale, noi întâlnim în fiecare mișcare și în fiecare vorbă a sa, atâtea revărsări de lumină, atâtea înțelesuri adânci în vorbele cele mai ușoare, încât inima noastră este încurcată spre care lature să se întoarcă mai întâi, ca să le privească și să cuprindă toate înțelesurile? Cași cum cineva ar păși într'o vale bine udată și presărată cu tot felul de flori mirositoare și nu știe spre care să-și arunce ochii mai iute, așa și noi, când însoțim pe Domnul și auzim graiurile Lui.

Privim întâlnirea aceasta cu Zaheu și avem prilej de a scoate învățături vii, fie că ne uităm la măestria de a scoate mari scânteieri dintr'un amănunt perdut între altele, fie că privim spre ce se petrece în sufletul lui Zaheu.

Să ne oprim la aceasta din urmă.

II.

Cea dintâi mirare a omului a trebuit să fie cea pe care am văzut-o: cum el, nebăgatul în seamă, a ajuns deodată ca ochii tuturor să se îndrepte spre dânsul. Dar mai copleșitoare decât aceasta a trebuit să fie a doua treaptă a mirării: Ce caută Domnul la mine? De unde că vine la mine? De unde că a știut de mine și m'a strigat pe nume în auzul tuturora?

Dar aceasta s'a făcut pentru el acum nu o mirare nerodnică, nu o gâcitoare nedezlegată, ci o pârghie cu cele mai adânci urmări pentru viața lui. Căci lui nu i-a trebuit decât scurta zăbavă până să ajungă acasă și să aștep-

te pe Domnul, pentruca inima şi casa lui să fie ca o locuinţă cu totul înoită, primenită şi dereticată.

Domnul Hristos va mai fi zăbovit pe drum. Mulţimea se îmbulzea, cerea vindecare pentru bolnavi, voia să asculte cuvintele lui. Dar oricum, după un ceas de umblet, va fi trebuit, în sfârşit, să se oprească şi dinaintea casei lui Zaheu.

Acum vedem noi, Fraţilor, petrecându-se o adevărată minune: Omul cel vechi se schimbă în cel nou. Acum se petrece ceiace cântăm noi la slujba Sfintei Invieri: **din moarte la viaţă şi de pe pământ la cer Hristos Dumnezeu ne-a trecut pe noi.** (Canonul Invierii, bucata I).

Noi numim minune fapta care izbeşte simţurile noastre, o prefacere în lucruri, pe care o băgăm de seamă prin văzul, prin auzul ori prin pipăitul nostru. Sunt însă şi prefaceri sufleteşti, care, dacă nu izbesc simţurile, dar izbesc mintea noastră şi înţelegem tot aşa de bine ca şi prin simţuri că a fost minune.

In adevăr, ce se petrece cu Zaheu?

Când Domnul s'a apropiat şi a dat să între în casă, atunci Zaheu i-a eşit întru întâmpinare şi i-a spus aceste cuvinte: „Doamne, iată, jumătate din averea mea o dau săracilor, şi, de am năpăstuit pe cineva cu ceva, întorc împătrit". Aceste cuvinte sunt însăşi mărturisirea minunii, căci ele adeveresc prefacerea sufletească petrecută năprasnic în sufletul vameşului.

Ce era el mai nainte?

Un biet om ca toţi oamenii, ba încă, pe deasupra, încărcat şi de ura unei obştii întregi. Grija lui nu va fi fost alta decât slujba lui şi să facă ce fac şi alţi oameni: să-şi mai sporească averile, să grijească de ziua de mâne prin bunuri pământeşti.

Cu toate acestea, dintr'odată, omul acesta începe a grăi un grai nou, pe care nimenea nu l-a mai auzit dela el. Acum el se gândeşte la păcatele lui, şi inima nu-i mai este li-

pită de avere, ca puţine ceasuri mai nainte. Nu este cu ochii numai la nevoile lui, ci îndată îi vine în minte că mai sunt şi alţii pe lume, pe care poate îi va fi nedreptăţit. Se umileşte pentru ce va fi greşit şi-şi dă singur pedeapsă, se pocăieşte, zicând: „întorc împătrit", adică dau de patru ori mai mult peste ce am luat cu nedreptul!

Umilinţa, Fraţilor, este cel întâi pas al întoarcerii omului către Dumnezeu. Omul care se îndreaptă este om care se încovoaie cu sufletul şi se scârbeşte de toată îndrăzneala avută înaintea lui Dumnezeu.

Aşa îl vedem pe Zaheu în această împrejurare. In el avem priveliştea adevărată a omului care porneşte pe calea cea nouă. Ii pare rău de ce a făcut şi face toate rânduielile ca să îndrepte răul făcut.

III.

Dar de unde aceasta, Fraţilor? prin ce această minune? Prin puterea lui Dumnezeu. Orice apropiere curată a omului de Dumnezeu aduce minune. Unde pătrunde Dumnezeu, acolo întunerecul piere, înseninarea se arată, inima se înduioşează şi îndreptarea se face.

Când Zaheu a văzut cum el, cel urât şi urgisit de toţi, este băgat în seamă de Domnul; când el află că, în casa lui, cea socotită spurcată, însuşi Domnul vrea să intre, — fiinţa sa intră sub o nouă putere şi se preface în totul.

Atingerea sufletului lui dela Dumnezeu a săvârşit acea minune. Zaheu a primit atingerea şi minunea s'a petrecut.

Dacă ea nu s'a petrecut şi cu alţii, este că aceia s'au împotrivit şi nu s'au supus darului lui Dumnezeu. Aşa se face că atâţia farisei au stat lângă Domnul, dar nu s'au îndreptat.

De aceia Zaheu a meritat ca Domnul, ascultând cuvintele sale de umilinţă şi făgăduinţă şi pătrunzând în casa

sa, să spuie: **Astăzi s'a făcut mântuire casei acesteia, pentrucă și acesta fiu al lui Avraam este!**

Ca și mai târziu cu tâlharul pe cruce, Domnul a împărtășit fără întârziere, cu darul mântuirii, cu darul bunei primiri la Dumnezeu, pe acest vameș încărcat de tot disprețul semenilor lui.

Prefacerea sufletească este temeiul mântuirii. Dacă ea s'a săvârșit, într'ânsa, se află cuprinse ca într'un sâmbure, și faptele bune. Domnul le și vede; ele sunt de față și le prețuiește. Pentru aceasta a dat mântuire tâlharului celui bun, care spânzura pe cruce, deși acela n'a mai avut vreme să facă fapte. Dar ele erau cuprinse în căința lui și, dacă el ar fi trăit, le-ar fi săvârșit.

Cât îl privește pe Zaheu, el a și vestit faptele pe care le face: Indreaptă păcatul săvârșit, dând înapoi ce a luat cu hapca și încă mai dă de patru ori peste aceia; drege răul făcut.

Indreptarea e deplină; Zaheu a meritat cuvântul Domnului.

Dar aici ne cuprinde mirarea. Lângă înălțimea și milostivirea dumnezeiască, vedem învârtoșarea inimii omenești.

Cele petrecute cu Zaheu ar fi trebuit să bucure pe toată lumea. Dacă, din păcătos, omul s'a îndreptat; dacă s'a făcut sănătos, din bolnav ce era, — oare aceasta nu ar fi trebuit să fie o părere de bine pentru orice inimă dreaptă? Da, dar numai la cugetele drepte.

Dovadă însă că Domnul era încunjurat de vrăjmași este că cei de față, văzând cele petrecute cu Zaheu, au luat pricină de cârtire și ziceau între ei: „La un om păcătos a intrat să găzduiască!".

De aici se vede cât de neagră, cât de purtată de pofte pământești este inima omenească, ce puțină înțelegere are ea, că Dumnezeu nu lucrează ca omul, ca să se uite la fața omului! **Fiul Omului a venit să mântuiască pe cel perdut**, a spus Domnul Hristos, și iată pentru ce El n'a căutat

casa vreunui fruntaş să găzduiască acolo, ci casa unui păcătos. Şi când i s'a întâmplat să găzduiască în casa unui fruntaş, cum a fost Simon fariseul (Luca 7, 36—50), acolo n'a avut primirea cu aşa inimă ca a lui Zaheu şi de aceia nici n'a fost prefacerea cu sufletul ca la Zaheu.

Ci noi, Fraţilor, am văzut şi ne-am dumerit. Am văzut că Dumnezeu nu lucrează ca omul, am putut preţui ce mare faptă a fost scurta întâlnire cu Zaheu, am înţeles ce înseamnă apropierea omului de Dumnezeu şi păşirea lui Dumnezeu către noi. Să gustăm cu cuget adânc cele petrecute, pentru a ne împărtăşi şi noi din asemenea priveliște. Ele îndreaptă cugetele, împing viaţa omului spre alte doruri, ne curăţă de pofte pământeşti, ne fac să nu mai punem atâta temei pe lucruri trecătoare şi ajungem şi noi a dori de ospătări duhovniceşti, care au fost totdeauna marea mângâiere a vieţii creştinului. Amin [1]).

---

1) Intre Duminica lui Zaheu şi cea următoare, a Vameşului şi a Fariseului, se mai pune una, a Hananiencii, când răstimpul este lung între Bobotează şi Sfintele Paşti. Atunci însă se citeşte tot Evanghelia Duminecii a 17-a după Rusalii. Deci cine vrea cuvântarea acelei zile s'o caute acolo, la şirul obişnuit al Evangheliilor.

Cuvântare despre Cuvântul lui Dumnezeu [1])

Iubiţi ascultători din depărtări,

Dacă vorbim către voi peste zeci şi sute de poşte, care este arma şi unealta noastră de lucru? Este numai cuvântul. Nu ne vedem, nu ne ştim unul pe altul, dar vorba merge. Prin ea, ne împărtăşim gândurile până departe şi suntem fericiţi când putem sta de vorbă cu ascultătorii noştri pe calea aceasta a văzduhului. Apoi, când ne întâlnim cu ei, auzim mărturisirile lor vesele: „Te-am ascultat la Radio". Noi, ceice nu întâia oară vorbim pe calea aceasta, am fost nu odată veseliţi de astfel de mărturisiri. Ba încă uneori am fost veseliţi spunându-ni-se şi crâmpeie din cele ce am vorbit. Cu cât vorbeşti despre lucruri mai însemnate, cu atâta ascultătorul stă cu grijă să asculte ce spui.

Păr. **Petru Lhande**, unul din însemnaţii vorbitori la Radio-Paris, spune în una din cărţile sale de cuvântări ţinute la Radio, că până şi oamenii desobişnuiţi de a asculta cuvântări duhovniceşti, cum sunt în Francia multe pâlcuri de lucrători, erau totuşi foarte mişcaţi când auzeau graiuri sfinte venindu-le prin văzduhuri. Era caşi cum le venea glasul lui Dumnezeu din cer. De aceia cuvântul venit pe această cale îşi avea un farmec deosebit şi lăsa vie întipărire asupra sufletelor.

---

1) A fost ţinută la Radio-Chişinău la 2 Februarie 1940.

Iată de ce eu m'am hotărât ca, la această întâie vorbire a mea dela Radio-Chişinău, să vorbesc despre **Cuvântul lui Dumnezeu.**

Iubiţi ascultători din larguri,

Cineva ar putea sta la îndoială despre puterea cuvântului. In adevăr, nici noi nu putem spune că graiul omului are putere prin sine, ci numai prin cuprinsul lui. Cuprinsul acesta însă, chiar dat numai prin puterea graiului, nu se perde în vânt. Vor fi ele multe care se perd în vânt, dar când îmbraci un grai miezos într'o vorbire aleasă şi bine închegată, el are toţi sorţii să nu se peardă în neştire, ci să găsească urechi la care să nu sune în zădar.

Dar aici şi acum este vorba de ceva mai mult. Este vorba nu de graiuri întâmplătoare, de curate vorbiri omeneşti, ci de însuşi cuvântul lui Dumnezeu. Noi voim să vorbim de graiurile sfinte, voim să scoatem la iveală cele cuprinse în Sf. Scriptură, adică ce a vorbit Domnul Hristos sau feluriţi bărbaţi din chemare de sus.

Dacă graiurile omeneşti, când ne dau un cuprins miezos, au toţi sorţii să răsune undeva şi să nu se peardă în zădar, cu cât mai mult trebuie să ne aşteptăm să răsune astfel însuşi cuvântul lui Dumnezeu! De fapt aşa a şi fost, după cum spune Sf. Pavel despre propoveduirea creştinească: **In tot pământul a ieşit vestirea lor şi până la marginile lumii cuvintele lor** (Romani, 10, 18). Cuvântul creştinesc n'a aşteptat unealta tiparului, nici înlesnirile de azi ale sârmelor şi undelor văzduhului, ci el s'a propoveduit din capul locului. Aceasta este puterea cuvântului lui Dumnezeu. Despre el ne spune cu multă tărie Epistola către Evrei prin cuvintele: **Viu este cuvântul lui Dumnezeu şi lucrător şi mai ascuţit decât sabia şi este judecător cugetelor şi gândurilor inimii** (Evrei 4, 12).

Oricât un om, străbătut de îndoielile vremii şi pe care

l-au ajuns vânturile necredinței din vremea noastră, ar sta pe gânduri și s'ar întreba unde este această putere s'o vadă și el, totuși e fapt că, din toate graiurile care s'au răspândit și au umplut pământul, tot cuvintele sfinte sunt cele care au străbătut cel mai mult în largul lumii. Dacă e vorba de graiurile curat omenești, ce se pot asemăna acestea cu graiurile Domnului Hristos! Chiar dacă oamenii le știu greșit sau neîndestulător, tot mai ușor însă acestea umblă prin minte decât graiurile întâmplătoare de ieri și de azi.

Da, poate fi vorba, în aprinderea unei zile, despre cuvântarea cutărui bărbat însemnat din Europa sau America și care este dusă pe unde în toată lumea. Dar acestea sunt totdeauna graiuri care zboară cu ziua. Intreabă pe cineva despre ele peste câteva zile, peste câteva săptămâni, și vei vedea că s'au șters. S'au amestecat cu altele și nu se mai știu. Asta e soarta cuvintelor omenești.

Nu că n'ar cuprinde și ele cugetări de seamă, că n'ar avea un cuprins vrednic, dar oricum sunt departe de a cuprinde adevăruri de viață veșnică precum sunt ale Domnului Hristos sau ale bărbaților care grăiau din bold dumnezeesc. De aceia Domnul Hristos putea spune: **Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele mele nu vor trece** (Matei 24, 35).

Omul poate avea multe gusturi alese și multe doruri de bine, dar el se află în culmea vredniciei și rodnicei sale sufletești când este cuprins de setea după astfel de cuvinte. Așa erau apostolii când Mântuitorul Hristos i-a lăsat slobozi să-l părăsească și să se ducă aiurea. Văzând că alții se despart de el, le-a spus apostolilor: **Și voi nu vă duceți?** Iar ei i-a răspuns: **Doamne la cine ne vom duce? tu ai cuvintele vieții veșnice** (Ioan 6, 67—68). Ei gustaseră dulceața și puterea cuvintelor Domnului și nu găseau ceva mai bun de dorit. Roada și graiul sfințeniei sunt totdeauna cea mai aleasă hrană a omului.

N'o spunem numai noi, ceice grăim din cărţi sfinte, ci aceasta este descoperirea oricărui om cu cuget drept din orice stare a vieţii. Astfel, un oştean însemnat din ziua de azi, din luminata oştire franceză, scrie de curând într'o carte a sa: „Sfinţenia e chipul cel mai deplin al vieţii curate" [1]). Iată pentru ce şi cuvintele sfinţeniei găsesc multă ascultare, fiindcă sunt din culmea cea mai înaltă a vieţii. Ele sunt cuvintele hrănirii sufleteşti, după cum cetim în Cartea Psalmilor: **Gustaţi şi vedeţi că bun este Domnul** (Psalmul 34, 9).

Prin aceasta ne şi dumerim noi de ce Cartea Cuvintelor lui Dumnezeu este şi cea mai răspândită peste tot pământul. Dar atunci cu atâta mai mare şi mai îndreptăţită este mirarea că se pot găsi oameni care să nu ştie de ea şi să nu se întrebe despre cuvintele vieţii veşnice, aşa cum le doreau apostolii.

Omul trece prin împrejurările de rând ale vieţii fără a se întreba de Dumnezeu. Dar atunci şi viaţa lui rămâne cufundată tot în fapte de rând. Se înfundă în viaţa spălăcită a semenilor săi şi o duce şi el ca ei şi zice că aceia e viaţa. Nu se întreabă de Dumnezeu şi nu se gândeşte la hrana din cuvintele lui Dumnezeu.

Dar viaţa nu se scurge numai cu netezimi. Vin peste noi şi asprimi şi ne întristăm şi ne cufundăm în dureri. Eh, cât se mângâie şi se îndulceşte atunci celce s'a deprins din vreme a gusta din hrana vieţii veşnice! Celce este un cetitor al graiurilor sfinte pluteşte mai uşor peste amarurile vieţii decât celce a trăit numai în gusturile de rând ale ei. Cine s'a îndestulat numai cu hrană dela oameni, greu îi poate ţinea de cald în clipele când semenii săi sunt copleşiţi şi ei de aceleaşi neputinţe.

Acum aproape 30 de ani, când s'a cufundat în Oceanul

---

1) Colonelul J. Delmas, *Suflete de infanterişti,* trad. rom. Bucureşti, 1939, pag. 163.

Atlantic marele vas Titanicul, au murit 1600 de oameni. Intr'o luntre de scăpare, se găseau câteva zeci de nenorociți. Erau copleșiți de durere și i-a cuprins nevoia de a se ruga. Ce cuvinte să spuie? Graiuri dela Platon? dela Seneca, dela înțelepții omenirii? Nu le știau, și apoi ce-ar fi însemnat acestea? Ei știau însă altceva: Știau **Tatăl Nostru.** Atunci toți s'au rugat rostind **Tatăl Nostru.** Numai cuvintele sfinte le-au fost întărire și mângâiere.

Aceasta este trăsătura cuvintelor sfinte. Dar noi nu trebuie să așteptăm clipele grele pentru a ne aduce aminte de ele, fiindcă cine se hrănește cu dânsele se simtela adăpost în toate împrejurările vieții. Nici nu se ispitește ușor spre lucruri primejdioase, dar nici nu cade ușor în clipele grele. Și la bine și la rău, el își aduce aminte de răsunete din lumea credinței și se întărește cu ele și stă deasupra împrejurărilor care-l pot hărțui într'un fel sau altul.

Sunt oameni care dau din cap și spun că poate n'o fi tocmai așa?

Dar noi n'avem decât să punem mâna pe cărțile cu vești despre răspândirea cuvântului lui Dumnezeu în lume și vom vedea că țările cu largă răspândire a cuvântului lui Dumnezeu în sânul lor sunt și țările sănătoase sufletește și temeinice în viața obștească. Astfel putem să ne punem întrebarea: Este Finlanda o țară sănătoasă și care biruie greutățile clipei? Fiecare se va grăbi să răspundă că este, fiindcă vede cu uimire de câtă tărie face dovadă.

Dar stările acestea vin așa din senin? Este poporul acela astfel numai așa, fiindcă are armătură bună? Dar ce? armătură bună are numai el?

O! nu! Peste toate acestea, poporul acela este poporul datoriei și al jertfei. Dar de unde că el stă atât de sus în această privință?

Apoi să se știe că acesta e popor la care cuvântul lui Dumnezeu găsește o largă răspândire și folosire. Deși popor mic, în sânul lui se răspândesc aproape tot atâtea

Biblii cât şi în sânul unui popor mare. Cuvântul lui Dumnezeu nu cade degeaba pe inimile închinătorilor de acolo. Şi aşa este şi cu alte ţări mici. Ele însă sunt sănătoase şi treze, fiindcă se hrănesc cu graiurile lui Dumnezeu. Prin acestea locuitorii sunt treji în faţa împrejurărilor vieţii şi nu cad pradă ispitelor.

Aceasta e roada Cuvântului lui Dumnezeu în viaţa oamenilor. Intre multele gusturi ale vieţii, el să-l aibă pe acesta în frunte şi vor fi mai cumpăniţi în judecăţile lor şi mai cumpătaţi în poftele lor.

Cuvântul lui Dumnezeu străbate. Să nu fim noi cei din urmă care aflăm despre aceasta! Este o datorie să urmăm pătrunderea lui şi să ne bucurăm de aceasta. Au ajuns unele ţări păgâne că el se răspândeşte între ele cu nemiluita. Astfel, în 1938 şi parte din 1939 (din luna Mai până în cellalt Mai) s'au răspândit în Japonia nu mai puţin de 1.247.237 de Biblii sau părţi din ea. Şi aceasta nu o lucrare petrecută odată, ci aşa merge în fiecare an. Unul din luptătorii pentru Biblie în Japonia s'a dus la o şcoală de fete pentruca să dobândească răspândirea Bibliei printre şcolăriţe. Directoarea i-au spus că este oprit de a vinde ceva de afară în şcoală, dar că Biblia este o carte fără păreche şi că e bine să lase acolo câteva exemplare şi să fie încredinţat că tot celce va dori Biblia o va dobândi. Care nu a fost bucuria când, venind acolo peste câteva zile, a aflat că se cer 200 de exemplare din Noul Testament şi câteva din Cartea Proverbelor lui Solomon!

Povestiri ca aceasta sunt foarte multe în darea-de-seamă a Societăţii Biblice Britanice pe anul trecut, din care iau aceste amănunte.

Ce veţi zice când veţi afla că în China, în aceiaşi vreme, s'au răspândit peste 2.000.000 de exemplare, număr încă mic, din pricina războiului de acolo? In adevăr, acum 2 ani, numărul de Biblii sau părţi din ea desfăcute în China au fost de aproape 4.000.000.

Tot în aceiaşi vreme, în Manciuria s'au desfăcut aproape 800.000 de bucăţi de astfel de scrieri. Trebuie însă să ne bucurăm că la această osteneală nu sunt părtaşi numai creştini din Biserici străine. Găsim şi ortodocşi pribegi care se străduiesc acolo pentru răspândirea Cuvântului lui Dumnezeu. Astfel din darea-de-seamă pomenită, aflăm că în Şangai se află pribegi Ruşi care au şi ei întocmirea lor creştinească şi muncesc acolo pentru a face cunoscut Cuvântului lui Dumnezeu.

Tot de acolo aflăm că şi radiofonia este folosită pentru propoveduirea Bibliei. In Şangai se află o Asociaţiune Creştinească Radiofonică. Aceasta a dobândit ca pe fiecare săptămână să se facă o 1/2 de ceas de propoveduire Biblică.

Sunt multe amănunte de spus în această privinţă, pe care nu le poate cuprinde o scurtă întâlnire a noastră pe aripile văzduhului. Noi nu avem aici această 1/2 de ceas pe săptămână ca la Şangai, ci numai 20 de minute. Timpul nu este scurt nici acesta, dar voim numai să spunem câte silinţe se cheltuiesc în lume pentru Cuvântul lui Dumnezeu. De aici însă urmează pentru noi marea datorie de a fi noi cei dintâi şi mai adânci cunoscători ai lui, când păgânii se grăbesc să afle despre el. Pentru aceştia, când întâia oară cuvântul creştinesc răsună la urechile lor, le este ca o minune. Simt că este grai cu putere şi că nu seamănă cu obişnuitele graiuri omeneşti. Se întâmplă întocmai aşa cum se spune la Evanghelistul Matei că ascultătorii predicii de pe Munte a Mântuitorului Hristos au fost uimiţi de cuvintele auzite, fiindcă nu erau ca acele curat omeneşti ale cărturarilor şi fariseilor, ci erau cuvintele Celui ce se dovedea plin de putere (Matei 7, 29).

Stări de felul acesta întâlnim des, până în ziua de azi. Se duc vestitorii Bibliei în Maroc, Algeria, Tunis, printre Arabi. Aceştia ascultă cuvintele sfinte, se minunează de ele şi mulţi cumpără Noul Testament. Povestiri amănun-

ţite de soiul acesta se găsesc multe în scrierea mea **Cartea Cărţilor** [1]).

Dar dacă aceasta e păşirea cuceritoare a Cuvântului lui Dumnezeu în lume, întrebarea firească este: Şi noi ce facem, iubiţilor? Ne vom lăsa întrecuţi de Chineji şi alte neamuri ca ei? Doar acolo lucrúl merge şi treaba se face.

Mie un Chinez luminat, cu care am stat la masă acum aproape 20 de ani, mi-a spus că în ţara lui creştinii sunt în fruntea treburilor ţării. Va să zică graiurile sfinte le-au liminat cugetele şi ei acum sunt mai vrednici ca alţii a duce răspunderile şi sarcinile ţării.

Aşa se adevereşte cuvântul lui Dumnezeu pretutindenea. De aceia, iubiţilor ascultători din depărtări, să-l cinstim, să alergăm după el, să ne hrănim cu el şi astfel să ne întărim prin el!

1) Bucureşti, 1937.

Arhim. SCRIBAN.

Predica la Duminica Vameşului şi Fariseului.

Despre Mândrie.

Fraţilor,

Pilda pe care Mântuitorul Hristos ne-o pune înainte în Sf. Evanghelie de azi, este pentru toţi uşoară de înţeles. Ea este îndreptată spre oamenii aceia, care se făleau prea mult cu ei înşişi şi despreţuiau pe alţii. Deci spre sufletele îngâmfate Domnul nostru Iisus Hristos se îndreptează azi în Evanghelia Sa, spre oamenii care, la părerea prea mare de ei înşişi, alătură dispreţul către alţii. Intr'adevăr, cine este mândru, n'ar fi decât pe jumătate, dacă n'ar călca în picioare pe semenul său. Lui i se pare că preţul său e aşa de mare, încât alţii nu preţuiesc nimic pe lângă dânsul. Omul mândru niciodată nu este şi nici nu poate fi plăcut, fiindcă, în toate vorbele şi faptele lui, vrea să-ţi dea a înţelege că el e mai presus de tine. Pe cât de frumos este să fii mai mult decât te arăţi, tot atât de urît e să te arăţi mai mult decât eşti. Ceiace e bine privit în lume şi plăcut înaintea lui Dumnezeu e ca faptele să te arăte cine eşti şi ce treaptă meriţi, nu tu să trâmbiţezi că eşti într'un fel sau altul. Ceiace e vrednic de osândă e că omul mândru pune pe seama sa merite pe care nu le are, cum face fariseul de care aţi auzit în Evanghelia de azi.

Alături însă cu mândria acestuia, găsim rugându-se pe

un biet vameş. Acesta cu umilinţă şi căinţă cerea iertare lui Dumnezeu pentru tot ce făcuse. Lui nu-i trecea prin cap, ca fariseului, că, ocărînd pe altul, are să-şi scoată la iveală meritele lui. Apoi tocmai pe acest vameş Mântuitorul ni-l dă ca pildă de umilinţă şi lipsă de mândrie, şi numai despre dânsul spune că s'a întors îndreptat la casa sa, adică împăcat cu Dumnezeu.

Să stăruim mai mult asupra păcatului acesta al mândriei, ca să vedem cât e de osândit de Dumnezeu şi urît de oameni, iar, pe de altă parte, să ne încălzim sufletul la frumuseţea umilinţii, care ne îndepărtează de înfumurare şi face ca alţii mai degrabă să ne mărturisească meritele, dacă avem vreunul.

I.

Fraţilor,

Ce găsise fariseul să spuie lui Dumnezeu în rugăciunea sa? Să-i mulţămească, că el nu e ca ceilalţi oameni: răpitor, nedrept, desfrânat, şi chiar ca vameşul de lângă dânsul. S'ar părea că el laudă pe Dumnezeu, în fapt însă se laudă pe el însuşi. Lauda lui Dumnezeu îi slujeşte numai ca mijloc pentru a arăta cât este el de mulţămit şi îngâmfat de el însuşi, fiindcă e mai bun decât ceilalţi. Deci nu este greu de înţeles dacă rugăciunea sa e plăcută lui Dumnezeu, dacă este o cădelniţă, din care se ridică mirosul plăcut al bunei cinstiri a lui Dumnezeu şi căinţei adevărate, ori mirosul înăbuşitotr al mândriei şi deşertăciunii.

Uriciunea acestui păcat e aşa de mare, că, în faţa pildei Mântuitorului, fără să vrei, mândria acestui fariseu te scârbeşte, şi, dimpotrivă, iubeşti pe vameşul umilit.

Ascultaţi hotărîrea rostită de Fiul lui Dumnezeu împotriva celor mândri: **„Tot celce se înalţă, se va smeri** (Luca **14, 11**), adică tot omul care se mândreşte, are să vie un

timp când are să fie umilit. Băgaţi-de-seamă că această ohtărîre e pentru toţi: nimenea nu e lăsat la o parte. Cine va voi să se înalţe, fie oricine ar fi, umilit va ajunge; şi mai degrabă vor trece cerul şi pământul decât ca acest cuvânt dumnezeiesc să nu se împlinească. Uitaţi-vă şi minunaţi-vă de nemăsurata împotrivire pe care Dumnezeu o face celor mândri: până acolo că se arată duşman al lor. **Dumnezeu se împotriveşte celor mândri şi dă dar celor umiliţi** (1 Petru 5, 5), zice Sfântul Apostol Petru. **Vezi, frate, cât de rău este,** zice fericitul Ieronim, **când ai pe Dumnezeu protivnic.**

Vedeţi, Fraţilor, că împotrivirea lui Dumnezeu faţă de cei mândri este foarte dreaptă, căci drept este să fie înjosit şi umilit celce, în lipsă de alte merite, se mândreşte şi-şi ia îngâmfarea drept merit.

Mândria este dragostea nesocotită de noi înşine, este înălţarea peste ceiace cu adevărat suntem. Această dragoste şi înălţare oarbă ne împing să căutăm în faptele noastre o mărire care lipseşte. Ceiace trebuie să ne îndemne a stârpi sămânţa mândriei este cuprins în cuvintele Sfintei Scripturi, care ne spune că mândria nu este numai un păcat, ci şi izvorul tuturor păcatelor: **Inceputul oricărui păcat este mândria** (Isus Sirah 10, 15).

Cumpăniţi bine cum este acest lucru. Orice păcat este un dispreţ al lui Dumnezeu şi o călcare a poruncilor Lui. Dar care este adevărata pricină a dispreţului şi a acestei nesupuneri decât mândria, care ne împedecă de a ne scobori acolo unde suntem şi a ne supune poruncilor dumnezeieşti?

Dragostea nesocotită de noi înşine ne împinge să căutăm, cu o grabă şi aprindere fără rânduială, fel de fel de bunuri. Tocmai pornirea aceasta turbată se face început a poftei întreite pe care Sf. Apostol Ioan ne-o arată ca izvor al tuturor păcatelor de care lumea este plină: **Tot**

ce este în lume, pofta trupului, pofta ochilor și trufia vieții este (1 Ioan 2, 16).

Să încheiem de aici, Fraților, că mândria, prin ea însăși, este tot atât de uricioasă, cași un mănunchi întreg de alte păcate. Ea, când stăpânește pe cineva, mânjește și întunecă toate celelalte porniri bune ale omului. Iată pe Fariseul din pilda Mântuitotrului: el are unele părți bune, totuși, din pricina mândriei, ni se arată dezgustător.

Priviți însă pe vameș. El, tocmai fiindcă se știa încărcat de greșeli, stătea de o parte întristat. Abia dacă se credea vrednic să pătrundă înăuntrul casei lui Dumnezeu. El stă la ușă, departe de altar, temându-se să nu-l mânjească, dacă s'ar apropia prea mult. Umilința îl ținea departe de altar, ea însă este aceia care îl apropie de Dumnezeu, zice fericitul Augustin (Omilie la Duminica a 10-a după Rusalii).

El nici nu voia să-și ridice ochii la cer. Cerul este tronul dreptății dumnezeiești. Vameșul știe aceasta, își știe și păcatele sale și se teme ca nu cumva, ridicând ochii spre cer, să vadă brațul lui Dumnezeu întins pentru a-l pedepsi.

Pentru a scăpa de pedeapsa ce știe că a meritat-o, el se pedepsește singur: își lovește pieptul. La faptă unește și cuvintele; dar ce cuvinte! Cât de adevărate sunt și cât de mult spun ele în curăția și scurtimea lor! Aceasta este adevărata rugăciune, cu umilință și inimă curată. Ea are mărturisirea nenorocirii acelui care se roagă și încrederea nemărginită în Acel către care se îndreaptă. **Dumnezeule,** zicel el, **fii milostiv către mine păcătosul.** Numai în fața acestor cuvinte, rupte din inimă și însuflețite de cea mai sfântă pornire de umilință, durere, căință adevărată și încredere în Dumnezeu, poți pricepe uriciunea nemăsurată și pata neagră pe care mândria o pune pe veșmântul curat al sufletului creștinesc.

Umilința are aceia plăcut, că ea nu supără pe nimenea, nu caută să se ridice peste alții, în timp ce mândria nu

poate trăi altfel decât să sę ridice peste alții și acolo unde nu merită.

Omul, dacă are unele însușiri bune, îi sunt mărturisite; dar, îndată ce începe să se laude cu dânsele și să se îngâmfe, ajunge urît de toți. Fariseul, de pildă, are însușiri bune: noi însă găsim într'însul o priveliște nesuferită, fiindcă ceiace iese la iveală e fața blăstămată a mândriei. Lauda e bun lucru și am fi fericiți ca toți s'o merite; ea este însă urâtă, când omul singur și-o face; și Fariseul nostru așa face, se laudă singur și se îngâmfă.

Bietul vameș însă nu vorbește decât de nelegiuirile sale, el nu găsește într'însul nimic bun. A se lăuda și îngâmfa, nu s'a gândit niciodată. Fariseul vrea ca toți să se minuneze de dânsul, vameșul nu cere decât milă și iertare.

II.

Frumoasă pildă de rugăciune pentru noi toți, Fraților, când intrăm în casa Domnului! Această simțire ar trebui să ne însuflețească în totdeauna, și multă ură și patimă ar peri dintre noi. Cutare n'ar mai avea să se plângă că tovarășul său se ține prea sus, cellalt n'ar mai disprețui pe toți, că nu sunt ca dânsul.

Măcar în casa aceasta a adevărului și dreptății veșnice, să ne aducem aminte că suntem cu toții deopotrivă; măcar aci frunțile, în loc să se ridice îngâmfate, să se plece cu temere înaintea măreției dumnezeiești. Aci să ne aducem aminte că toți păcătuim, și amintirea păcatelor să ne pătrundă și să ne zmulgă strigăte rugătoare spre tronul milostivirii. Din mintea nimănui să nu piară, ci să se știe, în acest loc al sfințeniei dumnezeiești, că ceiace cu adevărat dă cununa nemuririi nu sunt nici boieriile, nici învățătura, nici cinstirea pământească, nici osanalele de tot soiul, ci curăția inimii și faptele întru dreptate și adevăr. Acestea și numai acestea apropie pe om de Dumne-

zeu şi-l suie acolo unde nimic din plăcerile şi laudele pământeşti nu l-au putut sui. Şi tocmai mândria, Fraţilor, aruncă pe om departe de acest tron al dumnezeirii. Ea îl împedecă să zică: am păcătuit, dar tu, Doamne, pentru mine ai suferit moarte, şi cu sângele Tău ai spălat petele păcatelor mele; am păcătuit, dar tu te-ai făcut chezăşie pentru păcătosul vinovat; am păcătuit, dar întru Tine nădăjduesc foarte. Fii îndurător spre mine, Dumnezeule! Iată, eu pieptul mi-l lovesc şi-mi pedepsesc inima aceasta, de unde au ieşit toate nedreptăţile mele, ca dintr'un izvor otrăvit. **Fii îndurător spre mine păcătosul!**

Numai o inimă umilită poate vorbi astfel. Numai o inimă neînvârtoşată de cheagul mândriei poate înălţa adevărata rugăciune spre cerescul Stăpânitor.

Ce se alege însă, Fraţilor, de rugăciunea umilită a vameşului şi îngâmfată a Fariseului? Insuşi Mântuitorul nostru Hristis ne spune: acesta, adică vameşul, s'a întors îndreptat spre casa sa, adică împăcat cu Dumnezeu, mai mult decât fariseul; căci tot celce se înalţă se va smeri, iar celce se umileşte se va înălţa.

Băgaţi-de-seamă, Fraţilor, urmările deosebite ale mândriei şi ale umilinţei. Doi oameni intră împreună în casa Domnului, unul păcătos cunoscut, cum era vameşul, căci vameşii erau socotiţi de Evrei ca cel mai ticălos soi de oameni; el, aşa păcătos cum este, îşi face mărturisirea păcatelor sale, se mântue şi se uşurează de păcate. Cellalt, Fariseul, omul încărcat de cinste şi de merite; dar el se mândreşte cu ce a făcut şi scoate la iveală cu îngâmfare faptele sale. Acesta, în loc să se uşureze, se încarcă de păcate şi este urât de Dumnezeu.

Cum? păcătosului i se iartă ce a făcut, iar cel bun se încarcă de păcate? Vreţi să ştiţi pricina? Iat-o: vameşul păcătos s'a rugat cu umilinţă; cellalt însă s'a rugat cu mândrie şi de asta nu i s'a socotit lui spre îndreptare. Pe celce

s'a umilit, Dumnezeu l-a înălțat, și pe celce s'a înălțat, Dumnezeu l-a umilit.

Aceasta, Fraților, este povestea tuturor oamenilor. Numai Dumnezeu este mare, numai el are dreptul de a se înălța mai presus de tot ce este, fiindcă tot ceiace este a ieşit din mâna sa. Omul, făptură a lui Dumnezeu, n'are dreptul să ne înalțe înaintea lui, căci aceasta, departe de a-i da vreun merit, îl scoboară. El are altceva mai bun de făcut: fapte cu inimă curată, întru dreptate și adevăr. Acestea singure și numai acestea îl vor înălța la Dumnezeu. Mândria este cu totul neputincioasă de a-i aduce ceiace îi aduc faptele de milostivire. Indată ce se înalță, Dumnezeu îl scoboară. De jos trebue s'o iei, ca să te sui sus.

Să ne uităm împrejurul nostru, Fraților, și vom găsi și noi mulți farisei, care socotesc că nu se pot înălța decât doborând pe alții. Departe de noi tot omul care ne-ar putea trage cu dânsul la perzare! Dacă fapta ta e creştinească, merită răsplată, fără să mai dărâmi pe altul.

Asta n'o putea pricepe Fariseul. S'o pricepem însă noi, Fraților, să ne încredințăm că ceiace face în ochii lui Dumnezeu o faptă de preț, este îmboldirea inimii din care pornește. A te ruga, a posti, a ușura pe săraci, a îngriji pe bolnavi, a învăța pe cei neștiutori — sunt fapte bune și frumoase. Dar, dacă sunt pornite din deșărtăciune, de ochii lumii, din mândrie, ca să pari mai presus de alții, nu sunt decât fapte urâte, fără preț înaintea lui Dumnezeu și sterpe pentru cer.

Să fugim de toate acestea, Fraților! Şarpele mândriei să nu-l încălzim la sânul nostru, căci este spre nenorocirea noastră. Mândria dușmănește om cu om și rupe legăturile pornite din inimă curată. Mai bine este să ne umilim pe pământ, ca vameșul, în cărarea scurtă a lumii pământești, și, într'o zi, ne vom găsi cu dânsul, în mărirea și strălucirea nesfârșită a cerurilor. Amin.

Predică la Duminica fiului perdut.

Despre Risipă.

Fraţilor,

Intrăm azi în cercetarea uneia din acele patimi care bântuie multă lume în ziua de azi. Cetirea Sfintei Evangheliii, pe care aţi auzit-o, ne pune înainte pilda unui fiu pe care pofta de a risipi îl rodea ca un vierme neadormit. Nemulţămit de rânduiala cu care toate mergeau în casa tatălui său, căuta să scape de aci, ca să trăiască în neorânduială şi desfrâu. Pildele cele rele din viaţa de toate zilele îi semănaseră în inimă dorinţa de a nu iubi munca sănătoasă şi măsurată, ci de a alerga să cheltuiască pentru săturarea unor pofte nemernice.

Sucită învăţătoare e lumea aceasta, Fraţilor! Tot ce e rău într'însa, iese la iveală şi momeşte pe om. Ce e bun, rămâne mai ascuns; de aceea şi făptuirea binelui e mai grea. Dar şi omul este fiinţă sucită. Unde vede răul, unde zăreşte patimi mai multe şi mai uricioase, întins se duce acolo. Aceasta ne dovedeşte cu tărie că omul a căzut prin Adam, şi aşa, a rămas mai plecat spre rău.

Aceasta ne dumereşte pe noi asupra povestirii din Evanghelia de azi. Ce împingea pe fiul perdut să iasă din viaţa liniştită şi sănătoasă din casa tatălui său şi să pornească în largul lumii? Pilda rea pe care viaţa lumii i-o punea înainte, iar el, ca o fiinţă plecată la rău, nu judeca sănătos ceiace vedea, ci se ducea întins în vârtejul periculos şi ameţitor al vieţii stricate.

Mulți sunt pe lume de aceștia, care nu doresc altceva decât viața plină de desfătare și risipă! Pățania fiului acestuia din Evanghelie să le fie tuturor pildă, ca să nu mai încerce nenorocirile pe care el le-a încercat. Oh! dar cât de greu se învață omul!! Cât de puternice sunt ispitele acestei lumi! Pentru aceia să cercetăm puțin viața aceasta de risipă și relele pe care le aduce, ca doar va îndemna pe unii să cugete la ea și să fugă de dânsa.

Fraților,

Fiul acesta risipitor din Evanghelie e chip și asemănare a multor tineri, ba chiar și mai bătrâni, din zilele noastre. Când ajung mai în vrâstă și încep să judece, ce văd ei? Pe unii cheltuind în dreapta și în stânga pentru potolirea poftelor bolnave; pe alții zvârlind averi întregi pe ferestre, ca să se fălească și să sperie lumea cu cheltuiala lor. Apoi când tânărul vede aceasta, îl momește și pe dânsul și se naște în el dorința de a face tot așa. Fie că el este o fire slabă, fie că părinții săi nu s'au îngrijit să nască într'însul imboldul spre ce e bun și sănătos, iată-l și pe dânsul iubitor al cheltuelilor de prisos și închinător al unor pofte, pe care nu le avea în starea copilăriei nevinovate.

Aceasta este una din nenorocirile timpurilor noastre. Cine n'a văzut și nu vede zilnic rătăciți de aceștia care, plini de îngâmfare, umblă după fel de fel de nimicuri! Ceiace e mai ușuratec și mai uricios în fața omului cuminte, pentru ei este desfătător, și își cheltuesc, cu aceste lucruri nevrednice și de neluat seamă, ce au câștigat cu muncă și osteneală.

Pornirea aceasta este o adevărată pacoste. Cum, Fraților, nu e nimic mai bun de făcut în lume decât să cheltuiești cel din urmă ban ca să fii la rând cu celce este risipitor ca și tine! Pentru ce prind între noi numai pildele

rele? Pentru ce în inima noastră nu se zămislește dorința de a întrebuința mai bine rodul muncii?

Ce am eu, dacă cineva este pătimaș? Să mă arăt și eu ca dânsul? Dacă cineva și-a cumpărat tot felul de nimicuri, podoabe, — paguba lui! Eu nu sunt dator să fac ca dânsul. Numai unde văd pe omul drept și cu inima curată, numai acolo sunt dator să calc în urmele lui. Dar dacă vezi pe unul că-și cheltuiește averea în beții, desfrânări și în toate ticăloșiile care se țin lanț de acestea, este o cumplită rătăcire să te îndemni să faci tot așa.

Sunt destule lucruri bune de făcut pe pământul acesta. La ele te uită, și nici avere, nici muncă nu vei avea de ajuns, cà să le împlinești pe toate.

Sunt atâția nenorociți pe lume, că nu este lucru mai înălțător ș faptă mai creștinească decât a-i ajuta. Sunt lucrări mari și frumoase, la care, punând umărul, muncind și cheltuind pentru ele, îți vei clădi nume nemuritor și lăudat de veacurile viitoare, iar înaintea lui Dumnezeu chezășia vieții de veci.

Pentruce atunci să te tot îmboldești într'o risipă periculoasă, când, de pe urma ei, ai numai perdere? De o parte, perzi trupește, căci trupul se moleșește în cheltuielile risipitoare. De alta, perzi sufletește, căci sufletul slăbește, când perde vederea faptelor bune și nu le îndeplinește.

Risipitotrul este un om rău și nepăsător. El trece pe lângă durerea altuia fără a o alina. Tot ce are, își cheltuiește numai pentru potolirea patimilor lui. Iată-l deci pătimaș și rob al tuturor pornirilor rele.

Poate semenul său să se sfârșească în durere și nevoie, — el de asta nu știe. Cel mai mic gust merită mai multă îngrijire decât orice altă lucrare mai de preț. El nu știe să jertfească nimic dela dânsul, fiindcă tot ce are e pentru gusturile lui, și pentru aceasta nu cruță nicio osteneală, numai ca să și le mulțămească. Ceiace mișcă pe omul cuminte, pe dânsul îl lasă nepăsător și, chiar de simte

ceva, îşi înăbuşă inima, fiindcă se teme ca nu cumva să fie silit să cheltuiască pentru altceva, şi pe urmă să nu-i ajungă pentru gusturile lui.

Lumea este plină de oameni care sufăr de pe urma risipei lor. Fiul risipitor din Evanghelie a avut un tată la care a dat fuga când n'a mai avut nimic. Risipitorii din zilele noastre însă sufăr ei singuri de pe urma risipei lor. Câţ fii cu avere dela părinţi au rămas lipiţi pământului! Ba încă fericiţi că au rămas sănătoşi şi în stare de a munci! Cei mai mulţi, petrecând numai în desfrânări cumplite, au ajuns bolnavi şi cu totul neînstare de a-şi mai agonisi hrana.

Cine i-a adus în halul acesta? Patima nebună a risipei. Patima aceasta trezeşte toate gusturile josnice. Pe măsură ce ea creşte, cresc şi gusturile. Insă averea, oricât de mare, are şi ea un sfârşit, şi risipitorul, care în viaţa de risipă a trecut mândru, nepăsător şi şi-a bătut joc de toţi, ajunge şi el, la urma urmei, ca şi risipa să-şi bată joc de dânsul, lăsându-l sărac şi neputincios.

Ah! dacă un astfel de om ar fi privit partea cea frumoasă a vieţii! Dacă sufletul lui n'ar fi fost numai ceara pe care toate patimile şi-au pus pecetea, ci peatra pe care pilda bună o roade încet, dar trainic! Nu! Nenorociţii de risipitori au socotit în batjocură tot ce-a fost de merit; acum batjocură au ajuns şi ei! Măcar dacă ar sluji ca pildă pentru alţii, dacă, din păţaniile unora, s'ar învăţa alţii! Dar omul greu se învaţă, până nu păţeşte el. Nenorocirea este că greşeşte odată şi bine. Greşala îl doboară şi, de ridicat, nu se mai poate ridica.

Dar ce împinge pe oameni cu atâta turbare spre risipă? Deşărtăciunea, Fraţilor, de a se făli înaintea oamenilor. Rătăcirea omeneacsă merge până acolo, că nu preţuieşte pe om după ceiace e înăuntrul lui, ci după cum se arată pe deasupra. Sunt puţini ceice caută să te vadă de eşti bun, drept, iubitor de adevăr. Lumea se uită să te vadă cum

cheltuești, cât cheltuești, și atunci și risipitorul se îndeamnă să risipească mai strașnic.

Iată, deci, care sunt cele două imbolduri spre risipă: pe de o parte, gustul de a se făli în fața oamenilor, pe de alta, rătăcirea omenească de a judeca pe oameni pe deasupra, de a socoti mare lucru când vede pe cineva risipind.

Risipitorul, sub tot chipul mulțămirii, de multe ori este nemulțămit. Neîncetat se plânge că n'are. Și cum ar putea avea, când trebuințele lui cresc neîncetat! El nu poate să vadă vreun lucru nou la cineva, fără să nu dorească să-l aibă și el. Se face luntre și punte, adună, numai ca să intre în stăpânirea unui lucru, care la omul cuminte, n'are niciun preț. Și, în timp ce el adună fără răgaz, ca tot fără răgaz să cheltuiască, îi vine de multe ori împrejurarea să întrebuințeze mai bine strânsura lui. Dă peste o văduvă cu nenumărați copii și copleșită de nevoi; dă peste un copil silitor, dar sărac și care n'are cu ce învăța. Toate acestea însă nu mișcă pe risipitorul nostru. El are în cap să cheltuiască pentru nimicurile pe care le-a văzut la altul și își învârtoșează inima în fața adevăratelor nevoi.

A ieșit vre-o schimbare nouă în îmbrăcăminte? gata e risipitorul să cheltuiască. Dacă se întâmplă vreo mare nenorocire, precum un foc, o vărsare de apă, din care mulți au rămas pe drumuri, risipitorul nu se mișcă de loc. El nu e om care simte durere pentru nevoia și nenorocirea altuia, ci numai la nimicurile lui cugetă ziua și noaptea. Cum vedeți, risipitorul este și zgârcit în acelaș timp. La faptele mari, unde cu adevărat trebuie să cheltuiască, nici nu vrea să plece urechea, dar unde este vorba de vreun gust care mai degrabă trebuie înăbușit decât hrănit, nu se lasă până nu-l împlinește. Risipitorul simte numai pentru dânsul, nu și pentru altul.

Iată deci, Fraților, că risipitorul nu e om ca toți oamenii și nu e așa cum trebuie să fie. Omul care simte numai pentru dânsul, omul care nu se gândește la semenul

lui, nici nu trebuie să poarte acest nume. Dacă în lumea aceasta nu e dragoste între oameni, ea se destramă și piere.

După cum în trup toate mădularele sunt legate și lucrează împreună, pentru buna stare a lui, așa și în lume. Intre oameni trebuie să fie dragoste, ca să fie binevoitori unii către alții și gata a se ajuta.

Așa face risipitorul? Ferească Dumnezeu! Nici pomeneală la dânsul de toate acestea. De aceia el este un om nefolositor omenirii, pentrucă nu vrea să știe că mai trăieste cineva afară de dânsul.

Nu se găsesc adeseori oameni care pentru un gust, ce nici nu trebuie luat în seamă, cheltuiesc fără rușine, iar, când te rogi să se întovărășească pentru vreo faptă creștinească, nici nu vor să audă!

Multă nebunie este în lumea aceasta, Fraților! Găsești oameni tot cum nu trebuie să fie. Unii sunt prea risipitori, de nu pot auzi ceva nou fără să arunce banii pe fereastră. Alții sunt așa de zgârciți, de parcă au fost născuți cu mâna strânsă. Ei se scumpesc la adevăratele trebuințe ale unui om.

Așa dar, de o parte risipitori, de alta zgârciți. De aceștia are parte omenirea. Și cât de rari sunt ceice știu să ție calea mijlocie, care este cea mai înțeleaptă! Nici risipă, nici zgârcenie, ci o economie, cuminte: asta ne trebuie.

Când este vorba de spus, toți spun da, dar la făcut cât de puțini urmează această cale! Rari sunt oamenii risipitori pentru faptele bune și zgârciți pentru îndeplinirea poftelor care ne înstrăinează de simțirile frumoase!

De aceia, Fraților, să lăsăm pornirea uricioasă a risipei, care este o adevărată perdere. Dacă tu cauți totdeauna să risipești pentru toate nimicurile, cine are să se minuneze de asta? — Tot niște risipitori ca tine. In fața omului cuminte însă, fiți încredințați că risiptorul n'are nici o cinste. Care om cu mintea întreagă nu vede în ri-

sipitor o pornire bolnavă de a orbi lumea cu cheltuiala sa? Urmarea este că târăști și alte inimi nevinovate să facă ca tine, în loc să le dai pilda unei lucrări cuminți și sănătoase.

In Duminica aceasta a fiului risipitor, gândiți-vă că, după o viață de risipă, vine una de nevoie. Risipitorul poate ajunge, ca și fiul din Evanghelie, să nu aibă nici roșcove de hrană.

Când nevoia l-a biruit, acela a avut un tată la care să alerge. Dar oare fiecare risipitor are un adăpost? Nu, Fraților, mulți se găsesc, care sufăr de pe urma risipei lor, fără nădejde de a se mai putea ridica. [1]

Când fiul din Evanghelie a văzut toată nenorocirea în care zăcea, a zis: **Mă voiu scula și mă voiu duce la tatăl meu.** (Luca 15, 18). Așa, Fraților, să zică tot cel pornit spre risipă: mă voiu scula și voi intra în calea cea bună a muncii sănătoase și înțelepte, fugind de toate lucrurile josnice care mă afundă în vârtejul unei risipe periculoase. **Amin.**

1 Așa s'a întâmplat, în anul 1931, cu tânărul *Câmpeanu*, din Târgoviște, și când n'a mai avut ce risipi, a socotit viața fără țintă și s'a omorât.

Predică la Duminica Lăsatului de carne

Despre Judecata viitoare

Iată, ziua Domnului, care vine, este crudă... Voi pedepsi lumea pentru răutatea sa, şi pe cei răi pentru nedreptatea lor; voi doborî îngâmfarea celor mândri şi voi umili trufia celor ce se fac temuţi.

Isaia, 13, 9—11.

Fraţi creştini,

Voi ştiţi că posturile sunt pentru noi vremuri de cugetări adânci, în care omul, mai mult decât de obicei, trebuie să-şi plece mintea sa la învăţăturile legii dumnezeeşti. Dar fiindcă cel mai însemnat dintre posturi este Postul Mare, încă înainte de a intra într'însul, Biserica începe a ne pregăti sufletele cu vrednicie, a ne hrăni cu cugetări înalte, care ne îndeamnă să ne curăţim şi să luăm-aminte la mântuirea în viaţa de veci.

Astfel, cu trei săptămâni înainte de a intra în post, avem Duminica numită a **Vameşului şi Fariseului,** în care mintea ni se îndreaptă spre adevărata rugăciune, după pilda vameşului, despre care ni s'a cetit în Evanghelie acum două săptămâni. In ea, ni s'a arătat că inima înfrântă şi smerită e bine primită la Dumnezeu. După aceia a venit Duminica numită a **Fiului risipitor,** în care luarea-aminte ne-a fost îndreptată spre pocăinţă şi spre dragostea cu

care Dumnezeu primeşte pe celce se întoarce la El cu inima curată. Iar cu o săptămână înainte de post, adică în Duminica Lăsatului de carne, în care ne aflăm acum, ni se pune înainte icoana înfricoşată a Judecăţii viitoare, la care orice creştin trebuie să se gândească cu toată puterea minţii şi zvâcnirea inimii.

Apoi, dacă este aşa, de folos ne va fi să ne îndeletnicim acum cu această învăţătură, pe care ne-a înfăţişat-o şi Sfânta Evanghelie de astăzi.

Fraţilor,

Omul este o fiinţă care înseteazä după dreptate şi, dacă de multe ori n'o găseşte pe pământ, se mângâie că odată ş'odată i-o va da Dreptul Judecător. Apoi atunci, însăşi firea omului cere o judecată de apoi, în care nimic nu va fi ascuns, în care Domnul, Celce vede adâncul inimilor, nu va mai avea nevoie de marturi, care de atâtea ori încurcă cu minţirea lor judecăţile omeneşti. In judecata viitoare, se vor vedea lămurit toate lipsurile judecăţilor de altădată.

Domnul ne şi vesteşte judecata, Fraţilor, şi despre ea ni s'a vorbit în Sf. Evanghelie. Dar va fi o judecată mai mare şi mai înfricoşată decât toate, o judecată în care, nu numai se va da uşurare celui nedreptăţit, ci toată fiinţa omului se va cerceta. Oamenii vor avea de dat socoteală pentru tot gândul rău şi diavolesc.

De fericire şi de groază te umple zugrăvitura pe care Domnul Hristos ni-o dă despre această judecată: de fericire, când vezi pe cei drepţi învrednicindu-se de cununa vieţii, şi de grozăvie, când priveşti pe ceice, pentru faptele lor cele rele, intră în osânda vecinică.

Oamenii păcătoşi totdeauna s'au înfricoşat de priveliştea judecăţii. Dar, ca oameni neînţelepţi, în loc să se întoarcă la pocăinţă (căci pentru asta doar Biserica ne

pune înainte icoana Judecății viitoare), unii din ei au umblat să-și alunge frica pe altă cale: au zis că nu e Judecată viitoare.

Dar judecând viitorul după trecut, cuvintele Domnului rămân, așa cum a zis Proorocul: **adevărul Domnului rămâne în veac** (Psalm 116). Că tot așa s'au îndărătnicit oamenii și altădată, iar cuvintele dumnezeiești s'au adeverit. Proorocul Ieremia vestea odată oamenilor că va veni regele Nabuhodonosor, să strice cetatea Ierusalimului și pe poporul său să-l ducă în robie, iar ceice au auzit au râs. Dar cuvântul lui s'a împlinit cu vârf și îndesat. Mântuitorul Hristos, de asemenea, prevestea că oști străine au să vie să strice aceiași cetate a Ierusalimului, de să nu rămâie nici peatră pe peatră. Și s'a întâmplat întocmai; căci toate poruncile Domnului sunt **făcute întru adevăr și întru dreptate** (Psalm. 110).

Dar dacă sufletele păcătoase nu vor să dee ascultare trâmbiței înfricoșate a judecății de veci și umblă să se mulțămească cu vorbe deșarte, trebuie să vedem aici una din înfățișările urâte ale firii păcătoase care se vădește în multe împrejurări. Astfel, putem vedea în toate zilele, cum omul sucit face răul, dar umblă numai să-l acopere într'o vorbă de bine, parcă prin asta lucrul nu rămâne tot acela! Dacă bate pe unul, zice: lasă, arde-l-ar focu, că mi-a făcut cândva așa și pe dincolo! Ar vrea să-și acopere fapta lui de zurbagiu cu pânza dreptății. Dacă aude că s'a întâmplat unuia o nenorocire, în loc să-i pară și lui rău, zice: lasă-l să-și moaie nasu, că prea era mândru! Dacă se apucă și pradă averea unuia, îndată știe să-și dee îndreptările și să-și înădușe cugetul tot cu vreo vorbă de suflet abătut: lasă, că de câte ori nu m'a înșelat și el pe mine!

Și așa, Fraților, omul pornit spre rele știe să le găsească capac la toate și să plutească totdeauna deasupra ca untdelemnul. Dar, la dreptul vorbind, nu se înșală decât pe el singur.

Așa și cu Judecata viitoare. Cel păcătos fuge de dânsa, fiindcă se teme, și, neavând alt mijloc s'o ponegrească, să zică că-i strîmbă ori alt-ceva, zice că n'are să fie. Dar noi știm cât preț să punem pe vorbele unor astfel de oameni: prețul care-l punem și pe purtările lor: „din faptele lor îi veți cunoaște pe dânșii" (Matei 7, 16); și dimpotrivă, când știm din ce gură sfântă și dumnezeească a ieșit zugrăvirea vieții viitoare, când știm cât de mult Domnul Hristos s'a trudit pentru înălțarea omului și îndreptarea lui pe căile cele bune, nu vom înceta să strigăm: **adevărul Domnului rămâne în veac** (Psalmul 116, 2), și cu încredințarea asta vom lua-aminte la celece Domnul ne învață despre judecata viitoare.

Ceiace Domnul ne înfățișează în zugrăvirea înfricoșatei Judecăți este tot rădăcina cea dela temelia învățăturii Mântuitorului: legea cea mare a iubirii. Căci zice el: dacă ați mbrăcat pe cel gol și ați cercetat pe cel din obidă, dacă ați adăpostit pe cel străin și ați hrănit și dat de băut celui flămând și însetat, bine ați făcut. Apoi atunci ceiace vedem în această icoană nu e alta decât aceiași poruncă a Mântuitorului, de a ne iubi și ajuta unii pe alții, numai sub altă față.

Asta, Fraților, e și ceiace trebuie să învățăm mai mult din zugrăvirea Domnului Hristos despre Judecata viitoare. Dar, iarăși, nu ne oprim aici, ci ne gândim că pe această scară și numai printr'însa ne suim către locașul bucuriei veșnice, pe care Domnul l-a pregătit celor ce-l iubesc pe dânsul și au făcut voia lui pe pământ.

Dacă în mintea noastră ne înfățișăm acea clipă și vedem ceata drepților în raze de strălucire, înșirându-se înaintea chipului luminos al Domnului, care-și întinde asupra lor dreapta bine-cuvântătoare, nu putem să nu dorim cu ardoare de a ne afla și noi printre ei.

Apoi, Fraților, alt drum la aceasta nu este decât acel pe care însuși Mântuitorul Hristos ni-l arată, de a da as-

cultare vorbelor lui, a fi îngăduitori unii către alții, pașnici, binevoitori, săritori pentru altul. Și după cum zicea Apostolul: **Ori de mâncați, ori de beți, ori alt-ceva de faceți, toate spre mărirea lui Dumnezeu să le faceți** (1 Corinteni 10, 31), tot așa trebuie să ne gândim neîncetat la Domnul Hristos, în tot ceiace facem pentru aproapele nostrtu, căci El, Bunul învățător, ne-a dat legea sfântă a iubirii și, în fața chipului său, noi sorbim mai multă putere spre a o îndeplini. Și fiindcă a lui este legea ce ne-a dat-o, spre a zmulge din omenire mărăcinii patimilor și ura și jaful și grăirea-de-rău și minciuna și lăcomia și nedreptatea și uciderea și toate răutățile, — El va fi celce ne va judeca. Și după cum de cununa nemuririi și fericirii neveștejite se vor învrednici cei pe care Mântuitorul îi numește binecuvântații Părintelui său și-i va trece de-a dreapta judecății sale, vai celor ce nu-și vor putea înfățișa inima lor ca o pânză curată și nepătată.

Drept aceia, Fraților, acum, în pragul Postului celui mare, când creștinul mai vârtos decât altădată se simte îndemnat a-și cerceta cugetul și a se gândi la mântuirea sufletului său, să luăm aminte la icoana despre judecata viitoare, pe care Domnul, în Evanghelia sa, ne-o scoate înaintea ochilor. Să nu ne legănăm în vorbe deșarte și să nu ne nădăjduim în fapte ascunse numai în cugetul nostru, căci și acestea se vor vădi **în ziua când Dumnezeu va judeca tainele oamenilor prin Iisus Hristos** (Romani 2, 16). Ci mai degrabă să scuturăm faptele noastre, ca să vedem de nu cumva stă aninat de dânsele ceva care să ne îngreuieze în ziua Judecății. Iar ceice au ureche surdă, ceice iau cu nepăsare și cu ușurință cuvintele Domnului, peirea lor își pregătesc și înfricoșată va fi. Amin.

Predică la Lăsatul secului de brânză

Despre beție

Luați-aminte de voi înșivă, să nu se îngreuieze inimile voastre cu sațiul mâncării și cu beția.

Luca, 21, 34.

Fraților,

Ne aflăm în ziua de Lăsatul Secului de brânză. Timpul Postului Mare, care se apropie, ne îndeamnă la cumpătare. Sfânta noastră Biserică a așezat aceste zile ca niște trepte, pentruca, puțin câte puțin, să ne pregătim pentru înfrânarea postului. Dar în acest ajun al marelui Post, câte pedici aduce înfrânării un rău și nesocotit obicei! Dacă postul e timp de înfrânare, câți rătăciți nu sunt care intră în el prin neînfrânare!

Oh! Fraților, cât este de rușinoasă și nevrednică reaua pornire de a mânca și a bea peste măsură! Și este nevrednică, nu numai de un creștin, ci chiar de un om. Când Postul Mare, care bate la ușă, te cheamă la cumpătare și viață măsurată, cum ai să treci așa iute, dela necumpătarea lăsatului de sec, la cumpătarea postului? De cele mai multe ori, băutura te doboară, te îmbolnăvește, te oprește dela lucru, și astfel, cel dintâi pas al tău în post este mânjit de păcatul neînfrânării. Trebuie să știți Fraților, că Postul Mare este pregătirea întristată a creștinului, ca

să treacă cu răbdare amintirea, care se face în fiecare an, a Patimilor Mântuitorului.

Apoi așa ne pregătim noi pentru Patimile Domnului, prin mâncare până la perderea minții? Dumnezeu toate lucrurile le-a dat bune, omul însă, întrebuințându-le rău, le-a făcut rele. Mâncarea și băutura sunt amândouă trebuincioase, pentrucă țin viața, și omul trebuie să mănânce numai decât ceiace-i trebuie pentru păstrarea puterilor trupului. Indată însă ce el trece măsura, îndată ce nu mai bea pentru nevoia trupului, ci pentru pofta josnică și nerușinată de a se ameți, din această clipă băutura ajunge un lucru rău. In loc ca tu, om, să stăpânești băutura; să ajungă ea să te stăpânească pe tine? Atunci înseamnă că te-ai scoborât în rândul vitelor, fiindcă numai vita, unde vede iarbă, se și duce întins acolo. Indată ce simți pofta turbată și gâdilitura băuturii, o putere nevăzută parcă te împinge spre locul desfrânării și al diavolului.

Nenorocit, de o mie de ori nenorocit, cine a ajuns în această stare! In loc de minte și voință, la dânsul găsești pofte nesfârșite. Ele îl mână, când la dreapta, când la stânga, când înainte, când înapoi.

Ah, Puternice Mântuitor și Inalt Stăpânitor al cerurilor! precum cândva cu biciul ai gonit pe schimbătorii de bani din casa Tatălui tău, dă-mi și mie, neputincios în vorbă, biciul cuvântului, dă-mi glas înțelegător, înduplecător și arzător pentru ceice, închinătorii ai tăi cu numele, umblă în voia poftei uricioase și ucigătoare a băuturii nemăsurate!

Fraților,

1. Celce cade în patima beției nu se călăuzește ca om cuminte. Intr'un chip oarecare, el se desface de darul înțelepciunii, care este cea mai frumoasă podoabă a unui om, și pe dreptul poate fi petetluit cu cuvintele Proorocului

David care zice: **Omul, în cinste fiind, n'a priceput, alăturatu-s'a dobitoacelor celor fără de minte şi s'a asemănat lor** (Psalmul 48, 21). El nu numai se aseamănă dobitoacelor, ci ajunge chiar mai jos decât dânsele, fiindcă ele mănâncă și beau cât le trebuie, dar nu ajung la blăstămățiile bețivilor.

O, Dumnezeule, ce rușine pentru o făptură înzestrată cu minte! Ce rușine pentru un creştin, fiu al lui Dumnezeu, ucenic al lui Hristos și locuință a Sfântului Duh! (1 Corinteni 6, 19). Ce rușine pentru un tată, care trebuie să fie pildă și lumină celor mai mici ai casei! Ce rușine pentru un fiu, care va aduce tristeță și durere părinților, când îl vor vedea coborât așa de jos! Dar ce zmintealã cumplită, Fraților, pentru oamenii cumpătați, să vadă pe cel cu buzele mânjite de păcatul beției, împărtășindu-se cu sângele prețios și trupul sfințit al Mântuitorului Hristos! Unul ca acesta a batjocorit sfintele. Să știe însă, oricine ar fi el, că foc a luat în gura sa, și focul acesta cumplit îl va arde (1 Corinteni 11, 29).

2. Băgați-de-seamă, apoi, Fraților, urmările nenorocite ale beției, și pentru trup și pentru suflet. Pentru trup, această patimă este izvorul a tot felul de boale și dureri, care scurtează viața și aduc o mulțime de neputințe. Desfătarea băuturii este protivnică sănătății trupului. Cumpătarea, dimpotrivă, este un leac obștesc pentru boalele trupești și sufletești. **Este leacul adevărat al trupului și al sufletului**, zice Sfântul Ioan Gură-de-Aur. (Omilia 10 la Evanghelia dela Matei).

Dar ceiace e mai nenorocit e că necumpătarea este un izvor de tot felul de răutăți. Acolo, la masa otrăvită de băutură, se nasc batjocurile, grăirile-de-rău certele, blăstămele, nelegiuirile, vrednica de osândă batjocură a celor sfinte, bătăile, rănirile, uciderile.

Nu este faptă rea care să aducă bine, și când vedeți ce urmări are beția, vă ajunge să vedeți că nu e bună. Dar

ce spunem noi că nu e bună! E vrednică de focul iadului, fiindcă din nimic nu ies ucideri mai multe ca din această înfricoşată patimă.

Câte fiinţe nevinovate n'au perit din pricina turbării celor aprinşi de băutură! Fiinţe blajine şi îngrijorate stau şi aşteaptă cu ceasurile acasă pe celce se îneacă în prăpastia perzării, plin de veninul băuturii. De nenumărate ori, aceste fiinţe iubitoare şi neputincioase de a face cuiva vreun rău, cad jertfite turbării vărsate în suflet de băutura ucigătoare. In loc de tată iubit, lor le vine acasă calăul; în loc de pâne, el le aduce răni şi ucidere! Rânduiala gospodăriei s'a dus dela celce a alunecat pe povârnişul alunecos al beţiei. El se duce la adânc, şi în adâncul acesta nenorocirea este cumplită.

3. Dar cel dedat băuturii în nimic nu rămâne ca oamenii aşezaţi. El şi chipul de om şi-l perde. Cu ochii înroşiţi, cu părul zbârlit, cu privirea rătăcită, cu faţa îngălbenită şi zgâriată, cu trupul slăbit, — se întoarce acasă. Toate mădularele lui au perdut din puterea lor. Numai ceva a crescut: o patimă blăstămată, care-l împinge la ură, ceartă şi chiar la moarte.

Din om aşezat, cu rostul lui, în rând cu oamenii cu minte şi de ispravă, îl vezi deodată răsturnat în izvorul păcatelor. El suge toate patimile, şi acestea, una câte una, îl alungă din drumul cel bun şi-l depărtează de starea mulţămită de altă dată.

Copiii lui nu-s copii. Goi, desculţi şi flămânzi; slabi, bolnavi şi neîngrijiţi; neînvăţaţi, trişti şi chinuiţi, — se uită cu jind la copiii oamenilor cum se cade şi trăitori în cumpătare.

Ce viitor au oare aceşti copii? Unul singur: să alunece pe povârnişul hoţiei şi să moară în ocnă sau în spital. Şcoala nu i-a putut învăţa nimic, fiindcă tatăl lor nu le-a dat ce le trebuia. El câştigul şi-l cheltuia pe otravă, iar copiii săi plângeau. Şi apoi copilul silitor are nevoie de

bună îngrijire acasă, iar tatăl său face casa iad. In casa Domnului nimenea nu i-a dus. Ei au trăit ca păgânii. Sămânța adevărului Domnului nostru Iisus Hristos e străină de dânșii pentrucă tatăl lor trăiește ca dobitocul, nu ca omul făcut după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. El nu s'a îngrijit să-și crească copiii creștinește. Atunci, Fraților, ce voiți să ajungă acești copii? Fără îndoială că nimic bun.

Copiii, cu care odată s'au jucat, sunt departe, fiindcă părinții lor, oameni cum se cade, s'au îngrijit de dânșii. Copiii celui bețiv însă sunt niște nenorociți, care stau și plâng păcatele părinților. Neînvățați la nimic, hoția le deschide brațele, împreună cu tot ce se ține de dânsa.

Dar suferințele copiilor merg și mai departe. Beția slăbește și îmbolnăvește trupul omului, iar copiii unui om bolnav sunt și ei cu un trup slab, sfrejit și lipsit de bărbăție.

Deci, bolnavi la suflet și la trup, iată copiii tatălui bețiv; iată copiii omului care și-a iubit mai mult poftele sale scârboase, decât odraslele nevinovate; iată urmările înjosirii la care ajunge omul plecat la băutură, din bun și sănătos, cum era mai nainte.

Luați-aminte, Fraților, la ce auziți. Unii sunteți, iar alții veți fi părinți, și mare este răspunderea unui părinte. Feriți-vă de înfricoșata patimă a băuturii, căci cine s'a plecat la băutură părinte bun nu mai poate fi!

4. Dar credeți că s'a sfârșit cu acestea? Nu, Fraților, mai este o ființă nenorocită care sufere de pe urma bețivului, și de cele mai multe ori asupra ei se varsă turbarea fără margini a lui. Aceasta este femeia, gospodina casei și mama copiilor. Durerea ei nu are măsură. Despletită și zdrențuită ca vai de ea, rătăcește din loc în loc, fără nicio țintă. Durerea ei crește, fiindcă se vede în neputință de a face ceva. Mintea i se perde în chinul care o mistuie. Cu ochii plânși și fața trasă, ea nu mai știe de ce să se

apuce. Durerea o roade cumplit, când își vede copiii flămânzi. Ei la dânsa cer, și atunci, în neputința ei, un chin înfricoșat îi sfâșie inima. Se ascunde și plânge, plânge suferința și desnădăjduirea fără sfârșit. Nici tu casă, nici tu masă cum se cade: totul se prăpădește și părăginește la omul care s'a înfrățit cu beția.

Aceasta e femeia și gospodăria celui ce a uitat de toate. Ea se părăginește la omul care s'a înfrățit cu beția.

Aceasta e femeia și gospodăria celui ce a uitat de toate. și și-a întemeiat gospodărie nouă la cârciumă (crâșmă).

Ei, Fraților, nu vi se întunecă mintea, în fața acestei negre zugrăviri? Nu vă apucă tremurul, în fața chinurilor, durerii, suferinței și zbuciumărilor pe care le aduce bărbatul în casa sa?

5. Aceasta a adus și aceasta totdeauna o va aduce beția. Ea este vermele care roade cele mai scumpe și mai frumoase porniri ale omului. Este toporul de foc care taie și arde însăși tulpina faptelor bune din noi. Este stânca de care se sfărâmă corabia în care omul plutea pe marea acestei vieți. Este focul mistuitor, care, dintr'un palat frumos, nu-ți lasă decât o movilă de ruine. Pornirile cele bune din om sunt ca un zăgaz puternic, care oprește apele să pătrundă într'un oraș. Beția este ca spărtura zăgazului, prin care apele năvălesc asupra orașului, fiindcă ea târăie toate păcatele după dânsa ca o apă năvalnică.

Omule, omule, nenorocit închinător al băuturii! ridică-te din noroiul rușinii, pune-te în fața unei oglinzi și vezi dacă pe fața ta nu este scrisă legea împotriva robiei băuturii. Nu vezi tu că, mai presus de pântecele ce suge, fără a se mai sătura, este un piept în care bate o inimă, care dorește binele, care simte dragostea creștină? Nu vezi tu că, și mai sus încă, se ridică un cap, în care domnește puterea ce vede adevărul, mintea care dă lumină? Nu vezi tu că, mai jos și de inimă și de minte, ca un iad dedesubtul

cerului şi al pământului, se găseşte pântecele, care nu ştie nici să cugete nici să dorească lucruri înalte?

Trebuie oare multă pricepere pentru a vedea că pântecele trebuie supus puterilor mai înalte, nu să se facă el cap? Dacă, dimpotrivă, tu te sileşti, din ce în ce mai mult, să-ţi mulţămeşti pântecele, care cere băutură, atunci ia seama ca nu cumva el să ajungă la tine mai puternic decât capul şi mai pre sus de suflet. Ia seama, ca nu cumva el să apese şi să înăduşe cele mai frumoase părţi ale sufletului şi inimii. **Luaţi aminte de voi înşivă ca să nu se îngreuieze inimile voastre cu saţiul mâncării şi cu beţia,** zice Mântuitorul Hristos (Luca 21, 34).

Pentru aceasta, Fraţilor, departe de noi toată patima scârboasă a băuturii, care ne înjoseşte şi ne păgubeşte peste măsură. Domnul ameninţă cu nenorocire mare pe slujitorii pântecelui lor. Să ne ferim de a cădea într'însa. Tot celce se închină băuturii s'a depărtat de Dumnezeu, căci omul a cărui gură se deschide, nu pentru a lăuda mărirea lui Dumnezeu, ci pentru a înghiţi băutura stricăciunii; omul care jumătate din viaţa sa o cheltuieşte pentru a-şi otrăvi trupul şi sufletul, cum ar mai găsi timp să se gândească şi la lucrurile cereşti, să cerceteze judecăţile ascunse ale lui Dumnezeu! Luaţi aminte deci la cuvintele Domnului, care vă îndeamnă să nu vă îngreuiaţi inimile cu beţia. Umpleţi-le cu untdelemnul darului ceresc, faceţi-le să ardă de dragoste, să strălucească de credinţă, ca să fim gata a ieşi întru întâmpinarea dreptului Judecător şi să ne bucurăm cu dânsul în palatul său ceresc! Amin.

Predică la Duminica I a Postului Mare

(Duminica Ortodoxiei)

Despre cinstirea Sfintelor Icoane.

Fraţilor,

In această Duminică, cea dintâi a Postului Mare, Biserica ne pune înainte una din luptele aprige purtate de dânsa cu duşmanii săi. Astăzi serbăm biruinţa împotriva acelora ce aruncau icoanele din sânul ei.

Cum să nu sărbătorească ea această biruinţă, când cu atât amar a câştigat-o! Cum să nu puie sub ochii fiilor săi trecutul, care dovedeşte cât de mult ea, s'a îngrijit să-i îndrumeze cu mijloace sănătoase pe calea dreptăţii!

Ceiace s'a câştigat cu luptă, cu sudoare, cu sânge, nu trebuie să piară din amintirea noastră. Un lucru cu atât îţi este mai scump, cu cât l-ai căpătat cu mai multe osteneli. Aşa şi aci, să preţuim mai mult ceiace învăţătoarea noastră, Biserica, cu mult zbucium a adus până la noi. Să nu ne arătăm nepăsători pentru ceiace ea a ţinut de sfântă datorie să nu lipsească pe fiii săi. Toţi care nu ţin în seamă cât s'au ostenit părinţii cu dânşii, nu sunt fii buni. Tot aşa creştinii, care nu se uită la lucrurile pentru care mama lor, Biserica, s'a ostenit, nu sunt buni creştini.

Icoanele au fost odorul pentru care mult timp s'a luptat Biserica noastră. Aspră a fost şi mult timp a ţinut lupta, pentru-că se găsiseră firi rele şi oameni fără Dumnezeu care nu primeau icoanele, le aruncau, le ardeau, ascultând mai mult de obiceiurile păgâneşti decât de cele

ale Bisericii. A voit Dumnezeu însă ca, la urma urmei, biruința să fie a ei. Ea ridică sus steagul biruinței și așează această zi, cea întâi Duminică din Postul Mare, ca amintire în nesfârșirea timpurilor. Ea a vrut să fie o zi care să amintească creștinului lupta purtată de dânsa pentru cinstirea icoanelor. Apoi tocmai despre această cinstire pe care-o datorăm sfintelor icoane, să vorbim și noi azi.

I.

Fraților,

Când un om iubește pe cineva, nu se naște oare într'însul o dorință vie de a-i avea chipul zugrăvit pe ceva? Cu câtă plăcere primești și ții chipul prietenului cu care ți-ai petrecut cei mai frumoși ani ai coplăriei! Cu câtă duioșie păstrezi chipurile fratelui iubit și depărtat, ale surorii scumpe, ale rudelor de inimă! Nu numai atâta, păstrăm cu cinste și chiar cu mulțămire chipul fruntașilor neamului nostru, al celor ce și-au vărsat sângele pentru țară, al capului țării, ale Domnilor care au fost părinți pentru neamul nostru.

Apoi, Fraților, tot așa este cu creștinul. Și el vrea să-și păstreze chipul acelora ce au fost neadormiți la facerea binelui în Biserica lui Hristos. Când știa el pornirea fierbinte a Sfântului Vasile de a ajuta pe cei săraci, când știa el inima pe care o punea Sfântul Ioan Gură-de-Aur ca să învețe poporul, nu se năștea într'însul dorința vie de a avea chipurile acestor Sfinți Părinți? Nu vedea el că, numai privindu-le, îl vor însufleți și pe dânsul la lucrarea legii creștinești cu inimă curată? Da, Fraților, acesta este începutul icoanelor în Biserică. Creștinii au dorit să nu fie lipsiți de chipurile acelora ce n'au cunoscut nici foc, nici apă, nici frig, nici viscol, nimic, nimic, numai pentrucă legea lui Hristos Domnul s'o împlinească cu sfințenie.

Ne place să avem chipul unui frate iubit, ale unor oameni pe care îi întâlnești adeseori. Cum deci să nu dorească creștinul să aibă și el chipurile sfinților, care sunt între oameni ca luceferii între stele? Unul murea cu Hristos pe buze, nevoind, cu toate chinurile, să se lepede de numele său. Altul își cheltuia averea, până la cel din urmă ban, pentru ajutarea celor nenorociți. Altul, din copilărie și până la moarte, a slujit la altarul adevărului și dreptății. Altul, din mijlocul focului, a mărturisit pe Hristos, murind ca mucenic. Altul, în mijlocul tuturor prigonitorilor, nu și-a spurcat buzele cu vorba rea și de ocară.

Apoi acești bărbați, așa de rari în lume, nu erau ei niște luceferi? Nu era în drépt creștinul să hrănească dorința ferbinte de a avea chipul lor? Da, Fraților, și pe acești bărbați, care au întrupat tot ce este bun, înalt și sfânt, Biserica i-a chemat sfinți, adică chipuri și pilde la care să ne uităm spre a urma faptele lor.

Dacă creștinul dorea să aibă chipurile bărbaților care n'au cunoscut împedecare și osteneală pentru a urma lui Hristos, cu atât mai mult trebuia el să dorească aceasta după ce Biserica își luă sarcina de a tot înoi amintirea lor.

Iată deci, Fraților, cum s'a născut în creștin dragostea de a avea icoane. Chipul sfinților era o întărire și un adăpost în viforul vieții. Ești mulțămit să ai chipurile celor iubiți. Cu chipul unui sfânt însă nu este numai atâta. Nu poți avea numai mulțămirea de a-l avea. Din pricina neasemănatei și neajunsei lui vrednicii, din pricina curăției vieții și a neclătitei lui stăruințe în calea adevărului și a dreptății, trebuie să-l cinstim, și așa a hotărît și sfânta noastră Biserică.

Sfinții fiind întruparea cea mai înaltă a tuturor bunelor porniri, a nesfârșitei bunătăți, suntem datori să cinstim amintirea lor. Dar când ai să-ți amintești de dânșii mai binte decât atunci când le vezi chipul? Ți-e de ajuns să-ți arunci ochii pe chipul sfântului, ca să vezi în ce a

strălucit mai mult sfinţenia sa. Pe unul îl vezi cu faţa blândă şi zâmbitoare; pricepi că lucrul său a fost cercetarea nevoiaşilor. Pe altul îl vezi cu o privire pătrunzătoare; pricepi îndată că gândul lui neadormit a fost paza Bisericii, ca nu cumva duşmanii să fure din credincioşii săi. Şi aşa, chipurile cinstiţilor şi lăudaţilor sfinţi, în nemişcarea lor de pe lemn, îţi vorbesc multe, parcă sunt gata să-ţi şoptească cugetările bune care i-au însufleţit în toată curgerea vieţii lor. Ei, în tăcerea lor, îţi spun lucruri mai multe şi mai folositoare decât glasurile zgomotoase ale multora.

Iată, deci, Fraţilor, cheia priceperii pentru ce Biserica ne-a îndemnat şi ne-a îndatorat să cinstim icoanele. Ele sunt asemănate cu chipul oamenilor iubiţi. După cum pe bunul prieten vrei să-l ai zugrăvit şi prins în părete, ca neîncetat să-ţi aduci aminte de dânsul, tot aşa, creştinul vrea să aibă chipurile celor ce au strălucit prin viaţa creştinească. Mai mult însă decât chipul unui prieten, icoana cuprinde zugrăvitura faptelor mărețe ale sfântului. Creştinul este dator s'o aibă în casa sa, pentruca neîncetat să privească, ca într'o oglindă, spre faptele bune ale vieţii creştineşti şi pentruca să aibă şi el îndemnul de a face măcar pe departe ceiace a făcut sfântul.

Pentru tot acest întins folos pe care creştinul îl poate trage dela privirea icoanelor, sfânta noastră Biserică ne-a îndemnat să le cinstim cu închinare şi cu toate semnele dreptei-credinţe creştineşti.

De privirea şi cinstirea icoanelor, nu sfinţii au nevoie, ci tot noi. Noi ştim că ochii care nu se văd se uită. Apoi tot aşa e şi aci. Dacă creştinul n'ar avea dinaintea ochilor zugrăvirea faptelor bune, dacă el n'ar însoţi privirea icoanei cu semnele cinstei, cu timpul chipul faptelor bune s'ar tot slăbi în mintea lui, s'ar şterge şi ar peri cu totul. Tocmai aceasta e pericol pentru creştin. Nouă ne trebuie ceva care să ne împrospăteze neîncetat amintirea vieţii creşti-

nești. Icoanele ne-o împrospătează veșnic; pentru aceasta trebuie să le avem în apropriere de noi, să le cinstim cu toată înflăcărarea sufletului, fiind încredințați că sunt cel mai puternic imbold spre viața curată.

Se înțelege, Fraților, nu e nimeni așa de rătăcit ca să se închine lemnului, cum ne învinuiesc dușmanii. Nu; creștinul este cu ochii la lemn, dar gândul și inima sa zboară departe, la tronul Celui Prea-Inalt, unde sfinții stau în fericire veșnică. Noi știm că sfântul nu e ce se vede zugrăvit pe lemn, ci numai chipul lui. Dar acest chip ne aduce-aminte de sfânt, și nouă ne ajunge aceasta, pentruca, după ce am privit numai icoana sa cu ochii pământești, să ne înălțăm până la dânsul cu ochii sufletești.

Țineți bine aceasta în mintea voastră, ca nu cumva dușmanii legii noastre să vie și să turbure credința voastră! Intăriți-vă în cetatea învățăturii creștinești, ca nimic să nu fie în stare a clăti temeliile credinței voastre, ci să stați falnici în lucrarea a tot ce e bun, cinstit, adevărat, curat, nefățarnic și înțelept.

II.

Fraților, până acum v'am vorbit numai de icoanele sfinților și de cinstirea ce noi le-o datorăm, după porunca Bisericii. Ne-a rămas însă partea cea mai însemnată. Nu v'am spus nimic despre icoanele ce închipuie dumnezeirea. Dar tocmai despre aceasta nu trebuie să rămânem în neștiință.

Fraților, dacă icoanele sfinților ne sunt nouă de nemăsurată trebuință, pentruca, privind la dânșii, să ne aducem aminte de faptele lor și să le urmăm credința, cu cât mai mult ne sunt de folos chipurile dumnezeirii, care este izvorul a tot lucrul bun și curat! Intr'însele, noi putem vedea nesfârșita bunătate a lui Dumnezeu, puterea sa nemărginită, dreptatea și toate frumusețile, care mângâie, alintă și îmbunătățesc sufletul omului. Icoanele care arată

pe Dumnezeu slujesc a aminti omului de măritul Stăpânitor, care toate le-a făcut bune pentru om. Ele îl îndeamnă să-şi ridice deseori mintea la ceruri, să nu se agaţe de pământ, caşi cum acesta ar fi începutul şi sfârşitul a toate, să nu se tăvălească în toate patimile pământeşti, ci să-şi încălzească inima la frumuseţile şi simţirile înalte cereşti. In scurt, din îndelunga privire a icoanelor dumnezeirii, omul capătă deprinderea de a mai lăsa din josnicia pământească, de a trăi numai cu trupul pe pământ, iar cu sufletul în ceruri.

Din pricina folosului nesfârşit ce-l tragem din privirea icoanelor dumnezeirii şi pe care nimic altceva nu ni-l poate da, avem şi noi datoria de a le cinsti mai presus de orice sau a le **preamări.** După cum închinarea către Dumnezeu, ca binele cel mai înalt, cel mai curat, cel mai desăvârşit şi mai pre sus de care nimic nu se poate cugeta, este cu totul deosebită de acea către sfinţi, tot aşa şi în faţa icoanelor dumnezeirii trebuie să fim stăpâniţi de acest gând, că alta e închinarea ce datorim lui Dumnezeu şi alta sfinţilor. Lui Dumnezeu ne închinăm şi-L preamărim ca pe stăpânitorul şi izvorul puterii, bunătăţii, dreptăţii, mai mult decât îşi poate închipui mintea noastră; pe sfinţi îi cinstim şi-i rugăm să mijlocească la Celce este înţelepciunea negrăită.

Şi unele şi altele însă, şi icoanele dumnezeirii şi ale sfinţilor, sunt nespus de folositoare, fiindcă, în faţa multelor pilde şi îndemnuri rele pe care ni le dă viaţa de toate zilele, găsim într'însele zugrăvirea a tot ce e bun şi izbânditor împotriva răului.

Ba folosul lor e aşa de mare, că cu dreptul icoanele au fost numite **Scriptura săracilor şi neînvăţaţilor** [1]. Intr'ade-

---

1) Aşa le-a numit. Sf. Grigorie cel Mare. — Vezi Eusebiu Popovici. *Istoria Bisericească,* în traducerea Episcopilor Atanasie al Râmnicului şi Gherasim al Argeşului. Bucureşti 1901, p. 570.

văr, celce n'a învăţat şi nu ştie carte poate vedea, într'un şir de icoane, toată lucrarea dumnezeiască pe pământ. El, numai văzându-le, ceteşte într'însele, caşi cum icoana singură i-ar vorbi.

Ia închipuiţi-vă că ar avea cineva icoana Naşterii Domnului, a Botezului, a răspândirii învăţăturilor, a minunii cu prefacerea apei în vin, a săturării minunate a 5000 de oameni cu 5 pâni şi 2 peşti; apoi a Cinei celei de taină, a prinderii Mântuitorulu, a judecării, răstignirii, îngropării, Invierii, Inălţării, Pogorârii Duhului Sfânt. Apoi, dacă un neştiutor de carte ar lua rând pe rând aceste icoane şi le-ar privi, n'ar vedea el într'însele toată lucrarea Domnului Hristos pe pământ pentru mântuirea lumii? N'ar învăţa dintr'însele caşi altul din carte? Nu i-ar şopti ele la ureche glasul blând al Mântuitorului?

Vedeţi, dar, Fraţilor, că, cu drept cuvânt, icoanele au fost numite Scriptura celor neînvăţaţi, fiindcă dintr'însele ei învaţă caşi cum ar ceti într'o carte.

Mai este ceva, Fraţilor, şi pe care iar trebue să-l ştim, fiindcă sunt duşmani care nu încetează a bârfi împotriva credinţei noastre.

Noi, când zugrăvim pe Dumnezeu în chip de om, facem aceasta după neputinţa minţii şi firii noastre, fiindcă Dumnezeu nici prin zugrăvitură nu se poate arăta cum este, nici prin cuvânt omenesc. Noi, dacă îl zugrăvim, facem aceasta numai ca să ne putem pune ceva înaintea ochilor, care să ne amintească de El, nu că e în chip de om. Omul este neputincios şi nu poate cuprinde frumuseţa şi măreţia lui Dumnezeu în lucrul mânilor lui sau în vorbele lui. Dar fiindcă nu avem alt chip de a-l zugrăvi, noi îl facem aşa, în chipul omului, fără a zice prin asta că Dumnezeu e ca omul.

Deci, Fraţilor, să fim totdeauna bine-cinstitori ai icoanelor, Să căutăm cu râvnă a le avea în casele noastre, drept chezăşia puternică a lucrării binelui. Să nu ne lipsim de

ajutorul lor, oridecâteori avem nevoie. Ele sunt pavăza dreptăţii şi scutul adevărului. Chipurile şi faptele pe care ni le pun înainte, sunt izvor de apă vie, care însufleţeşte pe creştin în lucrarea vieţii curate. Cinstire şi închinare din inimă să le dăm, spre cea mai mare laudă a lui Dumnezeu, împreună cu toţi sfinţii. Amin.

Altă predică la Duminica Ortodoxiei [1]).

Inalt Prea Sfinţite Stăpâne [2]),

Iubiţilor Fraţi şi binecredincioşilor creştini,

După săptămâna de rugăciuni şi slujbe cutremurătoare, pe care le-am gustat la acest început al Sfântului şi Marelui Post, după ce cuvintele săgetătoare ale sfinţilor împotriva păcatului au răsunat cu putere în inimile noastre, creştinul încearcă mulţămirea unei biruinţe în această întâie Duminică a Postului. In adevăr, de data aceasta, el nu mai vede pustiirile păcatului cu care are a se lupta, ci gustă mulţămirea unei biruinţe împotriva unor grele încercări. I se spune că aceasta este Duminica Ortodoxiei şi că ea se numeşte astfel, fiindcă ne aduce amintirea biruinţei împotriva unor silnicii aspre din trecut.

Creştinul de azi află cu nedumerire că rânduieli curate şi nevinovate ale vieţuirii creştineşti au putut stârni furtuni de prigonire asupra creştinilor de odinioară. Ce dor mai curat decât acela de a avea în biserici şi în case sfintele icoane, la care să te poţi închina cu tot focul inimii! Cu toate acestea o rânduială atât de cinstită şi de sfântă n'a putut ajunge la buna folosinţă a creştinilor fără grele

1) Rostită în catedrala Mitropoliei din Buc. la, 17 Martie 1940.
2) I. P. S. Patriarh Nicodim.

urgii și dureri asupra lor. Nu li s'a învoit creștinilor, din capul locului, să aibă zugrăvite în biserici chipul sărbătorilor și ale sfinților și să se închine acestora fără nicio stinghereală. Pedeci grele s'au pus în calea unui dor atât de sfânt. Prin aceasta însă, s'a adus Bisericii o turburare care a necăjit-o mai 200 de ani.

Dar, în sfârșit, silnicia n'a putut dăinui până la capăt. Dela o vreme, a trebuit să înceteze.

A vrut Dumnezeu ca pe scaunul împăraților dela Constantinopol să se suie o împărăteasă cucernică, Sf. Teodora, care n'a mai îngăduit să se aducă creștinilor o astfel de supărare, ci slobozi să fie la închinarea lor.

Aceasta a fost biruința Bisericii împotriva prigonitorilor de icoane. Ea a tresăltat de bucurie că a fost dobândită după o luptă atât de lungă. Intru amintirea ei, a rânduit această sărbătoare, în Duminica I a Postului Mare, pe care de atunci a numit-o **Duminica Ortodoxiei.** Așa se numește până azi și cinstim această zi ca o mare bucurie a Bisericii.

Două întrebări se ridică acum înaintea noastră și spre ele trebuie să îndreptăm gândul nostru la o asemenea zi de veche biruință. Le vom descoase pe amândouă aici pentru buna înțelegere și dumerire a creștinilor.

I.

Gândurile omenești strică rânduielile dumnezeești.

Cui strica dacă creștinii se închinau la icoane? Dimpotrivă, ar fi fost o pricină de bucurie și de mulțămire că ei au un mijloc, pe lângă altele, de a-și înteți simțirea lor creștinească.

Da, așa ar fi fost după o dreaptă socoteală și o prețuire a credinței. Dar la mijloc au intrat socoteli lumești, care au vătămat împărăției lui Dumnezeu.

Unii împăraţi dela Constantinopol, unde pe atunci era inima ocârmuirii creştineşti, au socotit că obişnunţa creştinilor de a se închina la icoane strică socotelile lor de a stâmpăra pe unii vrăjmaşi dela graniţă. Pe atunci era prospăt răsărită legea lui Mohamet, iar închinătorii acesteia aduceau multă pagubă creştinilor şi încălcau neîncetat graniţele împărăţiei. Socoteala împăraţilor era că, dacă ar putea face creştini pe închinătorii arabi care ţineau de legea lui Mohamet, atunci ar fi scăpat de vrăjmaşii dela graniţă.

Dar cum să-i faci creştini? Se ştie cât de înverşunaţi au fost totdeauna închinătorii lui Mohamet, cum au şi rămas până în ziua de astăzi.

Impăraţii însă socoteau că închinarea la icoane ar fi o pedecă pentru aducerea acestor păgâni la legea creştinească. De oarece mohamedanii nu aveau în legea lor chipuri zugrăvite, împăraţii îşi făceau socoteala că un asemenea obicei ar fi o mare pedecă în aducerea acelor păgâni la altarul lui Hristos. Deci au hotărât să înlăture din biserici icoanele, care intraseră adânc în cucernicia creştinilor.

Cum au cugetat aşa au făcut. Odată s'a pornit urgie împotriva închinătorilor la icoane şi s'au scornit toate pedecile pentruca închinătorii să nu le mai poată avea la îndemână, nici să se mai plece înaintea lor şi să le sărute.

De aici toată turburarea, care a amărât Biserica vreme atât de lungă. Se înţelege, creştinii nu s'au putut lipsi de acest mijloc al cucerniciei, care sunt icoanele. Mai cu seamă călugării au fost oastea credinţei, care n'au lăsat să li se răpească acest chip al închinării. Au dus luptă aprigă, pentruca Biserica să nu fie lipsită de acest cinstit şi curat mjloc de învăţătură. In adevăr, lume multă cu ştiinţă de carte nu era. Privirea la icoane însă era înfăţişarea în chip viu a faptelor din trecutul Bisericii. Cine privea la ele şi învăţa multe amănunte din Sf. Scriptură sau din vieţile sfinţilor. De aceia Sf. Grigorie cel Mare, episcopul

Romei, şi spunea că icoanele sunt **Scriptura celor neînvăţaţi.**

Gândul împăraţilor era şi el un gând cinstit, dar fără temei. In adevăr, nu se poate porunci în treburile credinţei asupra sufletului închinătorilor, caşi cum ai da o poruncă obişnuită, de pildă, să ţii curat în faţa casei. Aici ne aflăm în împărăţia lui Dumnezeu şi în aceasta nu au loc poruncile şi socotelile lumeşti. In adevăr, Sf. Pavel a spus: **Impărăţia lui Dumnezeu nu este mâncare şi băutură, adică** nu este lucru pipăit şi la mânuirea oamenilor, **ci este dreptate şi pace şi bucurie întru Duhul Sfânt** (Romani 14, 17).

Aici sunt două ogoare deosebite. Ogorul lui Dumnezeu nu poate merge după chibzuieli lumeşti, caşi cum el ar putea sta la porunca şi mânuirea omului ca oricare altul. Sufletul nu poate fi supus la silnicii, pentrucă el are înălţimile lui în care pluteşte şi până la care obişnuitele arme omeneşti nu pot ajunge.

Aşa a fost şi aici. Sufletele au stat în cetăţuia lor, cu care împărăţia lui Dumnezeu se apără împotriva tuturor urgiilor. Ele n'au putut fi înfrânte. Vitejii credinţei, cum a fost Sf. Teodor Studitul, au luptat, cu dreptul locuitorului din împărăţia lui Dumnezeu, şi, până la urmă, tot Biserica a fost biruitoare.

Dar câtă urgie s'a dezlănţuit degeaba, dintr'o socoteală cinstită, dar greşită! Ce păcat să calci peste drepturile sufletului, unde nu se poate intra decât numai cu mijloacele dela Dumnezeu!

Şi cu ce folos? Cu niciunul, fiindcă nu se poate biruinţă împotriva lui Dumnezeu.

Totuşi oamenii pot greşi, chiar şi cei mai aleşi, şi aşa a fost în împrejurarea aceasta. Greşala însă niciodată nu aduce roade bune. Biserica a fost necăjită degeaba pentru chibzuieli lumeşti, pentruca la urmă să se vadă zădărnicia unei oprelişti vinovate. Folosinţa icoanelor a fost lăsată slobodă, dar după câtă vreme de chin şi de suferinţă!

II.

Dreptul lui Dumnezeu în treburile omenești.

Ce învățăm de aici? Că nu trebuie să amestecăm cele ale lui Dumnezeu cu treburile curat omenești și să nu privim împărăția lui Dumnezeu ca un ogor pe care-l putem mânui ca pe orice gospodărie. Lucrurile Domnului trebuiesc mânuite cu multă sfiiciune, fiindcă ele sunt mai presus de drepturile noastre de a porunci. Dimpotrivă, omul lucrează sănătos numai când urmează rânduielile lui Dumnezeu.

Tot ce se orânduiește pentru păstrarea drepturilor lui Dumnezeu și urmarea poruncilor lui duce la înflorire și bună stare în viața obștească.

Ce domnie strălucită, de pildă, a fost cea a împăratului Justinian, care a clădit marea biserică Sf. Sofia din Constantinopol! El a chibzuit cu mare înțelepciune pentru rânduiala legilor în împărăția sa, A orânduit să se ție seamă și de treburile ocârmuirii omenești, dar și de dreptul lui Dumnezeu. „Impărăție și preoție" poartă numele una din legile lui (**sacerdotium et imperium**) și prin ea el rânduiește cum drepturile lui Dumnezeu trebuie să meargă neștirbite în întocmirea vieții obștești.

Noi vedem în ziua de azi țări care calcă peste drepturile lui Dumnezeu. Poruncesc ele la ce să se închine și cum să se închine oamenii sau opresc cu totul orice închinare. Aceasta este o călcare peste drepturile lui Dumnezeu, care trebuie să rămâie întregi și neștirbite în cuprinsul oricăror granițe.

Putem fi încredințați de mai nainte însă că lucrurile nu vor putea ieși cu bine până la capăt. Se va întâmpla atunci ce a spus Proorocul David: **Stârpi-vei sământa lor de pe pământ și neamul lor dintre fiii oamenilor; că gândurile rele au uneltit asupra ta, urzit-au sfaturi viclene și nu vor izbuti** (Psalmul 20, 11-12).

III.

Folosințe prin grele silințe.

Noi azi ne folosim de lucruri și de bune rânduieli care au fost dobândite prin grele silințe. Cine își dă seamă însă cât au costat felurite întocmiri, care azi se află cu înlesnire la îndemâna tuturor? De multe ori au fost plătite cu sânge, cu ani de zile, ba și cu veacuri de încordări. Dacă însă omul s'ar gândi mai des câte opintiri au cheltuit strămoșii noștri, pentruca noi să gustăm azi în pace și tihnă foloasele vieții, am prețui mai mult moștenirea lor și am folosi-o mai cu drag.

Dar o asemenea moștenire sunt și icoanele care se află spre folosința noastră. Dacă însă folosința lor a fost dobândită prin asprimi atât de apăsătoare, care au turburat Biserica atâta vreme, cât de mângâiați trebuie să ne simțim că noi le putem folosi acum nestingheriți! Da, trebuie să le îmbrățișăm cu tot dragul și să le găsim în toate casele, la locul cel mai de cinste. Să se știe că se află în orice casă un colț mai ales, spre care creștinul, privește, prin care se mângâie și se înalță cu duhul, în ceasurile cele mai frământate și mai curate ale vieții sale.

Cu cât ne vom gândi că folosința icoanelor a fost dobândită cu grele jertfe, cu atâta ne vom simți mai îmboldiți a le prețui și a le avea cu noi.

Dar oare fac așa toți creștinii? Din nefericire, atâția păcătuiesc împotriva lor! Astfel, unii nu le au în case de loc. Dar în orice casă trebuie să avem un colț închinat lui Dumnezeu. Cum va fi aceasta, când vei găsi o locuință fără icoană? Va fi cași o nepăsare către drepturile lui Dumnezeu asupra casei.

Dar unde nu domnește Dumnezeu domnește vrăjmașul lui. Asta îi trebuie creștinului?

Alt soi de păcătuire este aceia de a ținea icoana în vecinătăți uricioase. Intri în case de creștini și în aceiași

încăpere cu icoana găsești chipuri dezbrăcate, zugrăvituri de scârbă, care sunt o pângărire pentru chipul sfânt de pe păretele vecin.

Cum Dumnezeu poate creștinul împăca una cu alta? Numai că el nu pune destul preț pe aflarea icoanei în casa lui; numai că ia lucrurile cu ușurătate și nu arată toată cinstirea care se cuvine chipurilor sfinte.

Dar pentru aceasta s'au luptat creștinii veacurilor din trecut? Ei au suspinat pentruca să se poată închina înfățișărilor vrednice din trecutul creștinătății. Cei de azi să treacă cu nepăsare peste grelele jertfe ale sfinților și părinților și să așeze icoanele în însoțiri necurate?

Totuși creștinii greșesc uneori în felul acesta. Nouă însă să ne fie rușine a vedea sfintele icoane în astfel de tovărășii. Unde vedem așa ceva, graiul nostru nu trebuie să amuțească, ci hotărât să spunem că una ca asta nu se cuvine și că o asemenea întocmire trebuie să înceteze. In chipul acesta, vom cinsti icoanele și vom fi la un gând și într'o inimă cu ceice odată au sângerat pentru ele.

Dorim să avem casele împodobite. Inainte de toate, să le avem împodobite cu icoane. Să mărturisim prin ele dreptul lui Dumnezeu asupra vieții și casei noastre. După aceasta, din atâtea frumuseți și dulceți ale pământului, să punem pe acelea care se împacă cu numele lui Dumnezeu și cu chipurile sfinte.

Pământul cuprinde atâtea măreții și vestiri ale lui Dumnezeu. Răsăritul soarelui, holdele pământului, întinderile apelor sunt tot atâtea priveliști care ne înalță. Sunt și ele ca o cântare ridicată lui Dumneezu. Putem împodobi astfel casele noastre și să lipsească dintre noi scârbele care dovedesc numai poftele necurate ale celor ce își umplu casele cu ele.

IV.

Incheiere.

Tot ce avem azi la îndemână spre înlesnirea vieţii nu s'a dobândit uşor. Alţii au sângerat în trecut pentruca noi să avem viaţa uşoară.

La fel este şi în Biserică. Ai spune că icoanele sunt o frumoasă podoabă şi că e bine să le avem în biserici şi în casele noastre. Dar spunând numai atâta am spus totul? Dimpotrivă, trebuie să ne gândim mai adânc că noi ne folosim de ele astăzi şi ne mângâiem cu ele, numai fiindcă strămoşii noştri creştini de acum o mie şi mai bine de ani s'au muncit să le avem. Ei au plătit aceasta pentru noi cu cele mai grele dureri, ba şi cu moartea. Atunci urmează că noi trebuie să preţuim silinţele care au fost, să ne închinăm lor şi deci cu atât mai mare căldură a sufletului să le avem în casele noastre şi să cinstim sfintele icoane.

Să ne gândim că nimic din ce avem nu s'a dobândit dormind sau cântând, ci numai cu preţul a multe şi grele jertfe. Un **Sfinte Dumnezeule**, pe care buzele noastre îl cântă astăzi, n'a mers nici el fără turburări şi dureri. De aceia, Inalt Prea Sfinţite Stăpâne şi Fraţilor, cu drag să păstrăm sfânta moştenire a icoanelor, ca un mare odor din trecut şi cu genunchii plecaţi să cinstim jertfa sfinţilor. Amin.

Predică la Duminica II din Postul Mare.

Despre datoriile celor mari de a îngriji de cei mici.

Eu sunt păstorul cel bun. Păstorul cel bun sufletul îşi pune pentru oi.

Ioan 10, 11.

I.

Fraţilor,

In această Duminică, a doua a Postului Mare, se cetesc două Evanghelii; una a Duminicii, zi în care noi totdeauna sărbătorim Invierea Domnului, şi alta a Sfântului Grigorie Palamà , pe care il sărbătorim şi-l cinstim astăzi, adică la două săptămâni după ce s'a început Postul Mare.

Fiecare din aceste Evanghelii are frumuseţa sa şi e plină de cugetări adânci. In cea a Duminicii, ni se vorbeşte despre vindecarea săvârşită de Domnul Hristos asupra unui om cu mânile şi picioarele slăbănogite, de nu se mai putea mişca; în cea de a doua, ni se cetesc cuvinte spuse de Mântuitorul şi cuprinse în Evanghelia după Ioan. Ele cuprind învăţături adânci, bune de luat în seamă şi de îndeplinit, de toţi ceice au în mâna lor călăuzirea altora.

A vorbi despre înţelesul bogat care se află în amândouă bucăţile pomenite, nu ne va fi cu putinţă. După cum peatra scumpă numită diamant aruncă fără încetare raze luminoase, aşa şi un singur rând din Sf. Evanghelie ajunge pentru a scoate dintr'însul învăţătură ca dintr'o fântână nesecată. De aceia noi ne oprim la una singură din bucă-

ţile cetite şi vom căuta să sorbim dintr'însa roua plăcută pe care Domnul Hristos a turnat-o în ea.

Să îndreptăm mintea noastră la bucata pomenită din Sfânta Evanghelie dela Ioan şi să scoatem învăţătura cea de bună călăuzire pentru noi.

II.

Fraţilor,

Domnul Hristos a avut multă dragoste de unele cuvinte, pe care le-a întrebuinţat des în învăţătura Sa. Când a vorbit de cei care trebuiau să urmeze glasului său, i-a numit **oi.** Precum ştiţi, oaia este un dobitoc blând, fără răutate şi care primeşte lovitura fără a lovi. Aşa-i voia Domnului Hristos: de a avea pe ai săi blânzi şi buni. De aceia îi numeşte oi. De asemenea, pe El însuşi nu se numeşte Domn şi stăpân, ci păstor, fiindcă vorba de domn şi stăpân ne arată ceva mai rece şi mai aspru, pe când cea de păstor ne face să ne gândim la o fiinţă care călăuzeşte oile şi le duce la păşune. Păstorul se îngrijeşte de hrana oilor, şi Domnul Hristos vrea să se arăte tot aşa, drept unul care se îngrijeşte de buna stare a ucenicilor săi.

Pe aceşti ucenici, de asemenea, în altă parte îi numeşte **prieteni** (Ioan 15, 15). Nicăieri nu vrea să se arăte altceva decât o călăuză blândă şi bună, care nu are alt gând decât de a îngriji de buna stare sufletească a celor ce-i urmează lui.

„La numele de păstor, Domnul Hristos nu adaogă altceva decât cuvântul **bun.** Cu tot dreptul ar fi putut să-şi zică: „Eu sunt păstorul înţelept, puternic, inimos, drept". Faţă de toate aceste însuşiri însă, mai degrabă o vrea pe cea de bun, fiindcă, ea se potriveşte mai bine ca oricare alta, cu purtarea păstorului. Din ea se trag toate celelalte. Bunătatea e cea mai înaltă frumuseţă a sufletului şi cu-

nuna celor mai preţioase însuşiri. Dumnezeu a plăsmuit inima omului şi a pus într'însa bunătatea, ca aceà zestre care, mai bine ca oricare alta, îl înfăţişează pe Dânsul. Noi preţuim ştiinţa, tăria, înţelepciunea, dreptatea, toate podoabele sufleteşti; de iubit însă, iubim numai bunătatea. Nu e aşa? un om poate fi încărcat de bogăţii, poate ţinea în mână topuzul regesc, poate fi minune de înţelepciune; poate fi tot ce e mare şi minunat. Dacă însă e fără inimă, adică lipsit de bunătate, îl vom preţui, ne vom minuna de el, ne vom pleca înaintea lui, dar nu ne vom simţi plecaţi să-l iubim. Şi dacă n'ar avea toate acele podoabe şi ascuţimi ale sufletului, ci numai inimă şi bunătate, noi tot l-am iubi, fiindcă bunătatea e ceia ce se iubeşte totdeauna"[1]).

Iată pentruce Domnului Hristos îi place să se numească păstor **bun**, şi nu altfel, fiindcă bunătatea le întrece pe toate. De asemenea, Sf. Apostol Pavel, în fruntea tuturor podoabelor sufletului, pune dragostea, mai presus de credinţă şi nădejde, adică tot bunătatea, fiindcă bunătatea e dragoste, şi dragostea bunătate.

Fiind păstor bun, Domnul Hristos vrea ca toţi să venim spre El, ca să **primim cu blândeţă cuvântul sădit, care să mântuiască sufletele noastre** (Iacov 1, 21).

Păstorul cel bun îşi pune sufletul pentru oi, zice mai încolo Domnul Hristos, şi aşa a şi făcut El, căci viaţa sa şi-a dat-o pentru noi. Mântuitorul Hristos a trăit până la capăt pe pământ pentru învăţarea şi călăuzirea noastră, şi ne-a dat pildă de ce trebuie să fie celce are în mâna sa călăuzirea altora.

Tocmai fiindcă Domnul Hristos a fost aşa de bun păstor, a aruncat sămânţă bună, de au crescut brazde multe de mari păstori în Biserica sa. In slujba Domnului, s'au ridicat bărbaţi mari: călugări, preoţi şi vlădici care şi-au

---

1) Bonomelli: *Nuovo saggio di omelie*. Turin, 1908, vol. II, p. 141.

pus sufletul pentru învățătura Domnului și pentru turma care trebuia păstorită. De aceia totdeauna, când Biserica cinstește ziua vreunui mare păstor și sfânt, cetim această Evanghelie dela Ioan, despre Domnul Hristos ca păstorul cel bun, care sufletul își pune pentru oi. Ne învățăm de aici a înțelege că învățătura Domnului nostru nu e numai vorbă spre a fi ascultată, ci e sământă cu viață într'însa, care trebuie să-și arate puterea ei prin ridicarea de bărbați vrednici în Biserică.

III.

Fraților, dar auzim acestea nu numai spre a le ști, ci spre a ne învăța că, într'un înțeles mai deplin, fiecare suntem păstori unul altuia și fiecare avem datorii către cei mai mici decât noi.

Vorba de păstor se întrebuințează mai cu seamă pentru preot. Slujba de păstor însă trebuie s'o facem cu toții, pentrucă fiecare se află în viața lui în stare de a învăța pe altul.

Dacă suntem gospodari în casa noastră și cu slugile noastre, iată, se cheamă că avem pe alții sub stăpânire, care sunt mai mici și mai nepricepuți decât noi. Dacă suntem în slujba Țării, ca soldați, chiar de suntem trimeși numai câțiva la o treabă oarecare, cel care e mai vechi e mai priceput. De suntem slujbași undeva, poate avem pe alții mai nepricepuți decât noi, care stau sub mâna noastră.

Ei iată, către toți aceștia suntem datori cu sufletul nostru, să purtăm grijă de ei și să împlinim cu pricecerea noastră nepriceperea lor.

In legăturile dintre oameni, toți suntem așezați ca pe niște trepte, unii mai sus, alții mai jos. Datoria noastră este nu numai să stăm în partea de deasupra, ca ceice poruncesc, nu numai să cerem slujbă dela cel mai mic, fie

acela soldat sau argat sau băiat tocmit la prăvălie. Oricât de mic e cineva, tot poate avea pe alţii şi mai mici sub dânsul. Dela aceştia trebuie nu numai să cerem slujba, şi noi nu numai să le plătim dreptul lor, ci pe toţi ceice se află sub noi să-i întărim prin vorbe bune, prin cugetări sănătoase, prin îndrumări temeinice, pentruca şi cei mai nepricepuţi să capete învăţătură şi să plece cu amintire bună dela noi. Silinţa fiecărui stăpân trebuie să fie ca tot celce l-a slujit să-l binecuvinteze, pentru îndrumarea şi învăţătura bună pe care a căpătat-o dela stăpânul său. Legăturile dintre oameni trebuie să fie nu numai ale slujbei cu care suntem datori, ci şi legături de suflet, care izvorăsc din dragoste. Tot celce e mai mare trebuie să se privească ca un păstor faţă de cei mai mici şi să-i înveţe lucruri pe care ei nu le ştiu.

Când oamenii ar fi în felul acesta, cu sufletul unul lângă altul, toate s'ar îndeplini mai bine şi mai cu pace. Iar dacă oamenii intră în legătură unul cu altul, prin slujba fiecăruia, şi încolo prin nimic, ei sunt ca străinii, nu au nicio părtăşie între ei şi se află doar ca petrele dintr'un zid, care nu ştiu una de alta.

De aceia să fim totdeauna lângă fraţii noştri mai neputincioşi, cu dorul de a-i învăţa şi de a face ca buzele lor să ne pomenească binecuvântându-ne. Toţi ceice s'au aflat sub călăuzirea noastră, măcar câte-va clipe, să-şi aducă aminte cu bucurie de vremea când am fost împreună: Pe toţi să-i facem să se aleagă de la noi cu gânduri sănătoase, cu deprinderi curate, cu apucături cinstite, şi aşa, sufletul nostru să lumineze asupra altora şi să trăiască într'înşii.

In felul acesta s'au făcut ucenicii care au învăţat mult dela stăpânii lor. Tot celce este stăpân trebuie să aibă dragostea şi dorul ca sluga lui să fi primit dela el nu numai simbrie, ci gânduri curate şi învăţături frumoase şi îndemnuri înţelepte pentru traiul cinstit în lume.

Acestea trebuie să le învăţăm, Fraţilor, din cuvintele Mântuitorului despre păstorul cel bun. Să căutăm şi noi a fi păstori pentru alţii; cât de mici, dar să fim. Să privim cuvintele Domnului ca o poruncă şi pentru noi şi să ne simţim totdeauna plini de datorii şi faţă de cei mai mai mici decât noi. Amin.

Predică la Duminica III din Postul Mare

Ce înseamnă a-ţi lua crucea şi a urma Domnului

Celce voieşte să vie după mine să se lepede sine, să-şi ia crucea şi să-mi urmeze mie.
Marcu 8, 34.

Fraţilor,

Suntem cam la jumătatea Postului. Domnul vine acum să ne vorbească prin Evanghelia sa, despre trebuinţa de a lua asupra noastră crucea sa şi a-l urma, de voim să ne mântuim sufletul. Şi e bine că se întâmplă aşa, căci postul e vreme de gândire adâncă la trebuinţele noastre sufleteşti şi împlinirea lor. Se înşală cu amar ceice cred că de asta avem post, ca să nu mâncăm carne. Nu, Fraţilor, oprirea dela unele mâncări e numai faţa de deasupra; ei trebue să-i răspundă, înăuntrul nostru, îndeletnicirea cu gânduri înalte despre Impărăţia lui Dumnezeu, mântuirea sufletului şi purtările cele plăcute Domnului în viaţa de toate zilele. La cine lipseşte asta şi rămâne numai faţa de deasupra, cu nemâncarea de carne, nu e post, ci mai mult o înşelare a noastră înşine, căci doară **Impărăţia lui Dumnezeu nu e mâncare şi băutură, ci dreptate şi pace şi bucurie întru Duhul Sfânt** (Romani 14, 17). Impărăţia lui Dumnezeu este vieţuire după poruncile Domnului şi, dacă cineva nu le îndeplinetşe, poate să roadă el toate rădăcinile şi scaeţii pământului, căci post tot nu este.

Sfinţii Părinţi au postit, Fraţilor, dar, postind trupeşte,

au postit și duhovnicește. Cine face altfel, face, nu post, ci mai mult e viclenie nemintoasă și vrednică de râs. Căci Dumnezeu nu te va judeca după ce ai mestecat în gură, ci după ce ți s'a sălășluit în inimă și ce ai lucrat cu mânile tale. Postul nu trebuie să fie temelia, ci urmarea gândurilor temătoare de Dumnezeu ale unui om care, în aceste zile, când ne apropiem de Patimile Domnului, își zdrobește inima și-și curăță cugetul pentru a se apropia cu vrednicie de Sfintele Sărbători. Și se înțelege, Fraților, cine își frământă cugetul său cu asemenea gânduri sfinte nu poate benchetui, ci trebuie să păzească cumpătare în viața sa, cumpătare și în mâncare și în băutură.

De aceia am spus, Fraților, că bine este că tocmai în această vreme de post Biserica ne pune înainte Evanghelia Mântuitorului, în care ni se vorbește de chipul cum trebuie să-i urmăm lui și de mântuirea sufletului nostru, căci tocmai în această vreme noi trebuie să știm cum să postim duhovnicește și să urmăm Domnului.

Celce voiește să vie după mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-mi urmeze mie, zice Mântuitorul. Cei mai mulți dintre noi, Fraților, poate chiar și toți, doresc cu toată inima să urmeze Domnului și în toată vrednicia să se numească creștini. Multora însă ne lipsește o deplină înțelegere a lucrurilor, ori le luăm prea ușor. Așa se face că credem de multe ori că urmăm Domnului, pe când, la dreptul vorbind, nu urmăm.

Iată unde stă neînțelegerea ori ușurința. Dacă cineva vine totdeauna la Biserică, ține posturile, se împărtășește, cheamă pe preot la felurite trebuințe, — fiecare va zice: acesta e un om cu frica Domnului și un adevărat creștin. Sunt mulți care și fac așa și judecă așa, și li se pare că totul s'a încheiat aici.

Dar a te opri numai la atâta, înseamnă a te mulțămi cu coaja și a uita miezul. Luați, de pildă, o bătrână care e nelipsită dela biserică, postește și face tot ceiace crede

că e de trebuință unui creștin. Dacă am vedea-o că, în viața de toate zilele, e hărțăgoasă, clevetitoare, iscoditoare, prefăcută, uneltitoare de dușmănii, purtătoare de vorbe — ajunge-i-va oare postu și mersul la biserică ca să-i zicem: „asta e bună la Dumnezeu"? Sau, dacă am lua un negustor, lacom, înșelător, cu cântar strâmb, cu marfă proastă, cu vin boit (văpsit); ori un lucrător leneș, care nu se ține de tocmeală, bețiv și îndărătnic; ori unul care te împrumută cu bani și-ți ia zece piei, și așa mai departe (că dacă te-ai apuca să numeri toate apucăturile cele rele nu mai sfârșești), — fi-va oare de ajuns, pentru toți aceștia, postul și mersul la biserică pentru a-i numi creștini?

Nu, Fraților, nu trebuie să vedem numai înfățișările de deasupra, nu trebuie să ne mulțămim numai cu coaja, ci să mergem până la miez, pentru a judeca pe om; să vedem inima lui.

Tocmai aici ne vin în ajutor cuvintele Domnului, din Evanghelie, pentru a ne arăta ce înseamnă a urma lui și a fi adevărat creștin. **Celce voiește să vie după mine să se lepede de sine**. Apoi ce fel s'a lepădat de sine acel care, măcar că vine la biserică și postește, atârnă de patimile lui: înșală, clevetește, nedreptățește, se lenevește, se îngâmfă, se lăcomește? Se înțelege că toți aceștia nu urmează Domnului. Cine îi va ținea buni la Dumnezeu, numai fiindcă au într'una pe Dumnezeu în gură, se înșală rău de tot.

Omul, Fraților, e ca o unealtă. Știți că o unealtă e socotită bună, numai după ce-ai încercat-o la lucru, nu după frumusețea ei ori după vreun lustru care îți orbește ochii. Așa e și cu omul. Noi nu-l putem judeca după cum se arată, ci după cum este. Locul său de încercare e viața de toate zilele. Aici îl vezi câte parale face și cât prețuiește credința lui, aici vezi dacă omul postit-a duhovnicește ori postește numai trupește.

Tot pomul bun se cunoaşte din rodul său, zice Mântuitorul. **Nu se adună zmochine din spini, nici nu se culeg struguri din mărăcini** (Luca 4, 44). Asemenea e cu creştinul. Din faptele lui îl vei cunoaşte, din purtarea sa în mijlocul semenilor săi. De va îndeplini poruncile Domnului numai în coaja lor de deasupra, şi nu în miezul lor, se înşală singur, căci nu aşa se urmează Mântuitorului nostru Hristos.

Aci, în vânzoleala (fierberea, frământarea) vieţii, se vădeşte ce ascultare dă omul poruncilor Domnului. Şi dacă aici este rău la inimă şi nepăsător la durerile fraţilor săi, bucurându-se de sărăcia lor, la avutul văduvei şi al orfanului; dacă aici, în viaţă, e nemilostiv şi surd la lacrimile altora, nimic nu preţuiesc vorbele sale de credinţă; singurul lucru care îl aşteaptă este blăstămul cerului. Astfel, zice Sf. Apostol Ioan: **De va zice cineva că pe Dumnezeu iubeşte, iar pe fratele său urăşte, mincinos este, căci celce nu iubeşte pe fratele său, pe care l-a văzut, cum poate iubi pe Dumnezeu, pe care nu l-a văzut?** (1 Ioan 4, 20).

Drept aceia, Fraţilor, a-ţi lua crucea şi a urma lui Hristos nu e alta decât a face voia lui, voia lui deplină şi fără ştirbire. Iar voia lui este a ne îndeletnici cu faptele de iubire, milă şi ajutor, a ne păstra curaţi în viaţa noastră şi a cinsti pe Dumnezeu nu numai cu buzele, ci şi cu inima şi cu faptele sale. Căci zice Sf. Apostol Iacov: **Pentru aceia, lepădând toată necurăţia şi prisosinţa răutăţii, primiţi cu blândeţă cuvântul cel împlântat în voi, care poate mântui sufletele voastre.**

Dar fiţi făcători ai cuvântului, nu numai ascultători, amăgindu-vă pe voi înşivă. Căci de este cineva ascultător cuvântului, şi nu făcător, acela este asemenea cu omul care-şi caută faţa sa firească în oglindă şi care, căutându-se pe sine, s'a dus, şi îndată a uitat cine era (Iacov 1,1 21—26).

Mulţi se trudesc toată viaţa şi nu-şi mai găsesc odihnă,

stând fără încetare în slujba patimilor lor, dorind numai ale lumii și fiind ahtiați a le căpăta pe tot felul de căi; dar rămânând surzi la cuvântul Domnului, care poate mântui sufletele noastre. Acestora însuși Mântuitorul le spune, tot acolo unde vorbește de luarea crucii: **ce va folosi omului de ar dobândi toată lumea și-și va perde sufletul său?** (Marcu 8, 36).

Iată, Fraților, cuvântul cel mare pe care oamenii îl perd din ochi. Ei se zbenguiesc după arătări amăgitoare și sfărămicioase ale vieții și uită pacea sufletului care se capătă luând crucea Domnului și urmându-i cu credință. Și fiindcă știu că bună e calea Domnului și frumos lucru a purta crucea lui, nu îndrăznesc să se lepede de dânsa, ci o laudă în cuvintele lor. Dar fiind atârnători de gândurile lumii, cu păcatele și gusturile și răsfățările ei, nu o urmează, ci îndeplinesc numai niște obiceiuri creștinești, precum și închinări pe la icoane, aprinderi de lumânări, rugăciuni pentru cei morți, dar fără a avea puterea de a trece mai departe și a face lucrurile Domnului pè pământ, adică cumpătarea și mila și dreptatea și adevărul, care trebuie să împodobească viața creștinului. Insă a face numai pe cele mai ușoare ale legii și a lepăda pe cele mai grele, ori a se strecura printre ele, nu este a urma Domnului. Lucrul de căpetenie pentru creștin e a se simți totdeauna atârnând de Dumnezeu, ca un fiu de părintele său, și a rândui după voia lui toți pașii zilelor noastre. Să fie întocmai cum zice Scriptura: **In legea Domnului voia lui și în legea lui va cugeta ziua și noaptea** (Psalmul 1, 2). Să nu răsară din faptele noastre că ici am făcut cutare lucru din ciudă, dincolo din ură, mai încolo din răzbunare și așa mai încolo; nu, ci din fiecare pas al nostru, să se vadă că numai legea dumnezeească ne călăuzește, numai Hristos cel răstignit e Domnul faptelor și gândurilor noastre. Acum, dacă un creștin poartă astfel pe Dumnezeu în inima sa și lui i se supune, va împlini apoi toate celelalte

porunci ale Bisericii, precum mersul la biserică, mărturisirea și împărtășirea, cu mult mai multă sfințenie și cu un înțeles mult mai adânc decât celce le face numai din obicei, ori de mântuială, ori de ochii lumii.

Acum am văzut, Fraților, ce înseamnă a lua crucea și a urma lui Hristos. Inseamnă a-l cunoaște cu desăvârșire ca Domn și Stăpân al faptelor noastre și lui a-i încredința călăuzirea vieții noastre.

Cine va ajunge până la acest pas va fi un om slobod de ghiara patimilor, căci pentru gândul viclean, înșelător, mincinos și apăsător de săraci, nu mai este loc în inima celui ce a luat asupra sa jugul lui Hristos. Ci acest om va simți o nesfârșită veselie și, orice neajunsuri îl vor izbi, nu se va turbura: ba mai degrabă se va simți îndemnat să strige cu Proorocul: **Lăuda-voi pe Domnul în viața mea, cânta-voi Dumnezeului meu, până ce voi fi** (Psalmul 145).

Aceasta e și pentru noi, Fraților, calea de a urma lui Hristos și a-i purta crucea. Dacă vom face așa, vom dobândi și sufletele noastre, pentrucă Luntrașul cel iscusit ne va purta fără greș la adăpost bun pe corabia mântuirii sale. Să știm că Mântuitorul a luat crucea pe umeri tocmai după ce lucrase o bună bucată de vreme pentru a întemeia Impărăția lui Dumnezeu pe pământ. Celce voiește să-i poarte numele, să știe, de asemenea, că va trebui să se străduiască în aceiași țarină a faptelor vrednice și cinstite, căci numai astfel va merita numele de creștin și numai astfel va avea dreptul să-și însemne chipul cu crucea Domnului Hristos și să ceară ajutorul ei. Amin.

Predică la Duminica IV din Postul Mare.

Pregătirea pentru ziua Invierii Domnului prin spovedanie.

Acest fel (de duhuri) cu nimic nu se poate scoate decât numai prin rugăciune și postire.

Marcu 9, 29.

Fraților,

La liturghia acestei Duminici, a patra a Postului Mare, sunt rânduite să se cetească două Evanghelii: a Duminicii și a Sfântului Ioan Scărarul, de care facem pomenire azi.

Cea dintâi Evanghelie, deși cetită în Postul Mare, ne povestește lucruri din altă vreme, tocmai din apropierea Schimbării la față a Domnului. Atunci, pogorându-se din Muntele Taborului, unde se petrecuse minunea Schimbării la față, a venit în mijlocul ucenicilor săi. Și a găsit „gloată multă împrejurul lor și cărturari schimbând cuvinte împreună cu dânșii" (Marcu 9, 24). Și iată, a eșit din mulțime un om, aducându-i pe fiul său, care era surd și mut și făcea spume la gură și se topea de scuturarea boalei.

Tatăl copilului ceruse vindecare pentru fiul său. Il adusese mai întâi la ucenicii Domnului, ei nu-l putuseră tămădui, și acum îl aducea la însuși Domnul Hristos.

Mântuitorul a adus mângâiere inimii chinuite a tatălui și i-a vindecat copilul. Atunci ucenicii l-au întrebat: Pentruce noi n'am putut să-l vindecăm? Iar Domnul Hristos le-a răspuns, cu cuvintele auzite azi în Sf. Evanghelie:

Acest fel (de duhuri sau de răutate lăuntrică) **nu se poate scoate afară decât numai prin rugăciune și post.**

Acestea sunt cuvintele dela care trebuie să plecăm astăzi, pentru a mai învăța ceva din Sf. Evanghelie.

I.

Fraților,

Se scoborâse cerul pe pământ, când Mântuitorul s'a schimbat la față. A fost o sărbătoare la care au luat parte și vechii prooroci Moisi și Ilie, în mijlocul unei străluciri care a uimit și a amețit pe trei din apostolii luați de Domnul acolo, spre a fi marturi la acea minune .

Jos însă, la poalele muntelui, ceilalți apostoli și poporul care se adunase, au rămas învăluiți tot în întunerecul ființei omenești, în slăbiciunea sufletului și apăsați de durerile trupului. Ei așteptau acolo, de sus, pe Mântuitorul, pentru lumină și vindecare. Apostolii, care rămăseseră cu poporul, nu puteau da vindecarea de care acesta avea nevoe.

Ce stare de împotrivire! De o parte cerul scăldat în lumină și Mântuitorul schimbat la față; de alta, jos la poalele muntelui, oamenii în durere, așteptând alinare dela cer!

Cine să vie în ajutor acestei omeniri muncite în adâncul ființei ei? Apostolii se aflau acolo, dar nici ei, ucenicii Domnului, nu puteau face ceva.

Așa ne găsim și noi de multe ori în lume, neputincioși a lupta cu împotrivirile din afară, care întrec de atâtea ori puterile noastre. Ne vedem amenințați și izbiți, și trebuie să rămânem cu brațele încrucișate, fără putință de a birui. Ne găsim încunjurați de vrăjmășiile oamenilor porniți să ne facă rău; ne găsim cu sufletul plin de obidă, când vedem lumea celor răi și vicleni pornindu-se asupra noastră; iar noi, pe de altă parte, suntem apăsați de greu-

tatea muncii noastre și amenințați în sănătatea noastră. Alteori chiar în tine însuți lucrează ispita de a face rău altuia. Suntem chinuiți ca dreptul Iov și ne vedem chiar ca niște unelte în mâna Diavolului, care, sau pornește pe alții asupra noastră, ca asupra lui Iov, sau ne îndeamnă pe noi asupra altora. Suntem, de multe ori, în stăpânirea unor puteri rele, cu mult mai puternice decât noi, care ne apasă și ne fac viața amară.

In mijlocul acestei stări, unde să găsim ajutor?

Iată, Domnul Hristos se ivește de pe culmea muntelui, și la El ridică oamenii mânile pentru ușurare și mântuire!

El ne vorbește despre tot felul răului care se află în noi și asupra noastră și ne spune că această putere a diavolului nu se poate sfărâma decât numai prin post și rugăciune.

Ce înseamnă aceasta?

Fraților, după cum într'un războiu omul trebuie să stee neîncetat cu armele pregătite, spre a face față, cu grăbire, la orice izbire neașteptată, așa și noi, în războiul vieții, trebuie să fim pregătiți totdeauna pentru a ne putea lupta cu răul de afară sau cu cel dinnăuntrul nostru. A scoate răul prin post și rugăciune, înseamnă a ne ține totdeauna de împlinirea unor porunci, prin care puterea noastră suflétească să fie întreagă și gata de luptă.

Prin închinarea noastră către Dumnezeu, noi avem chipul de a lega ființa noastră de ființa Dumnezeului celui viu și a ne împărtăși cât mai des din întărirea pe care ne-o dă. Cine aleargă la Dumnezeu, aleargă la o ființă neînchipuit mai puternică decât el și care-l poate ajuta să lupte împotriva răului.

Postul și rugăciunea sunt o parte din mijloacele cu care noi ne alipim de Dumnezeu. Prin rugăciune, noi stăm în părtășie cu El și-L avem totdeauna viu înaintea noastră, ca pe un prieten, la care ne ducem să ne destăinuim și să ne întărim. Prin post, noi arătăm lepădarea de noi înșine,

înlăturarea desfătării trupești și gândul de a atârna mai mult de Dumnezeu decât de trebuințele vieții noastre pământești.

Mântuitorul ne spune, deci, că răul din noi și din afară nu se poate birui decât printr'o neîncetată oțelire. Nimenea nu pleacă la luptă cu sabia ruginită și, tot așa, sufletul slab și neoțelit nu poate duce la biruință în lume zestrea dată de Dumnezeu.

II.

Fraților, o mașină care lucrează se strică, dela o vreme, dacă nu e unsă fără încetare, dacă nu e curățită din timp în timp, dacă nu se leapădă zgura și funingina care se prind de ea.

Așa e și cu pregătirile omului. Dacă nu ne îngrijim de noi sufletește, dela o vreme ajungem oameni foarte nesimțitori, care ținem numai de pământ și uităm a mai privi în sus spre Dumnezeu.

Viața e un lucru foarte greu și plin de încordare. Asupra noastră se îngrămădesc necazuri și supărări fără număr, care ne umplu sufletul de mânie, de ură și de vrajbă. Dacă noi nu facem nicio rânduială față de acestea și nu ne curățim de ele, dela o vreme trebuie să plesnim, ca o mașină neîngrijită, și să ajungem într'o viață dobitocească.

Mântuitorul Hristos a avut grijă de pregătirea omului și i-a dat mijlocul de a se curăți de zgura îngrămădită asupra noastră de supărări și necazuri. El a vrut ca, din când în când, să ne apucăm a curăți înăuntrul nostru, pentru a ne feri de prea multă îngrămădire de păcate și uitare a lui Dumnezeu. Pentru aceasta, ne-a dat mijlocul care se cheamă al mărturisirii păcatelor sau al spovedaniei, prin care să ne socotim înaintea lui Dumnezeu pentru cele ce am făcut.

Spovedania este ca o lumină pe care o vărâm înăuntrul

nostru, pentru a vedea ce e acolo, a alunga întunerecul şi a curăţi. Spovedania, rânduită de Domnul a se face înaintea preotului, este scuturarea noastră de zgura trecută, pentruca să intrăm iarăşi luminaţi, în părtăşie deplină cu Dumnezeu. Prin păcate, ne înstrăinăm de Dumnezeu, prin spovedanie aruncăm bolovanii, care încurcau drumul nostru spre Dumnezeu, şi ne apropiem de El.

Deci iată că şi spovedania este unul din mijloacele, şi dintre cele mai tari, prin care noi ne păstrăm în stare de oţelire şi de părtăşie cu Dumnezeu, şi astfel putem birui ispita de a face rău şi a ne feri de răul care vine asupra noastră.

De aceia trebuie să alergăm la acest mijloc cu toată grăbirea, măcar la vremurile când Biserica ne învaţă, adică în cele patru posturi de peste an. E mare păcat a părăsi datoria aceasta, pentrucă omul se leapădă de cel mai bun mijloc de a se curăţi şi a se lumina. E foarte trist când se aude despre creştini care nu s'au spovedit cu anii. Aceştia fug singuri de îmbunătăţirea care trebuie s'o înceapă asupra lor înşişi şi dau pildă rea celorlalţi.

Spovedania aceasta trebuie făcută mai cu seamă în post, fiindcă postul e vremea când omul se află mai dezlipit de cele ale pământului şi când chipul păcatului se arată mai fioros înaintea lui.

Iată, acum ne aflăm în vreme de post, cu trei săptămâni înainte de Invierea Domnului. Şi fiindcă la o sărbătoare ca aceasta trebuie să intrăm nu numai cu haine înoite, ci şi cu sufletul înoit, suntem datori să ne îngrijim din vreme de mărturisirea păcatelor noastre, pentruca veselia zilelor de Paşti să se potrivească cu veselia care se află înăuntrul fiinţei noastre. După cum toţi ne grijim casele pentru această mare zi, aşa şi sufletele trebuie să le pregătim. Căci sufletul e mai mare şi presus decât toate, după cuvântul Mântuitorului: **Ce va folosi omului de va câştiga lumea toată şi-şi va perde sufletul său, sau ce**

va da omul în schimb pentru sufletul său? (Matei 16, 26).

Trebuie să luăm-aminte la o rea deprindere a multora din noi, care vin la mărturisire tocmai puține zile când se află înaintea Paștilor.

Fraților, mărturisirea păcatelor e o mare taină, care trebuie să stăpânească mult gândurile noastre. Cu treburi așa de adânci, nu trebuie să lucrăm ușor. De aceia din vreme trebuie să ne gândim la această datorie și s'o facem cu toată grija.

E prea târziu a ne gândi la ea în Săptămâna Patimilor, când preotul e prins de multe treburi și când nimenea nu mai are vremea trebuincioasă pentru a-și îndeplini cum trebuie această datorie.

In tot timpul postului, a trebuit să fim cu mintea la ea, și acum, când am trecut de jumătatea lui, să ne gândim că nu mai este de întârziat. Lucrurile mari se încep din vreme, după gândire adâncă, și așa trebuie să facem și noi. Nu trebuie să ne îngrămădim cu toții la sfârșit, când datoria aceasta nu se mai poate îndeplini cu toată strășnicia, fiindcă suntem prea mulți deodată la preot.

Astfel, Fraților, să cugetăm la relele care bântuie viața noastră, la periculele care amenință de a ne îneca în ele, a ne face să uităm că suntem oameni făcuți după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Să ne oțelim cu cuvintele, cu pildele și cu mijloacele puse de Domnul Hristos în Biserica sa, pentru a nu ne cufunda în mulțimea păcatelor. Să ne folosim de mijlocul de a ne curăți din timp în timp de zgura care se îngrămădește asupra noastră, și atunci vom fi cu adevărat fii ai lui Dumnezeu. Amin.

Predică la Duminica V din Postul Mare.

Cunoaşte-te pe tine însuţi!

Se cuvine ca acela să crească,
iar eu să scad.
Ioan 13, 30.

Fraţilor,

In Sf. Evanghelie din Duminica de azi, a cincea a Postului Mare, Biserica ne pune înainte vremurile când Domnul Hristos se apropia de Patima Sa. După ce învăţase poporul ani de-a rândul, despre împărăţia lui Dumnezeu şi despre vieţuirea cinstită, se gătea acum să sufere Patima pe cruce, la care avea să-l supuie oamenii răi şi păcătoşi, pe care-i mustrase pentru păcatele lor.

Domnul ştia toate cele ce aveau să se întâmple. De aceia, pe drumul spre Ierusalim, a vestit ucenicilor lui că va fi dat în mâna mai marilor Iudeilor, care-l vor ucide.

In acest timp, au venit la Dânsul doi dintre ucenicii lui, care l-au rugat să le dea două slujbe mai de seamă, când va fi să întemeieze împărăţia sa pe pământ.

Mulţi ucenici ai Domnului Hristos n'au înţeles bine învăţătura sa şi au greşit. Aşa şi aceşti doi. Ei socoteau împărăţia lui Dumnezeu, de care vorbea Mântuitorul, drept o împărăţie ca cele de pe pământ, cu domnitori şi stăpâni şi pază şi slujbaşi şi toate câte sunt într'o împărăţie.

După această rânduială din lume, fiecare vrea să aibă un loc mai de frunte. Totdeauna omul doreşte lucruri mai

mari decât puterile lui și vrea să i se încredințeze sarcini mari, fără a se întreba, dacă are el atâta putere pentru a îndeplini ceiace i se va cere.

Avem pofte mari și dorim multe, dar nu ne gândim dacă suntem în stare a îndeplini măcar datoriile mai mici ale noastre.

Față de această stare a omului, care se vede și la cei doi ucenici ai Domnului, despre care ni s'a cetit azi, găsim învățătură în altă parte din Evanghelie. Pe aceasta s'o ascultăm astăzi, pentruca să nu greșim prin pofte după lucruri mari, când noi nu suntem în stare să îndeplinim nici cele mici ale vieții.

Fraților,

Cu puțin timp mai nainte de ieșirea Domnului Hristos în lume, pentru a o învăța lucruri mari despre Impărăția lui Dumnezeu, s'a ridicat Sf. Ioan Botezătorul, care a început a mustra pe oameni de păcate și a le vorbi cu cuvinte de foc pentru îndreptarea lor. El le vestea că vine Domnul Hristos, să îndeplinească toate cele ce trebuie pentru mântuirea sufletului omului, și ei trebuie să se pregătească, spre a primi cu grăbire noua vestire depsre Impărăția lui Dumnezeu. **Pocăiți-vă, că s'a apropiat Impărăția cerurilor**, spunea el. **Iată, și securea zace la rădăcina pomilor. Deci tot pomul, care nu face roadă bună, se taie și se aruncă în foc** (Matei 3, 1 și 10).

Și a eșit lumea din depărtări să asculte cuvintele lui și toți se închinau și se căiau de păcate și se lepădau de ele și se făceau ucenici ai Sfântului Ioan Botezătorul. Și mare mulțime de popor a urmat lui și primea botezul dela Ioan și se mărturiseau drept ucenici ai lui.

Dar, dela o vreme, a venit și Domnul Hristos, și a început a lucra și El, și a-și aduna ucenici în jur. Atunci ucenicii Sfântului Ioan Botezătorul au început a se întrista,

pentrucă ucenicii Mântuitorului sporeau, iar ai Sfântului nu mai creșteau. Domnul Hristos îi luase înainte, Ioan Botezătorul numai cât pregătise lucrurile, ca să le aducă până aci, iar de acum înainte trebuia să lase numai pe Domnul spre a lucra. El fusese steaua care luminase înainte. Acum, când se ivise Soarele Iisus Hristos, el trebuia să se șteargă și să rămâie în umbră.

Ioan Botezătorul știa prea bine că așa trebuia să fie. El era prea mulțămit că se făcuse vrednic de cinstea de a deschide calea Domnului și-i era de ajuns aceasta. Nu era oare o mare faptă de a pregăti inimile oamenilor către Hristos!

Ucenicii Sfântului Ioan Botezătorul nu știau aceasta. Ei se întristau văzând că altul i-a luat înainte și că învățătorul lor, dela care primiseră botezul, scădea.

Atunci s'au dus la el și i-au spus: Nu vezi că tu perzi și cellalt crește? Nu vezi că toți îi urmează lui? Tu cum rămâi?

Iată însă cuvânt de răspuns, care se sloboade de pe buzele Sfântului Ioan Botezătorul și care e o mare învățătură până în ziua de azi și în viitor, prin pilda vrednică pe care ne-o dă.

El răspunse celor ce veniseră la dânsul: **Voi înșivă îmi sunteți marturi că am spus: Nu sunt eu Hristosul, ci sunt trimes înaintea aceluia... Prietenul mirelui, care stă și-l ascultă, se bucură foarte de glasul mirelui. Deci această bucurie a mea este împlinită. ACELA TREBUIE SĂ CREASCĂ, IAR EU SĂ SCAD** (Ioan, 3, 28, 30).

Din aceste spuse ale Sfântului se înțelege că el s'a bucurat de venirea Domnului și că nu s'a întristat de loc de venirea lui, după cum se întristaseră ucenicii săi. El numește **mire** pe Domnul Hristos, fiindcă mirele este celce întemeiază o gospodărie nouă. Mântuitorul întemeia noua gospodărie a lumii, Impărăția lui Dumnezeu, pentru îndreptarea și mântuirea omului. Sfântul Ioan își zicea sieși

numai **prieten al mirelui** şi se bucura că el a pregătit sufletele pentru un astfel de mire, pe care-L vor pomeni toate lumile şi toate veacurile.

De aici bucuria care îi umplea inima şi nu împărtăşea de loc întristarea ucenicilor lui. Ba încă le-a spus în răspunsul dat lor: **Se cuvine ca acela,** adică Domnul Hristos, **să crească, iar eu să scad.**

Iată, aci e cheia învăţăturii la care trebuia să ajungem.

Dacă ar fi după socoteala noastră omenească, fiecare om se întristează, când altul îi ia înainte, iar el rămâne pe urmă. Ni se pare amară starea când toată lumea aleargă la altul, iar noi nu mai suntem băgaţi-în-seamă şi nu mai vine nimenea să ne întrebe. Atunci se furişează ura împotriva acelui care ne-a luat înainte şi ni se pare că e vrăjmaş al nostru.

Dar poate că uitarea în care am căzut e dreaptă. Poate că alţii sunt înzestraţi mai bine ca noi şi răspund mai temeinic trebuinţelor omului. Am avut un timp de înflorire şi firesc este ca să înflorească şi alţii. Firesc este ca lumea să asculte şi la cuvintele altora, nu numai la ale noastre.

Dar omul niciodată nu socoteşte aşa. El are totdeauna pofte mari de mers înainte şi niciodată nu-şi pune întrebarea dacă mai are puterea de a face tot ce doreşte.

Iată, faţă de această stare a omului, stă ca pildă Sf. Ioan Botezătorul. El nu a fost setosul de putere. El a iubit lucrul care i-a fost dat să-l săvârşească şi n'a căutat alaiul oamenilor. Nu mărirea lui i-a stat înainte, ci mărirea lucrului de îndeplinit.

Când a venit Domnul, el a cunoscut că altul mai puternic îi ia locul. S'a cunoscut pe sine însuşi şi aşa a vorbit ucenicilor săi. Nu s'a pornit cu mânie că alaiul oamenlor pleacă în altă parte, ci s'a bucurat că altul va face şi mai mult decât el. **Eu vă botez numai cu apă spre pocăinţă,** a spus el, **acela vă va boteza cu Duh Sfânt şi cu foc** (Matei 3, 2).

Cunoscându-se pe sine însuşi, el nu s'a mândrit. A rămas cu umilinţă în starea sa şi nu s'a umplut de turburare. Turburarea a umplut inima ucenicilor lui, care judecau în chip lumesc. De aceia se întristau.

O asemenea pildă e o învăţătură din cele mai luminoase, fiindcă obştea oamenilor nu face aşa. Pe oameni nu-i însufleţeşte preţul şi frumuseţa unui lucru, ci poleitura care o capătă şi ei de acolo. Ne punem pe noi mai presus de lucrurile care trebuiesc împlinite şi le preţuim numai după folosul pe care-l tragem dintr'însele sau după cinstea pe care o revarsă şi asupra noastră.

Noi nu înţelegem că sunt lucruri cu mult mai înalte decât fiinţa noastră şi pe care trebuie să le preţuim, ori de tragem din ele vreun folos, ori nu.

Şi dacă altul face nişte treburi mai bine ca noi, nu trebuie să lăsăm mânia să pătrundă în inima noastră, fiindcă părerea de rău pentru binele făcut de altul e lucru dela diavolul.

Să ne gândim că pot fi lucruri mari făcute şi fără noi şi să luăm-aminte că poate noi n'am fi avut atâta putere şi pricepere de a le duce la capăt bun. Să ne cunoaştem pe noi înşine şi să rămânem în cele ce putem. Să nu umblăm cu doriri de a fi în toate treburile şi să ni se pară că nu se poate face nimic fără noi. Să nu fim otrăviţi de pofta de a tot da înainte, pentrucă nu suntem totdeauna pregătiţi şi încurcăm lucrurile, pentru îndeplinirea cărora nu avem destuiă putere şi pricepere. In multe ţări, s'au întâmplat pagube de tot felul, din pricina pofticioşilor care s'au îngrămădit la locuri care nu erau pentru puterile lor.

Fiecare să rămâie la cât i-a dat Dumnezeu şi la puterile cu care l-a înzestrat, mulţămindu-se pentru o stare după putinţa lui. Căci atunci ar fi în lume mai multă cumpăneală şi socoteală; treburile s'ar îndeplini mai bine şi n'ar mai da unul năvală peste altul.

Aşa să ne învăţăm dela pilda curată a Sfântului Ioan

Botezătorul, care n'a eșit din mărginirea puterilor lui; care s'a oprit la cât i-a dat Dumnezeu să lucreze și nu s'a apucat decât de ceiace era deplin în puterea lui.

Un om care face așa, poate avea mult mai multă cinste într'o lucrare mică, care este după puterile lui, iar altul poate eși cu necinste din slujbe mari și chemări grele, pe care le-a luat peste puterile lui.

Deci să ne cunoaștem pe noi înșine și să păstrăm cumpăna vieții. Amin.

Predică la Duminica Floriilor.

Despre curăția sufletului.

Osana Fiul lui David! Bine cuvântat este celce vine întru numele Domnului.
Matei 21, 9.

Fraților,

Omul, ca ființă simțitoare, e mișcat spre veselie sau tristeță, după lucrurile care-l înconjoară. Când afară e frig, viscol, ești oarecum posac. Când vin vremile reci de toamnă, cu ploaie și umezeală, toată firea parcă e tristă. Omul simte în sufletul lui o tristeță neînțeleasă. Uriciunea vremii de afară i se varsă în sufletul lui simțitor.

Sunt însă vremi frumoase, când în văzduh totul pare zâmbitor. O revărsare de veselie pare a pluti în larguri. Ea cuprinde toate făpturile și pe om.

Iată-ne astăzi, Fraților, într'o astfel de revărsare veselă, în sărbătoarea măreață care cuprinde, mișcă și înveselește firea intreagă, toată lumea aceasta a lui Dumnezeu, toate făpturile, toată creștinătatea. Duminica Floriilor e sărbătoarea Dumnezeirii, sărbătoarea creștinilor, sărbătoarea celor mai mici făpturi, sărbătoarea întregii firi care înverzește și înflorește.

Acum totul se primenește, se gătește, se îmbracă, se înveselește, spre a mări strălucirea sărbătorii noastre creștinești. Imprejurul nostru toate se bucură, totul ne silește să ne veselim.

O sărbătoare e cu atât mai mare, cu cât mai mulți iau parte la dânsa. Pentru aceasta Duminica Floriilor e sărbătoare mare: întâi pentru însemnătatea ei în legea creștinească, și al doilea fiindcă e sărbătoarea întregii lumi, întregii firi care zâmbește de mulțămire împreună cu noi. Iată soarele, care prinde tot mai multă putere, își trimete razele sale și alungă vremea tristă și aspră a iernii! Iată pomii, iată florile care se îmbracă în veșmântul nădejdii și nevinovăției!

Verdele frunzelor e nădejdea, iar albul florilor nevinovăția. Nu e oare acesta îndemnul lui Dumnezeu de a ne păstra sufletul curat și nepătat ca un veșmânt alb, iar apoi a avea nădejde în răsplata sa?

Nu poate fi altfel, Fraților. Unirea acestor două colori, albul și verdele, sunt strigarea lui Dumnezeu, sunt vorbirea sa către noi, prin însuși lucrul mânilor Sale, de a păstra nădejdea și a iubi veșmântul alb care îmbracă sufletul curat. Pentru aceasta nu găsim învățătură mai potrivită, cu care în această sărbătoare să hrănim inimile noastre, decât curăția sufletului. Oriunde ne aruncăm ochii, vedem scris numele ei, de pretutindenea. Glasul primăverii ne cheamă pe toți la curăție.

Fraților,

Greu s'ar putea găsi un timp mai minunat pentru a vorbi de curăția sufletului decât acesta. Priviți împrejur și veți vedea pretutindenea un neastâmpăr, o muncă fără răgaz de a se curăți, primeni și înoi. Apele încep a se porni, târând cu dânsele gunoiul cel adunat în timpul iernii și curățind fața pământului. Câmpiile cele triste și negre-cenușii din vremea frigului, se îmbracă în verdele cel plin de sănătate și desfătare pentru ochi. Pajiștile cu iarba uscată și fără viață încep a arăta colo și colo mănunchiuri de iarbă proaspătă și plină de viață.

Și munca aceasta grabnică de a primeni și înoi nu se mărginește numai la fața pământului, ea se scoboară și dedesubt, în măruntaele lui. Ochiul care se plimbă pe întinderea câmpurilor vede colo și colo moșoroaie de pământ mărunt. Ce sunt acestea? — Sunt munca râmelor care dovedesc că grija de a preface și înoi pământul lor le e dată și niciodată n'o uită.

Dar toată această lucrare de curățire și înoire n'are nimic din chinul muncii grele și obositoare. Ea e învăluită în veselie și sfârșită în mijlocul cântecelor și ciripitului neobositelor păsărele. Vântul căldicel mângâie și gâdilă plăcut pe oameni și dobitoace. Iezii și mielușeii sar zburdalnici, parcă spre a arăta că și ei iau parte la veselia firii. Păsărelele, care toată iarna au stat zgribulite și tăcute, sunt neîntrecute in veselie. Vremea frigului chinuitor a trecut. Zburdălnicia lor, cântând și sărind din ram în ram, arată că nimenea nu e mai vesel ca dânsele. Ele iau parte la sărbătoarea tuturor. Cași cum și-ar lăsa păcatele care le-au stăpânit, se pregătesc să-și lase penele pe care, cu cât căldura va crește, au să le simtă mai grele și nefolositoare.

Omul oare să rămâie străin de această sărbătoare obștească, de această muncă veselă de a se curăți și înoi? Aceasta nu poate fi, Fraților, și iată, copiii care mai mult simt decât cugetă, iată-i că ei simt bucuria și iau parte la sărbătoarea tuturor.

Cât de înțelept a potrivit Dumnezeu lucrurile! El, care prin făpturile sale vorbește oamenilor, ne îndeamnă, prin această grabă de primenire și curățire a firii, ca și noi să curățim sufletele noaistre. Iar toată bucuria care izbucnește împrejurul nostru, e îndemnul ca, plini de bucurie, să ne apucăm de curățirea păcatelor noastre, de primenirea sufletului nostru.

Iarna tot felul de gunoaie se adună pe pământurile oamenilor; primăvara totul se curăță și se preface. Tot așa

e cu viața omului. In curgerea timpului se adună multe uri, multe vrajbe, multă supărare. Toate acestea sunt ca o zgură și ca un gunoi al sufletului. Ele îl împing la certe, răzbunări de tot felul, furturi, grăiri de rău. In acest timp, când de pretutindenea se vede înoirea și curățirea, nu poate fi lucru mai bun pentru creștin, decât a intra și el în mișcarea ce însuflețește toată firea, a-și curăți sufletul, a lăsa păcatele trecutului și a-i da zbor spre o viață nouă.

Totul învie împrejurul nostru. Iarna e ca un mormânt, primăvara e vântul care învie și dă viață.

Pentru aceia, Fraților, într'o sărbătoare mare ca aceasta a Floriilor, într'o sărbătoare ce cade în acest timp de curățire, înoire și înviere a firii, să ne gătim ca, prin suflete curate și înviorate, să pășim spre ziua cea mare a învierii Domnului nostru Iisus Hristos.

Floriile, Fraților, sunt pragul, sunt poarta prin care intrăm spre a ajunge la sărbătoarea măreață și strălucită a învierii Mântuitorului. In acest timp, totul se leagă, se unește, spre a ne îndemna la curățirea sufletului. De o parte, e curățirea care se vede de jur împrejurul nostru în această vreme de primăvară care ne-ar rușina, dacă tocmai noi, creștinii, am rămânea în urmă; de altă parte, apropierea învierii Domnului, care cere o pregătire spre a fi vrednici de sărbătorirea celei mai mari sărbători a creștinătății. Ce lucru frumos, Fraților, și ce podoabă pentru un creștin, care-și dă seamă cât de mare preț are acest nume! Ce fericire, ca la învierea Domnului să se înfățișeze și el cu sufletul înviat spre o viață nouă, să-și lase negura păcatelor și să îmbrace veșmântul alb al nevinovăției!

Duminica Floriilor tocmai aceste lucruri amintește și pune înaintea creștinului. Ea îi aduce muguri și frunze, care sunt semn de înviere și viață, chemându-l astfel la

munca curăţirii sufletului şi la trezirea lui din somnul păcatelor.

Fiecare, cu ramura de salcie în mână, ne vom îndrepta paşii spre casele noastre. Aceste ramuri, îmbrăcate în veşmântul primăverii, sunt semnul înoirii, curăţirii şi al vieţii, spre care glasul Bisericii ne cheamă. Cu astfel de ramuri poporul a primit în strigăte de veselie pe Mântuitorul lumii.

Astăzi, când Mântuitorul nu mai este înaintea ochilor noştri trupeşti, ci numai a celor sufleteşti, astăzi să ne gătim ca, prin suflete curate, să luăm parte la sărbătorirea numelui său.

Sufletul curat e acea stare în care omul se simte uşurat de păcatele trecute. El le-a cercetat pe toate, s'a întristat că le-a săvârşit, s'a căit amar de dânsele, a luat hotărârea ca să uite pe ceice i-au făcut rău, să lase gândul de a se răzbuna, să nu mai uneltească împotriva duşmanului lui. Astfel, aruncând una după alta povara păcatelor, ajunge de simte o uşurare şi o mulţămire fără margini.

Aceasta e starea de curăţie sufletească. Ea e singura vrednică de a primi împărtăşirea cu Sfântul Trup şi Sânge al Mântuitorului.

Creştinii au obiceiul în această săptămână de a se îngriji de curăţirea păcatelor lor prin taina mărturisirii. Dar trebue să fim băgători-de-seamă să facem acest lucru nu cu nepăsarea cu care facem ceva din deprindere, ci cu dorinţa ferbinte de a ne lăsa de toate păcatele care au pătat sufletul nostru, cu căinţa adevărată şi nefăţarnică că le-am făcut şi cu hotărârea temeinică de a nu mai greşi pe viitor. Numai aceasta e adevărată curăţire sufletească.

A ne mărturisi şi a ţinea înainte ura şi vrajba, a fi neiertători şi grăitori de rău, înseamnă a ne curăţi sufletul numai pe deasupra şi a înşela pe Dumnezeu şi pe noi înşine.

Sărbătorile creştineşti au un farmec şi o dulceaţă care

mişcă sufletul până în adâncimile lui. Dar numai acele suflete pot simţi această mişcare curată, care se leapădă de negreala care ca o rugină acopere sufletul şi-l face nesimţitor.

Păcatele sunt o boală pentru suflet. După cum o piele îngroşată nu poate simţi uşor atingerile din afară, tot aşa un suflet încărcat de păcate cu greu poate răsufla aierul curat al învăţăturii creştineşti. Un om în sufletul căruia cloceşte gândul ca la cutare proces să jure strâmb împotriva vecinului lui, fiindcă are ciudă pe dânsul; un om care se gândeşte neîncetat să răpească bunul altuia, — nu poate să guste aceia ce se numeşte curăţia sufletului şi să simtă adevărata bucurie a unei sărbători.

Priviţi ce veselie nevinovată e în toată firea. Pomii înfloresc, albinele băzâind, umblă fără astâmpăr din floare în floare, turmele aleargă şi sar în jocuri vesele, pasările ciripesc pe întrecute, copiii, în sufletul cărora n'au intrat încă gândurile rele, care sunt în starea nevinovăţiei, se amestecă şi ei în bucuria tuturor. Floriile sunt zi de bucurie. Toţi o simt, toţi o ştiu. Firea învie, viaţa se mişcă, amorţeala a perit.

Floriile sunt sărbătoarea primăverii, iar pentru creştini ele mai sunt şi **amintirea intrării Mântuitorului în Ierusalim,** când tot poporul l-a primit ca pe Impăratul cerului şi al pământului.

Care e, deci, omul care nu simte inima sa zvâcnind în mijlocul strigătelor ce primesc pe Domnul care intră în Ierusalim? Toată firea se înoieşte, se îmbracă, se veseleşte spre a sărbători pe Domnul măririi. Dobitoacele şi gângăniile pământului, zburătoarele şi podoabele câmpiilor iau faţa veseliei în această zi mare, spre a sărbători pe Domnul şi Făcătorul lor. Cu atât mai mult omul, coroana făpturilor, e chemat să se arunce cu braţele deschise în mijlocul veseliei, în mijlocul strigătelor ce privesc pe Domnul care intră în Ierusalim.

Veniți, Fraților, uitați toate zâzaniile, dați mâna înfrățirii, turnați haina veseliei pe sufletele voastre, scoborâți-vă în mijlocul firii înverzite și așa, într'o înfrățire creștinească, primiți pe Domnul în inimile voastre. Trâmbițele îngerești mai se aud răsunând în depărtări și clocotind pe dealuri și păduri.

Să alungăm somnul păcatului, să scuturăm toată sămânța dușmăniilor, să curățim și să împodobim ca niște palate aurite sufletele noastre, spre a fi vrednici să primim într'însele pe Mântuitorul lumii. Amin.

Predică în Săptămâna Patimilor.

Grăunţul de grâu, căzut pe pământ, de nu va muri, el singur rămâne, iar de va muri, multă roadă aduce.
Ioan 12, 24.

I.

Fraţilor,

Este în ştiinţa oamenilor, pe tot întinsul pământului, că fapta cea bună şi lucrul sănătos şi trainic nu se pot săvârşi la repezeală. Ele cer pregătire, tragere-de-inimă, stăruinţă, răbdare şi abia-abia târziu vei avea şi roada tuturor silinţelor tale. Toată strădania, toată încordarea pot fi grele, amare, dar ele sunt sprijinite de dornica aşteptare, de roada care mijeşte în zare, de bucuria care trebuie să fie încununarea tuturor opintirilor tale. Greu, dar plătit; aspru, dar mângâiat; înferbântat, dar răcorit — acesta este capătul întregii munci a celui ce se luptă pentru a făptui ceva.

Dacă este vorba de a săvârşi răul, o! pentru aceasta ce mai trebuieşte pregătire? O scăpărătură, ai aprins flacăra, ai dat foc şi ai putut mistui atâtea averi!

Se povesteşte despre Erostat, din vremurile vechi, că a voit şi el să ajungă om vestit, să ştie lumea de el, că a fost pe lume. Dar n'a luat calea lungă şi grea a faptei bune, ci a dat foc unui măreţ locaş de închinare al păgânilor, templului Dianei din Efes.

El, ce e drept voia roada, dar fără muncă. Ii părea rău să treacă prin lume ca o stea căzătoare, ca un nimic care nu lasă urmă. Avea un gând, care putea fi rodnic: să nu păşească prin lumea aceasta fără a făptui nimic şi a peri din amintirea oamenilor. Dar nu a ales calea cea bună. Greşala lui a fost de a socoti că nemurirea se poate câştiga printr'o scăpărătură de scânteie şi că nemurirea singură ar fi o cinste.

Dacă n'a avut un simţ sănătos, dacă a avut numai iubirea de sine, fără iubirea de oameni, el nu a căutat nemurirea prin săvârşirea binelui, ci prin orice mijloace. Cu cât mai mult ar fi fost de laudă dorul de a nu fi uitat de oameni, dacă el umbla să dobândească aceasta prin săvârşirea unor fapte de laudă! Dar aceasta ar fi însemnat muncă de ani şi ani, greutăţi de biruit, lupte cu ispitele spre lenevire, spre risipirea uşuratecă a vremii, care atât de des copleşesc pe bieţii oameni. De aceia el a ales calea mai uşoară a vătămării, a pustiirii.

II.

Adevărat, Fraţilor, calea aceasta e uşoară, dar cu ce roadă? Ce nemurire poate fi aceasta, de a lăsa pe urma ta praf şi cenuşă? Este nemurirea sălbatecă şi care tot nu-şi ajunge ţinta. Căci totdeauna, dacă făptaşii răului sunt ţinuţi minte, este numai prin amintirea binelui pe care l-au stricat, prin desfiinţarea unei mari înfăptuiri pe care au prăbuşit-o. Dacă Irod şi Varava stăruiesc în amintirea oamenilor, este, nu prin răul pe care l-au făcut, ci prin aninarea lor de chipul Mântuitorului. De nu s'ar fi nemerit să trăiască ei în vremea Domnului, ar mai fi ştiut azi cineva de ei! Şi de Erostrat ar mai fi ştiut cineva, dacă numele lui nu era legat de marea zidire, care era templul Dianei! Deci tot marea lucrare, tot grelele silinţe ale altora tărâsc după ele, cu nemurirea lor, şi amintirea des-

pre netrebnicia unora. Nu rămâne în picioare răul săvârșit, ci numai binele este nemuritor.

De aceia săvârșirea binelui poate fi grea, dar rămâne; semănătura te poate costa multe sudori, dar dă seceriș. Răul însă, se poate săvârși într'o clipă, dar cu ce roadă? Cu aceia a pustiirii și a morții.

Ce are omul de ales? El are de ales nu vătămarea, nu pustiirea, care aduc lacrimi și întristare; ci fapta bună, care bucură și rodește, care adăpostește și mângâie, care aduce netezire și binecuvântare. El nu trebuie să se amărască cu gândul că fapta bună cere prea multe silințe, că trebuie să muncești o primăvară și o vară întreagă, pentruca să poți aduna toamna, fiindcă numai ea aduce roadă, numai ea rămâne.

III.

Așa și Domnul Hristos. A venit să întemeieze împărăția lui Dumnezeu pe pământ, dar pe ce cale? Nu pe aceia a unei scăpărări din cer, prin care toate să se prefacă într'o clipă, ci pe calea înceată și lungă a muncii de toată ziua. Trei ani și jumătate a cutreierat pământul Țării Sfinte, propovediund și îndreptând suferințele oamenilor, tămăduind trupurile și înălțând sufletele, pentruca o nouă viață să se statornicească pe pământul acesta, viața omului împăcat cu Dumnezeu și trăind după voile lui. Iar la urmă, la urmă de tot, Mântuitorul nu s'a mărginit numai la atâta, ci a voit să puie peste toate cea mai mare faptă a muncii: însăși jertfa trupului său.

Așa de mult Domnul Hristos ne-a arătat că trebuie să ne încordăm cu toate puterile întru săvârșirea binelui, încât ne-a dat pilda că nu pe sfert, nu pe jumătate, ci toată ființa noastră trebuie s'o cheltuim, când este vorba de fapta cea mare. Și dacă această cheltuială nu înseamnă numaidecât că fiecare trebuie să moară, că fiecare trebuie

să se suie pe cruce pentru a săvârşi ceva cu viaţa sa, dar înseamnă că toată viaţa noastră urmează să fie întrebuinţată în slujba marilor ţinte ale vieţii. Aşa după cum auzim neîncetat, în slujba Bisericii: „Şi toată viaţa noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm", aşa trebuie să fie cugetarea şi năzuinţa creştinului. Dacă noi nu ne jertfim prin încheierea sângeroasă, năprasnică şi crudă a vieţii, cum a făcut Domnul Hristos, cum au făcut toţi mucenicii creştinătăţii şi ai popoarelor, dar toată viaţa noastră urmează să fie o jertfă, o cheltuială tăcută, neîncetată pentru ţintele vrednice ale vieţii.

Unul şi-a întemeiat căsnicie nouă, vrea să-şi înceapă un trai al lui, să guste o viaţă tihnită, nesupărat de nimic. Dar Dumnezeu îl dăruieşte cu copii. Aceasta este roada care trebuie să răsară în orice căsnicie. Acum vede el că o nouă chemare i se ridică înaintea ochilor: aceia de a-şi ridica odraslele care să fie bucuria sa, mângâierea sa mai târziu.

Oare va putea dobândi aceasta şezând, negrijindu-se de ce vor trebui să fie copiii lui în viitor? Nu, ci zeci de ani va trebui să se zbată, pentru a cârmui toate umbletele lor, a le fi însoţitori în toţi paşii şovăitori şi ispitiţi ai copilăriei şi ai tinereţei.

Ca cel mai bun prieten al lor, el va lepăda multe plăceri ale lui, va părăsi tihna şi liniştea, în folosul odraslelor sale. Ţinta îndepărtată de a-i vedea odată oameni întregi îl imboldeşte în toată curgerea vremilor, îi dă mângâieri până ce încă nu a ajuns ţinta. El îndeplineşte o întreagă jertfă, pentrucă ştie că numai astfel poate izbuti. Cine nu o face, cine caută mai mult de el decât de copiii lui, nu poate dobândi nici roadă.

Aşa iese la iveală cercarea că nimic de temei nu se poate face fără o jertfă. Fie că este vorba de aceasta, fie de altele; fie că este vorba de părinte către copii; fie că este vorba de un mare iubitor al ţării sale, care vrea s'o vadă

înflorită; fie de un așezământ căruia cineva și-a închinat viața, — nimic nu poate ajunge la bun capăt, dacă nu este tragerea-de-inimă, pornirea spre jertfă.

IV.

Aceasta ne învață și pe noi Domnul Hristos, prin moartea sa pe cruce. El a știut prea bine că, în mijlocul oamenilor, care se urnesc atât de greu la fapta cea bună, care atât de mult se lasă stăpâniți de gusturile obișnuite ale vieții, care atât de ușor se iau unul după altul la un trai șters și fără zare, — nu ajunge numai să aibă sunetul bunelor învățături, nu ajunge numai să fie scuturați o clipă de fiorii unei simțiri sfinte, ci trebue să aibă înaintea ochilor fapta care să-i cutremure și să-i zmulgă din nepăsarea lor, din buna simțire trecătoare, după care iarăși cad în praful pământului.

Nimenea nu a arătat în chip atât de viu, atât de izbitor pentru simțurile noastre trebuința jertfei, ca Domnul Hristos, în cuvintele: **grăunțul de grâu, numai dacă moare, aduce multă roadă,** adică numai dacă e îngropat în pământ și putrezește în sânul lui, dă colț și iese biruitor, voios, verde și vânjos la fața pământului și aduce roadă bogată.

Nu este asemănarea aceasta cu grăuntele cu totul înțeleasă și izbitoare pentru simțurile noastre? In adevăr, vrei să ai roadă? vrei să dobândești un sfârșit mulțămitor al năzuințelor tale? Trebuie să te străduiești întru împlinirea lor. Nicio odihnă nu e meritată, dacă nu vine după osteneală; nicio roadă nu poate fi atât de bine gustată decât când o știi că te-ai muncit mult pentru ea. Atunci o prețuiești mai mult și o folosești mai bine.

In tot lucrul său, Mântuitorul privea înainte și vedea jertfa sa pe cruce ca o trebuință de neînlăturat. Ea era cerută de Tatăl, dar era de trebuință și pentru oameni,

ca să topească ghiaţa inimii lor. Ei trebuiau să vadă focul dragostei Lui, pentruca să păşească şi ei cu iubire către El.

De aceia din vreme a spus aceasta ucenicilor săi. Ei însă nu l-au înţeles şi se minunau cum poate fi aceasta, că Celce avea să întemeieze împărăţia lui Dumnezeu trebuia să guste moarte? Ei nu înţelegeau că Mântuitorul mai mult va domni prin jertfă, că amintirea despre El se va înfige în inimile oamenilor, mai mult prin suferinţa sa, decât prin străluciri omeneşti. Numai mai târziu Sf. Pavel a limpezit, pentru creştinii de atunci, gândul acesta al Mântuitorului, că nu biruie decât celce mai întâi s'a jertfit. **Ce sameni tu,** spune el, **nu înviază, de nu va muri** (1 Corinteni 15, 36).

V.

Noi, cei de acum, avem toate aceste învăţături şi trăim de mii de ani, având pe fiecare an înaintea ochilor pomenirea jertfei lui Hristos şi închipuirea ei simţită, prin înfăţişarea de tot anul a Patimilor lui. Noi trebuie să înţelegem jertfa aceasta, cu tâlcuirea limpede şi mişcătoare, pe care Domnul Hristos i-a dat-o. El nu a murit pentru a se desfiinţa, ci a murit pentru a fi şi a birui.

Iată cum creştinul, la zguduitoarea pomenire, nu are a fi numai omul care vede, ci înţelege; mintea care după ce înţelege, şi urmează.

Aceasta are a fi calea creştinului. El nu trebuie să fugă de greutate, de strădanie, de suferinţă, pentrucă acestea nu înseamnă a îndura jug străin, a te moleşi, a te încovoia; ci a birui. Cine vrea să biruie trebuie să se oţelească. Cine vrea să se odihnească la capăt, trebuie să se ostenească peste zi, cine vrea să aibă ce pune în jitniţe pentru iarnă, trebuie să se frământe de cu vară. Nimic gustat, până ce mai întâi n'ai frământat.

Când creştinul intră în Săptămâna Patimilor, toate aceste mari adevăruri trebuie să licărească viu înaintea sa. Ele îi împrospătează marea amintire, pentruca, din fărămiţarea vieţii, în care-l poartă grijile lumii, să vie iarăşi înaintea zării de putere şi lumină care-i şopteşte că biruinţa şi încununarea sunt numai partea celui ce se jertfeşte.

Omul deci trebuie să lupte pentru o năzuinţă sfântă pe pământul acesta, oricât de neînsemnată pare ea în ochii oamenilor. Numai atunci îşi trăieşte el viaţa sa în chip vrednic, numai atunci se cheamă că a înţeles a nu fi târâtoare pe pământul acesta, fără nicio ţintă înaltă, ci fiinţa care foloseşte marile pilde ale Invăţătorului.

Ne închinăm Patimilor lui Hristos şi le privim ca marea pildă pentru orice lucru omenesc. Le privim drept semănătura aceia din care urma să răsară marele aşezământ al Bisericii creştine; le privim drept îmboldul acela, din care tot creştinul să-şi tragă înţelesul vieţii sale, de a iubi încordarea muncii, a nu slăbi în silinţele sale pentru fapta cea bună, a primi jertfa, fiindcă numai în ea zace şi sământa biruinţei. Amin.

Predică la Vinerea Mare.

Pentru toți a murit, ca ceice viază să nu mai vieze loruși, ci celui ce a murit pentru ei și a înviat.
2 Corinteni 5, 15.

I.

Iubiți Frați creștini,

Toți oamenii care și-au înoit viața prin alipirea lor de Iisus Hristos își dau seama ce greu le este să se înțeleagă cu frații lor din viața obișnuită, cea atât de străină de Dumnezeu! In adevăr, oamenii se pot împărți în multe tabere: tineri-bătrâni; bogați sau săraci; învățați și neînvățați; dintr'o țară sau alta. Pot fi foarte deosebiți unii de alții prin toate acestea și prin multe altele.

Nu este mai mare deosebire însă între om și om decât cea dintre omul credincios, poftitor către cer, și cel ros de poftele pământului. Omul pământean nu înțelege pe cel ceresc. Il vede ca pe o arătare ciudată, ca pe o ființă sărită din cărarea firească a vieții, trăind într'o viață de tăgăduire a ei. **Pentrucă cugetul trupului, spune Sf. Pavel, vrășmaș este la Dumnezeu, că legii lui Dumnezeu nu se supune... Ceice sunt în trup lui Dumnezeu a plăcea nu pot** (Romani 8, 7—8).

Aceasta este cea mai mare deosebire între oameni, fiindcă viața lor se scurge pe două cărări cu totul deosebite

una de alta. Celce se ține legat de poftele pământului nu are nicio plăcere de cellalt, privește batjocoritor spre el, ba simte și mânie împotriva lui, fiindcă îl socotește ca o mustrare a vieții de pofte pe care o duce el.

Dar acelaș om pământean, dacă ajunge și el pe culmile credinței și gustă ce gusta credinciosul, pe care nu-l înțelegea, are o priveliște și o desfătare de care nu-și putea da seama mai nainte. Cele din viața credinciosului, care mai înainte i se păreau strâmbe, acum i se par atât de firești, față de izvorul din care pornesc.

Da, se înțelege, în mintea omului pământean nu poate intra învățătura Mântuitorului că, dacă te-a izbit cineva peste un obraz, să-i întinzi pentru lovire și cellalt obraz. Cine dintre pământeni se va mărturisi fericit, când se va vedea batjocorit de altul? Ci cu toate acestea Domnul Hristos așa ne învață: să fii fericit când ești prigonit pentru vrednicia ta și dreptarea ta, pentru curăția sufletului tău (Matei 5, 11—12).

Nu va înțelege aceasta omul pământean. In asemenea împrejurări, el se va mânia. Omul credinței însă va înțelege prea bine că așa se cuvine să facă.

De aici ni se destăinuiește nouă că ucenicul lui Hristos nu are a se întreba ce zic oamenii despre el sau cum li se pare lor; ci ce zice Domnul Hristos, cum se rostește El despre cutare împrejurare sau faptă a omului?

II.

Tot atât de neînțeleasă se arată omului și jertfa lui Hristos pe cruce. Pământeanul înțelege foarte bine că Domnul nostru a fost ucis sălbatec de oamenii ticăloși ai vremii aceleia, care nu puteau suferi mustrările lui. Ii pare și lui rău că Domnul nostru a fost o jertfă nevinovată. Ca tot omul nevinovat, care sufere pe nedreptul, este privit cu milă. Ziua morții lui este primită cu cinste și de cel pă-

mântean şi se alătură şi el la pomenirea de jale a noastră.

Cu toate acestea înţelegerea lui nu merge mai departe de aici. Căci vine întrebarea: Da, oamenii silnici l-au ucis; boierii Evreilor nu voiau să răsară unul de care poporul să asculte mai mult decât de ei. De aceia au zis: Trebuie să isprăvim cu omul acesta!

Cu toate acestea nu numai acesta e înţelesul morţii lui Hristos. Mai vine şi o întrebare mai grea: De ce El însuşi a voit să moară? De ce a căutat moartea? De ce nu a primit sfatul celor de aproape ai săi, ca să nu se ducă la Ierusalim, unde-l aştepta moartea? De ce singur a spus: **Iată mergem la Ierusalim şi Fiul Omului se va da morţii?** De ce l-a mustrat pe Petru, care a căutat să-l abată dela gândul acesta?

Iată întrebări care nu mai sunt tot atât de limpezi pentru omul pământean, dar care ies luminoase pentru omul credinţei. Pentru acesta, moartea lui Hristos nu este ceva întâmplător, ieşit din urgia oamenilor; nu este ruperea silnică a firului unei vieţi mănoase; ci este o peatră din temelia noului altar, pe care Domnul Hristos voia să-l ridice, şi l-a ridicat.

Această moarte trebuia să fie, pe de o parte, fapta care să zguduie nesimţirea oamenilor, darul din care ei să înţeleagă cât i-a iubit şi ce preţ scump a plătit Domnul, numai ca să capete înmuiarea inimii lor şi aducerea lor către El; iar, pe de altă parte, moartea lui a fost plata păcatului, cu care toţi oamenii, odată prin Adam, iar apoi neîncetat, zi de zi, s'au făcut şi se fac vinovaţi către Părintele lor cel din ceruri.

De oarece tot răul făcut aduce urmări nenorocite, care sunt osânda lui; de oarece acest rău trebuie înfierat într'un chip oarecare, ca să nu pară lucru firesc al vieţii,— şi păcatul oamenilor trebuia biciuit într'un fel sau altul, pentruca omul să înţeleagă şi să se înfioare că din păcat, se naşte şi deci să fugă de el. Atunci Domnul Hristos,

pentruca omul să nu rămâie la gândul că răul se poate făptui fără păsare și fără nicio urmare, că păcatul este slobod și neîngrădit, a zis, încă înainte vreme:

Nu voi lăsa pe om să moară întru păcatele lui, ci voi muri eu pentru păcatele lui!

Această hotărâre a fost luată în sânul Dumnezeirii, încă înainte de veci. Se știa de demult că omul va păcătui și nu va putea plăti. Căci cetim în Sf. Evanghelie dela Ioan: **Așa a iubit Dumnezeu lumea, încât și pe Fiul său, cel unul-născut, l-a dat, ca tot celce crede în el să nu peară, ci să aibă viața de veci. Că n'a trimes Dumnezeu pe Fiul său în lume, ca să judece lumea, ci ca să se mântuiască lumea prin el** (3, 16—17).

Acest înțeles al morții Mântuitorului este mai ascuns decât cel dintâi, pe care mintea omului pământesc îl prinde ușor; dar este deplin adevărat, pentrucă ni l-a spus însuși Domnul nostru. Astfel, El singur ne-a mărturisit, în cuvintele pe care le cetim în Evanghelia dela Sf. Matei: **Fiul Omului n'a venit să i se slujească lui, ci să slujească și să-și dea sângele său rescumpărare pentru mulți** (20,28).

De aici urmează că moartea lui Iisus Hristos avea a fi începutul unei noi vieți pentru om. Oamenii, luând cunoștință ce mult i-a iubit Dumnezeu, cum Fiul său a venit să moară tocmai pentruca să fie zguduiți de iubirea lui Dumnezeu către ei, — să iasă din nesimțirea lor, să înțeleagă ce suferință aduce păcatul și să-și croiască o viață nouă. Această nouă viață nu mai trebuia să fie viața pământească, ci o viață de alipire la Dumnezeu și deplină prefacere a vieții pământești de mai nainte.

Aceasta ne-o și spune, în cuvintele dela care am pornit acest cuvânt al nostru: **Pentru toți a murit, ca ceice viază să nu mai vieze loruși, ci celui ce a murit pentru ei și a înviat.**

III.

Iată taina morții Domnului Hristos. In mijlocul întristării, când suntem marturi cum urgia oamenilor păcătoși s'a dezlănțuit asupra lui, nu ne lăsăm răpuși de durere, pentrucă înțelegem ce este această moarte: este plata pentru cumpărarea sufletelor noastre, ca să nu cădem cu totul în osânda păcatelor.

Tot celce va privi spre moartea lui Hristos va trebui să descopere cu îngrozire că această moarte este pentruca să ne împungă neîncetat și să ne îmboldească a nu trece nepăsători. Ea vine să ne scuture din nesimțirea noastră, să ne arate cât de mult Dumnezeu ne-a iubit și ce preț a venit El să plătească, doar-doar de ne vom zmulge din orbirea și nepăsarea noastră și vom trece în tabăra celor ce-l iubesc pe El, și-și cheltuiesc viața numai pentru El.

Cunoscând însă acum toate acestea, înțelegem ceiace mintea omului pământean nu poate descoperi. El își va zice că Iisus Hristos a fost omorât de niște oameni crunți, poftitori să nu rămâie vătămați pe scaunele lor, să nu li se ia cu nimic vaza de care se bucurau și să-și guste înainte lăfăirea în care se trufeau cu nepăsare. Numai ura și pofta au fost boldurile care au urnit inimile celor fărădelege, ca să ațâte lumea pentru uciderea Mântuitorului. Și, se înțelege, ori de câte ori vei arăta lumii pe vreun nedreptățit care a suferit pentru dreptate, vei putea stoarce dela ea mila pentru cel lovit cu nedreptul.

Așa și pentru Domnul Hristos. El este încunjurat de mila firească față de tot celce a făcut bine, a fost blând, curat și drept, dar i s'a plătit cu ură, urgie și moarte.

Toate acestea le înțelege prea bine și omul pământean, fiindcă lucruri de acestea au mai fost. Iisus Hristos va fi unul din atâția alții, care au mai pătimit în felul acesta. Trecutul omenirii e un trecut de sânge și nedreptate, în care găsim multe jertfe nevinovate. De atâtea ori inima

ni se va încrâncena privind astfel de lucruri. Iisus Hristos poate fi o jertfă mai aleasă, mai deosebită ca altele, va fi însă tot o jertfă de soiul acela: cel sfânt și nevinovat dat morții, din ura celor ce se simțeau zguduiți de învățăturile lui.

Dar, prin cele de mai sus, noi am înțeles ceva mai mult. Moartea Domnului Hristos, pe lângă toată ticăloșia și vinovăția grea a oamenilor care l-au chinuit și l-au dat morții, mai este însă moartea care se împlinește cu tot trecutul păcătos al acestei omeniri. Moartea lui nu este ceva mărginit într'un colț al trecutului omenirii și înțeles numai prin mânia unei obști din vremea aceia; ci este fapta anume rânduită dela Dumnezeu, de aceia căutată de Iisus Hristos, pentruca să fie jertfa de rescumpărare pentru nelegiuirile noastre și să fie semnul iubirii lui Dumnezeu către noi.

Pământeanul a înțeles ce poate înțelege el din moartea Domnului Hristos pe cruce. Noi să înțelegem ceva mai mult: să prindem mai ales ceiace El însuși ne-a dat, ceiace glasurile sfinte ne spun și din care culegem adevărata tâlcuire a morții Domnului. Și acum, iubiți Frați în Hristos, îmbogățiți cu aceasta, să cinstim cu atât mai mult patimile sale cele mântuitoare, pentrucă ele sunt rețeaua de iubire, care s'a întins peste tot trecutul omului și ne cuprinde pe toți în marea sa de nesecată dragoste. Amin.

Predică la Ziua Invierii.

Dumnezeu l-a înviat, stricând durerile morţii; pentrucă nu era cu putinţă ca El să fie ţinut de dânsa.
Faptele Apostolilor 2, 24

Fraţilor,

După toate asprimile Postului celui Mare, după toate întristările şi durerile Săptămânii Patimilor, iată-ne ajunşi şi la ziua cea mare a veseliei creştinilor, ziua biruinţei, când prăznuim sculare din morţi a Domnului Hristos. Ne veselim de neputinţa celor nelegiuiţi de a frânge puterea sa dumnezeiască.

Dece oare atâta bucurie a creştinilor? Inainte de toate, **Fraţilor**, pentru înlăturarea unei nedreptăţi. De câte ori se săvârşeşte o faptă nedreaptă, de câte ori ea ajunge la cunoştinţa oamenilor, ei se turbură, se amărăsc. Nedreptatea totdeauna este lucru jalnic şi ea scârbeşte orice cuget drept, chiar numai cât se aude de ea.

Dacă însă ne scârbim de orice nedreptate făcută unuia dintre noi, cu cât mai mult ea ne doare, când o vedem săvârşită asupra Domnului Hristos! In adevăr, Domnul nostru a fost chipul cel mai desăvârşit al bunătăţii, al blândeţei, al milosteniei, al îmbrăţişării tuturor suferinţelor omeneşti. El a fost cu adevărat prietenul desăvârşit al omenirii. Ce învăţături înalte şi mântuitoare i-a adus

El, ce îndemnuri sfinte, pentruca omul să se scârbească de păcat și să umble în căile dreptății!

Și cu toate acestea cum l-au plătit oamenii? Cu urmăriri neîncetate, în tot timpul propoveduirii sale; cu pândiri la fiecare clipă, pentru a putea zădărnici lucrarea sa, pentru a-l scobori în ochii poporului și a face cuvintele sale de minciună! La sfârșit, au urzit uneltiri vinovate împotriva lui și l-au dus până la moartea pe cruce.

Oridecâteori povestirea vieții Sale a fost vestită în timpul propoveduirii creștinești, până și la popoarele cele mai sălbatece, totdeauna ea a înduioșat pe ascultători și s'au umplut de milă pentru suferințele Domnului. Ea a și fost cheia care a întors multe inimi din calea păcatului, pentru a le aduce la Dumnezeu.

Dar dacă toate lucrurile ar fi rămas până la patima Domnului; dacă toată povestirea s'ar fi oprit aici, ar fi rămas ceva știrb în alipirea noastră către El? Ar fi rămas durerea pentru înfrângerea suferită. El ar fi rămas tot sfântul, tot curatul și blândul nostru Invățător; dar oricum o umbră s'ar fi ținut de lucrarea Lui: alții au fost mai puternici decât El. Ne-ar fi durat lucrul acesta, așa cum ne doare numai cât aflăm despre patima sa, înfrângerea sa de o clipă.

Dacă însă această înfrângere ar fi fost de totdeauna? Cât de grea ar fi fost apăsarea noastră!

Cu toate acestea Domnul singur a mângâiat pe credincioșii săi, încă din timpul propoveduirii, pe pământ, că moartea sa trebuie să se întâmple, fiindcă jertfa sa e de trebuință pentru îndreptarea omului; dar că ea va fi încununată, prin biruința dela capăt. Tocmai aici ne vin în ajutorul înțelegerii noastre cuvintele Sfântului Petru din cartea **Faptelor Apostolilor,** care ne spun că moartea nu putea fi capătul lucrării Domnului Hristos, că ea nu putea avea stăpânire asupra lui Dumnezeu. De aceia Domnul Hristos

a frânt legăturile morţii şi a ieşit întru slavă înaintea sfinţilor săi apostoli şi a credincioşilor săi.

Vestea aceasta, Fraţilor, care de atunci s'a răspândit dealungul creştinătăţii şi care an după an umple de veselie inimile noastre, este acea care ne face să ne tresalte inimile şi în clipa de acum. Şi dacă ne întrebăm acum iarăşi: Care este pricina pentru atâta veselie a noastră, o găsim îndată în cuvintele spuse la început: este bucuria biruinţei. Dacă pe noi ne bucură orice biruinţă a dreptăţii, cu cât mai mult ne bucură biruinţa Domnului, fiindcă ea înseamnă biruinţa binelui asupra răului!

Trăind în lumea aceasta, noi suntem marturi pe fiecare zi a luptei dintre aceste două puteri. Uneori lupta este atât de aprigă, uneori puterile răutăţii sunt atât de mari, încât omul rămâne uluit şi ajunge să creadă că răul este mai puternic ca binele, că împărăţia Satanei este mai biruitoare decât împărăţia lui Dumnezeu. Văzând acestea, unii oameni îşi perd cumpătul şi cred că aşa şi este şi se dau şi ei în braţele răutăţii. Ei zic că aceasta este viaţa şi că rămâi în pagubă, dacă te dai de partea binelui, fiindcă vei fi înfrânt.

In mijlocul acestei ispite şi slăbiri a omului, răsar cuvintele Legii lui Dumnezeu, care-i spun că toată biruinţa răutăţii este numai părută. Astfel, cetim în cartea Psalmilor cuvintele mângăietoare: **Văzut-am pe cel păcătos înălţându-se ca cedrii Livanului; şi am trecut şi iată nu era; şi l-am căutat şi nu s'a aflat locul lui** (Psalmul 36, 35—36).

Prin astfel de cuvinte, ni se arată că, pentru ochii muritorului, fiinţa unui om poate părea o clipă încărcată de toate biruinţele şi strălucirile şi că ar avea în mână toate puterile. Dar fiinţa lui odată se şterge de pe pământ, fie că se prăbuşeşte când nu te aşteptai, fie că îşi face şirul vieţii, dar iute se şterge din mintea oamenilor, fiindcă n'a lăsat nimic vrednic pe lume, sau rămâne în amintirile unora, dar încărcată de toate blăstămele.

Ce poate omul împotriva lui Dumnezeu? Se îndărătnicește el, vrea să-și facă cetate stătătoare pe pământ, se trufește înaintea Ziditorului, ia în bătaie de joc poruncile lui, se vede pe el însuși ca izvorul puterii, își este sieși dumnezeul lui. Ar zice cineva: Iată un om care nu vrea să știe de Dumnezeu, care calcă peste granițele lui, care poate și împotriva lui Dumnezeu.

Dar tot cartea Psalmilor ne spune cât de greșit este a crede că omul poate ceva împotriva lui Dumnezeu... **Domnul celce șade în ceruri va râde de ei,** ni se spune în Psalmul 2.

Se încumetează omul a spune: Dar ce ne mai trebuie puterea lui Dumnezeu? „să rupem dela noi legăturile lui"; în Psaltire însă, tot acolo, cetim: **ca vasele olarului îi va sfărâma pe ei** (Psalmul 2).

Boierii Evreilor, când au pășit silnici împotriva Domnului Hristos, s'au ridicat împotriva cuvântului lui Dumnezeu. S'au trufit în fața puterii cu care ei nu trebuiau să se măsoare. Au crezut să supuie lor împărăția lui Dumnezeu, să domnească după poftele lor, și iată: ca un soare a strălucit învierea și tot ce ticluiseră ei a rămas la pământ!

Două lumi au stat în luptă în jurul Domnului Hristos: lumea omului și lumea lui Dumnezeu. Domnul Hristos s'a arătat înaintea noastră în chipul cel omenesc, pentruca oamenii să intre în împărăția lui Dumnezeu nu de silă, nu văzând toată armătura cerului, ci de bunăvoie, mișcați de frumuseța învățăturii și de dulceața Domnului. Tocmai pentru a cinsti pe om a făcut Dumnezeu aceasta, pentruca el să se învrednicească a pune în lucru și puterile lui.

Dar vai de orbirea omului în fața lucrului lui Dumnezeu! vai de poporul cu cârmaci orbi, care au crezut să se arate înțelepți, și au târât la peire un întreg popor! In loc de a înțelege toată lucrarea lui Dumnezeu, poporul s'a în-

dărătnicit și nu a mai văzut lumina mare de care a scris Isaia Proorocul.

De aici s'a pornit lupta omului orb împotriva lucrării lui Dumnezeu. De aici omul a avut o clipă părerea că a frânt puterea lui Dumnezeu.

Domnul fiind răstignit pe cruce, povățuitorii orbi ai Evreilor își băteau joc de El și strigau: Hai, pogoară-se acum de pe cruce, dacă este Fiul lui Dumnezeu, precum a spus, și să credem atunci într'însul!

Până la așa măsură se încumetau ei împotriva lui Dumnezeu și socoteau să rămâie cârma sufletului în mâna lor!

Ci nu au trecut decât câteva scurte ceasuri și puterea lui Dumnezeu s'a arătat biruitoare și o strigă creștinii până în ziua de astăzi prin: **Hristos a înviat!** Puterea binelui s'a arătat neînfrântă și tot răul celor fărădelege s'a dovedit neputincios împotriva lui Dumnezeu. Cel vrednic și Drept s'a ridicat falnic și luminos peste încruntarea celor netrebnici, care voiau să ție împărăția lui Dumnezeu în puterea lor.

Noi, Fraților, suntem marturii biruinței, suntem vestitorii ei și o vestim plini de bucurie, că suntem din oastea Biruitorului. Pe cât este de îngândurat și cu capul plecat cel care face parte din tabăra înfrânților, pe atât este de vesel și fericit cel care vede în tabăra sa steagul biruinței.

Iată, Fraților, taina bucuriei noastre în ziua aceasta. Pe cât se bucură tot sufletul, când vede în primăvară colțul verde zvâcnind de viață și săltând printre frunzele moarte; pe atâta se bucură și creștinul, când vede viața izbucnind din legăturile morții. El este martur cum cuvintele Mântuitorului s'au împlinit întocmai: Grăuntele de grâu trebuie să cadă în pământ, să putrezească, să moară în chipul acesta, pentruca viața să răsară din el. Așa și Domnul Hristos a trebuit să moară, pentruca să arate înaintea oamenilor puterea lui Dumnezeu prin înviere.

Prin moartea și învierea sa, s'a împlinit întocmai hotă-

rârea lui Dumnezeu, împotriva oamenilor protivnici. Acestora li s'a spus atunci ce trebuie să fie, și n'au voit să înțeleagă. Dar creștinii înțeleg acum toate așa de luminos. Ei văd cum rânduiala lui Dumnezeu a mers neștirbită cu nicio iotă, din ce a voit El să așeze pentru noi, oamenii, pe pământul acesta. Cu adevărat, Domnul celce șade în ceruri a râs de dânșii.

De aceia noi putem privi acum frumoasa desfășurare a lucrării lui Dumnezeu și cât de măreață a fost biruința sa. Să folosim și noi roadele acestei biruințe, să înțelegem că chemarea omului este de a înțelege voia lui Dumnezeu și a urma arătările ei. Să păstrăm veselia biruinței, care nu este ceva întâmplător ca biruințele oamenilor, ci faptă de veșnică vestire între noi, creștinii. Amin.

Predică la Duminica Tomei

Credinţa în împotrivire cu necredinţa

Pentru că m'ai văzut Tomo, ai crezut; fericiţi sunt ceice n'au văzut şi au crezut.
Ioan 20, 29.

Fraţilor,

După strălucita şi înălţătoarea sărbătoare a Paştelui, iată-ne adunaţi în sfânta casă a Domnului; iată-ne din nou dinaintea altarului sfinţit, unde neîncetat se săvârşeşte jertfa trupului şi sângelui Domnului, supt chipul pânii şi al vinului. Acelaşi şir de duminici şi sărbători încep a curge dela Paştele trecut şi până la cel viitor. Dar fiecare duminică şi sărbătoare are însemnătatea ei. Una nu seamănă cu alta. La fiecare învăţăm ceva deosebit. Toate însă se aseamănă într'aceia că ne dau învăţături mântuitoare pentru suflet, măcar că într'un chip deosebit.

Iată o învăţătură de cea mai mare însemnătate în Duminica de azi, pe care Biserica o numeşte a Tomei, în amintirea apostolului Toma, care n'a crezut că Mântuitorul a înviat, până nu l-a văzut şi pipăit. Evanghelia ce-aţi auzit-o ne spune că Mântuitorul i-a spus: **Numai fiindcă m'ai văzut, Tomo, ai crezut. Pentru aceia fericiţi toţi ceice n'au văzut şi au crezut.**

Cu adevărat, fericiţi sunt aceştia. Dar nu e de ajuns, Fraţilor, numai să vă spun acestea. Trebuie să vi le şi

dovedesc, trebuie să vă aduc la încredinţarea că într'adevăr aşa este şi nu altfel. Pentru aceasta cer să-mi daţi ascultare, să luaţi aminte la cele ce vă voi spune, cer chiar să aveţi dorinţa de a vă lumina.

I

Fraţilor,

Fericiţi ceice n'au văzut şi au crezut, ne spune Mântuitorul. El laudă credinţa şi mustră necredinţa lui Toma. Aceasta s'o facem şi noi. Să arătăm greutăţile pe care le aduce necredinţa şi fericirea care este împreunată cu credinţa.

E tristă viaţa omului care trăieşte pe lume fără credinţă. Viaţa noastră, dacă are unele plăceri, are însă şi greutăţile ei. Omului îi trebuie un adăpost, unde să alerge în zilele când nevoia îl copleşeşte. Acest adăpost este credinţa. Ea întăreşte pe om şi-l ajută să lupte cu putere în valurile vieţii. Care din voi, în zilele de mare cumpănă, nu şi-a ridicat ochii spre cer zicând: „Doamne ajută!" Câţi în timpuri de suferinţă nu şi-au găsit alinarea şi uşurarea în credinţa care le înălţa gândurile la Dumnezeu? Fericiţi ceice au crezut!

Ce fac însă ceice nu cred, cei a căror credinţă este slăbită?

Mare este chinul lor! Şi ei sunt bântuiţi de fel de fel de furtuni. Dar neavând credinţă, unde să alerge ei după alinare? Nicăieri-nicăieri n'o găsesc, şi durerea creşte când văd neputinţa de a o uşura. Mulţi trăiesc fără Dumnezeu pe lume, dar ceva-ceva cum îi ajunge nevoia, se zvârcolesc în dureri, fiindcă ei n'au credinţa, care să le dea alinarea cerească.

Fără îndoială, Fraţilor, nu odată, ci de multe ori aţi auzit cum unuia îi moare soţia şi de durere îşi curmă firul zilelor; altul îşi pierde copilul şi, zdrobit de durere, îşi pune

capăt vieții; altul își pierde averea câștigată cu sudoare pentru fericirea copiilor și, în desnădejde, își ridică viața. —Pentru ce toate acestea? — Pentrucă credința lor era prea slabă. Ei nu s'au gândit la Dumnezeul Cerurilor; nu și-au adus aminte de Părintele care stinge focul fiilor și către care poți să-ți verși tot amarul.

Lipsa credinței duce pe om la nenorociri și la perderea sufletului. Cel fără credință, pentru încetarea durerilor, aleargă la uciderea lui însuși; cel cu credință, la Dumnezeu. Vedeți ce strașnică deosebire este între unul și altul. Sunt mulți, care-și iau zilele fără a se gândi că este un Dumnezeu, că lumea aceasta este a lui și că El e marele ei stăpân. Dumnezeu nu este nici în cugetele, nici în urzelile, nici în casele, nici în inimile lor. In cugetele lor toate intră, numai Dumnezeu nu.

Se scoală dimineața și pornesc după treburile zilei. Iși mestecă hrana lor, dar uită mâna care îi hrănește. Vitele chiar ar trebui să-i rușineze, pentrucă «Boul își cunoaște stăpânul, iar măgarul ieslea în care îi dă să mănânce, numai poporul meu, zice Domnul, nu se uită la mine» (Isaia 1, 3). Oamenii fără Dumnezeu se îndulcesc de bunurile sale, dar le primesc ca pe ceva căzut din cer, fără să-și ridice inimile la celce este milostivul dătător al lor. Ei au nevoi care nu mai încetează, dar nu se înalță până la dânsul, care este gata să-i ajute. Ceas după ceas trece, fără ca o privire, un strigăt, o dorință să se înalțe către cer.

Stau și mă gândesc: oare nu e tot așa cu ceice ascultă aceste cuvinte? N'am trăit noi oare multe zile în viața noastră, ca și cum n'ar fi fost un Dumnezeu peste noi și Mântuitor lângă noi?

Da, și chiar mulți din cei mai râvnitori deseori au uitat pe Dumnezeu. Ce puține sunt clipele din timpul zilei, când El este cel întâi și cel mai înalt în gândurile noastre!

Și dacă ar fi numai atâta! Dumnezeu nu e în cugetele

multora, dar nici în socotelile pe care și le fac pentru viitor. Totdeauna noi frământăm în capul nostru fel de fel de socoteli cum să fim fericiți; unii într'un chip, alții în altul. Negustorul intră și se afundă în negoțul lui, scoate și cheltuiește parale cu nădejdea unui bun câștig. Plugarul își împarte ogorul lui după cum i se pare mai folositor. El seamănă și așteaptă să-și umple coșarul. Sluga lasă un stăpân cu nădejdea de a găsi pe altul mai bun. Noi ne hotărâm să facem mâne cutare sau cutare. Ne zămislim urzelile noastre pentru săptămânile și lunile ce au să vie.

Dar unde este Dumnezeu în toate aceste urzeli? De loc nu l-am întrebat pe dânsul. Am lucrat totul fără dânsul. Și cu toate acestea nu putem să mișcăm un singur pas, în nimic n'o putem scoate la capăt fără mijlocirea lui.

Este adevărat că nouă ni se pare că ajungem uneori cu bine la capăt și fără ajutorul lui. El ne ajută uneori și fără să-l căutăm. Dar este spăimântător lucru să vezi pe un om fără Dumnezeu, crescând în toate bunurile, să-l vezi că ajunge din ce în ce mai bogat, că turmele i se înmulțesc, și cu toate acestea nicio binecuvântare asupra lui. Mai degrabă toate socotelile noastre să rămâie baltă, decât să înflorească fără Dumnezeu.

Să ne gândim la aceasta, Fraților. Să începem viața din nou. Să punem rânduială în urzirile noastre. Să ne încredințăm calea în mânile Domnului, să ne încredem într'însul, și el ne va ajuta s'o trecem.

Este drept, foarte drept să ne gândim la viitor. Este foarte drept să fim muncitori în treburile noastre. Trebuie să fim încălziți și de duhul Domnului. Fericit bărbatul care ia pe Dumnezeu în tovărășia lui și care dorește ca orice lucru să-l înceapă, să-l săvârșească și să-l sfârșească în Dumnezeu.

Trebuie să mărturisim, Fraților, că sunt mulți dintre noi în casele cărora nu e Dumnezeu. Prietenilor li se zice «bine-ați venit». Oaspeții sunt bine primiți. Dar El, prie-

tenul cel mai adevărat, oaspetele cel mai bun, nu este primit, i se închide ușa. Și totuși unde este Dumnezeu, acolo este pace — pace în acea casă, în acea familie, în acele inimi.

Iți stă o peatră pe inimă, când intri în casa omului necredincios și fără Dumnezeu. Poate că la dânsul este gospodărie bună. Toate lucrurile îți arată îngrijire, băgare-de-seamă și rânduială. Poate stăpânul și stăpâna sunt buni, primitori, binevoitori în tot chipul.

Dar este o lipsă în acea casă. Lipsește tocmai ceiace e mai de preț. Dumnezeu nu este acolo. La toate lucrurile se gândesc și toate le fac, dar tocmai cel mai folositor este lăsat în neîngrijire. Vai! nu e așa oare cu multe case și căscioare în care intrăm adeseori?

Ascultați ce zice Domnul însuși: **Eu voi fi Dumnezeul tuturor familiilor lui Israil, și ei vor fi poporul meu** (Ieremia 31, 3). **Blăstămul Domnului este în casa celui rău, dar el binecuvintează locuința drepților** (Pilde 3,33).

Acum, ori dacă sunteți bogați ori săraci, vedeți că Dumnezeu este cu voi, locuiește cu voi, ridicându-și casă în mijlocul vostru. Este un lucru la care eu v'aș îndemna cu tot dinadinsul să-l faceți fără întârziere: să puneți pe Dumnezeu la temelia familiei voastre. Binecuvântarea va veni peste voi, pentrucă zice Dumnezeu: **Pe acei care mă cinstesc pe mine și eu îi voiu cinsti** (Samuil 30).

Dar mai este alt loc din care deseori Dumnezeu este alungat: din inimile noastre.

Aici mai cu seamă dorește El să-și așeze locuința. **Acestea zice Preaînaltul care locuește în veșnicie, al cărui nume este sfânt: eu locuesc în locul sfânt și înalt, la un loc cu cel întristat și umilit în cugetul său** (Isaia 57, 15).

Comoara nenorocitului este în inima sa. Banii albi pentru zile negre, mulți-puțini câți are, poate să și-i puie la casa de economie. Ei pot fi îngrămădiți acolo și puși să-i dea dobândă. Pofta de bani însă, dragostea nedespărțită

de dânșii, tot cu sine este, tot în inima sa stă, nu s'a dus și ea la casa de economie.

Tot așa este, Fraților, dacă avem comoară în cer, dacă Dumnezeu este Dumnezeul nostru și Hristos Domnul, prietenul nostru. Fără îndoială că atunci îl vom simți în inimile noastre întărindu-ne, încălzindu-ne, umplându-ne de bucurie, pace și mulțămire.

Dacă suntem dintre ceice n'au în inimă pe Dumnezeu, nu putem fi fericiți. Putem avea prieteni și copii să ne iubească. Putem avea belșug cât de mult. Poate lumea să-mi pară numai o sărbătoare. Dar nu pot zice: «Sunt fericit». Nu-mi pot înălța inima până la Dumnezeu și să zic: Mărire ție, Doamne, că este pace, pace binecuvântată în sufletul meu.

Ați văzut, Fraților, că viața aceasta a omului necredincios nu este viața cea fericită. Dar am cercetat-o numai așa cum o vedem zilnic, cum se scurge liniștită. S'o cercetăm ce este ea și în zilele grele, și atunci veți vedea, fraților, că viața omului fără credință este cea chinuită.

II

Să ne ducem cu mintea la omul care se apropie de sfârșitul vieții. In toată tinereța și în zilele bune, a huzurit fără să se gândească că este un Dumnezeu pe lume care-i vede faptele. Cugetarea că toate astea se sfârșesc odată îi va fi venit în cap, dar nu s'a mai gândit apoi la asta, zicându-și că e departe de tot și că mai are de petrecut. Iată-l însă din petrecere în petrecere, din an în an tot mai slăbit, iată-l, în sfârșit, bătrân. Acum toate plăcerile din trecut îi vin în minte ca un nor amenințător. Vede că se apropie de un sfârșit, dar nu știe ce-i aduce. El se teme, fiindcă atunci când nu știi ce se va întâmpla, mai degrabă te duci cu mintea la rău decât la bine. Pe fiecare zi teme-

rea asta îi e mai chinuitoare. El vede că moare fără nicio nădejde de viitor.

Moare, dar ce-o să fie oare după moarte? Gândurile pe care le-a alungat în tinereță, acum îl chinuesc la bătrâneță. Nopțile cele lungi se zvârcolește în nedormire. Gândul că poate se stinge pe veșnicie sau îl așteaptă vreo pedeapsă, îi stă ca un calău amenințător.

Vine ceasul morții, și ce luptă, ce chin, ce durere cumplită! Se apucă cu dinții de această viață pe care o părăsește. Dacă ar avea o scântee de credință! Dar nu, n'o are și intră în moarte ca într'o prăpastie neagră și fără fund.

Ce priveliște deosebită ne dă omul care toată viața s'a încălzit la focul credinței lui Dumnezeu! El trece prin viață ca omul care știe fără greș de unde pleacă și unde are să ajungă. Și dacă nu duce o viață de huzur, el știe că toată fapta bună îi aduce dobândă în cer. De aceia o îngrijește și o udă ca pe o buruiană de leac.

El intră în bătrânețâ, dar intră cu nădejdea omului care așteaptă răsplata faptelor sale. Departe de a fi chinuit, simte o mulțămire fără margini. El nu se mai îngrijește ce-o să fie după moarte, fiindcă știe negreșit că merge în sânul Tatălui.

Vine sfârșitul vieții. Toți îl plâng. El însă moare cu zâmbetul pe buze. Moare ca creștin împărtășit, cu lumânarea în mână, cu preotul lângă dânsul, ca omul care de nimic nu și-a bătut joc în viață și cu cinste vrea s'o sfârșească. Fericiți ceice au crezut și fericit este și acesta!

Ați văzut, Fraților, unde duce nepăsarea și necredința, precum și fericirea care este împreunată cu credința. N'am nevoie să vă lămuresc mai mult.

III.

Totuși trebue să vă mai spun că viața omului credincios este totdeauna însuflețită de nădejde. El niciodată nu

desnădăjduieşte. In ceasul celei mai mari slăbiciuni, se uită spre cer şi simte că totul este trainic şi nevătămat. Acolo este Părintele său, aşezat pe tronul cel veşnic. Acolo este Mântuitorul, nu Mântuitorul îndurerat, batjocorit şi ucis de oameni, ci Mântuitorul plin de viaţă, care şade de-a dreapta Tatălui, Mântuitorul Atotputernic, care ne-a rescumpărat şi care acum se bucură binecuvântând pe cei ce i-a mântuit.

Acolo este ancora sa prinsă cu tărie. Acolo este nădejdea sa clădită pe peatră. Când creştinul se ţine de dânsa. nimic nu-l mai poate zmulge din mânile Tatălui. Pot să vie toate încercările: boală, moarte; creştinul întărit în credinţă însă, are armele veşnice cu care luptă. Cine poate să-l mişte de pe nezguduita sa temelie?

Astfel este, Fraţilor, omul cu credinţă. Nădejdea niciodată nu-l părăseşte. El ştie că are totdeauna un adăpost şi un scut în credinţa sa.

Dacă ai asculta pe oamenii fără credinţă, ai crede că viaţa celui credincios e cum nu se poate mai urâtă, că nu are niciun farmec. Oamenii necredincioşi, când îţi vorbesc de viaţa lor petrecută în chefuri şi destrăbălări, o ridică în slavă. Viaţa omului care trăieşte cu credinţa în Dumnezeu şi lucrează după dânsa li se pare grea şi întunecoasă. Numai viaţa lor stricată şi de pierzarea sufletului şi trupului li se pare vrednică de trăit.

Totuşi, nu e aşa. Pentru a vă lămuri mai bine, am să vă aduc o pildă.

Când Dumnezeu a vrut să dea lege poporului evreesc, a chemat pe Moisi, mai marele lor, în muntele numit Sinai, ca să le dea legea. Muntele însă clocotea de puterea dumnezeească, care se afla acolo. Trăsnete şi fulgere se încrucişau, de credeai că muntele se prăbuşeşte, iar cerul ia foc. Ia gândiţi-vă acum ce făcea poporul care sta în vale şi aştepta legea? Fără îndoială că, în mijlocul zgomotului asurzitor şi a trăsnetelor cumplite, credea că Moisi a pie-

rit și nu se mai întoarce la ei cu legea. Moisi însă stătea viu și nevătămat.

Așa este, Fraților, și cu oamenii credincioși și necredincioși. Cei necredincioși fac cu credincioșii cum poporul evreesc făcea cu Moisi. Lor li se părea că Moisi a murit, dar el era teafăr. Cei necredincioși zic că viața celor credincioși e urâtă, dar lor numai li se pare așa, fiindcă-s orbiți de viața lor desfrânată. Ei judecă numai de departe, cum și Evreii de departe judecau despre muntele Sinai unde se suise Moisi spre a lua Tablele Legii. Muntele era frumos pentru cine stătea sus; înfricoșat însă pentru cine-l privea de departe. Pentru necredincios, credința i se pare înfricoșată, celui credincios însă îi este nespus de dulce. Omul grosolan, care nu judecă decât pe deasupra, se miră când vede pe altul suindu-se din ce în ce mai sus pe scara vieții creștinești. Ce-și zice el? Mai bine rămân la capăt decât să mă sui în vârf. Și urăște pe tot celce merge în calea vieții creștinești cași cum i-ar aduce lui vreun rău. El zice cum ziceau Evreii: **Să nu grăiască către noi Dumnezeu, ca nu cumva să murim** (Eșirea 20, 19). Dar Dumnezeu a grăit către Moisi, și nu numai că n'a murit, ci inima i s'a umplut de o dulceață cerească. Ceiace pentru Evreii plecați la plăcerile cărnii era groază, pentru dânsul era pace și liniște dulce.

Astfel e viața celui ce trăiește în credință, Fraților, viață pașnică și neturburată. **Pace multă,** zice proorocul David, **este la ceice iubesc legea ta și nu este lor zminteală** (Psalmii, 118, 165). Omul credincios, ori de i se întâmplă bine, ori rău, aceiași seninătate are. El se ridică cu mintea la Dumnezeu și acolo își găsește odihna și mulțămirea, pe care viața pământească cu nevoile ei nu i-a dat-o. Numai în astfel de împrejurări putem pricepe toată adâncimea cuvintelor Mântuitorului: **Veniți la mine toți cei osteniți și însărcinați și eu vă voi odihni pe voi. Luați jugul meu peste voi și vă învățați dela mine, că sunt blând și**

smerit cu inima și veți afla odihnă sufletelor voastre, că jugul meu este bun și sarcina ușoară (Matei, 11, 28-30).

Mare este ușurarea pe care o capătă omul prin credință! Când o mamă duioasă știe pe fiul său dus departe, la război, peste țări și mări, cine va da alinare și odihnă sufletului ei chinuit? Infumurarea necredincioșilor? Nu, Fraților, ci credința în puterea lui Hristos Domnul nostru. Acolo află ea și acolo vom afla și noi odihna sufletelor noastre.

Pentru toate acestea, Fraților, credința a fost socotită de mult preț în viața creștinească. Ceiace este ancora pentru corabie, este și credința pentru creștin. Vine furtuna, valurile se ridică, se aruncă turburate asupra corăbiei. Ea însă stă liniștită și nemișcată. Așa este și creștinul. Vin lovituri de ale sortei, vin ispite de tot soiul, el însă rămâne neturburat, fiindcă credința lui este ancora care îl ține legat de puterea lui Dumnezeu.

Sfinții Părinți totdeauna au lăudat-o cu multă căldură. Sfântul Amvrosie zice: **Credința este temelia tare a tuturor deprinderilor bune** 1). Tot **credința,** adaugă Sf. Ioan Gură de Aur, **este începutul dreptății, izvorul sfințeniei și inima dreptei slujiri a lui Dumnezeu** 2).

Acum, Fraților, când se apropie timpul ca fiecare să ne îndreptăm spre casele noastre, să ne gândim ce înseamnă a trăi fără Dumnezeu, fără credință, a simți că El este departe de noi, că El este Dumnezeul nostru și totuși stăm fără legături cu dânsul! Oh! cutremură-te numai la gândul că poți trăi un ceas, o clipă chiar fără Dumnezeu. Nu îndrăzni să mai începi o zi fără a cere dela dânsul să te călăuzească, să te îndrepteze, să te păzească și să te binecuvinteze! Nu îndrăzni să-ți mai pui într'o noapte capul pe pernă fără a-l ruga să te păzească!

---

1) In Psalmos, 40.
2) Cuvântare despre credință, nădejde și dragoste.

Vorbeşte cu tine însuţi şi spune: De azi încep o viaţă nouă, Dumnezeu va fi Dumnezeul meu, în voia lui voi umbla.

Gândiţi-vă, apoi, cum viaţa fără credinţă e şi o viaţă fără nădejde. In ceasul acela, când, părăsit şi singuratec, inima şi trupul tău cad slăbite, când lumea se frământă fără a se gândi la tine, când prietenii nu pot să te ajute şi nici avuţia, dacă o ai, nu poate să-ţi aducă mângâere; în ceasul în care viaţa merge spre apus, iar moartea se apropie neîncetat, când totul se stinge şi veşnicia se întinde înaintea ta, — cât de mare este atunci nenorocirea de a nu avea nicio nădejde, niciun braţ părintesc pe care să ne sprijinim, niciun Mântuitor care să ne ducă la adăpost !

Acum, Fraţilor, în această zi de mare sărbătoare, să ne încălzim la soarele credinţei care întăreşte şi oţeleşte sufletele oamenilor. Acum, când am văzut tot preţul ei, s'o sădim adânc în sufletele noastre, fiindcă fericită este credinţa, fericiţi ceice au crezut. Amin.

Predică la Duminica Mironosițelor.

Chemarea femeii în creștinism, cu restrângere la chemarea ei și în viața obștească.

Fraților,

Suntem în a treia Duminică dela Paști. Ca și un copăcel care, până dă căldura, stă înegrit, fără pic de verdeață, cu mugurii închiși, așa am fost și noi. Am trecut prin tristeța Postului Mare și am stat cu inima strânsă, ca și copăcelul în timpul frigului. Cum s'ar putea creștinul bucura, când se gândește că se apropie patimile Mântuitorului? De aceia postul e cel mai potrivit lucru pentru tristeța inimii lui. Ajuns la Sfânta Zi a Invierii Domnului, creștinul trece dela întristare la bucurie. Inima lui se deschide, după cum și mugurii copăcelului încep a se deschide la venirea căldurii. Dar căldura se tot întețește și mugurii se tot deschid, se fac frunze, cât colo iaca și florile.

Dar nici cu creștinul nu e altfel, fraților. Inima lui, înveselită la Paști, merge înainte tot veselindu-se, ca mugurele.

Din Duminică în Duminică, sfânta mamă Biserica îi tot pune înainte învățături frumoase din viața Mântuitorului, desfătându-i urechea în acelaș timp în îngerescul cântec „Hristos a înviat". Am trecut Inălțarea, îndată ajungem și la Duminica Mare. In această zi, putem spune că sufletul creștinului e cași un pom înflorit. Dela Paști

şi până în această zi, el a tot crescut ca mugurele, s'a desfăcut, iată-l şi la floare.

Ei, Fraţilor, dar pomului i se dă căldură fără s'o caute el. Creştinul însă trebuie el să vie la sfânta casă a Domnului, şi aci trebuie să fie şi cu sufletul, nu numai cu trupul. Cum să încălzească şi înflorească biserica sufletele noastre, când noi îi închidem urechile! Iată, suntem între Paşti şi Rusalii. Trebuie la toate să luăm aminte ca, până la ziua Pogorîrii Sfântului Duh sau Duminica Mare, să ajungem într'adevăr înfloriţi. Timpul care se scurge între Paşti şi această zi este cel mai frumos din întregul an creştinesc. Parcă şi firea toată se bucură cu noi. Abia încălzită pe la Paşti, ea ajunge la căldură deplină la Rusalii. Insă, ca să te bucuri şi tu, suflet creştin, trebuie să creşti neîncetat în bucurie. N'ai să ajungi în vârful scării până nu te-ai suit pe trepte. Iată, azi suntem într'o astfel de treaptă. Ne aflăm în Duminica a treia dela Paşti, pe care Biserica o numeşte Duminica Mironosiţelor. Să ascultăm învăţăturile ei, ca să creştem neîncetat caşi mugurii la razele soarelui, şi aşa, din treaptă în treaptă, să tot trecem mai sus, ca să putem culege roadele vieţii noastre creştineşti.

I.

Fraţilor,

Ziua de azi, numită Duminica Mironosiţelor, sărbătoreşte amintirea acelor femei miloase care s'au dus să ungă trupul Mântuitorului după îngroparea sa. Vedeţi, numai nişte femei cu sufletul milostiv şi îndurerat s'au dus să-şi facă cea din urmă datorie către celce nu ştiau de se va mai ridica din morţi. El s'a sculat însă, Fraţilor, a înviat, înviind şi pe femee la o viaţă nouă şi neauzită până atunci.

Invăţătura Mântuitorului ridică cinstea femeii din ruşinea de veacuri în care zăcuse până în acea vreme. Dacă

v'aș spune cum era socotită femeia mai înainte de venirea Mântuitorului, v'ați înspăimânta. Niciodată n'a fost ea socotită tovarășă credincioasă a bărbatului, ci mai mult roabă care trebuia să se plece sub un jug apăsător. Era un fel de vită de muncă, cu puțin mai pre sus decât vitele fără cuvânt. Nimănui nu-i trecea prin cap că ar merita o soartă mai bună. Pierise din mintea oamenilor că Dumnezeu o făcuse tovarășă a bărbatului când a dat-o lui Adam.

Iată, în sfârșit, ivindu-se Mântuitorul, care ne-a mântuit din ghiarele păcatului. Pentru femee El s'a făcut încă odată mântuitor: Nu numai de robia păcatului a mântuit-o, ci și din robia vieții de toate zilele.

Legătura dintre bărbat și femee s'a prefăcut numai dela venirea Mântuitorului. Dela ceiace era înainte, ca o legătură dintre rob și stăpân, a ajuns o legătură sfântă, așa cum o ține Biserica până azi. Unde s'a pomenit până la Hristos de taina nunții, care aduce unirea bărbatului cu femeia, ca un jurământ înaintea lui Dumnezeu! Sub domnia legii lui Hristos, bărbatul și femeia nu mai sunt stăpân și slugă. Ei sunt doi tovarăși, care s'au legat înaintea lui Dumnezeu să-și ducă viața împreună. Dumnezeu primește legătura lor și o sfințește ca să propășească spre tot lucrul bun.

In învățătura legii creștinești, nunta este o faptă fericită din viața omului. Și bărbatul și femeia intră cu pieptul și inima deschisă, fără nicio teamă, ci cu încredințarea că se duc la fericire.

Fraților, numai Hristos a dat chezășia fericirii. Numai El a ridicat femeia la treapta ce i se cuvenea. Bărbatul, ca mai puternic, femeia, ca mai simțitoare, au ajuns să se întregească unul pe altul. Bărbatul este capul, iar femeia inima căsătoriei. Dumnezeu n'a dat toate unuia și toate altuia, ci unuia i-a dat putere și vitejie, altuia inimă și duioșie, pentruca, uniți, să poată închega un întreg.

Când Mântuitorul fu pornit cu crucea să fie răstignit, nu-

mai femeile plângeau în urmă. Lor le-a zis Mântuitorul: **Fiicele Ierusalimului, nu mă plângeți pe mine, ci plângeți-vă pe voi și pe fiii voștri,** (Luca 23, 38). Pentru aceasta am spus că în femee este mai multă inimă și că numai ea întregește puterea și vitejia bărbatului. Bărbații erau nepăsători la răstignirea Mântuitorului, numai femeile au plâns.

Iată, fraților, cum Domnul Hristos a șters multe din suferințele lumii vechi. Robia femeei era un izvor de neîncetat chin pentru dânsa, Mântuitorul a pus-o în starea nesfârșitei bucurii.

Dar dacă Mântuitorul Hristos a curățit pe femee de lepra robiei, dacă a ridicat-o la treapta de vrednicie la care Biserica o ține până azi, s'au născut însă pentru dânsa și unele datorii nouă, care sunt potrivite cu starea de cinste în care se află.

II.

Bărbatul și femeia se leagă prin căsătorie să ducă un trai împreună și să-și intemeieze o stare a lor. Adevărata cunună a unei căsătorii sunt copiii. Către dânșii femeia are mari datorii, fiindcă ea stă mai mult în casă și se poate ținea mai mult de dânșii.

Cine a ridicat femeia la vrednicia de soață a bărbatului? — Hristos. Deci tot după Hristos are și ea datoria a-și crește copiii. Tu, femee, prin Hristos ai ajuns la viață cinstită, tot prin Hristos du-ți copiii la viață binecuvântată! Sădește dela început într'înșii sămânța spre fapte bune, ca să nu ai a te căi mai târziu de căile rele pe care au apucat. Du viața ta așa ca ei să vadă în tine apucăturile cele bune.

Copilul face și el ce vede la părinți. Vai și amar e când părinții își arată cusururile în fața copiilor! Tot la aceste cusururi se vor deprinde și ei mai târziu. Când însă au să vadă că sunt primejdioase, pe părinți au să-i blastăme.

Se cere deci ca femeia să nu se arăte nevrednică de cinstea la care a ridicat-o Hristos. Cele mai bune mame au

fost cele creştine. Prin buna creştere dată fiilor lor, unii din aceştia au ajuns sfinţi, pe care Biserica îi cinsteşte azi 1). Dacă vom cerceta bine, vom găsi că buna temelie pusă de mame a fost cea pe care s'a clădit sfinţenia fiilor.

Pentru aceia femeia nu trebuie să uite că este ridicată din robia păgânismului de Domnul Nostru Iisus Hristos. Adusă în starea aceasta, de soaţă deopotrivă cu bărbatul, trebuie să-şi amintească că Mântuitorul este înălţătorul ei. Prin nimic nu-i poate mulţămi mai bine decât prin îndeplinirea învăţăturilor lui şi prin sădirea lor în sufletul copiilor.

Sunt şi azi multe neamuri păgâne pe faţa pământului, şi Doamne! în tristă stare se află femeile la dânsele. Stau tot aşa caşi acum două mii de ani înainte de venirea Mântuitorului.

Mai este ceva şi mai însemnat încă. Dacă Domnul Hristos a râdicat femeia la aşa cinste, încât legătura dintre ea şi bărbat a sfinţit-o, urmează că femeia şi bărbatul nu trebuie să lege trai împreună decât numai prin bine-cuvântarea Bisericii.

Când Biserica înalţă la aşa mare preţ unirea bărbatului cu femeia, este de mirat ca tocmai ei să fugă de dânsa. Ba este nu numai de mirat, ci şi uimitor, Fraţilor, ca bărbatul sau femeia să fugă de cinstea pe care le-o dă Biserica prin binecuvântarea căsătoriei. Acesta e semnul că Mântuitorul Hristos a ridicat sus vrednicia femeii, că n'a socotit-o ca un gunoı. Biserica întemeiată de El a arătat dela răsărituri până la apusuri că femeia creştină nu mai e ca cea păgână. Fraţilor, atunci cum unii îşi mai leagă un trai împreună, fără a se gândi să-l sfinţească mai întâi în biserică? Mare rătăcire e aceasta! Oare nu se gândesc ei că se întorc din nou la noroiul (glodul) din care i-a scos Mântuitorul?

---

1) Cine vrea amănunte să citească scrierea *Sf. Vasile,* tradusă de fostul Mitropolit Primat Iosif, cap. 1. Se găseşte în Bucureşti la Tipografia Cărţilor Bisericeşti.

Domnul Hristos a făcut această legătură cinstită, pe femee a făcut-o soaţă adevărată, şi tu fugi de cinste. Apoi nu vă gândiţi oare că cine nu se cinsteşte singur, nici alţii n'au să-l cinstească?

In zilele noastre am ajuns şi la această pacoste: vezi gospodării întemeiate fără să fie Dumnezeu la temelie. Nu s'a început lucrul cu Dumnezeu şi te miri de-o ieşi bine.

Unde sunt timpurile bătrânilor noştri, când Românul, şi de era pace, şi de era războiu, pornea cu Dumnezeu înainte! De era treaba cât de mică, cu „Doamne ajută" începea, şi tot izbândea. Şi acum te gândeşti tu oare că la o faptă aşa de mare cum e căsătoria, te poţi lipsi de Dumnezeu?

Amară rătăcire, Fraţilor! Ce-a fost bun am lăsat, ce-a fost rău am semănat şi secerat. Când cineva îşi începe gospodăria cu o femee, fără să mai alerge la binecuvântarea Bisericii, pare un fel de târguială, pe care azi o faci şi mâne o desfaci. Femeia rămâne în aceiaşi stare păgânească, din care a scos-o Mântuitorul.

Ei, femeie, femeie, dacă ai preţui tu cinstea cu care te-a învrednicit Mântuitorul, pe vecii vecilor ai fugi de acei ce vor să-şi lege traiul cu tine fără Biserică! Cine perde de aici? Tu femeie, căci lepezi cinstea în care te-a îmbrăcat Mântuitorul.

Iată deci încă o datorie pentru ceice sunt sub legea creştinească: să nu arunce cinstea pe care Mântuitorul a dat-o femeii. Mai cu seamă femeia să o păzească, căci a ei este.

Fraţilor, ştiţi că atunci când cineva este înălţat la vreo treaptă mai mare, i se dă şi lucrul său mai de cinste potrivit cu treapta. Când eşti mic, faci şi treburi mai mici, când eşti mare însă, faci şi treburi mai mari. Tot aşa şi cu femeia. In starea tristă în care zăcea înainte de Hristos, nu făcea decât lucruri de acestea, de vită, fără a se mai gândi că este un suflet într'însa. Legea lui Hristos a schim-

bat cu totul starea aceasta. A ridicat-o la cinste. De aceia trebuie să se gândească și ea la ceva și mai înălțător pentru sufletul ei.

Simțirile cele mai duioase și mai curate sunt mai mult ale femeei de cât ale bărbatului. Ea este mai slabă, dar și mai miloasă și mai simțitoare. De aici urmează pentru dânsa datoria, nu de a înăbuși aceste frumoase simțiri, ci de a le pune în lucru.

Ea trebuie să pășească în frunte, când este vorba de dragostea și ajutorarea copiilor săraci, de îngrijirea bolnavilor, de datoriile către cei morți și multe altele. Asta nu înseamnă de loc că bărbatul nu trebuie să facă și el tot așa, nu. El însă fiind totdeauna mai mult după treabă decât în casă, îi e mai greu.

Toți ați văzut vreun spital. Apoi, cine îngrijește de bolnavi acolo? — Tot femeia, că așa e mai potrivit. Unde este vorba de milă, acolo femeia trebuie să fie întâi.

Și ce serbăm noi azi, Fraților, decât mila unor femei, care, prin mila lor, și-au scris numele în cartea mântuirii! Milă nemăsurată au arătat aceste femei, pe care Biserica le-a numit Mironosițe, către Mântuitorul. Zăcea în mormânt Domnul nostru, și ele s'au dus să-l ungă cu mirezme. Tot ele au avut cele dintăi fericirea de a afla învierea Mântuitorului. Numele lor a străbătut și va străbate încă dealungul veacurilor spre a da îndemn și altora să facă tot cași dânsele.

Pentru aceia, Fraților, țintuiți în sufletul vostru tot ceiace ați auzit, și voi, femeilor, nu aruncați veșmântul cinstei cu care v'a îmbrăcat Domnul Hristos; cu tot lucrul bun și de folos îndeletniciți-vă! La razele calde ale soarelui creștinesc încălziți-vă sufletul! Nu înăbușiți simțirile înalte și frumoase cu care v'a înzestrat Dumnezeu! Faceți ca aceste Mironosițe, care, fără a fi îndemnate de civenva, au dat drum deschis milei ce le uda sufletul. Numai astfel vom lucra spre cea mai înaltă mărire a lui Dumnezeu și spre fericirea noastră. Amin.

Predică la Duminica Slăbănogului

Despre căutarea bolnavilor

Doamne, nu am pe cine să mă bage în scăldătoare. Ioan 5, 17.

Fraţi creştini,

Unul din cei mai nenorociţi oameni, de care ni s'a vorbit vreodată, a fost, fără îndoială, acest paralitic sau slăbănog, de care ne-a vorbit astăzi Sfânta Evanghelie a apostolului Ioan. Ascultaţi şi vă veţi încredinţa de cele ce vă spun.

Treizeci şi opt de ani erau de când acest slăbănog zăcea plin de durere lângă marginea unei scăldători, numită Scăldătoarea oilor. Dacă zăcea el de atâţia ani, fără îndoială, era ştiut de toţi câţi veneau pe acolo ca să se lecuiască sau numai să vadă bolnavii. Intr'o aşa lungime de vreme, toţi îl vor fi văzut cu faţa ca de mort, cu ochii în fundul capului; în loc de carne, numai pielea pe oase.

Zăcerea nesfârşită nu-l putea aduce în stare mai bună. Imbrăcămintea îi va fi fost numai zdrenţe. Nu ne mai îndoim că, cu glas slab de tot şi cu căutătura rugătoare, va fi mişcat de milă şi compătimire până şi petrele. Pe de altă parte, nu era nevoie decât de scurta osteneală a unui om ca să-l scape din durerile lui.

In scăldătoarea aceia, odată pe an, se scobora îngerul Domnului şi turbura apele. Cel întâi bolnav, vârât într'însa, se lecuia. Deci ce era de nevoie pentru vindecarea slăbă-

nogului, decât ca un om să-l cufunde în scăldătoare, când îngerul o turbura!

Dar în cei 38 de ani de zăcere nu s'a găsit nicio ființă milostivă care să se ostenească pentru el, numai cât ai adăpa o vită. Apoi, Fraților, vă întreb eu acum: n'am dreptate să spun că era o mare nenorocire pentru chinuitul bolnav? Și băgați-de-seamă că pentru ușurarea sa, nu era nevoie să cheltuiești averi cu leacurile și medicii. Dacă i-ar fi trebuit cine știe ce ierburi scumpe, căutate prin ascunzișurile munților, dacă i-ar fi trebuit vreo pasăre sau lighioană rară și grea de găsit, cum ne pomenesc poveștile strămoșilor, — nu ne-ar părea de mirat că vedem pe bolnav în așa părăsire.

Dar când te gândești că nu se cerea alta, decât să alerge cineva la un timp potrivit și, cu o singură împinsătură, să-l arunce în apă, nu e de mirat că în 38 de ani nu s'a găsit niciun prieten bine-voitor, nicio rudă iubitoare, niciun om milostiv care să-l ajute?

Ba încă mai este ceva. Sfânta Evanghelie spune că scoborârea îngerului în apă era la un timp știut. Deci omul milostiv, care ar fi vrut să ajute pe slăbănog, nu era nevoit să-și peardă multă vreme. N'avea decât să vie la timpul știut, să bage pe bolnav în scăldătoare, și gata. Și totuși an după an a trecut, an după an a așteptat slăbănogul, și nimeni nu s'a milostivit de el. Deci dreaptă a fost spusa noastră la început că nenorocirea acestui om era nemăsurată.

Dar nimic n'am folosi, fraților, dacă numai am întoarce această povestire pe o parte și pe alta și ne-am uita la dânsa. Trebuie să ne adâncim în cercetarea ei și să vedem ce hrană putem scoate de aci pentru sufletul nostru. Dar aceasta este o muncă nu tocmai ușoară, fiindcă nu tot omul a căpătat dela Dumnezeu darul cuvântului. De aceia, mai înainte de a pătrunde mai adânc în lucrul nostru, ridic privirea rugătoare spre Celce a vindecat pe slăbănog,

spre Domnul Hristos, ca să-mi dee cuvânt bun și înțelegător spre a pătrunde inimile și cugetele voastre.

Frați creștini,

Multe sunt faptele bune pentru care Mântuitorul nostru ne-a făgăduit viața veșnică. Dar vedeți că, pentru a le îndeplini, ele ies înainte fără să le cauți; nu costă pe om multă osteneală. Cel flămând vine și cere, ba poate te și necăjește, și trebuie să-i dai, căci altfel n'ai lucrat creștinește. Cel însetat își arată focul ce-l arde, gâtul uscat, și, de-l vei izgoni, n'ai lucrat creștinește. Călătorul, zbrobit de lungimea drumului, de arșița soarelui, de praful otrăvitor, aleargă la tine să-i dai adăpost pentru odihnă. Ești surd la cererea lui? N'ai decât să nu-ți mai zici creștin.

Toate astea plata lor vor lua, fiindcă zice Domnul Hristos că și un pahar de apă dat în numele său va fi socotit la judecată. Deci cu atât mai mult vor fi răsplătite binefacerile mai mari. Dar băgați de seamă, Fraților, că toate aceste binefaceri pe care le-am numărat: către flămând, însetat, ostenit, vin și te caută. Doar numai să te ascunzi ca să nu le faci.

Este însă altă faptă, de alt soi, pe care trebuie s'o cauți ca s'o îndeplinești. Pentru asta cu atâta este mai vrednică de răsplată și mai prețuită. Aceasta este îngrijirea bolnavilor.

Nenorocirea bolnavului e mult mai mare decât a altora. Poți să-ți lași porțile deschise mult și bine, că el n'are cum să-ți ceară ajutorul. De cerut ar cere el, dar cine să-l audă pe patul zăcerii lui? Și cu cât e mai bolnav, cu atât mai puțin poate cere ajutor și să dea de veste durerea sa. Iată pentru ce Mântuitorul lumii, Domnul Hristos, a vindecat atâția bolnavi, iar la judecata de apoi va zice celor ce au îngrijit de dânșii: **Bolnav am fost și m'ați cercetat, intrați în locul pregătit vouă dela întemeierea lumii** (Matei 25, 36).

De aceia, Fraţilor, cheltuiţi şi voi puţină grijă ca milostenie pentru bolnavi, fiindcă, dintre toate soiurile de binefaceri, aceasta are să vă necăjească şi să vă turbure mai puţin. Mergeţi şi-o căutaţi voi, fiindcă nu vă poate căuta ea.

Unii nu vor fi voind să facă binele zicând poate că cei lipsiţi sunt vinovaţi de lipsa lor. Alţii nu-l fac poate pentrucă nu ştiu durerea celui în nevoie. De pildă, unul nu se milostiveşte de cei închişi: una, fiindcă nu ştie chinul de a fi închis, şi, al doilea, va zice că cel închis e vinovat, şi pentru asta n'are decât să-şi rabde soarta lui.

Nu tot aşa însă este cu boala. Nu poţi învinui pe om că de ce e bolnav. Nu poţi să zici că din vina lui s'a îmbolnăvit şi deci să-l lăsăm în neîngrijire. Tot aşa nu poate zice cineva că nu ajută pe bolnav, fiindcă nu ştie durerea boalei. Dacă ai mers aşa de bine pe calea vieţii, încât boala nu te-a ajuns, nu poţi fi încredinţat c'o să fie aşa până la sfârşit, că n'o să te ajungă la bătrâneţe, înainte de moarte. Pentru aceea apropie-te de patul bolnavului şi fie-ţi milă de dânsul; mângâie-l şi uşurează-l, pentruca odată să-ţi trimeată Dumnezeu şi ţie mângâierea şi uşurarea trebuincioasă.

Pilda dreptului Iov, care a suferit atâtea rele şi boale, ne face să pricepem cât de mare trebuie să fie suferinţa unui bolnav, faţă de celelalte nenorociri. In prada sărăciei şi lipsit de copiii săi, el nu-şi perdea capul şi liniştea sufletului şi tot binecuvânta pe Dumnezeu. Dar când durerile boalei se înteţiră, **Iov deschise gura şi blăstămă ziua în care s'a născut** (Iov 3, 1).

Tocmai din pricină că durerea boalei este mai mare decât altele, şi îngrijirea bolnavilor este arătată în Evanghelie ca ceva mare şi dumnezeesc. Sf. Apostol Petru, aducând pe unii la creştinism, vorbeşte de binefacerile Domnului nostru Iisus Hristos şi spune: **Dumnezeu a uns pe Iisus Nazarineanul cu duhul sfânt şi cu putere, care a**

umblat făcând bine şi vindecând. (Fapt. Apostolilor 10,38). Astfel a vindeca e o lucrare dumnezeească, o faptă la care Dumnezeu ne îndeamnă. Pentru aceia a cerceta pe bolnavi, a-i mângâia, a-i uşura, a le întări sufletul, este o binefacere omenească care merge pe urmele binefacerii dumnezeeşti.

De-ar fi numai lacrimile de mulţămire ale bolnavului pe care-l ajuţi, şi, tot poţi spune că ţi-ai luat plata. Acea privire mulţămitoare, care se ridică la tine de pe patul durerilor, îţi aduce atâta bucurie şi înduioşare, că nu-ţi mai trebuie altă răsplătire. Dar gândiţi-vă că nu e numai atâta. Comoară în cer îţi aduni, după cum spune Mântuitorul: **Nu vă adunaţi vouă comori pe pământ, pe care rugina le strică şi furii le sapă şi le fură, ci adunaţi-vă comori în ceruri.** (Matei 6, 19-20). Aceasta este comoara cerească, Fraţilor, şi încă cea mai preţuită.

Să nu vă pară că e nevoie de multă frământare şi cheltuială pentru căutarea bolnavilor. Nu! Azi mila nemăsurată a creştinilor, împinşi de cerescul dor de a **urma ziselor Mântuitorului** şi a-şi aduna comori în ceruri, a clădit spitale mărețe unde cei mai greu bolnavi sunt îngrijiţi creştineşte. Dacă aceste aşezăminte creştineşti de binefacere, cum sunt spitalele, îngrijesc de bolnavi, nu înseamnă că suntem scutiţi noi. Câţi nu zac pe neştiute fără ajutor! Cum vor ajunge spitalele să-i îngrijească, de nu vom da de veste noi, de nu ne vom îngriji noi să fie duşi acolo?

Dar în colţurile depărtate, unde spitalele lipsesc, cu atât mai mult suntem datori a uşura durerile bolnavilor părăsiţi. O alergătură pentru a vesti că cutare se află bolnav, o noapte de veghere petrecută la căpătâiul unui trup chinuit, un drum pentru căutarea leacurilor trebuincioase, — totul se va ţinea în seamă şi nu se va putea zice că celce a făcut acestea a lipsit dela datoriile către cei bolnavi.

Cel bolnav sufere nu numai cu trupul, ci şi cu sufletul.

Singurătatea şi părăsirea sunt încă o durere pe lângă cea a boalei sale. A-i vorbi cuvinte de alinare şi mângâiere, a-l face să nădăjduiască în bunătatea lui Dumnezeu, este iar creştinesc lucru.

Poate că un bolnav se află în pragul morţii, poate că are numai puţin de trăit. Cugetul te va mustra amarnic, când îl vei vedea mort fără să-l fi ajutat. Este nevoie să chemi preotul să-l îngrijească. Altfel, păcatul tău va fi, dacă din nepăsarea ta, el va rămânea negrijit.

Uneori puterile trupeşti ale omului slăbind din ce în ce, bolnavul nu vede moartea apropiindu-se şi nu-şi mai aduce aminte de hotărîrile luate mai înainte; nu vede tăria loviturii care-l grăbeşte şi nu caută sprijin. Aleargă în ajutorul acestui luptător care se clatină, tu care eşti luptător proaspăt! Adu-i aminte pregătirile de făcut pentru lupta hotărâtoare; sprijină-l şi dă-i armele duhovniceşti: scutul credinţei şi nădejdea mântuirii. Intăreşte-l cu puterea scoasă din comoara dumnezeească, ajută-i sufletul să se înalţe printre ruinele trupului, spre Părintele cel ceresc. Intăreşte aripele sufletului care-şi ia zborul, prin cuvântul de viaţă dătător şi rugăciune. Cine ştie? poate odată şi odată s'o întoarce spre tine ca porumbelul lui Noe, când îţi va veni şi ţie timpul să părăseşti această lume.

Cum vedeţi, Fraţilor, pe lângă datoriile către trupul bolnavului, avem datorii şi către sufletul său, ca să nu-l lăsăm să se ducă nepregătit înaintea Dreptului judecător.

Doamne, mare e mulţămirea de a şti că neîncetat ai făcut bine! Un cuget împăcat şi neturburat stăpâneşte totdeauna inima binefăcătorului. De ce oare? Este o taină ascunsă, fraţilor, dar pe care numai cu sufletul o poţi simţi. Binefăcătorul, măcar că cheltuieşte din bunurile pământeşti, ştie că mai mari decât acestea îşi agoniseşte la Părintele cel fără de început şi mai presus de Ceruri. Dar mai este ceva. Cu un suflet vesel te înveseleşti, iar cu cel

trist te întristezi. Apoi, când te afli față cu bolnavul pentru care te ostenești, atunci el uită durerile trupului; mulțămirea, umple inima sa, se revarsă chiar afară și ți se împărtășește și ție. Iată pentru ce acel ce ajută simte bucurie mare ca și cel ajutat.

Dar cercetarea bolnavilor trebuie făcută din simțirea că ești dator să faci așa, și în acelaș timp, dintr'o pornire a ta: să nu fii tot îndemnat, îmboldit de alții. Insă chiar dacă cineva ar lucra fără îmbold, tot n'ar putea să-și capete statornicia trebuincioasă în lucrarea frumoasă de a ajuta pe cei bolnavi. Numai cu simțirea că ești dator să ajuți pe bolnav, acest lucru rămâne rece și mort. In cercetarea bolnavilor, tovarășul vostru nedespărțit trebuie să fie dragostea creștinească. Ajutarea bolnavilor, ca și orice faptă bună, prin dragoste este ușoară celui care o face și plăcută celui pentru care se face. Dragostea creștinească, după cuvântul apostolului este **deplinătatea legii.** (Romani 13,20). Ea singură poate să înlocuiască toate rânduielile omenești și, la nevoie, să le și dee și să le îndeplinească. De aceia, când cineva are dragostea creștinească, nu trebuie să mai alerge și la alte rânduieli omenești pentru facerea binelui. Dragostea creștinească le întrece pe toate; ea dă puterea cea mai mare pentru îndeplinirea faptei bune. Tocmai această dragoste ne îndeamnă să arătăm lângă patul bolnavului toată dulceața și răbdarea trebuincioasă. După cum Sf. Apostol Pavel spune despre faptele omului vechi: **Nu eu am făcut aceasta, ci păcatul care trăiește în mine** (Romani 7, 20), tot așa trebuie să spunem uneori și despre pornirile supărăcioase ale bolnavului: nu este el care se arată așa de rău, ci boala. Bolnavul este peste măsură supărăcios, nerăbdător, îndărătnic. Dacă, din partea noastră, nu vom păstra dulceață și răbdarea de care am vorbit, nu vom face alta decât a vărsa gaz peste foc, fără a folosi ceva.

Mulțămirile și rugăciunile bolnavilor întăresc sănătatea

binefăcătorilor lor. Ele se înalță până la Dumnezeu și ca o mană îmbelșugată, se coboară apoi peste cei milostivi. De aceia voi, părinți, care vă îngrijiți de sănătatea și casele copiilor voștri, întăriți-le prin cercetarea și miluirea bolnavilor.

Mame iubitoare de fii și fiicele voastre, gândiți-vă la chinurile celor ce zac în dureri și Dumnezeu va revărsa binecuvântarea peste odraslele voastre. Fii și fiice, cărora vă e scumpă sănătatea părinților voștri, întăriți-o și lungiți-le zilele prin creștineasca faptă a ajutării bolnavilor.

Mare și scump lucru este un suflet! De aceia, oridecâteori îl vezi în nenorocire, nu-l lăsa. Trebuie să fie, nu om, ci fiară, ba chiar peatră fără suflet acel ce rămâne rece și nemișcat la durerea bolnavului ars și chinuit de suferințe. Cum zice proorocul Ieremia: **Se sting de lacrimi ochii mei.** (Plângeri, 2), așa este chinul bolnavilor.

Drept aceia, Fraților, băgați în sufletul vostru învățăturile mântuitoare ale Evangheliei, întoarceți-vă cu mintea la slăbănogul pe care în chip minunat l-a vindecat Mântuitorul Iisus, și vedeți datoriile care ies de aci pentru noi. Vedeți, Mântuitorului i-se face milă de lunga sa suferință și-l vindecă zicându-i: **Ia-ți patul tău și umblă.** De aci urmează că și noi trebuie să ne milostivim și să întărim puterile cele scăzute ale bolnavilor.

Acum, fraților, încălziți-vă inima la credința și dragostea creștinească pe care această pildă a Mântuitorului v'o pune înainte și nu lăsați în părăsire pe ceice au nevoie de ajutorul vostru. Fiți încredințați că ceiace spune Domnul Iisus Hristos: **întru cât ați făcut unuia dintre acești mai mici, mie ați făcut,** este drept și adevărat, fiindcă „dreptatea sa este dreptate în veac, iar cuvântul său este adevăr". Amin.

Predică la Duminica Samarinencii

Despre închinare.

Fraților,

Pe timpul când Mântuitorul răspândea sfintele sale învățături pe pământ, erau două popoare care nu se înțelegeau unde este mai bine să se închine lui Dumnezeu. Acestea erau Evreii și Samarinenii. Sfânta Evanghelie de azi v'a spus că, fiind Mântuitorul Hristos pe marginea unui puț, a venit o femee samarineancă să scoată apă și l-a întrebat: „Doamne unde trebuie să ne închinăm?“ Ea știa că Evreii ziceau într'un fel, iar Samarinenii în altul. Evreii ziceau că numai în biserica din Ierusalim se cuvine a se închina lui Dumnezeu. Samarinenii aveau un munte pe care-l socoteau sfânt și ziceau că numai acolo se dă închinarea cuvenită lui Dumnezeu. Vedeți că nici unii, nici alții, nu se gândeau la ceiace face adevărata putere a închinăciunii. La dânșii, dacă te-ai fi închinat în locul știut, dacă gura tot spunea la vorbe, iar inima rămânea ca peatra, închinăciunea era bună. A trebuit să vie Domnul Nostru Iisus Hristos care să lumineze lumea.

In închinăciune, ca lucrul cel mai de preț, a pus mișcarea inimii, cugetul curat. Asta înseamnă cuvintele **să ne închinăm în duh și în adevăr.** Toate celelalte vin mai pe urmă. Şi tocmai asta n'o înțelegeau Evreii. Ei puneau în frunte, ceiace era de mai puțin preț, iar ce era mai însemnat nu băgau-în-seamă. In legea lor totdeauna s'au ținut

numai în lucrurile de deasupra. Inima nu era amestecată, chiar când era plină de toate fără-de-legile. Pentru aceasta Mântuitorul i-a mustrat de nenumărate ori, numinu-i morminte văruite, care numai pe din afară sunt curate, iar pe dinăuntru pline de toată necurăția. Când mustră pe Iudei, Domnul Hristos nu mustră supunerea lor la poruncile legii, ci fapta că nu pun buna pornire a sufletului ca temelie la ascultarea legii.

Să pătrundem și noi mai adânc în această învățătură ca să vedem ce înseamnă adevărata închinare de Dumnezeu.

Fraților,

Nu sunt oare și azi creștini care ar trebui mustrați tot așa cum mustra Mântuitorul pe Evrei? Nu sunt și azi mulți care cred că au făcut totul când au îndeplinit datoriile de din afară ale legii? Nu sunt creștini care, dacă postesc, vin la Sf. Liturghie, se supun tainei mărturisirii, se împărtășesc cu Sf. Trup și Sânge al Mântuitorului, — se socotesc scutiți de orice alte îndatoriri către Dumnezeu, către aproapele, către ei înșiși?

Da, Fraților, sunt mulți de aceștia. Ba sunt unii care, alăturea cu supunerea în legea dumnezeească, sunt plini de deșărtăciune, mândrie, de viață ușuratecă și care aleargă numai după poftele trupului. Ii vezi plini de dispreț către aproapele, de asprime către săraci, răutate, grăire-de- rău, ură, pizmă. Vezi creștini care îndeplinesc cu sfințenie poruncile legii, dar nu vor să pătrundă până în fundul ei. Pe de o parte, ei se supun legii dumnezeești, dar încolo nu vor să-și stingă pornirile rele ale inimii și sufletului. Se feresc numai ca aceste păcate să nu prea iasă la față, ca să nu-și peardă numele de buni creștini.

Pricepeți foarte bine, Fraților, că, în chipul acesta, nu se îndeplinește legea creștinească. Nu o îndeplinim **în duh,** cum spune Mântuitorul.

Ia închipuiţi-vă că un creştin iese dela biserică şi în drum dă peste un om cu carul sfărâmat. Creştinul nostru trece înainte nepăsător. Vă întreb eu, a îndeplinit acesta legea creştinească? Fără îndoială că nu. Dă însă ajutor celui păgubit. Numai atunci se poate zice că ai stat cu folos în biserică. Aici, în casa Domnului, capeţi îndemn spre fapte bune, iar dacă inima ta rămâne de peatră, nimic n'ai folosit.

Să ştie aceşti creştini orbi că legea stă mai mult în împlinirea datoriilor, decât în închinările făţarnice care lasă inima rece. In închinare udă-ţi sufletul în adevărata dragoste creştinească, care este imboldul spre tot lucrul bun. Pentru a fi creştin trebuie să te mai desparţi de tine însuţi, să-ţi laşi din păcatele tale, să iubeşti pe aproapele, să-i ierţi cusururile, să ajuţi pe cei nenorociţi, să le treci cu vederea greşalele. Sf. Apostol Iacov zice: **Aceasta este legea curată şi fără pată înaintea lui Dumnezeu: a cerceta pe cei orfani şi pe văduve în strâmtorarea lor şi a se păzi pe sine nepătat de lume.** (Iacov 1, 27).

Mai este, Fraţilor, ceva tot atât de însemnat. Nu trebuie să ţinem legea numai ca o închinare în afară, dar pe de altă parte, iar nu trebuie să socotim închinarea la un loc cu toţi în casa Domnului ca ceva nefolositor. Ştiţi că omul care se pricepe la vreun meşteşug, la vre-o învăţătură, dacă o lasă mai mult timp în părăsire îşi perde îndemânarea. Tot aşa şi aici. Omul, care şi azi şi mâne şi o lună şi mai mult nu vine să se închine cu ceilalţi creştini în biserică, păgubeşte. Aci se săvârşeşte taina cea mare a prefacerii jertfei de pâne şi vin în trup şi sânge. Aci se aud învăţăturile cele cereşti. Aci creştinul primeşte imbold spre lucrarea dragostei creştineşti. In zadar vei zice: am să fac cutare lucru creştinesc. Dacă nu umbli în casa Domnului la închinare împreună cu toţi, cum ai să te îndemni la lucru bun?

O închinare aşa, numai cu mintea, nu se potriveşte tot-

deauna cu firea noastră. Noi suntem și trup și suflet. Trupul are trebuință să arăte în afară pornirile sufletului. Tocmai aceasta o face și trupul, căci el arată în afară toate simțirile care mișcă sufletul, tovarășul său.

Pentru ce deci n'ar fi tot așa și cu ceiace simțim noi pentru Dumnezeu? Sufletul nostru simte o supunere nemărginită față de Dumnezeu. Trupul are datoria de a arăta aceasta în afară, în închinăciunea către Dumnezeu.

Inchinarea dinafară este acea care o sprijină și o hrănește pe cea dinăuntru a sufletului. Inchinarea creștinilor la un loc ațâță spre pornirile cele bune, înviorează, cucernicia, luminează sufletele prin cântările și slujirile pe care le pune dinaintea ochilor noștri. Cinstirea lui Dumnezeu în mijlocul fraților, cu ceilalți creștini, apropie de Dânsul și de lucrurile sale pe atâția oameni pe care treburile și munca lor îi trag fără încetare spre lucrurile pământești.

De aceia se înșală cu totul ceice cred că dau lui Dumnezeu o închinăciune mai vrednică de Dânsul, dacă fug de slujba pe care cu toții i-o aducem împreună.

Așa de adevărat este lucrul acesta, Fraților, încât creștinii, încă de la început, se adunau în case ca să-și facă rugăciunile la un loc. Cel întâi lucru, pe care Sfinții Apostoli l-au făcut, după înălțarea Mântuitorului la ceruri, a fost să se adune spre a se ruga împreună. Și toți câți au făcut așa n'au putut zice că fără folos.

Nu v'ați dus oare câte-odată spre casa Domnului cu inima grea și v'ați întors ușurați? Cine ar putea spune nu? N'am intrat noi uneori într'însa cu răceală și tristeță în simțirile noastre și ne-am întors apoi acasă încălziți și ușurați? Roua darului lui Dumnezeu a căzut peste sufletul nostru și l-a răcorit. Soarele dreptății s'a ridicat asupra noastră și a risipit orice nour.

Binecuvântarea este făgăduită acelor ce se adună spre a se ruga împreaună. **Unde sunt doi sau trei adunați în**

numele meu, zice Mântuitorul, **acolo sunt și eu în mijlocul lor.** (Matei 18, 20). Fără îndoială, în slujirile la care luăm parte cu toții, noi putem nădăjdui revărsarea unei mai mari mile a lui Dumnezeu peste noi.

Mai întâi de toate, trebuie să știm că noi ne adunăm în casa lui Dumnezeu spre a ne **ruga,** căci scris este: **casa mea casă de rugăciune se va chema** (Isaia 5, 6, 7; Marcu 11, 17; Luca 19, 46). Dar este de trebuință să mai auzim lucrul acesta? Din nefericire, da, fraților! Vreți să știți de ce? — Ascultați: unii vin la biserică așa, ca să se mai ia [1]), ca să se mai vadă pe unul și pe altul. Alții se roagă numai ca niște mașini, fără să trezească din somn sufletul și inima lor. Alții ascultă cu urechea, dar nu bagă în ascunzișul inimii cele ce aud.

Ei, nu așa, Fraților! Partea cea mai însemnată în adunarea noastră creștinească este ca să nu fim numai ascultători, ci și închinători, cu toată căldura inimii, căci așa a zis Mântuitorul Samarinencii la puț: să ne închinăm cu duhul și cu adevărul.

N'am sfârșit, Fraților: Ba mai am încă multe a vă spune: La slujirea dumnezeească, când ne adunăm cu toții, trebuie să avem și o stare cuviincioasă. Măcar că închinarea de Dumnezeu este o închinare cu inima, totuși, după cuviința cu care stă omul în Biserică, se poate cunoaște și pornirea inimii lui.

Intrați în bisericile noastre și ce veți găsi? In timpul celei mai sfinte slujiri, cum este scoaterea Sfintelor Daruri, care se aduc la Sfânta Masă pentru prefacere în trup și sânge, vezi pe unii că stau jos în străni sau pe scaune. Aceasta nu se poate chema închinare cuviincioasă și cinstire de Dumnezeu.

Este un lucru de prisos să te numești păcătos și în urmă să te apropii de Dumnezeu fără cuviință. Fără îndoială că nu poate să cinstească pe Dumnezeu înăuntru acel care îl nesocotește în afară.

Ai fost până acum unul din cei ce s'au arătat nevrednici de sfinţenia adevăratei închinări? Eu cu, dragoste te îndemn: nu mai necinsti pe Dumnezeu. Măcar că alţii împrejurul tău se arată fără nuşine, tu nu te uita la dânşii şi fă-ţi datoria.

Puţin să-ţi pese dacă cei de pe lângă tine fac altfel; tu poartă-te cum se cade şi fii mulţămit! Nu ţinea în seamă pe ceice te vor lua în bătae de joc; înăuntrul tău ai să găseşti mulţămirea că ai făcut bine. Şi ştiţi ce zice Mântuitorul nostru: **Fericiţi veţi fi când vă vor ocărî pe voi** (Matei 5, 11).

Cu urechea largă fii la glasul celui ce slujeşte la altarul Domnului. Tu roagă-te în tăcere şi în taină, nu înceta însă de a te ruga ferbinte. Fii cu inima îndreptată spre Dumnezeu. De ce nu ne ruşinăm oare când ne gândim că slujba s'a sfârşit, iar de rugat nu ne-am rugat mai de loc? Nu roşim când suntem în faţa lui Dumnezeu, iar inima umblă departe de el? De multe ori gânduri lumeşti şi uşuratece se furişează într'însa, când nu le alungi ca să faci loc cugetărilor înalte cereşti. Aceasta arată că suntem făpturi care nu după cuviinţă cinstim pe Dumnezeu, pentrucă lumea cu păcatele ei se ţine de noi până şi în casa lui Dumnezeu. Ea se agaţă de noi chiar şi atunci când ne aflăm înaintea tronului său.

Fiţi băgători-de-seamă. Rugaţi-vă şi luptaţi împotriva ispitelor ei.

Incă un sfat folositor am a vă da. Când o porneşti sau te întorci dela biserică, nu te pune la vorbă lungă. Pentrucă, dacă tu te duci cu mintea pregătită pentru închinare şi plină de cugetări cereşti, vei vedea că aceasta e calea cea mai dreaptă spre a te bucura de o sfântă şi paşnică simţire în timpul slujbei. De câte ori n'am văzut noi pe unii venind târziu şi grăbiţi, de parcă i-ar alunga cineva! Este cu neputinţă ca aceştia deodată să-şi poată pregăti mintea pentru a lua parte la sfinţenia slujbei.

Poate că vreo jumătate de ceas mai înainte ei s'au gândit cum să se îmbrace sau au stat la cine știe ce taifas despre lucruri lumești, și tot astfel se răped și în fața lui Dumnezeu.

O săptămână întreagă au fost cu mintea la lume. Este păcat ca măcar așa de puțin timp să nu și-o îndrepte spre Dumnezeu. Nu e de mirat, dacă și în vremea slujbei inima lor umblă rătăcind cu mintea pe aiurea. Nu e de mirat dacă, în locul lui Dumnezeu, în cugetele lor stă lumea. Pentru aceasta, este de mare preț să încerci și să-ți pregătești inima de înainte, ridicându-ți mintea la Dumnezeu și cerându-i să fie cu tine în casa cea sfântă a sa.

Și acum, după slujbă, ce sunteți gata să faceți? Ușile se deschid și adunarea creștinilor se desface. Cum o pornesc acasă, îndată încep cu toții a vorbi despre lucrurile cele mai ușurele și de niciun preț. Auzindu-i, cu greu ar putea gâci cineva că puține clipe mai nainte au fost în casa de rugăciune. Dumnezeu este uitat, lucrurile cerești sunt puse la o parte, iar sămânța bună a cuvântului său e înădușită.

Sunt lucruri mult mai de preț în slujba dumnezeească, de care s'ar putea vorbi. Ați auzit o evanghelie, un apostol, o cazanie. Toate spun învățături înălțătoare pentru suflet. Ele vă pot da îndemn să vorbiți mult și cu folos. Ce-ați auzit Duminica trecută, nu mai auziți azi. Și ce-ați auzit azi nu mai auziți Duminica viitoare. Cu chipul acesta aveți un izvor de vorbă nesfârșit și cu care e bine să vă adăpați mintea vorbind măcar până acasă.

Așa făceau creștinii cândva, și erau mai voioși, mai mulțămiți, căci învățătura bună face și sufletul bun, iar omul care nu se hrănește cu ea este mai de grabă morocănos și parcă tot îi ninge și-i plouă.

Așa Fraților, toată săptămâna aveți destul timp de pus țara la cale. Măcar când eșiți din casa Domnului, mai puneți la cale și cele ale cerului, căci acestea vă sunt și cele mai folositoare pentru suflet.

Inchinarea adevărată a lui Dumnezeu cere ca nu numai

în unele părţi, ci în toate să fie împlinită. Ea ne îndeamnă să ne curăţim păcatele prin taina mărturisirii, iar împărtăşirea cu sfântul trup şi sânge pecetluieşte acest lucru, aducându-ne iar la legătura cu Mântuitorul, de care păcatele ne depărtase.

Mulţi creştini astăzi lasă în părăsire tocmai această parte care-i priveşte deadreptul. De aici ies o mulţime de rele. Omul care s'a deprins din vreme să-şi facă toate socotelile sale ştie cum trebuie să le rânduiască şi pentru viitor. Ştie unde a făcut rău, unde bine, ce trebuie să mai facă şi ce nu. Aşa e bunul gospodar, care se uită înapoi la ce a făcut şi de aci trage socoteală pentru viitor.

Tot aşa e cu creştinul. El trebuie să se întoarcă cu mintea înapoi, să vadă ce a făcut, unde a lucrat bine, unde rău, iar de aci să-şi ia hotărârea ca, cutare lucruri greşite să nu le mai facă, iar cele bune să le ţie înainte.

După cum gospodarul care nu-şi ţine rânduială în treburile sale este rău gospodar, tot aşa creştinul care nu se deprinde a-şi face socoteala faptelor sale şi a le spăla prin mărturisire pe cele rele, este un rău creştin.

Iată, deci, Fraţilor, preţul adevăratei închinări şi cum trebuie ea făcută. Puneţi rânduiala în toate faptele voastre şi fiţi creştini adevăraţi, care nu se joacă cu cele sfinte, ci din toate caută să tragă folos sufletului lor. Cum unii îşi întăresc trupul prin multă mişcare, aşa şi creştinul trebuie să se întărească la suflet prin lucrarea adevăratei închinări şi cinstiri a lui Dumnezeu.

Acum v'aţi lămurit ce înseamnă să ne închinăm cu duhul şi adevărul, cum a spus Mântuitorul Samarinencii. Cu inima şi cu tot sufletul să luăm parte la lucrările Dumnezeeşti din sfânta casă a Domnului, căci altfel suntem ca şi Evreii care puneau preţ numai pe cele din afară ale legii.

Dea Dumnezeu să fim mai inimoşi în adunările noastre cucernice! Dea Domnul să putem zice despre casa sa: cu adevărat locul Domnului este acesta. Uşa raiului pe pământ este ea pentru uşurarea şi mântuirea noastră. Amin.

Predică la Duminica orbului

Vindecarea sufletească a omului și munca neîncetată a creștinului în calea Domnului.

Eu trebuie să lucrez lucrurile celui ce m'a trimes pe mine cât este ziuă; vine noaptea, când nimenea nu mai poate lucra. Cât sunt în lume, sunt lumina lumii. Ioan 9, 4-5

Fraților,

Aceste cuvinte, luate din Sf. Evanghelie de azi, ne sună ca o poruncă: **Lucrați cât este ziuă, căci vine noaptea când nimenea nu mai poate lucra!** Mântuitorul le-a rostit mai înainte de a vindeca pe òrbul din naștere, arătând cu asta că, atâta cât este între oameni, trebuie să lucreze pentru a-i scoate din nevoile lor. Din pricină că Evanghelia care ne vorbește de această vindecare se citește în această Duminică, se cheamă ea **Duminica orbului.**

Dar prin asemenea cuvinte și lecuiri, Mântuitorul nu vorbește numai vremilor de atuncea și oamenilor pe care i-a vindecat, ci și nouă tuturor și vremurilor viitoare. Și tocmai aici este trebuință a le frământa cu mintea, pentrucă mult avem a învăța dintr'însele.

Intr'adevăr, dacă ar fi numai istoria aceasta a vindecării orbului, ar fi poate un lucru frumos de știut, dar care la urma urmei nu ne-ar ține nici cald, nici rece. Nu aici însă trebuie să ne oprim noi, ci trebue să le privim în

ceiace aceste lucruri ne vorbesc nouă. Şi dacă ne vom încorda ochii minţii ca să privim asta, putem fi încredinţaţi, că vom găsi multe învăţături de preţ şi folositoare.

Mai întâi trebuie să ştim, Fraţilor, că pe lume sunt orbi nu numai cu ochii aceştia din cap, ci mai mulţi încă orbii cu ochii minţii. Mântuitorul singur de multe ori ne-a vorbit de călăuzele oarbe, care nu ştiu să se călăuzească nici pe ei, nici pe alţii şi duc în groapă pe cei ce-i călăuzesc (Matei 15, 14).

Nu vedem noi în toate zilele atâţia oameni nenorocindu-se pentru păcatele lor! Unul, într'o clipă de ispită, se apucă şi pune mâna pe lucrul care nu era al lui. Dacă încercarea i-a izbutit, o mai încearcă şi azi şi mâne şi poimâne şi aşa mai departe. Dar dela început se poate vedea că lucrurile acestea nu pot sfârşi cu bine. Se pot lungi ani după ani fără a cădea în capcană, până când odată se sparge ulciorul, căci toate au un capăt.

V'aş întreba acum pe voi, Fraţilor, ce a fost acesta decât un om orb? A fost un om orb nu cu ochii, ci cu mintea şi cu inima. Doar din capul locului se putea vedea că aici au să ajungă lucrurile.

Altul dă în patima beţiei. Că de asta se ţin lanţ sărăcia şi boala şi creşterea proastă a copiilor şi prăpădirea întregii gospodării, — e limpede ca lumina, din începutul începuturilor. Apoi, dacă e aşa, de ce se ţine omul de dânsa? Numai fiindcă e orb şi nu vrea să vadă ceiace toată lumea vede.

Altul e o fire iute şi hărţăgoasă, nu sufere să-i stea altul împotrivă. Numai părerea lui vrea să iasă deasupra şi, dacă se întâmplă altfel, se ceartă şi se mânie. La ce se poate aştepta omul acesta decât la duşmănii, bătăi, ba chiar şi la vărsări de sânge! Asta e partea tuturor oamenilor de fire gâlcevitoare. Dar ce să faci dacă, unde nu-i cap, vai de picioare!

Tot orb e şi acesta, Fraţilor.

Şi astfel sunt pe lume tot felul de orbi. Aceşti orbi sunt toţi robii păcatului, fiindcă păcatul întunecă mintea şi înegreşte inima omului şi-l abate din calea cea dreaptă. Iar noi acuma, când am auzit Evanghelia orbului din naştere, trebuie să ne gândim mai mult la viaţa de toate zilele, pe care o mânjesc, o întristează şi o îngreuiază prin stricăciunea, neruşinarea şi dezmăţarea lor.

Dar, Fraţilor, Mântuitorul aduce vindecare nu numai orbului din naştere, ci şi tuturor acestora şi tuturor celor ce zac în păcate. Dacă tină a pus Mântuitotrul pe ochii orbului şi s'a vindecat, El pune până astăzi în inimile celor ce-l ascultă roua cuvintelor sale şi-i vindecă, după cum frumos spune Proorocul David: **Celce iartă toate fără-de legile tale, celce vindecă toate boalele tale** (Psalmul 103).

Insă, pentru a fi astfel curăţiţi şi vindecaţi, noi trebuie să venim la Dânsul şi să ascultăm cuvintele lui cu inimă supusă. Umiliţi trebuie să-l mărturisim ca pe stăpânul şi călăuza noastră, să ne aruncăm în braţele lui şi să ne arătăm următori neabătuţi ai învăţăturii sale. Dacă acuma sânt atâţia orbi care încurcă viaţa celor cinstiţi, vine tocmai de acolo că atât de puţin ascultăm de cuvintele Domnului.

Invăţătura Domnului Hristos este un izvor de uşurare şi fericire pentru viaţa omenească. Omul orb însă nu vrea s'o asculte, şi astfel sufere de greutăţile pe care singur şi le face.

Câte fiinţe sucite cuprinde în sine omenirea aceasta, se poate vedea din însăşi povestirea vindecării orbului din naştere. Când pe omul acesta, scos din noaptea orbirii, l-au văzut Evreii ceice se ţineau că sunt învăţaţi într'ale legii Domnului, n'au dat laudă lui Dumnezeu pentru această vindecare, ci au început a cârti că de ce l-a vindecat Sâmbăta, caşi cum măcar o clipă ar putea fi pentru om oprelişte de a face binele. Ci însuşi Domnul ne-a învă-

țat că fapta bună n'are sărbătoare, nici zile de odihnă, și deaceia oricând trebuie făcută.

Dar la asta nu luau aminte orbii din vremea sa, care se țineau că sunt învățați. Cu toate acestea nu învățau din fapta vindecării orbului ceiace era de învățat. Din pricina asta, îi și numește Mântuitorul: povățuitori orbi.

Dar dacă și ei au fost orbi, Fraților, și au rămas să zacă în păcatele lor, nu trebuie să facem și noi tot așa și să rămânem în păcatele noastre. Mântuitorul a venit să ne deschidă ochii, și i-a deschis pe ai atâtora care cu dragă inimă au venit la Dânsul și l-au ascultat, căci El zice către acelaș orb vindecat: **Spre judecată am venit în această lume, ca ceice nu văd să vadă, și ceice văd să fie orbi** (Ioan 19, 39). Se înțelege că Domnul Hristos nu va orbi ochii nimănui, iar dacă El spune aici că a venit pentruca ceice nu văd să vadă, și ceice văd să fie orbi, înseamnă că prin El se va vădi că mulți din ceice se țin că văd sunt orbi de-a binelea. Aceștia sunt ceice se bizuie în puterile și înțelepciunea lor și nu dau ascultare cuvintelor Domnului. Dar tocmai prin ei se va lămuri mai bine că, îndărătnici fiind la chemarea Mântuitorului Hristos, mai rău vor zăcea în păcate. Astfel au fost și Evreii care cârteau împotriva Domnului și, îngâmfați cu înțelepciunea lor, nu voiau să ia aminte la ce li se spunea de Mântuitorul Hristos. Pentru aceia, când El cuvânta că a venit pentruca ceice nu văd să vadă, și ceice văd să fie orbi, îndată sări ca ars unul dintre Evreii trufași și zise: **au doară și noi suntem orbi?** (Ioan 9, 04). La care Mântuitorul îi răspunse cu liniște: **De ați fi orbi, nu ați avea păcat; iar acum ziceți: Vedem; pentru aceasta rămâne păcatul vostru** (Ioan 9, 41).

Acest răspuns, Fraților, e foarte limpede și înseamnă următoarele: Voi ziceți că nu sunteți orbi și înțelegeți; foarte bine, dar dacă vedeți și pricepeți, și tot cu fățărie faceți cele ale Domnului, mai mare osândă veți avea. Asta

însă se potriveşte cu ceiace Mântuitorul a spus către apostoli: **De nu aş fi venit şi nu aş fi grăit lor, păcat nu ar avea; iar acum nu au cuvânt pentru păcatul lor** (Ioan 15, 22).

Şi acum, Fraţilor, lăsând pe Evrei cu păcatele lor şi căutându-ne de ale noastre, să ne uităm la aceia că şi între noi sunt mulţi orbi, după cum am văzut. Dar cuvânt de iertare nu vom avea, pentrucă Domnul ne grăieşte neîncetat prin Evanghelia Sa, pe care şi azi am auzit-o, şi ne desfăşoară ca un câmp înaintea ochilor, care sunt păcatele şi care drumul plăcut lui Dumnezeu, pe care trebuie să călcăm. Acuma, dacă cineva, cu toate cuvintele Domnului şi toate înştiinţările Bisericii, stăruieşte încă în apucăturile cele rele, nu va avea cum să-şi dea îndreptările, pentrucă Domnul îi va spune şi lui, caşi Evreilor: de n'aş fi venit şi nu ţi-aş fi grăit, n'ai avea păcat; acum însă el te apasă şi n'ai cu ce să-ţi uşurezi vinovăţia.

Drept aceia, Fraţilor, trebuie să înţelegem că, de suntem în orbire, la îndemână ne sunt toate mijloacele pentru a vedea, şi ele din belşug ne sunt date în învăţătura Mântuitorului Hristos. Şi, de sunt între voi oameni cufundaţi în grele păcate, în năravuri rele, care îi nenorocesc şi pe ei şi pe alţii, trebuie să ne silim cu toţii a-i îndemna şi lumina, a le vorbi cele ale vieţii plăcute lui Dumnezeu şi astfel a-i trage către Domnul.

Şi lucrul acesta, Fraţilor, de deschidere a ochilor noştri şi a altora, trebuie să-l facem cât suntem în putere, cât putem lucra, cât suntem în această viaţă, căci zice Mântuitorul: **Eu trebuie să lucrez lucrurile celui ce m'a trimes, cât este ziuă; vine noaptea, când nimenea nu poate lucra.** Deci, dacă Mântuitorul zicea că trebue să facă lucrurile Tatălui în scurtul timp cât a fost între oameni, şi noi trebuie să ne gândim că viaţa e scurtă şi că măcar atât cât ne este dat să trăim, să nu risipim zilele cele frumoase, abătându-le din calea Domnului. Vor veni vre-

muri poate când ochii ni se vor deschide şi am dori să începem altă cale de viaţă, dar puterile nu ne vor mai ajunge. Câţi oameni nu vor fi văzut într'un târziu greşalele făcute şi vor fi voit din toată inima să apuce alt drum, dar viaţa era la capăt!

Să nu fie cu noi tot aşa, Fraţilor! Să lucrăm lucrările Tatălui Ceresc câtă vreme avem putinţa a le face, câtă vreme putem îndrepta ce am greşit. Cât suntem în această lume, trebuie să ne arătăm ca fiinţe vrednice ale Bisericii lui Hristos şi ca nişte luminători ai legii Domnului să strălucim. Va fi spre lauda noastră şi înfrumuseţarea vieţii pământeşti. Amin.

Predică la Joia Inălțării

Despre Testamentul Domnului Hristos către urmașii săi de a-i răspândi numele și învățătura.

Datu-mi-s'a toată puterea în cer și pe pământ. Drept aceia, mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, și învățându-le să păzească toate câte am poruncit vouă. Și iată, eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului.
Matei 28, 19-20.

Iubiți frați întru Hristos,

Deseori, adunându-ne în casa Domnului, am urmărit faptele minunate ale Mântuitorului nostru Hristos între oameni și am simțit în sufletul nostru toată puterea vorbelor și faptelor Sale. L-am văzut milostivindu-se de suferințele oamenilor, ușurându-i de boale, curățindu-i de păcate, luminându-le calea vieții și mintea, cum să trăiască plăcut lui Dumnezeu și să nu mai păcătuiască. Și am simțit toate acestea, Fraților, nu numai ca făcute unor oameni străini, la care ne uităm cu mirare, ci ca făcute și nouă înșine. In adevăr, dacă am văzut pe cel păcătos curățindu-i-se păcatele și îndreptat fiind de Domnul, ne-am simțit și pe noi păcătoși, apăsați de mulțimea poticnirilor încercate în viață că n'am mers pe calea cea dreaptă a

Domnului nostru. Şi, ca şi păcătosul de odinioară în faţa Stăpânului a toate, ne-am simţit amărâţi şi umiliţi, înduioşaţi în sufletul nostru şi dorind uşurare şi iertare. Dar ne-am simţit mângâiaţi cu inima şi încredinţaţi de iertare în adâncul cugetului nostru, căci, după cuvintele psalmului (103), **îndurat şi milostiv este Domnul, îndelung răbdător şi mult milostiv. Mila Domnului din veac în veac spre ceice se tem de Dânsul, spre ceice păzesc legământul său şi-şi aduc aminte de poruncile lui ca să le face pre ele.**

Astfel, uitându-ne la ce a lucrat şi îndreptat Domnul pe pământ, noi nu stăm numai ca privitori reci şi neînţelegători, ci ne alăturăm cu sufletul, ne învăţăm dela ele şi părtaşi ne facem binecuvântărilor Mântuitorului. Acesta e folosul nostru, Fraţilor, că ne adunăm şi luăm aminte cu priceperea şi cu inima la cele ce a întocmit Mântuitorul spre a îndrepta viaţa omenească pe o cale cinstită şi plăcută lui Dumnezeu.

Dar iată-ne ajunşi la ziua când se încheie cu această viaţă a Mântuitorului pe pământ, când El se înalţă spre înălţimile cerului, iar noi rămânem singuri! Deci lăsatu-ne-a Domnul nostru copii orfani, rămas-am lipsiţi de Mântuitorul cel cu chip blând, spre care să ne uităm, cum ne-am uitat până acuma şi ne-am învăţat dela Dânsul şi am găsit odihnă sufletelor noastre?

Nu, Fraţilor, Mântuitorul nostru nici nu ne-a părăsit, nici n'a plecat fără a purta grijă de noi; nu ne-a lăsat copii orfani. El ne-a lăsat testament sfânt care ne leagă de lucrul său şi ne făgăduieşte că va fi totdeauna lângă noi la îndeplinirea lui.

Aceste testament sunt tocmai vorbele cu care am început astăzi cuvântarea mea: **Mergând învăţaţi toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh şi învăţându-le să păzească toate câte am poruncit vouă. Şi iată, eu cu voi sunt în toate zilele până la sfârşitul veacului.**

De folos va fi pentru noi în această zi să ne îndeletnicim mai deaproape cu înțelegerea acestor cuvinte care cuprind arătarea celei din urmă dorințe și voințe a Mântuitorului mai înainte de a se despărți de apostolii săi.

Deci, cu minte trează și cuget deschis, apropiindu-ne de aceste cuvinte, pe care le-am numit testamentul Mântuitorului către apostolii săi și către noi, ce vom găsi în ele?

Unii ar putea spune: da, frumoase și mărețe cuvinte, vrednice de gura Dumnezeescului Invățător care le-a rostit, dar cine să le împlinească? Ele nu sunt munca unui om, ci a unui uriaș, căci cine să poată merge în toată lumea să împrăștie ca o sămânță scumpă numele Domnului? Un general se înțelege că n'ar putea spune unor soldați: duceți-vă și-mi câștigați cutare bătălie, pentrucă n'ar isprăvi nimica. Cum dar noi, niște oameni nepregătiți, să putem câștiga o lume întreagă, să întoarcem cugetele oamenilor către Domnul Hristos? Și cum putut-a Mântuitorul să spuie aceste cuvinte către apostolii săi, care nu erau decât niște bieți pescari neînvățați?

La acestea ce să răspund, eu, vestitor al cuvântului său?

E adevărat că lucrul e peste măsură de greu și trece de puterile omenești. Dar tocmai aici, Fraților, avem pricină a lăuda pe Domnul nostru și a ne lega cu sufletul de lucrul său. In adevăr, dacă este ceva de preț în om și-l ridică peste toată făptura, e tocmai aceia că Domnul ne-a ales să fim cu dânsul împreună lucrători în ogorul său. Aici se vede cinstea cu care Dumnezeu a încununat și a înălțat pe om, după cuvintele psalmului (8): **Cu puțim mai mic decât îngerii l-ai făcut, cu cinste și cu mărire l-ai încununat.**

Da, Fraților, în testamentul Mântuitorului către apostoli și către următorii numelui său e un lucru greu, din cale afară de greu, dar e lucru care te cinstește și te înalță. Tocmai într'însul se vede că omul e făptura după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, și nu făptură fără cuvânt.

Ce-au făcut apostolii cu porunca Domnului? Ei, măcar că erau săraci și neînvățați, au primit-o cu inimă vitează, fără șovăială și au făcut să răsune numele Domnului în tot pământul. Deși săraci și dezarmați, dar ei nu erau singuri, nu era ca și cum ai trimete pe cineva la muncă grea și l-ai lăsa la puterile lui. Ci Duhul Domnului îi însoțea și-i întărea în izbânzile ca și în suferințele lor. Căci dacă Mântuitorul le-a spus:**Mergând învățați toate neamurile,** le-a spus, pe dealtă parte, și: **Iată, eu cu voi sunt în toate zilele până la sfârșitul veacului.** Tocmai această încredințare vie, că Domnul lucrează împreună cu dânșii și e alăturea cu dânșii, nevăzut, e ceeiace le-a dat inimă a îndeplini cu vitejie lucrul Invățătorului lor.

Și ceiace, de asemenea, îi împingea la lucru și nu le dădea odihnă, era că asupra lor apăsa o mare răspundere. Intrând Domnul Hristos prin Inălțare în lumea nevăzutului, ei au rămas pe pământ înlocuitorii lui. Ei sunt cei ce trebuie să meargă și să întindă împărăția sa până la marginea lumii. Dacă ei nu vor lucra, popoarele rămân în întuneric. Domnul nu se duce singur la îndepărtatele neamuri păgâne spre a le aduce vestea cea bună a legii sale; El are pentru aceasta pe slujitorii împărăției lui. Și, iarăși, Domnul cercetează pe văduve și pe orfani, pe cei în obezi și pe cei căzuți pe câmpurile de bătaie. Și pe cei scurși de băutură ori ferecați în lanțurile ticăloșiei îi cercetează pe toți, dar nu singur; ci prin ucenicii săi Domnul învață, îndreaptă, vindecă și întoarce pe cei căzuți dela calea adevărului.

Toate bune acuma; dar, dacă apostolii au alergat în lung și în larg, au botezat și învățat, este aceasta datorie și pentru noi? Și, dacă este datorie, cine dintre noi neputincioșii are tăria apostolilor de a părăsi și casă și masă și a se avânta în largul lumii peste țări și mări, botezând și învățând?

Intr'adevăr că ar fi greu lucru, Fraților; dar nimenea nu vă îndatorează la el, fiindcă acesta nu e lucru pentru

toți. Altfel trebuie s'o întoarcem spre a vedea unde suntem cu toții datori.

Prețul învățăturii creștine stă într'aceia, Fraților, că ea se potrivește pentru toate împrejurările vieții noastre și pretutindenea omul găsește îndrumare și luminare într'însa. Felul cum a fost gândul Mântuitorului se ivește lămurit pretutindenea, așa că omul nu e apăsat de îndoială neștiind ce să facă.

Acuma, pentru noi este limpede că Mântuitorul n'a stricat sate și orașe pentru a trimete toată lumea să se boteze. El a întemeiat o împărăție însă, și la întărirea acestei împărății putem lucra cu toții, fiecare pe unde ne aflăm. Astfel porunca Mântuitorului către apostoli e poruncă și pentru noi, fiindcă, măcar că nu e nevoie să cutreierăm lumea și să botezăm, avem fiecare destul loc în cercul mic al vieții noastre unde să putem învăța pe alții cele ale Impărăției lui Dumnezeu și să le îndreptăm privirile spre calea dreaptă și cinstită a vieții.

Mântuitorul ne cheamă și ne leagă și pe noi de lucrul său, și noi trebuie să fim gata a lucra, dacă suntem adevărați creștini și închinători ai lui. Sunt destule locuri unde el nu vine, unde împărăția sa n'a ajuns, unde Duhul său nu găsește intrare, unde viața bine plăcută lui Dumnezeu și credința și inima curată nu se află, dacă noi tăcem și nu socotim de datoria noastră să punem umărul la lucrul Domnului. Câte case pline de copii răi, nesupuși, care fac amărăciunea părinților, câți părinți care nu știu să dea o creștere creștinească copiilor lor, câți stăpâni haini și nedrepți, neplătind slugilor și lucrătorilor dreptul lor, câte slugi necinstite și hoațe, câți lucrători leneși și îndărătnici, —oare către toți aceștia, care trăiesc în vecinătatea noastră, nu avem noi a spune o vorbă de viață creștinească? Peste noi toți, ceice ne numim cretșini, apasă răspunderea relelor care sunt, pentrucă Mântuitorul pe toți ne-a legat la lucrul împărăției sale, și, mult-puțin, fiecare este în sta-

re a face ceva. În fiecare zi ne rugăm: **vie împărăția Ta**, dar degeaba ne rugăm, dacă singuri nu ne simțim legați de lucrul Mântuitorului și nu lucrăm înșine ca această împărăție să vie. Mântuitorului înălțat la ceruri îi trebuie mijlocitori pentru a tocmi lucrul său pe pământ, și acești mijlocitori pot fi fiecare creștin. Prin voi, tați și mame, vrea Domnul nostru Iisus Hristos să vie la copiii voștri. Vorba și purtarea voastră sunt drumul prin care El vrea să pătrundă în inima și viața copiilor voștri. Dacă voi nu îndepliniți această slujbă, poate că în copilăria și viața lor nu vor ajunge să cunoască și să se închine la numele sfânt al Domnului Iisus. Și iată iarăși împrejurul nostru țări pe care Mântuitorul ar dori să le ia în stăpânire, dar care rămân departe de Dânsul, dacă noi ne lenevim a lucra. Și aceste țări nu sunt niscaiva pământuri depărtate, la care ar trebui să pornim cu căruța sau cu drumul de fer; nu, ci sunt înseși sufletele care stau în lipsă împrejurul nostru, pentrucă sufletele sunt tocmai ca niște țări, ca niște pământuri în care Domnul vrea să lucreze.

Astfel, sunt inimi pe care Domnul Hristos ar vrea să le ridice spre o credință veselă, dar care nu ajung la dânsa, dacă noi stăm alături de ei mici la suflet și nepăsători; sunt răni pe care El ar dori să le lege și să le lecuiască, dar care rămân sângerând, dacă mânile noastre stau leneșe la lucru; sunt săraci pe care El ar dori să-i îmbrace și să-i hrănească, dar pe care învârtoșirea multor nimi nu-i vede; sunt suflete amărâte, și cărora un cuvânt al nostru le-ar face bine, dacă le-am șopti la ureche; sunt oameni care merg spre perzanie și pe care Iisus ar vrea să-i înștiințeze și să-i întoarcă, dar noi nu-l ascultăm spre a îndeplini lucrul său. Insfârșit, fiecare să se uite împrejurul său, la cunoscuții săi, să se cerceteze singur, și va găsi locuri unde cuvântul Domnului nu e ascultat, unde viața e petrecută în stricăciune, unde, în loc de calea vieții, găsim umbra morții. In

toate aceste locuri, Fraților, e câmp de lucrat pentru noi, și Domnul așteaptă să-l vestim pe dânsul ca Domnul împărăției după care oamenii trebue să-și rânduiască viața.

Acum ar putea zice cineva: apoi cum? Lucrul Domnului atârnă de slabele noastre puteri?

Nu Fraților, căci Mântuitorul însuși ne spune: **iată eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului.** Ci celce se ostenește la lucrul Domnului simte într'însul puterea de sus întărindu-l și călăuzindu-l. Nu suntem singuri la lucru, căci Mântuitorul este în toate zilele cu noi, stând într'ajutor celor ce îndeplinesc lucrul împărăției sale.

De-ar fi fost numai la puterile lor, bieții apostoli nu s'ar fi avântat la un lucru peste puterile omenești, că ar fi fost o nebunie și a-l gândi. Zice însă Sfânta Evanghelie: **Iar ei eșind, au propoveduit pretutindenea, Domnul împreună lucrând** (Marcu 16, 30).

Astfel, Fraților, încredințați că Inălțarea Domnului către Părintele său nu este o despărțire de noi, să luăm inimă și să sorbim putere spre a îndeplini voioși poruncile legii sale. El ne cheamă și ne așteaptă să spunem vorba noastră fără încunjur și să punem vitejește mâna la lucru acolo unde vedem că frați de ai noștri sunt cu inima departe de dânsul și lipsiți în viața lor de steaua călăuzitoare a legii creștinești. Și acest lucru trebue să-l facem cu atât mai multă căldură, cu cât suntem încredințați că, la îndeplinirea lui, nu suntem numai câțiva oameni răzleți, ci îndărătul nostru stă însuși Acel care a zis: **Datu-mi-s'a toată puterea în cer și pe pământ.** Lui nimic nu-i poate sta împotrivă și cu numele lui vom izbândi pretutindenea. Pentru că **a lui este împărăția și puterea și mărirea în veci. Amin.**

Predică la Duminica Sfinților Părinți.

Despre dărnicie.

Darul dării dinaintea a tot cel viu să nu-l oprești.
Isus Sirah, 7, 37.

Fraților,

Aceste cuvinte le găsim în Sf. Scriptură. Ele ne spun că darul este plăcut oricărui om și de aceia să ne deprindem și noi a-l face. Indemnul acesta niciodată nu e mai potrivit decât în această zi, pe care Biserica o numește Duminica Sfinților Părinți. Intr'adevăr, cine pe lume a fost mai darnic decât Sfinții Părinți, care au fost fala și lauda Bisericii? Ei au fost totdeauna cu mâna largă și deschisă, nesocotind că pot avea vreo mulțămire din stăpânirea unor lucruri, până nu vor bucura cu dânsele și pe alții.

Când omului muncitor i-au ieșit toate în plin, inima sa saltă de bucurie și simte nevoie să o împărtășească cu altul. Dar numai cu vorbe nu-ți ajungi ținta întotdeauna. Când vorba ta ai însoțit-o însă cu un dar cât de mic, atunci o dulceață intră în sufletul omului căruia i l-ai trimes, o mulțămire se vede pe fața sa, și cu dânsa și bucuria.

Noi nu trăim singuratici prin munți și păduri. Suntem oameni care trăim adunați în sate și orașe. Nu putem avea bucurie deplină până n'o împărtășim și altora și nu putem să ne bucurăm de vreun folos sau câștig, până nu îndulcim și pe alții dintr'însele.

Se pare că ne putem bucura şi singuri, dar nu se poate tăgădui că, atunci când ai dat şi altuia, bucuria şi mulţămirea e îndoită. Ia închipuiţi-vă voi sărbătorile Naşterii Domnului, când toată creştinătatea se bucură, că ar fi serbate numai într'o familie. Mai poate fi bucuria tot aşa de mare ca atunci când o serbează toţi? — Fără îndoială că nu. Dacă am fi printre păgâni în astfel de sărbători, am simţi puţină bucurie, fiindcă n'am mai vedea şi pe alţii care să se bucure împreună cu noi. Deci bucuria adevărată este aceia care se răspândeşte la toţi, nu numai la unul.

Aşa au făcut Sfinţii Părinţi, Fraţilor. Ei şi-au luat sarcina de a răspândi bucuria şi mulţămirea între oameni. Ei nu s'au simţit pe deplin veseli de ceva până când n'au înveselit şi pe alţii împreună cu dânşii, iar când noi serbăm azi ziua lor, despre ce s'ar cuveni oare să vorbim decât despre aceia ce râspândeşte multă bucurie printre oameni, adică despre dărnicie!

Când despre un om auzi că e darnic, îndată îţi faci în minte chipul unui om plin de bune însuşiri. In omul pornit spre dărnicie vezi dulceaţa inimii, dragostea pentru alţii, mulţămirea de sine, veselia care creşte din veselia adusă altora prin dărnicia sa. Aşa de bune sunt urmările dărniciei, că s'au văzut oameni duşmănoşi şi spumând de mânie, care apoi s'au îmblânzit prin dărnicia celui duşmănit. Şi nu atât preţul darului bucură sau veseleşte, ci bunăvoinţa, dragostea şi neuitarea celui care îţi face darul.

Aţi văzut copii supăraţi, pe care nu-i mai puteai împăca cu nimic. Ii dăruieşti cu te miri ce, cu un măr, cu o jucărie, şi îndată îi vezi cum le râde buza. Şi aşa de adevărat este că mari şi bune sunt urmările dărniciei, încât, în timpurile de mai înainte, şi chiar acum, dregătorii cei mari, când cereau unii dela alţii să-şi dea vreun ajutor, însoţeau cererea cu darul. Mulţămirea ce o făceau celui ce primea darul, ajuta ca mai degrabă să li se împlinească cererea.

Şi azi oare nu e tot aşa, Fraţilor? Dărnicia e ca un fel

de vrajă, care mai alungă răceala din inimile oamenilor şi-i duce la simţiri mai prieteneşti. Ea este un foc care arde în unul şi încălzeşte şi pe ceilalţi. Pentru aceasta oamenii darnici au fost în totdeauna iubiţi şi cinstiţi, căci ei dovedeau că în pieptul lor bate o inimă plină de bunătate şi veselie, care nu era întreagă, dacă nu o împărtăşeau şi altora.

Şi Mântuitorul s'a arătat cu o inimă peste măsură de largă şi binevoitoare. Ori-de-câte-ori cetim sau auzim despre dărnicia sa, o dulceaţă cerească se varsă în inima noastră. Sf. evanghelist Matei ne spune că multă lume asculta învăţăturile Domnului Hristos şi, făcându-se seară, i s'a făcut milă de popor, că oare cum se vor întoarce, că unii erau osteniţi şi de departe şi vor cădea pe drum. Atunci a poruncit apostolilor să-i ţie şi să le dea ei de mâncat. Apostolii au împărţit cât aveau, 5 pâini şi 2 peşti, şi atunci s'a întâmplat minunea cea mare a Mântuitorului, că numai cu atâta a săturat peste 5.000 de oameni.

Dar noi altceva vrem să spunem prin asta, Fraţilor. Vrem să vă spunem ce inimă a arătat Mântuitorul, că a arătat o dărnicie fără seamăn, când a făcut aceasta. Iată pentru ce am spus că dărnicia sa varsă în suflet o dulceaţă cerească.

Dar vedeţi, ceiace face mulţămirea darului nu e chiar darul, ci bunăvoinţa celui ce ne-a dăruit. Pentru aceasta nu este dar făcut cu ciudă, iar cine nu-l face cu toată inima, acela nu este dar.

Am să vă dau o pildă: cui se cuvine să dăm mai întâi dintr'al nostru, decât celui dela care avem toate? Acest lucru s'a făcut dela începutul lumii. Omul, drept mulţămire că tot ce are e dela Dumnezeu, lui îi ducea cel mai bun dar. Nu doar că Dumnezeu ar mânca darul său, dar aceasta dovedeşte mai bine că preţul darului nu e în dar, ci în inima celui care îl aduce. Ei iată, doi fii a avut la început Adam: Cain şi Abel. Cain lucra pământul, iar A-

bel era păstor. Ei aduceau dar lui Dumnezeu. Cain însă, ca om zgârcit și rău la inimă, aducea cele mai stricate roade, Abel aducea oile cele mai grase. Ei ardeau darurile lor, fumul însă dela darul lui Cain, fiindcă nu era cu toată inima, se târa pe pământ, cel dela darul lui Abel însă, se suia frumos în sus. Astfel arăta Dumnezeu unuia mulțămirea, altuia nemulțămirea sa.

Vedeți dar, Fraților, că puterea darului o face inima celui care dăruiește și că din dar se cunoaște de multe ori inima, cu care ai dat. Unii vor să facă pe darnicii, dar dăruiesc, cum făcea Cain, mere putrede. Dragostea acestora însă nu se suie până la inima omului, ci se târâie pe jos ca fumul lui Cain.

Trebuie să dăruiești, nu din deșărtăciunea de a te arăta darnic în fața oamenilor, ci din pornirea bună a sufletului de a bucura și pe altul prin lucrul tău. Bucuria care stă numai în inima ta nu e întreagă, ci trebuie să treacă și pe la alții.

Aceasta este cea dintâi chezășie a darului: de a veseli și pe ceilalți semeni ai tăi.

Ceiace făcea Abel, Fraților, de dădea oile cele mai grase jertfă lui Dumnezeu, a rămas până astăzi. Și bunul creștin niciodată nu se împărtășește din ceva, până nu a adus mai întâi lui Dumnezeu.

Aici este însă un mare lucru. Nu cumva să începem a aduce numai din obicei. Să nu ne piară din minte niciodată pentru ce aducem mai întâi lui Dumnezeu.

Creștinul, când culege cele dintâi roade: mere, struguri sau când taie faguri, aduce mai întâi lui Dumnezeu. Știți însă pentru ce aceasta? — Pentru a arăta că dela Dumnezeu avem toate. E ca și cum am zice: Tu mi-ai dat, Doamne, Ție ți se cuvine cel dintâi. Este mărturisirea noastră de fii supuși ai lui Dumnezeu. Cu această simțire trebuie să aducem înaintea lui orice dar, căci, dacă o faci numai din obicei, ele își perd prețul lor.

Despre aceste daruri ne învață Mântuitorul să le facem cu dragostea în suflet. El ne spune: Când aduci darul tău la biserică și-ți aduci aminte că ești certat cu fratele tău, du-te mai întâi de te împacă cu el, și apoi adu-ți darul la altar (Matei 5, 23-24).

Aceasta înseamnă tot ceiace v'am spus, că numai inima curată aduce daruri curate, și tot cel cu ura în suflet nu poate aduce un adevărat dar.

Chiar și în vorbirea de toate zilele, vorba de „dar" este împreunată cu acea de: bucurie. Când, de pildă, zice cineva despre altul, l-a dăruit cu un copil, ce înseamnă asta? — Că i-a adus oarecare bucurie, că Dumnezeu i-a făcut dar un copil, care-ı va fi spre fericire.

Dărnicia, Fraților, se arată către Dumnezeu și către oameni. Ați văzut ce ne învață Mântuitorul despre dărnicia către Dumnezeu, când omul își aduce darul său la biserică. Din nenorocire, azi mulți, nu numai că nu-și aduc darul, așa cum cere Mântuitorul, împăcat cu toată lumea, dar nu-l aduc de loc. Este trist că oamenii uită izvorul vieții, de la care ne vin toate și, când se îndulcesc din darurile pământului, nu se gândesc mai întâi la Dumnezeu și că lui trebue să-i aducă întâi.

Cu aceiași mișcare de inimă ca spre Dumnezeu, dărnicia trebuie să se arate și între oameni. Dar aci lucrul e și mai trist. Legăturile dintre oameni s'au înăsprit. Rar se văd inimi largi și mâni deschise, care să-și câștige dragostea altora prin dărnicia lor.

Avem pilde frumoase din trecut care ne stau înainte ca icoane ale dărniciei. Avem Biserici și spitale vechi, ridicate de suflete mari, care vedeau că datoria omului este să arăte că n'a trăit degeaba pe pământ. Au clădit biserici unii pentru vindecarea sufletului, alții spitale pentru tămăduirea trupului. Dar câți se mai gândesc oare la ceice le-au ridicat? — Puțini de tot.

Apoi nu e păcat? Când cineva îţi dă un pahar de apă, trebuie să-i mulţămeşti, şi când îţi dă putinţa să-ţi vindeci trupul şi sufletul, nu zici nimic? In vecii vecilor ar trebui lăudate acele inimi darnice, care s'au gândit că nu se pot bucura decât bucurând şi pe alţii.

Ei Doamne, dar cât de rar e acest lucru! Iese omul din spital şi nu se mai gândeşte de loc la inima ce a pus început spitalului. Iese omul din biserică şi nu zice o vorbă de laudă şi mulţămire pentru cel ce l-a învrednicit să se adăpostească în casa lui Dumnezeu!

Nu e bine, Fraţilor. Dărnicia azi s'a cam rărit. Noi trebuie s'o ridicăm în slavă, fiindcă înveseleşte viaţa de toate zilele. Altfel te pomeneşti că-i uităm şi numele. Să ne aducem aminte de Sfinţii Părinţi, a căror amintire o serbăm azi. Să ne încălzim la focul care ardea în inimia lor.

Omul care se închide ca să nu mai pătrundă nimenea la dânsul, nu poate fi iubit. El calcă legea pusă de Dumnezeu în sufletul omului de a trăi în apropiere unii cu alţii, şi apropiere nu numai cu trupurile, ci şi cu sufletele. După cum nu poate fi petrecere frumoasă singur fiind, tot aşa petrecerea sufletească stă în apropierea sufletelor.

Deci, Fraţilor, să nu lăsăm în neîngrijire ceiace strânge legăturile dintre oameni. Să fim cu inima largă şi mâna deschisă, după puterile fiecăruia, fiindcă dărnicia are puterea de a ne apropia şi înfrăţi unii cu alţii. Numele celor ce au fost darnici sunt neuitate şi lăudate, pentrucă ei au lucrat să strângă legăturile dragostei între oameni, căci nimic nu este mai bun, decât numai a trăi fraţii împreună (Psalmul 132), zice Sf. Scriptură, şi noi fraţi suntem în numele Domnului nostru Iisus Hristos. Amin.

Predică la Duminica Pogorârii Sfântului Duh.

Prin viața noastră trebuie să mărturisim pe Hristos

Voi veți fi marturii mei în Ierusalim și în Iudeia și în Samaria și până la marginile pământului.
Faptele Apostolilor 1, 8.

Fraților,

Vreme de un an de zile, Biserica întinde înaintea fiilor săi tot șirul învățăturilor și faptelor Domnului nostru și a Sfinților săi. Și face aceasta pentruca dintr'însele să ne învățăm și noi și nă ne facem vrednici închinători ai Domnului nostru și călcători pe urmele Sfinților.

Din acest șir de fapte, Fraților, sfârșim acum cu cele mai însemnate. Căci creștinătatea încheie azi drumul lung care se întinde dela nașterea Mântuitorului și până la data când Apostolii au eșit în lume să vestească numele său. După simțirile curate care ne-au străbătut în vreme de iarnă la venirea Domnului Hristos în lume; după frumusețele Botezului, când Domnul se pregătește să avânte între oameni puterea tainică a cuvântului său; după durerile Patimii și tresăltarea de bucurie la scularea sa din morți, în sfârșit, după intrarea în mărirea Părintelui său prin Inălțarea la Ceruri, — creștinătatea încheie cu cel

din urmă popas, care este sărbătoarea aceasta numită a Duminicii celei Mari, sau a Rusaliilor. Aci, ca omul care a străbătut un şir lung de învăţături şi se simte acuma înarmat la lucrul pentru viaţă, îşi încordează şi creştinătatea ochii şi priveşte înapoi la lungul drumului străbătut.

Ce are de făcut acuma? La această întrebare, în lumini de foc i se înfăţişează ochilor cuvintele Domnului când s'a despărţit de Apostolii săi: **Voi veţi fi marturii mei în Ierusalim şi în toată Iudeia şi Samaria, şi până la marginile pământului.**

Câtă putere este, Fraţilor, în aceste cuvinte şi cât de mult ne umplu de cutremur! Dar nu de cutremurul fricii ne umplem, ci de măreţia acestei sarcini pe care Domnul Hristos o pune pe umerii noştri.

Dacă cineva ne-ar încredinţa o treabă însemnată, ne-am simţi măguliţi de încrederea care a pus-o în noi. Dar cu atât mai mult trebuie să ne simţim cinstiţi şi măguliţi, când ne gândim că Mântuitorul ne-a încredinţat nouă această sarcină, de a fi marturii săi pe pământ.

Şi cum avem noi a fi marturii săi? Vom fi marturi, Fraţilor, îndeplinind în aşa chip poruncile Domnului nostru, incât tot celce se va uita la noi să zică: cu adevărat Dumnezeească învăţătură este aceasta; uite cât de plăcut şi de minunat făţuieşte ea viaţa celor ce se închină lui Iisus Hristos! Intr'adevăr, nu este dovadă mai puternică despre vrednicia unei învăţături, decât văzând-o cum curăţă şi preface şi poleieşte traiul omului. După cum puterea unui leac se vădeşte prin aceia că, odată înghiţit, întăreşte şi însănătoşează trupul, tot aşa vrednicia unei învăţături se dovedeşte prin îndreptarea pe care o aduce în viaţa omului.

In chipul acesta, Fraţilor, avem noi a fi marturi ai Domnului nostru, adică ducându-ne viaţa astfel, încât să fie o oglindire adevărată a învăţăturii Celui ce ne-a dat-o; să se cetească legea creştină, nu în cărţi, ci în înseşi vie-

țile noastre. Astfel noi cu aceia mărturisim că credem în Domnul Hristos și-l urmăm, dacă facem voia lui. Așa a înțeles și El când s'a despărțit de apostoli: El a vrut ca urmașii lui să fie oglinzi vii ai învățăturii sale.

Sfinții Apostoli așa au și fost. Ei au urmat Domnului cu o credință de fer și au dat dovada cea mai strașnică pe care o putem da: Și-au dat viața mărturisind pe Domnul. Sf. Apostol Iuda moare ciuruit de săgeți, Sf. Andrei e țintuit pe o cruce strâmbă. Sfântul Petru e răstignit cu capul în jos, Marelui Apostol Pavel i se tae capul, Sfântului Ioan Botezătorul i se tăiase mai nainte, Sfântul Ștefan a fost ucis cu petre, în sfârșit, Sfântul Iacob, care era vlădică în cetatea Ierusalimului, a fost și el ucis.

Dacă dela vremea Apostolilor trecem la Sfinți, îi găsim și pe ei marturi adevărați ai Mântuitorului, îndeplinind cu credință poruncile, și prin pilda lor trăgând și pe alții în staulul Domnului. Ei au fost niște mărgăritare vrednice de numele Celui la care se închinau, Sfinți **de care nu era lumea vrednică**. (Evrei 11, 38), după cum îi numește Apostolul; prin multe prigoniri au îndeplinit poruncile Domnului, dar le-au îndeplinit. Cu viața lor ei erau marturi ai Domnului, încât zmulgeau lauda până și a dușmanilor lor. Astfel, un învățat păgân, Libanius, care se uita cu ochi răi la creștini, a trebuit să mărturisească despre Antuza, mama Sfântului Ioan Gură-de-Aur: „Ce mame au creștinii!“ [1]). Deci, purtările lor, călăuzite de învățătura Domnului, erau ca o înștiințare și mărturisire către toți că vrednică trebuie să fie legea lui Hristos, dacă este în stare să facă așa oameni. Prin faptele lor, Sfinții de care lumea nu era vrednică, arătau cât de înalte, curate și cinstite sunt căile deschise de Domnul pentru viața noastră.

Dar au trecut acele timpuri, Fraților, și au venit cele de azi în care nouă ne cade sarcina de a fi marturii Domnului. Triste sunt aceste timpuri, Fraților, pentrucă departe suntem noi de a oglindi în viața noastră învățătura

Domnului! Noi ne numim creştini, dar cu faptele suntem departe de a mărturisi pe Domnul. Dacă ar fi să se uite cineva la noi şi să ne judece de ce lege suntem, n'ar putea spune că suntem creştini. Şi de-ar fi să vie însuşi Domnul şi să ne grăiască faţă către faţă, ne-ar spune că facem ruşine numelui său, iar în loc de marturii săi, suntem marturii diavolului. In adevăr, cum ar putea fi marturii Mântuitorului acei în mijlocul cărora se petrec ocări, grăiri-de-rău, beţii şi alte răutăţi? Nu, fraţilor, nu sunt marturi ai Domnului ceice zic şi nu fac, ceice se numesc cu numele lui, dar nu-i urmează poruncile.

Luaţi aminte la faptul pe care vreau să vi-l povestesc.

Dacă un creştin ar fi dus la groapă fără preot, fiecare ar zice: «a fost inmormântat ca un câne», şi drept ar fi. Dar nu ştiu de ce oamenii iau seama numai la faţa lucrurilor, iar mai la adânc nu se bagă! Căci ia să ne uităm bine şi să vedem de ce oare omul dus la groapă fără preot a fost înmormântat ca un câne? Ii zicem aşa, fiindcă a fost îngropat caşi oricare dobitoc, fără rugăciunile Bisericii şi fără a-l fi încredinţat prin rugăciunile noastre odihnei veşnice în Domnul. Dar oare acel care se lipseşte de binecuvântările Bisericii în viaţă şi nu dă ascultare poruncilor Domnului nu trăieşte ca un câne? Şi dacă nouă ni-i groază a intra în odihna vieţii de veci fără binecuvântarea Bisericii şi ne pare ceva peste fire, de ce oare nu ne îngrozim a trăi ca nişte câni!

Iacă de ce am spus că ne uităm numai la faţa lucrurilor, şi nu în adâncul lor. In adevăr, dacă înmormântarea ca a unui câne te îngrozeşte, cu atât mai mult trebuie să te îngrozească a trăi ca un câne. Ce odihnă veşnică poate să-ţi aducă înmormântarea la adăpostul umbrit al Bisericii, când tu în viaţă ţi-ai bătut joc de poruncile Domnului? Au oare odihna în ceata drepţilor nu e răsplata faptelor tale? Şi, dacă n'ai făcut faptele, cum îndrăzneşti a nădăjdui odihna în loc de pedeapsă?

Biserica se roagă și pentru cel bun și pentru cel rău, dar atâta; nu ea hotărăște soarta omului, ci Domnul din ceruri, și numai El. Deci, cine crede că și-a orânduit bine viața de veci numai cu aceia că a lăsat cu limbă de moarte să fie înmormântat în cutare fel și să i se facă cutare pomeni, fără a-și fi gătit mai întâi prin faptele sale cununa cea nevestejită dela Domnul, e cași cum s'ar ameți cu o băutură care îi tocește simțurile, dar atâta tot.

Asta se cheamă, fraților, a privi lucrurile numai pe deasupra, și nu înăuntul lor. Domnul Hristos însuși mustra cu vorbe foarte aspre pe Iudeii din vremea sa care țineau legea numai în părțile de afară ale ei. Acele vorbe sunt atât de puternice și atât de limpezi în puterea lor și zugrăvesc așa de bine și purtarea noastră, că de folos va fi să ni le amintim. Astfel zice Domnul: **Vai vouă, cărturarilor și fariseilor fățarnici, că zeciuiți izma și mărarul și chimenul, și ați lăsat cele mai grele ale legii: dreptatea și mila și credința; acestea se cădea să le faceți, și acelea să nu le lăsați... Voi curățiți partea cea din afară a paharului și a blidului, iar înăuntru sunt pline de răpire și de nedreptate.** (Matei 23, 23—26).

Iată, Fraților, mustrarea lămurită în cuvintele Domnului: Ați lăsat cele mai grele ale legii: dreptatea și mila și credința; pe acestea se cădea să le faceți, și pe acelea să nu le lăsați.

Nu facem și noi oare tot așa în pilda care v'am dat-o cu înmormântarea? Noi ținem pe aceasta, iar cele mai grele ale legii le-am lăsat. Dacă însă cele mai ușoare ale legii, precum botezurile copiilor și prohodirea și pomenirile la Biserică și alte slujbe nu le-am lăsat, cu atât mai mult se cuvenea să ne aduce aminte de cele mai mari ale legii: de dreptate și milă și credință, de cinste, curăție de inimă și grăire de adevăr. Da, căci una fără alta nu merge și nu îndeplinește legea celce-o îndeplinește numai pe jumătate ori în cele mai ușoare. Doar spune Sfântul Apostol

Iacov: **Oricine va păzi toată legea și va greși într'un punct, s'a făcut tuturor vinovat.** (Iacov 2, 10).

Numai astfel, Fraților, ne vom face marturi vrednici ai Dumnezeului nostru și vom dovedi celor de altă lege că învățătura Domnului e înaltă și sfântă; numai astfel vom dovedi că suntem creștini, nu numai cu numele, ci și cu credința, cu inima și cu fapta. Și numai ceice fac așa sunt adevărați creștini, adevărați marturi și adeveritori ai Domnului pe pământ. Inchinătorii numai cu buzele. Cei care vin la biserică pentruca dela ușă, cum au eșit, să uite că sunt creștini și să se poarte cași cei fără-de-lege, — sunt creștini mincinoși, batjocuritori ai legii Domnului, pomi fără roade. Și dacă închinătorilor de acest soiu ai Evreilor Mântuitorul le zice: **Șerpilor! pui de năpârcă, cum veți scăpa de judecata viitoare?** (Matei 23, 33), nu știm cum creștinii cu numele au să merite alte cuvinte.

Voi nu vă închipuiți Fraților, câtă suferință și câtă rușine aduc Bisericii ceice numai cu numele se țin de dânsa. Vestitori ai Evangheliei pleacă prin țări depărtate să răspândească și la alte neamuri cuvântul Domnului. Și știți ce se întâmplă pe unde se mai află creștini? Sunt arătați cu degetul de necredincioși, către ceice vin să vestească numele lui Hristos. Uite pe creștinii voștri, zic ei, uite câtă viclenie și înșelăciune și necinste este la voi! Ce să căutăm noi la legea voastră? De-ar prețui ea ceva, ați fi voi oameni mai de treabă, dar nu sunteți; lecuiți-vă mai întâi pe voi, s'apoi veniți la alții!

Astfel, Fraților, se va putea zice și despre noi; și, de veți sta de vorbă cu alții de altă lege, chiar veți auzi. Și fi-va oare pe nedreptul? Nu sunt și între noi viclenia și înșelăciunea și beția și alte patimi? Să ne rușinăm, că așa este și să ne umilim. Dar această umilință să nu fie spre moarte, să fie spre îndreptare, să fie spre învierea și zmulgerea vieții noastre din ghiarele cele de scârbă ale păcatului.

Să ne aducem aminte că Domnul ne-a vrut și ne-a așezat marturi ai legii sale pe pământ, oglinzi vii de curăție creștinească, ca, văzând oamenii faptele noastre cele bune, să slăvească pe Tatăl nostru cel din ceruri, pentru legea pe care ne-a dat-o. Numai astfel vom face cinste numelui de creștin și vom da mângâiere Bisericii lui Hristos, prea de multe ori amărâtă de noi. Amin.

Predică la Sărbătoarea Sfintei Treimi.

Şi a făcut pe om după chipul
şi asemănarea lui Dumnezeu.
Cartea Facerii 1, 27.

I.

Fraţilor,

Cel dintâi cuvînt rostit pe lume a fost cuvântul lui Dumnezeu. **„Să fie lumină!** El era singura fiinţă, când nimic altceva nu se mai afla în largul văzduhurilor. Numai cuvântul lui a răsunat, atunci când altă fiinţă nu mai era. Despre acest cuvânt al lui ne pomeneşte Prorocul David spunând: **Prin cuvântul Domnului cerurile s'au făcut şi prin cuvântul gurii lui toată făptura** (Psalmul 32,6).

Dar tot al lui Dumnezeu, care a pornit începuturile, e şi sfârşitul. El va încheia marea carte a socotelilor acestei lumi, în care pentru tot omul se află o foaie deosebită, cu însemnarea tuturor binefacerilor şi a netrebniciilor lui.

Apoi, Fraţilor, tocmai acest gând, că precum începutul, aşa şi sfârşitul se află în mâna lui Dumnezeu, vrea să ni-l înfăţişeze Biserica în această sărbătoare a Domnului. In adevăr, după cum Dumnezeu, prin cele trei feţe ale lui: Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh, a lucrat la începutul lumii, tot aşa şi azi nu cinstim sărbătoarea deosebită numai a Domnului Hristos sau numai a Sfântului Duh, cum a fost ieri, ci suntem luminaţi de razele sărbătorii întregii Dumne-

zeiri, a tuturor celor trei fețe dumnezeiești care sunt în Sfânta Treime.

Atunci să luăm aminte la înțeleapta orînduire a Bisericii, pentruca să putem vedea cum ea ne duce din sărbătoare în sărbătoare, spre a arăta în ziua de acum că la început numai Dumnezeu a fost și că al lui va fi și cuvântul cel din urmă.

II.

In adevăr, Fraților, pe ziua de ieri ne-am bucurat de frumoasa sărbătoare a Pogorârii Sfântului Duh asupra Sfinților Apostoli sau, cum i se mai zice, Duminica Mare sau Cinzecimea sau Rusaliile. Ziua Cinzecimii însă e sărbătoarea de încheiere a tuturor celor ce Dumnezeu a făcut pentru om spre a-l duce pe o cale mai dreaptă și astfel a-l scoate din urâtul păcatelor și a-l mântui. Dela nașterea Sfintei Fecioare și a închinării ei în biserică (8 Septemvrie și 21 Noemvrie), apoi dela nașterea Mîntuitorului Hristos și dela toate sărbătorile care ne arată ce s'a petrecut cu Sfânta sa Ființă, până la Paști, Inălțare și Cinzecime, avem neîncetat arătarea celor ce Dumnezeu a făcut pentru om. E ca un schimb neîncetat care s'a petrecut între om și Dumnezeu, pentruca omul să fie curățit și sfințit, sorbind din roua bunelor învățături și a darurilor dumnezeești.

Dar după ce toate acestea s'au încheiat, rămâne tot tronul lui Dumnezeu de se înaltă singur. Mai pre sus de om și de trebuința curățirii lui, mai nainte de orice, rămâne numai Dumnezeu. Toate se vor isprăvi, iar Dumnezeu rămâne și plutește peste toate.

De aceia Biserica, după ce luni întregi ne-a tot înșirat sărbătorile care arată ce a făcut Dumnezeu pentru noi și cum a întemeiat așezământul Bisericii, pentruca oamenii neîncetat să fie învățați în dragostea și purtările creștinești, după acestea a așezat încă și sărbătoarea Dumne-

zeirii și anume chiar îndată după Pogorârea Sfântului Duh.

Aceasta arată că Dumnezeu a început, tot Dumnezeu încheie toate și rămâne peste toate. De aceia e frumoasă și mângâitoare vorba: **Fericiți ceice adorm întru Domnul** (Apocalips 14, 13), fiindcă ei rămân cu Celce nu piere niciodată.

Iată cum, Fraților, pe Dumnezeu cel în trei fețe, care a întemeiat lumile, tot pe El Biserica ne pune să-l prăznuim și cel din urmă, ca pe Sfânta Treime cea făcătoare de viață. Nu doar că până acum n'am fi pomenit de Sfânta Treime, căci ne rugăm către ea în fiecare rugăciune. O pomenim însă și acum, la încheierea tuturor sărbătorilor de prăznuire a tot ce Dumnezeu a făcut pentru om, spre a arăta că Dumnezeu cel în Treime îmbrățișează totul și că El rămâne singur și statornic, chiar atunci când nu ne mai gândim nici la om, nici la lume.

Incheind deci toată povestirea chipului cum a mers mîntuirea omului și a întregii lumi în care ne învârtim, Biserica ne învață să abatem mintea o clipă dela noi, dela lume, dela totul, să ne simțim ca niște îngeri purtați în văzduh și să privim pe Dumnezeu celce este începutul și sfârșitul a toate. In adevăr, celce umblă pe căile credinței e cu mult mai în stare și a viețui creștinește. Așa este când tu cauți a te înălța și cu mintea ta și cu toată ființa ta, până acolo unde uiți că mai trăiești tu și te topești uimit în întinsul mării de viețuire și lucire dumnezeiască.

III.

Odată înălțați cu mintea și inima noastră la cele de sus, când ne întoarcem la treburile și grijile noastre pământești, suntem ca alți oameni. Se simte în noi că am trecut ca pe lângă o grădină plină de flori, care au vărsat asupra noastră mirosul lor îmbătător.

Cu adevărat, Fraților, privind Dumnezeirea, ne gândim la cuvintele Sfintei Scripturi că noi, oamenii, am fost plăsmuiți după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Suntem și noi răsăriți din izvorul înțelepciunii dumnezeiești și se simte asupra noastră pecetea Dumnezeirii celei în trei fețe.

Apoi tocmai gândul acesta ne umple de vrednicie și ne dă inimă de a face să sclipească în noi darurile dumnezeești cu care suntem înzestrați. Se înțelege, știind că suntem făpturile lui Dumnezeu, ne simțim totodată îndatorați de a potrivi și viața noastră după curăția Părintelui ceresc care ne-a făcut după chipul și asemănarea sa.

Oamenii cari au uitat pe Dumnezeu umblă pe căi stricate și rătăcite, pentrucă ei se hrănesc cu gânduri despre fapte și lucruri care sunt cu mult mai pre jos de Dumnezeu. Perzând cunoștința că ei atârnă de Tatăl ceresc care i-a făcut, mărturisesc cuvinte mincinoase despre începutul neamului omenesc și perd vrednicia înaltă pe care o dă omului gândul că Dumnezeu este părintele lui.

Ce poate avea omul mai înalt, mai măreț și mai sfânt decât pe Dumnezeu?... Nimic. Deci oriunde aiurea își va îndrepta mintea lui și va umbla să-și născocească alți dumnezei la care să se închine, va fi totdeauna în pagubă, fiindcă prin nimic nu se poate asemăna sau înlocui măreția și farmecul pe care omul îl soarbe când se apropie de Dumnezeu.

In locul adevăratului Dumnezeu, omul își scornește uneori alți dumnezei la care se închină. Ba, de cele mai multe ori, se așează pe sine în locul lui Dumnezeu. Ajunge rob al patimilor sale, precum al beției, al lenii, al bârfelii, al lăcomiei, al deșărtăciunii și al multor altor patimi și pofte.

Astfel, s'au văzut oameni copleșiți de atâta deșărtăciune, că, prin găteala lor cu fel de fel de veșminte și podoabe, perdeau o vreme pe care nici Sfinții n'o cheltuiau

în rugăciunile lor către Dumnezeu. S'au văzut oameni atât de deșărți în gândurile și faptele lor, încât tot ceiace chibzuiesc și fac e numai pentru a fi văzuți și lăudați de oameni. Aceștia își sunt loruși dumnezei și nu au alt Dumnezeu.

De aceia nici nu ajung să facă ceva de seamă pe pământul acesta. In adevăr, boldul lor spre lucru nefiind Dumnezeu, ci patimile și deșărtăciunea, nici nu pot întemeia ceva trainic și sănătos... Putut-a oare omul să clădească ceva temeinic pe gusturile sale trecătoare?...

Fără de mine nu puteți face nimic, a spus Domnul Hristos. (Ioan 15, 5). Deci orice face omul cu gândul străin de Dumnezeu sau dacă a înlăturat pe Dumnezeu din socotelile sale, — de fapt poate face, dar nu e lucru trainic.

La popoarele care au uitat pe Dumnezeu, oamenii ajung robi ai gusturilor lor de toate zilele, nerăbdători și pofticoși ai tuturor bunătăților, fără stăruință la lucru, fără îngăduință față de fratele lor, fără înțelegere a datoriilor omului pe pământ, fără bărbăție în suflet. Ochii lor sunt tot mai mult spre pământ, la lucrurile de azi pe mâne. Dorințele lor sunt mai mult spre chefurile și zbenguielile cu care să se poată ameți și să-și treacă vremea. De loc nu vei găsi la ei o prețuire a timpului, care doar e lucru foarte scump la adevăratul creștin, și niciodată nu-i vei vedea muncindu-se cu mintea pentru învățăturile cele mari și netrecătoare.

Unii ca aceștia își perd din ce în ce mai mult asemănarea cu Dumnezeu. De aceia, fiindcă știm că dela Dumnezeu am ieșit și că de El atârnăm, să păstrăm asemănarea cu Dumnezeirea cea în trei fețe. Aceasta o vom face dând sufletul nostru totdeauna hrana bunelor învățături care se scot din Evanghelia Domnului și dela acei care au muncit pentru Domnul.

Cunoscând că suntem după asemănarea lui Dumnezeu,

să păstrăm vrednicia noastră, ca să se poată zice: **Cu adevărat, oameni ai lui Dumnezeu sunt aceştia!**

Această vrednicie însă se păstrează prin ferirea de fapte urâte, precum de minciună, de grăirea-de-rău, de ură, de călcarea cuvântului dat, de jurământul strâmb, de băgarea zăzaniilor, de vorbele proaste şi de ruşine, de furturi, de înşelăciuni, de destrăbălare şi altele.

Cine nu face acestea şi altele de felul lor îşi păstrează vrednicia sa de om şi nu mânjeşte în el chipul lui Dumnezeu.

E mare pagubă, Fraţilor, de a mânji cu fapte grosolane tiparul dumnezeesc care se află în noi. De aceia gândul că suntem dela Treimea cea făcătoare de viaţă să-l păstrăm cu îngrijire, pentruca ea să ne îmboldească fără încetare, spre a nu scădea din vrednicia noastră.

Să urmăm pilda Bisericii, care, în rugăciunile de începere a oricărei slujbe, totdeauna pomeneşte întâi pe Sf. Treime. Ea naşte pe om spre viaţa sufletească prin botez în numele Sfintei Treimi. Prin semnul crucii făcut asupra noastră, noi pomenim totdeauna numele Sfintei Treimi. Dar aceasta s'o facem nu numai ca un obicei, ci ca o mărturisire limpede şi neîncetată că noi suntem dela Dumnezeu şi că ne simţim răspunzători către El prin toate faptele noastre.

Ceice vor face aşa vor gusta fericirea celor ce cunosc pe Domnul şi urmează căile lui, căci, după cum a spus Prorocul David: **Fericit este bărbatul care va cugeta la legea lui Dumnezeu ziua şi noaptea.** (Psalmul 1, 2). Amin.

Predică la Duminica I după Rusalii.

Despre nepăsarea în treburile credinţei

Celce se va lepăda de mine înaintea oamenilor, mă voi lepăda şi eu de el înaintea Tatălui meu care este în ceruri.
Matei 10,33

Fraţilor,

Cu acelaş sunet plăcut şi plin de iubire, glasul Mântuitorului ne cheamă la dânsul. El ne-a chemat spre fericirea vieţii şi neîncetat Biserica sa ne strigă spre sarcina uşoară a învăţăturii Mântuitorului.

Dar ce deosebire între un timp şi altul! Sf. Apostol Petru, numai printr'o cuvântare, a adus cândva câteva mii de oamenii în staulul Domnului. De atunci timpurile tot au curs, s'au schimbat şi azi am ajuns la aceia că mulţi trăiesc fără să mai gândească că e un Dumnezeu pe lume şi sunt surzi la învăţăturile Evangheliei. Greutăţile de tot felul ale traiului zilnic nevoiesc pe omul muncitor să caute tot spre pământ pentru îndestularea trebuinţelor lui. El perde deprinderea de a se mai uita spre cer şi, de la o vreme, se trezeşte că parcă nici nu mai înţelege graiul cerului.

Drept aceia vedeţi, Fraţilor, că trebuinţele lumeşti înăbuşă pe cele cereşti. Dar starea aceasta nu e bună, pentrucă viaţa trupului, fără viaţa sufletului, e viaţă de vită. Oamenii, trăind adunaţi pe o întindere de pământ, îşi duc zilele cu atât mai uşor, cu cât viaţa sufletească e mai în-

tărită într'înșii. Asta îi face mai buni, mai îngăduitori, mai binevoitori. Ii face să rabde mai cu ușurință greutățile și nevoile traiului.

Viața trupească, fără acea sufletească, îndușmănește mai mult pe oameni. Ați văzut cum cânele, când mănâncă, sare la tovarășul său. De ce? Fiindcă la dânsul nu-i viață sufletească.

Tot ca și cânele, Fraților, ajunge și omul care trăiește numai cu trupul. El nu vede decât nevoia lui și îndată ce altul se apropie, îl urăște. Cu cât se stinge viața sufletească, cu atât omul își perde din omenia lui și se apropie mai mult de dobitoacele fără cuvânt.

Doamne și Părinte al luminilor, dă lumină minții și dezlegare limbii mele, ca să pot dumeri pe acești creștini de primejdia ce amenință pe ceice părăsesc calea ta. Dă-mi, Doamne, cuvânt bun și înțelegător, care să meargă la inima lor, gheața nepăsării lor s'o topească și căldura focului sfânt să le-o împărtășească. Depărtează dela ochii lor toată întunecimea, ca luminați să meargă în calea Ta!

Fraților,

Mult s'a întețit în lume flacăra răutății și a nepăsării în cele dumnezeești. Odată omul, mai nainte de a face un lucru, își zicea: să-l fac ori nu? Și după ce-l cumpănea în mintea lui, de vedea că-i rău, își zicea iar: nu, nu, sunt creștin și nu pot să fac asemenea lucru.

Sunt creștin! Măreț cuvânt! Câți oare, numai gândind că-s creștini, s'au întors dela rele! Câți n'or fi ridicat mâna să tragă, dar, când erau gata-gata, odată gândul că sunt creștini, i-a oprit! Și fericite timpuri când omul se abătea dela rele că era creștin! Intr'adevăr, aceasta înseamnă a fi cu sufletul pentru lege: a nu face fapte împotriva ei.

Din nefericire, azi timpurile s'au schimbat. Intr'un fel sunt mai bune, că am scăpat de multe lifte străine și am ajuns stăpâni în țara noastră. Dar răul e în altă parte. Da! am scuturat jugul străin, lăudat să fie Domnul pentru

aceasta, dar vorba e, că, odată cu jugul străin, noi am mai lăsat câte puțin și jugul cel bun al lui Hristos. **Veniți la mine toți cei însărcinați și osteniți,** zicea Hristos, **și eu vă voi odihni pre voi. Luați jugul meu peste voi și vă învățați dela mine că sunt blând și smerit cu inima și veți afla odihnă sufletelor voastre, că jugul meu este bun și sarcina ușoară.** (Matei 11, 29—30). Tocmai jugul acesta bun și ușor al Mântuitorului l-au slăbit unii și aci e răul.

Cum vom trăi fără un jug, fără o rânduială, Fraților? Voim să fim de capul nostru? Să putem tăia și spânzura fără păsare și frică de Dumnezeu? Aceasta chiar se întâmplă, când oamenii uită pe Dumnezeu, când ochii caută numai spre pământ și se dezvață de a mai privi spre Cer.

Ce vedem și auzim împrejurul nostru, când Dumnezeu nu mai este în inimile noastre? Iată ce vedem, Fraților: biserici jăfuite fără teamă, când strămoșii noștri s'ar fi cutremurat; oameni uciși fără milă, cași cum ai ucide pui de găină; femei otrăvindu-și bărbații, cași cum ai da de băut apă unui drumeț ostenit; bărbați chinuind și omorându-și femeile și copiii, când se întorc noaptea nebuni de băutură; flăcăi ademenind și înșelând copilele oamenilor, ca apoi să arunce rușinea asupra lor; femei aruncându-și copiii, cași cum ai arunca pui de vrabie; copii nepăsători și fără milă pentru nevoile și bătrânețele părinților; oameni păgubind averea vecinului pentru răzbunare, și multe alte răutăți și păcate nesfârșite.

Dar, vă întreb eu: pentru ce toate aceste nenorociri pe capul nostru? Care dușman aruncă atâtea rele asupra noastră? Unul singur, Frații mei: Uitarea de Dumnezeu. Când oamenii erau creștini și cu inima, nu numai cu numele, nu se întâmplau lucruri de acestea. Ei erau și mai fericiți și nevoile nu-i bântuiau așa, fiindcă toți își erau unul altuia spre ajutor, nu spre pagubă, ca azi. Chiar în zilele noastre, ceice trăiesc cu frica de Dumnezeu, sunt mai liniștiți și

mulțămiți, fiindcă, cum zice Mântuitorul, acolo ei își găsesc odihnă sufletelor lor.

Omul care s'a înstrăinat de Dumnezeu face fapta rea cu mult mai ușor decât bunul creștin. El nu-și vede decât pofta, gustul, patima lui. Și, când astea ajung să stăpânească sufletul omului mai mult decât Dumnezeu, vai nouă atunci!

Ia să ne închipuim că am fi toți așa. Oare ce s'ar întâmpla? Amețeala te apucă! Să trăiești în mijlocul patimilor tuturor! Ar trebui să fii tot cu frica în sân, să nu mai ai odihnă.

Ia închipuiți-vă, dimpotrivă, că trăiți în mijlocul unor oameni stăpâniți cu toții de învățăturile lui Hristos. Ai îndată chezășia că trăiești între niște oameni de ipsravă. N'ai nimic să te temi din partea lor, ba încă ai nădejde în ajutorul lor. Și cine este acela care, având a-și alege locuință și fiind de-o-parte oameni fără Dumnezeu, iar de alta oameni cu frica lui Dumnezeu, n'ar alege să trăiască cu aceștia din urmă? Oricine trăește mai bine între adevărații creștini cu inima și cu cugetul, fiindcă aceștia îi dau chezășia păcii și nesupărării.

Cu omul fără Dumnezeu nu știi cum să umbli ca să nu-i sară țandăra. Neîncetat trebuie să te temi că ai să pățești ceva dela dânsul. Noaptea ești tot cu frică să nu-ți dea foc casei, să nu-ți fure vitele. Ziua tot așa, te temi să te depărtezi din casă, fiindcă nu știi ce-i dă prin cap dușmanului fără Dumnezeu.

Cum vedeți, Fraților, viața cu omul rău este un adevărat iad. Nimenea nu și-ar lega bucuros traiul cu dânsul. Cu omul de bine însă și care nu face ceva până nu se gândește la Dumnezeu, lucrul se schimbă. Lângă dânsul te simți liniștit și fără grijă.

Vedeți ce adevărat este cuvântul Mântuitorului, că jugul său este bun și ușor! El este acoperământul și nădejdea noastră, și în zile bune, și în cele de nevoie.

Cu uitarea lui Dumnezeu se perd obiceiurile cele bune, se strică repede. Fără Dumnezeu, unirea şi frăţia pier; vin în schimb zâzaniile, pârile, vrăjmăşiile.

Putem oare noi să zicem că prin casele noastre locuieşte Dumnezeu, când nu e săptămână să nu auzi că cutare şi-a bătut nevasta, cutare a bătut pe frate-său, ba câteodată că a bătut şi a gonit pe tatăl său? Dela sfinţenia obiceiurilor strămoşilor noştri, am ajuns nişte prăpădiţi, care doar venin mai avem în suflet. Şi pricepeţi că, unde sufletul este înveninat, nu găseşti pe Dumnezeu.

Ce viaţă este aceasta, să trăim într'o neîncetată temere, să nu mai avem încredere unul în altul? Rea de tot, Fraţilor! Şi aceasta totdeauna vine, când omul părăseşte pe Dumnezeu.

Atunci, cum oare vom găsi pacea, nesupărarea, neturburarea? Un singur leac este, Fraţilor: întoarcerea la Hristos. Prin părăsirea învăţăturii sale sfinte, au venit relele şi suferinţele noastre, prin întoarcerea noastră la izvorul de viaţă, le vom alunga.

Mulţi au să zică: cum să ne întoarcem la Hristos? nu suntem oare creştini? Cu gura da, Fraţilor, cu faptele noastre însă, nu. Cum ne-am numi noi creştini, când vrajbele n'au perit dintre noi, când ura, grăirea-de-rău, patimile de tot soiul, locuiesc în inimile noastre! Cum ne-am numi noi creştini, când Casa Domnului. de nenumărate ori este goală?

Şi când noi nu venim la dânsa să ascultăm cuvântul lui Dumnezeu, ce ascultăm în schimb? Ascultăm clevetirile de tot felul şi ne bucurăm şi râdem, când auzim nenorocul semenilor noştri. Apoi, fără îndoială, nu-s creştini ceice cu mai multă plăcere ascultă clevetirile decât cuvântul lui Dumnezeu.

Un singur leac este, Fraţilor: venirea la Iisus Domnul nostru. El neîncetat ne cheamă şi glasul lui l-aţi auzit

în Sfânta Evanghelie de azi când zice: **Celce şi-a perdut viaţa pentru mine o va afla** (Matei 10, 30).

Ce înseamnă asta? Cum să ne perdem viaţa pentru el?

Iată ce înseamnă, Fraţilor: Celce şi-a perdut viaţa sa pentru mine, adică celce-şi va lăsa viaţa aceasta de toate zilele, cu păcatele şi cu urâciunile ei, acela va afla viaţa adevărată creştină. Desfă-te de toate duşmăniile şi de tot ce supără viaţa ta, şi atunci vei găsi viaţa lui Hristos.

Şi nu numai glasul său îl auzim, Fraţilor, ci şi glasul tuturor acelora pe care i-a lăsat el pentru a răspândi învăţătura sa. De dimineaţă până seara şi de seara până dimineaţa, Biserica sa neîncetat ne îndeamnă. Dacă, de câteori se aude glasul Bisericii, omul şi-ar înălţa gândul spre Dumnezeu, nici vorbă că viaţa creştinească se va întemeia într'însul.

Sfântă viaţă apostolică, unde eşti când, valuri de iubire răspândeai între oameni, prin Hristos! Mântuitorul ne-a dat şi mijloace puternice, ca niciodată să nu ne rupem legătura cu dânsul. Ne-a dat împărtăşirea cu Sfântul său Trup şi Sânge, pentruca creştinii neîncetat să fie în faţa sa şi să nu se despartă de dânsul. Dar câţi mai ţin azi rânduielile sfinte ale vieţii creştineşti? Puţini!

Doamne şi Mântuitorul nostru, pentru cine ţi-ai vărsat sângele, ca să-i răscumperi din robia păcatului! Pentru ceice azi sunt nepăsători faţă de tine! Până unde se va întinde răbdarea ta, Doamne? Că mai degrabă se duc să-şi ucidă şi trup şi suflet în otrava băuturii, decât să se împărtăşească cu nepreţuitul tău Trup şi Sânge! Nu-mi da, Doamne, zile să văd prăpastia perzării pentru oamenii aceştia! Unde oare vom găsi pe cei vrednici de sângele tău vărsat pe cruce?

Nu pot, Fraţilor, merge înainte. Ochii mi se împăinjinesc, buzele se încurcă, picioarele mi se împleticesc. Veniţi, veniţi la Hristos toţi ceice v'aţi îndepărtat de el.

Adăpați-vă la izvorul de viață, și pacea și odihna vor intra în voi. Puneți ca judecător în faptele voastre legea sa cea sfântă! Veniți la Iisus, vă strigă glasurile sfințite ale măriților Apostoli și cinstiților Părinți! Lăsați nepăsarea, neîngrijirea și uitarea sa, pentrucă de aici izvorăște tot răul. In uitarea numelui său zace sămânța dușmăniei între oameni. Acolo unde domnește el, toți sunt ca o sfântă și duioasă familie unde ura și zâzania nu intră.

Milostivule Mântuitor și izvor al dragostei nesfârșite, rugăciunea pe care ai înălțat-o cândva către Tatăl Ceresc: **Părinte sfinte, fă ca aceștia una să fie, după cum și noi una suntem,** îndeplinește-o acuma și pentru noi, ca una să fim într'o inimă și într'un cuget pentru numele tău! Amin.

Predică la Duminica II după Rusalii.

Nu e destul a şti legea, ci a şi o urma

Nu tot celce-mi zice mie Doamne-Doamne va intra în împărăţia cerurilor, ci celce face voia Tatălui meu care este în ceruri.

Matei 7,22

Fraţilor,

Multă amărăciune se află în aceste cuvinte ale Mântuitorului. El mustră, nu numai pe ceice blastămă sau uită numele său, ci chiar şi pe acei care pretutindenea îl poartă pe buzele lor. **Nu tot cel ce-mi zice: Doamne! Doamne!**

Dar este oare cu putinţă să jignim pe Dumnezeu chiar prin rugăciune? Da, Fraţilor, când rugăciunea gurii nu este întovărăşită de acea a faptelor. **Celce FACE voia Tatălui meu care este în ceruri va intra în Impărăţia cerurilor.**

Când este vorba numai să înalţi către Dumnezeu vorbe pe care inima ta nu le simte, aceasta nu e greu. Aşa făceau Evreii pe care Mântuitorul îi mustra.

Unde am ajunge oare, dacă cu gura am tot vorbi cele bune, iar faptele ne-ar dovedi de oameni răi? Am ajunge la o nesfârşită turburare, fiindcă oamenii care numai vorbesc, dar nu fac, ar fi pildă rea pentru toţi şi poate şi alţii s'ar îndemna să facă la fel ca dânşii. Pentru a fi cu Hris-

tos, trebuie să te faci ucenicul lui, trebuie să îmbrățișezi învățătura sa.

Dar, după ce-ai îmbrățișat-o, s'o pui în lucru. Invățătura Mântuitorului este ca argintul cel bun, care nu-ți aduce folos dacă-l ții închis. Trebuie să-l iei, să-l lucrezi, să-l vinzi, căci altfel e ca și cum nu l-ai avea. Cuvântul lui Hristos este pământul care-ți aduce roade bune la mâncare și plăcute la vedere, dar, dacă-l lași în părăsire, nu-ți aduce decât spini și pălămidă. Pentru a fi creștin, trebuie, nu numai să asculți legea, ci să și îndeplinești poruncile ei. In adevăr, iată ce spune Sf. Apostol Iacov:

De va fi vreun frate sau soră gol și în lipsă de hrana cea de toate zilele, și le va zice cineva dintre voi: mergeți în pace, încălziți-vă și săturați-vă, dar voi nu le-ați da cele trebuincioase pentru trup, care-i folosul? Așa și credința, dacă nu are fapte, este moartă de sine însăși (Iacov, 2, 15--17).

Să ne afundăm tot mai mult în comoara acestei învățături ca să fim luminați pe deplin asupra ei.

Fraților,

Nu ajunge numai să ascultăm cuvântul lui Dumnezeu; trebuie să-l și păzim printr'o statornică îndeplinire. Una din părțile cele mai însemnate ale învățăturii creștinești este îndeplinirea ei. Legea lui Hristos este faptă, tot pe atâta pe cât e și credință. Credința și cu faptele trebuie să meargă mână în mână.

Poate mă veți întreba: dar atunci credința la ce mai slujește? Mult slujește, Fraților. Ea este aceia care te îndeamnă la faptă. Fără credință, omul nu mai face fapte bune, nu are un îmbold spre lucru. Toată învățătura creștinească te îndeamnă spre faptă.

Intr'una din pildele sale, Mântuitorul Hristos ne spune că un stăpân, vrând să plece departe, a încredințat ave-

rea slugilor sale și unuia i-a dat 5 talanți, altuia 2, iar celui de al treilea, unul. Peste mult timp, stăpânul s'a întors, și, cerând socoteală slugilor, cel cu 5 talanți i-a zis: iacă, Doamne, 5 mi-ai dat. Eu am lucrat cu dânșii, și am câștigat încă 5. Cel cu 2 talanți tot așa: 2 mi-ai dat, Doamne, iată încă 2 am câștigat. Cel cu unu', însă, ce zice? — Doamne, te-am știut că ești om rău, care seceri de unde n'ai semănat și iei de unde n'ai dat. Iată, eu am ascuns ce mi-ai dat în pământ; ia dar ce este al tău. Și atunci cu asprime l-a mustrat stăpânul său, că e slugă leneșă și necredincioasă și de aceia n'a vrut să lucreze ce i s'a dat.

Așa e și cu noi, Fraților. Dacă credința noastră o îngropăm în pământ, dacă o lăsăm în părăsire, vom păți ca sluga cea leneșă și mai rău decât dânsa. Ce se osândește în pilda Mântuitorului? — Se osândește lenea, greutatea de a pune mâna la faptă. In ziua cea din urmă, la capătul vieții noastre, ce ne va întreba înfricoșatul judecător? Ce am crezut? Fără îndoială credința este începutul mântuirii. Dar el ne va întreba mai cu seamă ceiace am făcut. Faptele vor fi măsura răsplății noastre: **Fiecăruia va da după faptele sale** (Matei 16, 27).

Deci, Fraților, nu vă mulțămiți numai cu credința; uniți cu dânsa și faptele. Cu învățătura creștinească uniți îndeplinirea ei.

Voi știți ce înseamnă îndeplinirea legii. Inseamnă, nu numai rugăciunile să le facem, posturile să le ținem și bisericile să le cercetăm. Bune, folositoare și de mult preț sunt acestea. Dar ele nu fac toată legea. Sunt încă multe care nu trebuiesc trecute cu vederea. Creștinul nu ajunge creștin adevărat numai ținând unele și lăsând altele, că zice sf. Apostol Iacov: **Oricine va păzi toată legea și va greși într'un punct, s'a făcut tuturor vinovat. Căci celce a zis să nu fii desfrânat a zis și să nu ucizi. Deci**

de nu ești desfrânat, dar ucizi, te-ai făcut călcător legii (Iacov, 2, 10—11).

Toate aceste datorii, ca posturile și rugăciunile, oricât de bune ar fi, nu fac pe creștin întreg, ci numai pe jumătate. Adevăratul creștin este acel care unele le face, iar pe celelalte nu le lasă. Pe lângă acestea, mai trebuiesc adăogate și alte datorii care ating sufletul mai de aproape, care pătrund mai adânc inima pentru a o vindeca, pentru a o îndrepta, a o preface, pentru a înăduși apucăturile ei cele rele, a-i stinge poftele, a tăia, chiar și în carne vie, pornirile cele urâte și nerușinate. Suntem datori să alergăm la mijloacele de a ne descotorsi de toată lepra care otrăvește sufletul. Noi tocmai de lepra asta părem a nu voi să scăpăm, căci pe de o parte postim, iar pe de alta ne întinăm sufletul în toată necurăția păcatului.

Apoi cum e asta? Cu ce suntem noi mai presus de Evreii mustrați de Mântuitorul? Ei nu făceau tot așa? Se arătau în fața oamenilor pătrunși de învățătura sfântă, iar inima lor clocotea de venin. Oare noi n'avem nimic mai bun decât să facem ca dânșii?

Va să zică, de postit, postim, iar toate păcatele se țin droaie după noi. Dar dacă limba ta spune viclenii, și tu postești, ai batjocorit postul. Dacă mintea ta țese planuri drăcești, cum să furi la noapte boul vecinului, iar limba zice Doamne! Doamne! ai batjocorit pe Dumnezeu. Ce? postul și rugăciunea au să astupe clevetirea și tâlhăria! Nebune! până când te vei tăvăli în glodul (noroiul) mârșăviilor! Pe cine crezi tu că amăgești când pe de o parte postești, iar pe de alta furi și bârfești? Ochiul lui Dumnezeu pătrunde și în cele mai ascunse ale oamenilor; degeaba alergi la mijloace diavolești.

Să vorbești cu limba Sfântului Ioan Gură-de-Aur și să cugeți cu înțelepciunea lui Solomon, și tot nu poți arăta cum trebuie urâciunea acelora care la posturi sunt cei

dintâi, iar la dragostea către semenul lor cei din urmă. Tu postești Vinerea, și bine faci, fiindcă este ziua în care a pătimit Domnul nostru. Ai cinstit numele său și meriți laudă pentru aceasta. Dar tot Vineri, în ziua când postești, scapă și boul vecinului în țarina ta. Atunci ochii ți se roșesc, fața ți se aprinde; gura nu mai contenește în ocări, și ești gata să ucizi ori boul, ori pe stăpânul lui. Te întreb eu acum, oare cu asta n'ai necinstit ziua Domnului? Oare-ți ajunge postul s'o sfințești, când fapta ta o necinstește?

Din nenorocire, păcatul acesta este așa de răspândit, încât ai crede că dreapta cugetare a perit din capul omului. Ceiace vedem noi, este că mustrările Mântuitorului către Evrei se potrivesc tot așa de bine și pe timpul nostru.

Fiindcă este vorba de post și de rugăciune, trebuie să ne dumerim că acestea sunt mijloace puternice pentru a ne întări în curăția vieții și a ne ținea în părtășie cu Dumnezeu. Nu pot însă să mântuiască pe omul care stăruiește în calea răutății. Când tu te strâmtorezi să adăpostești pe călătorul ostenit și te încruntezi la cel nevoiaș, la ce-ți folosește postul și rugăciunea? Când, dimpotrivă, tu pe cel flămând nu l-ai alungat, iar pe cel slab l-ai sprijinit și când, pe lângă acestea, postul tău e post, iar rugăciunea, rugăciune, atunci cu adevărat iei o strălucire nepieritoare, iar sufletul tău se învrednicește de cununa dreptății pe care va da-o dreptul judecător. **Fericiți sunt ceice ascultă cuvântul lui Dumnezeu și-l păzesc pre el** (Luca 11, 28) zice Domnul. Fericiți sunt toți acei ce și în credință sunt tari și în calea faptelor bune nu încetează a lucra.

Oriunde vei deschide sfânta Evanghelie și epistolele Sfinților Apostoli, tot peste acest lucru dai, că faptele trebuie să fie nedespărțite de credință. **Pentru ce mă chemați: Doamne, Doamne; și nu faceți cele ce zic,** zice Mântuitorul? **Tot ceice vine către mine și aude cuvintele**

mele și le face, vă voi arăta cui este asemenea: Asemenea este unui om ce-și zidește casă, care a săpat adânc și a pus temelie de piatră. Și, făcându-se vărsare de apă, a lovit râul în acea casă, dar n'a putut-o clăti, că era întemeiată pe piatră. Iar celce a auzit și n'a făcut, este asemenea unui om care și-a zidit casa pe pământ fără temelie, în care a lovit râul și îndată a căzut, și mare a fost ruina casei aceleia (Luca 6, 46—49).

Cu cine vreți voi să fiți, Fraților? Cu creștinii care nu dovedesc prin fapte că sunt creștini? Cu ceice nu știu ce e dragostea către aproapele, cu ceice cu anii nu se mai pun în legătură cu Hristos prin taina mărturisirii și a Sfintei Impărtășiri cu trupul și sângele său? De voiți să fiți cu aceștia, lăsați-vă de numele de creștin.

Sunt unii care, când e vorba ca un lucru să le aducă câștig, aleargă cu grămada, iar, când tot lucrul acela le aduce și îndatoriri, fug de dânsul. Când e vorba ca altul să se poarte cinstit cu tine, ești foarte bucuros, fiindcă legea creștinească îl face dator să facă asta. Dar când e vorba ca și tu să te porți cinstit cu altul, atunci nu te mai gândești că ești creștin? După cum alții sunt datori să fie buni, blânzi, binevoitori, ajutători față de noi, tot așa și noi față de alții. Legea creștinească e lege pentru toți, și ea tuturor ne dă drepturi pentru noi și datorii față de alții.

Starea de azi nu e bună, Fraților. Ea aruncă vrajba și turburarea între toți. Cum adică? voi primiți o învățătură și, când este vorba să urmați îndemnurile ei, nu voiți? Suntem creștini numai cu numele, iar cu fapta nu? Voi pe frunte vă scrieți un nume, iar la dreptul vorbind, sunteți altceva decât ce scrie acolo.

Fiți creștini, și cu numele și cu fapta. La credință, uniți fapta. Fiți tari în credință și nebiruiți la fapte. Ascultați cuvântul lui Dumnezeu, dar și îndepliniți-l, și veți merita fericirea neîntrecută pe care Iisus Hristos a

făgăduit-o tuturor acelora care l-au preamărit cu cuvântul şi cu fapta.

Inchideţi-vă în cuvântul vostru, cerneţi-vă în minte, faptele şi vedeţi de-s vrednice de celce se numeşte creştin. Dacă fiecare s'ar deprinde să-şi treacă prin sita minţii lui ceia ce face, tot ar fi ceva. Fă-te tu singur judecător al tău, mai înainte de a face ceva, şi vezi dacă ceiace chibzuieşti să faci se potriveşte cu numele de creştin pe care-l porţi.

Nú e om pe lume care să poată zice că n'are nevoie de nimenea. Ia gândiţi-vă, a trăi în pădure e tot una cu a trăi în sat sau oraş? — Fără îndoială că nu. Fără să ceri dela nimenea nimic, şi tot te foloseşti din aceia că trăieşti la un loc cu alţii. Apoi dacă este aşa, suntem datori unii către alţii, Fraţilor, cu dragostea care izvorăşte din numele de creştin.

Dacă fiecare ar lucra aşa după cum învaţă Mântuitorul, multă pace, linişte, bucurie şi mulţămire ar fi pe lume. Dacă fiecare ar fi tot atât de tare şi în faptă, precum este în vorbă, nu de multe am avea să ne plângem.

Pentru aceia, Fraţilor, să ne întoarcem în calea spre care ne cheamă Domnul nostru Iisus Hristos de atâtea veacuri. Să nu ne orbim pe noi înşine ţinând din legea creştinească numai unele părţi. După cum trupul sufere şi nu e întreg, dacă îi lipsesc unele mădulare, o mână, un picior, — tot aşa şi viaţa creştinească nu e adevărată viaţă, când numai unele le ţinem, iar altele le lepădăm. Să ne pătrundem de adevărul, că **credinţa fără fapte este moartă** (Iacov, 2, 17), pentrucă, zice Mântuitorul: **Celce va face şi va învăţa acela mare se va chema în Impărăţia cerurilor** (Matei 5, 19). Amin.

Predică la Duminica III după Rusalii.

Datoriile către suflet.

Nu vă îngrijiţi de viaţa voastră, ce veţi mânca şi ce veţi bea, nici de trupul vostru, cu ce vă veţi îmbrăca..., ci căutaţi mai întăi împărăţia lui Dumnezeu şi dreptatea lui, şi toate celelalte se vor adăoga vouă.

Matei 6, 25, 33.

Fraţilor,

Când Mântuitorul nostru Iisus Hristos începu să răspândească printre oameni sfintele sale învăţături, căută mai întâi să-i lumineze despre datoriile ce au către sufletul lor. Cum ar fi putut fi altfel, când nimic nu este mai preţios în om, decât sufletul! Un lucru însă este de mirat: că oamenii foarte puţin se îngrijesc de sufletul lor, ca şi cum ar fi ceva care să merite mai multă îngrijire.

Omul este plecat mai mult spre gustările trupului. E mare însă acest pericol, căci omul care se lasă în voia poftelor trupului, ajunge dela un timp că nu mai este stăpân pe sine. Poftele îl iau în stăpânire, iar el rămâne ca un fel de momâie care e târâtă în toate părţile după gustul lor.

Nu se văd zilnic oameni care spun: aş vrea să mă las de cutare obicei şi nu pot? Altul zice: tare-aş vrea să mă mântui de cutare patimă, dar nu e chip.

Ce înseamnă asta? — Că azi a lăsat să crească pofta trupului, mâne i s'a supus, ea a tot crescut, dintr'o buruiană mică, în copac mare, pe care nu-l mai poţi zmulge

din rădăcină. Dacă însă omul, așa cum se lasă în voia pornirilor trupești, ar asculta și glasul sufletului său, ce ființă prețuită ar fi! In loc de urâciunea trupului, ar fi stăpânit de frumuseța sufletului.

N'ar fi nimic cu unele pofte ale trupului care nu aduc omului nici un rău. Sunt însă patimi periculoase, care și sufletul și trupul îl duc la pierzare. Pe acestea trebuie să le stingem, și cum ai să le stingi, dacă n'ai să întărești tocmai pe acel care are puterea să le stingă, adică sufletul?

Dacă este așa, să vorbim despre îngrijirea ce suntem datori să dăm sufletului și despre orbirea care-l lasă în părăsire.

Fraților,

Când un copil se naște, ați văzut cum aproape tot timpul și-l petrece în somn și mâncare. Nu se vede într'însul decât numai viața trupească. Anii trec unii după alții și încet de tot se vede o schimbare într'însul. Doarme mai puțin, gândirea începe să se trezească într'însul, treptat-treptat, prinde limbă, ajunge tot mai vioi, până ce te trezești într'o zi că nu mai seamănă de loc cu cel de la început.

Ce s'a întâmplat în tot acest timp? Iată ce: trupul își perde din petere, și sufletul începe să se tot trezească într'însul. Dar, dacă izbucnirile acestea ale vieții sufletești nu le ajută nimenea, dacă nu sunt îngrijite ca floarea cea bună, tot slăbesc. Poftele trupului încep a se trezi și ele, se ațâță de ceiace ochiul vede la alții și amenință pomul sufletului care abia a început a se ridica.

Acum, gândiți-vă, omul care a lăsat poftele trupului în voia lor să pustiiască sufletul, se aseamănă cu copilul cel mic. El tot copil este. Din starea copilăriei nu mai iese, și așa e tot omul la care cu tristeță vezi că puțin se deosebește prin viața sa de a dobitoacelor. Se hrănește omul, se hrănește și dobitocul, bea omul, bea și dobitocul, doarme omul, doarme și dobitocul. Apoi, dacă viața ta e ca

şi a dobitocului, degeaba te mai numeşti om. Omul trebue să dovedească că el are ceva mai mult, că într'însul este un suflet, şi cum ar putea ajunge la aceasta decât făcând şi fapte pornite din suflet! Mai lasă sufletul să se înalţe cu ochiul la cer.

Dar cât de rari sunt azi aceştia! In loc să-şi mântue sufletul de păcate, omul mai bucuros îşi încarcă trupul de boale.

Mulţi văd, că viaţa, aşa cum o duc, îi duce la perzare. Ei văd că trebue sufletul să şi-l îngrijească mai mult decât orice, dar ce-şi zic: voi avea timp la bătrâneţe să rup cu viaţa aceasta care mă prăpădeşte. Dar ce dovedeşte aceasta? — Dovedeşte că omul poartă o foarte mică grijă de sufletul său sau chiar de loc. Dar, când este vorba de alte lucruri, lumeşti, atunci umblăm cu cea mai mare grijă. Unul vrea să-şi mărite fata, se frământă de dimineaţa până în seară cum să serbeze nunta în chip mai strălucit. Altul vrea să-şi mărească ţarina şi nu-şi mai găseşte odihnă până n'o scoate la capăt. Pentru ce însă atâta grabă? N'ar putea s'o lase până la moarte, să zică că mai are timp, să mai amâne? Dacă la toate aceste treburi lumeşti sunteţi atât de grăbiţi, pentru ce nu vă grăbiţi a vă îngriji şi sufletul vostru? Ce? sufletul este de mai puţin preţ?

După cum trupul are unele trebuinţe, ba încă el cere mai mult decât îi este trebuinţa, tot aşa are şi sufletul. El doreşte să fie în părtăşie cu Dumnezeu. Pentru aceasta, trebue să alergăm la mijloacele de a-i împlini această trebuinţă. Şi niciun mijloc nu poate fi mai bun decât a deprinde sufletul cu învăţăturile dumnezeeşti, a-l face să le ştie şi să fie pătruns de dânsele. Hristos, fraţilor, **este adevărul, calea şi viaţa** [1]. Spre dânsul trebue îndemnat sufletul.

Nu fiţi dintre acei care nu-l cunosc şi nu-l primesc.

---

1) Ioan 14, 6.

Dimpotrivă, cu cât lumea se îndepărtează mai mult de dânsul, cu cât păcatele îl despart mai mult de izvorul vieții, cu atâta voi apropiați-vă de dânsul, învățați să-l cunoașteți tot mai mult, deschideți-i locuință în sufletul vostru!

Aduceți-vă aminte că nu este un nume prin care oamenii se pot mântui decât prin Hristos. Acesta este prețul cu care se cumpără viața veșnică: cu învățarea și aducerea la îndeplinire a cuvintelor Mântuitorului nostru. Aduceți-vă aminte că Iisus Hristos este poarta prin care putem intra în calea adevărului și vieții. **Eu sunt ușa, prin mine cine va intra se va mântui** [2]. Și cine este oare între noi care nu vrea să intre în adevăr, care fuge de calea vieții? Nu în adevărul acoperit, în adevărul întunecat, în adevărul știrbit, așa cum îl găsim noi aici pe pământ, ci în adevărul fără pată, în adevărul fără nor, în adevărul nemărginit, astfel cum îl vom vedea noi în lăcașurile Domnului? Cine se va apropia de Mântuitorul, va intra, nu în viața de o zi, în viața de nenorociri, pe care ne-o dă pământul, ci în viața veșnică, în viața fericită făgăduită de Cer. Iată într'adevăr ceiace căutăm noi, ceiace dorim, iată ținta noastră cea mai înaltă și mai dorită.

Ei bine, Fraților, afară de cât la Iisus, voi nu veți găsi nici adevărul, nici viața. Vă veți aprinde o viață întreagă cu toate plăcerile trecătoare, veți trece prin toate chefurile, fără niciun folos, vă veți aduna la prieteni, care la cea întâi greutate vă vor părăsi. Veți trece din plăcere în plăcere, din zbucium în zbucium, de la ce aveți, veți dori mai mult, și veți ajunge la o bătrânețe nemulțămită și chinuită. Ceia ce v'a încălzit în tinereță acum vă lasă reci. Ați dori ceva mai mult ca să vă treceți timpul, și nu veți găsi, iar sfârșitul vi se va părea din ce în ce mai apăsător. Pentru ce toate acestea? Pentru că în toată tinereța numai de apucăturile cele rele ale trupului ați ascultat, și

---

2) Ioan 10, 9.

iată că acum la bătrâneță ele nu vă pot da ușurarea de care aveți nevoe. Ați îmbătrânit înainte de vreme fiindcă prea mult ați ostenit trupul în petreceri desfrânate, iar el, ca tot lucrul neîngrijit, s'a stricat. Ce-ar putea să-ți dee odihnă? — Sufletul, sufletul intrat în viața lui Hristos, de unde el scoate toată dulceața și ușurarea. Dar de suflet nu ți-ai adus aminte în tinerețâ și iată că acum nici el nu-și aduce aminte de tine. L-ai înăbușit prea de timpuriu, buruiana rea a crescut, iar el a rămas ca un pom chircit (pipernicit), care nu mai poate da rod.

Răbdarea, pacea, statornicia, dragostea de oameni, bunăvoința, toate aceste roade ale unui suflet bine îngrijit, nu se găsesc la celce numai de trup s'a îngrijit. El însă sie-și și-a făcut rău și roadele bune ale sufletului nu le poate gusta.

Pentru aceasta, Fraților, lăsați obiceiurile perzării și întoarceți-vă spre Hristos. El este poarta pe unde se intră în palatul adevărului, în cetatea vieții. Dar pentru a intra pe o poartă, trebue mai întâi s'o știi. Altfel te lovești de ziduri, te zdrelești, te ostenești și-ți săcătuești puterea căutând să-ți deschizi loc de trecere acolo unde nu e cu putință. Dacă nu știi poarta, rămâi afară, afară de adevăr, afară din viață, te zbați în întunerecul rătăcirii și te stingi în chinurile morții.

Indemnați-vă să cunoașteți pe Iisus Hristos, Fraților. Aceasta este cunoștința cea mai de preț, după cum învăța sfântul apostol Pavel, și alăturea de care toate comorile lumii nu-i păreau nimic. **Toate, pagubă le-am socotit față de știința lui Iisus Hristos, Domnul meu** [1]. Până acolo mergea marele Apostol, că zicea că nimic altceva nu știe decât numai pe Hristos, și pe acela răstignit. Cunoștința Mântuitorului, sfântul Apostol Petru o punea neîncetat înaintea credincioșilor din timpul său. **Creșteți în cunoștința și darul Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hris-**

1) Filipeni III, 7.

tos [2]). Cunoştinţa aceasta, Fraţilor, sfinţii din toate timpurile au căutat-o mai presus de orice. Ea ne este şi nouă cea mai de folos, cea mai trebuincioasă şi de care cu niciun chip nu ne putem lipsi. Sau, dacă ne lipsim, este numai spre nemăsurata pagubă a sufletului nostru. Poţi să uiţi totul, adu-ţi aminte de Hristos, şi-ţi ajunge.

Dar cel mai bun mijloc de a învăţa să cunoaştem pe Iisus Hristos, este a ne apropia de dânsul, a-i îndeplini învăţăturile, a le turna pe sufletul nostru ca picăturile doctoriei pe gâtlejul bolnav şi uscat. Şi cum putem face aceasta, Fraţilor? — O putem prin rugăciune, prin cercetarea sfintei case a Domnului, în loc de blăstămata casă a chefurilor, care ucide trupul şi sufletul prin necumpătarea celor ce iau parte la ele. Ne putem apropia de Domnul Hristos prin împărtăşirea cu trupul şi sângele său nepreţuit, care, nu numai ne apropie, ci ne şi leagă de dânsul. In această sfântă taină ochii noştri se deschid, norii se risipesc, lumina se face în sufletul nostru şi intrăm în cunoştinţa dumnezeescului Mântuitor.

Tot omul care nu are altă grijă pe lume de cât a lucra şi a asculta de poftele trupului, ne dă o privelişte de tot urâtă şi desgustătoare. Il vezi, când certându-se cu semenii săi, când bârfind, când jăfuind, fără frică de Dumnezeu, avutul celui lipsit; îl vezi uşor pornit la mânie, nepăsător faţă de durerile altuia, îngâmfat peste seamă. In vorbele şi faptele lui nici o măsură nu găseşti: toţi i se par duşmani şi de toţi este urât. Pentru ce toate acestea, Fraţilor? — Pentru că omul acesta n'a îngrijit cea mai frumoasă parte a sa: sufletul. Numai viaţa sufletului înfrăţeşte şi leagă pe oameni cu legătura dragostei nesfârşite. N'a fost şi nu va fi privelişte mai plăcută şi mai minunată de cât viaţa creştinilor, la care niciodată nu vedem păcatele celor ce trăesc viaţa trupului, nu şi a sufletului.

---

2) 2 Petru III, 18.

Tot acest fel de viață trebue să-l ție orice creștin, dacă voește să dovedească că într'însul trăește un suflet îngrijit. Cel întâi semn al apropierii noastre de Hristos Domnul, este dragostea. **Acel care nu iubește,** zice Sf. Evanghelist Ioan, **nu cunoaște pe Dumnezeu, fiindcă Dumnezeu este dragoste** [1]). Deci a cunoaște pe Iisus Hristos și a nu iubi pe semenii tăi, sînt două lucruri care nu se împacă. Cunoștința lui Iisus, Domnul Nostru, a acestui soare veșnic aprins, menit a îmbrățișa pământul, trebue să aducă în noi dragostea, dragostea către Dumnezeu și cea către aproapele. Acest semn al cunoștinței lui Hristos, îl avem noi oare? Iubim noi pe Dumnezeu? Il iubim noi cu dragostea cu care ne poruncește el din toată inima, din tot sufletul, din tot cugetul și din toate puterile noastre? Dar pe aproapele nostru, pe tot omul străin, îl iubim noi oare așa după cum ne-a poruncit Mântuitorul Nostru? Dragostea către oameni, bunăvoința față de dânșii, acesta e semnul că te-ai apropiat de Hristos cu adevărat. După acest semn se cunoșteau și cei întâi creștini. In timp ce păgânii se urau și se sfâșiau între dânșii, creștinii se iubeau și în toți nu era decât o inimă și un suflet.

Ei bine, Fraților, semnul acesta că v'ați apropiat de Hristos, îl aveți voi? Vă iubiți voi unii pe alții? Nu este printre voi nici ură, nici ceartă, nici vrăjmășie? Pacea pe care Iisus Hristos a venit s'o aducă lumii, este în mijlocul vostru?

Dacă n'aveți în inima voastră nici dragoste de Dumnezeu, nici dragoste de aproapele, nu veți înțelege pe Iisus, nu veți cunoaște pe Iisus, nu veți cunoaște pe Dumnezeu.

Toate acestea sînt semne, Fraților, că sufletul trăește în om, că el nu e înădușit. Și când sufletul este partea cea mai frumoasă și mai scumpă a omului, oare cum îl **vom lăsa noi în părăsire? Oare vom fi noi atât de orbiți**

---

1) I, Ioan 4, 8.

încât nu vedem că oamenii care trăesc numai după trup nu se deosebesc de dobitoacele fără cuvânt? Omul care numai cu trupul trăește este și mai puțin stăpân pe sine. El dacă nu-și are la timp cutare fel de mâncare, cutare băutură, odată îl vezi că se posomorăște și parcă nu i-s boii acasă. De ce toate acestea? — Pentru că trupul nu mai are puterea să se oprească după ce i-ai împlinit gusturile. Sufletul n'are putere când nu l-ai îngrijit. Omul cu sufletul puternic știe să se înfrâneze, să-și pue frâu poftelor. Nu atârnă el de poftele trupului, ci trupul de suflet. Numai când ți-ai îngrijit sufletul, poți zice că ești stăpân pe tine.

Pentru aceia, Fraților, să nu lăsăm în neîngrijire tocmai ceiace face prețul omului. Să nu ne lenevim a ne ridica mai presus de dobitoace prin împodobirea sufletului. Să nu ne mai lăsăm în stăpânirea pornirilor trupului care ne duc la perzare. Este grozav de dezgustător când vezi pe un om că-ți zice: dacă nu mă pot opri! Nu te poți opri? Dar ce? va să zică un pahar de rachiu, otravă și pentru suflet și pentru trup, te stăpânește așa de mult? Fără îndoială, Fraților, că nu din oamenii aceștia care nu se pot opri, au să iasă adevărații creștini. Dacă toți ar fi fost oameni de aceștia care nu se pot opri, pierea sămânța sfinților de pe pământ. Comoara, comoara sufletului lustruiți-o, dragostea, bună-voința, cumpătarea, mila, căci numai printr'însele sfinții au meritat Impărăția Cerurilor. Amin.

Predică la Duminica IV după Rusalii.

Datoriile părinților către copii.

Voi, părinților, nu întărâtați pe copiii voștri spre mânie, ci creșteți-i în învățătura și îndreptarea Damnului.

Efeseni 6, 4.

I

Fraților,

Când legea Domnului nostru Iisus Hristos a pus femeia pe o treaptă de cinste, pe care n'o mai avusese până atunci, a făcut o faptă de cea mai mare dreptate. Dar odată ce a dăruit-o cu cinste, odată ce legătura dintre bărbat și femeie a sfințit-o, trebuia să meargă mai departe.

Când unirea bărbatului cu femeia este deplină? — Fără îndoială că atunci când e încununată de copii. Apoi, Fraților, dacă legea noastră creștinească a ridicat din rușine femeia, sfințind legătura ei cu bărbatul, tot așa a chezășuit și pentru copil o stare de cinste, ca unul ce are să ajungă om deplin. Invățătura creștină cere ca omul să fie înfrumusețat cu toate podoabele sufletului.

Dar înțelegeți bine că nu poate să ajungă așa când va fi om mare, dacă din copilărie nu-l vom învăța și nu-i vom sădi în suflet gândurile bune și de folos. Dar asupra cui cade această datorie decât asupra părinților? Ei au însărcinare dela Dumnezeu pentru buna creștere a fiilor. Aceasta ne-o spune și Sf. Apostol Pavel: **Creșteți-i**

în învăţătura şi îndreptarea Domnului. Din nefericire, deseori părinţii lasă pe fiii lor să ajungă nedrepţi, înşelători, şi pe urmă încep să se mire zicând, că de unde oare au învăţat atâtea răutăţi? Aceasta este însă vorbă uşoară, pentrucă datoria lor era să apuce înainte, să nu deschidă copiii ochii spre cele rele, sau, când îi vor deschide, ei să fie dinainte îndrumaţi spre cele bune.

Dar cât de puţini sînt acei care socotesc aceasta ca o datorie! Cei mai mulţi nu se îngrijesc decât să aibă copii, — încolo... ce-o da Dumnezeu! Dar lucrul acesta nu e de loc înţelept, fiindcă aici nu e vorba să ai copii mulţi, ci acei câţi îi ai, să-ţi fie buni. Ce folos vei avea dela mulţi şi răi? N'ai să doreşti mai degrabă să fie puţini şi buni? Se înţelege că mai mare merit este să ai mulţi şi buni, dar lucrul înţelept este să-i ai întâi buni şi apoi mulţi.

Ceiace Biserica noastră ne învaţă despre creşterea copiilor e de aşa mare însemnătate, încât trebuie să ne adâncim tot mai mult într'însa, mai cu seamă că sînt mulţi care nu prea o bagă-în-seamă.

II.

Fraţilor,

Mulţi sînt acei care vor avea să dee socoteală pentru sufletul copiilor. Aceştia, de o parte, sînt învăţătorii care îi călăuzesc în învăţăturile folositoare şi purtările bune, de altă parte sînt preoţii, care neîncetat au a-i îmboldi spre calea adevărului, binelui şi dreptăţii. Dar dacă vă veţi uita bine, veţi vedea că mai nainte decât toţi, părinţii sînt ceice vor da seamă de sufletul copiilor. Mai nainte şi mai mult decât oricare alţii, ei sînt datori a pune temelia pornirilor bune în fiii lor. Pricina este că toţi ceice vor da seamă de sufletele copiilor sînt datori pentru buna lor creştere din nevoia lumii ca toţi oamenii să fie de treabă şi toţi să ajungă la capătul pus de Dumnezeu pentru cei

buni. Mai mult decât aceştia, părinţii sînt datori chiar din fire să-şi crească bine copiii. Vedeţi cloşca cum aleargă pentru puiii săi mai ceva decât cea mai bună mamă. Ea nimănui n'are să dee seamă cum i-a crescut, dar firea o îndeamnă la asta; Dumnezeu a aşezat ca aşa să fie.

Deci chiar dacă toate celelalte îndemnuri ar peri, rămâne firea, care nu îngăduie pe părinţi să-şi lase copiii în neîngrijire. Asta n'o poate avea nimenea decât părinţii şi pentru asta am spus că cea întâi datorie de a-şi creşte bine copiii le vine lor.

Părinţii pun temelia. Această temelie trebuie însă s'o puie aşa de bine, încât să uşureze sarcina celor ce vin după ei. Cine ia pe copil din mâna părintelui ca să-l ducă mai departe? — Invăţătorul. Acesta are s'o scoată bine la capăt, dacă temelia pusă de părinţi e sănătoasă. Dacă nu, munca lui va fi grea şi cine ştie dacă va fi încununată de izbândă! Când părinţii au lăsat pe copil să fie mincinos, înşelător, rău, fără inimă, prefăcut, este greu de tot ca învăţătorul să-l îndrepte. Scumpul mai mult păgubeşte şi leneşul mai mult aleargă, şi bietul învăţător poate să alerge degeaba ca să răscumpere lenea părinţilor.

Invăţătorul are zeci şi sute de copii. El nu poate pătrunde în sufletul lor ca părinţii, care au numai câţiva. Deci cea întâi urmare rea a neîngrijirii copiilor va fi că vei chinui degeaba un om ca învăţătorul, care se osteneşte să-i înarmeze cu învăţăturile folositoare vieţii.

Să vedem însă lucrul mai departe. Din mâna învăţătorului cine ia pe copil ca să-l ude şi să-l cureţe ca pe un pom ce neîncetat are nevoie de asta? — Preotul. El este păstorul cel bun care trebuie să-şi ducă turma spre plaiurile cereşti. Copilul însă, care a fost neîngrijit de părinţi, de au intrat într'însul toate cusururile; copilul în care apucăturile rele au crescut şi s'au înrădăcinat ca pirul de nu-l mai poţi scoate, — cere multă trudă ca să-l poţi călăuzi. In răsadniţa şcoalei a chinuit de ajuns pe celce s'a

ostenit cu dânsul. Acum vine rândul preotului să-l iee în brațele sale și să-l pue în oastea bunilor creștini. Dar, ca și învățătorul, și preotul se va osteni, și chinul lui va fi lung, căci nu mai are cui să-l dee, ci trebuie să-l ducă până la capătul zilelor lui.

Copilul, care a ieșit rău în lume, pe preot îl muncește neîncetat, fiindcă, în loc să îngrijească de cei buni, el trebuie să se chinuiască să stingă relele apucături ale celui rău.

Părinții, învățătorul, preotul, iată deci trei tagme de oameni ce vor da seamă de sufletele celor încredințați lor. Dacă părinții vor lăsa să crească păcatele cum crește buruiana rea în ogor, vor chinui și pe ceilalți doi care vin după dânșii.

Ceiace e mai rău însă e faptul că chiar copiii, dela un timp, când vor ajunge mari, când se vor lovi cu capul de pragul de sus, vor băga-de-seamă că au apucat în calea cea rea. Și pe cine vor da ei vina? — Fără îndoială că pe părinți, fiindcă ei pun temelia bunei creșteri a copiilor.

Era lege la un popor vechiu, că părinții care nu creșteau bine copiii, la bătrâneță nu aveau drept la ajutorul lor.

Legea creștinească e mai milostivă. Ea totdeauna a rânduit o cinstire și un ajutor nemăsurat al copiilor pentru părinții lor. Dar și ei au datorii mari pentru copii. Cu ce obraz oare vor alerga la ajutorul copiilor, când ei n'au îngrijit de loc de dânșii?

Trebuie întâi o bună îngrijire de trupul copilului. Cu trupul acesta el va lucra o viață întreagă. Cum are să lucreze însă când ai să-i dai un trup pipernicit? Omul sănătos și zdravăn este mai voios și mai încrezător în puterile lui. Cel bolnav și slăbănog este veșnic chinuit și neputincios să lucreze.

De aceia îi trebuie o îngrijire nemăsurată, adică hrană de ajuns, curățenie și ferire de boale. Cum este udatul,

plivitul şi căldura soarelui pentru floarea abia răsărită, aşa sînt acestea pentru copil.

Vinovaţi peste măsură sînt părinţii care lasă copiii să zacă bolnavi şi nu aleargă la cei mai învăţaţi decât dânşii. Nu vă gândiţi oare că o boală poate să nenorocească un om pe toată viaţa? Vreţi să aveţi veşnic în faţă mustrarea că din pricina voastră copilul sufere?

Atâţia copii se văd ofiliţi şi îmbătrâniţi înainte de vreme. De ce asta? — Din pricina hranei slabe şi fără putere cu care le e hrănit trupul. Când dai de câte un pom supţire, şi numai vine unul şi-ţi spune că e bătrân, îţi vine dezgust. Tot dezgustul te prinde, când dai cu ochii de omul tânăr, dar slab şi fără putere.

Daţi toată luarea-aminte la cele ce vă spun, Fraţilor, căci aproape toţi părinţii greşesc în felul acesta.

III.

Asta e datoria pentru întărirea trupului copiilor. Dar vine apoi una şi mai mare: pentru sufletul lor. Când copilul începe să vorbească şi să priceapă, atunci trebuie să începi a-i pune dinainte tot pilde bune. In acest timp, grija pentru trup şi cea pentru suflet trebuie să meargă mână în mână. Vorbe bune, pilde frumoase şi îndemnuri neîncetate să nu lipsească.

Când omul nevoiaş vine şi-ţi cere să-l ajuţi, dă copilului să-i dee, căci în chipul acesta şi pe dânsul îl deprinzi cu milostenia. Sunt unii copii porniţi să chinuiască dobitoacele din casă: tu înăduşă din toate puterile acest lucru. Cum îl vei deprinde de mic, aşa va fi mare. Te îngreuezi să-l creşti cât e mic, îţi va fi spre ruşine, când va ajunge mare. După cum pomul trebuie să-l munceşti, să-l săpi, să-i pui gunoiu, să-l curăţi de omizi, de uscături ca să capeţi roadă, — aşa trebuie să te munceşti şi cu copilul.

Vine vremea de dat la şcoală. Tu fă aceasta cu toată bucuria. Nu-ţi lipsi fiul de binefacerile învăţăturii. Totuşi,

spre marea noastră mirare, se găsesc părinţi cari nu lasă copiii la şcoală, parcă i-ar duce la tăietoare. Dimpotrivă, când copilul a ajuns într'această vârstă, părintele trebuie să-l dee la şcoală, pentru ca copilul să înainteze tot mai departe. El va avea două călăuze, şi cu asta va merge tot mai bine, ca mielul care suge la două oi. Sfântul Ioan Gură de Aur astfel îndemna pe părinţi: **Creşteţi, părinţi, pe fiii voştri, în învăţătura şi frica lui Dumnezeu.**

Voi aţi dat fiilor fiinţă, deci tot voi sînteţi ţinuţi să-i duceţi mai departe, crescându-i în învăţătură, adică îndemnându-i la bine, şi în frica de Dumnezeu, depărtându-i dela cele rele. Nimenea nu poate face asta mai bine decât părinţii, pentrucă, fiind cinstiţi şi iubiţi de fii, au asupra lor şi mai multă putere. Cine nu ştie că printr'un sfat potrivit, cu o mustrare la locul ei, ba uneori cu o vorbă, cu un semn, cu o mişcare, cu o căutătură — puteţi căpăta de la dânşii ceiace alţii n'ar scoate cu lungi cuvântări?

Deci, părinţilor, nu veţi da oare seamă cu amănuntul lui Dumnezeu pentru creşterea fiilor voştri, când aveţi atâta putere asupra lor? Mai puneţi pe lângă aceasta că, de voi atârnând hrana, îmbrăcămintea, cheltuiala, moştenirea, cât de uşor veţi putea să-i stăpâniţi după gustul vostru, însufleţindu-i şi răsplătindu-i când sînt buni, ameninţându-i şi pedepsindu-i când sînt răi! Dacă, deci, voi lipsiţi dela datoria voastră, ce iertare veţi avea?

Este încă ceva mai mult; voi aveţi pe fiii voştri în pază încă din cei dintâi ani, când inimile lor sunt ca un aluat gata să iee orice chip îi veţi da, sau ca o ceară moale pe care o poţi schimba în fel de fel de tiparuri. Dacă ei acuma sunt rău crescuţi de voi, la o vârstă mai mare nu vor fi în stare să primească învăţămintele cele folositoare ale învăţătorilor mai înalţi. Atunci a cui va fi vina cea mare, dacă nu a voastră? In zadar se vor osteni cu toţii pentru folosul fiilor voştri, dacă voi nu sînteţi cei dintâi să puneţi mâna la lucru. Oare ce foloseşte ca Stăpânirea să mai

ție atâtea școale, dacă voi țineți departe pe fii de dânsele? Cu ce tragere-de-inimă să mai lucreze capul școalei, când voi nu arătați nicio râvnă?

Ceiace vi se cere vouă nu e să le dați multă învățătură, că nu toți pot asta, dar este altceva mai de preț: să nașteți într'înșii pornirile bune. A-i face blânzi și bine-voitori cu toată lumea, săritori, drepți, iubitori de adevăr, miloși; acestea trebuiesc mai nainte și mai presus de orice. Fără acestea, orice adunare de oameni se risipește. Toată învățătura nu face doi bani fără acestea. Poți să știi toate tainele cerului și să ai toate comorile pământului; dacă inima ta e neagră, dacă ești apucător, dacă ești mincinos, nedrept, ursuz, — în zadar sunt toate. Bunele porniri ale sufletului sînt podoabele omului. Pe acestea trebuie să vă siliți a le sădi în sufletele copiilor. Invățătura are cine le-o da, numai să nu-i opriți voi. Ceiace sînteți datori însă, mai pre sus de orice, este ca inima lor să nu fie pătată de nimic. Sfinții, pe care Biserica îi cinstește, noi îi cinstim pentru învățătura lor, dar mult mai mult pentru curăția cugetului și a inimii lor.

Din nenorocire, se găsesc părinți care, departe de a se gândi să împodobească pe fiii lor cu frumoase însușiri, îi iau tovarăși în calea perzării, la beții, tâlhării, bătăi, îi îndeamnă la minciuni, la nedreptate și multe de felul acesta. Despre astfel de părinți, vom spune numai câteva cuvinte, că ei nu sînt părinți, ci ucigași ai copiilor lor și care nu vor căpăta iertarea nici în veacul de acum, nici în cel viitor.

Și în timp ce vă vorbesc, oare voi ce faceți, Fraților? Lucrați spre folosul fiilor voștri? Indepliniți cu râvnă așa lucruri însemnate? Sunteți cu grijă de nevinovăția și folosul copiilor? Știu că mulți se gândesc cu totul la altceva, zice sf. Ioan Gură de Aur [1])! Ce faceți voi? Vă în-

1) Omilia 55, la Evanghelia dela Matei.

grijiţi să vă faceţi copiii mai bogaţi, mai grozavi, mai puternici; dar a-i face mai buni, mai blânzi, nu îngâmfaţi, nu vă gândiţi. Tocmai despre asta însă veţi da seamă, Fraţilor. Nimenea n'are să vă întrebe ce avere le-aţi lăsat, căci nu acestea au preţ în faţa Dreptului Judecător, ci ce comoară pentru suflet le-aţi lăsat.

De aceia, Fraţilor, mai nainte de toate, să ne gândim la mijloacele de a face pe fii mai buni. Să le sădim în suflet adevărul, binele şi dreptatea. Cu acestea ei vor ajunge de folos tuturor: vouă, părinţilor, vă vor da bucurie nepieritoare, iar lui Dumnezeu adevăraţi urmaşi ai învăţăturii sale şi moştenitori ai cerului. Amin.

Predică la Duminica V După Rusalii.

Despre îndrăciți.

I.

Una din marile binefaceri, pe care Domnul Hristos le-a adus oamenilor, a fost aceia de a vindeca pe bolnavii lor. Pe vremea aceia, nu erau orânduieli medicale ca acum; nu se pomenea de spitale. Din pricina aceasta, oamenii sufereau cu mult mai mult ca acum. Mila de oameni însă, sădită de Mântuitorul, a făcut ca ea să ducă la înființarea de așezăminte pentru căutarea bolnavilor.

Pe când Domnul Hristos se afla în apropierea unei ape mari, pe care Sfânta Evanghelie o numește Marea Galileei, iată înaintea lui un soi de bolnavi care nu se văd totdeauna. Erau așa numiții **îndrăciți.** Aceștia se tăvăleau pe jos, spumegau și se zvârcoleau într'un chip care umplea de groază pe ceice erau de față.

Domnul Hristos însă niciodată nu s'a neliniștit. A biruit puterea boalei care se afla într'înșii, a alungat duhul de răutate care stăpânea și chinuia pe cei izbiți de asemenea boală. Apoi îi întorcea iarăși în mijlocul semenilor lor, sănătoși și în stare a se apuca de lucrul cel cinstit, dela care boala îi îndepărtase.

Pe ziua de azi, Sf. Evanghelie ne vorbește de doi îndrăciți cu o înfățișare cumplită, din ținutul zis al Gherghesenilor. De răul lor, nu mai putea trece nimeni pe calea aceia. Acum, de oarece povestirea despre îndrăciții din ținutul

acela, care afla lângă Marea Galileei, ne învață multe și pe noi, să ne oprim la ea și să culegem învățăturile pe care le putem scoate dintr'însa.

II.

Fraților,

Venirea Domnului Hrisots în lume a însemnat înmulțirea binefacerilor și scăderea suferințelor. El abea a venit pe lume, pentru a se apuca de lucrul mântuirii omului, și îndată diavolul i-a stat împotrivă. A căutat să-l abată dela drumul pe care și-l trăsese, adică acela de a învăța și a îndrepta pe oameni.

Ştim că Mântuitorul, mai nainte de a se apuca să vestească lumii cuvântul Evangheliei, a stat în pustie și a fost ispitit de diavolul. In toate chipurile acesta s'a silit să abată gândurile Domnului în altă parte și să-l biruie prin puterea frumusețelor și bogățiilor pământului. Dar Mântuitorul a rămas neclintit pe temelia sa dumnezeească și a alungat pe diavolul ispititor.

Domnul Hristos totdeauna s'a simțit și s'a arătat ca celce duce o stare de război cu o putere străină și protivnică. El a întemeiat împărăția care stă în luptă cu altă împărăție. Impărăția sa de lumină calcă peste împărăția întunerecului.

Așa s'a simțit Mântuitorul în totdeauna și a pregătit pe oameni să fie în stare de a se lupta și ei împotriva împărăției Satanei și a întunerecului.

Sf. Evanghelie dela Matei ne vorbește (12, 22-29) despre vindecările pe care Domnul Hristos le face. Vrăjmașii săi umblă să le înegrească, spunând că sunt făcute cu puterea diavolului. Domnul însă îi încurcă puternic prin cuvântul că apucătura diavolului este de a face rău, pe când el, Domnul, vindecă pe oameni și le face numai bine. Deci lucrul său este cu totul protivnic față de al diavolului, iar

atunci cum s'ar mai putea spune că lucrează cu puterea diavolului?...

Gândul neîncetat al Domnului Hristos a fost de a face bine lumii necăjite, de a lumina minţile, de a-i arăta frumuseţa vieţii cinstite. De aceia El totdeauna se arată şi lucrează ca protivnic al tuturor puterilor rele şi a gândurilor urâte.

In Evanghelia dela Ioan, Mântuitorul vorbeşte despre **Domnul acestei lumi** (14,30), care n'are nici o putere asupra lui, arătând prin aceasta că lumea este stăpânită de puteri rele, dar că El este mai pre sus de ele şi le înlătură.

Tot El spune că e o mare despărţire între ceice fac pe pământ lucrurile diavolului şi ceice slujesc lui Dumnezeu. Nimenea nu poate face şi pe ale unuia şi pe ale altuia. **Nimenea nu poate sluji la doi domni** (Matei 6, 24), a spus însuşi Domnul Hristos, ci omul trebuie să aleagă, pentrucă este duşmănie între faptele pornite din duh dumnezeiesc şi între cele din duh diavolesc.

Acestea sunt două tabere în luptă. Tot omul trebuie să se înarmeze pentru a fi ori cu una ori cu alta. Nu putem fi cu amândouă şi, iarăşi, nu putem fi cu niciuna, fiindcă facem ori binele, şi atunci suntem ai lui Dumnezeu; ori facem răul, şi atunci suntem ai Satanei.

Sunt două împărăţii în luptă. Intre ele trebuie să hotărâm unde este partea noastră. Fiecare împărăţie e cu Domnul ei. Din această pricină şi vorbeşte Mântuitorul de **Domnul lumii acesteia,** care e diavolul. In adevăr, împărăţia cealaltă nu este din lumea aceasta, ci este însufleţită de Duhul ceresc al lui Dumnezeu. Oamenii care sunt din din această împărăţie lucrează după gândurile sădite în lume de Mântuitorul Hristos şi stau şi ei protivnici faţă de Domnul acestei lumi.

Despărţirea cea adâncă dintre amândouă aceste împărăţii e arătată şi de Sf. Apostol Pavel când spune: **Voi nu puteţi bea paharul Domnului şi paharul diavolilor; voi**

nu puteți sta la masa Domnului și la masa diavolilor (1 Corinteni 10,21).

Apoi dacă aceasta e starea acestei lumi, dacă într'însa lucrează puterile unei împărății curate, dar și ale unei împărății de stricăciune și netrebnicie, ea ne privește și pe noi, ceice trăim într'însa și deci trebuie să facem rânduielile noastre pentru a vedea de care parte trăim și ce cale urmăm.

Fraților, și între noi vedem uneori oamenii lucrând de parcă ar fi împinși de o putere răutăcioasă. Iți vine să crezi că sunt deadreptul sub stăpânirea diavolului. Se găsesc femei din care piere câteodată toată duioșia și mila femeiască, pline de o ură care, în răutatea ei, fără îndoială, e diavolească; se găsesc bărbați de pe chipul cărora a perit orice strălucire a asemănării cu Dumnezeu, fiare și diavoli cu chip de om, care, după ce izbucnirea de turbare și patimă a trecut, mărturisesc că n'au știut ce au făcut.

Se găsesc între noi oameni cu sufletul întunecat de gânduri pornite numai cu vrăjmășie asupra aproapelui lor, cu voia amorțită, de nu mai pot lucra cele bune și poruncite de Dumnezeu.

Aceștia sunt îndrăciții noștri, Fraților, mai primejdioși decât cei din vremea Mântuitorului, fiindcă aceia fugeau din mijlocul oamenilor și trăiau la pustie și numai necăjeau pe ceice treceau pe acolo. Indrăciții noștri însă stau în mijlocul oamenilor și răspâdesc între noi duhul lor diavolesc.

De atâtea ori s'au văzut și se văd oameni cu totul nepăsători față de treburile cele bune, ba încă punând bețe în roate și așezându-se deacurmezișul când era vorba de întovărășiri pentru ușurarea traiului fraților noștri. In schimb însă, stăteau cu ochii lucindu-le de bucurie, când era vorba de zădărncirea însoțirilor bune și a tuturor lucrurilor folositoare.

Ceice strică casele și buna înțelegere dintre oameni cu vorbe și zâzanii; ceice, mânați de puteri răutăcioase, umblă să strice bunastarea altuia; ceice lucrează să împedece pe alții de a ajunge mai bine; — toți aceștia sînt slujitori ai diavolului, fii ai întunerecului pe pământul acesta. Căci și până azi lumea e împărțită în cele două tabere: Impărăția luminii și Impărăția întunerecului, și între ele este mare vrăjmășie.

Ceice sunt din Impărăția luminii, care este a lui Iisus Hristos, lucrează numai cele bune. Așa spune Sf. Apostol Pavel: **Dacă cineva este în Hristos, el este făptură nouă** (2 Corinteni, 5, 17).

Ceice sunt din Impărăția lui Hristos sunt zmulși din Impărăția întunerecului și sunt în stare a lucra numai faptele creștine ale iubirii de oameni.

Dintre aceștia să fim și noi, Fraților, și, în lupta dintre cele două tabere, noi să luptăm în oștile lui Hristos, Domnul nostru. Lupta aceasta, însă se dă cu puterea sufletului, biruind în noi toate apucăturile cele rele, cinstind faptele cele curate și alăturându-ne și noi cu stăruința și puterea noastră la ceata celor ce s'au adunat să lucreze cele bune pe pământul acesta. Căci viața numai odată se trăiește și ea nu este decât o clipă scurtă în curgerea nesfârșită a vremilor, și cine își pierde și-și risipește și această clipă, nu mai are unde găsi îndreptarea și a face bine ceiace a stricat odată. S'au văzut oameni care tocmai spre sfârșitul vieții au văzut că și-au întrebuințat rău zilele traiului lor pe pământ și au spus că, dacă Dumnezeu le-ar da o nouă viață, ar ști ei să trăiască mai bine.

E bun și acest cuvânt, Fraților, dar e spus prea târziu. Cu cât mai bine este ca omul din vreme să fie cu luareaminte la rânduirea vieții sale și să se învețe din ceiace alții au pățit și au spus!

De aceia să fim următori ai Domnului nostru care a biruit ispita diavolului și a întemeiat Impărăția lui Dumne-

zeu, să intrăm în această Impărăţie a lui, şi atunci nu vom greşi cărarea vieţii.

IV.

Dar din povestirea vindecării celor doi îndrăciţi, mai învăţăm ceva.

Ei n'au fost scăpaţi de chinul lor decât prin păgubirea unei turme de porci care s'au aruncat în mare. Când locuitorii au văzut paguba care li se făcuse, au rugat pe Mântuitorul să plece din hotarele lor. Ei n'au ţinut seamă de uşurarea sufletească pe care Mântuitorul a adus-o la doi din fraţii lor care pătimeau cumplit, ci s'au mâniat pentru paguba suferită.

Aceasta este, Fraţilor, icoana unei părţi din stricăciunea care stăpâneşte viaţa noastră până în ziua de astăzi. Căci binele se face totdeauna cu muncă, cu jertfe şi cu cheltuială, mult mai greu decât răul. Sunt însă oameni care ar voi ca binele să vie dela sine, ca un semn din cer, fără să se silească cu nimic pentru îndeplinirea lui.

De îndată ce se aude undeva că, a venit o cântăreaţă vestită şi că joacă minunat în faţa lumii, toţi dau năvală acolo, pentrucă la plăcerile sale omul e totdeauna cu mâna darnică. Şi e şi cu mintea darnic: într'o clipă născoceşte temeiuri pentru a arăta că noi trebuie să cinstim meşteşugirile priceperii omeneşti şi că nu trebuie să ne dăm îndărăt dela nicio jertfă când este vorba de a preţui îndemânarea omului în jocurile şi cântările lui.

Astea sunt vorbe adevărate, Fraţilor, dar sub ele cei mai mulţi ascund setea lor de plăceri. Oamenii sînt făţarnici şi îmbracă în haină aurită gusturile lor cele mai pătimaşe.

Cel mai mare metşeşug, mai mare decât toate jocurile şi săltăturile şi cântările din locaşurile de petrecere ale oraşelor, e **meşteşugul de a face bine,** măiestria iubirii de oameni, care ne face să fim în rândurile dintâi ale celor

ce lucrează pentru binele omenirii. De aceia Mântuitorul Hristos învață că cea mai mare iscusință a sufletului omenesc e **dragostea**, care cu veșmântul ei acopere toate și biruie toată stricăciunea patimilor.

Ceice nu sînt fățarnici încep dela dragostea către oameni, adică dela lucrul pentru binele fraților lor. Numai după asta ajung să se îndeletnicească și cu prețuirea altor lucruri bune de pe pământ. Cine însă începe binele cu desfătarea sa prin locașurile de petrecere, pentru a asculta cântărețe și a vedea jocuri: cine după noaptea petrecută în astfel de locașuri știe să vorbească a doua zi despre măiestria jocului cutărei cântărețe și să se minuneze de toată strălucirea podoabelor și luminilor, și habar n'are că la mahalale zac ființe nenorocite care n'au pânea de a doua zi și nici a mia parte din luminile care au slujit la desfătarea noastră — toți aceia sînt niște fățarnici, niște oameni care se gândesc numai la ei și de loc la ajutarea celor bune de pe pământ cu banul lor. Tot binele omul nu-l începe dela ei, ci dela frații săi în suferință și în întunerec.

De aceia tot celce nu e în stare a jertfi pentru fratele său e asemenea locuitorilor care au cerut dela Domnul Hristos să plece din hotarele lor, fiindcă li s'au înecat porcii, fără a prețui de loc că frați de ai lor au scăpat de boală prin jertfa aceasta. Ei sînt chipul oamenilor care au toate pentru ei și nimic pentru alții.

Aceasta e o poveste veche și nenorocită, care bântuie până azi în chip sălbatec. Căci oamenii nu se sue la înălțimea lui Iisus Hristos pentru a înțelege că un suflet omenesc prețuiește mult mai mult decât o mie de porci. Câștigul avut din creșterea porcilor era pentru oamenii aceia mult mai scump decât toți bolnavii, orbii, surdomuții și îndrăciții pe care Domnul Hristos i-ar mai fi putut vindeca.

Noi ne mirăm poate că oamenii din vremea aceia au pu-

tut cugeta așa. Dar oare nu se jertfesc și astăzi pentru un câștig netrebnic atâtea suflete și vieți omenești pe altarul diavolului?

Pentru ce a fost nevoie să se alcătuiască o tovărășie de apărare (o ligă) a locuitorilor din țara Congo? Pentrucă țările cu oameni învățați și cu orașe mari din ținuturile Europei învoesc înființarea de tovărășii negustorești care, cu mijloacele groaznice ale silniciei și ale schingiuirii, ale jafului și ale biciuirii, silesc pe locuitorii negri să predea gumă pe un preț de nimic. Mânuitorii unor astfel de treburi nu vor să lase dobânzile de 20 și mai mult la sută pe care felul acesta de jăfuire le aduce.

Blăstăm asupra banului scos din sânge!...

Dar pe acești Gadareni și acesată morală de creștere a porcilor nu trebuie s'o căutăm tocmai în Africa. Sub haina dreptului oricui de a face negustorie și a-și găsi de lucru, s'a lăsat rachiul zeci de ani dealungul să curgă în valuri, după cum și China a fost silită să lase slobodă negustoria opiului. Se învoiesc locașuri de băutură mai multe decât trebuința cere. Privim la negustoria cu cărți netrebnice și de rușine și nimenea nu se mișcă. Lăsăm să trăiască casele de desfrâu și cuiburile de ticăloșie, fără nicio păsare pentru miile de suflete omenești care ani dearândul au căzut pradă în ghiarele patimii de băutură și desfrâu. Cu toate că se știe ce pagube sufletești aduc lucrurile urâte din traiul oamenilor, care se arată în cinematografe și în multe jocuri de teatru, totuși nu se priveghează răul care se face și nu se pune nicio stavilă la ridicarea unor locașuri nouă de ispite. Numai turmele de porci să nu se peardă și să nu se micșoreze necuratele câștiguri!... Mai încolo ce trebuie să ne mai pese de altceva!... Și iată cu aceasta trăind în vremea noastră apucătura Gadarenilor!

„Am putea apoi să ne aruncăm ochii în vremea rece de iarnă prin casele cu chirie ale oamenilor săraci. Câți nu înghiață din pricina proprietarului lacom de câștig, care

nu vrea să înlocuiască sobele vechi cu altele nouă și să facă odăile de locuit mai sănătoase și mai omenești! Nu e nevoie de cine știe ce lucruri netrebuincioase, ci numai de mai multă lumină, aier și căldură.

Oare singurul lucru care folosește este câștigul adus? Oare vindecarea locuitorului îndrăcit din Gadara trebuie să ne lase nepăsători, fiindcă nu aduce câștig? Voim oare ca Iisus să nu se mai găsească de loc pe căile vieții noastre și să nu avem de gândit decât la venituri și socoteli?" [1]).

Fraților, să încheiem cu aceasta, gândindu-ne că trebuie să fim mai luători-aminte asupra rostului veții noastre și a legăturilor cu semenii noștri. Să ne gândin că nu suntem singuri pe pământul acesta și că viața este cu atât mai frumoasă, cu cât am făcut mai mult bine.

Nici nu venim în lume prin voia noastră și nici nu ieșim prin hotărârea noastră, ci prin voia lui Dumnezeu care ne-a pus și lege cum să trăim. In legea aceasta noi cetim că, nefiind în lume prin puterea noastră, nici nu sîntem ai noștri, ci stăm pentru îndeplinirea legii pe care Dumnezeu ne-a dat-o. Așa dar noi numai atunci sîntem la locul nostru, când lucrăm după rânduiala așezată de Dumnezeu. In adevăr, spune Sf. Apostol Pavel: **Nimenea din noi nu trăește pentru sine și nimenea nu moare pentru sine, pentrucă, dacă trăim, trăim pentru Domnul și dacă murim, pentru Domnul murim; fie deci că trăim sau murim, ai Domnului suntem** (Romani, 14, 7-8). Și tot el spune în altă parte: că **Hristos a murit pentru noi toți, pentruca acei care trăiesc să nu mai trăiască pentru ei, ci pentru Acel care a murit și a înviat pentru dânșii** (2 Corinteni, 5, 15).

Dar Mântuitorul a spus că binele care se face celui mai neînsemnat dintre oameni e bine făcut lui Dumnezeu însuși. Apoi dacă e așa, înseamnă că a trăi pentru Hristos, înseamnă a trăi pentru frații noștri.

---

1) Hadorn: *Er heisst wunderbar*, Neukirchen, p. 47-48.

Deci să alipim pe inima noastră aceste cuvinte ale Mântuitorului Hristos și ale Apostolului său și cu aceasta vom fi găsit rostul vieții noastre pe pământ și cărarea pe care trebuie să umblăm. Amin.

Predica aceasta fiind destul de întinsă se poate și scurta, după trebuință. Impărțirea ei în mai multe puncte chiar ușurează scurtarea. Părțile dela sfârșit sunt mai potrivite pentru a fi întrebuințate la oraș, și de aceia pentru ascultătorii dela țară chiar trebuiesc mai scurtate și lăsate numai cu ceiace se potrivește la țară.

Predică la Duminica VI după Cinzecime

Fiecare să se mulţămească cu lucrul lui şi să se silească într'însul.

După cum într'un singur trup avem multe mădulare şi n'au toate mădularele aceiaş lucrare, într'acelaş chip şi cei mulţi un trup suntem în Hristos, iar fiecare unul altuia mădulare.

Romani 12, 4-5.

I.

Fraţilor,

Cuvintele acestea sunt ale Sf. Apostol Pavel, scrise de el în Epistola sa către Romani. El a fost cel mai aprig răspânditor al credinţei creştine după înălţarea Domnului la ceruri şi, în dorul lui înfocat de a vedea pe toţi închinându-se lui Iisus Hristos, nu s'a linştit o clipă de a împrăştia învăţătura creştină până în ţinuturile cele mai depărtate.

Pe când se afla în toiul unui lucru fără odihnă, scrise el şi Epistolia către Romani, din care am luat aceste cuvinte. El voia să se ducă la ei pentru a vesti şi acolo numele Domnului răstignit şi, neputând face aceasta, din pricina altor treburi grabnice care-l chemau în altă parte, se mulţămi să le scrie. Gândul lui era să întărească pe aceşti creştini, care acum începeau a se înmulţi în toate ţinuturile, şi să puie viaţa lor în rânduială. Voia să vadă tovărăşii sfinte, care să ţie pe oameni legaţi unii de alţii

și să nu se piardă din lipsă de îngrijire și legătură. De aceia pe dreptul Sf. Apostol Pavel este privit ca celce a pus toate în rânduială la începutul întemeierii Bisericii și a statornicit o îndrumare trainică pentru toată viața creștinătății.

Pentru cei de atunci, cuvintele Apostolului erau lucruri nouă; pentru noi, cei de azi, care ne-am născut creștini și trăim în Biserică, cuvintele lui ar trebui să fie lucruri demult știute și înțelese. Cu toate acestea nu e așa, fiindcă mulți dntre noi trăiesc departe de Biserică și se lipsesc de bogăția de învățături care au fost adunate într'însa de Apostol și de Sfinții Părinți pentru buna călăuzire a oamenilor în viață De aceia slujitorii Bisericii și bunii creștini, care mai sunt în ziua de azi, au datoria să tot pomenească lumii de vechile învățături și s'o înștiințeze că nicăieri nu găsește altele mai bune și mai înviorătoare de inimi.

Vă spun acestea, Fraților, despre Sf. Apostol Pavel, fiindcă în Duminica de azi ni s'a citit din Apostol tot din Epistola către Romani. Il vedem acolo pe acest mare bărbat al creștinătății dând învățături de acelea care trebuie să rămâie, pentru omenire o zestre veșnică. **Toți suntem un trup în Hristos,** spune el, și apoi urmează cele ce ați auzit cetindu-se azi din Apostol.

Să stăm, deci, puțin ascultând și să ne ațintim mintea la cuvintele Sfântului Pavel.

II

Fraților,

După cum înfățișarea pământului pe care-l locuim nu este la un fel, căci sunt multe soiuri de buruieni și de copaci, precum și deosebite văi, dealuri și șesuri, de nu seamănă un ținut cu altul, tot așa e și viața oamenilor. Măcar că toți la un loc alcătuim sate, orașe și țări, cu toate aces-

tea nu avem toți aceiaș slujbă și aceiaș lucrare. Și de ar fi să facem toți acelaș lucru, n'am putea trăi, fiindcă pentru traiul său omul are trebuință de multe lucruri. Dacă unul lucrează pământul, altul trebuie să prindă pește, altul să facă oale, și așa mai încolo. Dar toată munca aceasta de fel deosebit a oamenilor se îmbină așa de frumos una cu alta, încât omul are tot ce-i trebuie pentru viața lui; tot așa cum în trupul unei ființe omenești o slujbă au mânile și alta picioarele și alta capul, dar stau unele lângă altele și lucrează pentru sprijinirea unei singure vieți.

Dar dacă ni s'a lămurit gândul că slujbele sunt felurite, tot așa trebuie să intre în priceperea noastră și faptul că viața oamenilor la un loc se îndeplinește fără zdruncin numai când fiecare este stăpânit de gândul că slujba lui deosebită nu e răzleață, ci țintește a ajuta viața celorlalți. Dacă mintea cugetă, și mânile trebuie să muncească și picioarele să umble.

De aceia și Sfântul Apostol Pavel, vorbind despre viața creștinească, spune că, deși suntem ființe deosebite, cu slujbe felurite pe lume, totuși facem un singur trup în Iisus Hristos, Domnul nostru. Asta înseamnă că putem avea cărări deosebite pe câmpul vieții noastre. Cu toate acestea, dacă suntem pătrunși cu toții de gândul că suntem ai lui Iisus Hristos și am fost botezați cu botezul lui, munca noastră nu e răzleață, ci slujim unul altuia, și așa facem un trup în Hristos. Ceiace lucrez eu fac nu numai pentru mine, ci și pentru aproapele meu, pentru frații mei și țara mea; iar lucrând bine și cinstit, eu îmi folosesc nu numai mie, ci cinstesc și satul meu și orașul și țara mea, și se laudă și alții cu mine. Deci lucrul cuiva nu e numai al lui, ci al tuturor care trăiesc în acelaș ținut împreună cu el și tuturor le poate fi spre cinste sau spre rușine. Tot așa de lucrul altuia mă folosesc și eu, și dacă se întâmplă o faptă frumoasă sau urâtă între tovarăși de ai mei sau

între oameni din țara mea sau de legea mea, bucuria sau rușinea e și asupra mea. Așa suntem noi strâns legați unul de altul, și din pricina asta Sfântul Apostol ne amintește că toți suntem una în Hristos. El ne cere să nu uităm nicio clipă că tot lucrul nostru îi privește și pe alții, și pentru acest cuvânt să nu fim numai cu ochii la noi și la folosul nostru.

III.

Dar fiecare își are lucrul său și slujba sa, care e încredințată numai puterilor lui. Apoi gândul că toți slujim unul altuia și că unul e mână, și altul e cap, iar altul inimă, trebuie să ne întărească pentru a lucra cu putere în slujbele noastre. Toți să fim stăpâniți de încredințarea că așa e rânduit dela Dumnezeu ca slujbele să fie împărțite. Și cu toate că o slujbă e mai mare și alta mai mică, și lucrul unuia mai căutat și mai bine plătit, iar al altuia mai nebăgat-în-seamă, totuși e în puterea fiecăruia de a lucra cu hotărâre și cu tragere de inimă, încât să ajungă om de ispravă și căutat chiar în lucrările și în slujbele mărunte.

Nu toți pot fi inimă. Dar oare numai inima e de trebuință? Oare dacă cineva are un singur deget lipsă, nu-i pare rău de el?

Deci ne ajunge să știm că facem un lucru de folos oricât de mic, și atunci trebuie să ne punem toate puterile spre a face isprăvi mari și din lucrurile mici. Să lucrăm bine ferul, căci putem ajunge mai de preț și mai de cinste decât cei ce lucrează aurul.

Tocmai aceste gânduri, Fraților, ni le spune Sfântul Apostol Pavel în ceiace ați auzit cetindu-se azi din Epistola lui către Romani.

El spune că fiecărui om i s'a daruri deosebite și fiecare să se silească în ceiace i s'a dat de Dumnezeu să lucreze. **Are cineva slujba de a învăța pe alții? să se ție de treaba**

învățăturii; este sfătuitor? să se îndeletnicească de sfaturile bune care trebuiesc date; este cineva darnic? să dea fără a trâmbița înaintea lui; are cineva stăpânire asupra altora? s'o facă cu grijă; face omul milostenie? s'o facă cu plăcere; și așa sunt fel de fel de treburi, în care, dacă omul este cu dragoste și cu stăruință, toate merg bine.

A ne căuta de slujba noastră, pentruca fiecare să ne dăm partea noastră de lucru în lumea aceasta a lui Dumnezeu, e ceiace trebuie să se aștepte dela noi și ceiace și Apostolul ne învață. El ne cere să rămânem cu credință în slujba noastră de toate zilele, fie ea mare sau mică.

Astfel, Fraților, fiecare dintre noi își are chemarea și locul său în lumea aceasta. „Sus sau jos, mic sau mare, locul fiecăruia e arătat de Dumnezeu, e un dar și o milă a lui. A sta la lucru sub acoperemântul fabricei sau a ara câmpul, cași a propovădui cuvântul Domnului; a despica lemne și a mătura odaia, cași a ținea școală cu copiii; a face focul și a aduce apă, cași a învăța sau a scrie cărți; a face mâncare și a coase, cași a sta la sfătuire cu alții asupra treburilor dintr'o comună sau dintr'o țară; a spăla și a îngriji de copii, cași a îngriji de traiul oamenilor; a treiera și a hrăni vitele, cași a călăuzi o țară; a paște o turmă, cași a stăpâni un popor, — toate sunt lucruri zilnice, rânduite de Dumnezeu. Cine se ține cu creștinească dragoste de chemarea și de rostul lui; cine se uită la ele cu gândul că asta e voința lui Dumnezeu, că El vede, ajută și răsplătește, — pentru unul ca acela toate aceste slujbe sunt ca o slujbă dumnezeiască, ca o frumoasă, scumpă și binecuvântată chemare. Pentru aceasta, Fraților, după cum spune Apostolul (câteva rânduri mai la vale de sfârșitul bucății cetite astăzi), **nu cele înalte cugetând, ci cu cei smeriți împreună purtându-vă,** rămâneți cu silință credincioasă la lucrul zilnic care vi s'a rânduit de Dumnezeu, căci cu aceasta sunteți crutați de multă osteneală și neliniște, de multă pizmă și nemulțămire. Celce

neîncetat vrea să se suie tot mai sus și privește totdeauna spre cei care stau mai bine ca el și sunt așezați mai sus ca el, — unul ca acela nu are nicio zi ca lumea și niciun ceas vesel. Cine însă își iubește rostul lui în lume, fie el mare sau mic, fiindcă Dumnezeu l-a pus într'însul, cine face bucuros, pentru numele lui Dumnezeu, ceiace i s'a rânduit lui, — acela trăiește plin de fericire, se scoală dimineața cu inima veselă, fiindcă știe la ce se scoală și care e ținta vieții lui, iar seara adoarme liniștit, pentrucă n'a petrecut vremea în zădar. Ba și în zilele grele el este mulțămit, cași oricare altul, pentrucă la lucru omul își uită grijile și se hrănește cu plăcerea isprăvii bune ieșite din mâna lui" [1]).

IV.

Dar și lucrul acesta, Fraților, pentru a-și avea rostul lui și a ieși după socotelile lui Dumnezeu, nu trebuie făcut fiecum. Nu e vorba numai să te afli în lucru, ca să zici că faci și tu ceva, ci ceiace lucrezi să faci cu toată inima, cași cum te-ai afla la lucrul Domnului. Lucrul de preț nu e **ce** ești tu în lume, ci **cum** ești. Pentru aceia spune Apostolul că, dacă are cineva o slujbă, să se ție de slujbă, să fie cu inima la dânsa ziua și noaptea. Deci tot ce faci, fă bine, și nu pe jumătate, ci întreg; nu de ochii lumii, ci de ochii lui Dumnezeu, care vede până în adâncuri.

Sunt mulți, foarte mulți însă care fac lucrul numai pe jumătate și nu cu toată inima, fiindcă stau cu gândul în altă parte. Dacă ceva nu merge bine într'o comună, într'o țară, unul aruncă vina asupra altuia. Și poate că sunt toți vinovați, căci de multe ori niciunul nu-și face lucrul său cum trebuie, dar fiecare știe cum trebuie să-l facă altul. Fiecare e meșter a judeca ce trebuie săfacă celălalt, dar e rău îndeplinitor al lucrului lui însuși. Cei mici socotesc

1) Gerock: *Epistel-Predigten*. Stuttgart, p. 147.

că stăpânirea ar trebui să îngrijească mai bine de treburile obștești; cei de sus spun că cei de jos nu știu să-și ție casa și să trăiască; cei săraci spun că bogații ar trebui să dea mai mult, bogații spun că săracii ar trebui să lucreze mai mult. Și așa fiecare crede că el știe mai bine ce trebuie făcut și că de aceia sunt greutăți și nevoi, fiindcă nu se face așa cum zice el. Și iată atunci că cine trebuie să slujească, vrea să poruncească; cine trebuie să asculte, vrea să dea sfaturi; cine are o slujbă se amestecă în lucruri care nu sunt ale slujbei lui, și cu aceasta nu se ușurează nevoile vremii, ci numai se măresc încurcăturile.

De ce?... Fiindcă nimenea nu stă la locul său. Fiecare vrea să facă lucrul altuia, în care se crede mai priceput decât acela; mai nainte de a-și căuta de al lui și a-și vedea de treaba lui. Și în timp ce noi judecăm pe altul, acela ne judecă și el pe noi. Și așa toți suntem pricepuți, iar treburile stau pe loc.

Apoi trebuie știut că pretutindenea lucrurile au să meargă bine numai când fiecare își va face partea lui de treabă, iar unde omul e numai cu ochiul la ce trebuie să facă altul și niciodată la ce trebuie să facă el, fără îndoială că totdeauna treburile vor fi anapoda și încurcate.

Și să se mai știe că drepul de a judeca îl are numai acel care și-a isprăvit cu bine lucrul lui. In adevăr, spune Mântuitorul: **Nu judecați, ca să nu fiți judecați, că cu ce măsură veți măsura, cu aceia vi se va măsura** (Matei 7, 1-2). Deci celce se ține cu ochii numai de lucrul altuia dă dreptul ca și lucrul lui să fie cercetat, și atunci, dacă de al lui nu-și caută, oare ce se va găsi că a făcut el?

Așa fiind, Fraților, să luăm aminte la cuvintele Apostolului spuse la începutul acestei cuvântări, că **toți suntem una în Hristos,** și la cele auzite azi în cetirea Apostolului, că fiecare să-și caute cu credință de lucrul lui. Să știm că prin nimic nu vom îngriji mai bine de treburile

obștii decât prin munca cinstită a noastră, multă-puțină, câtă o avem de făcut. In loc de gândul care ne depărtează de lucrul nostru și ne face numai să judecăm pe alții cum lucrează ei, mai bine să păstrăm în cugetul nostru gândul că toți suntem una în Hristos, și atunci, simțindu-ne frați cu toții, ne vom socoti datori să facem noi mai bine ceiace fratele nostru a făcut rău. Și așa judecarea fratelui cu gând creștinesc e spre bine, fiindcă ne îndeamnă să ne înfățișăm cu partea noastră de lucru săvârșit, vrednic, acolo unde toți suntem datori să ne muncim și să ne ostenim. Amin.

Predică la Duminica VII după Rusalii.

Despre defăimare.

Fraților,

Lung și folositor este șirul învățăturilor pe care Sf. Evanghelie ni le pune înainte. De aceia nu este lucru mai potrivit pentru creștin decât a se sili să-și vâre în suflet aceste învățături. De va face așa, cu drept se va putea zice că dela biserică se întoarce totdeauna mai bogat și mai luminat de cum s'a dus. Și de mare preț este această bogăție, fiindcă este bogăție sufletească. Noi aici, Fraților, suntem ca și o familie mare de creștini. De aceia să lucrăm împreună, ca să pricepem învățăturile sfintei Evanghelii Cu chipul acesta, tuturor vom fi de folos.

Vedeți, Fraților, omul șase zile lucrează, iar a șaptea se odihnește. Adică cum este asta? — El șase zile muncește pentru trupul său, ca să-l îndestuleze cu cele trebuincioase, iar în ziua a șaptea trebuie să lase trupul în odihnă, dar să hrănească sufletul. Foarte vinovat se face omul înaintea lui Dumnezeu, când numai de trup îngrijește, iar sufletul îl lasă în părăsire.

Sf. Evanghelie astăzi ne pune înainte o învățătură de tot folosul pentru suflet. Noi să ascuțim mintea și să gătim urechea s'o prindă, ca să nu se zică: deșert m'am dus cu sufletul și tot așa m'am întors!

Ați auzit azi de minunea săvârșită de Mântuitorul Hristos, cum a vindecat doi orbi și un mut. Nu-i lucru minunat acesta, ca orbului să-i dai vedere și mutului vorbire? Da,

Fraților, minunat și el ne arată marea putere a Domnului nostru iIsus Hristos. Dar, oricât de uimitor este lucrul acesta dumnezeesc, s'au găsit oameni care să bârfească împotriva lui și să-l defaime; s'au găsit Evrei plini de venin și răutate care ziceau că aceste minuni sunt făcute cu puterea Diavolului.

E adevărat că răutatea omenească își varsă veninul chiar peste cele mai lăudate fapte! Dragostea de a defăima însă par'că le întrece pe toate. Pentru aceasta să luăm aminte ca să vedeme nemăsurata pagubă ce păcatul acesta al defăimării îl aduce sufletelor noastre.

I.

Fraților,

Unul din păcatele cele mai dese și care se furișează prin casele tuturor este pacostea aceasta a defăimării. Ca o ciumă ea stăpânește toate satele și orașele, se așează prin răspântii, își face culcuș în curțile oamenilor și, Doamne ferește!... să nu pătrundă prin locuri mai sfinte, cum sunt bisericile!

Dacă cineva e blând și sufere cu răbdare orice vătămare i-ai aduce, se zice că e slab de înger și fricos; de e cumpătat; dacă e cu frică și cutremur către Dumnezeu, i se zice că e fățarnic; de e cu rușine de oameni, gata e și grăirea de rău că e un șiret și prefăcut. Și așa toate lucrurile și podoabele omenești sunt un izvor îmbelșugat pentru grăirea-de-rău. Omului bârfitor i se pare că, dacă va grăi de rău, capătă mare cinste. Crede că nu se poate înălța decât cu scăderea altuia și nu poate străluci decât cu înegrirea semenului său. Vă întreb acum, Fraților, nu e acesta un mare și scârbos păcat? Trebuie să căutăm să fim noi mai buni, nu să scoatem cusururi altora. Omul se înalță numai prin faptele sale, nu prin înjosirea celorlalți.

Mai întâi de toate, ce cinste e aceia a bârfitorilor care cu gura slobodă se agaţă de vreunul care e departe şi nu poate auzi ceiace se vorbeşte de dânsul? De unde este el, nu poate nici să-şi dee îndreptările, nici să taie pofta limbuţilor de a vorbi prea multe.

In timpurile mai de demult, a dat Dumnezeu poporului evreesc o poruncă care este de mare preţ: **Pe surd să nu-l grăeşti de rău.** (Levetic 19, 14). Dar pentru ce aceasta? Au oare surzii dreptul să se bucure de vreun hatâr deosebit? Poţi oare să ocărăşti cât îţi place pe chiori, pe ciungi, pe ologi, pe gângavi, şi numai pe surzi nu? Nu poate fi aşa, fiindcă dragostea şi mila trebuie să fie aceiaş pentru toţi. Dacă însă ascultăm pe ceice tâlcuiesc Scripturile, ca să le pricepem mai bine, vedem pentru ce Dumnezeu arată faţă de surzi aşa mare grijă. Este mare cruzime să te legi de omul care nu aude vina pe care i-o aduci, fiindcă el nu poate nici a se apăra, nici a se dezvinovăţi. Dar întreb eu acuma pe ceice defaimă: nu este tot aşa cu voi? A defăima pe celce lipseşte şi nu aude e ca şi a defăima pe surd. Voi vă închideţi în cetăţuia voastră şi începeţi a cerne nesupăraţi faptele celui ce nu vă aude.

Dar băga-de-seamă că prin asta arătaţi nu numai o îndrăzneală prea mare, ci şi o nedreptate fără milă. Credeţi oare că, dacă ar fi de faţă cel împotriva căruia vă ascuţiţi dinţii, aţi mai îndrăzni să mai vorbiţi într'un chip aşa de răutăcios? Defăimătorul face chiar ca tâlharul care loveşte pe la spate. Dacă semenul tău are cusururi care nu-ţi plac, du-te şi, cu toată dragostea, spune-i-o în faţă, cum a făcut proorocul Natan lui David. Arată-i răutatea faptelor lui, sfătueşte-l, mustră-l, ţine-l de rău, fiindcă numai aşa câştigi mare merit înaintea lui Dumnezeu.

Ce înseamnă a ocărî în lipsă, decât a face ca şi cânii fricoşi care latră la lup tocmai după ce a furat oaia,... când el s'a ascuns iar în pădure şi nu poate să-i mai audă? Dar veţi vedea că aceşti câni tac când lupul e de faţă. **Câni**

muţi, care nu pot lătra, îl numeşte proorocul Isaia (56, 10). Dar ei nu-i ies în cale, nu-l linguşesc, nu-l ajută să sfâşie turma. Oamenii însă sunt mai răi. Ia gândiţi-vă că voi, care defăimaţi de departe pe cutare om că nu-şi îndeplineşte datoriile lui, când sunteţi de faţă îl linguşiţi tocmai pentru aceste greşeli la care mai înainte vă uitaţi rău. Nu-i spuneţi nimic pentru ticăloşia desfrânării, ba încă ziceţi că-i o uşurare pentru o fire iute. Il îndemnaţi să se mai iee cu petrecerile pe care pe urmă le blăstămaţi. Nu înseamnă asta a lucra cu nedreptate faţă de semenul vostru?...

Ştiu prea bine că multă inimă se cere ca să sfătueşti pe unul în faţa greşalelor lui. Şi este mai greu când e răsfăţat într'o avere însemnată. Ar trebui să fii un Ilie care despreţuia totul şi se mulţămea numai cu o piele aspră ca să-şi acopere trupul şi care se hrănea numai cu pânea uscată pe care i-o aduceau corbii.

Dar dacă nu vă dă mâna să faceţi aşa, măcar nu mai defăimaţi în lipsă pe celce nu îndrăzniţi să-l înţepaţi în faţă. **Adevărului nu-i plac colţurile,** zice fericitul Ieronim[1]), iar a cleveti înseamnă a umbla numai prin întunerecul colţurilor şi a muşca pe furiş ca şi cânii nărăviţi.

Şi apoi veţi fi oare în stare să daţi înapoi bunul nume al cuiva după ce i l-aţi răpit? Ar trebui ca toată silinţa şi toată puterea s'o puneţi ca aşa să faceţi. Dar cine ştie câţi vor merge până la capăt în calea aceasta! Veţi ajunge uşor poate să zugrăviţi pe omul de bine ca un şarpe uricios. Dar cum veţi face să-i daţi înapoi chipul cel drept şi adevărat? N'o să-ţi fie greu să faci ca unul cu sufletul curat să-ţi pară necurat. Dar cum ai să poţi face apoi ca iarăşi să se arăte curat? Pe omul care merge în calea Domnului uşor îţi va fi să-l arăţi ca făţarnic. Dar, după ce-ţi va veni mintea la cap şi mustrarea în cuget pentru răul

---

1) Veritas non amat angulos. Epist. către Rufin.

făcut, cum ai să mai poţi să-l arăţi aşa cum este el cu adevărat? Cele bune nu le crede lumea, cele rele însă numaidecât. Şi de vei vrea să îndrepţi răul ce l-ai făcut cu defăimarea, greu capeţi crezare. Tot rămâne ceva care nu se şterge. Niciodată n'ai să poţi îndrepta în întregime paguba făcută vecinului tău cu bârfeala! Să dai cuiva numele bun înapoi?... o! cât e de greu! Aici nu poţi zice ca în treburile băneşti: **de am înşelat pe cineva, îi întorc împătrit** (Luca 19, 8).

Care este atunci calea cea adevărată de care să nu avem a ne plânge? Dacă vreţi cu tot dinadinsul s'o ştiţi şi s'o sădiţi în inimile voastre, iat-o: nu învinovăţiţi pe nimenea, ci rămâneţi în calea tăcerii. **Să nu grăiască gura mea lucruri omeneşti** [1]), zice David.

II.

Dar eu până aici am vorbit numai despre cel mai mic din relele defăimării. Am pus dinaintea ochilor voştri numai îngreuiarea adusă celui defăimat, îngreuiare însă nu a sufletului, ci numai a numelui lui. Mai mare nenorocire este însă pentru acei care ascultă defăimarea voastră. Clevetitorul îi aduce în aşa stare, că ei uşor ar putea să cadă în perzare.

Acei în faţa cărora vorbiţi de rău pe alţii, sunt sau oameni nelegiuiţi, sau oameni cum se cade. De vor fi nelegiuiţi, au să aibă o bucurie nemăsurată când vor vedea că mai au tovarăşi în cele rele. Ce îndrăzneală îşi vor lua, ce ocări şi defăimări au să aducă şi ei celui pe care îl defăimaţi! Atunci ce faceţi voi, bârfitorilor, când, aşezându-vă la vorbă, începeţi a povesti răutăţile cutăruia, înşelăciunile altuia, decât daţi prilej şi altora să vorbească ca voi, daţi prilej celor de alt neam şi altă lege să se bucure cu bucurie drăcească!

---

1) Psalmi, 14, 4.

Şi pentru ce s'ar bucura? — Pentru o curată nenorocire, pentru un păcat ce-l aud despre altul. Şi de câte ori nu se întâmplă că, zugrăvind relele apucături ale unuia, îndată găseşti pe altul care să defaime un întreg şir de oameni! Şi defăimarea merge tot înainte, fiindcă din purtarea noastră ia şi altul îndemn să clevetească.

Veţi fi băgat de seamă, vara, că e de ajuns câte un greier pe vreun copăcel să înceapă cântecul lui, că îndată se trezesc şi alţii de fac o bâzâială de te ameţesc. Tot aşa e de ajuns ca un singur om să înceapă a defăima pe altul, şi în toţi apoi se trezeşte o neînfrânată pornire de a grăi şi ei de rău. Cu aceasta voi vă îmbrăcaţi în haina nedreptăţii şi mai îmbrăcaţi încă şi pe alţii.

Dar când cei cu care vorbiţi sunt oameni de treabă şi de ispravă, atunci ei urăsc bârfelile voastre. Să nu credeţi, totuşi, că nu le faceţi rău. Ba îi împingeţi într'o cale periculoasă, ca să bârfească şi ei ca şi cei nelegiuiţi. Se întâmplă nu numai să înveţe multe rele care până atunci nu le venise în minte, ci afară de aceasta, e foarte uşor ca, auzind pe alţii defăimaţi pentru unele cusururi pe care ei nu le au, să înceapă a se lăuda şi îngâmfa înăuntrul lor. Au să facă întocmai ca Fariseul care, începând rugăciunea sa, se apucă să-şi laude înaintea lui Dumnezeu meritele sale. Aceştia uşor vor despreţui pe oamenii defăimaţi de voi, se vor înstrăina şi vor fugi de dânşii, dacă erau mai nainte prietenii lor. Iar ceiace este spre marea pagubă a dragostei creştine, vor da crezare cu prea multă grăbire la învinovăţirile altuia, fără a băga în seamă legea dreptăţii de a asculta mai întâi amândouă părţile. Tocmai aceasta o înţelege proorocul David când zice: **Şezând, împotriva fratelui tău ai clevetit şi împotriva fiului maicii tale ai pus sminteală.** (Psalmul 49, 20).

Adică ai clevetit pe aproapele tău, nu în treacăt, nu cu uşurinţă, nu în scurt timp şi în linişte. L-ai clevetit în cutare răspântie, în cutare piaţă, la uşa cutării prăvălii.

L-ai clevetit stând în strana bisericii, stând la masă, stând, în sfârşit, în orice adunare de oameni; **împotriva fratelui tău, stând ai clevetit.**

Dar ce? Crezi că prin asta s'a sfârşit tot răul tău? Doamne fereşte, pentrucă în acelaş timp **împotriva fiului maicii tale ai pus sminteală.** Ia gândeşte-te că au mai auzit şi alţii clevetirile tale. Oameni slabi cu duhul te-au auzit, şi prin tine s'au împedecat, prin tine au căzut, prin tine au păcătuit şi ei. Şi tot nu te temi încă? Bei răutăţile ca apa, şi nu numai pe ale tale, ci şi ale altuia. Ascultaţi ce zice tot David proorocul: **Să nu grăiască gura mea lucruri omeneşti.**

III.

Dar, Fraţilor, încă n'am sfârşit de spus tot. In adevăr, trebuie să ştiţi că limba clevetitoare e ca a şarpelui. Ba încă şi mai rea, căci a şarpelui e despărţită în două, iar a clevetitorului e în trei. Ea dintr'o lovitură face trei răni. O rană o face celui pe care-l defaimă, după cum v'am spus; alta o face celui cu care vorbeşte, fiindcă îl îndeamnă şi pe el la defăimare, după cum iar v'am arătat; şi, în sfârşit, a treia rană sângeroasă o aduce chiar celui care defaimă, după cum vă voi arăta acum. Asta e chiar cum zice Românul: **Cine sapă groapa altuia, singur cade într'însa.** Defăimătorul se vatămă mai mult pe sine decât pe altul.

Mai nainte de toate, e lucru foarte lămurit că acolo unde voi credeţi că vă faceţi plăcuţi cu grăirea de rău, vă faceţi, dimpotrivă, foarte uricioşi, fiindcă se adevereşte cuvântul lui Solomon că: **buzele mincinoase sunt uriciune la Dumnezeu** [1]. Şi iată cum vă faceţi uricioşi: credeţi oare că toţi cei către care clevetiţi sunt oameni orbi să nu vadă că, dacă azi în faţa lor grăiţi pe unul de rău, mâne tot aşa îi veţi defăima şi pe ei faţă de alţii? Văd ei prea

1) Proverbe 12, 22.

bine, și măcar că pe din afară râd și primesc tot ce spuneți, totuși înăuntrul lor vă urăsc, căci se gândesc că și pe ei tot așa aveți să-i defăimați.

Mai este încă o meșteșugire drăcească a defăimătorilor, și pe care trebuie s'o scoatem la lumină. Ca să nu se pară că ei vorbesc minciuni, mai aruncă ici și colo câte o laudă. Știți cum e asta? Ca o ramură înflorită, dar, când pui mâna pe dânsa, te înțeapă ghimpii pe care nu-i vezi. Acesta e tot meșteșugul lor: ocărând mult și lăudând puțin.

Am să vă dau o pildă ca să vedeți ce urmări rele are bârfirea, ca orice meșteșugire drăcească. Evreii, când au eșit din Egipt de sub domnia lui Faraon, voiră mai întâi să știe cum e țara în care îi trimitea Dumnezeu. Pentru aceasta trimeseră pe câțiva înainte care să se întoarcă și să le spuie. Aceștia, când s'au întors, au început mai întâi să laude țara. Scoaseră niște struguri pe care doi oameni trebuiau să-i ridice. Arătară apoi niște zmochine mari și dulci. Iată, începură ei să spuie, iată belșugul țării în care Dumnezeu ne trimete să locuim. Cu adevărat acolo, în loc de apă, curge lapte și miere. Ce pășuni verzi, ce coline frumoase, ce izvoare limpezi! Nu este pe lume loc mai plăcut.

Dar după atâtea picături dulci vărsate pe inimile celor ce-i ascultau, începură a vărsa numai amar. Din veseli, toți ceice auzeau se întristară. Spuseră că locuitorii din vecinătate sunt niște uriași, că orașele de pe acolo sunt niște cetăți nebiruite, și multe altele. Poporul atunci se mânie pe capii săi Moisi și Aaron, ba începu a cârti și împotriva lui Dumnezeu care îi aducea în acele locuri [1]).

Tot așa fac și ceice amestecă luade în defăimări.

Vedeți acum că meșteșugirea asta uricioasă de a defăima mult și a lăuda puțin, nu e ceva nou. Dar, vechi ori nou, tot obicei urât este, fiindcă nu se defaimă deadreptul, ci umblă ca hoții, pe căi ascunse.

---

1) Citat după *Quaresimale* de Segneri.

Se știe că nu dorința de îndreptare a aproapelui ne îmboldește a defăima faptele lui, ci turbarea și răutatea, îmbrăcate în haina dorinței curate. Pentru aceasta, toată lumea se teme de defăimători, și, temându-se, îi urăște. Iată pentru ce Solomon spune că buzele mincinoase sunt uriciune la Dumnezeu.

Dar să ne închipuim, fraților, că aceasta nu e chiar așa de adevărat, că defăimarea nu ne face urâți oamenilor, ci plăcuți și bine primiți. Nu știm însă că ne facem urâți înaintea lui Dumnezeu? **Defăimătorii sunt urâți la Dumnezeu** spune Sf. Apostol Pavel. Și Solomon înțeleptul spune: **Năprasnic va veni perderea lor.** (Proverbe 24, 22). Și de bună seamă că așa trebuie să fie. In adevăr, dacă defăimătorii sunt oamenii cari lovesc pe la spate, cum am spus la început, cu curse și înșelăciune, nu pe față, ce e de mirare ca și ei să fie apucați de moarte pe neașteptate? Aceasta e singura putere ce e în stare să aducă la tăcere limbile sau, cum zice Românul: gura lumii numai pământul o astupă.

Ascultați acum sfârșitul unui clevetitor, povestit de cei vechi. Un oarecare, fiind aproape de moarte, mulți îl îndeamnă să aibă încredere în mila dumnezeiască. Ce milă, strigă el, ce milă? Nu e pentru mine milă, eu care am avut așa de puțină pentru alții. Și, scoțând afară limba, o arătă celor de față ca să se uite. Apoi zise: asta m'a osândit. Limba aceasta, cu care de atâtea ori m'ați auzit osândind pe alții, acum mă aruncă și pe mine în perzare. Intr'adevăr, ca o dovadă că drept vorbise, i se umflă limba într'un chip groaznic. Dureri cumplite îl chinuiau. Striga ca un taur, și puțin după aceia muri.

Despre alt defăimător se spune că și-a sfâșiat limba cu dinții în ceasul morții; despre altul că a făcut viermi. Așa de greu le era să mai ceară milă dela Dumnezeu [1])!

---

1) Citat după Segneri.

Ei, Fraților, dar voi ce ziceți? Vă pare folositor să vă puneți la așa de mare încercare și pericol pentru greutatea de a stăpâni limba? Oare cum e cu putință să aibă omul așa de puțină grijă de dânsul, când, la judecata lui Dumnezeu, nu i se ține socoteală de altul, ci numai de dânsul? Intr'adevăr că e de mare mirare să porți atâta grijă și osteneală de treburile altora, când asta nu face decât să le îngreuieze pe ale tale! Ia spuneți-mi mie ce câștigă râul care, ieșind umflat din albia lui, spală malurile și duce departe toate gunoaiele și lepădăturile? Cu asta el se încarcă de toate necurățeniile și se face urtâ și grețos. Tot așa face și defăimătorul.

Dacă voim să cheltuim viața în folosul nostru sufletesc și să trăim înțelepțește, trebuie să ne gândim că ea nu-i așa de lungă ca să mai perdem vremea și în treburile altuia. Dacă putem să-i facem bine, da; dacă nu, mai bine să-l lăsăm în pace. Un singur lucru e trebuincios, cum zice Mântuitorul: Să lucrăm spre a căpăta mântuirea veșnică. Mântuirea asta însă nu se capătă stând la sfat și bârfind, ci pe calea cea grea și spinoasă a lucrării faptelor bune.

Pentru aceasta, Fraților, să părăsim calea aceasta periculoasă și păgubitoare a perzării, să luăm aminte la învățăturile cele mântuitoare ale Evangheliei, pentrucă numai aceasta este adevărul, calea și viața. Amin.

Predică la Duminica VIII după rusalii.

Săturarea celor 5.000 de bărbați.

Lucrați nu pentru hrana care piere, ci pentru cea care rămâne în viața veșnică și pe care Fiul omului v'o va da.
Ioan 6, 27.

I.

Fraților,

Toți trăim cu amintiri. Unele ne sunt atât de plăcute, încât, când ne scoborâm cu mintea în ele, uităm ce este împrejur și gustăm tot farmecul lor. Toate amintirile însă ne sunt și mai scumpe când locurile de care stau ele legate sunt frumoase și înveselitoare, fie prin priveliștea lor de verdeață sau de ape limpezi, fie prin munții măreți sau vederile peste locuri depărtate, fie, însfârșit, prin alte frumuseți ale pământului.

Așa e cu povestirea săturării minunate a celor 5.000 de bărbați, de care ați auzit la cetirea Sfintei Evanghelii.

Fără îndoială, aceasta nu e pentru nimenea din noi o amintire, fiindcă niciunul n'am văzut-o. O știm însă cu toții, fie din învățarea dela școală, fie auzită în biserică. De aceia ea a intrat în mintea noastră, cași o amintire. Se înțelege că frumuseța acestei povesiri crește, când o punem în încunjurarea de verdeață, în care s'a petrecut. In depărtare se vedeau lucirile unui lac, care apoi trebuia să rămâie veșnic în amintirea omenirii.

De aceia să gustăm și noi plăcerea de a vedea frumusețа ținutului unde Mântuitorul a săvârșit minunata săturare a celor 5.000, iar apoi să culegem învățăturile milostivirii Domnului.

II.

Fraților,

Mântuitorul Hristos și-a început lucrarea sa dumnezeiască în mijlocul unei lumi care-l privea și-l judeca în chip deosebit. Oamenii nevoiași, care abea-și văd de păcatele lor, l-au primit cu dragoste și umblau în multe părți pe urmele lui pentru a asculta cuvintele sale de întărire și mângâiere, sau pentru a cere vindecarea bolnavilor lor. Nu tot așa era însă cu cei mai mari ai poporului. Aceștia umblau după Mântuitorul numai pentru a iscodi și a pândi, doar de va da greș cu ceva, ca să-l poată osândi cu răutatea lor. Și starea aceasta a început a se înteți cu vremea.

Era în al doilea an de lucru al Mântuitorului, când îi veni vestea că Ioan Botezătorul a fost ucis de către regele Irod Antipa, fiul lui Irod cel care ucisese pe pruncii din Betleem. Atunci Iisus, amărât de dușmănia în creștere a mai marilor poporului evreiesc, văzând că și Ioan Botezătorul a fost ucis, și-a luat drumul din aceste părți locuite ale Galileiei și a plecat spre ținuturi mai singuratece.

Când cineva este scârbit de vrăjmășia oamenilor și vede că ei plătesc cu ură și uneltiri viclene cele mai cinstite gânduri și fapte, dorește după singurătate ca după un liman de ușurare. Fuge dela fața oamenilor și caută locurile unde numai pe Dumnezeu îl mai simte.

Așa și Domnul Hristos. El lucrase mai mult în partea de apus a unui lac frumos, în jurul căruia erau așezări omenești cu case, sate și chiar și orașe. Acesta e lacul numit de Sfintele Evanghelii **Ghenisaret** sau **Marea Galileiei.**

In partea de apus a acestui lac, în care Mântuitorul lucrase mai mult până acum, primind veste despre uciderea Sfântului Ioan Botezătorul, se hotărî să treacă în partea de răsărit, unde și stăpânitorul locului era mai blând (Irod Filip), Evreii erau mai puțini (aci se găseau și mulți păgâni) și poporul era mai mic la număr.

Lacul are în jurul lui înălțimi. Era acolo iarbă bogată, umbră de păduri bătrâne. Din înălțime era o priveliște desfătătoare peste întinsul lacului. Se puteau zări în depărtare, ca ceva șters, satele cu casele lor albe de pe țărmul pe care-l lăsaseră. Fără a putea deosebi bine ce este, se putea cunoaște că sunt pe acolo locuințe omenești.

Fără îndoială, aici aveai cu ce alunga întristarea. Oricât de amărât ar fi venit cineva, mâna binecuvântată a lui Dumnezeu se simțea peste tot acel ținut. Oamenii încă nu apucaseră a strica, căci azi totul e pustiu, și te vedeai pătruns de farmecul frumusețelor care îmbrăcau acel ținut. Oamenii cu răutatea lor erau departe. Aici îți puteai odihni cugetul și a te gândi la Dumnezeu.

De câte ori n'a dorit Mântuitorul după astfel de plaiuri! Ce dragoste avea el să se abată deoparte și să stea acolo privind singuratec, cu gândul alipit de Dumnezeu, Tatăl său!

Iată cum, gândindu-ne la săturarea celor 5.000, care s'a petrecut prin aceste locuri, fapta aceasta se îmbracă în lumini mai curate, mai duioase și mai mișcătoare de inimi.

Deci Mântuitorul venise din partea de apus a lacului spre partea de răsărit, unde locul era mai pustiu și mai sălbatec. Dorea să aibă aici câteva clipe de singurătate, unde dușmănia și răutatea oamenilor nu se mai simțeau.

Era ceva însă de care nu putea scăpa nici aici: era dragostea oamenilor care nu se puteau sătura de cuvintele sale. Veniseră și ei cu luntrile peste lac, căutându-l. Atunci Domnul Hristos, căruia totdeauna i-a fost milă de mulțimea nevoiașă și despre care Evanghelistul spune

că-i era milă de oameni, fiindcă **erau ca oile care nu au păstor** (Matei, 9, 36), s'a apucat din nou de lucru. A vindecat pe bolnavii lor și i-a învățat cuvintele Impărăției lui Dumnezeu.

Dragostea însă, care, după cum spune Sfântul Apostol Pavel, **nu caută ale sale** (I Corinteni, 12, 5), a făcut că Domnul Hristos a lăsat cu totul la o parte ale sale și și-a dat tot timpul său pentru nevoile oamenilor. Vremea însă trecea. După-amiaza trecuse demult. Apostolii se gândeau că această mulțime de oameni trebuie slobozită ca să se ducă să mănânce pe la casele lor, că acolo era loc pustiu și n'aveau unde mânca. Până acasă însă drumul era lung de tot. De aceia Apostolii îi spuseră să sloboadă mulțimea ca să se poată împrăștia.

Aci însă se arată într'o mai mare strălucire dragostea Mântuitorului. El, care toată ziua lucrase pentru dânșii, nici acum nu vrea să le dea drumul, ci, după ce i-a hrănit sufletește, vrea să-i hrănească și trupește. A spus Apostolilor să le dea ei singuri să mănânce, și îndată a dat poruncă să așeze oamenii pe iarbă, rânduri-rânduri, ca să se poată face împărțirea. Atunci s'a întâmplat minunea aceia că, din cinci pâni și doi pești, a săturat mulțimea celor 5.000 de oameni, pe care ați auzit-o atăzi pomenită în Sf. Evanghelie.

Și acum, Fraților, luminați asupra plecării Mântuitorului din Galileia și a împrejurărilor în care s'a petrecut minunea, să trecem mai departe pentru a vedea învățăturile care curg din ea pentru cei de azi.

III.

Ar putea spune cineva că Iisus făcuse destul, muncind de dimineață până 'n seară pentru mulțimea aceia. El vindecase pe bolnavii ei și le vorbise neîncetat învățături de un preț fără asemănare. Trebuia să facă mai mult pen-

tru niște oameni care veniseră după El fără să-i fi chemat? ...Și atunci oare suntem datori să facem și noi mai mult? ...Să luăm asupra noastră greutăți cu neputință de purtat? Să ducem pe umerii noștri așa de departe greul altora, și mai cu seamă când ei singuri și-l fac? Nu e de ajuns să faci ce ești dator? Trebuie să te sfâșii pentru alții?

Fără îndoială, Fraților, nici Mântuitorul Hristos nu era dator să hrănească mulțimea. Odată ce i-a vindecat bolnavii și i-a învățat, putea să le dea drumul să plece în voia cea bună.

Dar a face numai cât ești dator, de aci până dincolo, înseamnă numai a împăca trebuința slujbei, și Mântuitorul a fost în mijlocul oamenilor nu numai într'o slujbă care se îndeplinește dela un ceas până la altul, iar pe urmă să rămâi slobod și al tău. Nu!... Mântuitorul a fost **în slujba iubirii**, care nu are margini și nu se măsoară cu ceasul, iubirea care te face să nu mai fii al tău, ci să te topești pentru alții.

Deci, dacă Domnul Hristos ar fi slobozit mulțimea flămândă să pornească acasă nemâncată, ar fi avut împlinită datoria, dar nu rânduiala iubirii. Tocmai asta însă e ceiace El vrea să ne arate nouă.

Fiecare avem o treabă de împlinit pe fiecare zi. Bogat sau sărac, negustor sau cărturar, ostaș sau plugar, nu putem întâmpina toată nevoia vremii și lipsurile care strigă în jurul nostru, dacă fiecare se mărginește numai la treaba lui măsurată cu metrul. Nu; sunt lucruri unde noi, cei pe care treburile zilnice ne despart, trebuie să stăm alăturea pentru a ne putea chibzui împreună: ce e de făcut spre a stâmpăra foamea și nevoia celor mai apăsați decât noi?

Cine e creștin, numaidecât așa trebuie să-și judece viața, căci pe noi nu ne-a orânduit Dumnezeu ca să stăm închiși în căsuța treburilor noastre, iar mai încolo nimic. Gla-

sul Apostolului Pavel spune că **unul să poarte sarcinile celuilalt** (Galateni 6, 2) și așa să revărsăm din puterea noastră unul asupra celuilalt.

Oamenii aceia din pustie nu erau nici fiii Domnului Hristos, nici nu erau încredințați grijei sale, nici nu erau oaspeții săi, nici nu-i chemase El să-i urmeze în pustie. Ei erau suflete omenești, și asta face mai mult decât toate chibzuielile mărunte pe care le fac oamenii când e vorba să ajute pe cineva. Hrănindu-i, Mântuitorul amintește tuturor, celor ce au inimă de simțit pentru nevoile oamenilor apăsați, că sunt datori să se gândească la pânea pe care mulți n'o au.

In ceiace-l privește pe Mântuitorul și pe Apostoli, ei aveau cinci pâni și doi pești. Erau însă alții care n'aveau, și asta nu dă liniște Domnului Hristos. Miile de oameni erau flămânzi; Mântuitorul nu putea răbda îndestularea sa și lipsa altora.

Prin fapta săturării celor flămânzi, El strigă către ceice nu știu ce e foamea. El îi silește să-și puie întrebarea: Unde vom găsi pâne pentru popor?

Erau două tabere cu ochii către mulțimea celor 5.000, și fiecare tabără avea altă socotință pentru săturarea mulțimii. Una erau Apostolii, care erau de părere să lase pe oameni să-și caute singuri de ale lor. La porunca Mântuitorului de a-i hrăni, ei răspund că de s'ar cumpăra pâne de 200 de lei și tot n'ar ajunge măcar câte o îmbucătură de om (Ioan, 6, 7). In cealaltă tabără era numai Mântuitorul Hristos, care ridică ochii spre cer, binecuvintează pânile și-i satură pe toți.

Apostolilor li se pare că prin cea mai mare bunăvoință, ei tot nu pot da mulțimii cele trebuincioase. Sf. Apostol Andrei, pomenind de cele cinci pâni și doi pești, spune Mântuitorului, fără nădejdea de a putea ajuta cu ceva la săturarea oamenilor: Ce sunt acestea la atâția! — răs-

puns, Fraților, care, în loc să te îndemne de a face mult, îți ia inima de a face și puținul care se poate face.

Dar câte învățăm noi din acest scurt răspuns?... Intr'adevăr, până în ziua de azi, tot se face ceva pentru săraci prin felurite sate și orașe. Și dacă socotim mulțimea de bănet care s'a dat și miile care se dau; dacă socotim pungile care în multe părți se deschid și făgăduielile care se fac la primire de venituri din chirii sau din vinderea cu preț bun a bucatelor de câmp; dacă socotim că numai în București, în mai puțin de 10 zile, după ce ostașii noștri au fost chemați să plece în Bulgaria [1], s'au adunat 2.000.000 de lei pentru ajutorarea celor rămași acasă, — trebuie să mărturisim că este ceva. Când ne gândim însă cât de strașnică e nevoia și cât de întinsă; când vedem fețele ca de stafie, cu ochii în fundul capului, la femeile și copiii slăbiți de foamea îndurată deseori; când vezi, prin ziarele de știri zilnice, câtă sărăcie se arată și cum se cere mila oamenilor; când faci socoteala și vezi că sărăcia e cu mult mai mare decât mijloacele de a o ajuta, — atunci îți lași mânile cu desnădejde în jos și zici, ca și Andrei către Mântuitorul: ce este asta la atâția? Ce sunt mijloacele pentru alinarea sărăciei față de mulțimea săracilor!...

Și așa, desnădejdea te întristează, îți seacă puterile și nu te mai trage inima să faci nici puținul care se poate face.

Aici însă e greșala. Cu cât mai mare e răul și lipsa, cu atâta și noi trebuie să fim mai bărbați. Dacă luptăm față de nevoile mici, trebuie mai mult să luptăm când e vorba de cele mari. Nimenea nu trebuie să se dea îndărăt din pricină că lucrul de făcut ar fi prea greu, ci să ne gândim la cuvântul Mântuitorului: **„Indrăzniți, eu sunt, nu vă temeți** (Matei, 14, 27), spus către Apostoli într'o clipă când ei erau înfricoșați și se temeau.

---

1) Mobilizarea din 1913.

E mare lucru a nu-și perde cineva inima, căci cine se desnădăjduiește, nu mai poate întrebuința nici puterile pe care le are. Știți că omul, când e cuprins de frică, rămâne ca încremenit. Ei bine, să nu ne lăsăm cuprinși de frică atunci când e vorba de făcut bine aproapelui. Să facem ce putem, dar să facem. Să stăm alăturea unul de altul pentru ușurarea nevoilor altora.

Privirea spre lipsurile fără număr ale aproapelui nostru trebuie să ne îndrepte ochii și în altă parte. Intr'adevăr, e cu putință ca cineva să fie pornit la facerea binelui și chiar să fi făcut bine fără încetare. Insă se poate ca omul să se îngâmfe și să spuie dela o vreme: „Am făcut destul", sau să se laude cu darurile pe care le-a făcut în multe părți. Ființa omului e atât de slăbită de păcat, că de multe ori însuși binele îl pornește să păcătuiască.

Dar privirea peste nevoile nesfârșite ale oamenilor săraci îl cumințește și-l întoarce la calea adevărului. Lipsurile sunt atât de multe și de mari, că ceiace ai făcut tu pare o nimica, un pahar cu apă vărsat într'o mare. Și atunci omul trebuie să se umilească, să vadă lucrurile cum sunt, că mai are mult de făcut, să înțeleagă că, în marea nevoie a altora, are nu numai de ajutat, ci și mult de învățat pentru sine.

Iată, Fraților, cum Domnul Hristos nu numai pe cei 5.000 i-a săturat, ci prin fapta de atuncea, ne învață și pe noi până în ziua de astăzi. Sunt lucruri care se desprind și strălucesc înaintea noastră cu o lumină orbitoare din minunile Mântuitorului. Noi trebuie să le folosim ca omul cel înțelept de care Domnul vorbește, omul care și-a clădit casa pe peatră (Matei, 7, 24). Și sunt încă multe învățături, Fraților, care se pot găsi în minunea săturării celor 5.000, care ne-ar cere mult timp pentru arătarea lor. Ne oprim pentru acuma la acestea, cu dorul ca ele să pătrundă în inima fiecăruia și să tragem folos în viața sufletului nostru. Amin.

Predică la Duminica IX după Rusalii.

Despre păcat.

Fraților,

Se întâmplă de multe ori, în viața de toate zilele, ca oamenii să se certe (sfădească). După ceartă apoi vine supărarea, dușmănia. Dar nu-i lucru rar ca, spre cinstea lor, să se împace.

Și cine vine la împăcare? — Tocmai vinovatul, tocmai cel care a pornit cearta. După aprinderea certei, omul se liniștește. Atunci vede că cu nedreptate a pornit cearta împotriva fratelui său.

Și Sfânta Scriptură ne povestește ceva așa, cum un rege s'a sculat la luptă împotriva altuia, și apoi tot el și-a cerut iertare [1]).

Dacă așa merg lucrurile între oameni, e bine ca cel greșit să alerge el la împăcare. Să vedem însă dacă e tot așa în viața noastră creștinească, în legăturile noastre cu Dumnezeu.

Noi vedem de multe ori lucrurile petrecându-se pe dos. Viața noastră păcătuește în multe feluri. Lăsând la o parte pe cele mai mari, adevărul este că noi păcătuim chiar în multe lucruri mici.

O vorbă rea împotriva prietenului tău, o pornire de mânie împotriva slugii ce ți-a greșit, o lene la îndeplinirea cu credință a lucrului stăpânului, o căutătură rea, o greu-

---

1) Benadad, regele Siriei, cu Ahab al lui Israil, (Cartea III a Impăraților, 20, 32-34).

tate la sărirea în ajutor a celui în lipsă și chiar, — **toate** acestea sunt păcate. Vă întreb acuma, Fraților, cine jignește prin păcatele astea, noi pe Dumnezeu, ori Dumnezeu pe noi? Nici vorbă că noi suntem ceice aducem nenumărate lovituri legii sfinte a lui Dumnezeu. O lovim cu gândul, o călcăm cu cuvântul și o batjocorim cu faptele.

Apoi, dacă noi suntem cei greșiți, nu-i de mirare că tot noi suntem îndărătnici la împăcarea cu Dumnezeu? — Nici vorbă că, da! Intre oameni, cel vinovat aleargă la împăcăciune. Ar trebui tot așa să alergăm la împăcăciune cu Dumnezeu, îndată ce vedem păcatele noastre. Dar lucrurile se petrec dimpotrivă. In nemăsurata sa bunătate, Dumnezeu, nu mai așteaptă să vie omul la Dânsul, ci aleargă el la cei greșiți, să-i aducă în calea adevărului și dreptății. El a trimes pe preoții săi, ca să lucreze în numele lui, să arăte bunătatea, dragostea și răbdarea sa, care trebuie să aducă pe oameni la împăcare.

Vedeți deci cum lucrează Dumnezeu? — Ca și cum voi ați fi cei supărați, iar Dumnezeu vinovatul. Tocmai pentru a grăbi împăcarea voastră cu Dumnezeu, mi-am pus în gând să vă vorbesc azi **despre necurăția asta a sufletului, care vă îndepărtează de El: despre păcat.** Deci să arătăm câtă pagubă aduce omului păcatul, și în viața asta, și în viața viitoare. Să arătăm cât de greu se poate înfrâna omul la sfârșit, după o viață de păcate, dacă nu s'a deprins cu aceasta dela început.

Fraților,

Deprinderea de a păcătui este temelia peste care vin apoi să se clădească și altele. Dar, dacă n'o dărâmi de la început, te trezești că se întărește în sufletul tău, de ajunge ca o cetate nebiruită.

Tot așa cu fapta bună. Dacă nu te deprinzi cu dânsa de la început, la sfârșit nu mai ajungi niciodată s'o înde-

plinește. Dacă însă acel mic și ușor început nu l-ai sădit în tine, vine un timp când te trezești cu totul nevrednic de viața raiului, pregătită celor drepți. Poate că unii s'ar mira și vor zice că-i îngrozim cu vorbe, dar ascultați și vedeți că numai adevăruri sănătoase vă îngrozesc.

Este prea adevărat că dela un început mic și neînsemnat, atârnă mântuirea veșnică a unui om. Inainte de toate, să nu vă fie de mirare când vă voi spune că din lucruri mici de tot își iau naștere cele mari. Uitați-vă la păduri. Din trunchii lor se face toată oastea nenumărată de corăbii care înoată pe mare, dintr'însele atâta marfă pentru case, dintr'însele atâta hrană pentru foc. Și dacă i-ați căuta începutul, l-ați găsi în vreo mică sământă nebăgată în seamă.

Nu se întâmplă oare ca un singur fulger să facă stricăciuni mult mai mari de cât el? Turnurile le dărâmă, din munte și până în munte clocotește huietul lui, păduri întregi preface în cenușă, lumea o înspăimântă, și el nu-i de cât o limbă de foc nici cât degetul de groasă.

Acum vedeți, Fraților, tot așa se întâmplă și în viața omenească. Toți acei pe care îi știm azi ca sfinți și cu puterea de a face minuni, n'au fost dela început așa. Cei mai mulți nu s'au născut sfinți, ci treptat-treptat au ajuns până la sfințenie. Sfântul Antonie, abea tânăr, intră într'o biserică. Se întâmplă să audă acolo cetirea Sfintei Evanghelii. Ascultă cuvintele Mântuitorului: **dacă vrei să fii desăvârșit, vinde-ți averile, ia-ți crucea și urmează mie.** Din acea clipă, toate le-a lăsat. S'a dus în pustie, s'a apucat de tot lucrul bun și a ajuns în felul acesta acel pe care azi îl cinstim ca Sfântul Antonie [1]. Vedeți acum: dela ce început mic a ajuns un sfânt mare.

Tot așa e cu păcatul. La început e nebăgat-în-seamă, zici că n'o să fie nimic. Dar treaba merge altfel. L-ai fă-

1) Luat după Segneri.

cut azi, mâne îl faci mai uşor. Incetul cu încetul ajungi unde n'ai crezut. Românul spune drept că cine fură azi un ou, mâne fură un bou. Sfinţii, pentru o greşală mică, făceau o pocăinţă nesfârşită. Un râs prea zgomotos, o vorbă nesocotită, îi aducea la o întristare şi la ispăşirea ei prin rugăciuni şi posturi mult mai mari decât fapta făcută.

Credeau ei că merită iadul pentru aşa mici greşeli? Erau ei aşa de neştiutori ca să creadă că poate fi osândit cineva aşa de uşor? Ferească Dumnezeu! Ştiau ei că pentru a fi osândit cineva, trebuie să fi greşit greu. Şi să fi greşit, nu cu neştiinţă, ci cu ochii deschişi, cu sufletul hotărât şi cu voinţa deplină. Dar se temeau de orice greşală mică, fiindcă ştiau cât e de uşor în păcătuire a trece dela puţin la mult.

Poate veţi zice: putem să ne oprim dela mult, după ce am greşit puţin, aşa că temerea aceasta nu-i pentru noi. Dar oare de ce atunci sfinţii se temeau aşa de mult? Numai ei erau aşa de slabi de fire? Ştiau ei că firea omenească e slabă, neputincioasă şi cu greu se opreşte. **Căutaţi de intraţi prin calea cea strâmtă, zice Mântuitorul** 2), şi în calea cea strâmtă aşa se intră, stârpind din vreme sământa păcatului.

Care din noi nu ştie câţi oameni, dela o glumă răutăcioasă, dela o vorbă rea, dela o căutătură urâtă, dela certe pentru un lucru de nimic, au ajuns până la ură de moarte, ba chiar şi la ucidere! Acum vedeţi ce rău este să zici: am să mă opresc, sunt eu în stare să fac atâta lucru. Dar când te apuci să faci, e târziu, iarba rea a crescut. Dela o vorbă rea, uşor te puteai împăca, dela ceartă mai greu, dela ura de moarte şi mai greu. Aşa se perd sufletele pe vecie.

Să trecem mai departe, Fraţilor, şi să vedem acum ce

---

2) Luca, 13, 24.

se întâmplă cu omul în care s'a învârtoşat păcatul. Fără îndoială că, mai nainte de a intra omul prin păcat în calea perzării, va fi avut şi ceva merite, va fi făcut şi el fapte bune. Dar, după cum varul acopere ce-a fost mai nainte pe părete, tot aşa păcatul întunecă faptele bune ce le-am fi făcut înainte. Ascultaţi cum vorbeşte Dumnezeu prin gura Proorocului Ezechiil: **Şi de se va abate dreptul dela dreptatea sa şi va face nedreptate, după toate fără-de-legile pe care le-a făcut cel fără-de-lege, toate dreptăţile care le-a făcut mai nainte nu se vor ţinea în seamă** (Ezechiil 18, 34). Iată cuvintele care să înfioare şi o inimă de piatră. In păcatele în care a trăit, într'acelea va muri. Toate faptele bune, zice Dumnezeu, pe care le-aţi făcut mai nainte, rămân îngropate în uitare. Iar dacă o moarte năprasnică te apucă, pe veşnicie vei suferi pedeapsa răului în care eşti, căci cu păcatul de acum ai acoperit bunul de mai nainte. Aceasta este perderea şi nenorocirea de plâns cu lacrimi de sânge.

După ce o bucată de timp vei fi stăruit în calea binelui, apoi prin nepăsarea ta să perzi tot dreptul la răsplata ce ai fi meritat-o? Asta e lucru cumplit! Şi cu cât mai trist este, când vezi pe unii a căror stare e de plâns, că mai au timp de râs şi de veselie! O, rătăcire şi nepăsare omenească!

Dacă un plugar, cu multe sudori şi cheltuieli, ar fi sădit în pământul părintesc pomi roditori aduşi de prin ţări străine, încât să orbească ochii oricărui trecător, şi dacă în vremea coacerii o furtună năprasnică ar fi trântit toate poamele la pământ, de să nu se mai aleagă nimic de dânsele, ce-ar simţi nenorocitul, atunci când, intrând de dimineaţă în livadă, ar vedea o pustiire aşa de cumplită? Cum ar începe să se vaiete, să ţipe, să plângă şi să strige ca sărit din minţi!

Şi, totuşi, cu cât mai mare este perderea pe care păcatul a făcut-o în sufletul nostru! Pentrucă nu numai ne-a des-

poiat de roade cu mult mai alese și mai mântuitoare, când erau aproape coapte, ci a răsturnat la pământ chiar pomul roadelor bune, scoţându-l cu totul din rădăcini. El a dezbrăcat inimile noastre de bunele deprinderi creştineşti, aşa că în starea de faţă nu mai putem da roade vrednice de viaţa veşnică. **Rădăcina lor s'a uscat,** zice Dumnezeu prin gura Proorocului Ozia (9, 16), **rădăcina lor s'a uscat şi roadă nu vor mai da.** Pustiirea aceasta a sufletului, seamănă cu o casă jăfuită cu lăcomie nemăsurată de prădătorii nopţii, cum spune Proorocul Ieremia (49, 9), sau cu o cetate cu zidurile risipite, cum spune în cartea lui, Solomon. Şi cu toate astea mai putem să ne bucurăm şi să petrecem în pace ca şi cum nimic nu ne-ar durea? La ce mai păstrăm lacrimile noastre, dacă cu ochii uscaţi putem să ne privim sufletul ajuns într'o aşa stare?

Ascultaţi şi vedeţi cum alţii au plâns şi s'au tânguit pentru lucruri mai mici decât perderea unui suflet.

După ce Evreii au perdut Ierusalimul, şi ţara lor a căzut în mâni străine, obişnuiau să se adune cu toţii, de prin toate ţările unde erau, la Ierusalim şi, într'o zi hotărâtă, plângeau perderea ţării lor. Şi ziua aceasta era tocmai aceea în care oştile străine intraseră în Ierusalim şi făcuseră marea ucidere. In fiecare an, când venea acea zi, ei se duceau să plângă strălucirea de altădată a ţării lor. Dar nici atunci nu erau învoiţi să puie piciorul în Ierusalim până nu plăteau o sumă mare de bani. Nu cruţau banul acei nenorociţi, pentru a fi lăsaţi să plângă în voie.

Aşa a orânduit dumnezeiasca dreptate, ca acei care au îndrăznit să cumpere sângele Mântuitorului, să ajungă să-şi cumpere şi lacrimile lor. In ziua hotărâtă, veneau în cete mari bărbaţi, femei, bătrâni, copii, văduve, fecioare. Toţi erau îmbrăcaţi în negru, cu părul zbârlit, cu hainele (straiele) prăfuite, cu ochii în jos, galbeni la faţă, muţi. Veneau de pretutindenea, arătând şi în faţă şi în mers şi în îmbrăcămintea lor mânia dumnezeiască vărsată peste

ei. La poarta orașului se făceau o grămadă cu toții și, izbucnind într'un plâns nesfârșit, bătându-și pepturile, zmulgându-și părul, lovindu-se peste față, intrau în oraș.

La vederea ulițelor ce fuseseră cândva ale părinților lor, sughiţurile nu mai conteneau. Umblau neîncetat căutându-și templul care nu mai era și de care Mântuitorul spusese că va fi dărâmat pe totdeauna. Umblau rătăcind din uliță în uliță și urlau lung și trist pe ruinele altarului ce nu mai era. Apoi cu sila erau scoși din aceste locuri iubite pentru ei și de care nu se mai puteau despărți.

Ei, Fraților, pentru ce spunem lucrul acesta așa pe amănunt? Numai ca să putem face o asemănare cu starea noastră.

Minunat lucru! Pentru perderea unui singur templu pământesc simțeau îndărătnicii Evrei o părere de rău așa de grozavă. Se mulțămeau să cumpere cu preț mare nevoia de a plânge, și încolo nu le păsa de batjocurile poporului. Dar noi, dimpotrivă, știind că am perdut nu templul lui Dumnezeu, ci ceiace este mai de preț, pe Dumnezeul templului, să ne arătăm așa de nepăsători? Chemați neîncetat la pocăință și la împăcare cu Dumnezeu, pe care-l jignim într'una prin păcatele noastre, mai stăruim încă în neîngrijirea sufletelor noastre?

Și când oare avem de gând să ne cercetăm cugetele, să intrăm în inima noastră și să căutăm unde e Dumnezeu? Trec zile, se scurg luni, se face anul de când am intrat în pustiul păcatului, ba ne aducem aminte și ne zicem nouă singuri: azi e anul de când m'am răzbunat pe cutare, azi am făcut rușine cutăruia, azi mi-am făcut gustul cu cutare.

Te-ai răzbunat, și ce-ai făcut? L-ai făcut și pe cellalt să se răzbune pe tine, și așa nu se mai sfârșește.

Dacă lăsai baltă urîcioasa și păgâneasca ta răzbunare, totul se sfârșea. Acum tot ție ți-ai făcut rău, că trebuie să te tot ferești de răzbunareaa celuilalt.

In felul acesta, se văd familii întregi că merg cu răzbunarea din neam în neam, ca o nesfârşită necinste şi batjocorire a numelui Domnului Hristos, care şi-a vărsat sângele pentru noi. Josnică fiinţă este omul care se laudă cu relele lui! Işi aduce aminte că e anul de când a dat foc fânului cutăruia, de când a aprins casa vecinului, de când a otrăvit cânele celuilalt, se bucură de răul pe care l-a făcut. Acesta e blăstămat de Dumnezeu şi de oameni, nevrednic de a purta numele de creştin.

Vestitorii cuvântului lui Dumnezeu vă cheamă, duhovnicii vă aşteaptă să plângeţi cu amar cumplita nenorocire care vă stăpâneşte şi vă duce sufletele în perzare. **Mai** râdeţi încă în îndărătnicia voastră? Nu numai nu vă rugaţi ca să puteţi plânge, dar nici rugaţi nu plângeţi. Dacă am putea să intrăm cu sufletul în inimile voastre, am vrea să plângem noi pentru voi şi, plini de nemângâiată durere, să vă întrebăm **unde este Dumnezeul vostru?** Unde s'au dus acele mărgăritare de purtări creştineşti care odată locuiau în acest piept? Unde este acea bogăţie de merite care şedeau în aşa pace cu Dumnezeul lor?

Diavolul, răpitor al fericirii, care nu încetează de a turbura oamenii, se cunoaşte că a prădat această inimă de tot ce avea bun: Tot ce era frumos, cinstit, preţuit, tot a luat! Stinsă e dragostea, aproape moartă credinţa, slabă nădejdea, orbită înţelepciunea, şubredă tăria, sfărâmată cumpătarea, stricată dreptatea, ba chiar ucisă, ceiace cuprinde toate perderile într'una singură: perdut este Dumnezeu.

Perdut Dumnezeu? Dacă s'ar sfârşi aici toate nenorocirile noastre! Răul cel mai mare este nu că am perdut tovărăşia lui Dumnezeu, dar că a căzut peste noi mânia lui. Şi când are cineva duşman pe Dumnezeu, mai poate sta liniştit şi a se scula fără grijă? Vă pare lucru de nimic a avea pe Dumnezeu protivnic în marea judecată, în care e vorba de viaţa sufletului nostru, unde trebuie să se

hotărască dacă ne vom bucura pe veșnicie cu îngerii, sau dacă pe vecie vom tremura cu osândiții? Cine este acel care, fiind pe marginea prăpăstiei, să mai găsească timp de glumit și de sărit cu bucurie?

Vai, nefericiți sunt păcătoșii! Cine îi ține de mână, cine le dă încrederea? — Orbirea, Fraților, orbirea.

Dar să lăsăm acestea și să ne închipuim că păcatul nu aduce niciun rău, ba să ne închipuim că aduce bine și belșug. Spuneți-mi însă cum este cu putință să lucrați rodul păcatului, când știți că prin asta peste măsură nemulțămiți pe Dumnezeu dela care ne vine tot binele? Cum e cu putință să lipsești pe aproapele tău de avutul lui cîștigat cu sudori?

El vede aci mântuirea sa de plata datoriilor ce-i apasă capul. Cu acest avut el caută să-și crească copiii în frica de Dumnezeu. Cum e cu putință ca, prin așa fapte, tu să jignești pe Dumnezeu, când El nu vrea și nu ne dă decât binele? Ce v'a făcut El, cu ce v'a greștit, de vă place atât de mult să-l jigniți? Dacă v'ar fi un dușman care ar tot unelti împotriva voastră, am mai înțelege, dar când El e cel mai mare binefăcător, nu poți înțelege deloc de ce înverșunarea asta să-l superi.

Mulți din noi am înaintat în vârstă, fața s'a zbârcit și părul s'a înălbit. Am putea oare spune dacă în atâtea rânduri am văzut dela Dânsul vreun rău? Merită oare Dumnezeu aceste răzbunări ale noastre pentrucă s'a milostivit și din nimic ne-a scos la lumină pentru a ne împărtăși de pământul, de aerul, de soarele acesta? Merită asta pentrucă s'a lăsat să fie țintuit pe lemnul crucii cu cei fără de lege?

Dacă e așa, răzbunați-vă împotriva Lui. Călcați acel sânge care v'a răscumpărat de mânia iadului, ocărâți, cum vă e obiceiul, numele care v'a dat mântuirea, batjocoriți pe Domnul care pentru voi s'a făcut uriciunea oamenilor și dispretul neamurilor.

Fraţilor, multe şi nesfârşite încă s'ar putea spune, că aşa s'au înmulţit păcatele în lume, de par'că ar vrea omul să se răzbune pe Dumnezeu. Dar un lucru nu uitaţi: în viaţa aceasta cetim numai o faţă, cealaltă o cetim dincolo. Ceiace e scris aici, se ceteşte dincolo. Mântuitorul însuşi va veni să ne mustre pentru nepăsarea arătată faţă de sângele său.

Ce încredere veţi avea voi atunci în mântuirea voastră, când veţi vedea însemnate până într'o iotă toate vorbele voastre rele, toate înşelătoriile, toate bârfelile, toate blestemele? Par'că L-am vedea în acea clipă de mare cumpănă, arătându-se fiecăruia din noi, gol, rănit, sfâşiat, sângerat, iar la dreapta şi la stânga îngeri slujindu-i şi cu trâmbiţele gata de sunat. Par-că-L vedem pe Mântuitorul ţinând în mână marea carte a păcatelor omeneşti şi începând a ceti răsunător la urechile amintirii noastre cuvintele psalmului: **Acestea ai făcut, şi eu am tăcut** (Psalmul 49, 2).

Tu, va spune El, de-abia ai început să mă cunoşti, şi m'ai şi mâniat. Ai învăţat numele meu ca să-l blastămi, iar legea mea ca să o calci, şi eu am tăcut. Te-ai dat curând în braţele tovarăşilor ticăloşi şi te-ai lăsat să te momească la tot soiul de desfrânare. Ai învăţat vorbele lor, ai urmat pildele lor, ai deprins obiceiurile lor, şi eu am tăcut. De biserică ai fugit, cârciumile (crişmele) le-ai cercetat, liturghia ai părăsit şi în răspântii ai stat, iar eu am tăcut. Ai despreţuit Tainele Bisericii şi în destrăbălări ai intrat. Cuvântul Domnului nu l-ai ascultat, în plăceri te-ai desfătat, şi eu am tăcut. Când ai ajuns la vârstă mai bărbătească, n'a fost fără-de-lege pe care să nu vrei s'o ştii. Treaptă între oameni n'ai deosebit, vrednicie n'ai cinstit, patimilor tale desfrânate ai slujit, şi eu am tăcut. Cu pildele tale ţi-ai crescut fiul fără frică de Dumnezeu, fără cinstire a legii creştineşti, fără plecare către lucrurile sfinte, şi eu am tăcut. Dela patimă necurată, ai trecut la ură

răutăcioasă. Pace niciodată n'ai vrut cu dușmanul tău: l-ai urât, l-ai prigonit, l-ai dat pe mâna celor fără-de-lege, în sânge omenesc mânile ți-ai mânjit, — și eu am tăcut. Măsurătoare strâmbă ai făcut, împărțeală dreaptă n'ai vrut, în cârciumă cu clevetitorii te-ai amestecat și ai clevetit, — și eu am tăcut. In noroiul (glodul) nelegiuirilor te-ai tăvălit, prădăciunea fratelui tău ai pus la cale, răzbunare n'ai uitat, — și eu am tăcut. Pe vestitorii Cuvântului n'ai ascultat, pe învățătorii legii i-ai râs, împotriva tovarășilor ai uneltit, — și eu am tăcut. Ajuns la bătrâneță, tot gândul tău în ban l-ai pus. Cu uneltiri viclene ți l-ai agonisit, credința n'ai păzit, datoria n'ai împlinit, dreptatea în seamă n'ai luat, cu înșelăciune și prefăcătorie ai lucrat, cu două fețe te-ai arătat, pe fratele tău în mâna dușmanului l'ai dat, — și eu am tăcut. Lucrul omului înapoi nu l-ai dat. Uneltiri răutăcioase în paguba altora ai lucrat, cu alții la meșteșugiri înșelătoare ai pus mâna. Pe cei buni n'ai ascultat, rugăciune n'ai făcut, glasul cugetului tău l-ai înădușit, — și eu am tăcut.

Ai crezut că totdeauna am să tac, că în veci nu mă voi scula? Am tăcut într'una, răbdând toate, dar acum m'am sculat să vorbesc, și, fiindcă în viață n'ai prețuit sângele meu, ci ca noroi (glod) l-ai socotit și cu nerușinare sub picioarele tale l-ai pus, — iată, acum te va osândi acest sânge, care trebuia să te răscumpere.

Așa va vorbi El, și băgând mâna în coasta sa deschisă, o va scoate plină de neprețuitul său sânge: Na! va spune El, cine viața n'a vrut prin acest sânge, să aibă moartea! Și în acea clipă, perind din ochii tăi, îți va părea că vezi venind cu înverșunare spre tine groaznice mulțimi de diavoli. Unii te vor înhăța de mâni, alții mâna în păr îți vor vârâ, alții de picioare te vor apuca, vesel și mândru fiecare de a te târâ ca rob al său în iad.

Vei avea atunci inimă așa de tare, așa de statornică ca să te încrezi în bunătatea dumnezeiască, când în viața pământească n'ai băgat-o în seamă? Nebun cine se mă-

gulește cu nădejdea asta! N'ați văzut cum unii ucigași chiar pe patul de moarte spun preotului tot ce au făcut, pe când în viață ascundeau? Ce înseamnă asta? Că cugetul îi mustră cu tărie și nu-i lasă să moară liniștiți. Dar la ce vor folosi aceste mustrări de cuget?Să-ți capeți mântuirea? Doamne ferește? când în viață nu te-ai îngrijit de asta. Dimpotrivă vă vor strâmtora mai mult, vă vor întrista, vă vor arunca mai iute în desnădăjduire.

Dacă e așa, ce ne mai rămâne, Fraților, de făcut cât mai e timp? Căință, căință neîncetată și despărțire de tot păcatul ce perde sufletul. Cine este acel care, putând să se mântuie de primejdie, mai stă în nemișcare? Care este întemnițatul care, putând să-și sfarme fiarele dela picioare, să întârzie de a fugi? Care este bolnavul care, putând să-și zmulgă răutatea din trup, să întârzie a se vindeca? Care este corăbierul care, putând să scape la loc de adăpost, mai stă în valuri?

Și unii dintre voi, putând acum cu ușurință să-și capete mântuirea sufletului, vor mai aștepta alt prilej? Pentru aceia v'am spus: îndreptați-vă spre căință acum, când puteți, și lăsați păcatul în pustie. Căința are puterea de a liniști sufletul nostru așa de mult, încât ajungi la o pace întreagă și neturburată, cum zice Apostolul: **Ca să petrecem viață lină și cu odihnă în toată buna-credință și cinste.** (I Timotei 2, 2). Toate celelalte sunt zădarnice și nefolositoare. Ce-ți folosește să te dai la petrecere și la chefuri, să te lași în voia plăcerilor înșelătoare? Cât timp spinul ascuțit, care este greșala, rămâne în inimă, toate cârpelile care i se pun împrejur, pentru a-i micșora durerea, nu ajută la nimic.

Trebuie să scoatem spinul, Fraților. Dacă-l vom lăsa să stee mai mult, el pătrunde tot mai adânc, intră în carne, așa că în toate veacurile vei avea să strigi de durere și să te zvârcolești. **Cu, ziua și noaptea,** zice David, **s'a îngreuiat peste mine mâna ta, întorsu-m'am spre chinuire, când mi s'a înfipt mie ghimpele** (Psalmul 31, 4). **Amin.**

Predică la Duminica X după Rusalii.

Despre rugăciune.

Mare grijă a purtat totdeauna sfânta noastră Biseică de a pune înaintea fiilor săi învățăturile frumoase și mântuitoare. Cine a fost cu luare-aminte la suljba Domnului poate zice că a fost drept către suflet ca și către trupul său. Intr'adevăr, trupul omului are nevoie de hrană în tot timpul. Dar și sufletul are nevoie de hrană; a-l lipsi de dânsa, nu înseamnă oare a fi nedrept? Pentru aceasta este de tot folosul ca, împreună cu trupul, să hrănim și sufletul. Aceasta făcând, lucrăm spre binele și mântuirea noastră.

Un îmbelșugat izvor pentru hrana sufletului este Sfânta Evanghelie. Cu multă înțelepciune mama noastră a tuturor, care este Biserica, la fiecare slujbă dumnezeiască ne cetește dintr'însa câte o bucată plină de nepreţuite învățături. Iar noi datori suntem să ne pătrundem sufletul de dânsele, ca și albina care niciodată nu se întoarce deșartă, ci încărcată cu mierea cea dulce culeasă din flori.

Și în Sfânta Evanghelie de astăzi multe lucruri sunt de învățat. Ca omul harnic, Fraților, să ne punem la lucru, să scoatem învățătura cea bună, s'o întoarcem pe toate fețele, ca nimic să nu ne fie străin.

Ce ne spune cuvântul Domnului prin Sfânta Evanghelie de azi — Un om a venit la Mântuitorul și, căzându-i în genunchi, s'a rugat să mântuie pe fiul său, că de multe ori cade în foc și în apă.

Ce era acesta? — Fără îndoială un lunatec. Se scula, umbla nopţile şi, unde se trezea, acolo cădea. Tatăl acestui lunatec, care ruga pe Mântuitorul pentru vindecarea fiului său, îi spune: L-am adus la Apostolii tăi, şi n'au putut să-l vindece. Domnul Hristos însă numai decât l-a vindecat, iar Apostolii, minunaţi, îl întrebară că de ce n'au putut face şi ei aşa?

Atunci Mântuitorul le spune: fiindcă n'aţi avut credinţă, iar această boală nu se vindecă decât prin post şi rugăciune.

Aţi auzit, Fraţilor? Post şi rugăciune! Mari şi sfinte vorbe! Pentru fiecare trebuie o cuvântare întreagă ca să te adânceşti într'însele. De aceia să stăm de vorbă azi numai despre una dintr'însele, şi anume despre rugăciune.

I.

Fraţilor,

Insemnată este clipa când un copil vine în lume. Cu ce nelinişte o mamă plină de dureri ascultă cel dintâi suspin sau aude cel dintâi strigăt al noului născut! Acel strigăt, care pe unii îi turbură şi-i supără, este dulce urechii de mamă.

Este însă un părinte care simte mult mai mult pentru noi decât o mamă chiar pentru copiii săi. O femeie poate să uite pe copilul care are nevoie să sugă, poate să nu aibă destulă milă pentru rodul pântecelui său. Dumnezeu însă nu-şi poate perde îndurarea sa. El este însăşi dragostea adevărată. Cea dintâi suspinare a unei vieţi nouă în fiii săi, cel dintâi strigăt trimes sus la Dânsul de către o inimă în nevoie umple cerul de bucurie. Astfel rugăciunea este suspinarea unui suflet nou născut. Ea este cel dintâi semn de viaţă curată şi de dragoste către Dumnezeu.

Dar rugăciunea, Fraţilor, se face în multe feluri. Chiar Sf. Evanghelie ne arată rugăciunea unui Fariseu şi a unui

vameș. Fariseul începuse să se laude în fața lui Dumnezeu că a făcut cutare și cutare lucru. Vameșul însă se umilea în sufletul său și cu inimă curată cerea dela Dumnezeu ceiace dorea. Tot în Sf. Evanghelie găsim o pildă de rugăciune dată de Mântuitorul. Pentru aceia, Fraților, trebuie să ne luminăm cum trebuie să facem rugăciunea. Să nu începem a ne lăuda și îngâmfa ca Fariseul și așa să cădem în păcat.

Nu vorbim aici de rugăciunea pe care toți o facem în casa Domnului. Aceasta e rugăciunea în cel mai înalt chip al ei. Despre dânsa a spus Mântuitorul: **unde sunt doi sau trei adunați întru numele meu, acolo sunt și eu în mijlocul lor.** Vorbim însă de rugăciunea pe care fiecare creștin o face în casa sa, tocmai fiindcă nu poate fi în fiecare zi la biserică.

Pentru aceia, Fraților, să ne dumerim ce e rugăciunea și apoi cum trebuie făcută.

Sf. Ioan Gură de Aur și mai mulți alți Sfinți Părinți numesc rugăciurea o **apropiere și o vorbire a sufletului cu Dumnezeu** [1]. Fericitul Augustin o numește **înălțarea sufletului nostru la Dumnezeu** [2]. Culegând feluritele vorbiri pe care sfinții ni le dau despre această sfântă lucrare, am putea-o numi o **înălțare și o punere a inimii și sufletului nostru în Dumnezeu, pentru a ne îndeplini datoriile noastre față de dânsul, a-i arăta nevoile noastre și a ne face mai buni pentru mărirea sa.**

Ascultați ce zugrăvire frumoasă despre rugăciune ne dă împăratul și proorocul David: **Cu toată inima mea am strigat către tine. Doamne. După cum cerbul dorește după izvoarele apelor, așa suspină sufletul meu după tine, Doamne: Sufletul meu însetează de Dumnezeu**[3]. Rugă-

---

1) Omilia 30 la Cartea Facerii.

2) Cuvântarea 29 la Psalmul 118.

1) Psalmul 42.

ciunea este trebuința omenească de a dori deplinătatea dumnezeiască, este nenorocirea pământului care cere mângâerea Cerului, este vinovăția omenească care cere cu înfocare milostivirea lui Dumnezeu. Prin rugăciure neputința făpturii se anină de puterea lui Dumnezeu, Făcătorul a toate. Rugăciunea este glasul întregii firi care strigă pe tămăduitorul ceresc.

Toate făpturile se roagă, fiecare în felul ei. Mica floare își pleacă vârful ei, frunzele i se veștejesc cerând în felul acesta umezeală. Oaia care și-a perdut mielul, umple aerul cu strigătul său dureros.

Orice fiu al lui Dumnezeu se roagă. Unde este viața sufletului, acolo trebuie să fie și rugăciune. Oriunde este un trup omenesc care se mișcă, acolo trebuie să fie și un suflet omenesc care să se roage. Noi avem multe și mari nevoi, mai cu seamă pentru sufletul nostru, dar numai când suntem crescuți sub puterea darurilor dumnezeești, începem să le simțim.

Fără îndoială, Fraților, că sunt mulți între noi care au o dorință vie de a trăi o viață creștinească iș care sunt gata de a primi orice îndemnare și învățătură pentru a-și duce bine această viață. Pentru aceasta să dăm puțină luare-aminte la rugăciunea noastră de toate zilele, să vedem cum trebuie făcută.

II.

Adevăratul chip al rugăciunii ni-l dă însuși Mântuitorul Hristos când zice: **iar tu, când te rogi, intră în cămara ta și, închizând ușa ta, roagă-te Părintelui tău cel într'ascuns** [1]. De cât folos este a ne despărți de cei dimprejurul nostru și a ne apropia de Tatăl cel ceresc în tăcerea odăii noastre! Dacă creștinii n'ar fi nepăsători, ci s'ar ruga mai

1) Matei 6, 6.

mult în felul acesta, ar fi mai înaintați în viața sufletească și ar ajunge mai aproape de Mântuitorul Hristos în toate lucrurile.

A ne ruga în felul acesta, nu e nicio greutate pentru mulți. Noi avem casa sau odaia noastră liniștită, unde putem să mergem și nimenea nu ne va turbura.

Mulțămește lui Dumnezeu pentru asta și intră în odaia ta. Dea Dumnezeu ca măcar pereții ei să mărturisească, la toți ceice vor intra, că o ferbinte rugăciune s'a făcut într'însa. Gândește-te, Dumnezeu este lângă tine când îl chemi. Deschide-ți inima către Dânsul! Spune-i toate nevoile tale. Spre Dânsul aleargă în toate greutățile tale! Socotește-l ca și cum ar fi prietenul tău, la care alergi în tot timpul, sfătuitorul pe care-ți place să-l întrebi, tovarășul cu care te desfătezi că te ai bine cu el.

Dar nu toți au odăi deosebite, unde să poată fi singuri, nici poartă ca s'o poată închide și să fie despărțiți de ceilalți. Unii sunt foarte copleșiți de munca zilnică, așa că nu pot fi totdeauna acasă.

Cu toate acestea este un mijloc de a ne simți singuri chiar în mulțime, chiar în mijlocul zbuciumului vieții. Odaia zgomotoasă, câmpul deschis, marginea drumului, pot fi odaia noastră singuratecă. Și Dumnezeu ne va auzi și acolo, dacă noi îl vom chema. Noi putem să ne ridicăm inimile până la Dânsul, fără a ne ridica glasurile. Nu e nevoe să fie singuri spre a face aceasta. Suflarea tăcută a sufletului este îndestulătoare.

Rugăciunea fiind o faptă de toată însemnătatea, suntem datori a o săvârși cu o râvnă nemăsurată.

Să nu ne dedăm la dânsa ca la ceva cu care ne-am deprins și s'o facem de mântuială. Omul așa face aproape cu toate lucrurile omenești. A făcut ceva odată, de două ori, apoi s'a săturat de dânsul și nu-l mai prețuește ca la început.

Să ne ferim de a face tot așa cu rugăciunea, ci, soco-

tind-o și prețuind-o ca ceva dumnezeiesc, s'o facem totdeauna cu aceiași râvnă, cu toată inima. Proorocul David o numește un strigăt. **Pleacă urechea ta la strigătul meu,** zice el către Domnul. (Psalmul 87). Așa să strigăm neîncetat la rugăciune, în toată cugetarea zilelor noastre, adică să nu se pară că ostenim, dacă, afară de ieri și azi, ne vom ruga și mâne și poimâne și în toate zilele vieții noastre.

Intr'o țară depărtată, un om mergea nu demult pe malul pustiu și stâncos al unei mări. Din nebăgare de seamă, alunecă și căzu de pe malul înalt în apă. Eșire nu mai era pe nicăeri. Nu însă aceasta îl înspăimânta. Nefiind adânc, ar fi putut sta el acolo și-o-zi, două, până când vreo luntre l-ar fi scăpat. Altceva însă îl chinuia și-l îngrozea. In acele părți marea scade mult la anumite ceasuri ale zilei și peste câteva ceasuri se întoarce din nou. Gândul că marea va crește iar în curând, și are să-l acopere cu apă, asta-l chinuia. Cu fața întoarsă spre valuri, el vedea că marea se ridică încet, încet, amenințându-l și pe dânsul. N'a strigat el după ajutor? Nici vorbă, cine s'ar mai îndoi de asta? A strigat, dar nimenea nu l-a auzit. Va fi văzut el vreo luntre, două în depărtări, dar cum să le facă semn? Cu câtă durere va fi privit el păsările cerului care zburau slobode pe deasupra lui! Apa însă creștea, a ajuns la gât, la gură, mai sus, până când l-a înghițit.

A strigat, dar ajutor n'a fost pentru el. Este însă pentru noi, Fraților, ajutor când strigăm spre Dumnezeu. **Strigă spre mine, și eu îți voi răspunde** (Ieremia 33, 3), zice El. Și pentru ce unii din noi s'ar ruga mai puțin decât omul de pe țărm? El a strigat până în sfârșit; să nu ne lenevim a striga și noi cât avem suflare. **Doamne, strigat-am către tine, auzi-mă!** cântă Biserica cu cuvintele lui David. **Ia aminte glasul rugăciunii mele, când strig către tine,** (Psalmul 140). Păcatele noastre trecute, nedreptățile de acum, ne apasă. Pentru asta avem nevoe de iertare. In-

demnarea la rău ne năpădește în fiecare zi și în fiecare ceas, și noi avem nevoe de ajutor. Suntem neputincioși, slabi, bolnavi, și pentru asta ne trebuie întărire de la Dumnezeu.

Pe lângă asta, nu priviți rugăciunea ca un lucru care trebuie făcut la goană, în câteva clipe, sau s'o facem greoi și cu neîngrijire. Nu, ci trebuie s'o privim ca o faptă în care trebuie pusă inima noastră în întregime. Numai așa rugăciunea va fi un strigăt din adâncul sufletului nostru.

Mai este încă ceva de știut. Fraților. Rugăciunea trebuie să fie **adevărată**, adică să spunem tocmai ceiace simțim, vorbele să fie rupte din inima noastră.

Este foarte ușor a rosti la vorbe pe care nu le simțim. Buzele noastre pot spune multe, dar pe care inima noastră nu le simte. De pildă, noi deseori vorbim cu multă umilință de noi înșine; dar poate că înăuntrul nostru nu-i de loc umilință, ci mândrie. Inaintea lui Dumnezeu cunoaștem că suntem păcătoși, dar nu orice păcat este simțit de noi. Cerem darul lui Dumnezeu, poate, fără a avea nicio dorință de el.

Rugăciunea să fie adevărată, să fie cinstită față de Dumnezeu. Să nu spunem nimic care nu este cu totul adevărat. Când inima ta nu poate simți ceiace mintea îți spune că trebuie să simți, atunci cere dela Dumnezeu ca simțirea să-ți fie dată.

Nu fii iconom față de rugăciune. Nu zice: am prea multă treabă ca s'o mai fac și pe asta! Oare ai să spui în rugăciunile tale de seară: „Doamne, nu mai am timp să te caut pe Tine"? Așa-i că n'ai să îndrăznești? In ceasul morții și în ziua judecății ce vei zice?

Pentru aceia roagă-te și împlinește-ți datoriile tale către Dumnezeu dimineața și seara, și la punerea și sculare dela masă, mulțămind lui Dumnezeu că ți-a dat cu ce să-ți ții viața.

Așa ne învață Sf. noastră Biserică și așa să facem. Ta-

tăl cel din ceruri te aude, El este gata să-ţi răspundă. Nu te sfii a fi în faţa lui, oridecâteori sufletul are nevoie. Rugăciunea ta poate să nu fie niciodată spusă. Nu-i nevoe de vorbe ca să te închini creştineşte. Cererea ta se poate ridica până la cer fără a se auzi vre-un strigăt. Adu-ţi aminte că rugăciunea este suspinarea sufletului. Poate fi cât de uşoară, dar Dumnezeu o aude.

Dar, Fraţilor, nu este faptă bună în calea căreia să nu se puie vreo piedecă. Aşa şi cu rugăciunea; sunt multe lucruri care îi aţin calea, împedecând pe om de a se ridica cu sufletul până la Dumnezeu. Nu vreau să vă las în neştiinţă şi despre acestea, ca să ştiţi să le împedecaţi.

Mai întâi, nu vi se întâmplă oare uneori că simţiţi o greutate să vă rugaţi? Nu ştiţi cum este asta, dar totuşi simţiţi aproape o neputinţă de a vă ridica sufletul la Dumnezeu. Iată pricina acestei stări: vă dedaţi cu totul grijilor lumeşti. Perdeţi din vedere frumuseţile cerului aproape ziua întreagă. Pentru aceasta nu-i de mirare că la ceasul rugăciunii nu vă puteţi ridica mintea să caute pe Dumnezeu. Voi vă duceţi spre tronul darurilor cu inima încărcată de socotelile, lucrurile, greutăţile, poticnelile şi supărările zilei. Voi vă duceţi târâind şi lumea după voi înaintea lui Dumnezeu. Urmarea este că vă simţiţi gata spre orice, numai spre rugăciune nu.

Acum, când tu vezi că eşti stăpânit de această simţire, nu te ispiti să crezi că e mai bine să laşi rugăciunea. Cearcă şi scutură grija lumească, căci, dacă ea te împedecă a te ruga, te împedecă tocmai dela trebuinţa de a te împărtăşi cu Dumnezeu. Proorocul plângea pe Evrei în zilele sale zicând: **Nimenea nu se trezeşte pentru a se înălţa până la Tine.** Noi trebuie să ne trezim singuri. Trebuie să aţâţăm inimile noastre amorţite şi să cerem dela Dumnezeu să ne puie într'o stare sufletească mai bună.

Dacă însă un om are atâta grijă şi lucru în lume, încât ele abat toate gândurile lui mai înalte, şi-i alungă mintea

dela cugetări sfinte, e mai de dorit să le părăsească sau să le micșoreze, fiindcă este mai bine să ai o stare mai mică, decât să mori bogat, dar nemântuit.

Mai este o plângere pe care o fac și mulți creștini. Ei zic că nu pot să simtă în rugăciune acea bucurie de care aud vorbindu-se.

Dacă inimile voastre nu sunt drepte înaintea lui Dumnezeu, atunci nu puteți avea nicio bucurie. Un om nepocăit n'are nicio poftă de a se ruga. Prorocul și împăratul David a zis cândva: **Robul Tău rugăciunea aceasta în inima lui a găsit-o ca să se roage către Tine.** Dar omul nepocăit, omul lumii nu are astfel de lucru în inima sa. Găsește el alte gânduri, alte patimi, alte porniri în inima sa, numai aceia spre rugăciune, nu. El nu găsește niciun dar dela Dumnezeu. Lucrul rugăciunii nu se potrivește cu gustul său. El poate să se îndemne la rugăciune, dar s'o iubească e peste putință.

Nu ascundeți dela fața voastră acest adevăr, că întreaga lipsă de bucurie în rugăciune este semnul neîndoielnic că voi sunteți străini de adevărata credință. Apoi atunci mai plăcut este să vorbim despre cei ce se închină lui Dumnezeu cu toată credința și care totuși se plâng că nu pot simți în rugăciune bucuria pe care ar dori-o. Cum să fie asta? Poate noi nu trăim destul de aproape de Dumnezeu, cum ar trebui. Este o lipsă de legătură strânsă cu Dânsul. Este o despărțitură prea largă între El și sufletele noastre. Noi l-am socotit poate numai ca nădejdea și scăparea noastră, dar nu ca un prieten și tovarăș al vieții noastre de toate zilele.

Nici vorbă că, dacă l-am cunoaște mai bine și am umbla mai des cu Dânsul în gândurile noastre, am simți curând o adevărată bucurie de a vorbi cu Dânsul în rugăciune. Clipele noastre de înălțare la Dânsul vor fi cele mai fericite. Ceasul rugăciunii va fi în adevăr un ceas binecuvântat.

Sunt timpuri când voi simțiți o adevărată căldură la gândul de a vă ruga. Inima vă luminează toate simțirile, și Dumnezeu pare foarte aproape de voi. Și sunt timpuri când iar se răcește căldura rugăciunii și piere din voi. Vrei să păstrezi această căldură a rugăciunii? O vei face numai prin cugetare, privighere și ridicarea inimii tale la Dumnezeu. Când focul arde în sufletul tău, hrănește-l! Nu-l lăsa să se stângă. Roagă-te lui Dumnezeu să-i ție flacăra și să te facă să simți, nu câteodată, ci totdeauna, sfânta dragoste a rugăciunii.

In sfârșit, cine nu simte cu tristeță că mintea sa în timpul rugăciunii începe a rătăci? Aceasta este o mare greutate pentru tot cel ce se roagă. Dar fiți încredințați că prin stăruință am putea scăpa de această piedecă a rugăciunii.

Deci, când sufletul arde de dorința de a vorbi cu Dumnezeu, gândește-te mai întâi la ce ai de făcut, cine este acel către care se ridică mintea și inima ta, și apoi adu-ți aminte ce ai de cerut. Gândește-te că ești în fața Marelui Rege, Atotputernicul tău Părinte; pentru aceasta, zi ca Solomon: **Nu fi nesocotit cu gura ta, iar cu inima ta nu fii prea pornit, când rostești ceva înaintea lui Dumnezeu.**

Bune și de folos sunt acestea, când mintea ta este gata să rătăcească departe de înălțimile unde te cheamă glasurile cerești. Dacă rugăciunea nu e de mântuială, ci o arzătoare nevoie izvorâtă din inimă, dacă dorim s'o facem ceiace trebuie să fie, Dumnezeu ne va întări, Sfântul Duh va ajuta neputința noastră, învățându-ne să cerem și cum să cerem și dându-ne o așa dorință de rugăciune, încât să ne facă să simțim că e bine pentru noi a ne apropia cât mai mult de Dumnezeu.

Rugați-vă cu toată inima, oridecâteori simțiți trebuință și cu toată încrederea în puterea lui Dumnezeu. Când trimeți cuiva o scrisoare, nu aștepți să ajungă unde trebuie, nu aștepți să-și îndeplinească ținta pentru care ai trimis-o?

Tot așa și cu rugăciunea. Dacă perzi încrederea în îndeplinirea ei, rămâne numai un lucru deșert. Pe de altă parte, nu cereți lucruri nevrednice de Dumnezeu, cum, de pildă, să-ți ajute să faci rău cuiva. Cu aceasta îți încarci greu sufletul, fiindcă Dumnezeu este Dumnezeul binelui, nu al răului. Rugăciunea ta să fie, cum zice Mântuitorul, în **duh și în adevăr,** adică cere mai cu seamă ceiace trebuie sufletului tău și ceiace-ți este cu adevărat trebuincios pentru viața ta trupească și sufletească. A cere dela Dumnezeu să-ți ajute să jăfuești casa vecinului, înseamnă a te blăstăma pe tine însuți. Nu cere îndeplinirea unor astfel de rugăciuni drăcești, fiindcă nu sunt după adevăr, cum cere Mântuitorul, ci după minciuna perzătoare de suflet.

Pentru aceia, Fraților, și în zilele bune și fericite și în zilele grele, rugați-vă lui Dumnezeu ca adevăratului Părinte al vostru. De sunteți în belșug, nu-l uitați, având mintea numai la belșug și bunăstare, ci înălțați-vă cu mintea la El, ca să vă ție în starea cea bună; iar, de sunteți în timpuri de nevoe, rugați-vă lui Dumnezeu pentru altele mai bune, căci, orice greutăți veți avea, niciodată nu veți simți ușurare mai mare decât în rugăciune. Faceți ca dreptul Iov, care, și după ce a sărăcit, zicea: **Domnul a dat, Domnul a luat, fie numele Domnului binecuvântat,** iar după asta Dumnezeu i-a întors înzecit vechea lui bogăție. Iar ca icoană a rugăciunii să avem pe cea dată de însuși Mântuitorul Iisus Hristos, adică **Tatăl nostru.** Această rugăciune ne învață cum să potrivim în cererile noastre nevoile sufletești cu cele trupești și toate să le facem spre cea mai înaltă mărire a lui Dumnezeu și fericirea noastră. Amin.

Predică la Duminica XI după Pogorîrea Sfântului Duh.

Invățătura despre Impărăția Cerurilor.

Căutați mai întîi împărăția
lui Dumnezeu și dreptatea lui.
Mate VI, 33.

Fraților,

Invățătura Mântuitorului Hristos e toată presărată cu cuvintele de „Impărăția lui Dumnezeu" sau „Impărăția Cerurilor". Ascultând Sfânta Evanghelie, foarte deseori auzim aceste cuvinte. Și chiar în rugăciunea noastră de toate zilele zicem neîncetat: „Vie Impărăția Ta".

Dar ce este această Impărăție?

Ea are mai multe înțelesuri. Astfel, când Mântuitorul spune: **Nu tot cel ce-mi zice Doamne! Doamne! va intra în Impărăția Cerurilor, ci celce va face voia Tatălui meu care este în ceruri** [1]), se înțelege Impărăția viitoare, în care va intra celce a făcut fapte plăcute lui Dumnezeu. Iar când Sfântul Ioan Botezătorul zice: **Pocăiți-vă, că s'a apropiat Impărăția Cerurilor** [2], nu mai înseamnă Impărăția vieții veșnice de după moarte, ci legea lui Hristos Domnul nostru, a cărui venire însemna pentru lume întemeiarea unei Impărății de dreptate și iubire chiar pe

1) Matei, 7, 21.
2) Matei, 3, 2.

acest pământ. Tot de Impărăția Cerurilor este vorba și în Sf. Evanghelie de azi, dar iarăși cu alt înțeles: aici se arată cum Dumneezu, ca un stăpânitor a toate, ca un Impărat a tot ce este, lucrează în Impărăția sa, răsplătind pe cel milostiv și pedepsind pe cel surd la poruncile sale. Iarăși, altceva înseamnă când noi ne rugăm: **Vie Impărăția Ta**, sau, în cuvintele pe care le-ați auzit la început: **căutați mai întâi Impărăția lui Dumnezeu și dreptatea lui...**

De aceia, Fraților, e de trebuință pentru noi să ne dumerim despre această învățătură, care așa de des ni se înfățișează în Sfânta Evanghelie. Tocmai asta ne apucăm să facem acum.

Cu toții suntem prea încredințați că învățătura Domnului Hristos e așa de măreață și sfântă, că, dacă toți oamenii ar îndeplini-o, ar fi pe pământ numai o vreme de pace și fericire. Ne abatem însă prea adeseori, nu căutăm adevărul și dreptatea, și astfel cu inima suntem departe de legea Domnului. Dacă am iubi adevărul și lumina, cu dragă inimă l-am urma, căci zice Mântuitorul: **Celce este din adevăr ascultă glasul meu** (Ioan, 18, 37).

Dar, măcar că nu facem, noi înțelegem folosul cuvintelor Domnului și dorim ca ele să fie îndeplinite, dacă nu de noi, măcar de alții. Pentru aceia ne și rugăm neîncetat: Vie Impărăția Ta, căci înțelegem că într'însa trebuie să fie mângâiere, pace și mulțămire pentru viața omului.

Dar cum are să fie Impărăția asta, pentru care ne rugăm și pe care o căutăm? și de ce se chiamă Impărăție?

Iată cum și iată de ce:

Intr'o țară, Fraților, stăpânitorul și cu dregătorii lui dau legi, și fiecare trebuie să se supuie lor. Acuma, dacă cu toții au a urma acelorași legi, urmează că o țară trebuie să fie ca o pildă de gospodărie întinsă și rânduită, unde legile împreunează și potrivesc toate silințele oamenilor spre o bună rânduială. Iar, dacă fiecare se supune și îndeplinește poruncile celor statornicite, urmează că

toate au să meargă strună. Rânduiala pe care ai găsit-o aici, ai s'o găsești și douăzeci de poște mai departe. Așa dar împărăția se întemeiază pe stăpânire, lege, supunere, rânduială.

Tot așa este și cu Impărăția lui Hristos, cu deosebirea însă că aceasta e numai Impărăție sufletească și care nu face oamenilor nicio silă. Intr'însa domnește o lege, legea Domnului Hristos. Acuma, dacă toți oamenii, toți acei cari poartă numele de creștin ar avea săpată în inimile lor legea cea sfântă a Dumnezeului nostru și s'ar supune ei, am fi și noi ca un fel de gospodărie întinsă sufletească, ca un fel de țară întinsă departe-departe, în care creștinii sunt locuitorii, iar stăpânitorul țării este însuși Domnul Hristos căruia toți ne închinăm.

Iată, Fraților, de unde iese că vorbim de Impărăția lui Hristos. Nu se înțelege o împărăție cu săbii și oști și cu silă, ci o Impărăție de iubire și supunere către Mântuitorul nostru, al cărui glas îl ascultăm și a cărui Evanghelie o urmăm, căci Legea lui nu este alta decât însăși Sfânta Evanghelie.

Stăpânitorul acestei Impărății nu e vreun stăpânitor pământesc, de care te apropii cu frică și multă greutate; nu, ci e prietenul, călăuza, sfătuitorul și păstorul oilor Impărăției sale. El caută pe cei abătuți dela turmă, adică pe fiii rupți dela frăția creștinească, și primește cu brațele deschise pe toți cei ce caută odihnă în staulul său, după cum singur zice: **Pe cel ce vine către mine nu-l voi scoate afară** [1]).

Deci, Fraților, când noi ne rugăm: „Vie Impărăția ta", nu ne rugăm alta decât ca Domnul Hristos să domnească peste noi toți. Dorim să vie vremea când Legea sa să fie lege de supunere pentru toți. Și, după cum într'o țară nu poate fi rânduială și viață pașnică când fiecare e de capul

---

1) Ioan, 6, 37.

lui și legile nu sunt ascultate, tot așa ne dăm seama prea bine că Impărăția lui Hristos pe acest pământ nu este încă Impărăție deplină, câtă vreme nu toate oile ascultă de păstorul lor, câtă vreme glasul Evangheliei bate neluat în seamă la urechile surde ale multor creștini.

Dar pentrucă oamenii nu ascultă, pentrucă Hristos, Impăratul cel fără de moarte, e mărturisit de mulți numai cu buzele de Impărat al lor și nu dau ascultare legii lui, — încercăm din destul cât de greu această neascultare apasă peste viața noastră. Da, fiindcă, de ar domni Hristos Domnul în inimile noastre și am fi fiii adevărați ai Impărăției lui, cinstea și dreptatea, adevărul și dragostea de oameni ar domni în lume. Dar iată că nu domnesc, ci tot auzim că cutare a fost jăfuit, celuilalt i s'a dat foc casei, altul a fost nedreptățit, altul înșelat, altul bătut, altul omorît, și așa mai departe. Nu mai pomenesc de beții și clevetiri, de uneltiri viclene și alte răutăți care sălășluiesc între noi.

Câtă vreme ne izbim de acestea, nu putem spune că Hristos împărățește pe lume, ci mai degrabă diavolul. De aceia dreptate avem să ne tot rugăm: Doamne, vie Impărăția Ta!

Dar ce folosește, Fraților, să te tot rogi cu gura, când inima este departe de rugăciune! Ce folosește să știm ce e aceia Impărăția lui Hristos, când nu mișcăm niciun deget ca s'o aducem între noi! Mântuitorul nu vine să se puie zor nevoie pe capul nostru să intrăm în Impărăția lui cu sila. De ar fi așa, n'am avea niciun merit, căci ce merit poate avea cineva care cu sila a intrat undeva? Ci, dacă vedem că fără Hristos suntem plini de toate păcatele, care numai ne îngreuiază și turbură viața, singuri trebuie să ne muncim pentru a statornici între noi domnia lui Hristos. Popoarele, când nu sunt mulțămite cu stăpânirea lor, se scoală și dau s'o alunge și să statornicească alta. Noi, dacă vedem că stăpânirea păcatului ne-a um-

plüt de toate boalele trupești și sufletești, asemenea trebuie să ne sculăm, să alungăm dintre noi stăpânirea vitregă și să punem in loc pe Mântuitorul Hristos să stăpânească în inimile noastre.

Astfel, Fraților, nu e deajuns să ne rugăm să fie mai bine, iar încolo să rămânem în păcatele vechi. Nu, căci Dumnezeu nu ajută celor leneși și celor care nu se silesc singuri să intre în Impărăția sa. Domnul singur ne îndeamnă, zicând: **Căutați mai întâi Impărăția lui Dumnezeu și dreptatea lui.**

Dumnezeu ajută celor ce-l caută din toată inima și cu dor nepotolit umblă a se învrednici de binecuvântarea sa. Dar ca noi numai să bolborosim din gură și să așteptăm să ne vie de-a gata Impărăția lui Dumnezeu, fără a lupta singuri împotriva păcatului, — înseamnă a ne înșela singuri. In adevăr, de un lucru să fim, Fraților, bine încredințați: Impărăția lui Dumnezeu nu e Impărăția lui mură în gură, ci creștinul trebuie să muncească pentru dânsa. Și dacă noi vedem și ne tânguim că tare e netrebnică lumea lepădată de Dumnezeu, să nu stăm numai la tânguire, ci să ne punem pe îndreptare. Iar îndreptarea s'o începem chiar dela noi înșine, alungând dela noi necumpătarea și clevetirea și răzbunarea și ura și toate răutățile păcatului, și să urmăm în totul poruncile împăratului Hristos. Fără o silință a noastră înșine, răutățile vor rămânea pe pământ. Impărăția lui Dumnezeu nu va veni și nici Impărăția viitoare la Domnul din Ceruri n'o vom căpăta; ci la împărăția cea viitoare, făgăduită de Domnul aleșilor săi, ajunge numai celce mai întâi s'a ostenit pentru Impărăția lui Hristos aici pe pământ. Pentru aceia cea mai bună încheiere a acestei cuvântări sunt înseși cuvintele Domnului: **Căutați mai întâi Impărăția lui Dumnezeu și dreptatea lui, și toate celelalte se vor adăoga vouă.** Amin.

Predică la Duminica XII după Rusalii

Datoriile către cei săraci.

Fraţi creştini,

Cu glasul duios de mamă care poartă grijă de copiii săi, sfânta noastră Biserică vine să ne înfăţişeze azi una din nepreţuitele învăţături ale Mântuitorului. Ca mama, care pe toţi deopotrivă îi iubeşte, ea se uită la cei în lipsă. Ochii ei se îndreaptă spre ceice au şi-i îndeamnă să nu uite pe fraţii lor care sufăr. Ea le spune că toate poruncile le poţi îndeplini, pe părinţi poţi să-i cinsteşti, nimănui vătămare să nu aduci, dar, dacă în ajutarea celor nevoiaşi te scumpeşti, atunci nu eşti fiu adevărat al Bisericii, măcar de-ai îndeplini toate celelalte porunci Da, pentrucă aşa spune Mântuitorul Hristos: **Iubeşte pe Dumnezeu din toată inima ta, din tot sufletul tău şi din tot cugetul tău; iar pe aproapele tău ca pe tine însuţi** (Matei 22, 39). Deci dacă noi călcăm porunca aceasta, înseamnă că nu suntem fii drepţi ai Bisericii şi nici urmaşi ai Domnului Hristos. Ştiţi de ce? Findcă urmăm legea numai acolo unde nu ne costă să dăm ceva dela noi.

Apoi ce merit avem când urmăm legea numai acolo unde nu dăm nimic din pungă, unde nu ne ostenim? Meritul cu osteneală se capătă. De aceia datori suntem să urmăm legea creştinească în toată întinderea ei, şi unde ni se pare mai uşoară şi unde e mai grea. Soldatul care se făleşte numai cu veşmintele lui strălucite la sărbătorile ostă-

șești, dar fuge când e vorba de război, nu e bun soldat. Și la zile bune și la zile rele, și la greu și la ușor, să păstrăm aceiași inimă bună. Pentru aceia să urmăm învățăturile Bisericii în toate, nu numai unde ne vine nouă la socoteală. Vedeți, tânărul evreu, care a venit la Iisus Hristos, a spus că pe toate le-a făcut, care îi veneau lui la socoteală. Când însă a fost vorba să dea la săraci, n'a mai vrut. Dar învățătura asta e așa de însemnată, încât nu putem trece așa ușor peste dânsa. Dimpotrivă, se cuvine s'o urmărim în toate ascunzișurile ei, ca să știm cu de-amănuntul ce ne învață Mântuitorul nostru Iisus Hristos despre ajutarea săracilor.

I

Fraților,

Luați aminte la o lege pusă de Dumnezeu în lumea aceasta făcută de Dânsul. Dacă ploi îmbelșugate cad pe pământul uscat și însetat, el bea atâta numai cât îi trebuie să se sature și să-și ție umezeala lui firească. Ce-i prisosește lasă să curgă la vale. Dacă o viță de vie și-a strâns umezeală cât îi trebue, nu mai trage din pământ, ci o lasă pentru altele mai subțiri și mai slabe. Tot așa, când norii sunt peste măsură încărcați, odată se desfac. Asemenea, când văzduhul arde de o căldură mare din cale afară, îndată ploaia sau furtuna o împrăștie. Iată deci ce ne învață lumea aceasta nesfârșită a lui Dumnezeu: să păstrăm atâta cât ne trebuie; iar prisosul să-l lăsăm altora.

Acum vedeți, Fraților, pentru ce v'am dat această pildă: Că legea aceasta, de a da prisosul altora, nu este numai între oameni, ci și în firea cea fără viață. Așa de bine a potrivit Dumnezeu lucrurile! Ba încă toate se întâmplă cu atâta rânduială, că nicăieri nu vedem legea asta înfrântă. Și așa a așezat Dumnezeu, ca toate să nu ia mai mult decât le trebuie, iar unde sunt silite să ia mai mult.

mor. Priviți o buruiană. Dați-i umezeală potrivită, și-i merge bine. Dați-i peste măsură, și se usucă. Iată ce bine merg lucrurile unde toate se întâmplă după voia lui Dumnezeu.

Și între oameni, Fraților, tot așa ar merge, dacă legea lui Dumnezeu ar fi ascultată. Dar omul are voință; în puterea voinței sale însă, se poate împotrivi legii dumnezeești. Indată atunci însă intră neorânduiala, acolo unde Dumnezeu pusese rânduiala. Ce credeți? Dacă omul ar lua din bunurile vieții atâta cât îi trebuie, iar din prisos ar da și altora, ar mai fi atâta suferință pe lume? Doamne ferește!

Este o părere foarte răspândită, că suntem stăpâni deplini peste tot ce avem, așa că putem cheltui și risipi fără grijă. Dar iată că nu-i așa! Stăpâni suntem, ce e drept, și nimenea nu ne poate lua al nostru. Dar când omul pune dreapta judecată mai presus de patimă și de pofta de a avea tot, vede că dator este să dea și celui ce n'are. El își zice atunci: **Dumnezeu m'a ajutat și am agonisit, nu e drept oare să ajut și eu pe altul?** Și când zice așa, pricepe că nu e stăpân pe avere pentru el numai, ci ca să împartă și altora.

Oamenii nu se supun la porunca lui Dumnezeu de a păstra atâta cât trebuie pentru a-și duce viața cu ușurință. Ei adună mai mult decât trebuie, în paguba altora. De aici se naște neorânduială multă.

Sfinții Părinți ne spun că două sunt rădăcinile datoriei de a ajuta pe săraci. Fiecare din ele este destul de tare spre a încredința pe om că trebuie să-i ajute. O rădăcină este din partea săracului, cealaltă este din partea bogatului. Din partea săracului este lipsa, iar din partea bogatului este prisosul. Când la sărac este lipsa apăsătoare, la bogat este datorie de a o mai astâmpăra, chiar dacă prisosul său n'ar fi așa de grozav. Când la bogat este prisos, se naște datoria de a-l scurge spre sărac, chiar când lipsa sa n'ar fi așa de înfricoșată.

Nu vă minunați de asta. Gândiți-vă, ce fel de tată ar fi fost Dumnezeu, când crinii câmpului i-a îmbrăcat și păsările cerului le-a hrănit, iar pe săraci i-ar lăsa în părăsire? Oare El nu e Tată al tuturor? Cum deci același tată ar face atâta deosebire: unora să le dea ca să se resfețe în tot ce strălucește ochilor, iar altora nici cu ce să se sature? Poate este El nedrept și părtinitor? O, nu! Departe de noi asemenea gânduri! Trebuie deci să spunem că și săracilor care nu se pot ține cu munca lor, Dumnezeu s'a gândit cu ce să le ușureze nevoia. El a întemeiat îndestularea săracilor tocmai pe acel prisos care se găsește în stăpânirea bogaților, ca niciodată să nu fie lipsiți, după cum nu lipsește prisosul bogaților.

Știm că acestea nu plac multora care se gândesc la prisosul averii lor. Dar, Fraților, adevărul este mai scump decât supărarea sau nesupărarea oamenilor. De aceia trebuie să-l spunem. Cel bogat nu vrea să audă vorbindu-se de prisosul averii sale, fiindcă, cum zice Mântuitorul: **Unde va fi comoara ta, acolo va fi și inima ta** (Matei 6, 21). Dar tot El a zis: **Mai degrabă va intra funia corăbiei prin urechile acului decât bogatul în Impărăția Cerurilor** (Matei 13, 24). Starea aceasta e prea adevărată, fiindcă rari sunt bogații, care, în fața belșugului lor, să se mai gândească la lipsa altora. Pentru aceasta vedeți pe unii cu mintea așa de orbită de bogății, că-și cos banii prin haine ca să se ducă cu dânșii în mormânt. Cine din voi nu-și aminteste de bogatul povestit de Domnul Hristos la Sfântul Evanghelist Luca? Fusese ajutat de Dumnezeu și țarinile îi rodiseră mult. Dar noaptea, în loc să se odihnească mai liniștit, începu să se vaiete că unde o să-și puie atâta grâu? Ce să fac? că n'am unde să adun roadele mele?... Ba știu ce am să fac. Am să stric hambarele și mai mari am să le fac și voi zice sufletului meu: suflete, mănâncă, bea și te veselește, că ai de mâncat încă pe mulți ani. Dar abia-și făcuse socoteala, și iată glasul lui Dumnezeu: **Ne-**

bune, într'această noapte voi lua sufletul dela tine, și toate câte le-ai adunat, ale cui vor fi? (Luca 12). Dar, veți zice: Ce mare păcat e a mânca, a bea, a se odihni? Așa e, Fraților, dar vedeți că, în timp ce tu te răsfeți în mai mult decât trebuie, cu asta lipsești pe altul și de ceia ce-i trebuie. Și tocmai aici vine cu gândul Mântuitorul când zice: **Nebune, voi lua sufletul dela tine.** Aceasta e legea: Cine are, să dea. **Prisosința voastră să îndeplinească lipsa acelora,** zice Apostolul Pavel (2 Corinteni 8, 14).

Deci, ce trebuie să facem? Să stăpânim noi dragostea nemăsurată pentru ban, nu ea pe noi, și să știm că două sunt căile de intrat în rai. Una este aceia a pătimirii, și alta aceia a milei, adică să ne doară și pe noi inima când altul sufere.

Pe calea suferinței, niciunul din ceice nu duc lipsă nu poate să intre. Este de trebuință atunci să intre pe acea a milei. Și nu vedeți ce lucru neînțelept e acesta, de a nu voi să-ți câștigi mântuirea veșnică cu un preț așa de mic, cum e milostenia? Ințeleptul Iisus Sirah zice: **Este unul care cumpără cu preț mic și vinde de șapte ori mai scump** (Cartea Ințelepciunii lui Sirah 20, 12). Dar cine e acesta? omul milostiv.

Puterea milosteniei este așa de mare, că cu dreptul zice îngerul către bătrânul Tobie: **Ea este aceia care curăță păcatele** (Tobie 12, 9). Această milostenie binefăcătoare împodobește inima omului, și la ziua de apoi o va încununa cu mărire. Atunci toți săracii vor binecuvânta pe bogatul care i-a chemat să se sature cu pânea sa. Il vor binecuvânta îngerii, îl va binecuvânta însuși Iisus, primindu-l în Impărăția sa. **Cel păcătos va vedea și se va mânia,** zice Psalmistul (10, 11).

Inchipuiți-vă, Fraților, că în piață ar fi de vânzare o moșie mare, bogată, roditoare și care s'ar putea cumpăra cu preț mic. Un zgârcit iese înainte, dar se duce, fiindcă nu se învoiește dela câtiva lei. Vine altul, o cumpără, se

bucură, o stăpâneşte şi în timp foarte scurt scoate dintr'însa aşa de mare câştig, că toţi se miră. Gândiţi-vă cât va fi chinuit de ură, ciudă şi pizmă, zgârcitul care a vrut s'o cumpere întâi. Se frământă, se zbate, tremură, scrâşneşte din dinţi, se învineţeşte ca înveninat. Dar ce-i mai foloseşte acum? Oricât ar dori să cumpere moşia, acum nu mai este timp, orice preţ ar plăti. **Dorinţa păcătoşilor va peri** (Psalmul 111).

Fraţilor, nu-i nevoie să vă mai fac eu potrivirea acestei pilde cu starea milostivului şi nemilostivului. Puteţi s'o faceţi şi singuri. Uitaţi-vă numai că celce cumpără moşia cu preţ mic, se aseamănă cu milostivul care cu puţin îşi câştigă comoară în cer; iar zgârcitul se aseamănă cu nemilostivul care tocmai târziu vede preţul milosteniei. Eu vă întreb: ce ar fi de noi în ziua cea de pe urmă, când, ca şi zgârcitul, am tremura aşa de mult de dragostea banului?

Dea Dumnezeu să nu mai fie aşa! Dar, Fraţilor, luaţi aminte şi cumpăniţi din vreme cele ce vă spun, pentrucă multora li se deschid ochii şi caută îndreptare, dar prea târziu. Nu vă uitaţi la unii care cântăresc atâta argintul lor necurat, de-ar vrea să plece cu el în altă lume, sau se uită cu tristeţă că nu pot să-l mănânce, ca nimenea să nu se mai împărtăşească dintr'însul. Lăsaţi ca şi alţii să se mai împărtăşească din prisos, să-l ducă acasă, să-l închidă, să-l păzească. Dacă ar fi să cântărim bucuriile, să ştiţi că nu e bucurie mai mare decât aceia ce-o simte cineva când face bine săracului. Uimirea şi bucuria săracului îi luminează faţa într'un chip minunat, şi această lumină îşi întinde razele şi asupra milostivului.

II.

Până aci am vrut să vă îndemn să ajutaţi pe săraci. Dar vai ce cumplit lucru ar fi ca în loc de ajutor să-i apăsaţi! Sunt oameni care stau bine şi găsesc în sudorile săraci-

lor, ca într'o fântână nesfârșită, tot ce voiesc. Găsesc hrană, îmbrăcăminte, numai ce nu voiesc nu găsesc. Ii fac să lucreze, și în urmă nu le plătesc. Ce spun eu că nu le plătesc? Fac încă și mai rău. Ii necăjesc, îi înjură, îi îngrozesc și nu se tem să le facă și mai rău.

Nu vi se pare, Fraților, că, dacă ați cădea în acest păcat, ați avea să dați seamă cu de-amănuntul? Ce? Indrăzniți să vă puneți cu un muncitor, cu un biet tată de familie, pentrucă vă supără cerându-vă al său? Aceasta oare e dragostea pe care Domnul Hristos vă învață s'o aveți pentru cei lipsiți? Chiar când n'ați fi în stare să-i mulțămiți, dar dacă nu mai mult, ar trebui măcar să răspundeți cu dulceață la stăruințele lor, să-i primiți, să-i mângâiați, să-i mulțămiți măcar cu o față binevoitoare.

Știți cum fac cei ce răspund cu rău la dreptele cereri ale săracilor? Ascultați ca să vă învățați. Ia gândiți vara, când pământul este ars de arșița soarelui; zece guri par'că deschide ca să bea apa pe care de mult n'a avut-o. Și ce i se dă atunci? Vine câte o furtună de cele năprasnice și lovește pământul cu grindină de strică toate semănăturile. Parcă ar zice pământului: „Na, mai cere apă, satură-te!".

Așa fac cei ce nu dau săracului muncitor dreptul său. Și dacă nu suntem în stare să-i mulțămim, de ce să ne purtăm așa cu el? Ce judecată ne așteaptă, ce perzare, ce pedeapsă, ce întunecoasă prăpastie!

Crudă este răpirea care se face dreptului celui sărac! Dacă banul pe care i-l luăm i-ar fi venit lui prin vre-o moștenire, fără greutate, fără chin, durerea n'ar fi fost așa de mare. Dar nu e așa: acesta e banul pe care și l-a câștigat cu mâinile pline de bătături, cu nedormirea, cu drumurile, cu ostenelile lui.

Iată, așa e, Fraților! Mare păcat este a nu ajuta pe sărac, dar cu mult mai mare, a-l apăsa. Mântuitorul Hristos de nimic n'a vorbit mai mult decât de datoria de a ajuta pe cei lipsiți. De aceia, pentruca să îndemne pe toți la mi-

lostenie, a zis că cine dă unuia dintre acești mai mici, lui, Mântuitorului îi dă. Şi tot ca să îndemne pe oameni la milostenie, în deosebite rânduri a mustrat e bogații nemilostivi.

Deci să nu mai punem nici o piedică la datoria noastră de a ajuta pe săraci. Să nu zicem: acesta nu merită pomană fiindcă și-a risipit averea, celălalt nu merită, că e bețiv. Să punem pază gurii și să zicem mai bine: Doamne ferește! E foarte greu, Fraților, să poți judeca pe un om. Nu vedeți? judecătorii cheamă marturi peste marturi ca să se lumineze. Dar noi, care n'avem mijloacele judecătorilor? Ca să poți cu tot dreptul judeca pe un om, trebuie să te cobori în sufletul lui. De aceia numai judecata lui Dumnezeu e cea mai dreaptă, fiindcă numai el vede în sufletul omului.

Dacă este așa, Fraților, să îndulcim cu milostenia noastră pe tot cel în nevoie, fiindcă noi nu putem ști care merită și care nu. Şi, afară de aceasta, milostenia e milostenie, oricui ai dat-o. Milostenia are preț, nu după omul căruia dai, fie acela șchiop, olog, orb, ci după pornirea ta de a face bine. Unul arde de dorința de a ajuta pe cel nevoiaș mai mult decât puterea lui. El întâlnește pe unul mai lipsit decât dânsul și-i dă un ban. Altul e mai cu stare, dar nu prea pornit la ajutorarea celor lipsiți. Şi acesta întâlnește pe un sărac și- dă doi bani. Ei bine, tot mai mult a dat cel care a dat un ban și mai de preț e ajutorul lui și mai băgat în seamă la Dumnezeu, fiindcă el din nevoie a dat și cu tot dorul și dragostea de a ajuta pe altul mai strâmtorat decât dânsul.

Pentru aceia, Fraților, luați aminte, că nu după cât dai și cui dai se socotește milostenia, ci **după inima** cu care dai. Cea mai puternică temelie ce-și poate clădi cineva pentru fericirea sa și a copiilor săi este mulțămirea săracului. Ca și fumul tămâiei, ea se ridică sus, sus de tot, unde este trecută în cartea veșnică.

Dar, Fraților, mai este ceva de care trebue să vorbim. Afară de răsplata veșnică pentru ajutorul celui lipsit, mai este ceva pe care-l simțim aici pe pământ, chiar atunci când faci milostenia. Nu vi s'a întâmplat oare niciodată ca, atunci când dați cuiva de pomană, să simțiți o mulțămire fără seamăn? Așa de frumos lucru e binefacerea, că o fericire cerească îți năvălește în inimă, când o faci. Mulțămirea și rugăciunile ce le înalță la Dumnezeu cel pe care l-ai ajutat îți sunt ca un alai care te însoțește până departe. Inima îți bate mai cu putere; pe față ți se revarsă o lumină cerească; te simți mai mare și mai bărbat, parcă. De ce? Pentru că așa de mare este puterea milosteniei, că fără să vrei, simți o mulțămire mai mare decât pomana dată. Ochii îți scânteiază, și pe față ți se zugrăvește un zâmbet fericit. Mare taină este aceasta! Parcă ai fi câștigat o avere, așa te simți de bucuros. Și într'adevăr că mare avere ai câștigat, dar nu de asta pământească, pe care furii o sapă și o fură, ci de cea nepieritoare care este în cer. Ceice se feresc de a face binefaceri fug tocmai de plăcerea cea mai mare pe care o poți simți pe pământ. Binefacerea este în stare să alunge toți norii de pe fruntea omului întristat, și mulți din cei mohorâți s'ar mai înveseli, dacă s'ar gândi din ce în ce mai des la ajutorarea săracilor.

Chinul sărăciei, Fraților, este unul din cele mai grele, pentrucă el apasă viața în nevoile cele care nu te lasă. Nevoia sărăciei nu este ca altele trecătoare. Cineva te grăește de rău, îți ia numele bun, dar la urma urmei, asta nu te împiedecă de a fi om cinstit, de a judeca drept și a fi om cu frică de Dumnezeu. Altul are o comoară: nu-i mare povară pe dânsul gândul că alții n'au ca și el. Dar, când ești lipsit de hrană, de îmbrăcăminte, e cu totul altceva. Nevoia e grabnică și cere să fie îndeplinită curând. Nimenea nu te poate încredința că nu ți-e foame și nu ești gol. Aici numai îndeplinirea lipsei poate să ușureze suferința.

Ceiace face sărăcia mai chinuitoare este că într'însa se găsește și sâmburele altor rele. Cu sărăcia de multe ori se leagă boala. Una pe alta se silesc să zdrobească pe bietul om. De o parte sărăcia nu te lasă să-ți îngrijești boala, iar pe de altă parte, boala nu te lasă să muncești, ca să alungi sărăcia. Dacă sărăcia atinge pe tatăl unei familii, greutatea nenorocirii apasă asupra lui cu atât mai mult, cu cât are mai mulți copii. Și aceiași greutate apasă apoi pe fiecare copil. Pe băiat nu-l poate crește cum se cade, pe fată n'o poate mărita, și câte alte belele nu se țin lanț, după sărăcie! Că bine a zis Românul: „La omul sărac nici boii nu trag“. N'aș putea spune că sărăcia duce și la alte rele mai mari, precum: furturi, ucideri, fiindcă Mântuitorul zice: **Gândurile rele ies din inimă** (Matei 15, 19) nu dintr'un buzunar gol. Dar cei care iau aminte la inima omenească pot să bage de seamă că pornirea la rele sau se găsește ascunsă într'însa, sau iese la lumină după felurite împrejurări din afară. Astfel sărăcia din cale afară de mare ascute în om ispita de a lua lucruri care nu-s ale lui. Deprinderea și nevoia săracului de a umbla cum dă Dumnezeu îl fac să nu-i pară de tot urâte unele fapte care pentru alții sunt dezgustătoare.

Mai este oare de trebuință să vorbesc despre chinurile săracului la vederea celor ce se află, să nu zic în belșug, dar în îndestulare? Voi mai spune numai că mulți din acei care nu știu nevoia sărăciei, fiindcă n'au simțit-o, fac suferința săracului mai amară. Când cineva se află într'o întristare mare, nu se ușurează când mai este și altul ca dânsul? Da. Dar când e singur în chinul lui? Atunci suferă mai mult, și suferința lui se înăsprește, când vede că alții sunt foarte liniștiți și nepăsători. Așa e și săracul. Când vede el de o parte amărăciunea nevoii sale, iar de alta belșugul și îndestularea și nepăsarea altora, durerea sa trece orice margini, fiindcă n'are tovarăș cu care să-și amestece lacrimile.

Nu mai este nici o șovăire, Fraților. Cine e creștin să se arate în fapte, să ajute pe ceice n'au și plâng când văd pe alții în desfătare. Să nu ne învârtoșăm inima, ci s'o facem simțitoare la durerile altora.

Mare lucru este a scoate pe altul din nevoie. De multe ori binele poate fi așa de mare, cum nici n'ai gândit la început. Cu un ajutor mic poți scăpa pe unul din ispita de a se duce să fure, să ucidă și multe altele. Vei avea atunci fericirea de a scoate dela perzare, nu numai trupul, ci și sufletul.

La lucru dar, Fraților, la lucru pe ogorul binefacerii pe câmpul ajutării celui lipsit! Știți cum va cere socoteală Mântuitorul celor ce n'au făcut acestea: „Flămând am fost și nu m'ați săturat; însetat am fost și nu mi-ați dat să beau; gol și nu m'ați îmbrăcat; în temniță și nu m'ați cercetat... Fugiți dela mine blestemaților!".

Să ne ferim de a fi din numărul acestora! Să căutăm, dimpotrivă, a fi dintre aceia cărora Mântuitorul le va zice: „Veniți, binecuvântații Părintelui meu, să stăpâniți împărăția care este gătită vouă dela întemeierea lumii"!

Așa, Fraților, aveți totdeauna în minte învățăturile Domnului nostru Iisus Hristos, iar în inimă dorința de a le aduce la îndeplinire. Atunci veți avea și chezășia mântuirii. Amin.

Predică la Duminica XIII după Rusalii

Despre biserică.

> Scris este: Casa mea casă de rugăciune este, iar voi ați făcut-o peșteră tâlharilor.
>
> *Matei, 21, 13.*
>
> *Luca, 19, 46.*

Frați creștini,

Aceste cuvinte Mântuitorul le-a spus către cei ce începuseră să facă negustorie în Casa Domnului din Ierusalim. Ați văzut prin târguri cum unii zarafi se așează cu taraba ca să schimbe bani. Ei bine, tot așa se vârâseră și în Casa Domnului, iar Mântuitorul Hristos, supărat peste măsură, făcu un bici și-i alungă.

Când cineva face vreo faptă oprită, cine-l pedepsește? Nu cel mai mare dintr'un oraș sau dintr'o țară, ci cei mai mici, slujbașii de tot felul. Du-te și fă o zarvă mare pe stradă. N'au să sară la tine nici prefectul, nici primarul, ci paznicii cei mai mici.

Mare de tot ar trebui să fie greșala cuiva pentru ca cei mai mari să amestece și ei. Mare a fost greșala schimbătorilor din Casa Domnului, dacă tocmai Cel mai mare, însuși Domnul Hristos, îi alungă. Vedeți, el putea să puie pe altcineva; apostolii săi erau cu Dânsul. Dar nu, nu l-a mai răbdat inima: singur i-a gonit.

Când cei întâi părinți ai noștri, Adam și Eva, au gre-

șit, neascultând porunca lui Dumnezeu, cine i-a pedepsit? Nu Dumnezeu cu mâna sa, ci a trimes un înger. Orideeâteori apoi, a lovit pe cineva, n'a făcut el însuși lucrul acesta, ci a trimes pe îngeri. Numai când a fost vorba de ceice necinstesc locurile sfinte, vedem că Hristos, altă dată așa de blând, însuși, singur a pus mână spre a lovi.

Mare trebue să fie păcatul acesta, de a necinsti locurile sfinte, dacă pe Mântuitorul l-a supărat atât de mult! Pentru aceia, Fraților, este de trebuință să vedem, de ce e așa de mare păcatul acesta de a necinsti locurile sfinte.

Dar cum vom putea face lucrul acesta de nu vom ști mai întâi: Ce sunt locurile sfinte, pe care azi le numim **biserici,** și prin ce sfințenia lor este atât de mare? Pentru aceia vom vedea mai întâi ce este biserica și apoi cât este de mare păcatul de a o necinsti.

I.

Fraților,

Ce e biserica? E o clădire care cuprinde înăuntrul său un loc sfințit, despărțit de tot ce e necurat, și hotărât numai pentru săvârșirea lucrărilor sfinte. Mântuitorul a spus: **Unde sunt doi sau trei adunați întru numele meu, acolo sunt și eu în mijlocul lor** (Matei 13, 20). Dar unde ne adunăm noi întru numele Domnului Hristos decât în biserică? Deci biserica nu e numai zidirea sfințită, ci și locul unde ne adunăm în numele lui Iisus, Domnul nostru. Și nu ori care loc unde ne adunăm este biserică, ci numai locul sfințit pentru slujba dumnezeiască. Sfințenia locului este așa de mare, încât ceiace aiurea poți face cu tot dreptul nu poți face și aici. Aiurea joci, bei, mănânci, muncești, vinzi, cumperi, vorbești, râzi, glumești, fără ca acestea să fie păcate. In biserică însă, nimic de felul acesta, nimic din viața asta trupească și supusă periciunii. Numai lucrurile vieții veșnice, lucrurile cerești, lucrurile sufletești

sunt primite aici. In biserică ne rugăm, cugetăm, cântăm laude lui Dumnezeu, aci ne împărtăşim cu Sfintele Taine. Departe de cele peritoare, aci să ne gândim la cele veşnice.

Mântuitorul Iisus este de faţă în biserică, ca şi în cer. El este în biserică cu trupul său sfânt, ascuns sub chipul pânii şi al vinului în Sf. Impărtăşanie. Intrând în biserică, noi ieşim din lumea aceasta de toate zilele, pentru a intra într'o lume nouă. Ce tăcere, ce linişte şi ce pace! Această catapeteazmă cu chipurile sfinţilor, care ne grăiesc despre alte lumi mai bune; această lumină stâmpărată şi tainică, care ne cheamă la gânduri mai înnalte; aceste veşminte aurite; aceste cântări, — totul ne spune că nu mai suntem pe pământ, că am trecut marginile timpului, că atingem cerul, a cărui poartă e chiar biserica. Şoapte îngereşti parcă se furişează la urechile noastre zicându-ne: **Aceasta este Casa lui Dumnezeu şi poarta cerului** (Cartea Facerii 28, 17).

Intr'adevăr, ce este în cer care să nu fie şi în biserică? In cer Dumnezeu aşezat pe tronul măririi; aici Iisus Hristos, Dumnezeu şi om în acelaşi timp, pe altar. In cer îngerii, arhanghelii, toate puterile cereşti încunjură măreţia dumnezeească; aici tot atât de multe suflete binecuvântate, căutând mântuirea, vin şi încunjură pe Dumnezeu, care în chip de pâne şi vin se află în Sf. Impărtăşanie. In cer sfinţii nenumăraţi stau rânduiţi împrejurul Celui înviat, cântându-i laude; aici, în biserică, avem măcar chipurile lor în icoane. In cer nesfârşita milă şi darul lui Dumnezeu; aici Sfintele Taine, care ni se împărtăşesc şi nouă. In cer Iisus Hristos, marele preot; aici tot aşa preoţi care înalţă rugăciuni şi săvârşesc Sfânta Jertfă. Cu adevărat, Fraţilor, biserica este Casa lui Dumnezeu şi poarta cerului!

Câtă putere binefăcătoare ar putea avea asupra noastră venirea totdeauna la biserică, câte învăţături sfinte n'am învăţa, câte lucruri plăcute n'am auzi!

Ea ne-ar învăța mai întâi să ne cunoaștem mai bine pe noi înșine. Ne-ar da liniștea și pacea trebuincioasă pentru cercetarea sufletelor noastre. Aici, într'adevăr, în fața Marelui Dumnezeu, noi simțim micimea noastră. Aici noi ne căim pentru trecut, luăm hotărâri pentru viitor. Aici facem făgăduințe lui Dumnezeu, și tot aici, din izvoarele darului dumnezeesc, scoatem noi puterea de a le îndeplini. Ieșind din biserică, dacă n'am stat într'însa ca lemnele, nu-i adevărat că ieșim mai buni de cum am intrat? Turburările noastre sunt domolite, patimile mai liniștite, suntem parcă mai aproape de Dumnezeu și mai tari pentru săvârșirea binelui.

Tot în biserică învățăm ceiace lumea pare a uita: că toți oamenii sunt frații noștri, că acelaș sânge dumnezeesc a curs pentru toți din coasta Mântuitorului răstignit, că toți, mari și mici, învățați și neînvățați, — facem o mare familie. Dovadă despre aceasta este că toți avem aceiași casă sfântă: biserica, aceiaș hrană: hrana Sfintei Impărtășiri, aceiași păstori sufletești, care sunt preoții bisericii. Iată ceace Biserica ne spune și ne învață.

Ce ne mai învață ea încă? Că Iisus Hristos, despărțindu-se de apostoli și înălțându-se la cer, le-a spus: **Mergeți și învățați toate neamurile..., învățându-le să păzească toate câte v'am poruncit vouă** (Matei 28, 19). Acestea le-a spus Mântuitorul Sfinților Apostoli. Acum, fiindcă urmașii lor sunt preoții, lor le-a poruncit să ne lumineze, să ne învețe, ca să știm ce să credem, ce să facem și cum să facem.

Dar, Fraților, pot preoții fi datori să vă învețe fără ca și voi să fiți datori să-i ascultați? Biserica ne dă porunca să vă spunem, să vă luminăm, ca să creșteți și să înaintați în viața creștinească. Dar cum să îndeplinească această poruncă, când oamenii sunt așa de nepăsători pentru sufletul lor? Cui să vorbim? păreților bisericii? Nu, Fraților, dacă este pentru noi o datorie mare de a vă învăța Tainele Sf. noastre Legi, tot așa este și pentru voi o mare da-

torie de a veni și a asculta învățăturile de care sufletul vă este setos, dar pe care poftele trupului îl înădușă. Dacă preoții sunt datori a vă arăta și a vă aminti datoriile pe care legea creștinească le pune pe umerii voștri, tot așa și voi sunteți datori a asculta învățăturile și a primi înștiințările noastre. Omul, care Duminica asta și cealaltă n'a auzit nimic din legea creștinească, nici Sf. Evanghelie, nici cetirea din Sf. Apostol, nici din cazanie — perde deprinderea de a auzi lucrurile cele mai sfinte. Dela o vreme, el ajunge parcă n'ar mai fi creștin. In locul învățăturilor curate creștinești, se deprinde a asculta bârfeli și ocări josnice, care îl duc din rău în mai rău, pe calea perzării sufletului.

Ei, Fraților, nu așa au ținut și apărat strămoșii noștri Sf. noastră Lege, ci punându-se cu toată inima să urmeze întru totul învățăturile ei. Să privim la alte neamuri și lifte străine. Mai mult sau mai puțin, toate ascultă de legea lor.

De florile mărului fac ele așa? Doamne ferește! ci pentrucă știu că, fără lege de sus, lumea se risipește.

Tu o săptămână întreagă lucrezi numai pentru trup. Cele pentru suflet unde ai să le auzi, de nu vei veni la Biserică?

Fă și cu trupul așa, dacă-ți vine la socoteală. Nu faci; așa e?

Cu sufletul faci, dar tocmai târziu simți răul neîngrijirii lui. Foamea sufletului se simte mai încet, dar se simte mai tare.

Deci, Fraților, să ne uităm la cei de altă lege, să ne uităm la strămoșii noștri, cu câtă grijă au ținut la legea lor, și atunci să facem și noi ca dânșii. Să lăsăm fiilor noștri o lege cinstită și prețuită, cum și părinții noștri ne-au lăsat nouă. Numai așa avem și putem întări fericirea și bunul trai al fiilor și nepoților nostri.

Sf. noastră Biserică este păstrătoarea și învățătoarea legii creștinești; la dânsa să venim spre a afla cele bune și de folos.

II.

Acum, dacă e mare păcat a nu veni la biserică, și mai mare este ca atunci când vii, să te ții de altceva, decât a te închina și a asculta. Dumnezeu în tot locul este de față, dar din pricina multor treburi ale noastre și frământări de toate zilele, nu ne-a cerut să-i arătăm semne de cinstire în tot locul unde lucrăm. Ajunge numai să nu-l jignim prin purtările noastre. Dacă deci aceste semne de cinstire nu le-a cerut in toate locurile, înseamnă că le-a cerut în unele numai, iar acestea sunt bisericile. Acuma, dacă Dumnezeu, din atâtea locuri pe care le umple cu măreția sa, numai câteva a ales ca să ne închinăm lui, și toate celelalte le-a lăsat pentru treburile noastre, nu-i oare o mare nerușinare ca nici în aceste puține locuri să nu-l cinstim cum se cuvine?

Câte alte locuri pe lume le-a lăsat slobode pentru negustori, pentru a vorbi lucruri ușoare, pentru a râde, a se juca, a se desfăta și multe altele! Pentru ce să nu lăsăm în pace bisericile și să le scutim de necuviințele noastre! Se cuvine ca atunci când intrăm într'însele, să lăsăm apucăturile care nu sunt potrivite cu sfințenia lor. Asta spunea și Sfântul Apostol Pavel: **Au doară nu aveți case în care să mâncați și să beți? Sau desprețuiți biserica lui Dumnezeu? Eu nu vă laud pentru aceasta,** (1 Corinteni 11, 22). Parcă ne-ar spune chiar astăzi nouă tuturor: O, credincioșilor, rău deprinși! ce îndrăzneală este aceasta? Apoi dacă vă place să stați la vorbă, n'aveți prispele voastre sau umbra copacului? Sau dacă vă place să tot înșirați vrute și nevrute și vă întrebați ce mai vești nouă, nu găsiți vreun colț ascuns și tăcut? Ori, de vi-i drag să vă aflați în mulțime mare de oameni, nu găsiți piețele și răspântiile? De voiți să faceți vre-o tocmeală, nu sunt târgurile pentru asta? Vedeți acum câtă dreptate are Apostolul Pavel când zice: **Desprețuiți biserica lui Dumunezeu?**

Asta ar însemna că avem încă suflet necioplit. Asta înseamnă că, nemulțămiți de lumea întreagă, câtă a dat Dumnezeu omului, am vrea să-i apucăm și puținul care l-a păstrat pentru închinarea Sa. Ne scoborâm mai jos de cât păgânii, când nu cinstim după cuviință lăcașul lui Dumnezeu. Aceștia se închinau la petre și la lemne, iar noi pe Dumnezeul cel viu îl vom socoti mai pe jos decât petrele și lemnele? Nu gândim că răbdarea lui are o margine? gândim că văzduhurile se vor clăti, când mânia lui Dumnezeu se va deszlănțui peste noi? Mai bine ar fi fost cuiva să nu se fi născut, decât să-l apuce mânia Sa.

Dumnezeu nu ne cere lucruri cu neputință, nici de silă. Dacă șoptirile, bâzâiturile, căutăturile răutăcioase și ispititoare aiurea sunt uricioase, cu atât mai mult în sfânta casă a Domnului. Ce! am venit aici să vedem cu ce s'a îmbrăcat vecina noastră, ce a mai lucrat peste săpătmână, ce cumpărături a mai făcut și cu ce s'a hrănit? Pentru Dumnezeu, nu ne ajunge că toată săptămâna ne hrănim trupul? Măcar odată în săptămână să ne hrănim și sufletul! Dacă în biserică Dumnezeu nu-și poate căpăta adevărata închinare, cum va căpăta-o aiurea? Cum vom cinsti pe Dumnezeu în cele din afară, când îl cinstim așa de puțin înăuntru?

Aci noi putem vedea multe pilde de adevărată închinăciune și căință. Unul își plânge greșalele lui și le mărturisește, altul se împărtășește cu trupul Domnului. Unii stau de față cu tot cugetul la Dumnezeu, alții înalță cântări. Unii fac milostenii, iar alții înalță rugăciuni pentru dânșii. Acum, dacă cineva nu se simte mișcat de astfel de pilde, și, pe când unii se roagă, el păcătuiește, oare ce va zice lumea de dânsul? Dacă cineva nu știe să se închidă înăuntrul cugetului său și să se roage cu inima curată nici în biserică, unde atâția îl îndeamnă la asta, unde are să se roage? In casa sa?

Dar aci sunt atâtea lucruri care îi îndepărtează gândul

dela rugăciune. Are să se silească el să-şi adune gândurile ca să se înalţe cu mintea şi inima la Dumnezeu în mijlocul zgomotului, când nu se sileşte el în biserică? Ai să te oprești tu de a vorbi lângă vatra casei, când în biserică, nu te opreşti? Când aci în biserică, în adunarea oamenilor cu frica de Dumnezeu, tu nu asculţi mustrarea care se face păcatului, ce ai să faci acolo unde auzi păcatul lăudat? Când tu eşti pornit să faci păcate acolo unde vezi pe unii că se căiesc de dânsele, ce vei face acolo unde alţii se laudă cu păcatele lor? In sfârşit, dacă tu jigneşti pe Dumnezeu acolo unde alţii îl cinstesc, ce ai să faci în adunarea celor răi, unde toţi îi jignesc şi batjocoresc? Trebue să spunem: acel care în biserică este lipsit de cuviinţa datorită sfinţeniei lăcaşului dă dovadă că şi afară din biserică nu e om aşezat şi de ispravă.

Nu gândiţi oare, fraţilor, că pentru toate astea Dumnezeu trebue să ajungă a se mânia pe acei care-l cinstesc aşa de puţin, ba încă îl batjocoresc în biserică? Iar, dacă se întunecă faţa sa de mânie, unde ai să te duci să-i ceri iertare, unde ai să te duci ca să scapi de pedeapsă?

Dacă ne gândim bine, Fraţilor, Dumnezeu n'a vrut bisericile pentru mărirea sa, ci mai mult pentru folosul nostru. Fără îndoială că la măreţia lui Dumnezeu nimic nu-i adaugă, nici zidurile groase, curate şi zugrăvite ale bisericii, nici turnurile înalte şi lucitoare, nici altarele împodobite cu argint, nici policandrele încărcate de lumini. Mai nainte de a fi lumea, Dumnezeu era tot aşa de mare fără biserici, ca şi acum cu bisericile. Sf. Apostol Pavel zice: **Dumnezeu, care a făcut lumea şi toate cele ce sunt într'însa, nu locuieşte în locaşuri făcute de mâni, nici de mâni omeneşti se slujeşte, ca şi cum ar avea trebuinţă de ceva,** (Fapt. Apost. 17, 24, 25). Ceiace El a vrut a fost spre folosul oamenilor: ca să aibă pe pământ un loc, unde, când îşi vor arunca privirea, să se facă mai curaţi şi mai buni. Dumnezeu zilnic vede necinstea pe care oamenii i-o

aduc cu purtările lor în tot locul. Uitându-se la biserici, El a voit să aibă prilejul de a se împăca, de a se înduioșa și a opri pedepsele meritate.

Tot acest lucru l-a spus și înțeleptului Solomon, la zidirea templului din Ierusalim: **Ochii mei vor fi deschiși și urechile mele vor asculta rugăciunea aceluia care se va ruga în acest loc,** (2 Cronice, 7, 15). Acum însă, când Dumnezeu își va arunca ochii la casa sa cea sfântă, în loc să aibă de ce să se milostivească, va avea, dimpotrivă, de ce să se mânie. Atunci, Fraților, unde vom mai nădăjdui mila Sa? Incotro să se uite Dumnezeu spre a nu arunca biciul său peste noi? Să privească drumurile pe unde se zbuciumă toată destrăbălarea oamenilor? Să privească cârciumile, unde domnește minciuna și înșelăciunea, unde patima uricioasă a băuturii schimbă pe om în fiară? Unde să se uite Dumnezeu ca să aibă de ce să se milostivească pentru păcatele noastre?

La tribunale să se uite? Ce groază va vedea acolo! răutate în învinovățiri, minciună în mărturii, înșelăciuni în apărări! Va vedea procese lungite într'adins ca să se scuture pungile mai strașnic. Va vedea, apoi, patima în inimă, prefăcătoria în față, dulceața în vorbe, otrava în dorințe. Va vedea apoi, în largul lumii, curăția inimii desprețuită, iar viclenia ridicată în slavă, nevinovăția prigonită, iar nerușinarea primită în toate părțile. Oriunde, Fraților, oriunde se va uita Dumnezeu, va simți mânia aprinzându-i-se și fulgerele sărind din mâna Sa, — atât de mare este nedreptatea care pretutindenea domnește azi pe pământ! **Nu este adevăr, nu este milă, nu este știința lui Dumnezeu pe pământ,** zicea proorocul Ozea, (4, 2). Nu e de ajuns oare că Dumnezeu se mânie destul când privește pământul? Trebuie să se mânie mai amarnic când privește bisericile ?

Dacă n'am păcătui, n'am avea nevoe să ne ducem undeva spre a ne răscumpăra păcatele. Noi însă păcătuim

mult și în multe locuri: pentru aceasta e nevoe să avem și alt loc pentru iertarea și răscumpărarea greșalelor noastre.

Apoi, nu-i curată nebunie ca, după ce ai păcătuit aiurea, să mai vii să păcătuești și în biserică, unde tocmai este loc pentru a ne căi de păcate!

Ei, Fraților, nu acestea sunt chipurile în care creștinii de mai nainte, strămoșii noștri, își îndeplineau datoriile față de Dumnezeu. Ei știu că bisericile sunt ridicate pentru a veni aci să stingă cu lacrimi scânteia păcatului, care se aprinsese în pieptul lor.

Pentru aceia, Fraților, să nu ne arătăm nevrednici de fericiții care ne-au dat frumoase pilde în viața lor! Ceiace spunem despre dânșii acum să facem ca și fiii noștri să zică despre noi cândva. Cu chipul acesta lucrăm pentru fericirea și trăirea caselor lor.

Deci, Fraților, nu perdeți din minte și nu alungați din inimă cele ce ați auzit! Acum nu numai cu ochii, ci și cu mintea vedeți ce înseamnă o biserică și cât de mare este sfințenia acestui locaș al lui Dumnezeu. Acum ușor pricepeți ce mare păcat fac aceia care nu cinstesc biserica după vrednicie, ci vin la dânsa ca la târg, ca să mai afle ceva nou. Acum vă puteți lămuri pentru ce Mântuitorul nostru Iisus Hristos cu biciul a alungat din templul din Ierusalim pe vânzători. Mare era păcatul lor, căci necinsteau măreția lui Dumnezeu.

Apoi, Fraților, dacă este așa, să ne ferim de a face și noi ca dânșii! Să venim la Sfânta Casă a Domnului nu cu nepăsare, ci cu încredințarea că ne apropiem de locul de curățire al sufletelor noastre. Să nu mergem cu greșalele noastre așa de departe ca, după ce am păcătuit afară din biserică, să mai păcătuim și înăuntrul ei.

Aceasta e calea ce duce la fericire și mântuire. Să intrăm cu încredere într'însa, Fraților, și vom afla odihnă sufletelor noastre! Amin.

Predică la Duminica XIV sau XXVIII după Rusalii [1]

Felul adevăratului creștin.

Oile mele ascultă glasul meu, și eu le cunosc pe dânsele; și vin după mine, și eu le dau viață veșnică; și nu vor peri în veac, și nimenea nu le va răpi pe ele din mâna mea.
Ioan 10, 27-28.

Fraților,

In șirul frumoaselor învățături ale Mântuitorului, se găsesc împrăștiate, ca niște grăunțe de mult preț, ziceri care bat plăcut la urechea creștinului. Astfel, de atâtea ori am auzit noi numirile de „împărăția cerurilor" ori „împărăția lui Dumnezeu", numirea de „turmă", dată urmașilor săi ori numirea de „Păstor", pe care și-o dădea sie-și.

Nu la întâmplare sunt spuse aceste numiri, ci Mântuitorul le-a ales cu multă înțelepciune, pentru a îmbrăca în ele înaltele sale gânduri. Și, într'adevăr, într'însele ni se înfățișează o lume nouă și vedem frumusețea cuvintelor Domnului ca printr'un geam limpede.

1) Această predică se poate rosti la amândouă Duminicile numite mai sus, din pricină că și una și alta au aceiași Evanghelie, numai că din feluriți evangheliști. Se poate însă rosti și la oricare Duminică de peste an, din pricină că legătura în care e pusă cu Evanghelia e numai spre sfârșit și se poate desprinde foarte ușor și lăsa la o parte, dacă este să se rostească la alt prilej.

In vorbele cu care am început cuvântarea de azi, am dat peste numirea de „oi“, pe care Mântuitorul, de asemenea, foarte des o întrebuințează, dând-o acelora ce se mărturisesc de fii ai săi și-i urmează lui.

Cu aceste vorbe, Fraților, este de folos să ne muncim azi, ca să prindem mai bine înțelesul lor. Deci cu inima deschisă și urechea pornită spre auz, să fim azi luătoriaminte la cele ce ne vestește cuvântul Domnului.

I.

Fraților, dacă Mântuitorul aseamănă pe adevărații creștini cu oile, găsim în această asemănare un înțeles foarte adânc. In adevăr, oile sunt cele mai nevinovate, mai pașnice și mai blajine din toate făpturile. La ele nu e nici răutate, nici răzbunare, nici gânduri viclene.

Dar tocmai aceasta este și icoana creștinului. El trebuie să fie umilit, îngăduitor și fără viclenie, ca ucenic al Celui ce a zis: **Invățați-vă de la mine, că sunt blând și smerit cu inima** (Matei 11, 29). Creștinii trebuie să fie cunoscuți ca oameni cu fire blajină și iubitoare, dorind să facă bine tuturor celor din jurul lor, nedreptățind pe nimenea, nici cu vorba, nici cu fapta; oameni care nu caută răsfățările lumii, ci numai să meargă de-a dreptul pe calea datoriei și care primesc cu supunere tot ce Domnul le trimete. In viața și vorba lor, trebue să arate că Duhul Domnului cu adevărat se sălășluește în inimile lor, că a alungat dintr'înșii toată pornirea stricată și a sădit în loc numai gânduri sfinte și dorințe curate. Pentru aceia, când îi vedem mâncându-se și sfâșiindu-se unii pe alții, vorbind și făcând lucruri dușmănoase vecinilor lor; când îi vedem îngâmfați, pătimași, cu gânduri rele și mânioși la cel mai mic lucru; plini de ură, dușmănie și venin la vorbă, — suntem pe deplin îndreptățiți să le zicem: „Voi nu faceți parte din turma lui Hristos; voi aveți încă a fi plămădiți din nou

şi să fiţi prefăcuţi în făpturi ale lui; trebuie să vă schimbaţi de la temelie. Puteţi spune ce vreţi; din vorbele şi faptele voastre vedem că nu sunteţi din turma lui Hristos; în voi se vădeşte turbarea lupului, oricât vă veţi acoperi cu veşminte frumoase. Zădarnic am căutat la voi blândeţa mielului".

Cu asta am înţeles, Fraţilor, de ce Mântuitorul aseamănă cu oile pe adevăraţii creştini. Dar încă nu s'a sfârşit, pentrucă această asemănare e un imbelşugat izvor de învăţătură.

Oile mai sunt încă şi dobitoace foarte folositoare omului la felurite trebuinţe. Intocmai aşa trebuie să fie şi creştinul. El trebuie să-şi dea silinţa de a folosi fraţilor săi, oripeunde se va afla. Tot omul poate face mult bine şi fără a fi bogat sau în slujbe cu mari alaiuri. Sunt sute de chipuri de a face bine, fără să împrăştii aur şi argint, — numai să vrei.

N'are tot omul o gură de vorbit? Ei bine, cu dânsa poate el face mult bine, dacă cu adevărat e din turma lui Hristos. O poate întrebuinţa în folosul vecinului, când nevoia cere. Il va înştiinţa şi ruga, îl va îndemna şi sfătui, îi va arăta şi dovedi, ca un martur şi credincios servitor al Domnului, tot ceiace priveşte păcatul şi neîngrijirea sufletului.Il va sfătui să se ferească de lucrurile ademenitoare ale vieţii, care strălucesc omului o clipă, dar îi păgubesc sufletul şi i-l aruncă în perzania veşnică. El bucuros va împărtăşi altora ceia-ce a aflat de folos pentru orânduirea vieţii lui însuşi. Niciodată nu va trece cu nepăsare pe lângă apucăturile rele ale cuiva, ci îşi va spune cuvântul său îndreptător, după cum se cuvine unui vrednic urmaş al Domnului. Şi cine ştie!.. poate îi va izbândi să îndrepte ceva din ce este stricat.

Niciodată nu va lăsa aprinderea şi mânia să se reverse, când el poate fi unealtă de pace. Să luăm, de pildă, mânia care de multe ori apucă pe oameni în faţa nedrep-

tății suferite, sau când cineva le strică socotelile croite. Mânia caută îndată să se reverse în fapte de stricăciune și pustiire, și greu se mai lasă dusă de cumpăneala minții. Creștinul însă, care se lasă mânat mai mult de cuvântul Domnului decât de vârtejul unei furtuni mânioase, nu va lăsa pe frații săi în această pornire. Se va avânta în mijlocul lor și le va lumina mintea asupra primejdiilor care tot pe ei îi amenință. De va izbuti să-i întoarcă, le-a făcut cu asta un mare bine și i-a scutit de multe nenorociri.

Cuvântul spus cu dulceață, cu dragoste și la vreme potrivită celui în nevoie, mult folosește. Niciodată creștinul nu va lipsi de a se pune astfel cu inima și cuvântul său creștinesc pentru frații săi în suferință. Va plânge cu ceice plâng și se va bucura cu ceice se bucură. In faptele sale, frații săi vor vedea că el cu adevărat e fiu al Tatălui ceresc, care face bine celui drept și celui nedrept și care este bun chiar și cu cel nemulțămitor și răutăcios.

Creștinul din turma lui Hristos va sta într'ajutor fraților săi. Cu rugăciunea ferbinte poate folosi mult sufletelor pentru care se roagă. Numai el poate ști câte binefaceri se pot revărsa printr'însa asupra lor. Dacă inima lui suspină pentru ceice-și petrec viața departe de legea Domnului, el se roagă ca Duhul său să vie asupra lor și să-i lumineze. Și de va fi izbânda lui întoarcerea măcar a unui suflet către Dumnezeu, încă a dobândit ceva pentru care pe dreptul se poate bucura.

Deci să fim încredințați, Fraților că tot omul poate să facă mult, chiar fără să aibă comori de aur și de argint. Celce este din turma lui Hristos, trebuie să se și lupte pentru a face mult. Intr'un sat niciun om nu e mai folositor decât adevăratul creștin, și nimenea n'are adevărat simț creștinesc, dacă nu se silește să facă bine, fie cu sfatul, fie cu pilda, fie cu rugăciunile sale. Așa dar să nu uităm că astfel trebue să fie firea și faptele celui ce face parte din turma lui Hristos.

II

Dar nu numai vorba de „oi" dă Mântuitorul închinătorilor săi adevăraţi, ci îi numeşte **oile mele.** Este ca şi cum s'ar recunoaşte de stăpân al lor, iar ele turma lui. Aceasta însă este pentru adevăraţii creştini o cugetare plină de mângâere, pentrucă a avea pe Domnul Hristos drept Păstor, înseamnă a te afla în mâna călăuzei care nu rătăceşte, ci duce oile sale la adăpost bun. După cum ştim că oamenii sunt cu ochii în patru şi poartă grijă de averile lor şi nu lasă să fie cumva stricate sau părăginite, tot aşa ştim că Mântuitorul va îngriji de ceice sunt turma lui şi nu va lăsa sufletele lor să se peardă sau să sufere vreo ştirbire.

Astfel, Fraţilor, încredinţarea în care trăieşte creştinul, că face parte din turma lui Hristos, este pentru dânsul un gând plin de mângâere şi de întărire.

III

Un lucru însă foarte de preţ, când vorbim de firea şi de purtarea creştinului, îl găsim în cuvintele de mai la vale ale Mântuitorului: **Oile mele ascultă glasul meu.** Deci, pe lângă că păstorul îngrijeşte de oi, — şi oile sunt strânse împrejurul călăuzei lor şi-i ascultă glasul şi creştinii apoi trebuie să fie la fel către Păstorul lor Iisus Hristos.

Se înţelege că nu e vorba numai de o ascultare cu urechile, căci mulţi aud glasul Mântuitorului de-a lungul veacurilor şi nu-l ascultă. E vorba însă de o ascultare cu inima, o ascultare care e urmată de faptă. Căci Mântuitorul nu s'a oprit numai la cuvintele: **oile mele ascultă glasul meu,** ci le întregeşte, zicând: **Oile mele ascultă glasul meu, şi vin după mine.** Deci aici e cheia: a asculta glasul lui Hristos şi a veni după dânsul, ca oile după păstor.

Dar unde auzim noi acest glas?

El răsună de multe ori, Fraților, în cugetul omului, mai nainte de a face o faptă. Dese ori îi șoptește: nu face, nu face asta, întoarce-te la gândul bun! Și omul par'că i-ar da ascultare; stă în cumpănă, dar nu rare-ori se lasă biruit de ispită și cade jertfă; glasul Domnului îi vorbise, fără însă ca el să-l asculte. Alte-ori îl înștiințează mai aspru, prin boală ori nenorocire, ori prin alte lovituri. Ii șoptește la ureche încet, dar limpede: Oprește-te și ia seama! uite-te la ce faci; ești gata să mori și să intri la judecată?

Mai des însă glasul Păstorului Ceresc pătrunde la ureche prin cuvintele Sfintei Scripturi, pe care neîncetat le auzim în Sfânta Evanghelie: **De nu vă veți căi, veți peri,** (Luca 13, 3); **de nu vă veți naște din nou, nu veți intra în Impărăția cerurilor,** (Ioan 3, 3-5), sau alte ori, mai duios: **Veniți la mine toți cei osteniți și însărcnați, și eu vă voi odihni pe voi,** (Matei 11, 28); **dacă cineva însetează, să vie la mine și să beie** (Ioan 7, 37)!

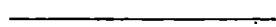
Nu mai departe, Fraților, decât azi, am auzit în Sfânta Evanghelie o astfel de chemare a Domnului. Tot acolo am văzut cât de puține sunt adevăratele oi care ascultă glasul Domnului și vin după dânsul. Ni s'a vorbit de un împărat care a vrut să facă nuntă fiului său și a chemat oaspeți la petrecere. Dar fiecare a găsit pricină, unde a fost dragoste puțină, și n'au venit; unul a spus că și-a cumpărat țarină și se duce s'o vadă; altul că și-a cumpărat boi; și așa au găsit fiecare câte un clenci ca să nu vie. Insă împăratul care cheamă pe oameni la ospăț, închipuie pe Dumnezeu, care chiamă pe toți în împărăția sa. Dar oamenii se fac surzi. Astfel nu sunt din oile care ascultă glasul Domnului și vin după dânsul.

IV

Fraților, toate aceste cuvinte ale Domnului sunt pentru noi. El și pe noi ne vrea să fim din oile care ascultă

glasul lui și vin după dânsul, adică din oile care sunt luătoare-aminte la învățătura Lui și o îndeplinesc. Ceice vor face astfel vor simți fericirea care umple pe tot cel ce face voia Păstorului celui bun, căci o pace fără sfârșit simțește omul care își călăuzește pașii săi după legea Domnului, și asta nu numai în viața viitoare, pe care Domnul o făgăduiește celor ce-l vor fi urmat cu credință, ci chiar și în această viață. **Fericiți sunt ceice ascultă cuvântul lui Dumnezeu să-l păzesc pe el,** zice Domnul Hristos, (Luca11,28). Acest cuvânt al Domnului, fraților, e legea lui. Il auzim totdeauna vorbindu-ne din comoara Evangheliei în care e cuprins.

Noi îl vom primi cu toată grăbirea și aprinderea, dacă suntem adevărați creștini care ascultă glasul dumnezeescului Păstor și-l urmează. Urmând acestui glas, vom îndruma sufletele noastre pe calea cea bună, după cum spune Sfântul Apostol Iacov:... **primiți cu blândeță cuvântul cel împlântat în voi, care poate mântui sufletele noastre,** (Iacov 1,21). Amin.

Predică la Duminica XV după Rusalii.

Despre dragostea către aproapele.

Celce zice că pe Dumnezeu iubește, iar pe fratele său urăște mincinos este.
I Ioan IV, 20.

Fraților,

Domnul Nostru Iisus Hristos, într'una din nenumăratele sale pilde, ne spune că un om, plecând din Ierusalim, fusese prins de hoți și bătut de moarte în drumul spre Ierihon. Au trecut pe acolo câțiva călători, dar nimenea nu s'a milostivit de dânsul. Numai unul singur, văzându-l, i s'a făcut milă de el, i-a spălat ranele, l-a dus pe asinul său într'un han, și după aceasta, a purtat grijă de dânsul, plătind hangiului ca să caute de tămăduirea lui. Apoi Mântuitorul a zis către cel cu care vorbea: **Du-te de fă și tu asemenea!** (Luca 10, 37). Acesta, cu care vorbea Mântuitorul, era un Evreu, care-l întreba ce să facă ca să moștenească viața de veci. Atunci Domnul Hristos i-a spus această pildă, arătându-i că, numai de va face și el așa, va căpăta viața de veci.

Ceva asămănător ne spune Domnul Hristos și în Sf. Evanghelie de azi. Mulți veniseră la dânsul și-l întrebau: **Invățătorule care e cea mai mare poruncă din lege?** Mântuitorul le-a răspuns: **Să iubești pe Dumnezeu din toată**

inima, din tot sufletul și din tot cugetul tău, iar pe aproapele tău ca însuți pe tine. Aceasta este toată legea și proorocii.

Mare cuvânt, Fraților, este acesta! Să iubești pe Dumnezeu și aproapele acesta este toată legea.

Luați aminte și pătrundeți-vă sufletele de aceste cuvinte: **să iubești.** Aceasta e marea, nesfârșita și nezdruncinata temelie a legii creștinești: să iubești pe Dumnezeu și aproapele. Toată legea creștinească, fără dragoste, nu are preț. Aceasta o spune și Mântuitorul: **Toată legea este a iubi pe Dumnezeu și aproapele.** Poți să îndeplinești toate celelalte porunci ale Bisericii, dacă inima ta nu este cu dragoste pentru aproapele, în zădar sunt toate; nu ești creștin. **Cine spune că pe Dumnezeu iubește, iar pe fratele său urăște mincinos este.**

Dar cine este aproapele nostru, Fraților? Aici e cheia și lăcata! Dacă am dezlegat nodul acesta, am priceput cuvântul Mântuitorului.

Unul zice: cutare e de altă lege, nu-i aproapele meu, n'am să-l ajut; cellalt e de alt neam, nu-i aproapele meu, n'am să-l ajut; cel de dincolo zice: e dușmanul nostru, nu-i aproapele meu, n'am să-l ajut. In chipul acesta, omul spune că aproapele lui este numai cel aproape de dânsul, cu care trăiește în aceiași casă sau în acelaș sat.

Așa ar fi, Fraților, dacă Mântuitorul n'ar fi avut grijă să ne lămurească singur, cu cuvintele sale, ca nu cumva să le întortochem noi.

Cine este aproapele nostru? Tot omul, tot celce are nevoie de ajutor. Nu te uita nici la față, nici la haină, nici la vorbă, nici la legea lui. Fie el Turc, fie el Grec, tot aproapele tău este. Numai om să fie, și încolo nimic nu mai întreba. Gândește-te că e suflet și mare preț are sufletul la Dumnezeu. Tot așa însă trebuie să aibă și la oameni.

Atunci, Fraților, să adâncim această învățătură, care este cea mai mare din legea Domnului Hristos, ca nu

cumva să avem vreo nedumerire despre dânsa, ci s'o știm și s'o urmăm cu toată inima.

Fraților,

Cine este aproapele meu? a întrebat Evreul pe Domnul Hristos. Atunci, ca răspuns, Mântuitorul i-a dat pilda cu care am început azi. Apoi, după ce i-a povestit cum un om a fost bătut de hoți pe drumul spre Ierihon și cum numai unul l-a îngrijit, din atâția trecători ce l-au văzut, i-a spus: **Mergi de fă și tu asemenea!** Nu trece cu nepăsare pe dinaintea nenorocitului și chinuitului, nu-l privi cu nesimțire, nu spune: nu-i din cei cari merită milă! Este om și sufere; ce mai vrei alta ca să-ți fie milă de dânsul?

Ce-a mai făcut omul din pilda Mântuitorului, care a găsit pe aproapele său zăcând în drum? I-a spălat ranele și i le-a legat. Vedeți, el nu se mulțămește cu mila, ci se pune la lucru pentru a-i da ajutorul trebuincios unui om în suferință și pe care numai un om milos putea să i-l dea.

Du-te de fă și tu asemenea! Nu te mulțămi numai cu gândul, cu simțirea, cu cuvântul acolo unde e nevoie de lucru. E bine să n'ai inimă de piatră, dar e și mai bine ca nici mâna să nu-ți fie strânsă și uscată, ci întinsă și deschisă pentru aproapele în nevoie. Apostolul Iacov zice: **De va fi vreun frate sau soră soră gol și în lipsă de hrană zilnică și le va zice cineva dintre voi: Mergeț în pace, încălziți-vă și săturați-vă; dar voi nu le-ați da cele trebuincioase pentru trup, care-i folosul?** (Iacov 2, 15-16). Tot așa spune sfântul Apostol Ioan: **Copiii mei, să nu iubim cu cuvântul și cu limba, ci cu fapta și cu adevărul** (1 Ioan 3, 28).

Drumețul milostiv care a îngrijit pe cel rănit nu s'a mulțămit numai să-i lege rănile și să-l lase acolo, ci l-a pus pe măgarul său de l-a dus la han. El merge pe jos,

se lipsește de măgar, numai ca să ducă pe aproapele la adăpost.

Voi faceți o faptă bună atunci când din prisos dați aproapelui, dar cu cât mai bună și mai frumoasă este când din nevoia ta îl ajuți! Când tu rupi din ceea ce-ți trebue ție pentru a ușura nevoia aproapelui, săvârșești o faptă care-ți aduce cununa nemuririi; sameni o sămânță care e în stare să-ți aducă un seceriș îmbelșugat de binecuvântare și răsplată.

Știți, Fraților, care e măsura dragostei ce o datorim aproapelui nostru? Insuși Mântuitorul o spune: Așa, cum voiți să vă facă oamenii vouă, faceți și voi lor! De voiți cinste, nu necinstiți pe nimenea, ci cinste dați! De voiești să nu fii grăit de rău, nu grăi nici tu pe alții. De voiești bună primire, fă și tu așa și nu te posomorî, când altul are nevoie de adăpostul tău!

Nu poți niciodată să zici: n'am nevoie de ajutorul nimănui, nu ajut nici eu pe nimenea. Lumea neîncetat se întoarce, și nu știi azi ce-o să-ți aducă ziua de mâine. S'au văzut regi și împărați care au avut nevoie de ajutorul celui mai mic dintre supușii lor. Pentru aceia, când vezi pe cineva necăjit, gândește-te că și tu poți ajunge așa. Tare te-ai bucura atunci să-ți vie altul în ajutor! Deci, fă și tu celui în necaz și durere tot așa cum ai dori să ți se facă ție, când ai fi în starea lui. **Tot aceia ce voiți să vă facă oamenii vouă, faceți și voi lor!**

Ințelepciunea Dumnezeiască a Mântuitorului a văzut că nu poate fi trai liniștit și pașnic între oameni, decât dacă fiecare se va purta cu altul, așa cum ar voi ca și altul să se poarte cu dânsul. **Să ne iubim unii pe alții, ca într'un gând să mărturisim!** se roagă preotul în biserică, adică acelaș cuget al dragostei creștine să ne însuflețească pe toți. Mai cu seamă printre noi, Fraților, ar trebui ca aceste cuvinte să se împlinească. Căci dacă toți creștinii nu alcătuiesc decât o familie, cu atât mai mult locuitorii unui

aceluiaș sat sau oraș. Ei au acelaș păstor; se adună în aceiași biserică, se așează la aceiași masă curată a Sfintei Impărtășiri, ca apostolii la Cina cea de taină, și aud aceiași învățătură. Apoi, dacă este așa, creștinii, trăind la un loc, n'ar trebui să fie decât o inimă și un suflet.

Câtă întristare pentru Dumnezeu care ne-a făcut, care ne ține, ne iubește și ne strânge la pieptul tău de părinte, de a vedea cum noi ne sfâșiem unii pe alții, ne lovim și căutăm a ne face rău!

Tu ai prins vițelul vecinului în porumbul (păpușoiul) tău și cauți să-i iei de douăzeci de ori mai mult decât paguba făcută. Vecinul tău, când vede asta, îți poartă Sâmbetele și la timp potrivit îți și dă foc casei.

Doamne, ți se face negru înaintea ochilor, când te gândești la astea! Omul e făcut după chipul și asemănarea lui Dumnezeu; tu însă lucrezi, parcă ai avea pe diavolul de părinte!

Apoi nu stau vitele mai presus decât noi, când oamenii lucrează așa? De o mie de ori da!

Ia închipuiți-vă un om care de atâtea ori a ținut în brațe și pe genunchi pe copiii săi mici. Ce trebuie să simtă el când, după ce i-a crescut, îi vede certându-se, urându-se, fugind unul de altul, clevetindu-se, și multe altele? Inima acestui părinte nu s'ar sfâșia oare, chinuită de această tristă priveliște?

Tot astfel este cu Dumnezeu, care se întristează, El care de mii de ori este mai duios și mai iubitor decât cel mai bun dintre părinți.

Oare, Fraților n'avem noi nimic mai bun de făcut aici pe pământ decât să ne luptăm între noi și să ne ruinăm? Noi suntem ca niște drumeți plini de grijă, îngrămădiți într'o luntre, pe o mare turburată în mijlocul furtunii. In loc de a ne uni silințele, a împreuna lucrările noastre pentru a scăpa de pericolul care ne amenință, noi ne ocărîm, ne certăm, ne lovim. Iar prin îmbrâncirile și frământările

noastre, prin zbuciumul luptei, barca pe care plutim, se clatină și se răstoarnă. Care e urmarea? Urmarea e că barca și călătorii, totul ajunge prada valurilor. Așa suntem și noi pe lume, prada nenorocirilor de tot felul, izvorâte din patimile și rele noastre apucături. Ce ați spune voi dacă din înălțimea unei stânci ați privi luntrea, de pildă, pe valuri? Ce milă nemăsurată ar cuprinde sufletul vostru!

Aceasta este, Fraților, povestea mai a tuturor. In loc să se înțeleagă și să lucreze împreună pentru a străbate marea furtunoasă a vieții și a ajunge cu fericire la limanul veșniciei, în loc de a uni și întări lucrul lor, ei se slăbesc și se lovesc unii pe alții. Ei caută să se piardă unul pe altul, și unde ajung? Ajung în prăpastia veșnică, când erau meniți pentru locuri mai bune. Cine din voi este care să zică că lucrurile se întâmplă altfel? Care dintre voi n'a văzut că oamenii își duc viața în acest chip nevrednic?

Sunt, Fraților, familii întregi, care se dușmănesc din tată în fiu. Unul din familia asta ucide pe altul din familia cealaltă, și atunci și astă familie se crede datoare să omoare și ea pe unul din familia cealaltă. Ce cumplită orbire pe inimile și mințile oamenilor! Oare cum nu văd ei, că, în loc de bine, izvorăște numai răul, când lucrează așa? Și veți găsi uneori oameni de aceștia care țin toate poruncile Bisericii, posturi, rugăciuni, se mărturisesc, se împărtășesc. Când însă e vorba să dovedească credința lor în fapte și prin învățătura bisericească, li se pare că nu e nevoie.

Omul e orbit și rătăcit! Cine ți-a dat ție chezășia că ai să te mântui făcând răul? Oare Biserica îți poruncește numai să postești și să te rogi, și încolo să lucrezi de capul tău? Au oare n'ați auzit cele ce a spus Sf. Apostol Iacov că **credința fără fapte este moartă?**

Și Sf. Apostol Pavel tot așa zice, că pot să am toate darurile, dar, **dacă dragoste n'am, nimica nu sunt** (I Co-

rinteni, 12, 3). Auziți, Fraților? Fără fapte, credința este moartă, iar fără dragoste, nimica nu sunt. Cum crezi tu că ți-ai îndeplinit datoriile către Dumnezeu, când le îndeplinești numai pe de-asupra? Inima neagră și plină de venin pe veșnicie rămâne osândită, oricât vei momi ochii oamenilor cu îndeplinirea legii numai pe de-asupra.

De aceia deschideți inima la dragostea creștinească, alungați, Fraților, alungați departe de voi tot ce o pătează. Nu lăsați loc pentru ura drăcească și câinească împotriva aproapelui, căci cumplit păcat este. Priviți la Evreii cari rătăcesc în lungul și largul lumii fără odihnă și adăpost, fără țară și stăpânire din neamul lor. N'au vrut să audă de dragostea creștinească, ci de patima oarbă, și iată că acum patima îi urmărește peste tot locul.

Să ne iubim, deci, unii pe alții, să ne facem bine unii altora. Să oprim buzele noastre de a rosti vreo vorbă răutăcioasă, vreun cuvânt grăitor de rău sau vreo judecată nedreaptă.

Tu însă pentru ce judeci pe fratele tău, sau pentru ce disprețuești pe fratele tău? Căci toți vom sta înaintea judecății lui Hristos Domnul. Da, Fraților, cu toții vom veni înaintea celei din urmă judecăți. Pentru aceea, când osândim pe frații noștri, să nu mergem mai departe de ceiace vedem. Și chiar pentru ceiace vedem, să ne aducem aminte că deseori ne putem înșela. Inima omului este o prăpastie fără fund, în care numai Dumnezeu se poate scoborî și ceti fără greșală. Cât pentru noi, cu greu putem vedea mai mult decât întunerec. Deci, să nu judecăm pe Frații noștri, pentrucă ne putem înșela, ci mai mult să învățăm noi din faptele și întâmplările altuia.

Noi deseori ne putem amăgi, și cine știe dacă acest păcătos și netrebnic, pe care azi ești ispitit să-l desprețuiești, nu va ajunge într'o zi un om de bine, prin căința din inimă curată? Lucruri de acestea s'au întâmplat și se mai pot întâmpla.

Știm foarte bine, Fraților, că patima întunecă mintea.

De multe ori, mai nu deosebeşti binele de rău. **Turburatu-s'a întru mânie ochiul meu, sufletul meu,** zicea David. (Psalmul 30, 9). **Că s'au turburat de mânie ochii mei.** (Iov 17, 7). Dacă oamenii ar judeca puţin, n'am vedea neamuri întregi vătămându-se unele pe altele şi împreună mergând la perzare.

Ia spuneţi, Fraţilor, când doi oameni se duşmănesc, care e cel mai bun mijloc de a stinge duşmănia? Unul, din duşmănie, împuşcă porcul vecinului. Acesta, la rândul său, caută să facă celuilalt un rău mare. Care însă e mijlocul de a împiedeca creşterea duşmăniei? Unul singur, Fraţilor: iertarea. Ţi-a făcut răul? lasă-l în plata Domnului, şi toată duşmănia s'a stins. Dar aşa, el îţi face rău, tu rău, unul altuia rău, şi răul nu se mai sfârşeşte în vecii vecilor. Pentru ce aceasta? Pentrucă mânia orbeşte mintea. Dacă cel ce-ţi voieşte răul ţi-a făcut pagubă şi l-ai iertat, ai rămas numai cu această pagubă; de nu, şi tu ai să-i faci rău, şi el iar ţie, şi paguba are să-ţi fie neîncetată.

Aşa judecă omul cu minte, Fraţilor. Când duşmanul tău şi-a căpătat iertarea dela tine, n'o capătă aşa uşor dela mustrarea lui de cuget, care este calău pentru tot omul nedrept.

V'aţi gândit vreodată la traiul omului care, în loc de dragoste creştină, trăeşte cu răzbunare în suflet? Orice faţă nouă îi aduce bănuială, orice zgomot îi aduce frică. Dacă porneşte la drum, trebuie să se teamă de cursele celui ce îi poartă Sâmbetele. Este nevoit să-şi cheltuiască din veniturile sale, pentru întreţinerea slugilor, ca să-l apere. Trebuie să dea totdeauna daruri la credincioşii de aproape, care să-i dea de veste; să împartă hrană la făcători-de-rele, care să facă prădăciune în averea duşmanului său; trebuie să tot hrănească la guri, care nu se mai satură, fiindcă văd nevoia care o are de dânşii.

V'am spus şi iar vă spun, Fraţilor, că zilnic se văd duşmanii care pustiesc casele, risipesc moştenirile părinţilor, adunate cu sudori, şi împrăştie neamuri scumpe. Atunci,

cum pot trăi acei ce, în loc de dragostea creştinească, pun răzbunarea? Cum pot duce o viaţă aşa de ticăloasă, în care din toate părţile vine numai rău şi de nicăieri bine?

Vedeţi foarte bine că, pe lângă răul făcut duşmanului tău, ţi-ai făcut şi ţie unul mai mare. Tu ai împuşcat vita vecinului, iar de acum înainte nici tu n'ai să mai ai noapte liniştită de grijă ca şi el să-ţi aprindă casa.

Ce viaţă este aceasta? Oricum ar fi, nu este viaţă de om cum se cade şi cu mintea în cap, viaţă de om, care, mai înainte de a face ceva, se gândeşte unde va ajunge.

Şi pentru ce toate acestea? Pentrucă răutatea oamenilor nu vrea să ştie de cuvintele Mântuitorului: **Iubiţi pe duşmanii voştri** (Matei 5, 44), şi **tot ce voiţi să vă facă oamenii vouă, faceţi şi voi lor** (Luca 6, 31). Dragostea creştinească, Fraţilor, este leacul tuturor relelor noastre. Dacă oamenii s'ar iubi într'adevăr unul pe altul, am scăpa de nenumărate rele. Viaţa omului e destul de încărcată de lucrul zilnic; nu trebuie s'o mai încărcăm şi noi cu patimile noastre. **Ajunge zilei răutatea ei** (Matei 6, 34), zice Mântuitorul, nu mai puneţi şi voi alte răutăţi şi greutăţi.

Râurile se varsă şi înneacă câmpurile, grindina cade şi strică sămănăturile, focul mistuie lucrurile adunate cu multă osteneală. Vedeţi că omul are de luptat cu multe. Nu trebuie să se mai muncească şi cu greutăţile lui însuşi, care izvorăsc din răutatea şi orbirea lui pătimaşă.

Dacă are de luptat cu multe în viaţă, să mai lupte şi cu duşmănia semenilor săi? Nu e mai bine să fie umăr la umăr cu toţii, şi astfel, cu mai multă putere, să lupte pentru alungarea nevoilor?

Nu credem să zică cineva că e mai bine să trăiască în duşmănie. Lucrurile acestea, Fraţilor, sunt aşa de adevărate, că nu mai au nevoie să fie dovedite. Ele sar în ochi.

De ce atunci oamenii nu urmează învăţături aşa de frumoase şi care sunt mărgăritarele legii creştineşti? Pentrucă duşmănia întunecă mintea, şi cine lucrează din duşmănie nu se mai poate zice că lucrează cu mintea.

Dar tot mijlocul de a scăpa de nenorocirea duşmăniei este: **a ierta.** Iertarea, izvorâtă din dragostea creştinească, e unt-de-lemn pus peste rană.

Ţi-a făcut duşmanul tău rău? Lasă-l să rămâie cu răul lui! Tu iartă şi atunci nu mai are de ce să se mai răzbune pe tine. Ce e de mirat e că nu vor să ierte tocmai ceice şi ei au nevoie de iertare. Cine poate spune că n'are nevoie de iertarea lui Dumnezeu? — Nimenea.

Apoi, dacă tu ai trebuinţă de iertarea dumnezeiască, cum ai s'o capeţi, când nici tu n'o dai altuia? Sunteţi încredinţaţi de iertarea lui Dumnezeu, când nu voiţi să iertaţi pe duşmanul vostru? Cu ce obraz vei cere milă, când tu n'ai?

Dintre toţi oamenii, nici unul nu iartă mai greu decât acel care singur are nevoie de iertarea lui Dumnezeu. De mirat lucru! Oamenii sfinţi, care n'au mare nevoie de cerut iertare, fac cu totul altfel. Ei binecuvintează pe cei ce-i blastămă şi răsplătesc pe batjocoritorii lor, fiindcă se gândesc că şi Dumnezeu se va purta tot aşa de aspru cu dânşii, cum şi ei s'au purtat cu aproapele lor. Şi noi, nenorociţii păcătoşi, care oricând suntem vrednici de pedeapsa iadului, dacă Dumnezeu nu s'ar milostivi, — noi nu voim să auzim de pace şi iertare? Nu este nimic care să ne mulţămească, nicio putere care să ne mişte?

Spuie Dumnezeu, apostolii şi sfinţii neîncetat, înveţe-ne învăţătura cea bună, — noi tot nesimţitori rămânem? Sânge, sânge voim. Dorim moarte, dorim sfârşitul duşmanului nostru, sau, dacă nu mai mult, căutăm să-i facem cel mai mare rău. Ah, creştini, creştini Fraţii mei întru Hristos! Vom fi oare aşa de neînţelepţi, într'o învăţătură aşa de înaltă, cum e dragostea creştinească! E cu putinţă oare să dărâmăm tot binele nostru, numai pentru a mulţămi simţirea aceasta josnică a răzbunării? Nu te gândeşti că duşman îţi faci pe Dumnezeu, îţi închizi raiul, şi îţi deschizi iadul?

Să luăm mai bine o sfântă hotărâre în Biserica lui Hristos! Să ne aruncăm la picioarele lui ude de sânge și să ne hotărâm a-i urma învățăturile, nu numai cu cuvântul, ci și cu fapta.

Da, da, Fraților, veniți la picioarele Mântuitorului și cu sângele său vărsat pentru noi, să scriem cerescul cuvânt al **iertării.** Veniți, Fraților, să punem, dinaintea crucii sale toate ocările pe care le-am primit sau le vom mai primi. La picioarele crucii sale să arătăm că uităm tot. Aci să jertfim disprețul, aci să ucidem ura noastră pe vecii vecilor.

Doamne, Doamne! măcar că cu greu ne lipsim de plăcerea pe care răzbunarea ne-o făgăduia, totuși ne supunem cuvintelor tale. Dacă nimenea nu ne cere iertarea, noi o vom da, iar dacă altcineva ne-o dă, noi o primim. Iartă-ne Doamne, cu mila cu care noi iertăm greșiților noștri, iar, când păcatele noastre ne-ar apăsa dinaintea înfricoșatei tale judecăți, fii apărătorul nostru, fii Părintele nostru care ne ocrotește!

Fraților, această rugăciune izvorâtă din adâncul inimii, s'o punem dinaintea chipului blajin al Mântuitorului. Cine între voi este care să nu se întovărășească la această rugăciune? De este cineva, să spue pentruca chiar sângele Mântuitorului, să scrie hotărârea veșnicii sale osândiri.

Deci, Fraților, strânși cu toții în sânul sfintei Biserici, ca corăbierii în fundul corăbiei purtate de valuri, să luptăm împotriva furtunii acestei vieți! Furtună este dușmănia, furtună răzbunarea, furtună ura, furtună toate păcatele care turbură viața omenească. In dragostea creștinească găsim pacea dorită. Să ne iubim cu iubire curată și toată furtuna va pieri dintre noi. Mai înainte de a lua ochii dela chipurile sfinte ale Mântuitorului și ale sfinților, mai înainte de a îndrepta pașii noștri spre casă, să ne îmblânzim sufletul prin aceste sfinte și mântuitoare învățături! Amin.

Predică la Duminica XVI după Rusalii

Dacă cineva nu voieşte să lucreze, nici să nu mănânce.
II Tesalonicieni, III, 10.

Despre lene.

Fraților,

Ca niște pietre nestimate ni se desfășoară dinaintea ochilor tot felul de învățături în slujba dumnezeiască, care de care mai frumoase. Ne-am păgubi mult dacă, stând departe, nu ne-am apropia de dânsele ca să le pricepem și să ne împărtășim din dulceața lor.

Iată, Sf. Evanghelie de astăzi este un fel de peatră nestimată, un mărgăritar la care vă îndemn să veniți spre a vă bucura de strălucirea lui.

Ce ne spune azi glasul blând al Mântuitorului?... Că un om, plecând departe, a chemat slugile lui și le-a încredințat averea sa. Iată-l însă după un timp înapoi cerând socoteală slugilor de chipul cum au îngrijit ce le-a încredințat. Trei slujitori erau; cei doi dintâi au lucrat ce le dăduse stăpânul și au dobândit de două ori pe atât. Cel de al treilea n'a lucrat nimic: el a îngropat în pământ banul dat de stăpân și în urmă, a stat cu mânile în sân. Cei doi dintâi au fost lăudați și răsplătiți, cel din urmă mustrat și pedepsit.

Aceasta este o pildă, Fraților. După cum coaja nucii o

sfărâmi ca să scoţi miezul, aşa să cercetăm şi noi, pilda aceasta ca să scoatem învăţătura ce ne priveşte.

Cum stăpânul a dat bani slugilor sale, aşa a dat şi Dumnezeu daruri oamenilor. Unuia i-a dat puterea cuvântului ca să înveţe pe alţii, altuia i-a dat priceperea la meşteşug, altuia priceperea la luptă, altuia priceperea la călăuzit corabia pe apă. Toţi aceştia şi-au ales îndeletnicirile aşa după cum i-a înzestrat Dumnezeu. Unul s'a făcut învăţător, altul fierar sau lemnar, altul ostaş, altul corăbier. Fiecare se foloseşte în viaţă de ce i-a dat Dumnezeu. Se întâmplă însă că pe unii Dumnezeu îi înzestrează bine, dar ei ţin darul în pământ, ca slujitorul cel rău. O lene periculoasă îi ţine ţintuiţi pe loc şi nu seamănă în pământ zestrea dată de Dumnezeu. Dar cum stăpânul a răsplătit pe slujitorii buni şi a pedepsit pe cel leneş, aşa va face şi Dumnezeu: va cere socoteală de tot ceiace a încredinţat oamenilor.

Aşa e pe lume, Fraţilor. Nu e om care să nu se priceapă la ceva sau care să nu ştie să lucreze ceva. Cu niciunul Dumnezeu n'a fost zgârcit, dar te întristezi când pe unii îi vezi că sunt zgârciţi cu ei înşişi. Nu lucrează aşa cum se pricep, stau într'o trândăvie urîcioasă şi dezgustătoare, din care numai ei perd, căci şi sufletul se moleşeşte din pricina lenii, şi trupul sufere de sărăcie.

Cel leneş e şi sărac. Cum poţi să numeşti pe aceşti oameni decât zgârciţi cu ei înşişi? Sunt săraci, fiindcă sunt leneşi. Dacă ar lucra, ar avea. Cum zgârcitul se îngreuiază să dea altuia, aşa şi leneşul se îngreuiază să puie mâna la lucru ca să-şi dea sieşi.

Să vorbim mai mult despre acest păcat şi despre pericolele la care împing pe om, ca să ieşim pe deplin luminaţi şi să nu ne ispitim a urî lucrul, ci să urâm trândăvia.

Fraţilor,

Sfintele Scripturi de mii şi mii de ani ne spun că **trândăvia a învăţat o mare răutate** (Sirah 33, 29), iar Sfântul

Ioan Gură de Aur ne spune că Dumnezeu a vrut ca omul să nu fie lipsit de grija lucrului. Dacă el ar fi cu totul scutit de lucru, atunci, bucurându-se de multă odihnă, ușor ar fi căzut în lene. Dar lucrând, îi era mai ușor să fie înțelept [1]). De aici noi tragem învățătura că, chiar atunci când noi am trăi în belșug și fără grija zilei de mâne, chiar atunci când n'avem nevoie de lucru spre a trăi, nu trebuie să disprețuim acest lucru și să fugim de dânsul, ci să ne folosim de el ca păstrătorul bunei noastre stări, ca nu cumva trândăvia să ne învețe vreo mare răutate.

Noi însă nu putem să ne lăudăm că am fi în așa belșug, încât n'am avea nevoie de lucru. Dacă munca este folositoare celui ce are, cu cât mai mult celui ce n'are. Cel cuprins trebuie să muncească, ca să nu-l cuprindă gândurile rele. Cel fără stare trebuie să lucreze și pentru aceasta, și ca să-și câștige traiul.

Legea creștinească, prin care totul este ușurat, îmbunătățit, îndulcit și desăvârșit, ne îndeamnă la lucru prin aceste cuvinte: **In toate arătându-ne servitori ai lui Dumnezeu prin mare statornicie în năcazuri, în nevoi și strâmtorări..., în munci** (1 Corinteni 6, 4-5). Iată, deci, că și prin muncă ne putem arăta servitori ai lui Dumnezeu. Dacă munca este ceva de care nu te poți lipsi, privește-o nu ca pe o nevoie oarbă, ci ca un așezământ al înțelepciunii nesfârșite a lui Dumnezeu în viața omenească. Și dacă este așa, primește munca, nu ca și cum ai fi îmboldit, ci cu o pornire de supunere la voința lui Dumnezeu. Și dacă munca îți este dată de alt om, îndeplinește-o, nu numai pentru om, ci și pentru Dumnezeu, **nelucrând numai înaintea ochilor, ca și cum ai căuta să placi oamenilor,** zice Apostolul, **ci ca servitori ai lui Iisus Hristos care fac voia lui Dumnezeu din adâncul sufletului** (Efeseni 6, 6). Chiar dacă cineva vă încarcă cu lucrări grele și lungi, dați lui Dumnezeu jertfa răbdării. Dar dacă nimic nu vă îndeamnă la lucru, voi cu atât mai ușor puteți să vă arătați servitori

1) Tâlcuire la Cartea Facerii.

ai lui Dumnezeu, în munca săvârşită pentru binele semenilor voştri. Munca pentru binele aproapelui este o adevărată lucrare pentru Hristos, după cuvântul său: **Intru cât aţi făcut unuia dintre aceşti mai mici, mie aţi făcut** (Matei 25, 40).

Viaţa Mântuitorului ne dă cea mai frumoasă pildă de viaţă petrecută în lucru. Şi este pildă nu numai prin lucrul său, ci şi prin aceea că totul este lucrat cu măsură, şi tocmai asta ne trebuie nouă, Fraţilor. La noi mulţi oameni muncesc, dar ceiace trebue să facă este munca potrivită, măsurată. Mulţi se istovesc într'o muncă apăsătoare şi pe urmă, pe cât au muncit, se lăfăiesc într'o lene fără seamăn. Dacă întrebi pe unul, zice: mi se cuvine, c'am muncit.

Nimenea nu zice ba, dar oare de asta ai muncit, ca să cheltueşti în lene tot ce ai adunat? Va să zică, ţie nu-ţi era de muncă, ci ca să ai cu ce te hrăni în vremea cât vei sta în lenea cea dobitocească! Şi când te apuci iar de lucru? Când ţi s'a sfârşit hrana? Apoi asta nu înseamnă dragoste de muncă, ci trândăvie ruşinoasă. Celce iubeşte munca nu aşteaptă să-l îmboldească foamea şi alte nevoi, ci aleargă la dânsa cu sufletul voios şi cântând, ca la o binefacere pentru trup şi pentru suflet. Şi, Doamne! mulţi mai sunt din aceştia, care socotesc munca bună numai pentru gură!

Câţi oameni, dela nimic, s'au ridicat prin stăruinţa lor, prin munca fără preget şi au ajuns sus de tot! Dacă ar fi muncit numai pentru gură, ce-ar fi fost?

Aşa, prin muncă însă, ei au mulţămirea de a-şi vedea pe urmaşii lor în fericire, au uşurinţa de a-i creşte în frica lui Dumnezeu, cu putinţa de a lucra pentru binele tovarăşilor lor, şi prin asta pentru mântuirea sufletului. Pot, de asemenea, să îndeplinească fapte plăcute lui Dumnezeu, care să le dea fericirea lor şi urmaşilor.

Pentru aceia, Fraţilor, tot omul care munceşte, numai

când nu poate altfel, tot leneș se numește. Tot omul care, când te miri ce bruma a prins, desprețuește munca, este trândav și nevrednic de numele de creștin, căci creștinul nu are voie să fie leneș.

Mai este ceva care se leagă cu lenea și pe care nu vreau să nu-l știți. Românul nostru muncește de la dezgheț și până la îngheț. Dar de cum dă iarna și până la dezgheț, până înprimăvara, ce face? Cea mai mare parte șed. Aci e buba, Fraților. A munci vara și a mânca iarna este ca și cum cel ce două zile muncește, una bea și mănâncă, și iar se apucă de muncă, cum nu mai are. Toată deosebirea este că aceștia muncesc câteva zile, iar apoi se lenevesc tot câteva zile, pe când ceice muncesc vara și stau iarna, muncesc cu lunile și se lenevesc tot cu lunile. Aceștia adună lenea la un loc și o țin apoi câteva luni.

Nici așa nu e bine, Fraților, fiindcă atunci nu de dragul lucrului ai muncit, ci numai ca să ai de hrană în timpul lenii din iarnă. Asta însă este muncă de nevoie. Apoi să știți, Fraților, că tot ce e făcut de nevoie, de silă, nu cu toată inima, nu-i plăcut și primit la Dumnezeu. Nu se poate zice: Nu muncesc iarna, că pământul e înghețat. Nu, fiindcă nu este numai muncă a pământului. Numai celce nu caută nu găsește și numai celce nu vrea să știe nu știe, căci zice Mântuitorul: **căutați și veți afla, bateți și vi se va deschide** (Matei 7, 7). Cu chipul acesta, te vei feri de păcatele pe care le aduce lenea, iar starea ta va crește, și vei putea îngriji mai bine și de trupul și de sufletul tău.

In timpul lenii, la care mulți se dedau iarna, **mintea nu** poate sta leneșă. Ea merge pe dealuri și coclauri, zboară prin toate părțile și atunci, neavând ce face, începe a urzi la socoteli, ce să facă și ce să dreagă. Trupul poate sta leneș, mintea însă nu e chip s'o ții încătușată. Dar ceiace face ea sunt mai mult urzeli drăcești. In timpul lenii se nasc toate gândurile rele. Neavând de lucru, omul se apucă să le îndeplinească. Toate tâlhăriile și uciderile așa sunt

ticluite, în ceasurile de trândăvie, fiindcă în cele de hărnicie gândul trebuie să fie aţintit la lucru. In timpul de hărnicie toată mintea este nelipsită dela lucru. Cum însă omul se dă lenii, nu odihnei, mintea dă fuga la sfaturile diavoleşti. Acolo se clocesc socotelile cele negre, răzbunările cele sângeroase, jăfuirile cele cumplite. Pentru aceasta Sfintele Scripturi spun că trândăvia învaţă multă răutate.

Hărnicia se aseamănă cu un ciur, care neîncetat cerne şi depărtează de om tot praful şi necurăţia. Cum a stat ciurul, adică cum omul s'a dat lenii, îndată praful şi necurăţia iar vin pe capul omului.

Să nu amestecaţi lenea cu odihna. Este mare deosebire între amândouă. Odihna este ceva prea trebuincios, şi noi lege avem ca şase zile să muncim, iar a şaptea să ne odihnim. Afară de acestea, mai sunt sărbătorile, în care nu este iertat omului să puie mâna la lucru, ci să se înalţe cu mintea la Dumnezeu. Priviţi încă înţelepciunea lui Dumnezeu în aceia că, după o zi de muncă, a pus o noapte de odihnă. Nimenea nu se odihneşte mai bine decât cel ce a muncit.

Iată, dar, cum odihna se vede aşezată de Dumnezeu, lenea însă nicăieri nu-şi găseşte loc. Pe Mântuitorul îl găsim întrebuinţându-şi timpul spre cinstea lui Dumnezeu, Tatăl său, şi spre marea lucrare a răscumpărării noastre. El se dedă lucrului din cei dintâi ani în casa lui Iosif: **din tinereţea mea sunt în munci,** (Psalmul 88, 16), zice David proorocul. Cei din urmă ani, apoi, Mântuitorul şi i-a petrecut învăţând popoarele. Pentru aceasta el a străbătut toată ţara evreiască, cu tot felul de osteneli: **fiind ostenit de drum,** zice Sf. Evanghelist Ioan despre Mântuitorul nostru (Ioan 4, 6). In timpul nopţii, care este timpul odihnei după munca zilei, El se suie pe munţi şi în deşerturi, pentru a se deda la sfânta lucrare a rugăciunii: **a petrecut noaptea în rugăciune către Dumnezeu,** zice Sf. Evanghelist Luca (6, 12). Prea-măriţi deci pe acest dumnezeesc Mântuitor, totdeauna dedat la lucrul mântuirii noastre!

Mărturisiţi-i toată dragostea şi toată mulţămirea la vederea tuturor muncilor pe care le-a suferit pentru noi. Vederea acestor mari pilde să ne însufleţească a lovi fără răgaz în periculoasa pornire spre trândăvie.

Fraţilor, uitaţi-vă că, după cum un pământ nelucrat, oricât de bun ar fi, nu poate să crească decât spini şi ciulini, tot aşa inima noastră, dacă nu este lucrată printr'o muncă neîncetată, nu poate să ne aducă decât apucături rele şi vrednice de osândă. Aceasta e ceiace ne spune Sfânta Scriptură: **Prin ogorul omului leneş am trecut şi prin via bărbatului nebun, şi iată urzicile umpluseră totul şi faţa lui spinii o acoperiseră** (Proverbe 24, 30-31).

Priviţi, Fraţilor, cât de folositoare este pentru tot omul viaţa muncitoare. Munca este scutul inimii noastre împotriva săgeţilor diavolului. Prin muncă ne mântuim de toate gândurile supărătoare şi de cursele duşmanilor noştri. Un om muncitor este ca o cetate bine păzită, care toate drumurile spre dânsa le are bine închise şi duşmanul nu poate să intre. Aceasta este marea înştiinţare a fericitului Ieronim: **Niciun timp să nu te găsească leneş, căci lenea este duşmana sufletului şi mormânt omului viu.** Fiecare a încercat singur adevărul acestor cuvinte. Cine în viaţa sa n'a păcătuit din lene şi din greutatea de a se deda la lucru? Lenea este peirea omului viu, tot aşa după cum munca este un izvor îmbelşugat şi binefăcător pentru viaţa trupească şi sufletească. Ceea ce este apa pentru peşte şi largul cerului pentru zburătoare, este şi munca pentru om. Lenea nu numai că este urâtă, ci este şi ucigătoare pentru mântuirea sufletului omului. Gândiţi-vă că omul leneş este lipsit, iar lipsa îl împinge la furturi şi ucideri. Atunci rămâi sănătoasă, pace sufletească şi mântuire veşnică!

Osânda veşnică este plata leneşului, căci este leneş la cele bune şi harnic la cele rele. **Celce nu munceşte nici nu trebuie să mănânce,** zice Apostolul Pavel (2 Tesalonicieni 3, 10). Dar, fiindcă el pe cale cinstită nu poate să mănân-

ce, căci nimenea nu dă de mâncare unui leneș, mănâncă pe cale necinstită, prin jafuri.

Orbirea omului leneș trebuie să fie de tot mare, pentrucă osteneala care-l costă pe dânsul ca să mănânce pe cale necinstită și temerea pe care o încearcă, trebuie să-l facă a dori mai bine munca cinstită și care nu aduce nici o frică după dânsa. Dimpotrivă, munca cinstită dă omului mulțămirea, pacea sufletului, veselia. Ziua de odihnă apoi este pentru dânsul o adevărată sărbătoare. Toate lucrurile care se capătă cu orânduială și muncă aduc o fericire nespusă, pentrucă sunt ca un copil care își ia naștere din munca omului.

Sf. Apostol Pavel nu se socotea vrednic să mănânce, dacă nu muncea, și muncea făcând corturi. Toți cei care întindem o mână neostenită spre o masă îmbelșugată, să ne gândim dacă suntem vrednici să împărțim pânea și apa cu acest făcător de corturi, care îndeplinea el cel dintâi învățătura dată altora. Și o îndeplinea mai aspru decât alții, nu numai prin munca apostolică a răspândirii cuvântului dumnezeesc, ci și prin munca cu mâinile. **Nimănuia pânea n'am mâncat-o degeaba,** spune marele Apostol, **ci cu osteneală și trudă, noaptea și ziua lucram, ca să nu îngreuiem pe cineva din voi** (1 Tesaloniceni 3, 8). Dar celce nu este vrednic să mănânce cu Apostolul Pavel, fără îndoială, nu va fi vrednic să mănânce nici cu Iisus Hristos, Domnul nostru, la masa sa, în Impărăția sa.

Deci, Fraților, să scuturăm cu putere trupul nostru, oridecâteori lenea caută să năpădească într'însul. Să iubim lucrul, să facem ceva folositor! Celce nu are nevoie pentru sine și ai săi să facă din dragoste pentru alții, după îndemnarea Apostolului, ca, nu numai să gustăm hrana pământească cu mulțămire, dar să ne bucurăm la sfârșit și de masa nemuririi, după îndemnul Mântuitorului Hristos: **Eu vă pregătesc Impărăție, precum mi-a orânduit Părintele meu, ca să mâncați și să beți la masa mea, în Impărăția mea** (Luca 22, 29-30). **Amin.**

Predică la Duminica XVII după Rusalii.

Femeia Cananiancă și stăruința în credință.

O femeie! mare este credința ta! Fie ție precum voiești!
Matei 15, 28.

I.

Fraților,

Domnul Hristos, împrăștiind între oameni cuvântul bunei învățături, și-a mărginit lucrarea sa mai mult în hotarele neamului evreiesc. Abia în puține rânduri a venit El în apropiere de oameni care nu erau dintre Evrei, dar care, cu toate acestea, au arătat mare credință în fața lui, mai mare chiar decât a multor Evrei care învățaseră Sfintele Scripturi. Așa a fost un căpitan păgân, sau sutaș, cum îi zic evangheliștii (Matei 8, 5-13); așa a fost și femeia de care ați auzit vorbindu-se astăzi în cetirea Evangheliei.

Mântuitorul nostru Hristos, măcar că s'a ținut mai mult în hotarele neamului evreiesc, a venit de vreo câteva ori, până la marginea țării Galileiei, unde locuia el, ba a trecut și dincolo de hotar. Căci în cele cetite azi se spune că a trecut în hotarele Tirului și ale Sidonului, adică în țara de mai la miază-noapte de Galileia, care se numea Fenicia.

Tirul și Sidonul erau două orașe mari. Ceice vă aduceți

aminte de viața Sfântului Ilie veți fi știind măcar de unul din ele, căci se vorbește în viața Sfântului de văduva din satul Sarepta de lângă Sidon, căreia Sfântul Ilie i-a făcut darul minunat de făină și untdelemn, care să nu se mai isprăvească.

II.

Ea avea o fiică bolnavă, care nu se putea tămădui. In iubirea ei de mamă, această femeie, care a venit la Mântuitorul, se va fi cercat în multe chipuri să afle ușurare pentru fiica ei chinuită. Fără îndoială că nu se va fi pornit ea la drum să găsească pe Domnul Hristos până nu va fi cercat mai întâi cu mijloacele mai apropiate de ea să găsească vindecarea fetei.

Acum însă ea se porni la drum să găsească pe Domnul. Ajunsese până la ea vestea că în țara dela meazăzi (Galileia) se află un bărbat făcător-de-minuni. Vestea aceasta născuse în ea nu numai nădejdea, ci chiar și credința nestrămutată că chiar și va afla vindecarea.

Și, iată, pe când ea se afla pe drum, pe când poate nici nu se aștepta, Domnul căutat, Făcătorul-de-minuni cu chipul luminos, se află înaintea ei. Fie pentru a scăpa de scârba pe care o simțea din pricina unor Evrei răi la inimă care-l urmăreau, fie pentru a învăța că Evanghelia trebuie răspândită și la păgâni, Mântuitorul a eșit din țara sa și a venit în părțile acelea mai străine și mai pustii, unde se putea liniști puțin. Ca și strămoșul său David, care s'a dus odinioară în țară străină (la Filisteni), pentru a scăpa de ura lui Saul, așa și pe Domnul Hristos îl vedem acum pe pământ străin, unde săgețile înveninate ale vrăjmașilor nu-l mai puteau ajunge.

Și avu bucuria de a vedea aci nu numai că e departe de veninul Evreilor fățarnici care-l urmăreau, ci și de a găsi o credință cum rar se găsește. Căci să ne gândim mai

mult la pedecile peste care a trebuit să treacă femeia aceia, care a alergat la ajutorul Domnului. Vom vedea ce credință tare a trebuit s'o poarte pe dânsa peste toate acestea.

Ca toți cei din neamul său, ea se închina la ciopliturí din peatră și din lemn, în care credea că stă întrupat Dumnezeul ei. Dacă a îndrăznit să vie până la Mântuitorul strigând: **„Doamne, Fiul lui David, miluiește-mă“**, înseamnă că s'a lăsat de credința neamului ei și că, dela o credință mincinoasă, a trecut la adevărata credință. Ea s'a lepădat de părerile greșite care stăpâneau poporul din care făcea parte, a sfâșiat vraja care-i apăsa sufletul și a pătruns la Domnul, printre și peste părerile lumii.

Din ținuturi bogate și umblate, femeia aceasta venea în locuri puțin cercetate de oameni și sărace. „Tirul era pe atunci un oraș bogat, măreț, înzestrat cu multe minunății, o adevărată regină a mărilor și minune a lumii. Pentru ce amărâta mamă nu aleargă la Tir în nevoia ei? Pentrucă, cu toată strălucirea și podoaba lui, Tirul nu-i putea da ajutorul trebuincios. Pe drumuri se găsea un furnicar omenesc, dar nu se găseau sufletele care să ia aminte la durerea ei; se găseau chipurile cioplite din oase de elefant, la care se închinau ei, în casele lor de rugăciune; dar nu se găsea Dumnezeul cel viu care i-ar fi putut ajuta în nevoie“. Acasă avea pe fata sfărâmată de boală, și asta o alunga să treacă dincolo de hotarul neamului ei, pentru a căuta pe Mântuitorul.

Iată, Fraților, cum de multe ori, în mijlocul mulțimilor de oameni, te simți străin și pustiu, neînțeles de nimenea și lăsat fără ajutor. Lumea joacă împrejurul tău și habar n'are de ce-ți zace în suflet și de ce te doare pe tine. Așa și cu femeia aceasta: de și din ținuturi bogate și pline de o lume rânduită în toate treburile unei vieți îndestulate, ea rămânea în mijlocul ei tot străină și tot fără ajutor, în ceiace o durea pe dânsa.

Ajutorul pentru nevoile noastre, Fraților, nu se găsește acolo unde e mai multă îndestulare și podoabă și unde lumea se desfătează în toate plăcerile, ci mult mai degrabă în locurile mai lipsite de podoabe și de strălucire. Că și Domnul nostru s'a născut în peșteră de dobitoace, și sfinții au locuit prin peșteri și văgăuni, și cu toate acestea mai aproape a fost Dumnezeu de dânșii și mai degrabă au auzit oamenii dela dânșii cuvânt de mângâiere și de întărire, de care apoi și-au amintit multă vreme și și-au îndreptat viața. De aceia și femeia feniciană sau cananeiancă, cum i se mai zice, n'a putut găsi în Tir ușurarea căutată, ci a alergat în locurile pustii, unde nădăjduia să găsească pe Domnul.

III.

Și dacă dela povestea acelei femei trecem la noi și întrebăm sufletele noastre, poate că găsim aceiași stare. Poate că fiecare din noi a fost ca și Cananeianca păgână, cu sufletul în Tir și în Sidon, umblând după farmecul și deșertăciunea unei lumi fără Dumnezeu. Și oare fostune-a bine în această stare? Găsit-am ceiace trebuie adevăratelor trebuințe ale sufletului omenesc?... Să ne mărturisim nouă înșine: oare nu ne-am simțit uneori îndemnați să ieșim din acest vârtej înăbușitor și să ne gândim la niște înălțimi mai curate, la o lume mai bună, de unde suflă spre noi vânt de bunătate, de sfințenie, de credință?...

Este, Fraților, o lume nevăzută, a credinței, lume pe care cine a gustat-o știe că e mai bună decât orice pe pământ, mai cu seamă după ce a făcut încercări amare și după ce a văzut cât de neputincioase sunt puterile lumii acesteia de a-ți da ceiace-ți trebuie sufletului tău. Sf. Scriptură spune: **Gustați și vedeți că bun este Domnul** (Psalm 33, 8) și vorbele acestea mult se adeveresc în viața omului, în atâtea și atâtea încercări felurite.

Fiecare ne putem afla în starea femeii cananeience, căci tot omul are Tirul şi Sidonul lui. Tot omul stă lipit de frământarea lumii, de crede că în asta e întreg cuprinsul ei şi că într'însa se află tot ce trebuie vieţii. Şi numai vin încercări, din care vede că greşit a cugetat, fiindcă sunt şi iţe mai ascunse, care nu se văd, şi cine nu le bagă în seamă, spre paguba lui nu le vede. Se întâmplă de vin asura ta boală sau lipsă sau altă nenorocire, şi deodată te trezeşti cu ce nici n'ai gândit. Atunci unde-ţi vei uşura inima şi unde vei alerga după mângâiere şi ajutor? „In casa ta nu, căci acolo e grijă şi mâhnire; afară în lume nu, fiindcă şi aici e numai suspin şi amar; la alţi oameni nu, pentrucă şi ei au alte nevoi şi niciun om nu poate mântui pe altul". Atunci unde? unde vei găsi drumul nou pe care trebuie să-l baţi?

Şi iată, că dacă cu împrejurările de atunci n'ai putut izbândi, trebuie să ieşi din graniţele strâmte ale fiinţei tale, din graniţele lucrurilor pe care le-ai văzut şi le ştii, de unde au venit asupra ta grijile celemari. Ieşi din această ţară a Tirului, în care de multe ori ai suspinat, şi priveşte spre o ţară mai bună, spre lumea nevăzută a credinţei, şi strigă ca şi femeia cananeiancă: **„Doamne, fiul lui David, miluieşte-mă!"**.

Dar puterea credinţei ni se arată mai mult de acum înainte, după ce femeia cananeiancă s'a apropiat de Mântuitorul şi-l strigă să-i dea ajutor.

Un lucru care este tare nu se strică dela cea dintâi întrebuinţare a lui. Aşa şi credinţa: Tăria ei se vede nu într'o clipă, ci în lupta îndelungă pe care o duce ea, pentru a sui sufletul la înălţimea de unde se gustă dulceaţa vieţii cereşti. Credinţa adevărată este aceia care, chiar pusă la grele încercări, nu se dă bătută, biruie ispita şi rămâne tare în adevărul pe care îl ştie ea.

Aşa se arată credinţa la femeia cananeiancă.

Ea strigă după Mântuitorul să-i dea ajutor, că fata ei

se chinuiește rău. Mântuitorul însă trece înainte, ca și cum nici n'ar fi auzit-o.

Atunci apostolii i-au spus să împlinească nevoia femeii, că ea tot strigă îndărătul lor. Domnul însă răspunde că el nu e trimes pentru lumea păgână, ci numai pentru fiii perduți ai neamului evreiesc — răspuns care ar fi trebuit s'o facă pe femeie să-și piardă puterea de a mai stărui și să rămâie cufundată în durerea ei.

Dar mai este cineva care nu lasă pe om fără sprijin, chiar în clipele cele mai aspre și mai vrăjmașe: este credința. Ea dă aripi de nădejde acestei mame chinuite. Atunci din nou a strigat către Domnul: că până și cele din urmă ființe se îndulcesc din masa unui stăpân bun, deci și păgânii nădăjduiesc dela Dumnezeul care este peste toți.

Atunci Domnul a strigat: **„O femee! mare este credința ta! Fie ție precum dorești!** Mântuitorul a fost mișcat de atâta credință și a liniștit inima rănită a unei mame.

Dar cât a trebuit să sufere ea până aci!...

Mai întâi, chiar din vorbele Domnului Hristos. In adevăr, el o lasă să strige, nici nu se uită la dânsa, iar răspunsul pe care i-l dă e foarte aspru. Mai degrabă îi dă a înțelege că nu vrea să-i împace dorința.

Și dacă rămânea la atâta, poate că Domnul nici nu-i împlinea nevoia, fiindcă cele cerute dela Dumnezeu trebuesc sprijinite din partea noastră cu o credință vie și adâncă. După cum, când ceri să fii primit în vreo slujbă sau în vreo școală, cei mai mari de acolo îți cer hârtie la mână să vadă ce știință de carte ai și nu ești primit dacă nu ai știința trebuincioasă, — așa și înaintea lui Dumnezeu: trebuie să vii cu credința în inimă, credința care nu dezarmează până la capăt, orice va fi dat omului să sufere.

Iată, însuși Domnul cere aceasta. De aceia el nu împlinește dorința femeii la cea dintâi rugăciune, ci o lasă să

treacă din treaptă în treaptă, din greutate în greutate, pentruca să-și poată arăta până la capăt toată tăria ei.

Dumnezeu spune prin gura proorocului David: **Cheamă-mă în ziua nevoii tale, și eu te voiu scoate și tu mă vei preamări** (Psalm 49, 16).

E adevărat, deci, că Dumnezeu ne ascultă. Dar și noi trebuie să ne înfățișăm înaintea lui cu o credință care e tare ca fierul și nu se lasă biruită de nimic.

IV.

Și cu aceasta, Fraților, venim tocmai la păcatele noastre. Noi singuri nu voim să gustăm roadele credinței, fiindcă nu avem răbdare și stăruință într'însa. Credința nu este un lucru care poate sta alăturea de orice apucături ale noastre. Ea, dacă se află în noi, trebuie să alunge unele apucături, iar dacă acele apucături rămân, atunci nu mai putem avea credință.

O credință înflăcărată nu se împacă cu îngâmfarea omului și cu nerăbdarea, căci credința fiind stăruința în calea către Dumnezeu, trebuie să avem și statornicie într'însa.

Când Mântuitorul nu vrea să asculte pe femeia cananeiancă, iar apoi îi spune cuvânt aspru, credința ei se află pusă la încercare. Când cineva dintre noi se găsește cu dorința neîmplinită, îndată se trezește supărarea într'însul și se pornește cu mânie asupra celui care nu l-a mulțămit. Și cum suntem între noi, așa suntem și în cererile noastre către Dumnezeu. Sunt și de aceia care, dacă n'au primit niciun răspuns la cererile lor, sunt gata a spune: „Am fost un nătâng de m'am rugat și am crezut; nu, în cer nu e nicio ureche pentru plângerile mele, niciun ochi pentru lacrimile mele, nicio mână în ajutorul meu, nicio inimă pentru durerea mea. Și dacă Domnul din ceruri se pare mai milostiv către alții decât către noi și dacă nu ne îndeplinește ceiace a-împlinit la sute alții, inima ni se amă-

răşte; ne depărtăm îndrăzneţi dela Dânsul. In loc de asta însă, trebuie a stărui cu umilinţă în rugăciune şi a striga: Doamne, către ajutorul meu grăbeşte, ajută-mi!

Iată că femeia cananiancă este pentru noi o pildă de stăruire în credinţă, fiindcă nu s'a lepădat de Dumnezeu la neîmplinirea rugăciunii. Dimpotrivă, cu cât mai grea era starea ei, cu atât şi ea mai fierbinte se ruga.

Ce vom zice de acei care niciodată nu-şi aduc aminte de Dumnezeu, şi apoi, dacă li se întâmplă vreo nenorocire, tot pe Dumnezeu îl ocărăsc: că dacă ar griji El de oameni, nu s'ar fi întâmplat acea nenorocire!

Apoi şi oamenii sunt cu prea multe pofte. Ei ştiu bine că învăţătura se capătă muncind vreme îndelungată, ştiu că averea se face ostenindu-ne din greu, uneori şi viaţa întreagă, ca să poţi agonisi ceva, — şi vreau apoi să aibă drepturi înaintea lui Dumnezeu şi să le facă toate pe plac, lor care nu-şi aduc aminte de Dânsul în viaţa lor!

Deci învăţătura pe care o scoatem pentru noi e că şi înaintea lui Dumnezeu putem aduna bogăţii de credinţă, dar că aceasta se face cu multă stăruinţă şi curăţire lăuntrică. Trebuie să alungăm din sufletul nostru ceiace se împotriveşte credinţei. Să alungăm mânia, când cererile noastre nu s'au împlinit; să ne arătăm mai plini de răbdare şi mai umiliţi; cu cât mai grele vor fi încercările, cu atât mai viu să strălucească credinţa noastră, aşa cum am văzut la femeia cananeiancă.

Asta e învăţătura pe care ne-o dă Domnul din purtarea cu dânsa şi pe aceasta s'o urmăm şi noi, fiindcă **tânăr am fost şi am îmbătrânit,** zice proorocul David, **dar n'am văzut pe cel drept părăsit şi sămânţa lui cerând pâne** (Psalm 36, 25).

Predică la Duminica XVIII după Rusalii

I.

Partea lui Dumnezeu în viața omului.

Fraților,

In Duminica trecută, am încheiat cu șirul Evangheliilor care se cetesc dela Matei. In Duminica de azi, alt evanghelist a venit să ne arate cuvinte și fapte de ale Domnului Hristos. Acela a fost Sf. Evanghelist Luca. Deci după cum am ascultat până acum, Duminică după Duminică, povestirea vieții Domnului, așa cum a fost scrisă de unii evangheliști, tot așa, și de acum înainte, să ascultăm povestirea aceleiași vieți, în felul cum a fost scrisă de Sfântul Luca. In adevăr, cu toate că fiecare a scris despre aceiași viață a Domnului, nu toți au scris la fel. Pe lângă părțile la fel pe care le au cu toții, fiecare evanghelist are și părțile sale deosebite. Asta înseamnă că dela fiecare învățăm ceva nou, și de aceia datori suntem să fim cu luare-aminte la cele povestite de fiecare deosebit.

Și fiindcă din săptămâna aceasta am început a ceti evanghelia după Luca, adică după cum a fost scrisă de Sf. Luca, firesc este să auzim unele lucruri iar dela capăt și să privim viața Domnului Hristos dela început.

Aceasta și este pricina pentru care azi ați auzit cetindu-se Evanghelia despre chemarea apostolilor, adică despre începutul lucrării Domnului Hristos printre oameni,

când El se gătea de a-și alege câțiva bărbați cu care să umble împreună pentru a împrăștia cuvântul dumnezeiesc.

II.

Fraților,

In cele cetite azi în Sf. Evanghelie, am văzut cum Domnul Hristos a venit la marginea lacului Ghenisaret, sau Marea Galileiei, cum i se mai zicea; am văzut cum a fost îngrămădit de mulțimea, care aștepta să audă din gura lui cuvânt de învățătură sfântă; cum Domnul a găsit pe apostolul Petru și pe alții, muncindu-se în bărcile lor cu uneltele pentru pescuit' cum, apoi, s'a suit în barca lui Petru și a început a învăța poporul, lăsându-și toți lucrul lor și ascultând cuvintele Domnului.

Noi putem să ne închipuim adunarea aceia de oameni, într'o dimineață pe marginea apei, sub cerul slobod, ascultând cu luare aminte cuvintele Domnului. Toate tăceau afară, în jurul lor; toate tăceau și înăuntru; oamenii erau departe de gândurile lor, pentru a lăsa numai gândurile Mântuitorului Hristos să le pătrundă în inimi. Pescarii, care erau să ajungă apoi apostoli ai Domnului, lăsaseră lucrul și ascultau și ei. **Când Domnul vorbește, toți trebuie să tacă.**

Infățișarea acelei adunări, Fraților, când toți stau ațintiți către chipul Domnului, sorbind cuvintele lui, e plină de învățătură pentru noi. In adevăr, sunt și astăzi oameni pe lângă care trece cuvântul Domnului, dar nu-l aud, iar alții îl aud, dar nu-l ascultă.

Omul care e prea plin de el însuși, cu mintea stăpânită de socoteli, frământat de felurite gânduri, fără îndoială că nu are liniște înăuntrul său, nu are loc slobod. Pe lângă un asemenea om, trece cuvântul lui Dumnezeu fără a se prinde.

Şi în biserică vin mulți în felul acesta. Cu toate că în

mijlocul Sfintei Liturghii este o cântare care ne spune: **Toată grija cea lumească acum să o lepădăm,** mulți însă nu aud, și așa nu le rămâne nimic din cuvântul Domnului.

Apoi trebuie știut că Domnul intră numai în cugetele acelea în care s'a făcut liniște, unde gândurile lumești au fost lăsate departe, ca o lume străină. De aceia pescarii dela Marea Galileiei au lăsat lucrul, când Domnul a început să vorbească, fiindcă omul trebuie să fie cu totul afară de grijile lui zilnice atunci când se gătește și se îndreaptă spre cele dumnezeești. Cugetele muncite veșnic de lucrurile mărunte ale vieții trupești au totdeauna în ele o pedecă de a se apropia de Dumnezeu.

După cum pentru viața trupească nu sunt toate clipele la fel, ci una este ziua cu munca ei, alta este noaptea, când tăcerea se întinde și când trupul, chiar fără voia lui, e silit la liniște și odihnă; așa și cugetul nostru nu trebuie să aibă numai clipele de frământare cu socotelile zilei. El, tocmai pentru a fi în stare să lucreze neîncetat, are nevoie să se hrănească cu gânduri de alt soi, care să îndrepte mintea omului spre cele neperitoare și veșnice. Schimbarea e deopotrivă de trebuincioasă și trupului și sufletului omenesc.

Uitați-vă și la mersul lucrurilor. Toți copacii și toate buruienile și toată verdeața pământului sorb căldură în vremea zilei și așteaptă seara care să le răcorească frunzele și noaptea care să le aducă roua. Dar vine câte o noapte cu vânt, și atunci roua nu se așterne pe frunze. E ca și omul muncit de socotelile lumii, asupra căruia bate vântul grijilor. Și cum roua nu se poate așeza când noaptea nu e liniștită, așa nici roua cuvântului dumnezeesc nu se poate așeza pe sufletele prea stăpânite de grijile zilei și în care nu se face liniște pentru a asculta pe Dumnezeu.

E o învățătură înaltă aceasta, Fraților, și nu trebuiește uitată. Să știm că omul nu are din capul locului toate puterile care-i trebuiesc lui în viață. Din timp în timp, tre-

buie să-și hrănească mintea și inima, pentrucă, fără asta, slăbește din ce în ce. E ca o mașină care arde tot untdelemnul și în care nu se mai pune altul. Dela o vreme, se înțelege că trebuie să se stingă; iar omul, dacă nu se stinge ca mașina, se stinge în altfel.

In traiul nostru avem multe amărăciuni și dureri. Lucrurile nu ne ies după plac. Abea dacă o mică parte se potrivește cu ceiace am dorit. Atunci omul se supără, se mânie, se ațâță într'însul apucăturile cele sălbatece, și dacă n'ar fi o hrană lăuntrică, care neîncetat să ne aducă aminte de datoriile noastre, am cădea din ce în ce mai jos din vrednicia noastră de oameni și ne-am apropia de dobitoace.

Munca noastră de toate zilele se simte de puterea sufletească care se află în noi. Cunoști din lucrul cuiva dacă e om cu gânduri sănătoase, dacă e ființă cu rânduială și om de temei.

Deci este de mare folos pentru noi să ne hrănim sufletește, pentrucă chiar treburile noastre, chiar viața trupului, chiar munca zilnică, chiar grijile de toate zilele, sunt mult mai apăsătoare și ne zdrobesc mult mai ușor, dacă omul nu-și lucrează și țarina sufletului său.

De aceia cu drept este să se zică în biserică: **Toată grija cea lumească acum să o lepădăm.** De aceia, când și când, omul trebuie să tacă în toate ale lui, pentru a lăsa numai pe Dumnezeu să vorbească.

Acesta este cel dintâi lucru pe care-l câștigăm ca învățătură din vorbirea Domnului înainte de a chema pe apostoli. Și acum al doilea.

III.

După ce a isprăvit de învățat poporul, Domnul Hristos a poruncit Apostolului Petru să tragă mai la adânc și să arunce mrejile pentru a prinde pește. Petru însă, care toată noaptea muncise fără a prinde nimic, și care, după știin-

ța lui de pescar, știa că, dacă n'a prins noaptea, cu atât mai puțin va prinde ziua, căci totdeauna mai potrivită e noaptea pentru pescuit decât ziua, — Petru, deci, răspunse îndată Domnului, ca și cum ar fi arătat că e osteneală zădarnică: **Doamne, toată noaptea am muncit și n'am prins nimic. Dar, după cuvântul tău, voi arunca mreaja.**

Apoi chiar dacă răspunsul apostolului a fost spus către Mântuitorul și a fost următor al poruncii, noi tot băgăm-de-seamă că se află într'însul două părți protivnice. Deoparte este priceperea lui Petru ca pescar, care știa că nu se prinde pește ziua; iar de altă parte este porunca Domnului. Omul și Domnul stau față în față în împrejurarea aceasta.

Dar împrejurarea aceasta, Fraților, nu a fost numai atunci pe lacul Ghenisaret, ci se petrece totdeauna până în ziua de astăzi. De multe ori vine omul în împotrivire cu Domnul. Dacă ar avea pricepere ca Petru, de a lăsa ceiace crede că știe el și de a asculta ceiace spune Domnul, toate ar merge bine.

Noi suntem totdeauna înecați în gândurile și în treburile noastre și ni se pare ceva supărător de a auzi un glas străin care ne vorbește din altă lume și despre altceva decât ce ne frământă nouă mintea. Dar ce este viața noastră lăsată numai în puterile noastre? „Fără Dumnezeu, viața e zădarnică; o zi trece ca alta și neîncetat putem vedea ce deșartă e viața din care lipsește o licărire dumnezeiască. Căci fără Dumnezeu și cuvântul său, ce rămâne din toată truda vieții noastre, din toate silințele și grijile, din toate suspinele și lacrimile, din toate luptele și zbuciumările noastre?... Un trup îmbătrânit, un suflet pustiu, un cuget pătat, o inimă mâniată, și apoi mormântul și judecata. Infricoșat lucru, dacă la marginea mormântului va trebui să strigi: Cu toată alergarea aprinsă, viața mea a fost o căutare fără pace, o semănare fără seceriș, o goană neîncetată fără a ajunge undeva“... Infricoșat, dacă o-

mul în toată viața sa n'a putut zice decât: „eu“ și „eu“ și „eu“, și dacă la altceva nu s'a mai putut gândi decât la el și la grijile lui!... E înfricoșat a ne găsi pretutindenea numai pe noi, a judeca toate lucrurile numai pentru noi, a ne socoti pe noi cheia tuturor lucrurilor și mai presus de orice!

Dar dacă toate le umplem cu noi, cu ființa noastră, atunci Iisus Hristos nu mai are unde intra. Pentru el nu mai rămâne niciun loc. Atunci omul e împotriva Domnului, și aceasta e starea cea mai periculoasă.

Petru a pescuit totă noaptea numai cu priceperea lui, numai cu grija lui, și nimic n'a prins. Așa rămâne zădarnică și multă muncă a noastră, în care ne-am căutat numai de noi, de ale noastre, fără a întreba de Domnul. Și mulți desfășoară astfel multă trudă, fără a izbândi nimic. Vezi vieți întregi încheindu-se, care n'au stat degeaba, ani cheltuiți în zdruncin și turburare, fără ca să rămâie ceva de seamă, fără să se fi zidit ceva trainic. Stai și te întrebi: Ce a folosit omenirii atâta cheltuială de muncă și de mijloace, atâtea ceasuri neliniștite, o viață fără astâmpăr, dar și fără fericire?...

Pricina este, Fraților, că foarte mulți, în toată truda și zdruncinul lor, se caută numai pe ei, se gândesc numai cu ce să se mai fălească ființa lor. Starea cea dreaptă ar fi însă să nu privim prea mult la noi, ci odată la noi și de zece ori la Domnul Hristos, care ne deschide un drum cu mult mai bun decât acel pe care-l deschidem noi cu toată silința noastră. In tot ce lucrăm, să ne mărginim nu numai la chibzuelile noastre, ci să ne întrebăm ce ar face Domnul în locul nostru.

Degeaba căutăm prea mult de ale noastre și mai deloc de cele ale Domnului; că și o buruiană, dacă o tot sapi la rădăcină să vezi dacă crește, nu mai crește de loc. Așa și cu ființa noastră: ea crește mult mai bine dacă ne deschidem inima și lăsăm pe Domnul să lucreze într'însa. Prin

asta omul ajunge de-și înțelege mai bine rostul său, crește în cunoștința de sine și vede ce greșit lucru e a se îngriji numai de cele mărunte ale vieții.

Acum pricepem mai bine, Fraților, noima rugăciunii Sfântului Efrem Sirul, care se aude în Postul mare: **Doamne și Stăpânul vieții mele, nu-mi da mie duhul grijirii de multe.**

IV.

Iată însă că, în împotrivirea aceasta care se găsește în viață între om și Dumnezeu, Petru a ascultat mai mult de Dumnezeu. Atunci și pescuitul lui a fost rodnic. De unde, când a fost după puterile și socoteala lui n'a prins nimic, de data aceasta, a pescuit cum niciodată nu s'ar fi așteptat.

Acesta e un semn și o dovadă că cine știe să puie îngrădiri ființei sale și să lase loc slobod în sufletul său și pentru Iisus Hristos, are numai de câștigat. Domnul îl ridică la înălțime de mare preț și-l face să guste bucurii pe care, cu toată căutarea sa pământească, niciodată nu le poate găsi, dacă rămâne numai în seama puterilor sale.

Lumina care s'a făcut atunci în Petru se cunoaște din strigătul lui: **„Depărtează-te dela mine, Doamne, că om păcătos sunt.** Așa dar, când a simțit puterea dumnezeiască lângă el, i s'a făcut o cunoștință mai deplină a nimicniciei sale de om. S'a văzut așa cum este, cu păcatele și cu lipsurile sale omenești, s'a umilit și s'a pocăit. Și a înțeles că așa nepotrivire este între păcatele sale și ființa Domnului Hristos care era de față, încât l-a rugat să plece de acolo. Erau două lumi care nu se uneau și trebuiau să se despartă.

Iată, așa lucrează ființa lui Dumnezeu când se apropie de noi și pătrunde înăuntrul nostru. Ea are o putere de curățire asupra noastră, ne face să ne cunoaștem mai bine, și să ne umilim. Și omul umilit este acel care crește

în înțelepciune, fiindcă el, știindu-și lipsurile sale, caută să și le umple și să meargă înainte; pe când cel trufaș, care se socotește pe sine culme de înțelepciune, nu poate merge mai înainte. In îngâmfarea sa, el crede că are totul și deci rămâne la ce este.

Cu drept cuvânt a spus Fericitul Augustin: **Doamne, să te cunosc pe Tine, să mă cunosc pe mine!...** Asta trebuie să fie în fruntea dorințelor și rugăciunilor noastre, fiindcă, cunoscând pe Dumnezeu, iubindu-l și slujindu-i, ajungem a cunoaște mai bine greșalele noastre pentru a le îndrepta și înlătura.

Aceste două cunoașteri sunt nedespărțite între ele, așa că una nu se poate gândi fără cealaltă, după cum râul nu se poate cugeta fără izvor.

Deci cunoașterea lui Dumnezeu e rodnică pentru om, fiindcă pune mărginiri poftelor, îl face să le vadă în toată grosolănia lor și-l ajută să se cunoască și pe el. Petru atunci a văzut mai deplin starea lui păcătoasă, când a simțit alăturea lucrând puterea dumnezeiască.

Pentru aceia să luăm învățătură din toate acestea, Fraților, să deschidem loc în ființa noastră lucrării lui Dumnezeu, pentru ca totul să se curățe, să se îndrepte și să se înalțe. Se vor revărsa atunci și asupra noastră bogății, ca și asupra lui Petru, care a avut o pescuire atât de bogată, atunci când, împotriva științei lui, a dat ascultare Domnului. Amin.

Predică la Duminica XIX după Rusalii

Datoria de a face binele e nemărginită.

De faceți bine celor ce vă fac bine, ce dar este vouă, că și păcătoșii aceiași fac... Ci voi iubiți pe vrăjmașii voștri, faceți bine și dați împrumut, nimic nădăjduind.

Luca 6, 33-35.

Fraților,

Noi toți ne plângem că oamenii sunt răi, fiindcă avem deseori prilejul să vedem că mult mai multă silință se desfășoară pentru facerea răului decât a binelui. Insuși Sf. Apostol Ioan spune că **lumea toată e cufundată în cel rău** (Ioan 5, 19), iar Sf. Apostol Pavel de asemenea zice: **„răul zace în mine“** (Romani 7, 21). Deci doi din cei mai temeinici stâlpi ai creștinătății recunosc că în lume sunt mai multe rele decât bune. De aci, se vede, urmează îndemnurile lor cele stăruitoare către creștini, de a se feri de rele și a face cele bune.

Cu toate acestea, Fraților, nu se poate minți că în marea mulțime a răului, sunt și câteva grăunțe bune; între zilele lungi de amărăciuni, se pot găsi și câteva clipe de mulțămire. Ar fi și de neînțeles ca în lumea aceasta toate să fie rele, odată ce ea e ieșită din mâna lui Dumnezeu care este bun. De aceia și Sf. Apostol Ioan mărturisește că noi

suntem dintr'un izvor bun, și astfel fiind, din fire suntem protivnici către răul care se află în lume. **Noi suntem dela Dumnezeu,** spune el, **iar lumea întreagă e cufundată în rău** (I Ioan 5, 19). Din pricina aceasta, cu toate că vedem atâția făptuitori ai răului în mijlocul nostru, în omenire s'au găsit totdeauna câțiva buni care au ținut înaintea ochilor celorlalți icoana câtorva gânduri bune și a unor învățături trebuincioase pentru viață. Astfel, de bine de rău, în mijlocul unei omeniri nedrepte, s'au grăit uneori și cuvinte drepte, și s'au grăit chiar atunci când ceice le spuneau erau urîți și batjocoriți.

De aici urmează că vreme multă în urmă, chiar înainte de venirea Domnului Hristos, în omenire tot s'au aflat câteva învățături despre purtarea oamenilor, iar unele chiar foarte bune până azi. In adevăr, cinstirea părinților, oprirea furtului și altele sunt lucruri vechi, pe care puținii buni, care s'au aflat pe lume, totdeauna le-au spus și le-au învățat.

Despre astfel de învățături, care se aflau și mai înainte de El, vorbește Domnul Hristos în Sf. Evanghelie de azi. De aceia cred că va fi de folos să lămurim mai deplin cuvintele lui.

II.

Fraților,

In cele cetite în această Duminică din Sf. Evanghelie, Mântuitorul Hristos ne pune înainte marea deosebire care este între unele învățături mai vechi ale omenirii și între legea creștinească. El spune că și la oamenii mai de demult era datoria ca să se iubească între dânșii, dar că această datorie era mărginită numai la ceiace se face din firea omului. Domnul mărturisește că până și oamenii cufundați în păcate au dragoste către ceice le arată dragos-

te; și, de asemenea, chiar și păcătoșii fac bine celor dela care au văzut bine.

Cu aceasta Mântuitorul Hristos recunoaște că, oricât ar fi omul de rău, tot se află într'însul o pornire firească de a răspunde cu bine la bine și cu dragoste la dragoste. Și văzând că omul este pornit astfel din firea lui, trebuie să ne bucurăm și să zicem că acesta e un lucru care cinstește neamul omenesc și că, pe lângă alte lucruri, se arată într'însul și prin aceasta licărirea scânteiei dumnezeiești.

Dar a ne mărgini la firea noastră, Fraților, este prea puțin lucru, căci aceasta înseamnă a rămânea la ce avem și a nu mai face niciun pas mai departe. După cum furnica și albina asemenea își fac locuința și lucrul lor astăzi, ca și la începutul lumii, tot astfel și noi am rămânea la ce am fost din începutul începuturilor.

Iată însă că omenirea n'a rămas în ce a fost dela început. In om s'au aflat puteri puse de Dumnezeu, care au trebuit să se descopere și să rodească. De aceia omul n'a putut trăi ca oricare dobitoc, ci a început a-și face unelte și adăpost, a pornit a se lumina și a cunoaște lumea mai bine, a ajuns să puie mâna pe puteri din văzduhuri, din pământ și din apă și să întemeieze o lume nouă, ieșită din mânile și din înțelepciunea lui, o lume prin care se mișcă cu mare iuțeală dela un capăt la celălalt al unei țări și vorbește cu iuțeala fulgerului, prin niște fire de fier, dela o margine până la cealaltă a pământului.

Apoi dacă în ceiace privește traiul lui și înlesnirea vieții a ajuns omul atât de departe și și-a pus în lucrare toate puterile sădite într'însul de Dumnezeu, înțelegerea dreaptă a lucrurilor ne arată că într'adevăr, el trebuie să meargă înainte pe toate căile. Ar fi un lucru rău și neînțelept ca el să meargă înainte cu jumătate din ființa lui, iar cu cealaltă jumătate să rămâie în urmă ca o ființă sălbatecă.

Tocmai asupra acestei cugetări ne aduce cuvântul Mân-

tuitorului din Sf. Evanghelie a zilei de azi. Vorba lui este că omul din fire e pornit spre unele gânduri și fapte bune. La aceste gânduri din fire însă vine acum învățătura cea nouă a legii creștinești, care spune că este prea puțin a face numai atâta. A răspunde cu bine la bine fac până și cei mai de rând și mai răi oameni și nu este nicio muncă și nicio opintire a face bine celui care ți-a făcut bine.

Dar a face bine celui care ți-a făcut rău, aici e partea cea nouă. In calea aceasta ne spune Mântuitorul că trebuie să mânăm pașii noștri. Dacă este vorba să rodim, după cum am rodit pe atâtea alte căi ale minții noastre, trebuie să rodim și în îndeplinirea faptei bune în chip nemărginit, în toate împrejurările, nu numai către cei care ne-au făcut bine. **Căci dacă iubiți pe cei ce vă iubesc și dacă faceți bine celor ce vă fac bine, ce mare ispravă e aceasta!... Oare nu fac păcătoșii la fel!... Și de dați împrumut celor dela care nădăjduiți a lua, ce dar este vouă, că și păcătoșii dau împrumut celor păcătoși ca să iea întocmai.**

Voi însă, spune Mântuitorul, **iubiți pe vrăjmașii voștri, faceți bine și dați împrumut, nimic nădăjduind, și va fi plata voastră multă și veți fi fii ai Celui Prea-înalt; că El este bun spre cei nemulțămitori și răi. Deci fiți milostivi, precum și Tatăl vostru este milostv.**

III.

Aici însă li se pare multora greutatea cea mare. Căci după cum omul nu ia ca hrană decât numai ceiace se potrivește cu firea lui, deasemenea i se pare că și învățătura pentru suflet nu se poate altoi pe noi, dacă nu se potrivește cu sufletul nostru. De aceia, vorba Domnului, ca să iubim pe vrăjmași și să facem bine celor ce ne urăsc, pare ceva cu neputință.

Dacă omul s'ar mărgini numai la firea lui, ar urma ca

el să lepede o mulțime de fapte bune. Astfel noi vedem că la nedreptatea care ți se face și la supărarea care ți se aduce sau la o vorbă rea care ți se spune, după firea lui omul se pornește cu mânie și e gata să răspundă. Că și fiara din pădure tot așa este: când o lovești ea e gata să sară la tine. La om însă se ridică cu o putere mai mare: aceia a stăpânirii de sine, care-l face să nu dea drumul oricărei porniri grabnice a lui. De aceia vorbim noi de răbdare, de pace, de bunăvoință. Căci dacă ar fi să lucrăm numai după fire, atunci acestea ar trebui să piară din vorbirea omenească și să facem faptele noastre nu după chibzuință și socoteală, ci așa cum ne simțim porniți în fiecare clipă.

Din aceasta se vede că nu e cu dreptul să facem numai ceiace e după firea noastră, ci trebuie să ne înzestrăm cu puteri sufletești care sunt peste și mai presus de firea noastră. Omul nu poate rămânea numai la ceiace este, ci trebuie să crească, după cum trupește, asemenea și sufletește. Și pilda ne-a dat-o însuși Mântuitorul Hristos care, pentru a-și pecetlui învățătura sa și a da pildă omului de a-și pune toată tăria sufletului pentru lucrul cel bun, nu s'a ferit de a primi din mâna oamenilor până și moartea pe cruce.

De ar fi după fire, nimenea n'ar trebui să-și dea viața pentru vreo faptă oarecare, niciun ostaș n'ar trebui să meargă la războiu pentru apărarea țării, fiindcă viața ne este dată pentruca s'o trăim, și din fire toată vietatea își apără viața și fuge de moarte. Dar în om sunt porniri mai puternice decât cele ale firii, și atunci tocmai pentrucă suntem oameni, trebuie să facem fapte care după fire ni se par cu neputință.

Când Domnul Hristos ne spune să iubim pe vrăjmașii noștri și să facem bine celor ce ne fac rău, ne cere să facem binele nu atât cât e după firea noastră, ci să mergem cu făptuirea lui până la cea din urmă margine la care se

poate face binele. Să alungăm toate îngrădirile care îndepărtează pe om dela facerea faptei bune și să socotim că niciun pic de înfrățire nu este ca să faci răul ori să te ferești de a face binele.

Deci, după învățătura Mântuitorului, omul trebuie să se biruie pe dânsul, să-și zmulgă tot boldul care-l pornește la rău. Și chiar acolo unde se simte mânat de ură și de patimă, precum sunt oamenii față de vrăjmașii lor, chiar și acolo să facem binele, biruind toată patima și toată răutatea din noi.

Și cu aceasta se câștigă biruința nu numai asupra noastră, nu numai în noi rămâne binele alungând otrava răului, ci cu o faptă se face deodată binele din două părți, căci îmbunezi, moi și dezarmezi și pe vrăjmașul tău care, ca și tine, e și el pornit cu ură și mânie asupra ta.

Cu dreptul deci zice Sf. Apostol Pavel: **Nu vă răzbunați, ci lăsați să lucreze dreptatea lui Dumnezeu, căci scris este: A mea este răzbunarea, eu voi răsplăti, zice Domnul. Ci dacă vrăjmașului tău îi e foame, dă-i să mănânce; dacă îi este sete, dă-i să bea, căci făcând aceasta, tu îngrămădești cărbuni de foc pe capul lui.** NU TE LĂSA BIRUIT DE RĂU, CI BIRUIE RĂUL PRIN BINE. (Romani 12, 18-21).

Pentru omul care rămâne la firea lui, lucrul acesta poate părea greu și chiar cu neputință. Pentru creștinul adevărat însă toate ajung ușoare, prin ajutorul lui Dumnezeu, căci zice Mântuitorul: **Jugul meu este bun și sarcina ușoară** (Matei 11, 30). Și fericitul Ieronim spune într'una din cuvântările sale: „Sunt mulți care, măsurând poruncile Domnului după slăbiciunea lor, nu după marele Duh al Sfinților, socotesc cu neputință ceiace a poruncit Domnul și spun că ajunge să nu urăști pe vrăjmaș pentru a împlini datoria. A-l iubi însă cu totul, înseamnă a cere mai mult decât firea omenească poate da. La aceasta trebuie răspuns că Hristos nu cere lucrurile cu neputință, ci pe cele mai bune cu putință. Așa a făcut David față de Saul

și Avesalom. Sfântul Ștefan, cel dintâi mucenic, s'a rugat pentru ceice-l ucideau cu petre. Apostolul Pavel a voit ca să cadă el sub blăstăm pentru prigonitorii săi. Tot așa a învățat și a făcut dumnezeescul Mântuitor însuși, când s'a rugat pe cruce: **„Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac“.**

Deci legea creștinească e lege de tărie sufletească, Fraților. Ea pune pe om în stare să facă fapte care, după starea lui obișnuită par cu neputință.

De aici se vede că legea Domnului este scut de întărire și noi datori suntem să alergăm la el, pentru a înlocui cu puterea lui neputința noastră. El ne cere să iubim pe vrăjmași și să facem binele până la capăt, dar ne dă și o putere pe care fără El n'o putem avea. Amin.

Predică la Duminica XX după Rusalii

Cei trei înviaţi de Domnul Hristos.

Fraţilor,

Sfinţii Evanghelişti ne povestesc despre trei morţi care au fost înviaţi de Domnul Hristos. Intâia oară ni se spune despre o fată de doisprezece ani, fiica lui Iair, care a fost înviată în casa părinţilor săi; al doilea e un tânăr din Nain, care a fost întors la viaţă când era dus spre mormânt, însoţit de plânsetele mamei sale; iar al treilea e Lazăr, cel înviat a patra zi, după ce fusese înmormântat de-a binelea.

E un şir de trei fiinţe, pe care moartea pusese stăpânire. Dar Mântuitorul a alungat-o, chiar după ce ea se aşezase pe totdeauna în acele trupuri, odinioară pline de viaţă.

Fata abia murise, şi Domnul Hristos îndată o aduse în viaţă; tânărul din Nain zăcuse mai mult în ghiarele morţii, căci Mântuitorul l-a găsit când cel tânăr era dus spre îngropare; iar la Lazăr a venit Domnul după ce toate ale îngropării se sfârşiseră.

Trei morţi a înviat Domnul, şi la fiecare, ca şi cum ar avea să ne înveţe ceva, se arată câte ceva deosebit. Deosebirea este că unul murise mai de curând, iar alţii mai de mult. Fata era poate chiar caldă, Lazăr însă începuse a se strica sau, cum spune graiul Bisericii, a se preface în părţile din care e şi alcătuit, adică în ţărână.

Cetind sau auzind noi de aceste lucruri, de care ni s'a

pomenit și azi în Sf. Evanghelie, prin povestirea învierii din morți a tânărului din Nain, mintea ni se duce mai întâi la puterea Mântuitorului de stăpân peste viață și moarte. Căci spune Sf. Apostol Pavel despre Domnul Hristos, că **el a stricat moartea și a scos la lumină viața și nemurirea prin Evanghelie** (II Timotei 1, 10). Dar Sfinții Părinți, adică bărbații mari și curați dela începutul Bisericii creștine, ei, oamenii care mult mai mult decât noi stăteau cu gândul la învățătura Domnului, au găsit în aceste învieri nu numai atâta, ci și multe alte temeiuri pentru înțelepciunea omului. Ei, care în lucrarea Mântuitorului au văzut nu numai îndreptări pentru trupul omului, ci mai cu seamă pentru sufletul lui, au văzut și în aceste învieri deosebite câte o parte ascunsă de învățătură care se descopere numai celor ce cu viața lor și cu mintea stau mai aproape de Domnul.

1. Fata care murise când Domnul era în drum spre casa părinților ei, ca s'o vindece de boala de care zăcea, e icoana omului în care a intrat păcatul. Cu păcatul însă se întunecă ceva din limpezimea cinstei și a vredniciei omului. Răul se face mai ușor, fiindcă orice păcat lasă o dâră în suflet, și tot ceiace a fost făcut odată, a doua oară se face cu mult mai mare ușurință.

Dar la început, câtă vreme păcatul n'a ajuns o deprindere a cuiva, sufletul tot rămâne în stare a se lupta. E ca un lucru străin, un ghimpe care a intrat în trup. Viața trupului nostru însă nu îngăduie să vie ceva de afară și să-i turbure mersul.

Icoana acestei stări e și fata care murise. Ea era încă caldă, chipul feței ei era al omului viu. Domnul Hristos și spusese: nu plângeți, că **fata n'a murit, ci doarme** (Marcu 5, 39). Fără multă pregătire și năvală de lume, Mântuitorul numai cât a intrat în casă, a apucat fata de mână și i-a zis: **Fecioară, ție îți zic, scoală-te,** și ea a venit din nou la viață.

Aşa e cu păcatul care a pus stăpânire pe noi de curând. Uşor putem lupta împotriva lui, fără să ne simţim şi să ne schimbăm în mersul obişnuit al vieţii noastre. Numai să fim cu grijă şi luare aminte, ca nu cumva să păcătuim a doua oară, şi uşor putem lupta şi ajunge la starea când păcatul încă nu pusese stăpânire pe noi.

Şi în casa în care murise fata, nu se schimbase nimic, nu se puseseră semnele morţii, numai bocetele celor de afară se auzeau, ca o înştiinţare că trebuie să ne ferim de păcatul intrat în noi.

2. Când a murit însă fiul văduvei din Nain, toate pregătirile de îngropare s'au făcut, şi mama lui, plină de jale, însoţită de rude şi cunoscuţi, şi-a luat drumul spre mormânt. Şi întristarea i-a chinuit pe toţi mai multă vreme, şi în toată casa femeii s'a simţit că a intrat moartea.

Aşa e şi cu sufletul, a cărui viaţă se duce treptat-treptat, când păcatul intră şi-şi face casă într'însul şi locuieşte acolo. E o luptă mai grea de dus împotriva lui. Se simte în însăşi viaţa noastră că suntem stăpâniţi de păcat; ca şi la omul la care, dacă a trecut câtăva vreme de când şi-a dat sufletul, începe a se arăta înţepenirea trupului şi perderea chipului sănătos al feţei.

La omul care cade puţin câte puţin în patima băuturii, nu se cunosc urmele din capul locului. E păcatul care a intrat, dar care încă n'a putut pune stăpânire deplină. Dar după ce urâta patimă, dela un mic început, a ajuns obicei, îndată încep a se arăta urmele prin tremurătură, prin spălăcirea ochilor, prin poftă de ceartă, prin uitare deasă, prin întristare, prin turburarea sănătăţii, şi aşa mai încolo.

Astfel e păcatul; el tulbură bunul mers al vieţii.

3. Când a murit Lazăr, turburarea intrată între oamenii ţinutului aceluia era şi mai mare. Casa în care locuiau cele două surori ale lui, Marta şi Maria, din satul Betania de lângă Ierusalim, era locul la care de patru zile tot veneau rude şi cunoscuţi pentru a mângâia pe cele două

surori. Insuşi Domnul Hristos, încă departe fiind, a spus către ucenicii săi: **Lazăr, fratele nostru, a adormit, dar eu mă duc să-l trezesc** (Ioan 11, 2). Erau patru zile de jale şi nemângâiere de când cele două surori se chinuiau, mai chinuite încă la gândul că Domnul Hristos, bunul prieten al casei lor, nu fusese acolo în timpul boalei lui Lazăr. Intrase moartea de mai multe zile, şi cu dânsa nu mai contenea toată turburarea şi durerea. Insuşi trupul lui Lazăr începuse a-şi perde chipul vieţii şi a se strica.

Nu e altfel nici cu păcatul care şi-a făcut culcuş adânc în sufletul nostru. El locuind în noi mai îndelung, stricăciunea intră adânc. Obiceiuri rele se prind de noi şi nu te mai poţi feri nici măcar de faţa oamenilor. O bucată de vreme a putut sta ascuns şi să-l ştim numai noi, ceice păcătuim. Mai încolo însă se arată stricăciunea, aşa cum s'a arătat în trupul lui Lazăr.

Ştim că omul fuge de lumină, când face rău. Măcar că ştie că păcătuieşte, simte totuşi ruşine pentru ce face şi nu vrea să se afle. Tot se mai păstrează ştiinţa că face rău. Cu aceasta îşi păstrează şi afară purtările omului cu viaţa rânduită, ca şi pomul care-şi ţine scoarţa pe dinafară, cu toate că înăuntru e scorbură.

Cu timpul însă şi această ruşine se duce. Omul ajunge mai nesimţitor şi chipul stricăciunii se arată chiar şi afară, în purtările lui, pe care, dela o vreme, nu mai caută să le ascundă.

II.

Asta e, Fraţilor, învăţătura şi înţelepţirea pe care o scoatem noi, când ne gândim la moartea trupului şi a sufletului, cu prilejul celor trei învieri din morţi săvârşite de Mântuitorul. Putem însă să ducem gândurile noastre mai departe şi să băgăm de seamă că în toate aceste trei împrejurări, Domnul Hristos este celce vine în ajutor.

Doi stăpânitori s'au întâlnit în toate aceste trei întâmplări, doi stăpânitori puternici care sunt mai presus de puțința omului de a lucra împotrivă. Unul este moartea nemiloasă, care trece nepăsătoare dela cei mai de jos până la cei mai de sus și nu ține seamă de nimic, iar celălalt este Domnul Dumnezeul nostru, care ne-a învățat să vorbim că omul nu moare, ci adoarme; care ne-a învățat să zicem celui dus din viață, nu **fie-i țărâna ușoară!** ca păgânii, ci **Dumnezeu să-l ierte!** ca creștinii. Acest stăpânitor biruie stăpânirea morții. De aceia ne spune el în atâtea rânduri că printr'însul putem birui stăpânirea morții și a trece din moarte la viață.

Așa și în nevoile sufletului nostru, prin care de multe ori ajunge la păcătuire.

Nu avem destulă putere în noi de a lupta. O vom găsi însă fără doar și poate la Domnul Hristos, dacă ne vom duce să-i cerem ajutorul în rugăciune; dacă, în clipa ispitei care ne face să păcătuim, ne ațintim toate gândurile către el, cerându-i ajutor; și dacă ne facem obiceiul de a fi cât mai des cu inima noastră la el, pentru a fi cât mai departe de păcat.

Omul trăiește sub felurite puteri și dinăuntrul lui și din afară. E ca un schimb neîncetat între puterea lui și puterile din afară. Puterea, care în chipul cel mai temeinic se alipește pe sufletul lui, e a Domnului Hristos. Pe El urmându-l, vom feri sufletul de moarte și vom avea tărie în toate greutățile. Amin.

Predică la Duminica XXI după Rusalii.

Pilda Semănătorului.

Fraţilor,

Multe şi nenumărate pilde a spus Mântuitorul în timpul când învăţa lumea, cutreierând satele şi oraşele. Una din cele mai frumoase însă este aceasta, pe care aţi auzit-o în Sfânta Evanghelie de azi. Ea poartă numele de Pilda Semănătorului, fiindcă Dumnezeu este asemănat cu omul care aruncă sămânţa în ţarină, iar lumea cu un câmp, în care Dumnezeu lucrează şi îşi răspândeşte cuvântul său. Acest cuvânt al lui Dumnezeu este asemănat cu sămânţa ce cade uneori pe peatră şi se usucă, alteori între spini şi este înăbuşită, alteori pe marginea drumului şi este ciupită de păsări, iar alteori în pământ bun şi dă colţ, răsare, creşte, se înalţă, până dă rod bun.

Tot aşa este cu cuvântul lui Dumnezeu. El se răspândeşte în toată lumea. Unul îl ascultă şi îi place, dar vine omul cel rău şi neînţelept şi-i zice: ei lasă, nu mai umbla cu treburi de astea! şi îi zmulge cuvântul, adică învăţătura cea bună a lui Dumnezeu.

Aude şi altul această învăţătură sfântă şi mântuitoare, îi place şi lui, dar îl năpădesc grijile lumeşti şi ucid ceiace Dumnezeu semănase în sufletul lui. Invăţătura cea bună însă nu se opreşte aici. Intră în urechile altuia, care o primeşte cu bucurie. El o ţine însă numai cât îi e uşor s'o ţie, îndată însă ce vin greutăţi şi ispite, se leapădă de dân-

sa și nu mai prinde rădăcină în inima sa. Iată-l însă și pe al patrulea, care cu brațele deschise primește cuvântul Domnului. Acesta îl sădește în inima sa, îl păzește ca pe o comoară scumpă și-i dă roadele dulci și plăcute pe care le aduce învățătura lui Dumnezeu.

Nicio avere nu e mai scumpă, decât acea câștigată prin muncă cinstită. Pentru aceia, ia să ne muncim și noi mintea ca să pătrundem tot mai adânc în învățătura acestei pilde! Și așa, câștigată prin muncă, s'o păstrăm ca pe un odor prețios.

Știți ce bucurie simte cineva când dezleagă o gâcitoare. Deci o bucurie nemăsurat mai mare trebuie să simțim, când, dezlegând pilda aceasta, vom afla miere cerească. Să ne silim s'o scoatem!

Fraților,

Pilda aceasta cuprinde toată cheia învățăturii Domnului nostru Iisus Hristos. Intr'adevăr, ce este omenirea? Un câmp întins, care-și deschide sau închide sânul său învățăturii ori sămânței dumnezeiești. Acesta aduce seceririșuri bogate sau nu dă decât spini.

Și semănătorul, a cărui mână se poartă pe acest câmp de atâtea veacuri, nu este altul decât Dumnezeu, care, ca un plugar băgător-de-seamă și cuminte, umple de bogății întinsele țarini.

Dela începutul lumii, El n'a încetat să arunce în sânul omenirii grăuntele cuvântului său, fie prin El însuși, fie prin prooroci, prin Fiul său, prin apostoli și prin urmașii lor. De mirat și de cutremurat este că totdeauna și pretutindenea, în câmpul semănat de mâna dumnezeiască, s'au găsit cele patru feluri de pământ pomenite de Mântuitorul: un pământ bătut, unul petros, unul înecat în spini și, în sfârșit, un pământ bun.

Sub legea veche de înaintea Mântuitorului, Evreii, în

picioare, pe pragul caselor, își ziceau unii către alții: „Veniți să ascultăm cuvântul care iese din gura Domnului". Și se duceau la prooroci de se așezau înaintea lor. Ascultau cuvintele lor, dar nu le îndeplineau. Cuvântările proorocilor erau pentru ei ca un cântec care le desfăta urechea cu plăcere. Astfel vorbește proorocul Ezechiil despre Evreii din timpul său. Inima lor era asemenea unui drum larg: sămânța nu rămânea într'însa. Diavolul venea și o lua.

Cine ar putea spune că nu sunt și azi printre noi creștini ca și acești Evrei, care ascultă cuvântul lui Dumnezeu, dar nu-l îndeplinesc! Inima lor e ca un drum bătut. Cade cuvântul lui Dumnezeu în inima lor, dar vin apoi apucăturile cele rele și o zmulg.

Cu acești oameni e greu de făcut ceva. Pentru ei tot cuvântul bunei învățături se oprește la urechi, nu pătrunde până la inimă. Intre ureche și inimă este o cale lungă. Apucăturile rele stau la pândă în lungul ei. Cum vine învățătura lui Dumnezeu, o înghit și nu mai poate ajunge la inimă. Omul doritor de binele său trebuie să-și ascută ochii minții și să se uite înăuntrul lui însuși. Va găsi acolo destule obiceiuri rele și învechite, care nu-l lasă să ajungă în calea cea mântuitoare a adevărului, binelui și dreptății. Datoria creștinului este ca, odată ce a prins de veste că apucăturile rele îi sunt periculoase, să le zmulgă din inima sa, pentruca învățătura cea bună să poată intra în locul lor neîmpedecată. Așa să facă tot creștinul, dacă nu vrea să ajungă ca Evreii, care numai ascultau, dar nu făceau.

Nu lipseau nici dintre dânșii unele inimi mai bune, care primeau cuvântul Domnului. Dar numai ca sămânța căzută pe peatră. Incoltea, dar n'avea unde prinde rădăcină și se usca.

Când Dumnezeu îi lovea, zice Sfânta Scriptură, **atunci întrebau de El și se întorceau și căutau pe Dumnezeu. Își**

aduceau aminte că Dumnezeu este stânca lor şi Dumnezeul cel Prea Inalt Mântuitorul lor. Dar îl îmblânzeau cu gura lor, şi cu limba lor îl minţeau, căci inima lor nu era statornică cu dânsul şi nu erau credincioşi legământului său (Psalmul 77, 34-41).

Iată, Fraţilor, aşa erau Evreii. Cuvântul lui Dumnezeu îl ascultau, îl primeau, dar nu-l păstrau. Era sământa căzută pe peatră. Deabia mâna dumnezeiască se ridica de deasupra capului lor, şi ei se întorceau dela dânsul şi-l mâniau din nou.

Câteodată credincioşia lor era mai trainică. Cuvântul proorocilor pătrundea mai adânc în sufletul lor. Se întorceau la Dumnezeu în nefăţărnicia scurtă a inimii lor. Făceau legământ cu Dânsul şi-i ziceau: Tu, Doamne, vei fi Dumnezeul nostru, iar noi vom fi poporul tău. Sământa se umfla, dădea colţ, se înălţa în tulpină înverzită, câteodată chiar înflorea şi dădea semănătorului roade pline de nădejde. Dar iată că, odată cu pornirile bune, încolţiseră şi cele rele; împreună cu grâul crescuse neghina, spinii, pălămida şi tot buruienişul acesta de griji pământeşti, de gânduri lumeşti, care umple aşa de iute inima omenească.

Prin rădăcinile acelea numeroase şi adânci, acest buruieniş secătuise vlaga sufletului; prin ramurile şi foile sale, răspândite pretutindeni, el supsese aerul şi lumina; iar tulpina sămânţei celei bune, care aducea atâta nădejde, ofilită mai întâi, apoi plecată la pământ fără putere, cădea şi nu mai dădea nădejdii înşelate a Tatălui decât un spic deşert şi veştejit. Poporul, tărât de pornirile sale trupeşti, părăsise pe Dumnezeu şi din nou se întorcea spre viaţa cea ticăloasă şi blestemată.

Cui îi dă mâna, Fraţilor, să zică că azi nu sunt creştini ca şi aceşti Evrei? Vin zile triste, necăjite şi amărâte, creştinul se vede de toţi părăsit şi atunci aleargă la Dumnezeu strigând: numai Tu, Doamne, nu m'ai părăsit.

Bunătatea neasemănată a Tatălui ceresc pe nimeni nu

gonește. Iși deschide brațele și-l primește. **Ajutor întru necazuri, afară de tine, pe altul nu avem,** cântă Biserica noastră în Postul Mare, Iată-l deci pe creștin cu totul în brațele lui Dumnezeu. Sămânța a încolțit în inima lui. Dar cerul se înseninează, vin zile mai bune și mai fericite, și, creștinul iar uită pe Dumnezeu.

Nu-i oare el ca și Evreii care numai la nevoie își aduceau aminte de Dânsul? Da, Fraților, mulți sunt așa, cu inima de peatră. Cade sămânța, încolțește, dar nu prinde rădăcină, și, când vine soarele, se usucă.

In timpul când Fiul lui Dumnezeu însuși veni să arunce sămânța cerească în sânul omenirii, patru feluri de pământ primiră acest grăunte, adică patru feluri de urechi ascultară cuvântul dumnezeescului Invățător. El însuși ne spune aceasta, căci despre El și despre primirea cuvântului său vorbește în pilda aceasta cu sămânța căzută în patru feluri de pământ.

După Iisus Hristos, apostolii, acești oameni neosteniți, aruncară în toată lumea sămânța bunei învățături. Dar și ei găsiră tot cele patru feluri de pământ arătate de Mântuitorul, tot cele patru feluri de ascultători, care primiseră pe Iisus Hristos și pe prooroci.

De câte ori marele apostol al neamurilor, sfântul și neasămănatul Pavel, n'a suspinat văzând cum cea mai tare nădejde se stingea în câmpiile sămănate de mâna sa! **Voi alergați bine; cine v'a oprit să nu ascultați de adevăr?** (Galateni 5, 7), strigă el către Galateni, care erau ca pământul cel petros. Primiseră sămânța învățăturii creștine, dar acum șovăiau. Patimile pământești, acești spini ai inimii, mândria, pofta, necumpătarea, înădușiră prea adeseori puterea cerului, a cărui sămânță apostolul o așezase în suflete.

Și azi, Fraților, Biserica răspândește acelaș cuvânt și găsește aceiași ascultători ca și proorocii, Mântuitorul Hristos și apostolii. Găsește și ascultători ușurateci, și pe

alţii cu inima împetrită, şi pe alţii cu griji pământeşti, şi, măcar că puţini, găseşte şi pe ascultătorii cu sufletul curat şi doritori să primească învăţătura cea bună. Pretutindenea, în toate adunările creştineşti, la picioarele tuturor altarelor, se găsesc cele patru feluri de ascultători de care vorbeşte Mântuitorul. Dar din aceste patru feluri, numai unul e bun. Toate celelalte trei sunt rele. Băgaţi bine de seamă, toate cele trei sunt neroditoare. Oare nu e nimic aici care să ne puie pe gânduri?

Gândiţi-vă, Fraţilor: din patru soiuri de suflete omeneşti, **numai unul este în stare să primească cuvântul lui Dumnezeu**! Apoi oare nu este asta o adevărată nenorocire? Şi, fiindcă v'am arătat două feluri de suflete, două feluri de ascultători care se depărtează de Dumnezeu, ia să-l vedem şi pe al treilea, ca să fim pe deplin luminaţi şi să ştim de ce să ne ferim.

Zilnic, Fraţilor, găsim oameni care mărturisesc că învăţătura lui Dumnezeu e în adevăr bună, sfântă şi mântuitoare pentru suflet. Ei simt folosul nepieritor, care iese dintr'însa şi cu dragă inimă vor să se apropie. Dar nişte obiceiuri rele şi învechite, apucături urâte îi îndepărtează de ceiace mintea le spune că e mântuitor şi ceresc. Unul e negustor şi nu poate până n'o înşela, că aşa a apucat din tată în fiu; altul e lucrător şi mai dă peste ochi, că aşa s'a deprins şi el să fie: întins la plată şi moale la lucru; altul are avere, şi lăcomia cea mare îl face surd la cuvintele lui Hristos.

Toţi aceştia şi mulţi ca dânşii sunt ca sămânţa care cade între spini. Ajunge la ei învăţătura cea bună a lui Hristos, dar grijile lumeşti n'o lasă să crească şi o înăduşă.

Aceşti oameni cu ştiinţă şi voinţă se ţin departe de Dumnezeu. Ţie-se sănătoşi! Noi cu niciun preţ nu ne lăsăm a fi ca dânşii, ca să nu cădem în perzare!

Mulţi într'adevăr vin la biserică, dar cu un fel de nepă-

sare mai mult, nu ca să audă cuvântul Domnului. Vin ca să vadă ce este, cu o pornire răutăcioasă și râzătoare. Când Sf. Evanghelie mustră păcatele oamenilor, ei sunt gata să vadă acele păcate la semenii lor; la dânșii niciodată. Acești ascultători n'au nici luare-aminte, nici supunere, nici curăția de cuget care ar putea să le facă folositor cuvântul lui Dumnezeu. Ei sunt ca pământul drumurilor mari: sămânța nu pătrunde în inima lor și diavolul vine de o fură îndată ce a căzut.

Câți alții care au porniri mai bune, și totuși nu folosesc mult din învățăturile care le aud! Acestea sunt suflete slabe și fără putere. Ele primesc cuvântul lui Dumnezeu cu bucurie, dar n'au nici puterea, nici tăria de a-l face să rodească. In acești oameni totul se mărginește la niște gânduri șterse, la câteva hotărâri șovăitoare, la câteva năzuințe, care nu mai ajung niciodată la capăt.

Și totuși aceste suflete, pentrucă s'au simțit din când în când atinse, mișcate, zguduite chiar, vor crede că au făcut de ajuns față de chemarea cuvântului dumnezeesc și se vor mulțămi numai cu aceste simțiri trecătoare. Aceștia nu se gândesc că țarina, pomul, se cunoaște după roade. Cu astfel de simțiri și porniri, care azi sunt și mâne nu, ei nu vor rodi niciodată.

In sfârșit, câte suflete în care cuvânul sfânt pătrunde, încolțește, crește și-ți dă nădejdea celor mai frumoase secerișuri! Din nenorocire, alăturea de grâu, crește neghina; alăturea de pornirile bune, încolțesc apucăturile rele; alăturea de obiceiurile creștinești, obiceiurile lumești, plăcerile vieții, alăturea de plăcerile închinării lui Dumnezeu. In loc de a zmulge acești spini din inima lor, creștinii slabi îi lasă să crească. Ei au crezut că pot să slujească doi stăpâni deodată, și pe Dumnezeu și lumea cea înșelătoare. Ei au nădăjduit să capete fericirea vieții viitoare, bucurându-se de plăcerile vieții ușuratece, în care se află. Ei n'au puterea de a rupe unele legături, de a înăbuși unele

aplecări pe care Biserica le osândește. Dar tocmai aceste legături și tocmai aceste aplecări vinovate au înăbușit puținul bun pe care cuvântul sfânt îl născuse în sufletele lor.

Așa dar de lăudat sunt numai acei ascultători care primesc cuvântul lui Dumnezeu în inimi bine pregătite și care, după ce l-au primit, îl țin, cugetă la dânsul, alungă din calea lui toate piedicile, care ar putea să-l oprească, și fac toate jertfele trebuincioase pentru a-l face să aducă roade îmbelșugate: **cu inimă bună și curată auzind cuvântul, îl țin și fac rod întru răbdare** (Luca 8, 15).

Spuneți-mi acuma, Fraților, de care din cele patru feluri de oameni, care aud cuvântul lui Dumnezeu, țineți voi? Sunteți din numărul celor nenorociți de care am vorbit? Sunteți pământul bun, ori nădăjduiți să fiți? Oricum și ori dintre care ați fi, voi, Fraților, ați auzit cuvântul lui Dumnezeu și relele nesfârșite care se țin lanț de ceice nu vor să-l păstreze ca pe un odor sfânt. Treziți-vă la chemarea Mântuitorului; nu umblați pe căile cele rătăcite ale amăgirilor lumești, căci vă duc la perzare! Plăcerile lumii sunt amăgitoare și ademenitoare, sunt multe și nu se mai sfârșesc, dar știți ce zice Mântuitorul, că largă e calea ce duce la perzare. (Matei 7, 19). Vă gâdilați acuma toate simțirile într'însele, vă legănați în somn dulce pe aripile desfătărilor șubrede. Vine un timp însă, când inima se satură de dânsele până în gât. Cu sufletul scârbit și fără nădejde, cu trupul bolnav și slăbit, unde vei găsi adăpost? Nu așteptați, Fraților să ajungeți în această stare; veniți-veniți cu inima deschisă spre Iisus, Domnul măririi, căci **dreptatea sa este dreptate în veac, și cuvântul său, adevăr**! Amin.

Predică la Duminica XXII după Rusalii.

Mergeţi cât aveţi lumina, ca să nu vă cuprindă întunerecul, căci vine noaptea, când nimenea nu mai poate lucra.
Ioan 22, 35 şi 9, 4.

Invăţăturile morţii.

Fraţilor,

Noi, oamenii, facem parte din două lumi: cu trupul suntem pe pământ şi ne vedem mărginiţi în toate, iar cu sufletul suntem mai slobozi şi departe de strânsoarea pământului. Cu mâna abia ajungem în jurul nostru pentru a apuca un lucru oarecare, cu gândul însă zburăm departe, până la locurile unde cu piciorul ar trebui să mergi luni întregi. Ne înfăţişăm câteodată în minte stări care au trecut, de parcă ar fi vii înaintea noastră. Cu sufletul străbatem lungimea vremilor şi întinsul văzduhurilor, fără a fi opriţi de nimic, pe când cu trupul suntem mărginiţi la o biată bucăţică de loc în care trăim.

Sfinţii au suferit mari nedreptăţi şi prigoniri. Au fost strâmtoraţi în viaţa lor, au suferit loviri, chinuri şi chiar moartea. Trupul le era în mâna păgânilor, care-l supuneau la tot felul de dureri. Sufletul însă nu-l puteau avea în mână şi nu-l puteau sili. De aceia păgânii chinuiau numai trupul, iar sufletul se afla înaintea Domnului şi-şi mărturisea credinţa neştirbită. In aceiaş fiinţă se petreceau lu-

cruri din două lumi deosebite: trupul puteau să-l și omoare, sufletul însă trăia cu vioiciune și mărturisea credința, cu toate durerile trupului.

Deosebirea aceasta dintre cele două lumi în care trăim noi, a venit să ne învețe Domnul Hristos, afară de alte învățături ale sale. Despre ea ni s'a pomenit și în pilda despre bogatul nemilostiv și săracul Lazăr, care ni s'a cetit azi din Sf. Evanghelie.

Fraților,

Trăind în trup pe pământul acesta, firește că în noi se îndeplinește și traiul trupului, pe lângă al sufletului. Dar fiindcă trebuie să trăim din două părți: pe de o parte să dăm trupului hrană, să-l îngrijim și să-l îmbrăcăm, pentruca să putem lucra cu dânsul; iar pe de altă parte, să hrănim sufletul cu învățătură, pentruca să putem cugeta bine și să ne curățim de gânduri rele și de patimi, — din această pricină, viața noastră e grea. Anevoie găsim cumpăna între amândouă, adică să trăim pe cât trebuie și dintr'o parte și din alta. Oamenii se apleacă ba într'o lature, ba în alta, și de aici se strică rânduiala vieții și ființa noastră sufere, uneori chiar fără să simțim noi, ca acei bolnavi cari au boala în ei fără să știe.

Cumpăna vieții e grea de găsit. Ințelepciunea lumii se silește de multă vreme să găsească o cale de bună călăuzire pentru om, și omul tot necălăuzit este. Trăim fără cumpăneală, unii plecați mai mult spre viața trupului și alții spre a sufletului.

Sunt oameni cari nu se gândesc deloc la cuvântul lui Dumnezeu, și nu poartă nicio grijă de curățirea patimilor lor, care-și țin zilele chibzuindu-se numai pentru cele trebuincioase trupului. Câți nu sunt de acei care-și trăiesc viața fără vreo zare mai înaltă, fără niciun gând la suflet și la ceiace slujește spre a-l împodobi!

Iar alții strică cumpăna de cealaltă parte, chinuind trupul și nelăsându-l să poată trăi sănătos. Căci, mai cu seamă la tinerii cari se pornesc la învățătură și la ceice au prins gust de carte, se găsește uneori o așa patimă de a învăța, că nu mai au nicio rânduială nici la somn, nici la mâncare, nici la celelalte îngrijiri ale trupului. De aceia auzim despre unii că s'au istovit muncind cu capul, îi vedem galbeni și trași la față, nemai putând ținea minte și ne mai putând învăța fără să-i doară capul.

Ei, iată, tocmai asupra pericolului acestuia ne îndreaptă Domnul Hristos luarea-aminte, prin pilda auzită azi în Sfânta Evanghelie. Bogatul nemilostiv era unul din acei la cari cumpăna vieții se rupsese. El trăia numai cu trupul, în petreceri de dimineață până 'n seară și în îmbrăcăminte împodobită, iar cu sufletul nu trăia deloc.

Cei mai mulți însă se lasă în grija traiului trupesc, fiindcă asta se face mai fără opintire. E mai greu a te sili cu învățătura pentru plăcerea sufletească decât pentru cea trupească.

Deci la cei mai mulți oameni cumpăneala este stricată printr'un trai pe care-l duc numai cu trupul, iar de suflet nu poartă nicio grijă, îl lasă în paragină.

Noi, auzind acestea, să nu ne dăm la o parte, ca cei scutiți de grijă, zicând: „Nu suntem dintre cei bogați“, căci se poate păcătui din orice stare. A trăi numai cu trupul o poate face și cel mai sărac. E un pericol și pentru cel mai sărac, dacă tot ceiace capătă sau câștigă dă numai pentru viața trupului. Așa ar face unul care ar da totul numai pe băutură. Tot celce nu lasă nicio portiță în ființa lui pentru viața sufletului, fie el bogat ori sărac, e un om cu cumpăna vieții stricată și deci sortit perzării.

In viață însă noi avem multe împrejurări, din care vedem ce mare nimic este viața trăită numai cu trupul. De atâtea ori am petrecut pe alții la mormânt și am fost aduși

să cugetăm cum trece omul și cum rămâne din el numai un praf care se amestecă cu pământul! Am văzut brazi de oameni, bărbați cari au avut mare preț și însemnătate între ai lor, dar au mers și ei pe acelaș drum al veșniciei, așa cum a mers și cel din urmă om. Atunci ne-am întors cu mintea plină de acest gând al morții și periciunii și ne-am zis că omul este o nimica și viața trece ca un vis — **omul ca iarba, zilele lui ca floarea câmpului** (Psalmul 102, 15).

Dar iarăși am intrat între ai noștri, ne-am luat cu altele și am uitat. Gândul acela însă, despre periciunea și nimicul vieții, a fost pentru noi o clipă de înțelepțire. Gândind la darea aceasta a morții pe care fiecare trebuie s'o plătim, ne umilim și ne înțelepțim.

Iată dar o împrejurare pe care o avem în viață și care slujește la înțelepțirea noastră.

Din înțelepțirea aceasta urmează să trăim și cu sufletul, fiindcă faptele sufletului nu pier. Rămâne amintirea bună despre noi, rămâne pilda vie care slujește a înțelepți și pe alții.

In traiul nostru însă nu suntem lăsați numai la gândurile și la chibzuielile noastre, ci toată învățătura Domnului Hristos, toate viețile Sfinților, toată învățătura Bisericii ne îndeamnă să trăim viață sufletească.

Așa e cu povestirea auzită azi în Sf. Evanghelie. Bogatul nemilostiv e omul care trăiește numai trupește și nu se gândește la moarte. Moartea însă a venit pe neașteptate și l-a luat din viață nepregătit, fiindcă traiul trupesc nu e niciodată pregătire. El trece odată cu trupul. De aceia bogatul acesta s'a dus în iad. Săracul Lazăr însă s'a dus în rai, nu pentrucă era sărac, fiindcă sunt și săraci răi și sărăcia nu ajunge să ne facă buni înaintea lui Dumnezeu, ci fiindcă se gândea la Dumnezeu. Mintea lui nu era la lucruri de desfătare și trecătoare.

De aci urmează că lucrul cel mai de preț pentru om e a ne pregăti pentru moarte. Așa cum în viața trupească

ne pregătim pentru vremea iernii, căutând să avem casa îndestulată cu de toate, așa trebuie să ne pregătim sufletește pentru moarte și să avem multe fapte bune îndărătul nostru.

Omul alungă gândul morții. E ceva care-l supără. Cu toate acestea tocmai gândul acesta aduce rânduială, fiindcă ne face să ținem dreaptă cumpăna vieții și să trăim și cu sufletul.

Și dacă cineva ajunge la capătul vieții nepregătit, nu are cuvânt să spuie că n'a știut, fiindcă aceste lucruri se pun fără încetare. Bogatul nemilostiv se ruga din chinurile iadului către Dumnezeu ca să trimeată pe cineva din rai către frații lui pe pământ să nu facă ce-a făcut el și să sufere pe urmă. Dumnezeu i-a răspuns însă: **Au pe Moisi și pe prooroci, să-i asculte pe ei,** adică: In viață sunt destule învățături de care omul înțelept trebuie să asculte, pentru a-și încheia cu bine calea pe acest pământ. Dacă e atât de orb și îndărătnic și nu vrea să înțeleagă, atunci, chiar de s'ar scula cineva din morți, tot nu se va întoarce.

Și așa a și fost, căci Domnul Hristos s'a sculat din morți și a venit în mijlocul oamenilor, iar mulți tot necredincioși și neîndreptați au rămas.

Pentru noi, cei de azi, această învățătură înseamnă că, atâta vreme cât ne aflăm în viață, să nu perdem nicio clipă, ci s'o întrebuințăm la pregătirea cu sufletul, căci viața aceasta trece iute și nu mai ai vreme să te pregătești.

Și chiar înainte de a isprăvi viața, când am ajuns la o vrâstă mai înaintată, judecăm trecutul mai limpede. Vedem că am risipit clipe din cele mai prețioase și am ajuns la bătrânețe fără să fi făcut mai nimic, fără a ne fi îndeplinit cu cinste datoriile noastre, trăind multă vreme un trai cu totul lipsit de orice licărire sufletească.

De aceia nu trebuie să facem ca bogatul din pilda Mântuitorului, nici ca greerele din poveste, ci ca furnica, fiindcă ea este pilda îngrijirii și a economiei timpului.

Cât suntem în viață, suntem ca în timpul zilei. Când a venit bătrânețа sau moartea, e ca și cum am fi intrat în vremea nopții, când nu se mai poate lucra. După moarte începe o viață nouă, pe care n'o mai poți trăi ca pe pământ.

Deci cu dreptul a spus Domnul Hristos, când a tămăduit ochii unui orb: **Trebuie să îndeplinesc lucrurile Celui ce m'a trimes, cât timp este ziuă, căci vine noaptea, când nimenea nu mai poate lucra.**

Așa și noi, Fraților, trebuie să fim luători-aminte la cuvintele Domnului și la înțelepciunea vieții, pentruca să fim dintre acei care știu a se cârmui pe lume. In chipul acesta, vom fi folosit cuvintele pildei de azi și vom fi pus peatră tare la temelia vieții noastre. Amin.

Predică la Duminică XXIV dupa Rusalii.

Datoriile copiilor către părinți.

Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, ca să-ți fie ție bine și să trăiești ani mulți pe pământ.

A doua Lege 15, 16.

Fraților,

Sf. Evanghelie de astăzi ne arată un tată amărât și chinuit. Ostenit și cu inima sângerată, el vine la Domnul Hristos să ceară vindecare pentru fiica sa care zăcea bolnavă. Dar durerea nu se sfârși aci. Pe când vorbea, iată unul care vine și-i vestește că fiica sa a murit. Cine oare ar putea să închege în vorbe durerea sa nesfârșită! Dumnezeescul Mântuitor însă este cu dânsul. El vine la casa sa, trezește copila din somnul morții și o aduce iar la viață.

Nesfârșită este bucuria tatălui. El a suferit, se bucură acuma. Toți ceilalți se uită, se minunează; numai tatăl însă are adevărată bucurie.

Vedeți, Fraților, cât de mare este simțirea și îngrijirea părinților pentru fiii lor. O mică durere în copil în inima părintelui este săgeată. Boalele și nemulțămirile copiilor cu mult mai multă durere le sufăr părinții. Neîncetat ei se ostenesc pentru binele copiilor. Și osteneala lor, măcar că este chin ca toate chinurile, totuși o rabdă cu plăcere, când știu că este pentru copii. Chiar fiii cei mai răi,

când toate porțile li s'au închis și nu mai au niciun chip de trai, tot la părinți aleargă. Acolo este adăpostul cel bun și adevărat. Numai la sânul părinților se găsește duioșia și primirea cea cu toată inima. Când fiului i s'a întâmplat te miri ce, de nici nu-i pasă străinului, părintele umblă, aleargă, se străduiește și nu se lasă până nu izbândește. Așa a alergat bietul tată din Evanghelie, până la Mântuitorul Hristos, despre ale cărui minuni auzise.

Deci, Fraților, când atâta dragoste, atâta duioșie au părinții pentru fiii lor, oare nu este o scumpă datorie de a iubi și cinsti pe acești părinți? Datorie este, și însuși Dumnezeu a așezat-o când zice în legea dată poporului evreiesc: **cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, ca să-ți fie bine și să trăiești ani mulți pe pământ.** Vai de fiii răi, care se îndepărtează de această sfântă și dumnezeiască poruncă!

Să ne adâncim tot mai mult într'însa, ca nimic să nu ne rămâie nepriceput.

Fraților,

Când se rătăcește câte un pui, ați văzut cum cloșca nu-și găsește astâmpăr? Ea aude chiscuitul lui și nu tace până nu-l găsește. Dar nici puiul nu este altfel. El țipă, fiindcă nu-și vede mama; îndată însă ce a găsit-o, se liniștește.

Câtă învățătură pentru oameni iese de aci! Și de câte ori făpturile fără cuvânt au purtări mai frumoase decât cele omenești! Mulți fii stau într'o neagră nepăsare față de nevoile părinților lor. Și cine sunt acești fii? — De multe ori poate cei mai răi, cei care au adus părinților mai mult chin și amar. Cam așa sunt firile cele stricate: când este vorba de luat, ești dator să-i dai, când însă îi vine și lui rândul la dat, nu e dator la nimic.

Dacă e vorba de cinstit părinții, cinstirea aceasta trebuie să se întindă cât de departe, fiindcă departe s'au în-

tins și grijile părinților. Dragoste ne-au dat, dragoste trebuie să le dăm în schimb. Să luăm aminte la cuvintele lor, pentrucă din iubire adevărată sunt pornite. Să-i ajutăm la nevoie, pentrucă ei nu numai ne-au dat ființa, ci au îngrijit să ne înălțăm trupește și sufletește, cu osteneli nesfârșite cârmuindu-ne și crescându-ne. Putem ajunge departe, putem avea multe; să nu uităm însă că începuturile dela părinți le avém, lor le datorăm. In frunte este Dumnezeu, iar după Dânsul, ei sunt cei mai mari ajutători și binefăcători ai noștri. Nădejdea pe care o poți avea în părinți, n'o mai poți avea în nimenea. Ea pe toate le covârșește și dă omului cea mai adevărată mângâiere.

Când omul se vede lipsit și părăsit de toți, singurul adăpost numai la Dumnezeu și la părinți îl mai găsește. Numai acolo capătă crezare și iertare de toate.

Dragostea părinților întărește casele fiilor. Dar se înțelege că întărește numai casele acelor fii, care cinstesc pe părinții lor după cuviință. Fiul înțelept știe ce înseamnă chinul părinților în creșterea copiilor, știe îngrijirea de care nu l-au lipsit niciodată, și pentru aceasta îi prețuește ca cel mai scump odor pe lume.

Un rege bogat a întrebat odată pe un înțelept, care este cel mai fericit om de pe lume? El credea că-l va numi pe dânsul, fiindcă era bogat. Ințeleptul însă spuse: mi-aduc aminte de doi fii, Cleobis și Bitone, care singuri își duceau într'o căruță pe mama lor bolnavă, ca să se închine în casa Domnului. Aceștia sunt cei mai fericiți.

Vedeți, Fraților, sunt numiți fericiți fiii aceștia, pentrucă nu și-au uitat pe mama lor, ci cu o dragoste minunată îi erau spre ajutor.

Din nenorocire nu putem zice acestea despre toți fiii și fiicele. Câți nu stau într'o neîngrijire vinovată față de părinții lor! Ba sunt unii de-și desprețuiesc și-și urăsc părinții. Pe aceștia însă nu-i mai putem numi fii, ci uriciunea și blestemul neamului omenesc.

Este greu de tot chinul părinților cu creșterea copiilor. Nopți nedormite petrecute la căpătăiul lor, când sunt bolnavi; zile pline de turburare și neliniște când sunt departe de casă. Ei bine, tot acest chin a-l plăti părinților cu nepăsare și dispreț, înseamnă a fi, nu om, ci fiară.

Insuși Mântuitorul Hristos ne-a dat pildă de îngrijire părintească, când, fiind pe cruce, a lăsat pe sfânta sa maică în îngrijirea Sfântului Apostol Ioan, zicând: **iată mama ta** (Ioan 19, 27), și dintr'acel ceas Apostolul a luat-o în îngrijirea sa.

Acesta este un îndemn pentru toți de a nu-și uita părinții sau a-i lăsa în părăsire, pentrucă, chiar atunci când n'au nevoie de fiii lor, totuși neuitarea acestora este scumpă și alinătoare în greutatea bătrânețelor lor.

Porunca Mântuitorului de a iubi pe aproapele nostru privește mai întâi pe părinți, fiindcă cum poate cineva să iubească pe ceilalți, de nu-și va iubi părinții? Dragostea către părinți e temelia pe care trebue clădită dragostea către ceilalți oameni.

Chiar asprimea unor părinți, care pare așa de nepotrivită cu dragostea către fii, trebuie să se știe că tot din dragoste pornește. Părinții tocmai, din iubirea ce o au către odraslele lor, se tulbură și se supără. Dacă nu i-ar iubi, puțin le-ar păsa de ce fac copiii și i-ar lăsa să crească cum va da Dumnezeu.

Deci, dacă fiii sunt încredințați de nemărginita dragoste a părinților, nu se naște pentru ei o datorie de a iubi pe ceice-i iubesc, de a îngriji pe ceice i-au îngrijit și de a cinsti pe cei ce i-au ridicat? Da, Fraților, avem această datorie, care niciodată nu trebuie să înceteze. Chiar când am găsit la dânșii unele lipsuri, nu trebuie să încetăm de a-i cinsti, neuitând recunoștința ce le-o datorăm.

Neamul și legea noastră cum au ajuns nevătămate până azi? Numai prin dragostea către părinți, Fraților. Tot ce era dela părinți, legea și neamul și graiul, erau păstrate

cu sfinţenie. Această închinare faţă de moştenirile părinteşti a adus până la noi zestrea scumpă a strămoşilor. Aşa trebuie să facem şi noi, să păstrăm zestrea strămoşilor şi s'o lăsăm fiilor, ca şi ei s'o ducă mai departe.

Iubind pe părinţi, iubeşti şi moştenirea lor, şi în chipul acesta se păstrează. Fără cinstire şi dragoste de părinţi, aşezămintele se strică şi se risipesc. Şi cum veţi cere dela fiii voştri dragoste şi cinstire, când voi nu le aveţi faţă de părinţi? Cea mai bună învăţătură de dat fiilor este pilda voastră de a cinsti pe ceice s'au ostenit cu creşterea voastră.

Ce frumoasă privelişte este când, în mijlocul celei mai bune stări a fiilor, vezi părinţi bucurându-se de bucuria lor! Bucuria fiilor, fără cea a părinţilor, este ca un vas ştirbit. Cât de lăudaţi şi de plăcuţi sunt acei fii care, oricât de sus s'au ridicat, nu şi-au uitat părinţii, la ei au venit şi, după Dumnezeu, lor le-au mulţămit şi s'au bucurat că părinţii lor trăiesc încă, pentruca bucuria să fie deplină. Tot aşa de urâţi sunt cei ce şi-au uitat părinţii, îndată ce au ajuns mai sus, şi n'au voit să-şi aducă aminte de dânşii. De asemenea fii lumea totdeauna vorbeşte cu scârbă şi dezgust. Şi e greu ca cineva să fie bun în altele, când cu părinţii e rău.

Oricum vei fi şi oriunde vei ajunge, bucuria ta nu va fi întreagă, când părinţii sunt în nevoie. De asemenea, niciodată nu vei fi socotit ca om de ispravă, când nici nu te gândeşti la părinţi. In porunca dată Evreilor, Dumnezeu spune: **Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta, ca să-ţi fie bine şi să trăieşti ani mulţi pe pământ.**

Vedeţi, Dumnezeu leagă traiul bun pe pământ şi viaţa lungă, de cinstirea părinţilor. Nu poate fi trai bun, fără bună cinstire de părinţi.

Pentru aceasta, Fraţilor, suntem datori să-i îngrijim când au trebuinţă de noi, şi mai ales în bătrâneţele lor. Făcând altfel, am arăta către dânşii o nepăsare vrednică

de osândă. Lipsa de cinstire și nebăgarea-în-seamă a părinților sunt o fărădelege nemăsurată și împotriva firii, pentrucă însăși firea pune în sufletul copiilor dragostea către părinții lor. Pentru aceasta, ucigătorii de părinți au fost priviți totdeauna ca adevărate fiare cu chip de om.

Precum suntem datori să cinstim pe părinți ca pe binefăcătorii noștri, așa suntem datori să cinstim și pe toți ceice ne folosesc și s'au ostenit pentru noi, pe purtătorii de grijă cari ne sunt ca alți părinți, pe învățătorii cari ne dau învățătura cea bună și folositoare, pe bătrâni, pe preoții Bisericii care ne hrănesc cu învățăturile curate și sfinte ale creștinismului și ne arată buna cinstire de Dumnezeu [1].

Toți acei care se ostenesc pentru binele nostru sau al altora sunt tot ca niște părinți, fiindcă părinții sunt maimarii și îngrjitorii familiei, iar ceilalți sunt îngrijitorii obștii. Și pe aceștia datori suntem să-i cinstim și să nu-i defăimăm.

Când între toți domnește iubire, cinstire și bunăvoință, atunci viața este mult mai ușoară și mai frumoasă. Toate patimile, urile și supărările care chinuiesc atâta viața omului, n'ar mai fi, și, lipsind ele, și turburarea ar fi puțină.

Deci, Fraților, să încărcăm cu cinste și să privim cu dragoste pe toți ceice au purtat grijă, ne-au iubit și s'au ostenit pentru noi. Dintre aceștia, cei dintâi sunt părinții. Când cel dintâi gând al lor a fost la copii, datori suntem și noi a-i cinsti și a-i ajuta. Să ne ferim de a aluneca în nepăsarea vinovată a unora care trăiesc în belșug, iar părinții lor sufăr. Nu este fericire aceia la care nu iau parte și părinții. Luați binecuvântarea peste casele voastre prin cinstirea și înveselirea lor. Amin.

---

1) Vezi *Catehismul creştin* de Kiriakos, tradus românește de Gherasim, Episcopul Romanului, pp. 94, 95. București, 1900.

Predică la Duminica XVII după Rusalii.

Buna-creștere a copiilor.

Fraților,

Multe datorii are omul în lume. Pe toate trebuie să și le împlinească, dacă vrea să-și treacă viața cu cinste și să nu i se zică că a trăit ca trântorul. Celce nu se dă înlături de a-și împlini cu dragă inimă tot ce este dator are totdeauna mulțămirea sufletească că și-a făcut datoria.

Una dintre aceste datorii, și dintre cele mai mari chiar, este buna-creștere a copiilor. Acel care ar lipsi dela împlinirea acestei însemnate datorii, niciodată nu poate zice că și-a îndeplinit toate ale sale.

Trebuie băgare-de-seamă și priveghere neîncetată, pentruca în sufletul copiilor din timp să se înalțe pomul frumos al faptelor bune. „O creștere luminată, o creștere în bunele obiceiuri și creștinească, este rădăcina tuturor bunurilor. Ea ne face adevărați fii ai Bisericii, ea dă părinților fii sprijinitori, iar țării pe cei mai inimoși și mai tari apărători“ 1). Părintele care se îngreuiază la această sfântă datorie este ca gospodarul cel rău, care lasă să crească spini și ciulini în ogorul său. Așa cresc și deprinderile rele în sufletul și inima copilului de a cărui creștere nimenea nu se îngrijește.

---

1) *Cuvinte bisericești,* de Arhiereul Neofit Scriban, p. 85. București, 1868.

Cine va suferi de aci? — Fără îndoială că de o potrivă vor suferi şi părinţii şi copiii. Socotesc să şi dorinţa voastră este de a fi dumeriţi pe deplin asupra acestei învăţături. Pentru aceia s'o cercetăm în lung şi în lat, ca nimic să nu ne rămâie ascuns. S'o scoatem la lumină în întregimea ei, ca nimeni să nu aibă cuvânt la judecata cea de apoi că n'a ştiut-o.

I.

Fraţilor,

Sfânta Scriptură ne povesteşte că proorocul Elisei se întorcea odată dela Sfântul Ilie, învăţătorul său. Pe când începuse să suie o colină, ca să ajungă la Betel, iată o mare mulţime de copii. Aceştia, văzându-l, începură să strige batjocoritor pe urma lui. Fiecare se întrecea să-i strige: „Sus, chelule, sus!“. Elisei, uimit de aşa îndrăzneală şi neruşinare, la o vârstă aşa de mică, nu se mai putu ţinea de supărare. Intorcându-se cu faţa mâniată să-i privească, îi blestemă, zicându-le: „Să fiţi blestemaţi în numele Domnului!“. De abia spuse aceste vorbe, şi îndată ieşiră dintr'o pădure vecină doi urşi fioroşi care, repezindu-se în mijlocul copiilor ca într'o turmă de miei spăimântaţi, începură a-şi înfige ghiarele într'înşii, a despărţi capete de trup, a sfâşia coapse, a răsturna trupuri, a rupe oasele, a uda locul de sânge. Şi până acolo ajunse măcelul acesta, că fură sfâşiaţi până la patruzeci şi doi (Cartea II a Impăraţilor 2, 23).

Dacă veţi întreba pe ceice tălmăcesc Scripturile, vor spune că aceşti copii nu aveau de unde să scoată atâta răutate, fiindcă, zice Scriptura, erau mici. Ce înseamnă atunci că au fost pedepsiţi atât de aspru? Ei au fost ucişi pentru a pedepsi în chipul acesta pe părinţi, că nu s'au îngrijit de buna lor creştere. Prin copii să se pedepsească părinţii.

Câţi din aceşti părinţi nu sunt şi azi, care sunt pedepsiţi prin copii, fiindcă nu s'au îngrijit să-i crească în cumpătare, înfrânare şi frica lui Dumnezeu! Lăsând la o parte pedeapsa veşnicei şi înfricoşatei judecăţi, ei sunt pedepsiţi chiar în această lume.

Vezi pe unul cum din copilărie deprinde pe fiul său cu otrava băuturii. Pentru ce face el oare fapte nesocotite, mulţămindu-se să zică: Eh! nu-i nimic, şi băutura tot pentru oameni este!

Toate sunt făcute pentru oameni, Fraţilor, dar trebuie să ştii cum să le întrebuinţezi. Sunt nenumărate otrăvuri care, date de oameni învăţaţi, cum sunt medicii, şi luate cu socoteală, aduc bine. Indată însă ce treci măsura şi iei mai mult decât trebuie, te ucid. Aşa este şi cu băutura spirtoaselor. Ele pot fi bune la ceva. Când tu însă înveţi copilul să bea, săvârşeşti o greşală neiertată, fiindcă îl deprinzi cu neînfrânarea. Pedeapsa nu întârzie să-ţi vie tot printr'însul.

Pe la 20—25 de ani îl vezi cu faţa ca petica, galbenă, suptă şi începând a se veşteji. Câtă deosebire de îmbujorarea sănătăţii!

Numai ce auzi că pe la 40 de ani, a murit năprasnic, că i s'a rupt o vână. Nu este moartea cea liniştită şi creştinească, când omul care a lucrat bine se duce cu încredere în sânul Tatălui. Nici tu preot care să-l grijească şi să-i cetească rugăciunile cele alinătoare, nici copiii împrejurul patului, nimic din ceiace veseleşte cele din urmă clipe ale omului.

Când fiii mor în chipul acesta, nu este o adevărată pedeapsă pentru părinţi? Da, Fraţilor, este chin pentru ei, căci, în loc ca părinţii să moară întâi, ei au durerea de a vedea pe fiii lor perind mai nainte.

Unde este vina în împrejurări de acestea? De multe ori o găseşti tocmai la părinţi. Ei singuri au îndemnat pe copii să bea, le-au dat băutura perzării, i-au împins pe po-

vârnișul necumpătării, și urmarea e moartea timpurie, ca a unei flori neîngrijite.

Și asta e împrejurarea cea mai bună, Fraților, când moartea culege pe cei necumpătați în băutură. Ia mai puneți sărăcia, care se ține lipită ca scaiul de omul ce-și cheltuiește totul pe băutură. Puneți viața casnică ticăloasă, copiii neîngrijiți, femeia chinuită, toate acestea care se țin lanț de acei ce beau peste măsură. Apoi când niște părinți își văd feciorul, cândva gospodar, ajuns în această stare, — nu este pentru dânșii un adevărat chin? Da, Fraților, este chin și pedeapsă, dar de multe ori meritată, fiindcă mulți sunt părinții care singuri pun rachiul otrăvitor în gura copiilor. Mulți râd, făcând astfel, părându-li-se că-și fac copiii voinici. Râzi și acum când l-ai băgat în mormânt fără vreme!

Nu sunt rare împrejurările când unele mame pun în gura copiilor, în loc de țâță, șipul de rachiu. Mai bine ar fi fost și lor și fiilor lor de nu s'ar fi născut, fiindcă, trăind, își vor vedea feciorul nenorocit, iar el va fi totdeauna disprețul tuturor și făptașul celor rele.

De asemenea, mulți sunt părinții care deprind pe copii cu tot cuvântul rău. Ei ocărăsc, clevetesc, mânjesc cu vorba cele sfinte în turbăciunea mâniei lor. Copiii aud și se învață să facă și ei tot așa, că de!... ce fac părinții și tot ce văd la dânșii li se pare că e bun.

Vorba rea duce mai târziu la ceartă, ură, răzbunare, ba merge și până la ucidere. Și cumplită este pedeapsa părinților, când fiii ajung la așa grozăvie!

Dar, chiar când își duc zilele mult timp, totuși, crescuți în felul acesta, neîncetat au să vă aducă tristeță, neliniște, amărăciune, zdrobire de inimă. Cât de mare fu scârba Agarei, când, din pricina lui Ismail, crescut de dânsa într'o mândrie nemăsurată, fu nevoită să umble rătăcind prin păduri! Cât de mare fu dezgustul lui David, când, din

pricina lui Avesalom, crescut de dânsul în prea multe alintări, fu nevoit a-şi vedea tronul clătinându-se!

Fraţilor, aceste fapte sunt însemnate în Sfânta Scriptură, pentruca oamenii să le ştie şi să înveţe dintr'însele. Noi vi le povestim aici, dorind să le cercetaţi cu mintea voastră şi să vă folosiţi de ele. Da, da, luminaţi-vă, că este foarte adevărată spusa lui Solomon înţeleptul: **Pruncul celce umblă după voia sa, ruşinează pe părinţii săi** (Pilde 29, 15).

Părinţii sunt cei dintâi care sufăr de urmările destrăbălării în care sunt lăsaţi copiii. Pentru aceasta, dumeriţi fiind, începeţi a-i înfrâna din timp, a călăuzi în cele bune cei dintâi paşi ai copilăriei lor. Apropiaţi-i de Dumnezeu, unde este izvorul vieţii adevărate şi rădăcina a tot lucrul bun. Aduceţi-i în casa sa, ca să se oţelească în simţirea dreptăţii şi adevărului, iar de adunările cele rele ale bârfitorilor, trândavilor şi beţivilor, feriţi-i ca de foc, că răspunderea a voastră este, şi voi veţi suferi. Impreună cu suferinţa voastră însă, sufăr şi fiii, care cu greu se pot zmulge din calea perzării, când din copilărie au intrat într'însa.

Părinţii totdeauna îşi iubesc copiii. Dar de multe ori cu nesocotinţă. Se supun la gusturile copiilor. Dar e mare ruşine, Fraţilor, ca copiii să ajungă stăpâni aşa de puternici pe simţirile voastre. De teamă de a nu vedea vreo lacrimă în ochii lor, unii părinţi îl lasă la toate petrecerile uricioase şi la desfătările neruşinate. Iubiţi-vă copiii, Fraţilor, iubiţi-i, dar cu iubire folositoare, nu păgubitoare. O regină zicea odată regelui, fiul său: O rege, mai degrabă aş dori să te văd murind în braţele mele, decât să săvârşeşti un singur păcat. Iată iubirea cea sănătoasă, care ştie ce trebuie fiului. Şi, când acesta cere lucruri vătămătoare, tot din dragoste îl împiedecă de a le avea. A da în mâna copilului lucruri vătămătoare, a-l lăsa în voia lui, a face totul după gustul lui, sub cuvânt că-l iubeşti, înseamnă a nu-l iubi. Ce fel de dragoste este oare aceia a unor pă-

rinți, care se îngreuiază să zmulgă apucăturile cele rele din copii, temându-se să nu-i supere sau fiindu-le milă! Oare aceste apucături nu vor crește cu timpul spre paguba copiilor și vinovăția părinților!

Da, Fraților, iubirea adevărată stă în pricepere și îndemânare. Ea cere să nu te uiți numai la timpul de față. Gândește-te la viitor, cum va ieși ceiace faci acum. Când copilul chinuiește micile dobitoace și strică cuiburile păsărilor, ți se pare că nu-i nimic; dar gândește-te că inima lui se învârtoșează la suferințele altora și poate veni timpul, în urmă, ca să se arate tot așa de nesimțitor și la suferințele oamenilor. Iată pentru ce v'am spus că dragostea adevărată se gândește mai departe, la viitor.

Dar n'am sfârșit, Fraților, pentrucă sunt unii părinți care de toate lucrurile se îngrijesc, numai de creșterea copiilor nu. Se multămesc numai să-i aibă, și încolo..., cum o da Dumnezeu. Dar, în acest timp de nepăsare părintească, ei, ca copii, nu stau locului, se duc de se înhăitează cu cei stricați și învață 'și ei tot felul de mârșăvii. Indată ce au intrat în ceata acestora, se și deprind cu minciuna și tâlhăria, căci mai cu seamă acestea le învață copiii când se întovărășesc.

II.

Să mai vorbim oare de părinții aceia cari au o cugetare greșită despre îngrijirea copiilor? Ca să nu ne rămâie nimic ascuns, trebuie să vorbim.

Cugetarea greșită este aceia că se pune preț mai mult pe îmbrăcămintea scumpă și bătătoare la ochi decât pe podoabele sufletului. Asta înseamnă a prețui lucrurile numai pe deasupra, nu înăuntrul lor, și așa se desprind și copiii. Cutare caută să-și împodobească cât mai mult copilul, că de!... e om gospodar și e rușine altfel. Dar dacă fiul său e rău și mincinos, dacă e pornit la ceartă, dacă rămâne cu inima rece la suferințele altuia, — nu-i e rușine.

Iată cugetarea greșită despre îngrijirea copiilor. Părinților, părinților, gândiți-vă mai întâi la fii și apoi la îmbrăcămintea lor, căci nu aceasta are să-i facă mai vrednici, ci printr'înșii îmbrcămintea capătă preț. Ce rătăcire mai mare este decât să te gândești la veșmântul care trebuie să slujească pentru fii, și nu la fiii care să se slujească de veșmânt! Asta înseamnă a face ca grădinarul, care de pretutindenea aduce apă pentru udat, dar nu se mai uită dacă florile sunt frumoase sau urâte, bune sau otrăvitoare și dacă mai merită să fie udate, sau nu.

Uită-te mai întâi la treaba cu care te muncești, și, după cum e de mai mult sau puțin preț, dă-i mai multă sau mai puțină osteneală. Nu cheltui aceiași muncă și pentru ce e bun și pentru ce e rău.

Deci, când îți îmbraci fiul cu strălucire și împodobire, gândește-te mai întâi, dacă nu cumva îmbraci într'însul niște cusururi uricioase. Fă-ți mai întâi fiul vrednic de strălucirea veșmântului. Gândește-te mai întâi la fiu, la sufletul lui și apoi la îmbrăcăminte. Aceasta e datoria oricărui tată și a oricărei mame, care țin cu adevărat la fiii lor. Faceți și voi tot așa!

Oricâte treburi vei avea pe capul tău, la care îți cheltuiești timpul, dacă vei lipsi dela aceia către fiii tăi, nu vei putea să te dezvinovățești înaintea lui Dumnezeu, pentrucă între cele dintâi datorii, este și creșterea adevărată și creștinească a odraslelor pe care ți le-a dat.

Socotesc, Fraților, că ați prins înțelegere îndeajuns, și pentru aceasta putem sfârși. Un lucru mai este de dorit: să nu ieșiți de aici fără încredințarea vie în minte că de voi atârnă aproape cu totul mântuirea copiilor voștri. Mai greu poate luntrașul să-și vâslească luntrea în furtună, decât părinții să-și călăuzească fiii pe marea vieții. Pentru aceasta ascultați cele ce vi se spun că, după cum îi veți voi, aproape așa îi veți face. Destrăbălați îi vei voi, destrăbălați vor ajunge. Sfinți îi veți voi, sfinți vor ajunge.

Sunt împrejurări când firea unui copil se arată atât de îndărătnică, încât nu se lasă a fi călăuzită. Acestea sunt însă de tot rare. Şi sunt multe pildele că, precum au voit părinţii, aşa au fost copiii. Sofia, mama lui Clement din Ancira, dorea ca fiul ei să fie mucenic al Domnului şi aşa a fost. Tot îndemnându-l din copilărie, învăţându-l şi povestindu-i despre cununile măririi de care s'au învrednicit mucenicii, ajunse şi el de suferi cu plăcere mucenicia pentru Domnul[1]).

Multe părţi din Vieţile Sfinţilor ne spun că aproape toţi părinţii cari au dorit ca fiii lor nu numai să se mântuie, ci să ajungă sfinţi, şi cu gândul acesta au lucrat din copilărie, aproape toţi şi-au ajuns ţinta.

Deci, Fraţilor, când şi voi doriţi să vă vedeţi fiii: drepţi, grăitori de adevăr, buni, miloşi, nefăţarnici, — de ce să nu vă siliţi a face tot aşa? De ce să nu vă puneţi la lucru din vremea pruncieі şi copilăriei fiilor şi fiicelor? Ce vă opreşte, ce vă tulbură, ce vă împiedecă? Câtă ar fi fericirea voastră de a fi tată sau mamă a unui fiu înzestrat cu toate însuşirile înalte şi frumoase!

Pentru aceasta, Fraţilor, daţi toată luarea-aminte la o faptă aşa de însemnată. Dumeriţi fiind în toate, lucraţi cu tragere-de-inimă pentru ajungerea ţintei măreţe de a face din fiii voştri zidirea luminoasă a adevărului, binelui şi dreptăţii. Amin.

---

1) Povestit în *Quaresimale* de Paolo Segneri.

Predica la Duminica XXX după Rusalii [1])

Despre furtișag.

Fraților,

Mulți oameni au fost pe lume iubitori de bine, mergători pe cărarea cea dreaptă a vieții și doritori de mântuirea sufletului lor. Prin capul multora a trecut gândul cum să-și ducă viața, pentruca să ajungă cu cinste la sfârșitul ei și să moștenească viața de veci. S'au găsit și de aceia care, nemulțămindu-se numai cu viața de mâncare și băutură, s'au gândit și mai departe. Și-au închis ochii trupului, i-au deschis pe cei ai minții, s'au suit pe aripile gândului, au zburat cu el până la tronul celui Prea-Inalt și s'a născut în ei dorința ca, după această viață pământească, să ajungă și ei în Impărăția sa.

Un om de felul acesta, Fraților, ni-l arată Sfânta Evanghelie de azi. Iată un tânăr gânditor care vine la Mântuitorul și-l întreabă: Invățătorule, ce voi face să moștenesc viața de veci? (Luca 18, 18).

El se gândea: sunt tânăr, am să petrec, am să mă desfătez, întristarea am s'o alung, am s'o duc într'o veselie, — și pe urmă? Toate au un sfârșit, și tânărul care venise la Mântuitorul știa asta. El trecea cu mintea peste focul și plăcerile tinereții, se vedea om azeșat, încunjurat de treburi și griji, dar gândul lui zbura departe. Se gândea că și astea au un sfârșit, și pe urmă? Acest **„Pe urmă“** îl

---

1) Vezi predica la Duminica XIV după Rusalii. Aceia se poate rosti și la Duminica XXVIII după Rusalii.

chinuia pe dânsul. Ce-o să fie după ce toate s'or sfârşi? Se vedea bătrân, împovărat de ani, bolnav; în loc de ferbinţeala tinereţii, aproape o greutate şi un dezgust de toate, şi pe urmă? Eh! acum la bătrâneţe acest „şi pe urmă" ajunge mai chinuitor!

Cât de sănătoasă, curată, plăcută şi nemincinoasă ar fi viaţa, când oamenii s'ar mai gândi şi la sfârşitul ei, când şi-ar mai aduce-aminte că nu-s veşnici pe pământ! Poate că atunci ar mai înceta strângerea pătimaşă de avuţii, mai mult pe căi necinstite decât cinstite. Ce fericit ar fi tineretul, când şi-ar mai lăsa din uşurinţa şi zburdăciunea sa şi s'ar mai gândi că nu toată viaţa poţi zburda şi că şi după aceasta mai este una, care e adevărata viaţă, care trebuie dorită!

Dar să vedem ce răspuns a căpătat tânărul din Evanghelie, care întreba pe Mântuitorul Hristos cum să capete viaţa de veci... Domnul Iisus i-a amintit legea dată de Dumnezeu prin Moisi poporului evreiesc. Intre altele, i-a spus **să nu furi.**

Aţi auzit, Fraţilor? Aceasta e una din poruncile care trebuiesc luate în seamă, pentru a ajunge viaţa de veci. S'o cercetăm şi noi, s'o întoarcem pe toate feţele, ca nu din neştiinţă, să greşim, păgubindu-ne sufletul.

I.

Fraţilor,

Furtul este păcatul cumplit care amorţeşte ce este bun în om. El este ca un foc mistuitor care pârleşte aripile cu care cugetul omului trebuie să se suie spre Dumnezeu. Este înfricoşat acest păcat, fiindcă loveşte dreptatea.

Afli despre el cât este de răspândit, prin veştile care ne sosesc pe toată ziua. Afli despre oameni tineri care sparg până şi lăzi de fer, pentruca apoi să fie prinşi chefuind. Lăcomia poftelor îi mână astfel.

Pentruca lumea să meargă bine, noi trebuie să fim drepți unii cu alții. Tâlharul însă strică dreapta rânduială, fiindcă ia în stăpânirea lui lucruri care sunt ale altuia.

Este cu totul nedrept să ne însușim averea pe această cale. Din pricina aceasta dreptatea este acea care strigă la cer răzbunare împotriva hoțului. Și dreptatea aceasta, îngenunchiată de cel ce fură, cu timpul ajunge de tot ea îl răpune.

Averea agonisită prin răpire este ca o casă fără temelie. N'ați auzit de atâtea averi frumoase și risipite ca fumul? Trece un an, doi, zece și mai mult, dar, la urma urmelor, dreptatea dumnezeiască nu mai stă ascunsă și lovește pe celce a nesocotit-o. Furtul este otrava dulce care place la început, dar mai târziu arde pe neînțeleptul care a crezut că e mai bine să agonisească fără sudoare.

Trei sunt căile prin care omul ajunge în stăpânirea lucrurilor. Una este prin moștenire, adică luarea în stăpânire a averii pentru care altul mai nainte de tine s'a ostenit. Acela fiindu-ți rudă sau un prieten binevoitor, îți lasă din dragoste rodul muncii lui. După adormirea lui în Domnul, intri în stăpânirea lucrurilor pe care ți le-a lăsat, și atunci se zice că ai moștenit. Iată deci o cale legiuită prin care ajungi stăpân pe ceva.

A doua cale este prin dăruire. Intrând în dragostea cuiva, acela, pentru a dovedi că ține la tine, încă fiind în viață, îți dă ceva dintr'ale lui, și atunci se zice că ți-a dăruit. Iată deci a doua cale legiuită prin care intri în stăpânirea unui lucru.

A treia cale este prin munncă. Oricare om, având nevoie de hrană, de îmbrăcăminte, de locuință și de multe altele pentru viețuirea sa, este dator să lucreze pentru câștigarea acestora, ca să nu îngreuieze pe ceilalți. Aceasta este a treia și cea mai cinstită cale de stăpânire a lucrurilor sau averii.

La aceste trei căi, prin care omul ajunge stăpân pe ceva, s'ar mai putea adăuga găsirea. Găsirea însă și ascun-

derea lucrului nu este o cale cinstită, fiindcă nici nu ţi s'a dat, nici nu l-ai câştigat prin muncă. Şi trebuie să ştiţi că numai acestea sunt mijloacele de stăpânit ceva: munca şi datul. Ai muncit, ai câştigat, e al tău, fiindcă aşa spune Mântuitorul: **Tot lucrătorul este vrednic de plata sa** (Luca 10, 7). Ţi s'a dăruit un lucru? e al tău, fiindcă celce e deplin stăpân poate face ce vrea cu lucrul său. El îi poate da şi altuia; deci, dacă ţi-a dat ţie, e al tău.

Cu găsitul însă nu e tot aşa. Nu-i decât o întâmplare că ai pus mâna pe un lucru. Intâmplarea însă nu-i un drept de stăpânire. Dacă prin găsire ai căpăta dreptul de stăpânire, n'ai ascunde lucrul găsit. Deci numai după ce ai cercetat cu deamănuntul pe păgubaş şi nu l-ai găsit, numai după ce ai vestit Stăpânirea şi nici ea nu l-a găsit, numai atunci poţi zice că ceiace ai găsit este al tău.

Deci rămâne hotărât, Fraţilor: în două feluri se poate agonisi averea: prin muncă şi dăruire. De drept ar fi trei: moştenirea, dăruirea şi munca, dar, fiindcă moştenirea şi dăruirea sunt tot una, numai că moştenirea e dăruire după moarte, iar cealaltă în timpul vieţii, pentru aceasta zicem: două sunt mijloacele de a stăpâni cinstit şi legiuit averea: munca şi dăruirea.

II.

Apoi dacă este aşa, Fraţilor, ne întrebăm: Acestea sunt mijloacele prin care hoţul îşi însuşeşte lui avere străină? Nu! Ca un nemernic, leneş şi neruşinat, el urăşte munca, căci, de ar iubi-o, ar munci şi ar câştiga. De muncit, munceşte el când fură, dar vedeţi că într'o muncă de o noapte el vrea să strângă cât un om cinstit într'o viaţă întreagă.

Lenea aceasta împinge pe om la tot felul de păcate şi nenorociri, dar ea singură nu-i de ajuns să împingă pe om până în prăpastia perzătoare a hoţiei. Măcar că e leneş, hoţul odată sare, aleargă, calcă poştii întregi şi se pune la lucru, că doar s'o îmbogăţi şi să trăiască apoi iar în lene.

Dar de unde? din lenea lui nesfârşită, îl apucă măcar pe-o noapte hărnicia aceasta?

Mai este ceva care îl împinge: lăcomia nesăturată. Doar trebuie să ştim un lucru: cine e hoţ e ca lupul, răpitor şi apucător. O lăcomie nesăţioasă îl roade zi şi noapte, şi aceasta îl scoate din culcuşul trândăviei. Lăcomia aceasta trebuie să fie aşa de cumplită, că face din hoţ mai mult o fiară decât un om. Ii zicem fiară, fiindcă e un om cu mintea întreagă şi ar trebui să vadă la ce nenorociri îl duce hoţia. El aleargă la perzare, şi totuşi i se pare că se duce după noroc.

Lăcomia aceasta întunecă mintea, căci altfel omul cu judecată ar trebui să vadă cum, din om cinstit, hoţia îl duce deodată într'o cale nenorocită, din care nu ştie cum va ieşi. Fără această lăcomie, poate că ar fi rămas om cinstit. Judecata trebuie să-i spuie pericolele în care intră: poate să fie prins, poate să fie ucis, poate să ucidă el pe altul, copiii îi pot rămânea pe drumuri, femeia văduvă. Dacă nu e însurat încă, fiecare fuge de a-şi lega zilele de un hoţ. Apoi crezare şi cinste nu mai are la nimenea, toţi îi arată cu degetul, în adunarea oamenilor cinstiţi nu este primit; oare în capul lui nu este mintea să vadă toată urâciunea şi ticăloşia acestei vieţi, odată ce a intrat în drumul tâlhăriei?

Mintea este, Fraţilor, dar este răpusă de lăcomie, şi lăcomia perde omenia. Şi o perde până acolo, că cine a ajuns hoţ nu mai este om. Mintea vede limpede că numai munca este mijlocul cinstit şi binecuvântat al agonisirii celor trebuincioase pentru trai. Lăcomia însă şopteşte: într'o noapte ai să câştigi cât într'o viaţă, şi atunci el, înflăcărat, cu pieptul umflat, cu ochii aprinşi, cu trupul întreg scuturat ca de friguri, se avântă să umple prăpastia fără fund a lăcomiei. Lăcomia spune că într'o noapte poţi câştiga, dar nici nu suflă că poţi pierde o viaţă pe care nu tu, ci Dumnezeu ţi-a dat-o; nu spune că într'o noapte poţi ajunge în adâncurile cele nepătrunse ale focului nestins; nu

spune că, după cum într'o noapte poţi câştiga cât într'o viaţă, tot aşa poţi perde o viaţă şi s'o acoperi de ruşine pe acea a copiilor, nepoţilor, fraţilor şi tuturor neamurilor tale.

Dar nu e numai atâta, Fraţilor. Hoţul nu este numai nedrept, leneş şi lacom, ci şi rău, negru la inimă, pătimaş, răzbunător şi fără milă. Căci cum poate fi milos acel ce fără păsare răpeşte avutul strâns cu muncă şi sudoare de altul? Cine nu-şi închipuie turburarea celui ce se vede dintr'odată lipsit de avutul său? Poate că omul acela nădăjduia să facă fericirea copiilor săi, să bucure şi pe alţii din avutul său, şi iată-l de odată lipsit de putinţa de a-şi îndeplini gândurile.

Omul pornit spre furt e din cale afară lipsit de milă, e o fiară, fiindcă împinge pe omul muncitor şi strângător la desnădăjduire. Il lipseşte de lucrul său şi-l poate aduce până acolo, încât să-şi pue capăt zilelor

Dar cât de rău, hain şi setos de sânge se arată hoţul când bate, loveşte şi schingiuieşte! Intr'însul nimic nu e bun, totul e bolnav, putred şi stricat.

De aceia, Fraţilor, tot omul să alunge departe ispita nenorocită, care-l împinge în această cale prăpăstioasă. Ea aduce moarte sufletului, ruşine şi necinste în viaţa de pe pământ, durere pentru aproapele păgubit. Ori încotro te-ai uita, furtul nu aduce decât un şir de rele după dânsul. Deci să stingem lăcomia, să scuturăm lenea, să ţinem aprinsă făclia dreptăţii, să nu înăduşim simţul milei. Atunci nici vorbă că ispita furtului nu va prinde pe nimenea.

III.

Suferinţa celor păgubiţi prin furt, durerea inimii lor, când se văd goi şi lipsiţi, mânia simţită de păgubaş, amestecată cu tristeţa inimii, sunt stări destul de dureroase, pe care omul cu o scânteie de simţ şi un dram de dreptate, ar trebui să le simtă şi să plângă de căinţă în

fața răului făcut. Omul vrednic nu aleargă la acest nerușinat mijloc de înavuțire. El știe că lucrarea trainică cu muncă grea se capătă, și mai știe că ceiace iute a venit, iute zboară. Lucrul câștigat din sudoarea ta e ca și un pom pe care această sudoare îl udă și-l crește. Pentru aceia niciun lucru nu ți-i mai plăcut decât cel agonisit prin muncă. Lucrul agonisit prin furt însă e copacul pentru care nu e sudoare să-l ude și de asta se usucă. Averile adunate pe această cale nu-s averi care cresc, ci se risipesc.

Mai este ceva, Fraților: nu numai nu trebuie să luăm averea altuia, ci nici să n'o vătămăm. Nu e tâlhar numai celce prin silnicie și fără știrea altuia îi ia din avutul lui, ci și celce întrebuințează înșelăciunea, celce se folosește de măsuri strâmbe și tot celce câștigă în chip rușinos. Apoi și neînapoierea datoriilor cu care cineva e dator, tot ca furt trebue socotită.

Așa dar la furt duc lenevirea, desfrânarea și lăcomia. De acestea însă și de furt ne mântuie și ne îndepărtează dragostea de lucru, mulțămirea cu puțin și scârba de câștigul necinstit [1]). Toate acestea sunt o cetate încunjurată cu trei ziduri, în care ispita spre furătură nu pătrunde și unde lenea, nedreptatea, lăcomia și răutatea inimii n'au ce căuta.

Pentru aceia, Fraților, să ne îndemnăm spre aceste steaguri ale împărăției cerești, spre dragostea de muncă și de câștig cinstit, și nu ne vom putea plânge că rău am făcut. **Intru sudoarea frunții vei câștiga hrana,** zice Dumnezeu către Adam, și până azi tot acesta e mijlocul sănătos, adevărat și cinstit de a-și agonisi cineva traiul și a-și întemeia o stare. Prin furt omul dă la iveală un suflet mocnit, strâmb, nedrept și răutăcios, iar Sfânta Scriptură spune acestora că **furii nu vor moșteni Impărăția lui Dumnezeu.** Amin.

---

1) *Catehismul creștin* de Kiriakos, tradus pe românește de Episcopul Gherasim al Romanului, p. 98-99.

Predica la Sărbătoarea Sfântului Gheorghe

Despre statornicie.

Tu, dar, sufere ca un bun ostaș al lui Iisus Hristos.
II Timotei, II, 3.

Fraților,

Aceste cuvinte le-a spus Sf. Apostol Pavel către ucenicul său Timotei. Toți ceice sunt adevărați urmași ai învățăturilor creștinești trebuie să ție seamă de dânsele, fiindcă ele se potrivesc totdeauna și pentru toți. Iată, astăzi sărbătorim pe un sfânt ostaș al Domnului, marele mucenic Gheorghe, care a suferit chinuri pentru Iisus Hristos, așa cum îndemna Pavel apostolul pe Timotei.

Dar cu ce inimă trebuie să ascultăm lauda unui adevărat ostaș al lui Hristos? Ne vom aștepta să auzim fapte de războinic și biruitor? Sau, ca tineri osteni, care abia încep meșteșugul armelor, vom asculta noi laude despre războinicii și biruitorii care au luptat mai nainte de noi, spre a căpăta îndemânarea și deprinderea înflăcăratelor isprăvi de războiu?

Nu, Fraților, Biserica, sărbătorind faptele mărețe și pornirea nestinsă a sfinților de a face bine, nu caută să adauge la cereasca lor mărire o neînsemnată și nefolositoare mărire pământească. Ceiace Bisrica caută, când ne pune înainte fapte de-ale sfinților, este altceva. Ca o mamă bună, silința ei este să ne puie înainte faptele celor mai însemnați din fiii săi, cum sunt sfinții, ca și noi să căpă-

tăm tăria de a face tot aşa. Ce ne învaţă, deci, şi ce cere dela noi chipul adevăratului ostaş al lui Iisus Hristos, care ne este pus dinaintea ochilor? Ne învaţă şi ne cere statornicie în credinţă şi în fapte, aşa cum şi el, viteazul sfânt Gheorghe, le-a avut până la moarte, şi printr'însa, prin credinţă nezdruncinată, a ajuns în oastea nemuririi.

Noi, cinstitorii sfântului, cu ce ar trebui să ne hrănim mintea şi să ne încălzim inima decât tocmai cu această statornicie în credinţa şi faptele creştineşti după adevăr şi dreptate? Aci să ne aţintim ochii şi cu buze însetate să sugem această statornicie, care să ne facă vrednici de numele de creştini.

Fraţilor,

Statornicia este însuşirea sufletelor tari, care nu se turbură la orice supărare; este priveliştea frumoasă pe care ţi-o dă omul ce nu-şi schimbă gândurile şi simţirile la cea mai mică nemulţămire. Statornicia este ancora care ţine corabia neclătinată în faţa furtunii. Nestatornicia, dimpotrivă, e luntrea care se mişcă la fiecare val şi în care nu te poţi încrede. Statornicia în luptă, în vorbă, în simţire, în viaţa sfântă, în legăturile prieteniei, — de toţi şi totdeauna a fost cinstită şi preţuită.

Minunaţi-vă şi vă închinaţi înaintea statorniciei Domnului Iisus Hristos, care, copleşit de durere şi întristare în timpul patimei, şi mai cu seamă pe cruce, a rămas statornic în dulceaţa şi blândeţa învăţăturii sale şi nimănui cuvânt rău n'a spus. A fi acelaş toată viaţa, dela început până la sfârşit, şi în zile bune şi în zile rele a împlini învăţătura bună şi când ţi-e greu, e mare şi minunat lucru. Să cinstim durerile Mântuitorului, să ne umilim dinaintea acestei statornicii dumnezeeşti, care nu răspunde niciun singur cuvânt la ocările care i se aduc. Iartă pe toţi prigonitorii săi, rămâne nestrămutat în tot ceiace a învă-

țat în viață, îndeplinind cu chipul acesta, până la cea din urmă slovă, cuvintele proorocului David, care zice: **Iară eu ca un surd nu auzeam, și ca un mut ce nu-și deschide gura sa** (Psalmul 37, 14). Cunoașteți în această purtare a Fiului lui Dumnezeu cel mai desăvârșit chip al statorniciei pe care vi l-ați putea închipui vreodată. Să ne rușinăm la picioarele acestui dumnezeesc Mântuitor de toată schimbarea, nerăbdarea și frământarea pe care o arătăm la cea mai mică întristare ce ne vine pe cap. Să ne rușinăm când suntem ucenici așa de răi dinaintea unui Invățător atât de înalt. Să cerem cu umilință și încredere darul de a pătrunde cu mintea și inima marile pilde de statornicie pe care el a binevoit să ni le dea. Să ne rugăm să ne dea puterea de a îndeplini toate acestea mai cu credință de cum le-am îndeplinit în trecut. Să fim vrednici și neclătiți urmași și închinători ai Celui ce s'a jertfit pentru mântuirea noastră, ca să întemeieze odată calea dreptății pe acest pământ înroșit de sângele dușmăniilor și patimilor ucigătoare de suflet.

Luați aminte apoi că, după cum Domnul nostru prin suferință pe cruce a căpătat mântuirea noastră și că el nu s'a întors în cer decât prin poarta suferințelor: **A trebuit ca Hristos să sufere acestea și să intre în mărirea sa,** cum zice sfântul evanghelist Luca (Luca 24, 26), tot așa noi nu putem căpăta mărirea cerească decât urmând drumul crucii și stăruind fără preget în învățăturile acelui ce cu sângele său le-a pecetluit. Astfel este dreapta rânduială a lui Dumnezeu. Noi nu putem ajunge mântuirea și căpăta darul lui Hristos decât urmând pilda sa, fiind statornici în credință și faptele bune. Aproape toate foile Evangheliei ne descopăr nouă această datorie, pusă tuturor oamenilor fără deosebire. **Prin multe strâmtorări trebue să intrăm în Impărăția lui Dumnezeu** (Faptele Apost. 14, 21), ne spune Scriptura Sfântă. Nu este drept oare ca și ucenicii să lucreze în acelaș fel ca și capul lor? Și dacă a

trebuit ca Iisus Hristos, cât de sfânt era, să sufere chinuri înfricoșate pentru a ne răscumpăra din păcat, cum credem noi că e bine, când, la cea mai mică supărare, fugim de Dânsul; cum vom crede noi că El ne va recunoaște de fii ai săi, când nu avem totdeauna statornicia de a urma în cărările lui? **Numai celce va răbda până la sfârșit, numai acela se va mântui** (Matei 10, 22), ne spune Mântuitorul. Dar, pentru a răbda până în sfârșit, se cere statornicie. Pentru aceia, dar, nu este mântuire fără statornicie. Acel ce la vreo turburare, la vreo greutate ușor se desparte de Hristos, nu este vrednic de dânsul.

Uitați-vă chiar în traiul de toate zilele. Cu omul schimbăcios nu poți avea legături trainice, fiindcă azi zice una și mâne alta. Poate ai avea dorința să te întovărășești cu dânsul și să duci la capăt o lucrare folositoare. Firea lui schimbăcioasă însă te face să șovăești. Nu știi dacă până mâne va avea aceiași părere. Te temi să nu te lase cu lucrul în mijlocul drumului. Vorba omului nestatornic nu e vorbă, și, când ești nevoit să-i încredințezi vreo treabă, ești tot turburat, fiindcă nu știi cum are s'o ducă până la capăt. Dimineața îți pare însuflețit și cu toată inima pentru un gând. Stă, cumpănește, se socotește ,de-ai crede că are să răstoarne pământul. Dar până seara e alt om și nici nu-și mai amintește ce plănuise dimineața. Fire slabă, căreia i se pare că tot ce zboară se mănâncă, de toate se apucă și nimic nu isprăvește, aleargă în dreapta și în stânga, dar la nimic nu-și pune inima cu tărie. Privește toate lucrările omului nestatornic, și cu greu vei găsi trăinicie într'însele. O lucrare mare nu poate s'o ducă până la capăt, fiindcă asta cere toată inima la lucru și acelaș gând dela început până la sfârșit. Dar el neîncetat își schimbă gândurile, și cu schimbarea gândurilor lasă și lucrarea.

Iată, Fraților, aceasta este icoana omului nestatornic. Vă întreb eu acuma: de ce folos este un astfel de om în sânul Bisericii? — Fără îndoială de nici-unul, căci învă-

țătura lui Hristos, Domnul nostru ,n'are nevoie de cei slabi de înger, care la cea mai mică lovitură o părăsesc, ci de sufletele tari, care și în fața morții silnice au mărturisit pe Hristos.

Astfel a fost sfântul pe care-l sărbătorim astăzi, și numai cu statornicia unor oameni ca dânsul învățătura Domnului a ajuns până la noi. Oameni care azi îți făgăduesc că se lasă de cutare păcat și mâne spun că le e cu neputință, ce-ar fi fost oare dacă cuvântul Domnului rămânea pe mâna unora ca aceștia!?

O! mărit fie Domnul și binecuvântat numele său în nemărginirea timpurilor, că nu ne-a lipsit de sfinții săi, ci din când în când i-a trimes printre noi, dându-ne chezășia păstrării veșnice a legii sale!

Nestatornicia omenească, Fraților, aduce în lume o mulțime de turburări. Un om care azi zice cătare lucru e bun, iar mâne rău, fără îndoială că intră în ceartă cu acei ce nu pot suferi atâta nestatornicie. Un om cu care azi te tocmești la o lucrare și mâne te lasă, fără îndoială că te împinge la mânie. Dar cine e de vină aci? Numai nestatornicia omului, care își schimbă hotărârile ca și vântul bătaia sa.

Statornicia e casa întemeiată pe peatră, nestatornicia este șandramaua putredă care se pleacă încotro bate vântul. Intr'însa se adăpostesc oamenii slabi și fricoși să înfrunte vreun pericol. Omul statornic stă acolo unde l-a prins nevoia și se luptă cu dânsa.

Dacă este așa, Fraților, luați hotărârea de a fi nezdruncinați în credința creștină, făcând cum ne învață ea, răbdând cu pace și fără murmur toată supărarea din viață, de oriunde ne-ar veni, precum boalele, nemulțămirile, greutățile vieții duhovnicești și altele. Pentru a vă însufleți și a vă sprijini în aceste împrejurări, închipuiți-vă pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos țintuit pe cruce, și gândiți-vă că suferințele voastre nu sunt nimic în alăturare cu acele

pe care el le-a îndurat pentru mântuirea noastră. **Deci fiindcă Hristos a suferit pentru noi în trup, înarmaţi-vă şi voi cu acelaş cuget** (I Petru 4, 1).

Acestea le cerea Pavel, marele apostol, dela Timoteiu, când îl îndemna: **tu ca un oştean al lui Hristos sufere,** şi acestea se cer dela tot creştinul, care aduce aceste cuvinte. Creştinul este un războinic duhovnicesc, care luptă mult în această viaţă. El îşi jertfeşte odihna pentru a nu fi prins pe neaşteptate de vreo uneltire neprevăzută a duşmanului. Lăsându-se în somnul neîngrijirii şi în visurile pornirilor rele, vitejii credinţei au căzut prinşi pe neaşteptate şi loviţi de săgeţile duhului rău. Noi neîncetat trebue să avem în minte şi să îndeplinim înştiinţarea călăuzei noastre: **Vegheaţi şi rugaţi-vă ca să nu intraţi în ispită** (Matei 26, 41).

Statornicia în credinţă şi faptă cere ca, nu numai când ne vine la socoteală şi cum ne vine la îndemână, ci aşa cum ne porunceşte Mântuitorul Hristos, prin Biserica sa să ne îndeplinim datoriile noastre. Eşti creştin în vorbe? fii şi în faptă! Eşti creştin cu numele, poartă-te după dânsul! **Luaţi** zice apostolul Pavel, **toate armele lui Dumnezeu, pentruca, întăriţi în totul, să puteţi sta împotrivă în ziua cea rea şi, toate isprăvindu-le, să staţi întăriţi. Staţi, drept aceia, încingându-vă mijlocul vostru cu adevărul şi îmbrăcându-vă cu platoşa dreptăţii şi încălzindu-vă picioarele spre gătirea Evangheliei păcii, peste toate luând pavăza credinţei, cu care veţi putea stinge toate săgeţile vicleanului cele aprinse. Şi coiful mântuirii luaţi şi sabia duhului, care este cuvântul lui Dumnezeu** (Efeseni 6, 13, 17).

Iată, Fraţilor, cea mai frumoasă icoană a statorniciei creştine, zugrăvită de însuşi marele apostol Pavel. Cu statornicie el toate le-a înfruntat, de nimic nu s'a înfricoşat, şi în felul acesta s'a învrednicit de cununa măririi dinaintea dreptului Judecător. Nu este statornicie acea pornire care stă în credinţă numai cât îi e uşoară, ci acea care ră-

mâne credință nestrămutată și la bine și la rău. Nu este statornicie, de asemenea, acea care se mărginește la credință și este zgârcită la fapte. Adevărata statornicie este tărie în credință și bogăție în fapte.

Departe de noi toți ceice nu fac așa. Cu prețul odihnei și plăcerilor noastre, să lucrăm faptele credinței, adevărului și dreptății în orice împrejurare, și atunci, fără îndoială, vom căpăta și noi cununa cerească pe care Domnul o va da tuturor aleșilor săi. Amin.

Predică la Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel

Despre mânie.

Tot celce se mânie pe fratele său vinovat ca fi judecăţii.
Matei V. 22.

Fraţilor,

Cât trăieşte omul pe pământ, niciodată nu poate spune că ştie tot ce-i trebuie. Dela naştere şi până la moarte, el tot învaţă, fără să se poată gândi măcar că a ajuns la capătul învăţăturii. Ba încă, cu cât înaintează într'însa, cu atât i se pare că ştie mai puţin şi doreşte să pătrundă tot mai departe. Intr'însa te afli ca pe un povârniş: mergând, picioarele o iau înainte şi gata eşti s'o iei la fugă. Cine a intrat pe povârnişul învăţăturii trebue să meargă înainte.

Dar noi, Fraţilor, nu ne adăpăm la izvorul nesecat al învăţăturilor creştineşti? Vorbirea sfântă a Domnului, care, timp de atâtea veacuri, a desfătat urechile apostolilor, sfinţilor şi tuturor bunilor creştini, şi spre noi se îndreaptă ca să ne ţintuiască în minte cuvintele înţelepte, drepte şi adevărate.

Deci noi, neîncetat fiind hrăniţi cu învăţătura creştinească, nu am fi adevăraţi creştini dacă nu am dori să ne adâncim într'însa. Invăţătura, odată primită, te cheamă tot mai aproape de dânsa. Fiecare cuvânt al Domnului, al apostolilor şi al sfinţilor, pentru noi trebuie să fie un îndemn de a-l cerceta, a-l întoarce pe toate feţele, a ne lă-

muri învăţătura lui şi apoi a-l închide în locaşul inimii noastre.

Astăzi, în ziua măriţilor apostoli Petru şi Pavel, ce cuvânt sau învăţătură să cercetăm noi oare? Să luăm una şi să ne luminăm despre dânsa, să luăm un păcat pentru care aceşti cinstiţi şi lăudaţi apostoli adeseori au mustrat lumea ca să ştim şi noi să ne ferim de dânsul.

Tot cel ce se mânie pe fratele său în deşert, vinovat va fi judecăţii. Cu acest cuvânt al Domnului am început, pe dânsul să-l cercetăm în toate părţile sale. Mânia o mustră Domnul aici, să învăţăm şi noi a ne feri de dânsa.

I.

Fraţilor,

Priviţi mai întâi, cu o simţire de dragoste şi durere pe Mântuitorul Iisus Hristos, prins pe cruce şi arătându-se nouă în această stare cu adevăratul chip al răbdării. Lucrurile care pe alţii împing într'o **mânie nebună, pe Domnul** nostru îl lasă în aceiaşi sfântă şi dumnezeească blândeţe. Aceasta este cea mai frumoasă pildă şi cel mai puternic îndemn să fugim de mânie. **Vezi şi fă după chipul care ţi s'a arătat,** zice Domnul (Exod 25, 40).

Mânia, Fraţilor, împinge pe om să facă fapte pe care cu judecată liniştită nu le-ar face. Aţi văzut taurul, când se înfurie, ce înspăimântător se arată. Ochii i se aprind ca jăratecul, pe nări suflă sălbatec, părul i se zbârleşte şi, punând capul în pământ, odată se porneşte nebun spre duşmanul său. Orice dobitoc, din liniştit şi blând, când se mânie, ajunge sălbatec, răspândind groaza împrejur.

Aşa este şi omul. Când se **mânie,** piere **dintr'însul tot** ce-i al omului, tot ce-l ridică mai presus de dobitoc. Parcă se desface de judecată şi se alătură de făptura fără cuvânt. Şi cu adevărat aşa este. Cine oare nu se înfioară la

vederea unui om cuprins de mânie? Ochii i se turbură; părul i se zbârlește; nările i se umflă; gura răcnește și spumează; fața i se îngălbenește; trupul îi tremură: nu mai e om. Chipul i se schimbă și nu mai seamănă cum era înainte. Dumnezeu să ferească dacă a ajuns până aici. Perzându-și judecata de om, face și fapte care nu sunt de om. Aruncă totul, răstoarnă, lovește, se rănește pe el, rănește pe alții, ba și omoară. Toți știu că asta nu e ceva rar [1]).

Este lucru firesc ca omul, când își perde stăpânirea de sine, când nu mai este om, să facă și fapte de neom. Și mânia îl aduce în această stare. Numai după ce-și vine în fire, își dă omul seama de mărimea răului făcut. El începe a se căi și zice singur cunoscuta vorbă: omul la mânie multe face. Da, Fraților, face multe, ba aduce și nenorociri cumplite. Pentru aceia cu tot dreptul, sfântul Grigorie numește acest păcat poarta tuturor relelor. Nu e vorbă, relele toate se înlănțuesc între dânsele, așa că intrând în stăpânirea unui rău, el ți le aduce și pe celelalte. Totuși sunt unele rele, între altele, care-s mai cumplite și care tărăsc după dânsele altele nenumărate. Astfel sunt beția, mânia și altele.

Acestea abia te-au prins în ghiarele lor, și-ți aduc îndată nenorociri cumplite, care de zece ori le întrec în mărime. Intr'adevăr, ce-ar fi mânia prin ea singură? Fără îndoială un păcat, dar nu din cele mai grozave.

Când însă te împinge până la ucidere, vezi că are urmări așa de nenorocite, încât ți se face negru înaintea ochilor.

Pentru aceasta, Biserica, osândește mânia așa de cumplit, de o pune între păcatele de moarte [2]), fiindcă și urmările ei sunt cumplite. Tot pentru aceasta și priceperea omenească a spus că din calea omului mânios să fugi.

---

1) Vezi *Il buon fanciullo* de Cesare Cantù, pag. 49, Milano 1852.

2) Vezi *Teologia Morală* de Arhiereul Atanasie Mironescu, pag. 312.

Mânia nu dă omului răgaz să gândească cum va ieşi ceea ce face. Ea răpeşte omului judecata, această judecată care te învaţă ca mai nainte de a face ceva, să te gândeşti la sfârşit cum va ieşi. Deci cu dreptul s'a spus că mânia este oarbă, căci ea orbeşte judecata omului.

II.

Ah! când mânia s'ar mărgini numa la atâta! Sau când ar fi numai mânia aceasta care, oricâte nenorociri aduce, trece iute!... Dar nu! Este alta care se plămădeşte în ascuns, şi aceasta e mai periculoasă. Pe când mânia trecătoare, după ce te-a lăsat, rămâi iar om în fire, mânia aceasta ascunsă te ţine scos din fire ani întregi, ba şi viaţa întreagă, împingându-te la toate răutăţile. Sunt unii oameni care se mânie straşnic, dar iute le trece, fiind mai departe oameni cum se cade, liniştiţi. Aceştia n'ar avea lucru mai bun de învăţat, decât să fugă de împrejurările care îi mânie, iar, de altă parte, să se deprindă a se stăpâni azi puţin, mâne mai mult, până vor ajunge deplin stăpâni pe ei, să ţie ei în frâu mânia, nu mânia să-i mâne pe dânşii.

Sunt alţii însă, care par a nu se mânia straşnic. Mânia lor însă nu trece cu una cu două. Ea se plămădeşte într'înşii încet, dar tare, îi împinge la rele fără număr, la judecăţi greşite, la grăiri de rău, la uneltiri ascunse, la blesteme şi multe altele de felul acesta.

Aşa dar, vedeţi, Fraţilor: mânia iute este furtună, e adevărat, şi aduce nenorocirile unei furtuni, dar repede vine şi timpul senin. Mânia care se plămădeşte însă, este cerul veşnic întunecos, posomorît, şi dacă vei cerceta care aduce mai mult rău, vei vedea că aceasta din urmă care lucrează încet, dar trainic. Căci dacă vei aduna toate clevetirile şi uneltirile şi răzbunările, vei găsi că mânia mocnită face mai mult rău decât mânia repede într'o clipă.

Ori una ori alta însă, deopotrivă sunt de urâte şi de

blăstămate, și Biserica, în acelaşi cântar le-a pus şi le-a osândit cu numirea de păcat de moarte. Tot ceiace scoate pe om de sub stăpânirea minții sănătoase şi a simţurilor bune, curate şi creştineşti, merită osândă. Ei bine, mânia, tocmai aceasta face, lipseşte pe om de judecata sănătoasă şi simţirea curată şi blândă, şi pentru aceasta merită osândă.

Dar, Fraţilor, nimenea n'a înţeles mai bine învăţătura creştinească decât Sfinţii Părinţi. Deci la dânşii să ne îndreptăm şi să vedem ce spun despre mânie.

Iată ce zice sfântul Vasile despre roadele şi faptele mâniei: **Limbi neînfrânate, guri nepăzite, mâni neastâmpărate, batjocuri, fapte neruşinate, învinovăţiri, lovituri şi altele de acest fel care s'ar putea înşira aici, sunt roade ale înverşunării şi mâniei** [1]). Mai adăogaţi împreună cu acest Sfânt Părinte, că mânia este nu numai izvorul multor rele, ci ea ne lipseşte şi de toate darurile cereşti şi lasă inima noastră în prada zbuciumului şi turburării. Un om pornit la mânie nu se poate bucura de pace; sufletul său turburat n'are nici o clipă de linişte; inima sa, asemenea unei mări în furtună, n'are niciodată nici odihnă nici linişte. Pentru aceia, prea iubiţilor, ferire straşnică de duşmanul acesta care ne aduce atâta rău, boală sufletului, întunerec minţii, înstrăinare de Dumnezeu, uitarea prieteniei şi, în sfârşit, închide sufletului drumul spre Sfântul Duh!

V'am spus mai nainte ce chip fioros are omul cuprins de mânie. Dar nici înăuntru, în sufletul şi inima sa, nu stă mai bine. Sub pieptul său parcă ar clocoti un cazan; răsuflarea i se pierde; ameţeala îl apucă; turburarea sa este nemăsurată; loc nu-şi mai găseşte; mintea nu mai lucrează nimic; orice i-ai spune, nu aude; în cap e numai o vâjâială, parcă ar fi fulgerele de pe muntele Sinai, când Dumnezeu a dat lui Moisi Ta-

1) Cuvântare despre mânie.

blele Legii. Ba la unii turburarea e atât de mare că, chiar după ce a trecut mânia, îi lasă într'un fel de zăcere, de nesimţire. Atât de mult mânia lipseşte pe om de puterile sale! Mai mult te sfârşeşte ea decât cea mai înverşunată luptă cu un duşman. Nu te lupţi cu altul, ci duşmanul e în tine. Pe tine însuţi te rozi şi te macini.

Dacă v'aş zugrăvi faptele care ies din mânie, în curgerea timpului, veţi vedea o neagră zugrăvitură. Mai cu seamă răzbunările sunt cel mai urât, cel mai scârbos şi cel mai nenorocit rod al mâniei. Celui ce s'a mâniat pe altul, îi rămâne un fel de acreală în suflet care îl tot îmboldeşte să facă rău celui pe care s'a mâniat. Şi chiar dacă nu-i face rău, dar tot se bucură când îi vine vreo nenorocire. Dacă i s'a rupt osia în drum cu carul încărcat, îl lasă acolo fără ajutor şi se bucură că i s'a întâmplat aşa; dacă vreun duşman i-a furat calul, lui, mâniatului de altă dată, îi creşte inima; ba de multe ori el singur dă foc casei sau stogurilor, (şirelor) de fân, îi dă vita în ţarină ca s'o prindă stăpânirea şi s'o închidă. Dacă semenului său îi merge bine, el se întristează şi tocmai atunci plămădeşte vreo uneltire, doar-doar de i-o strica bucuria.

De acestea face mânia, Fraţilor. Ea înjoseşte tot ce e bun în om, îi pune înainte numai chipuri negre şi ascunde dela faţa sa icoana faptelor bune şi creştineşti. Ea este cel mai rău învăţător, pentrucă orbeşte pe om până acolo, că i se pare bun răul ce-l face şi nu se gândeşte că-şi pune sufletul pe jeratecul arzător, care este singura, dar şi dreapta răsplată a mâniei. Intoarceţi-vă mintea la viaţa voastră trecută şi, din înseşi faptele voastre, din cele ce aţi văzut, vă veţi încredinţa de neorânduelile pe care mânia le târăşte după dânsa. Amintiţi-vă numai câte păcate aţi săvârşit lăsându-vă în voia mâniei; câte tânguiri şi nemulţămiri, grăiri de rău, pizmă, vorbe aspre şi ocărătoare, poate chiar jurăminte strâmbe şi alte greşeli, tot aşa de mari. Dacă veţi lua seama, veţi mai vedea că mare

parte din greşelile care le săvârşiţi în toate zilele, vorbind cu alţii sau în întâlniri, vin din vreo pornire de ură şi mânie împotriva fraţilor voştri şi pe care nu v'aţi îngrijit să o înăduşiţi din vreme. La vederea tuturor acestor greşeli, umiliţi-vă înaintea lui Dumnezeu şi naşteţi dorinţa de a stinge în voi o patimă aşa de nenorocită.

Deci, Fraţilor, când vă uitaţi la şirul lung de rele, care de care mai urâte şi osândite, ce se ţin lanţ de mânie, vă veţi mulţămi numai cu privirea? Nu se naşte în voi dorinţa de a rupe cu această patimă turbată şi nenorocită? Aceasta este datoria unui creştin, ca nu numai să vadă răul, ci să şi fugă de dânsul. Aceasta suntem şi noi datori, ca urmaşi şi închinători cu toată inima ai Mântuitorului nostru. Să nu ne îngreuiem, Fraţilor, ci cu plăcere să ne desfacem de patima vrednică de osândă a mâniei. Aşa ne sfătueşte mintea limpede şi înţeleaptă şi aşa să facem spre mărirea lui Dumnezeu şi fericirea noastră. Amin.

Predică la Sfântul Ilie

Despre dreptate.

Mai bun este puținul celui drept, decât prisosul multor nelegiuiți.

Psalmul 36, 16

Fraților,

Multe se schimbă în lumea aceasta. Ea tot merge iute, însă născocește lucruri nouă pe care strămoșii noștri nu le-au știut. Oamenii se tot înlocuesc unii pe alții, până și fața pământului se schimbă în curgerea timpului. Satele și orașele noastre se tot prefac și înoesc încât, dacă strămoșii noștri s'ar scula din morți, fără îndoială că nu le-ar mai cunoaște.

Totuși, timpul acesta, cu toată puterea lui de a schimba toate, rămâne neputincios și se frânge față de adevărurile mari cuprinse în vorbele **bine, dreptate și adevăr.** Ele rămân pe totdeauna vorbe sfinte și creștinești. Timpul nu le-a putut șterge puterea și pe noi în același chip ne mișcă, tot ca și pe timpul Mântuitorului Hristos, Domnul nostru.

De două mii de ani El ne tot învață prin Biserica sa și în veci ne va învăța, pentrucă timpul nu poate clătina zidirea dumnezeiască. Și mai nainte de venirea Mântuitorului, Dumnezeu prin proorocii Săi a învățat lumea acelaș adevăr, bine și dreptate. Ele așa rămân, timpul nu le poa-

parte din greşelile care le săvârşiţi în toate zilele, vorbind cu alţii sau în întâlniri, vin din vreo pornire de ură şi mânie împotriva fraţilor voştri şi pe care nu v'aţi îngrijit să o înăduşiţi din vreme. La vederea tuturor acestor greşeli, umiliţi-vă înaintea lui Dumnezeu şi naşteţi dorinţa de a stinge în voi o patimă aşa de nenorocită.

Deci, Fraţilor, când vă uitaţi la şirul lung de rele, care de care mai urâte şi osândite, ce se ţin lanţ de mânie, vă veţi mulţămi numai cu privirea? Nu se naşte în voi dorinţa de a rupe cu această patimă turbată şi nenorocită? Aceasta este datoria unui creştin, ca nu numai să vadă răul, ci să şi fugă de dânsul. Aceasta suntem şi noi datori, ca urmaşi şi închinători cu toată inima ai Mântuitorului nostru. Să nu ne îngreuiem, Fraţilor, ci cu plăcere să ne desfacem de patima vrednică de osândă a mâniei. Aşa ne sfătueşte mintea limpede şi înţeleaptă şi aşa să facem spre mărirea lui Dumnezeu şi fericirea noastră. Amin.

Predică la Sfântul Ilie

Despre dreptate.

Mai bun este puţinul celui drept, decât prisosul multor nelegiuiţi.

Psalmul 36, 16

Fraţilor,

Multe se schimbă în lumea aceasta. Ea tot merge iute, însă născoceşte lucruri nouă pe care strămoşii noştri nu le-au ştiut. Oamenii se tot înlocuesc unii pe alţii, până şi faţa pământului se schimbă în curgerea timpului. Satele şi oraşele noastre se tot prefac şi înoesc încât, dacă strămoşii noştri s'ar scula din morţi, fără îndoială că nu le-ar mai cunoaşte.

Totuşi, timpul acesta, cu toată puterea lui de a schimba toate, rămâne neputincios şi se frânge faţă de adevărurile mari cuprinse în vorbele **bine, dreptate şi adevăr.** Ele rămân pe totdeauna vorbe sfinte şi creştineşti. Timpul nu le-a putut şterge puterea şi pe noi în acelaşi chip ne mişcă, tot ca şi pe timpul Mântuitorului Hristos, Domnul nostru.

De două mii de ani El ne tot învaţă prin Biserica sa şi în veci ne va învăţa, pentrucă timpul nu poate clătina zidirea dumnezeiască. Şi mai nainte de venirea Mântuitorului, Dumnezeu prin proorocii Săi a învăţat lumea acelaş adevăr, bine şi dreptate. Ele aşa rămân, timpul nu le poa-

te șterge. Oamenii se schimbă, ele însă trăiesc. Și mai înainte de toate, nu se poate șterge din mintea oamenilor numele lui Dumnezeu, pentrucă El este izvorul nepieritor al adevărului, binelui și dreptății. In Dumnezeu, ele își găsesc începutul, iar fără El își perd puterea. **Numai adevărul Domnului rămâne în veac** (Psalmul 116, 2), pentruca la Dânsul să nę încălzim ca la soarele ceresc. Și cu adevărat, El nu a încetat de a încălzi lumea prin Biserică și sfinții săi, călăuzind-o spre adevăr, bine și dreptate.

Iată, azi serbăm pe unul din sfinții Domnului, care a călăuzit lumea întru dreptate, toată viața ostenindu-se pentru dânsa. Veniți la dânsul, apropiați-vă, ca prin faptele lui să învățăm și noi calea dreptății și să știm a prețui odorul Domnului, pentru care sfântul Ilie nu s'a temut, ci chiar viața și-a pus-o în pericol.

Astăzi timpurile s'au mai liniștit, oamenii s'au mai luminat, legea Domnului Hristos i-a mai îmblânzit. Dar cu sute și mii de ani înainte, nu era tot așa. Cine era dregător puternic, rău, nedrept, nimenea nu putea să-l puie în frâu. Te sfărâma, de voiai să-i arăți nedreptatea.

Pe așa timpuri a trăit sfântul Ilie. Dar iubirea sa de dreptate așa de aprigă a fost, că nu s'a sfiit să se ducă până la cel mai înalt stăpânitor și să-l amenințe cu pedeapsa lui Dumnezeu pentru nedreptate.

Trăia pe atunci împăratul Ahab și soția sa Isabela, oameni răi, vărsători de sânge, răpitori și nedrepți. Lângă palatul lor, își avea pământul său un Evreu cu numele Nabot. Impăratul, cu toată bogăția sa, a râvnit la pământul lui Nabot și i-a spus că ar vrea să facă în locul acela grădină de legume, iar în schimb, îi dă o vie mai bună decât acel loc, sau, dacă vrea, bani. Nabot însă, iubitor de moștenirea părintească, a spus că nu-și lasă el moșia apucată din moși-strămoși.

Uitați-vă la pilda frumoasă, Fraților, de dragoste părintească. Mulți în zilele noastre ar trebui s'o aibă înaintea

ochilor și să-și iubească, păstrându-l, mult-puținul ce-l au dela părinți.

Ahab s'a întristat când a văzut că Nabot nu-i dă pământul său. Aceia însă ce nu putea face cu dreptatea, i-a făcut calea nenorocită a nedreptății. Isabela, soția sa, a pus pe doi oameni să spuie înaintea judecătorilor că Nabot n'a vrut să binecuvinteze pe Dumnezeu și pe împărat. Iar judecătorii au osândit pe Nabot și l'au ucis. Dar acestea toate s'au făcut după porunca Isabelei. Cu chipul acesta Ahab a intrat în stăpânirea locului pe care-l dorea și s'a bucurat de aceasta. S'a sculat atunci însă sfântul Ilie și, ducându-se la Ahab, l-a mustrat amarnic. Și i-a zis sfântul: în locul în care au lins porcii și cânii sângele lui Nabot, acolo vor linge câinii sângele tău, și femeile cele desfrânate se vor spăla cu dânsul. Iar despre Isabela a zis: cânii o vor mânca pre ea înaintea zidului lui Israel (Regi cap. 21).

Astfel s'a rostit Dumnezeu, Fraților, prin gura proorocului Ilie asupra lui Ahab și Isabelei, fiindcă cu nedreptate au lucrat împotriva lui Nabot, și astfel va rosti judecata sa împotriva tuturor acelora care se vor face unealtă a nedreptății. Să ne minunăm însă de simțul fierbinte de dreptate al sfântului Ilie care, cu toată greutatea timpurilor, n'a putut sta nepăsător în fața nedreptății, ci a mustrat și umilit pe Ahab. El este pildă neprețuită de dreptate pe care azi, la ziua lui mai cu seamă, trebuie s'o privim în toată strălucirea.

Dar ce este dreptatea, Fraților? Trebuie să fim bine lămuriți despre dânsa, ca nu cumva să facem nedreptate și să zicem sau să ni se pară că e dreptate. Pentru aceia luați aminte că dreptatea este dorința statornică, tare, neșovăitoare, de a da fiecăruia ce e al său, ce i se cuvine, adică să dea răilor pedeapsă și bunilor răsplată, drepților ușurare, iar vinovaților groază, celor liniștiți pace, iar celor

turburători război. Dreptatea cere ca așa să fie făcută, încât omul să aibă ceiace i se datorește.

Din două părți suntem îmboldiți spre dreptate: de o parte însăși firea, lumea aceasta fără cuvânt, de alta Scriptura Sfântă, graiul lui Dumnezeu. Aceasta am găsit-o în firea omului: el este făcut să meargă drept, ceiace înseamnă ca să fie pornit totdeauna a privi în sus, spre Dumnezeu. Pentru aceasta împăratul ceresc l-a făcut să meargă drept. El a făcut pe om după asemănarea sa, nu ca pe celelalte făpturi. Ascultă pe proorocul David care zice: **Drept este Dumnezeu, stânca mea, și nu este într'însul nicio nedreptate** (Psalmul 91, 16).

Dar ce să căutăm noi dreptatea în om? Chiar făpturile, dobitoacele fără cuvânt, ne dau uneori dovezi uimitoare de simțul dreptății. Ascultați ceva cu adevărat uimitor: La curtea unui rege era o maimuță și un urs, ținuți așa, de plăcere. Se întâmplă că maimuța să aibă pui, iar ursul omorî unul și-l mâncă. Maimuța văzând asta, părea că strigă după dreptate, și se ducea aproape la fiecare din casă. Ea se învârtea când încoace, când încolo, pe lângă oricine vedea. Când băgă de seamă însă că nimenea n'o înțelege, o porni într'o zi și se duse tocmai în locul unde stătea ursul. Părea că zice: pentrucă alții nu-mi fac dreptate pentru fapta acestui urs, am să mi-o fac eu singură.

In acel loc era mult fân. Maimuța luă dintr'însul șomoioguri, le puse de jur împrejurul ursului, și apoi dădu foc. Ursul arse și cu chipul acesta își făcu singură dreptate. Vedeți, dar, că și dobitoacele se silesc ca dreptatea să se facă [1]). Iată, deci, că însăși firea ne învață.

Câți pe lume sunt nedrepți, care chinuiesc pe alții, și câți chinuiți care nu pot căpăta dreptate nici cât această maimuță! Câți sunt ca regele Ahab pe care sfântul Ilie

---

1) Povestit în *Prediche volgari di San Bernadino da Siena* de Luciano Banchi, Siena 1884, volumul II, pag. 271.

îi amenință cu săgețile sale, și nădejde tare avem că odată s'odată îi va lovi.

Omul nedrept este un fel de fiară care, cum vede pe cineva mai slab, îl înșală și-i răpește al său. De vede pe văduvă îngreuiată, el îi rășluește din pământul ei, fiindcă știe că nu se poate apăra. De vine văduva să-i ceară socoteală, o alungă, parcă și-ar apăra dreptul lui. De vede pe orfan fără sprijin și ocrotire, el se dă pe lângă dânsul, îl momește, îi răpește ce mai are, și apoi îl lasă părăsit. De șapte ori blestem pe capul lui și în veacul acesta și în cel viitor!

Nedrept mai este și omul fricoș și nerușinat. El amăgește și apucă numai dela cei slabi, de cei tari se teme și se ascunde. Nu e om cu cugetul curat și care stă cu piept deschis la lumina zilei. Nedrept este și negustorul, care fără rușine și fără frică de Dumnezeu înșală pe cumpărător, răpindu-i din dreptul lui. Nedrept este și lucrătorul care face lucrarea în râs, jăfuind în chipul acesta din avutul celui care-l plătește. Nedrept este tot omul care, pus într'o treabă, nu dă fiecăruia ce i se cuvine, ci dela fiecare răpește pentru sine. Osândă nesfârșită tuturor acestora, pentrucă la cele peritoare ale lumii acesteia au râvnit și au răpit, și nu s'au gândit la cununa nemuririi ce se câștigă de cei ce umblă în calea dreptății.

Multe lacrimi și durere aduce omul nedrept. Cei jăfuiți de dânsul sunt de cele mai multe ori slabi și fără putere. Ei nu știu să-și caute dreptatea și în lacrimi pline de durere își îneacă amarul inimii. Unul din cele mai cumplite soiuri de oameni nedrepți sunt cămătarii, acei care te omoară cu dobânda și nu se odihnesc până nu te lasă lipit pământului. Ei sunt șerpi veninoși cu dinții ferestruiți care, unde mușcă, omoară, și unde apucă cu dinții tae. Ferire în toate chipurile de aceștia, Fraților, fiindcă așa de înfricoșată prăpastie se deschide sub picioarele lor, că

v'ar putea tărî și pe voi în focul cel nestins al iadului. Peire este Domnul pentru unii ca aceștia.

Omul care a fost nedreptățit, suferea așa de mult, că aproape își perde mințile. El se frământă, se sucește, odihna nu-l prinde, își perde încrederea în oameni, cade în nesimțire, pentruca apoi, venindu-și în fire, iar să înceapă acelaș chin cumplit și sfâșietor. Incepând dela copilul care abia a început să cugete, nedreptatea tuturor aduce durere și mâhnire nemăsurată. Pe acești nedreptățiți îi mângâie Mântuitorul prin cuvintele: **Ferciți cei ce flămânzesc și însetoșează de dreptate că aceia se vor sătura** (Matei 5, 6). Dar pe cât de fericiți vor fi aceștia, pe atât de chinuiți vor fi cei ce în lumea aceasta au chinuit pe alții cu nedreptatea lor, căci așa cere dreptatea, ca cei nedreptățiți să se bucure întru dânsa, iar cei ce pe pământ n'au iubit-o s'o capete la veșnicul Judecător prin pedeapsa iadului. Mai bine ar fi unora ca acestora de nu s'ar fi născut.

Sfânta Scriptură cu glas de trâmbiță ne cheamă să lucrăm dreptatea: **Jertfiți jertfa dreptății și nădăjduiți în Domnul** (Psalmul 4, 5). Astfel ne spune David împăratul că dreptatea este plăcută înaintea lui Dumnezeu și pentru aceasta de dânsa să nu ne depărtăm. Sunt unii care spun: aș face așa sau așa, dar nu știu dacă cutare nu mă va ținea în nume de rău. Altul zice: nu știu dacă, lucrând astfel, fac bine sau dacă n'aș face mai bine lucrând altmintrelea. Știți ce-ți voi răspunde? — Privește în cugetul și inima ta care te judecă. Ele sunt așezate ca luminătorii înăuntrul omului de însuși Dumnezeu, spre a-i arăta ce e bun sau rău, ce e drept sau nedrept. Nu se poate ca cugetul tău să se înșele și să-ți spuie că e drept când tu faci nedreptatea. Omul rău înădușă glasul cugetului său, dar nu-l poate stinge, ci tot îi șoptește că ceiace e nedrept, nedrept este totdeauna și nu poate îmbrăca veștmântul dreptății. **Mulți zic: cine ne va arăta nouă cele bune? In-**

semnatu-s'a peste noi lumina feței tale Doamne; veselie ai dat în inima mea (Psalmul 4, 6, 7). Lumina cu care ne-a însemnat Dumnezeu este judecătorul dinăuntrul nostru și care arată drumul dreptății. Dintr'însul să nu ne abatem.

Acel care va fi iubit dreptatea în lumea aceasta, va auzi glasul Mântuitorului ce-l strigă: **Veniți, binecuvântații Tatălui meu, să stăpâniți împărăția care este gătită vouă dela întemeierea lumii** (Matei 25, 34). Veniți, pentrucă voi ați iubit dreptatea, dar nu ați putut-o urma cum ar fi dorit inima voastră, și pentru aceasta lumea v'a urît, dar eu v'am iubit. Se va vedea apoi răzbunare asupra celor ce au făcut împotriva voinței și dreptății lui Dumnezeu și **dreptul se va bucura că va vedea răzbunarea sa, iar mânile sale le va spăla în sângele păcătosului** (Psalmul 57, 10), ne spune David împăratul și proorocul.

Drept aceia, Fraților, să luăm aminte la faptele noastre, ca să nu cădem în perzare veșnică. Să nu turbure nedreptatea inima voastră, chemându-vă spre dânsa. Toată ispita care ne momește să intrăm în calea nedreptății, s'o alungăm departe de noi cu biciul învățăturilor creștinești. Mulți nu iau aminte la Dumnezeu intrând într'însa și se nenorocesc pe vecie, fiindcă drept este Dumnezeu și după faptele nedreptății va plăti celui nedrept. **Dreptatea lui Dumnezeu este dreptate în veac**, cântă sfânta noastră Biserică. Pentru aceia, **căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea lui și toate celelalte se vor adăoga vouă** (Matei VI, 33).

Iubitorule al dreptății Sfinte Ilie, tu care pe văduva din Sidon ai ajutat, și nedreptatea lui Ahab și a Isabelei nu ai răbdat, varsă și în inimile noastre simțul dreptății, ca să nu ne lăcomim la avutul celui sărac, al văduvei și al orfanului, alungă năluca ce ne ispitește să râvnim la bunul altuia. Amin.

Predică la Schimbarea la față

Mulțămirea creștinului care urmează legea Domnului.

Doamne, bine este nouă să fim aicea.

Matei 17, 4.

Fraților,

Vremea de vară, în care cade Schimbarea la față, e pentru creștin un imbold de a se înfățișa cu mai multă veselie la sărbătoarea Domnului. Belșugul roadelor, podoaba firii îmbrăcate în verde prin pajiști, livezi și păduri, lumina puternică a soarelui, blândeța vremii, care nu apasă pe om cu vânt și cu frig, — îi dau un fel de tihnire și mulțămire în care creștinul se simte mai voios.

Dar afară de această mulțămire mai mult trupească, mai este și una sufletească, și e bine că tocmai în această vreme vine sărbătoarea Schimbării la față să ne vorbească de dânsa. Această mulțămire o găsim în vorbele sfântului apostol Petru, care a zis către Domnul, pe muntele Taborului: **Doamne, bine este nouă să fim aicea.**

De ce zicea el așa? Pentrucă în sufletul lui se simțea mângâiat și plin de fericire văzând strălucirea Domnului; în preajma soarelui dumnezeiesc, el simțea raza dătătoare de viață și-și revărsa bucuria inimii în cuvintele: **Doamne, bine este nouă să fim aicea.**

Această bucurie, Fraților, o va simți tot omul care stă în preajma Domnului Hristos și după voia lui își călăuzește viața sa.

Noi suntem ca niște unelte rânduite spre o treabă hotărâtă. Unealta bună își îndeplinește desăvârșit rostul ei, după cum a fost în gândul celui ce a născocit-o. Astfel și omul, ca o unealtă cu trup și suflet, trăind pe pământ, dar împărtășindu-se și dela dulcețile cerului, se bucură și de făptura mânilor lui Dumnezeu, de câmpii și livezi, de soare și lună, de pădure verde și cer albastru, de apă limpede și roade îmbelșugate. Dar mai mult se bucură de izvorul de apă vie al Dumnezeirii, care toate le-a făcut și cu puterea sa toate le ține. Nu este om întreg, sau, ca să ne ținem de vorba noastră, nu este unealtă care lucrează după rânduială, acel care se ține numai de făpturi, și nu caută căile Domnului. Nu asta a fost în planul lui Dumnezeu când a alcătuit ființa omenească, și nu răspunde gândului Domnului omul care nu cearcă căile Celui ce l-a plăzmuit.

Drept aceia, se cuvine să luăm aminte la cuvintele sfântului apostol Pavel, auzite azi în Sfânta Evanghelie, și cu sufletul nostru să ne ținem și noi în vecinătatea luminii dumnezeiești.

Dar, va zice poate cineva, sfântul Petru era acolo cu Domnul Hristos: noi nu mai putem fi și a ne încălzi la razele dumnezeirii Sale. Intrebarea e dreaptă. Dar nu trebuie să scăpăm din ochi că, dacă trupește nu mai este cu noi, Domnul stăpânește lumea nevăzut. Și apoi nu este vorba să stăm trupește alăturea de dânsul, ci cu sufletul să ne adăpostim la cortul măririi sale, iar cortul măririi sale pe pământ este însăși legea sa. In preajma Domnului stă cel ce-i îndeplinește poruncile lui și din ochii lui nu scapă niciodată vorbele cu care Dumnezeu a căutat să ne rânduiască viața noastră.

Nici sfinții, Fraților, n'au stat trupește lângă Domnul, dar asta nu i-a împiedecat de a se socoti totdeauna sub ochii lui și cu gândurile lor a sta neîncetat la legea creștinească, după cuvântul lui David împăratul: **Cât am iubit**

legea ta, Doamne, toată ziua gândirea mea este (Psalm 118, 97).

Peste toată viaţa omului se revarsă puterea cuvintelor dumnezeieşti, cu care el îşi frământă mintea şi inima. Acest om, chiar dacă nu-i merg toate bine în străduinţele sale, are pace şi odihnă în sufletul său, după cuvântul Psalmistului: **Pace multă este celor ce iubesc legea Ta şi nu este lor pedecă** (Psalm 118, v. 165).

Bucuria care a simţit-o sfântul Petru când a văzut mărirea Domnului, o vom simţi şi noi, când cu tot gândul şi inima noastră vom sta lângă legea creştină şi vom urma ei. După cum cei trei crai dela Răsărit s'au lăsat călăuziţi de stea şi au găsit pe pruncul Iisus şi s'au bucurat, aşa se vor bucura inimile noastre, când vom urma învăţăturii creştineşti, căci într'însa vom găsi suflarea Domnului, care ne va răcori şi pe noi. Căci, zice Mântuitorul nostru Hristos: **Luaţi jugul meu peste voi şi vă învăţaţi dela mine, că sunt blând şi smerit cu inima; şi veţi afla odihnă sufletelor voastre** (Matei 2, 28).

Această odihnă, Fraţilor, lumea de azi nu o are pentrucă a uitat căile lui Iisus. Un neastâmpăr şi un zbucium îi stăpâneşte pe toţi, de a apuca. Dar nu e neastâmpărul harnic al albinei, împotriva căruia nu e nimic de zis, nu, ferească Dumnezeu! Căci albina, dacă strânge, pentru dânsa nu-şi ia mai mult decât îi trebuie să se hrănească, şi-şi păstrează rânduială în lucrul ei. Omul nostru însă nu face aşa. Cei mai mulţi adună înşelând pe alţii, iar unii chiar jăfuind de-abinelea. Odată adunătura făcută, puţini sunt cari s'o întrebuinţeze înţelepţeşte. Cu droaia vezi pe cei ce se numesc creştini ţârâind-o la crâşmă încetul cu încetul, adică munca cea adunată cu multe sudori.

De aici izvorăsc alte rele. Căutând să se înşele unul pe altul, căutând fiecare să apuce dela semenul său cât va putea mai mult, intră oamenii în duşmănie, iar de aici ies ceartă, ură, răzbunare şi ale turbăciuni, de care foarte deseori auzi că au ajuns la vărsare de sânge. Pe de altă

parte, cei ce şi-au strămutat biserica la crâşmă (cârciumă), ca la orice lucru de perdut vremea, încep a zămisli gânduri rele, cu clevetiri, cu puneri la cale după cum îmboldeşte băutura, cu vorbe de ruşine, cu bătăi şi cu tot ce se mai ţine lanţ de acestea.

Cu un aşa trai, Fraţilor, cumpăna vieţii e stricată, pentru că sufletul e părăginit şi îndepărtat de Dumnezeu. Şi, ca la orice cumpănă, unde se apleacă mai mult într'o parte decât într'alta, rânduiala se răstoarnă, şi aşa răsturnată e viaţa omului care a uitat legea lui Hristos şi a apucat căi străine. Aceşti oameni, cu sufletul în paragină, departe sunt de a găsi odihna făgăduită de Domnul celor ce-şi iau pe umeri jugul său. Ei atârnă totdeauna de patimile lor şi n'au o călăuză de sus care să le lumineze căile vieţii. Traiul lor nu e senin, ca al omului care, ştiind că a îndeplinit poruncile Domnului, e împăcat în cugetul său; ci se scurge ca într'o învălmăşeală. E muncit încoace şi încolo de poftele care se zămislesc în inima omului fără Dumnezeu şi de socotelile de a le îndeplini. Iar, dacă se pare că şi aceşti oameni ar avea mulţămire, e mai mult o ameţeală, pentrucă într'înşii nu lucrează toate simţurile după rânduiala pusă de Dumnezeu. Şi oricum ar fi, nu e veselia omului împăcat în cugetul său că a îndeplinit poruncile Domnului şi mângâiat că mâna Tatălui ceresc se întinde ocrotitoare asupra sa. De n'ar fi fost astfel, nu şi-ar fi jertfit viaţa atâţia sfinţi numai pentru a nu se abate din calea Domnului. Numai acestora Mântuitorul le făgăduieşte odihna Sa, iar celor depărtaţi de el le zice: **celce nu ascultă pe Fiul nu va vedea viaţa, ci mânia lui Dumnezeu stă asupra lui** (Ioan 3, 36). Frumos Fraţilor, vorbeşte proorocul David şi despre unul şi despre altul: **Fericit bărbatul care se teme de Domnul, care în poruncile lui îşi găseşte mulţămirea sa... Lumină întru întunerec răsărit-a celui drept; el este milostiv şi îndurat şi drept... Că în veac nu se va clăti; veşnică va fi amintirea lui...**

Păcătosul va vedea și se va mânia; cu dinții va scrâșni și se va topi; pofta păcătosului va peri (Psalmul 111).

Drept aceia, Fraților, să căutăm și noi această mulțămire, urmând legii Domnului în toate căile noastre. Să punem cumpănă dreaptă în viața noastră, ascultând poruncile Mântuitorului nostru Hristos. Dacă Sf. Apostol Petru a zis pe muntele Schimbării la față: **Doamne, bine este să fim aicea,** să fim prea încredințați că nici nouă nu ne va lipsi această mulțămire, când vom sta cu inima noastră alipită de legea creștinească, iar pe Mântuitorul îl vom face călăuză statornică a faptelor noastre. Stricăciunea, care acum este atât de răspândită în lume și amărăște atât de mult viața noastră: mânia și clevetirea; ura și vrajba; nedreptatea și necumpătarea și toate apucăturile urâte ar fi alungate departe de noi, dacă fiecare creștin ar putea zice: legea Ta, Doamne, cugetarea mea este. Atunci viața noastră ar fi viață curată, cinstită, fără patimă.

La aceasta, Fraților, numai urmarea poruncilor Domnului ne poate duce, pentrucă Legea lui este ca o topitoare care arde mărăcinii patimilor noastre și lasă să strălucească numai apucăturile cele bune, ca niște picături de argint.

Cine a intrat sub adăpostul Domnului nostru se leagă de o stâncă tare și neclintită, dela care nicio furtună nu-l mai poate zmulge, orice s'ar întâmpla. Tare adeverire ne dă tot proorocul David, care mult a nădăjduit în Domnul, căci zice el: **De n'ar fi legea ta gândirea mea, atunci aș fi perit în întristarea mea** (Psalm, 118).

In această zi a Schimbării la față, Fraților, să nu perdem din ochi cuvintele ce le-ați auzit, ale apostolului Petru: **Doamne, bine este să fim aicea** și să ne învățăm că nici pentru noi nu poate fi alt bine, decât făcând din legea Domnului călăuza vieții noastre, care ține cumpăna traiului și ne este piedecă a ne lăsa pe povârnișul patimilor. Amin.

Despre frica de Dumnezeu.

Vino din Liban, mireasă, vino din Liban, veni-vei și vei trece dela începutul credinței.
Cântarea Cântărilor, IV.

Fraților,

Cu aceste cuvinte, maica curată și cinstită a Celui Prea Inalt este chemată azi în Impărăția cerurilor. Toate puterile cerești, cu trâmbițe aurite și cu strigări vesele, primesc azi în strălucirea nesfârșită pe aceea ce a fost cea mai sfântă, cea mai curată, cea mai bună, dar și cea chinuită mamă, fiindcă Fiul său prea-iubit și Dumnezeul nostru, a fost batjocorit și răstignit în fața ei, sfârșită de durere.

Dar măritul său Fiu și Mântuitorul nostru spusese pe pământ, în învățătura sa: **Fericiți ceice plâng, că aceia se vor mângâia** (Matei, 5, 4), și iată acum adeverite aceste cuvinte, că ea, Mărita Născătoare de Dumnezeu, care pe pământ a plâns, astăzi este mângâiată și se duce lângă Fiul său. In sărbătoarea aceasta a Adormirii Preacuratei Maice, s'au împlinit în totul cuvintele: **de acum mă vor ferici toate neamurile** (Luca I, 48), căci de pretutindenea toată lumea se adună spre a ferici pe fecioara care s'a învrednicit a fi mama Mântuitorului lumii.

Dar cine se va încumeta să spuie toată strălucirea sa? Care limbă omenească este în stare să cânte măreția Reginei cerului? Dacă ne vom apuca să vorbim despre dânsa, despre Impărăteasa lumii, vom intra într'o mare așa de întinsă și minunată, că numai gândindu-ne, ne cuprinde

uimirea. Ușor veți pricepe că limba omenească nu poate grăi tot ce s'ar putea spune despre dânsa. Pricina stă în neputința noastră, căreia îi e greu chiar de a-și închipui împărăteasca sa măreție. Neputința noastră nu e în stare nici să spuie, nici să înțeleagă toată deplinătatea ei, fiindcă Acel pe care cerurile nu l-au putut cuprinde, sânul ei l-a cuprins.

Pentru aceia vom lăsa mintea în neputința ei. N'o vom sili să se suie acolo unde nu ajunge. Vom face însă altceva: vom culege învățături prețioase din viața și faptele Maicii Domnului, după cum albina culege din flori mierea cea dulce. In viața sa vom vedea ceva bun, sănătos și prea folositor pentru viața noastră. Vom vedea temerea de Dumnezeu în care din copilărie a umblat sfânta Maică a Domnului. In această temere să umblăm și noi, căci ea îndulcește faptele noastre.

Astfel vorbind, mă întorc spre dânsa, îndreptând către ea rugăciunea și zicând: O Regină a cerului, născătoarea lui Dumnezeu, stăpâna lumii, adăpostul celor nenorociți, izvorul milostivirii, îndreaptă cuvântul meu ca să vorbesc spre lauda și mărirea dulcelui tău Fiu, făcătorul și răscumpărătorul nostru.Dă-mi puterea de a pătrunde în inimi spre a îndemna la buna cinstire de Dumnezeu și la tot lucrul bun pe credincioșii ce au venit să laude numele Tău!

Fraților,

Sfânta Fecioară, încă mică fiind, a fost dusă de fericiții săi părinți, Ioachim și Ana, în casa Domnului, spre a fi închinată și sfințită în slujba lui Dumnezeu. Iat-o deci din copilărie crescând în legea lui Dumnezeu și deprinzându-se a i se supune. Această îndrumare fericită n'a lăsat să crească în sufletul său nicio buruiană rea, n'a lăsat să intre în ea pornirea mândriei, ușurinței, îndărătniciei, care schimonosesc atât de mult sufletul tinerelor din

ziua de azi. In timpul de acum, rar găsești tânără înțeleaptă care face bine fiindcă așa o învață legea creștinească; care este binevoitoare fiindcă așa o îndeamnă Domnul Hristos; care să fie iubitoare de adevăr, fiindcă așa vrea Dumnezeu; care să fie dreaptă, fiindcă așa trebuie să fie creștinul. Nu! Azi tinerele nu vor să facă așa. Toate se poartă după cum le taie capul. Ele sunt înfumurate, fiindcă, după părerea lor, așa sunt mai presus de altele; sunt disprețuitoare, crezând că cinstea lor crește așa; sunt nerăbdătoare, ușuratece, neiubitoare de hărnicie, fără dragoste de adevăr și dreptate, aplecate la lucrurile zădarnice, nu la cele sănătoase; ele caută lauda lumii și vreau să minuneze cu podoabele lor; nu caută înțelepciunea lui Dumnezeu, ci deșărtăciunea lumii. Aceasta este nenorocire pe timpurile noastre.

Dar de unde aceasta, Fraților? Din uitarea temerii de Dumnezeu. Omul care, mai înainte de a face ceva se gândește la Impăratul cerului, trăiește în frica Domnului. Frica aceasta este chezășia puternică că el nu va părăsi calea dreptății, căci nu poate fi om care să trăiască în frica lui Dumnezeu și să facă rău. Frica aceasta dă dulceață oamenilor cari din fire sunt morocănoși; dă bunăvoință celui rău, descrețește fruntea celui posomorât; aduce zâmbet pe buzele celui aspru, duioșie în ochii celui sălbatec, dreptate în inima celui înșelător, iubire de adevăr în inima celui mincinos, blândeță în inima celui crud. Intr'un cuvânt, Fraților, frica de Dumnezeu este soarele care își răspândește razele și în colțurile cele mai ascunse și încălzește inimile cele mai reci; este băutura care răcorește și varsă puterea întăritoare în trupul cel mai ostenit.

Taina acestei puteri a temerii de Dumnezeu stă într'aceia că ea nu e frica știută care o simți înaintea a ceva necunoscut, înaintea hoțului crud, a focului cotropitor, a apei năvălitoare. Nu! Frica de Dumnezeu este numai știința că El este drept și că, făcând rău, ne va pedepsi. Fri-

ca aceasta ne face să ne îngrozim de pedeapsă, nu de Dumnezeu. Este o simțire greu de prins în vorbe, o amestecătură de dragoste, cinstire și umilință. Pentru aceasta ea este nespus de folositoare omului.

Ce bine ar face părinții dacă s'ar îngriji ca în frica lui Dumnezeu să-și crească copiii! Ce bine ar fi ca de timpuriu să-i deprindă a se gândi la Dumnezeu în faptele lor! Ce bine ar fi să-și aducă aminte de Ioachim și Ana, care în frica de Dumnezeu au crescut pe Sfânta Fecioară! Această frică de Dumnezeu i-a dat acea blândeță, dulceață și curăție care cu dreptul au făcut-o să merite cinstea de a fi mama Răscumpărătorului și Mântuitorului nostru Hristos.

Cât de mult ar avea de câștigat tinerele de azi când ar intra în frica Domnului și ar lua ca pildă înaintea lor tocmai pe Maica Domnului! Multe dintr'însele ar lăsa acea îndărătnicie și afurisenie care stau atât de rău unei femei. Ele nu s'ar mai simți aplecate să caute deșărtăciunea podoabelor trupești, ci ar căuta cele sufletești. Ele s'ar încredința că prețul omului nu stă în mers, ținută, îmbrăcăminte și tot ce se vede pe deasupra, ci în minte și în inimă. Acestea sunt ogoarele care merită să fie lucrate. Intâi și întâi la acestea gândiți-vă, și numai pe urmă la celelalte. **Căutați mai întâi Impărăția lui Dumnezeu și dreptatea lui, și toate celelalte se vor adăuga vouă** (Matei 6, 33).

Frica de Dumnezeu ar alunga mândria, disprețul, nemăsurata încredere în sine și toate pornirile rătăcite, care schimonosesc atât de mult pe multe tinere din zilele noastre.

Uitați-vă la Prea Curata Fecioară Maria. Frica de Dumnezeu o împodobește mai frumos decât sunt împodobiți crinii câmpului și păsările cerului. Fiică supusă și iubitoare, necârtitoare, fără pată, bună, binevoitoare..., dar cine are limba sunătoare și buzele aurite ale Sfântului Ioan Gură de Aur s'o arate în toată strălucirea podoabelor sale!

Vederea îngerului, care-i spune cinstea neauzită de care nicio făptură nu s'a învrednicit vreodată pe pământ, vestea că a fost aleasă să fie mama Celui Prea Inalt, pe Sfânta Fecioară Maria o bucură cu o veselie nevinovată, fără răcnete, fără chiote, fără turburare, care atât de rău stau multora. Frica de Dumnezeu o ține în cumpătarea plăcută, care o împodobește mai mult decât tot aurul și argintul.

Ia gândiți-vă la bucuriile noastre pământești. O tânără, prin căsătorie, se ridică la o treaptă mai naltă decât aceia în care era. Ce bucurie, ce mulțămire, ce fericire! Până aici, nimic rău: tot omul trebuie să se bucure de bine și să se întristeze de rău. Dar, odată cu înălțarea mai sus, multe tinere se îngâmfă, desprețuiesc pe alții, nu vor să mai audă de cei mai de jos. Aici e răul, și acum puteți vedea cât e de măreață și de sfântă sfiiciunea și cumpătarea Sfintei Fecioare, măcar că numai despre dânsa s'a putut zice: **ceia ce ești mai cinstită decât heruvimii și mai mărită fără de asemănare decât serafimii.** La această cumpătare adăpați-vă și învățați-vă, toate câte sunteți ispitite spre îngâmfare! Incredințați-vă odată că nu este îmbrăcăminte mai fermecătoare și mai orbitoare de frumuseță decât frumoasele însușiri ale sufletului. Acestea sunt mărgăritarele neprețuite, care dau femeii podoaba neasemănată și pe care în deșert o caută în înșelăciunile negustorești. Intrați în frica Domnului și vă încredințați că nimenea n'a rămas nemuritor prin podoabele și gătelile mincinoase, ci prin credință curată, dragoste de tot ce e bun, dreptate, bunăvoință, cumpătare, răbdare, înțelepciune. Cu aceste și prin aceste frumoase însușiri, au rămas până la noi numele sfintelor. Auzit-ați despre vreuna că e sfântă, fiindcă se îmbrăca de le orbea pe toate, sau fiindcă știa să se împodobească și să se gătească ca nimenea alta? Nu, Fraților, fiindcă cel ce trăiește în frica Domnului știe că răsplata cerului și nemurirea nu se câștigă cu lucrurile acestea su-

puse periciunii, ci cu faptele după adevăr și dreptate. Dar acel care nu umblă în căile Domnului rătăcește cu mintea aiurea, după lucruri ușurele și fără preț.

Incă odată, tinere și mame, priviți pe Impărăteasa cerului și vă învățați dela dânsa, că pe însuși Fiul lui Dumnezeu și al său îl creștea după adevăr și dreptate. Când Domnul Hristos s'a rătăcit la vrâsta de 12 ani, unde erau ei toți, Fecioara Maria, Iosif și copilul Iisus? La Ierusalim, aci veniseră să se închine cu toții.

Faceți oare și voi tot așa, mamelor? Creșteți pe fiii voștri în frica de Dumnezeu? Avem dreptul să credem că nu faceți așa, fiindcă pe mulți fii îi vedem nelegiuiți și umblând în toate relele, numai în căile lui Dumnezeu nu.

Maica Domnului este adevărata icoană a mamei, care nu umblă, ca multe mame rătăcite, numai să-și împodobească fiii, și încolo puțin le pasă dacă sunt mincinoși, cruzi, nedrepți, nemilostivi, neascultători, batjocoritori și porniți numai la răutăți.

Creșteți-i în frica Domnului, dacă vreți să vă învredniciți de cununa lucrătorului vrednic. Creșteți-i în căile adevărului, binelui și dreptății, dacă vreți ca Mântuitorul nostru să vă primească în Impărăția sa, așa cum primește azi în ceruri pe Prea Sfânta Sa Maică. Faceți temători de Dumnezeu pe fiii voștri, fiindcă temerea aceasta este izvor de belșug, și trupesc și sufletesc.

Omul temător de Dumnezeu, Fraților, dragoste culege din toate părțile. De cumperi dela dânsul, ești încredințat că nu te înșeală, fiindcă el știe că Dumnezeu, căruia i se închină în duh și în adevăr, tot așa îl va lipsi de răsplata drepților, după cum și el răpește din dreptul cumpărătorului. De ceri sfat la dânsul, sfat bun îți dă. De-l pui martor, jură drept. De vine cel nevoiaș, îl ajută. De-l întrebi, nu răspunde cu răul. De vrei să strângi bine vreun lucru scump, îl lași la dânsul, fără frică că va spune că n'a primit. De lucrează, lucrează cu tragere de inimă. Când vor-

bește, știi că ceiace e pe buze e și în cuget. Nu e prefăcut, nu e mincinos; dimpotrivă, e bun cu toată lumea, binevoitor; mai înainte de a face ceva, la Dumnezeu se gândește, ca nu cumva să păcătuiască.

Pentru aceia, Fraților, lăsați căile minciunii și nedreptății, fugiți de momeala amăgitoare a răutății, care ia uneori veșmântul bunătății. Intrați în frica Domnului, fiindcă ea este leacul cel bun, care varsă miere în inimă. Intrați în temerea de Dumnezeu, pentruca și Mântuitorul să ne poată zice odată: **Intră în bucuria Domnului tău** (Matei 25, 21). Impodobiți cu roadele acestei temeri, vom avea strălucirea și mulțămirea pe care nimic altceva nu ne-o poate da pe pământ. Amin.

Predică la Naşterea Maicii Domnului

Despre ispită.

Fiule, când vrei să te apropii să slujeşti Domnului Dumnezeu, găteşte-ţi sufletul tău spre ispită.

Iisus Sirah, II, 1.

Fraţilor,

Când soarele îşi arată discul său luminos în zarea galbenă-roşiatecă, razele sale într'o clipă ajung până la tine şi-ţi răspândesc veselia în inimă. Dar el nu răsare pe neaşteptate, ci trimete vestitorul său, care încredinţează pe celce priveşte la Răsărit că soarele vine grăbit să lumineze şi să aurească culmile dealurilor şi vârfurile copacilor. Cine este însă acest vestitor al soarelui? cine ne spune că discul de foc vine să răspândească lumină şi căldură peste firea adormită?

Este îngânarea de lumină şi întunerec înainte de ivirea soarelui, este amestecătura de ceaţă uşoară şi fum subţire, care, îmbrăcată în veşmânt roşiatic, poartă numele de revărsatul zorilor. Ea ne vesteşte că soarele e gata să răsară.

Dar împreună cu firea, cu lumea aceasta văzută, Fraţilor, pe care soarele o veseleşte, trăieşte şi o lume nevăzută: este lumea sufletelor noastre. Şi ea are soarele ei, care a trezit-o din adormirea păcatului. Păcatul lui Adam o vârâse în întunerec, în noapte neagră. A venit însă soa-

rele cu lumină orbitoare, Hristos Domnul, alungând negura păcatului și încălzind sufletele.

Soarele de pe bolta cerului ne bucură cu răsăritul său numai după o noapte de câteva ceasuri. Cu cât mai mare bucurie a trebuit să aducă soarele Hristos, când răsări după o noapte de mii de ani! Răsăritul acesta a fost băutura răcoritoare care a alinat inima, a mângâiat sufletul și a udat gâtlejul ars și uscat al omenirii. Pentru aceasta și pe soarele Hristos noi creștinii îl numim soarele dreptății, căci el n'a venit numai să aducă lumină și căldură, ci mai cu seamă, pace, dreptate, bine și adevăr.

De aceia și nașterea Mântuitorului noi o serbăm cu bucurie mare, ca răsăritul soarelui dreptății nesfârșite.

Dar după cum soarele din înaltul cerului este vestit că are să răsară de zorile dimineții, tot așa ne este vestit și răsăritul soarelui dreptății. Și după cum omul și firea toată se bucură când văd zorile, vestitorul soarelui, tot așa creștinul saltă de bucurie când vede zorile care-i vestesc venirea soarelui dreptății, Hristos.

Iată-ne chiar azi, Fraților, în aceste zori ale venirii Mântuitorului. Iată-ne în ziua nașterii Sfintei Fecioare Maria. Noi nu ne putem gândi la nașterea sa, fără a ne gândi la nașterea Mântuitorului. Nașterea Sfintei Fecioare este vestitoarea venirii lui Hristos, este zorile care vestesc lumii răsăritul soarelui dreptății. Cum zorile merg înaintea soarelui, așa și noi serbăm întâi nașterea Maicii Domnului, și numai după asta a Mântuitorului. Și cum vestitoarea soarelui bucură firea toată, așa și nașterea Maicii Domnului, ca vestitoare a venirii Mântuitorului, vine să ne bucure pe noi. Dar bucuria care rămâne închisă în inimă, nu e bucurie. Ea trebuie arătată în afară, pentruca să cinstim cu vrednicie această zi sfințită.

Dar cu ce vom cinsti această zi, Fraților? Trebuie să căutăm ceva vrednic de dânsa, ceva care să puie în mișcare inimile noastre. Ei bine, vă voi vorbi despre o fru-

•

Chiar bătrâneța are ispitele ei. Are apucătura nebună de a-și strânge la avuții când se știe cu un picior în groapă. Este pornită la îndărătnicie și nepăsare la nevoile altuia, și de multe ori e împietrită în păcatele vechi.

Și așa, Fraților, nu este vrâstă scutită de ispitire. Ea își întinde lațurile sale în toate părțile și urmărește pe om neîncetat, ziua și noaptea, trăgându-l la rău. Puterea ei este așa de mare, că, aproape totdeauna, între bine și rău, el se duce spre rău: acolo îl trage ispita.

Puterea ei se simte totdeauna. Mai nu e om care să nu o știe. Câți nu stau la îndoială uneori: să se răzbune pe dușman, sau să-l lase în plata Domnului? Să-și înmplinească pofta sau să o înădușe? Mintea îți spune să faci una, ispita drăcească însă te sfătuește alta, și mulți nenorociți se duc după acest învățător al perzării.

Rădăcina ispitei într'o mare măsură este în noi înșine, fiindcă ispita are putere mai mult asupra omului slab și supus patimilor. Pe cel tare nu-l atinge. **Fiecare e cercat de a sa poftă** zice sfântul Iacov (I, 14). Aceasta e trista moștenire pe care ne-au lăsat-o strămoșii Adam și Eva prin neascultarea lor de Dumnezeu. Toți simțim în noi ființa și apăsarea patimilor.

Când intrăm însă sub scutul legii dumnezeești și încercăm să le zmulgem, atunci ele se ridică cu înverșunare, asemenea unor fiare turbate, care se reped în barierele ce le stau împrejur. Dacă o clipă el se mcaie și se liniștesc, nu le credeți biruite. Indată ridică capul și încep lupta cu o furie mai mare decât înainte. Se poate spune că sufletele curate simt mai tare puterea patimilor decât acei care se lasă în voia lor, tocmai pentrucă ele lovesc, ca și un râu care izbește, nu pe cei ce merg la vale cu dânsul, ci pe acei ce caută să suie la deal.

Deci rădăcina patimilor noastre neîncetat caută să iasă la lumină; niciodată nu ajungi să le zmulgi cu totul. Cea dintâi pricină a ispitelor este pornirea noastră la rău. Câtă

vreme sâmburele boalei este în tine, toate apucăturile rele ale lumii își găsesc răsunet în inima ta.

Lumea aceasta este o piață întinsă în care toate răutățile se răsfață, căutând să prindă în mrejele ei pe toți cei ce se apropie de dânsa. Mijlocul ei este ispita. Ea este undița periculoasă, care aduce pe om în lăcașul răutăților. Ea este aceia care nenorocește atâția oameni, aducându-i în perzare.

Omul supus ispitei este un fel de moriscă bătută de vânt. Intr'însul nu poți avea încredere, nu poți lăsa pe mâna lui o treabă însemnată. Să-i dai o sumă de bani s'o ducă undeva, te temi, că dacă, e iubitor de plăceri, se abate din drum și cheltuiește dintr'însa. Se înhăitează cu prieteni, căci la petreceri îndată se găsesc, și însărcinarea ta n'o mai duce la capăt. Dacă e plecat la băutură, e și mai rău. Pofta turbată îl târăște prins ca de niște funii. Abia zărește locașul băuturii, și-l și ispitește să se ducă într'însul. Poți da ceva pe mâna unui asemenea om? Ferească Dumnezeu! El risipește în băutură ce i-ai dat, iar ce-i mai rămâne perde, fiindcă, bând, își perde cunoștința, nu știe ce face. Ispita îl abate din drumul cel drept.

Vedeți, Fraților, omul supus ispitei este ca o luntre pe valuri, care nu e stăpână pe sine. El este o fire slabă pe care nu poți pune niciun temei. El nu e stăpân pe sine niciodată, ci poftele îl duc când la dreapta, când la stânga. Cea mai ușoară ispită, și el se pleacă înaintea ei. Dacă-i spui de ce face așa, zice că nu poate altfel. Apoi, cu omul care e mânat de pofte și ispite nu mai poți face nimic, nu poți avea legături cu dânsul, fiindcă nu mintea sănătoasă îl mână. Și omul care nu se poartă după minte, nu merită numele de om, fiindcă orbește și fără socoteală merg vitele, omului însă i se cere mai mult. El pentru asta are minte și voință, ca să se slujească de ele. Dacă însă în loc de minte el se ia după patimi, și, în loc de voință, după ispită, cine mai poate să se întovărășească cu dânsul? Fie-

care se teme ca nu cumva la mijlocul lucrului să-l ispitească ceva și apoi să-l lase baltă. Dimpotrivă, ce frumoasă priveliște ne dă omul cuminte și tare pe voința lui! Vorba lui e vorbă și lucrul lui lucru. Intr'însul patima este înădușită, iar ispita este privită cu dispreț.

Dece merită cinstire sfinții? Pentrucă ei nu s'au purtat ca ceilalți oameni; pentrucă, neîncetat stăpâni pe dânșii, pofta nu i-a stăpânit și ispita nu i-a înlănțuit. Când a fost ceva bun de făcut sau rău de alungat, ei n'au zis că nu pot, cum zic mulți în zilele noastre.

Mare lucru este a fi stăpân pe tine și frumoase roade aduce omului!

Dar, Fraților, degeaba ne-am munci noi să arătăm relele urmări ale ispitei, dacă n'am arăta și mijloacele de a o alunga. Ar fi ca și cum am vedea boala și n'am căuta leacul.

Ispita este și ea boală, boală care atinge și sufletul și trupul, dar are și leacurile ei. Rugăciunea, Sfintele Taine și împotrivirea sunt arme puternice.

Domnul și Mântuitorul Hristos ne-a învățat cu pilda și cu cuvântul său. Noi îl vedem petrecând patruzeci de zile în pustie în post și rugăciune pentru a se pregăti la ispitele diavolului. Cu cuvântul său ne-a învățat când a zis: **Privegliați și rugați-vă să nu cădeți în ispită** (Matei 4, 41).

Așa să facem și noi, Fraților, pentru a îndepărta ispita. Nu vă rugați însă, cum au mulți obiceiul, înșirând la vorbe fără să le simtă. Nu, ci înaintea lui Dumnezeu faceți socoteala faptelor voastre și cu toată inima luați hotărârea de a alunga ispita.

Prin taina sfintei împărtășiri, omul își înoește simțirile și nu pierde din vedere învățăturile dumnezeiești. Cei dintâi creștini în toate zilele se rugau împreună, erau de față la Sfânta Jertfă și se împărtășeau. Indeletnicirea aceasta

neîncetată a omului cu cugetări dumnezeiești îl face nevătămat în fața ispitei și alungă toate gândurile rele.

Al treilea mijloc de a birui ispitele este împotrivirea. Sfântul apostol Pavel ne numește ostași ai lui Hristos; el ne dă o armătură întreagă ca să ne împotrivim și să fim luptători viteji. **Numai împotriviți-vă diavolului,** spune sfântul apostol Iacov, **și îndată îl veți vedea fugind** (Cap. 4, 7).

Este de trebuință să te împotrivești ispitei chiar dela început, fără a mai sta de vorbă cu dânsa. Noi știm ce a costat pe strămoașa noastră Eva când a stat de vorbă cu șarpele ispitelor. Perderea Raiului, a fost urmarea. De câte ori aceiași purtare neînțeleaptă e urmată de o cădere asămănătoare!

Uneori ajunge să disprețuești ispita pentru a scăpa de dânsa. Alte ori ajunge să-ți îndeletnicești mintea cu ceva sănătos sau chiar să lucrezi cu mânile. Sunt ispite care ajung periculoase tocmai fiindcă ne gândim mult la dânsele. Sunt mii de gândiri, mii de închipuiri, care pot să străbată sufletul, mii de simțiri care mișcă inima noastră, dar despre toate acestea trebuie să purtăm tot atâta grijă ca și călătorul de muștele care bâzâe împrejurul lui. Când te simțești împins să iei numaidecât parte la cutare adunare, la cutare petrecere de unde știi că pot eși multe rele, apucă-te mai bine de vreun lucru plăcut și uită. Ispitele par plăcute la început, vrei numaidecât să zbori la dânsele, dar apoi singur poți vedea cât rău ți-au adus.

Pentru aceia cumpănește tot ce faci, gândește-te mai dinainte dacă nu-ți poate veni vreun rău dintr'însul și numai după ce te-ai încredințat că nu, apucă-te de-l îndeplinește.

Ispitele îți pot eși în cale pretutindenea. Trebuie să-ți întărești voința ca să aibă puterea de a se împotrivi și a nu fi subjugată de ispite.

Deci, Fraților, să nu alergăm după tot ce ni se pare că e bun, căci putem găsi acolo sâmburele multor rele. Câți nu se duc în locuri desfrânate zicând: n'o să fie nimic, și nenorocirea iese mai mare decât și-au putut-o închipui! Câți nu se duc în locurile perzării, unde se joacă bani la noroc, cu gândul numai să privească. Dar ispita îi târăște și pe dânșii la joc, și, din una în alta, din perdere în perdere, ajung de risipesc cât au adunat o viață întreagă. Tot așa, altul se duce într'o adunare unde știe că este și un dușman al lui. El se duce cu gândul să nu vorbească cu dânsul, dar diavolul îl ispitește, îl îndeamnă la vorbă, se ia la ceartă, la bătaie, ajung și la ucidere. Multe nenorociri s'au întâmplat în felul acesta, că omul n'a știut să se împotrivească ispitei. Despărțire, dar, de dânsa în toate chipurile! S'o ocolim ca pe boala cea rea! Amintiți-vă de glasul Mântuitorului, care zice: **Privegehați și vă rugați, ca să nu intrați în ispită,** căci numai așa vom cinsti cu vrednicie ziua sfântă a Nașterii Maicii Domnului. Amin.

Predică la Inălțarea Sfintei Cruci

Părtășia creștină cu Hristos.

Crucii tale ne închinăm, Stăpâne.
Cântare la ziua praznicului.

Fraților,

Ziua de astăzi e zi de post și întristare, pentrucă ne aduce aminte de Patimile Domnului. Insăși Evanghelia pe care ați auzit-o nu e alta decât evanghelia judecății, răstignirii și patimii Mântuitorului. El își varsă sângele cel prea scump pe lemnul crucii, iar noi, muți de durere, stăm și privim jertfa Domnului nostru și sălbătăcia oamenilor.

Pentru aceasta crucea nu este o unealtă de chin ca toate uneltele și un lemn ca toate lemnele, ci e împletită cu simțirile noastre creștinești prin vărsarea sângelui Mântuitorului nostru. Din pricina aceasta a și ajuns ea la noi semn sfânt, și creștinul își însemnează totdeauna chipul cu acest semn întăritor.

Dar fiindcă ea e legată cu jertfa de sânge pe care Domnul nostru Hristos a adus-o, să nu uităm, Fraților, că în însuși acest sânge a pus el ancora care să ne ție în părtășie cu dânsul, ca pe niște fii răscumpărați din ghiarele păcatului. Intr'adevăr, la cina cea din urmă cu apostolii săi, în amurgul serii, când gândurile omului mai ușor se desfac de cele pământești, spre a se îndrepta către Dumnezeu, a așezat Domnul ospățul sfânt care să ne aducă a-

minte de patima şi moartea sa şi să ţie viu în cugetul nostru chipul Invăţătorului răstignit, care ne-a învăţat aşa de frumos lucrurile împărăţiei lui Dumnezeu. In adevăr, Domnul Hristos a spus apostolilor săi la cină: **aceasta să faceţi întru amintirea mea** (Luca, 22, 19). Şi aceasta o facem noi până azi, în amintirea jertfei şi morţii Mântuitorului, căci Sfânta Liturghie nu este altceva decât o neîncetată săvârşire şi preînchipuire a Cinei celei de taină a Mântuitorului cu Apostolii săi.

In liturghie nouă ni se dă mijlocul de a lua parte la Sfânta Cină a Mântuitorului, pomenind astfel cu umilinţă răstignirea şi moartea sa pentru noi, după cum zice Sfântul Apostol Pavel: **De câte ori veţi mânca această pâne şi veţi bea acest potir, moartea Domnului vestiţi până ce va veni** (I Cor. 2, 26).

Drept aceia, Fraţilor, în preînchipuirea morţii pe cruce a Domnului Hristos, nouă ni s'a dat putinţa de a sta în neîncetată legătură cu Domnul, prin aceia că ne împărtăşim cu trupul şi sângele său. Prin aceasta mărturisim mai mult decât oricând că urmaşi ai lui suntem şi crucea pe care a pătimit i-o cinstim.

Dar trebuie să privim ceva mai adânc pentru a vedea în ce legătură sfântă intrăm cu Iisus, când luăm parte la ospăţul cel tainic în care ne împărtăşim cu trupul şi cu sângele său.

Când cineva păşeşte la această împărtăşire, Fraţilor, trebuie s'o facă cu adâncă smerenie şi frică de Dumnezeu. El trebuie a se pregăti din vreme, a se da la o parte dela toate gândurile lumeşti, a se închide ca într'o lume nouă, cerească, a-şi cerceta toate faptele şi a-şi aduce tot cugetul apăsat de mulţimea păcatelor să şi-l spele prin mărturisire. Numai după ce toate acestea s'au făcut şi a luat hotărârea trainică de a nu mai păcătui, să îndrăznească creştinul a păşi la altarul Domnului şi a se împărtăşi cu trupul şi sângele său.

Astfel, prin această curăţire lăuntrică, ne apropiem din nou de Domnul şi înodăm iarăşi firele pe care păcatul le-a rupt şi ne-a despărţit de dânsul.

E un lucru frumos, Fraţilor, această năzuinţă şi nevoie a omului de a se cerceta pe sine şi a se curăţi. Dar cât de leneş e omul la asta, şi cât de puţin se gândeşte ei la trebuinţele sufletului său! Abia dacă o face odată pe an, iar cei mai mulţi nici atuncea! In schimb, cât neastâmpăr este după mulţămirea trupului şi în câtă atârnare ajunge omul de năravuri care-l robesc cu totul! Unii turbează dacă măcar o zi lăsată de Dumnezeu nu şi-ar uda gâtlejul cu o băutură nefolositoare, iar alţii tânjesc fără buruiana a cărei funinginà omul o trage în piept ca să-i ţie de urât. Dar dacă ţie, omule, ţi-i urât fără asemenea nimicuri, cum nu ţi-i urât a fi departe de Dumnezeu şi a purta atât de puţin grijă de trebuinţele sufletului tău? Tu ştii că Iisus te-a chemat la sfânta lui Cină şi că la aceasta trebuie să te pregăteşti cu sufletul şi cu trupul; ştii că asta îţi foloseşte şi-ţi chezăşuieşte fericirea vieţii; de ce nu-ţi faci obiceiuri plăcute lui, de a te cerceta pe tine însuţi şi apoi a veni să te împărtăşeşti la ospăţul cel sfânt, pentruca curăţirea ta să fie desăvârşită?

Dar dacă nepreţuit lucru este acesta pentru noi, iarăşi trebuie să luăm aminte, Fraţilor, că cel ce s'a hotărât la dânsul trebuie să-l facă în toată frica Domnului, pentrucă cel păcătos, care cu nepăsare se apropie de Domnul nu părtaş curăţiei se face, ci osânda sa îşi pregăteşte, după cuvântul apostolului: **Drept aceia oricare va mânca această pâne sau va bea potirul Domnului cu nevrednicie, va fi vinovat trupului şi sângelui Domnului. Deci fiecare să se cerceteze pe sine însuşi şi aşa să mănânce din pâne şi să bea din potir. Căci cine mănâncă şi bea cu nevrednicie, mănâncă şi bea osânda sa, nedeosebind trupul Domnului** (I Cor. 11, 27-30).

Tocmai în această zi, Fraţilor, în această zi când pos-

tim și ne întristăm pentru Invățătorul cel spânurat pe cruce, să nu trecem nepăsători pe lângă patimile lui, să nu știm numai că azi se mănâncă post, și încolo nimic; nu, ci să ne aducem aminte că avem de îndeplinit ceiace el a statornicit pentru noi, și așa să îndeplinim, cu smerenie și cu cutremur, cum Apostolul ne învață.

Dar noi, Fraților, dacă suntem adevărați creștini și, cu văpae nestinsă în inimi suntem gata a îmbrățișa crucea mântuirii pe care, picătură cu picătură, s'a scurs prețiosul sânge al Domnului nostru, să îngrijim așa de curăția noastră sufletească, pentruca totdeauna să fim vrednici de a apropia buzele de potirul sângelui său.

Dacă lumea atât de îndărătnică este a face astfel, e o dovadă, Fraților, mai întâi de nepăsare, și al doilea, cât de puțin se simte vrednică a se apropia de trupul Domnului. Insă nu trebuie să uităm că Domnul ne cheamă, iar Biserica neîncetat ne arată cuvintele și muncile Domnului nostru pentru a aduce și în viața noastră curăția cuvenită celor ce poartă numele de creștin.

O parte din petrecerea Domnului pe pământ ne înfățișează și această mare sărbătoare a Inălțării Sfintei Cruci. Intr'însa vedem patima Domnului și iubirea sa pentru noi, iubire cum alta mai mare nu se poate, că însăși viața sa și-a dat pentru noi, spre a pecetlui cu dânsa o nouă învățătură, cum omenirea nu mai văzuse alta mai înaltă.

Asta a făcut-o Domnul pentru noi, Fraților. Acuma este vorba ce facem noi pentru Dânsul? Nu e vorba de vreo binefacere pe care am putea-o face pentru el, căci Dumnezeu n'are nevoie de lucrurile nonastre, ci e vorba de cum răspundem noi la binefacerile Mântuitorului.

Un singur răspuns e cu putință, Fraților: strânși la piciorul stropit cu sânge al crucii, să deschidem către Domnul inima noastră și cu iubirea focului care nu se stinge, să strigăm: Doamne, Tu ai murit și ai înviat pentru a întemeia între noi o împărăție de iubire și pace, cum n'au

văzut strămoșii noștri mai dinainte adormiți; inima ne-am sfâșiat și cu mânile noastre am tras în ea brazdă pentru a semăna picăturile de sânge scurse de-alungul cinstitei Tale cruci; ele vor rodi și ființa noastră vor înoi, ca un vas zmălțuit ce lucește în jurul său. Așa, Doamne, să fim întăriți cu puterea Ta și să ne facem locuitori vrednici ai Impărăției Tale!

Aceasta, Fraților, să fie rugăciunea și dorul fiecărui creștin. Să fim așa precum Domnul ne-a vrut: flori bine mirositoare în grădina Impărăției Sale, să fim oameni de cinste, credință, omenie, dreptate, săritori pentru cel în nevoie și obidă, oameni care în sufletul lor se simt îndatorați către Domnul celce pe lemnul crucii a pătimit pentru noi. Numai astfel, Fraților, vom fi cinstit cum se cuvine crucea cea făcătoare de viață, și numai astfel vom fi tras și pe alți Frați să prețuiască legea Domnului nostru și să laude pe Invățătorul Hristos, căci zice El: **iar oamenii, văzând faptele voastre cele bune, să preamărească pe Tatăl vostru cel din ceruri** (Matei 5, 16). Amin.

Predică la Sfânta Paraschiva

Despre înțelepciune.

Bine, slugă bună și credincioasă; întru puține ai fost credincios, peste multe te voi pune; intră în bucuria Domnului tău.

Matei, 25, 21.

Fraților,

Cu aceste vorbe Domnul Hristos se îndreaptă către cei ce au păzit poruncile sale. Pentru toate greutățile, ostenelile și suferințele lor, îi cheamă la bucuria veșnică. Chemarea aceasta însă n'a încetat. Glasul său răsună printre noi. Biserica totdeauna ne cheamă prin cuvintele Evangheliei lui Hristos. Noi suntem cei chemați și pe noi ne îndeamnă Mântuitorul la ascultarea învățăturii sale și că ne va aduce la bucuria sa, de-i vom păzi poruncile.

Câți înainte de noi nu s'au învrednicit de cununa dreptății! Câți n'au intrat în bucuria nesfârșită pentru aceia că învățătura creștină a fost neîncetat înaintea ochilor lor!

Dar cine sunt fericiții aceștia? Sunt nenumărata oaste a sfinților, cari n'au fost înșelați de chipurile ademenitoare ale lucrurilor pământești, ci în Domnul au pus ochii lor și la dânsul **au cugetat ziua și noaptea.** Mintea lor nu s'a rătăcit în mijlocul plăcerilor lumii acesteia, ci, în înțelepciunea lor, au cugetat mai departe, la bogăția nesupusă

periciunii. Numai când privești frumusețea vieții lor, poți pricepe rătăcirea și întreaga deșărtăciune a acelora cari se agață cu înverșunare de toate lucrurile pământești, parcă au să fie veșnici pe pământ.

Iată astăzi serbăm pe o cinstită fiică a Domnului, sfânta Paraschiva, care a făcut o bună întrebuințare din înțelepciunea dată de Dumnezeu omului. Departe de a se gândi, ca atâtea altele de vrâsta sa, la podoabele trupești, și-a pus în Dumnezeu nădejdea. In căile lui a umblat toată viața și iat-o azi înaintea noastră pildă de viață sfântă.

Câți n'or fi batjocorit-o în viață, câți n'or fi făcut-o nebună! Că așa e lumea, îndată ce te ridici mai sus decât dânsa, îndată ce nu-ți pui Dumnezeul în mâncare și băutură, te face nebun. Ea nu-și vede nebunia ei, că, dacă pune toate scumpeturile pe dânsa, i se pare că s'a suit mai sus.

De vrei să fii și tu de preț, nu lucra neînțelepțește, ci întoarce-te spre inima și cugetul tău; acolo seamănă cuvântul lui Dumnezeu, și vei fi prețuit.

Așa a făcut sfânta Paraschiva. N'a umblat după nebunia lumii, ci după înțelepciunea aceasta care a dus-o în corturile drepților și în lăcașul nemuririi.

Despre înțelepciunea aceasta să vorbim și noi azi, ca niște buni creștini car umblă după îmbogățirea lor sufletească.

Fraților,

Strămoșii noștri numesc pe omul înțelept om cu scaun la cap, adică om la care mintea e în bună rânduială și care alege totdeauna mijloacele mai bune și cele mai cinstite, timpul cel mai potrivit, pentru a duce la capăt o lucrare. Omul acesta cu scaun la cap nu începe nicio treabă, nu se apucă de nimic, până ce mai întâi nu gândește asupra ei, unde o să iasă, care-i va fi sfârșitul. El se gândește, nu

numai la început, ci și la sfârșit. Aceasta face omul înțelept, la aceasta îl sfătuiește înțelepciunea lumească, și bun lucru este acesta. Tot omul așa ar trebui să facă.

Dar mai e o înțelepciune, Fraților. Este înțelepciunea creștinească, pe care, din nenorocire, chiar mulți creștini o disprețuiesc. Ințelepciunea creștinească însă, nouă creștinilor ne este cerută. Dacă n'am avea-o noi, cine are s'o aibă?

Ințelepciunea aceasta este aceia care ne strigă cu glas tare să ne întărim în credință și în lucrarea faptelor bune.

Duceți-vă într'o zi pe piața unui târg, și veți vedea un furnicar, un dute-vino fără astâmpăr. Pentru ce atâta îngrijire, atâta osteneală, atâta chin? Pentru un mic câștig, ca să-ți ții viața. Nu e nimic rău aci. Răul este în altă parte: Când noi atâta ne muncim pentru trup, pentruce nu ne-am munci măcar a suta parte pentru suflet, pentru Dumnezeu? Grija nemăsurată de a-ți îndestula trupul te face să uiți datoriile către suflet. Pentru aceasta vedeți pe oamenii zgârciți, lacomi, pofticioși, bețivi, că se gândesc foarte puțin la Dumnezeu și la suflet. Grija trupului șterge din ochii lor orice datorie mai înaltă.

Fiți încredințați, Fraților, că unii ca acești n'au ce căuta în împărăția lui Dumnezeu. Fiindcă ei și-au pus Dumnezeul lor în mâncare, băutură și avere, lasă-i ca mâncarea, băutura și averea să-i mântuie și să-i fericească.

Rătăciți ce sunt! Un pic de înțelepciune creștinească de-ar avea, și-ar vedea toată nebunia lor. Cum! când viața ta pământească este o clipă numai în curgerea nemărginită a veacurilor vieții veșnice, pentruce te agăți cu turbare de clipa aceasta și nu lucrezi ca să te învrednicești de viața veșnică? Nu vezi cât de scurtă este această viață? Nu vezi că ai ajuns la bătrânețe și-ți amintești faptele copilăriei parcă ți-ar fi dinaintea ochilor? Pentruce dar vrei să te întărești în clipa aceasta, parcă ar fi ea viața veșnică? Pentruce dar nu-ți aduci aminte de strigarea

sfântului Ioan Botezătorul: **Faceți roade vrednice de pocăință** (Matei 3, 8)?

Zilele noastre au avut nenorocirea de a vedea pe unii, creștini chipurile, cari toată viața au strâns ban cu ban, s'au chinuit pentru dânsul, n'au văzut nicăieri decât năluca zgârceniei, n'au ajutat pe nimenea, la Dumnezeu niciodată nu s'au gândit, iar la moarte au cerut să-i îmbrace cu veșmântul în care își pusese averea, pentru adunatul căreia s'au îndepărtat de Dumnezeu. Ah! cine-mi va da cuvântul ca să arăt, nu nebunia, ci cumplita și neînchipuita zmintealã a acestora, care au fugit din calea binelui și dreptății, numai ca să ducă un chilogram-două de aur în pământ! Nebune! Dacă ai dus aurul în groapă, prin ce ți-e mai folositor decât o bucată de fier sau de lut? Bine a zis Mântuitorul Hristos și adevărat cuvânt a spus: **unde este comoara ta, acolo va fi și inima ta** (Matei 6, 21).

Unde este înțelepciunea acestor oameni? Legea Domnului Hristos nu i-a înțeleptit oare? Nu, Fraților, pentrucă ei niciodată nu s'au gândit să o cerceteze. Ei n'au fost creștini decât cu numele. La înțelepciunea creștinească nici prin cap nu le-a trecut să-și ducă sufletul. Din zori și până în noapte, de noapte până dimineața, ei au asudat pentru fericirea pământească. Ceară acum dela pământ viața cerului!

Te cuprinde durerea când vezi cât s'a îndurat Dumnezeu de omenirea aceasta și ea tot îndărătnică este. Ani de zile Mântuitorul a cutreierat pământul răspândind sămânța cea bună a învățăturii sale, și totuși sunt mulți din acei care poartă numele său și nu vor să-l urmeze. Cât n'a spus el, dumnezeescul Impărat: **fiți înțelepți ca șerpii și curați ca porumbeii** (Matei 10, 16). Omul însă care fuge de înțelepciunea creștinească și drept înțelepciune își are patimile sale, a întors-o. El nu vrea să fie înțelept ca șarpele, ci veninos ca dânsul. Cine va îndrăzni să spuie că nu e așa?

Astăzi se munceşte mult, foarte mult pentru fericirea pământească; eu vă întreb însă: dar pentru cea cerească ce faceţi? Se pun la cale călătorii lungi, se brăzdează mările, se înfruntă moartea, se încovoaie sub o muncă apăsătoare ziua şi noaptea, şi mai departe nimic? Dar cerul, dar nemurirea, merită mai puţină osteneală? Nu preţueşte el mai mult decât pământul? Nu merită aceiaşi silinţă?

Dacă aţi fi încredinţaţi că o vână de aur se află în dealurile sau munţii voştri, cu ce înflăcărare v'aţi apuca s'o scoateţi! Inţelepciunea creştinească ne spune însă că adevărata vână de aur, pe care toţi pot s'o scoată, este credinţa fierbinte şi stăruinţa în faptele bune şi că numai acestea ne dau bogăţii folositoare în cer.

Frumuseţea vieţii nesfârşite, farmecul nemuririi este atât de mare, că nu se poate închega în vorbe; limba omenească este neputincioasă să le arate. Câmpul de luptă însă pentru a câştiga este aici pe pământ; aici se câştigă veniturile de care ne vom bucura în cer; în această viaţă se adună bogăţiile de care ne vom veseli înaintea lui Dumnezeu. Deci, cât suntem de neînţelepţi, cât de puţin înţelegem nevoile noastre, lăsându-ne să fim înăduşiţi de nepăsare! Da, Fraţilor, înţelepciunea se uneşte cu pildele lui Iisus Hristos, ale Sfintei Fecioare şi ale sfinţilor spre a ne îmboldi la lupta din care nu curge sânge, moarte şi durere, ci mântuirea şi fericirea neasemănată.

Fraţilor, voi care sunteţi aşa de pricepuţi, aşa de înţelepţi în ceiace priveşte nevoile acestei vieţi, nu neîngrijiţi pe cele viitoare! Este vorba de un mic câştig: voi desfăşuraţi o muncă de uriaş; iată că este vorba de a câştiga o veşnicie fericită: puneţi măcar o mică silinţă. Dacă vreo perdere de avere, vreo boală, vreo nenorocire vă ameninţă, voi mişcaţi cerul şi pământul pentru a le depărta. Dar acum, când este vorba să scăpaţi de chinuri fără sfârşit, nu daţi înapoi dinaintea micilor jertfe care vi se cer. Dacă

unii își asigură casele împotriva focului, câmpurile împotriva grindinei, vitele împotriva boalelor, cu cât mai mult trebuie acoperit sufletul împotriva focului din Iad!

Sunt unii creștini însuflețiți de gânduri bune față de legea creștinească, dar rătăciți și neînțelepți. Ei zic: m'oi îngriji la moarte de mântuirea mea: atunci am să mă mărturisesc și împărtășesc.

Nu faceți ca aceștia și nu umblați în căile lor. Cu înțelepciune îmbrăcați-vă și cu dânsa lucrați.

„Eu am să mă mărturisesc la moarte", zicea odată un creștin în drumul de fer către un preot. „Prietene", îi răspunse acesta, „cu Dumnezeu nu se glumește, eu mă tem că ai să mori nemărturisit". Trecând câtva timp, preotul află că acel om fusese găsit mort chiar în patul lui, după ce se culcase plin de viață [1]).

Totul vă îndeamnă să încununați cu vrednicie viața creștinească: Dumnezeu, Sfânta Fecioară Maria, Biserica, ai cărei fii sunteți, casa voastră, cinstea pe care o păziți cu atâta îngrijire, însfâșit înțelepciunea. Fericiți acei cari vor cântări aceste îndemnuri: ei vor scoate roade neprețuite.

Toate răutățile câte le vedeți în lume, tâlhăriile, vorbirile de rău, certurile, lăcomia, sunt roade ale neînțelepciunii, pentrucă, dacă omul s'ar gândi la adevăratele lui trebuințe, nu s'ar mai ținea de acestea, ci ar umbla după ceia ce cu adevărat îi este folositor. El, când face fapta rea, se gândește, dar gândește numai la timpul apropiat de el, crede că să-i aducă folos. Nu se duce cu mintea departe, peste marginile nevoilor zilnice, nu se gândește la nevoile sale sufletești. Căci tot ce vatămă sufletul nu se poate numi folositor. Un lucru, ca să fie bun, trebuie ca, dacă nu folosește sufletului, măcar să nu-l vatăme. Pentru aceas-

---

1) *Sermoni e istruzioni popolari* de P. Villard, Tipografia Pontificia, Turin, 1904, vol. I, p. 130.

ta, hoția, lăcomia, nu pot fi bune. O clipă, ele mulțămesc pe om, îi bucură trupul, fiindcă omul rătăcit socotește că hoția are să-l îmbogățească. Dar celce s'a înțelepțit în legea Domnului, omul care nu se uită numai la trup, omul care privește departe, la suflet, vede ce urmări nenorocite au fapte ca hoția și lăcomia, care bucură o clipă pe omul stricat, dar sufletul îl rănesc de moarte.

Sfânta noastră Biserică patru porniri bune, patru daruri pune în om, iar din aceste patru unul este înțelepciunea. Ea dorește ca toți fiii săi să fie înțelepți, adică să nu intre în tovărășie cu cei rătăciți, ci în toate faptele lor să aibă ca îmbold legea Domnului, iar ca pildă pe sfinții săi. Ințelepciunea este steaua care luminează calea acestei vieți, este apa tămăduirii ce topește zgura din ochii săi. Ea este oglinda care înlesnește omului înțelegerea faptelor sale și ale altora.

Omul înțelept este luceafăr între semenii săi. Toți la dânsul aleargă să se lumineze.

Dar, Fraților, nouă înțelepciunea ni s'a dat în legea sa de Domnul Hristos. Noi nu mai putem zice: dacă nu suntem înțelepți, nu suntem noi de vină. Nu, fiindcă aici nu mai este vorba de înțelepciunea lumească, ci de înțelepciunea creștinească, pe care Biserica ne-o propoveduește întotdeauna prin cuvântul Domnului. Această înțelepciune ne povățuește spre tot lucrul bun și spre faptele cele întru dreptate. Deci tot celce fuge de dânsa e vinovat, fiindcă el fuge tocmai ca să fie neînțelept. Pune urechea la învățătura Domnului, deschide inima la cuvântul lui Hristos, și te vei înțelepți. Neînțelept nu este celce așa l-a lăsat Dumnezeu, ci cel ce nu vrea să fie. Invățătura Mântuitorului este fântâna fără fund și nesecată a înțelepciunii. La dânsa adăpați-vă, pe dânsa îndepliniți-o, și veți avea înțelepciunea creștinească.

Fraților, urât este omul care rătăcește pe lume fără nicio țintă, ca o barcă perdută pe valuri, dar mai urât este

acel care nu vrea să aibă țintă. Omul trebuie să-și dea seama că e născut, nu numai spre a mânca și a bea, căci și vitele fac așa. El în legea Mântuitorului trebuie să vadă că ținta sa nu e să rămâie pe pământ, ci la picioarele tronului Dreptului Judecător. Pentru aceasta în legea sa învățați-vă, pe dânsa săvârșiți-o, la izvoarele ei înțelepțiți-vă, și veți avea răsplata nepieritoare în cer. Amin.

Predică la Sf. Dumitru

Despre lăcomie.

Minunat este Dumnezeu întru sfinţii săi.

Psalmul 67, 36.

Fraţilor,

Aşa ne spune Biserica noastră, că Dumnezeu prin sfinţii săi este mărit, lăudat, minunat. Şi cum n'ar fi astfel, când în cer nu poate fi bucurie mai mare decât mântuirea creştinului prin săvârşirea binelui, adevărului şi dreptăţii! Dar încă când creştinul ajunge la culmea vieţii sfinte şi curate! Atunci fără îndoială că Dumnezeu este minunat şi bucurat prin sfinţii săi. El pentru aceasta a făcut pe oameni, ca să strălucească prin curăţia vieţii. Pentru aceia, când oamenii umblă în căile răutăţii, Dumnezeu nu poate decât să se întristeze, căci nu pentru răutate i-a făcut. Iar când ei umblă întru dreptate, şi bucuria este mare, pentrucă Dumnezeu vede împlinirea aşezământului său.

Fraţilor, veniţi cu mintea aci în viaţa noastră de toate zilele, şi vă veţi lămuri mai bine. Inchipuiţi-vă un învăţător, ai cărui şcolari sunt toţi cu bune purtări, ascultători, cu dragoste între dânşii, iubitori de învăţătură, — oare nu creşte inima învăţătorului când se vede înconjurat de aşa şcolari, când vede poveţele sale ascultate şi munca lui încununată? Fără îndoială că da. Şi mulţămirea e uneori aşa de mare, că, într'o clipă de bucurie, uită toate greutăţile

și supărările ce le-a avut cu învățătura copiilor. Așa este și cu Dumnezeu. El se bucură când vede că oamenii nu lucrează cu strâmbătate, iar, când ajung la viața sfântă, atunci bucuria este fără margini: **Minunat este Dumnezeu întru sfinții Săi.**

Inchipuiți-vă apoi un preot. Când poporănii săi vor fi leneși, iubitori de ceartă, lacomi, nedrepți, mincinoși, înșelători, plecați la băutură, putea-va oare el să fie mulțămit? Ferească Dumnezeu! El va vedea că sunt surzi la toată povața bună, surzi la cuvântul Domnului, orbi față de pilda Mântuitorului și a sfinților, și atunci întristarea îl va cuprinde. Dimpotrivă, când poporănii săi vor fi buni, cu dragoste între dânșii, negrăitori de rău, drepți, iubitori de adevăr, milostivi, — inima sa va crește, și bucuria sa va fi foarte mare.

Tot așa este cu tatăl care vede pe fiii săi împodobiți cu toate pornirile bune și trăind în pace și unire între dânșii, și tot așa este și cu Dumnezeu, Fraților. Când noi serbăm amintirea sfinților, sărbătoarea este și în cer, căci Dumnezeu se veselește când făpturile sale merg după bine, dreptate și adevăr. **El este minunat întru sfinții Săi.**

Iată-ne azi adunați să serbăm amintirea unui mare sfânt al lui Dumnezeu, a marelui mucenic Dimitrie. Să cercetăm viața sa și să ne învățăm din faptele sale.

I.

Fraților,

Noi nu ne putem face o judecare dreaptă despre ce înseamnă statornicia unui sfânt în legea și căile Domnului. Astăzi țara este creștină, fără împiedecare poți să-ți îndeplinești datoriile tale de creștin. Ba încă neîncetat auzim glasul îndemnător al Bisericii, care ne cheamă la îndeplinirea cuvintelor sale. De ești în țarină, de ești la târg,

oriunde ai fi, glasul duios al clopotului vine să-ți mângâe urechea și să-ți aducă aminte că ești creștin.

Cum vedeți, azi Biserica stă ca o mamă în mijlocul fiilor săi, chemându-i fără încetare să vie să se împărtășească din izvoarele sale nesecate.

Ei, Fraților, nu era așa pe timpul Sfântului Dumitru! Astăzi ești chemat la datoriile tale de creștin. Pe atunci trebuia să treci prin mii de greutăți ca să ți le îndeplinești. Țara era păgână, creștinii, prigoniți, nu aveau voie să aibă biserici; erau schingiuiți, uciși; nu era chin la care păgânul să nu se gândească și să nu supuie pe creștin. Copiii erau zmulși din brațele părinților, părinții uciși în fața fiilor. Gândiți-vă, dar, cu cât greu puteai să fii de față la sfânta liturghie, ce greu se făcea un botez, cu ce nespusă greutate o înmormântare, cu câtă groază te puteai împărtăși cu Sfintele Taine! Creștinii își săpau pivnițe pe sub pământ, din care unele cât niște orașe de mari. Acolo se botezau, se cununau, acolo își aveau mormintele. Și cu toate greutățile de a putea ajunge aci, cu toate că păgânii îi prindeau uneori și-i zideau înăuntru, creștinii tot nu se abăteau din căile Domnului. Ei una știau: că Hristos Mântuitorul a murit pentru dânșii și că ei nu-l pot părăsi. Și marture ne sunt scrierile celor vechi că nici stânca în nemișcarea sa n'a fost mai statornică decât creștinul în legea lui Hristos.

Dacă deci numai ca să-ți îndeplinești datoriile obișnuite ale vieții creștinești trebuia să treci prin pericole din care nu știai de vei ieși cu viață, dacă plecai de acasă să te închini ca bun creștin și nu știai de te vei mai întoarce, ce silință și osteneală trebuia să-și dea cineva ca să ajungă la o viață sfântă! Era ceva care întrecea puterile omului. Vezi, trebuie să te duci cu mintea la acele timpuri, ca să poți pricepe toată măreția și strălucirea unui sfânt ca Sfântul Dumitru. De cele mai multe ori, moartea silnică îți era răsplata vieții tale sfinte.

De te duceai într'o răspântie și te întâlneai cu alt creștin, te temeai ca nu cumva să audă cineva cuvântul de: „Hristos“ pe buzele tale! De te duceai în piață, îți părea că toți îți citesc pe frunte numele de creștin; de intrai să cumperi ceva și auzeai în urmă vorbă, îți părea că au venit să te închidă. Cumplită viață era aceasta! Ca un miel fără de apărare trebuia să stai într'un tremur veșnic și, la urma urmei, tot te prindea. Și pentru ce toate acestea, Fraților? Pentrucă creștinii nu voiau viața fericită, lepădați de Hristos, ci mai bine chinul și moartea cu Hristos. Ei își aduceau aminte de cuvântul său: **Cel ce-și perde viața sa o va afla, iar cel ce o va afla o va perde pe dânsa** (Matei 10, 39). Adică: tot cel ce se va agăța cu turbare de această viață, căutând să șadă într'însa, chiar cu mijloace necinstite, unul ca acesta își va ținea viața pământească, dar o va perde pe cea veșnică; și tot cel ce-și jertfește viața numai ca să n'o păteze cu necinstea și să nu se lepede de învățătura lui Hristos, unul ca acesta, perde viața pământească, dar o va afla pe cea veșnică.

Pentru aceea, Fraților, cutremurați-vă înaintea atotputerniciei dumnezeiești, care pildă luminoasă ne-a dat și este **minunat întru sfinții săi.** El ne orbește cu razele scânteietoare în care îmbracă pe sfinții luptători. Iată, sfântul și marele mucenic Dimitrie și-a perdut viața sa pământească, dar a căpătat-o pe cea cerească. Timpuri grele, Fraților, dar el s'a înflăcărat cu credința, s'a încins cu armele lui Hristos și a biruit lumea. Prigonitorii săi i-au luat viața, dar a rămas ceva împotriva căruia toată uneltirea dușmanilor este neputincioasă: a rămas amintirea numelui său sfânt, care neîncetat a însuflețit și însuflețește pe adevărații creștini spre aceeași viață sfântă. Și-a perdut viața pământească, dar a câștigat pe cea cerească. Sfântul Dumitru stă mărturie înaintea tronului dumnezeiesc, că n'a lepădat numele lui Hristos, îndemnându-ne și pe noi să facem așa.

Aproape trei veacuri trecuse dela Invierea Domnului, când prigoniri cumplite se porniră asupra creştinilor, de către păgânul împărat Diocleţian, un adevărat sorbitor de sânge creştinesc.. Această prigonire îl prinse şi pe Sfântul Dumitru. El a fost supus la chinuri cumplite spre a-şi părăsi legea. Văzând păgânii însă că nimic nu folosesc, l-au înjunghiat, şi astfel l-au învrednicit de cununa neveştejită a muceniciei. Pentru multele chinuri ce a îndurat în statornicia sa, Biserica i-a dat numele de: marele mucenic, serbându-i amintirea la 26 Octombrie [1]). Dea Dumnezeu ca sfinţenia sa să ne plece şi pe noi spre faptele dreptăţii şi statornicia credinţei!

II.

Ei, Fraţilor, cu tristeţă vedem că creştinii sunt departe de ce erau odată. Parcă a pierit dintre dânşii sămânţa sfinţilor. Unde mai vezi oamenii străluciţi prin curăţia vieţii! Trebuie să trăieşti o viaţă de om ca să găseşti unul. Toţi se numesc creştini azi, dar puţini merită acest nume. Omul trece pe lângă biserică, casa lui Dumnezeu, şi se uită la dânsa cu o privire ostenită, parcă-i e silă de dânsa. Doamne! unde sunt timpurile când creştinii se închinau prin pivniţi şi mureau într'însele! S'au dus, s'au dus! Numai aşa timpuri ne-au dat sfinţi ca Sfântul Dumitru. Astăzi, când creştinul osteneşte numai cât se uită la biserică, odată se înviorează numai cât îi vorbeşti de mâncare şi băutură. Dumnezeul său e pântecele, biserica sa, cârciuma icoana sa, lăcomia. O lăcomie de lup îl stăpâneşte pretutindenea. Când e vorba să se îmbuibe până să cadă jos şi să bea până să-şi uite de ai săi, e în frunte. Când e vorba însă de îndeplinit datoriile creştineşti, e în coadă. Aceasta e cumplită josnicie, Fraţilor. **Omul, în cinste**

---

1) *Explicarea Evangheliilor* de Simeon Popescu, p. 343.

fiind, n'a priceput, zice proorocul David; **alăturatu-s'a cu dobitoacele cele fără de minte și s'a asămănat lor** (Psalmul 88, 21). Omul, fiind în cinste ridicat de Hristos, s'a coborât jos, s'a lăcomit numai la mâncare și băutură, și toate le-a uitat.

Este aceasta viață creștinească? Ferească Dumnezeu! Invățătura Domnului nu-ți spune să trăiești pentru mâncare, ci să mănânci atâta cât îți trebuie, și încolo suie-te cu gândul mai sus. Pentruce lăcomia ta te face să uiți pe Dumnezeu? Pentruce lăcomia te face să râvnești la bunul altuia? Nu vezi tu că lăcomia te nevoește să trăești numai cu trupul, nu și cu sufletul? Nu vezi că alungă din tine simțirile cele mai frumoase? Nu vezi că-ți închide ochii la nevoile altuia? Nu vezi că-ți ia vrednicia de om și te împinge la o viață de vită?

Scârboasă priveliște îți dă omul lacom! Abia îi vine în minte vreun fel de mâncare, și îndată se topește de dorul ei. Vorbește-i de cutare lucru gustos, făgăduiește-i-l, și faci dintr'însul ce vrei; nu mai are nicio stăpânire de sine. Cele mai urâcioase porniri trupești se ațâță într'însul. Totul pentru trup și numai pentru trup: iată viața lacomului.

O astfel de ființă poți s'o numești om? Niciodată! Toată munca lui are pe dânsa pecetea rușinii. De intră în tovărășie cu cineva, caută să apuce mai mult decât celalt; de dai o treabă pe mâna lui, caută să scoată mai mult decât merită pe ce a lucrat; de e vecin cu tine, ai neîncetat dușmanul în spate, fiindcă el n'are altă grijă decât doar să mai apuce ceva; de-ți intră pasărea la dânsul, zice că-i a lui, și așa el se ceartă cu toți, se strică cu toți, este urât de toți, fiindcă lăcomia perde omenia.

Vorbește-i unui astfel de om de Dumnezeu, de viață curată, de cumpătare, de Biserică, — degeaba! Te ascultă cu greu, și apoi deloc, fiindcă acestea nu se pot mânca. El nu ajunge niciodată la înălțimea vieții creștinești, care știe

să se lipsească pe sine când vede nevoie la semenul său. Sfântul care își jertfește viața pentru credința lui Hristos, pe dânsul îl uimește. El nu poate pricepe cum poți să te lipsești de viață, când e așa de bine să mănânci până te îmbolnăvești. Fiți încredințați, Fraților, niciunul dintre aceștia nu vor vedea împărăția cerurilor. Dintre apostolii Domnului, numai Iuda Iscarioteanul s'a lăcomit la bani, și lăcomia aceasta l-a perdut. Lăcomia i-a perdut omenia, și odată cu omenia, i-a luat și zilele.

Omului lacom niciodată nu-i poți încredința vreo treabă în care să aibă ceva pe mâna lui. El totdeauna este pornit să te jăfuiască. Pentru aceasta toți fug de dânsul și în cârd cu el nu intră.

Vedeți să vă feriți de lăcomie, zice Mântuitorul, **căci viața cuiva nu stă în belșugul averii sale** (Luca 12, 15). Și tot el ne spune să nu ne temem de cei ce ucid trupul, ci de cei ce ucid sufletul și trupul, aruncându-l în Iad, iar lăcomia cu adevărat ucigătoare este pentru suflet, pentrucă ea n'are altă grijă decât să hrănească trupul, și încolo nimic. Dar pentru Dumnezeu, prin ce un astfel de om se deosebește de o vită, căci și ea bea, mănâncă și umblă? Pentru aceea înălțați-vă sufletul, de nu voiți să vă asemănați cu dobitoacele, și ascultați următoarea pildă a Mântuitorului: **Unui om bogat i-a rodit țarina, și cugeta în sine, zicând: ce voi face? fiindcă n'am unde aduna roadele mele. Și a zis: aceasta voi face: voi strica hambarele mele, și mai mari le voi zidi; și acolo voi strânge roadele mele și bunurile mele. Și voi zice sufletului meu: Suflete, ai multe bunătăți strânse pentru mulți ani! odihnește-te, mănâncă, bea și te veselește! Dar Dumnezeu i-a zis: nebune, într'această noapte voi lua sufletul dela tine, și atunci cele ce ai adunat, ale cui vor fi? Așa este celce strânge lui-și comoară, dar nu este bogat în Dumnezeu** (Luca 12, 16—21).

Fraților, aceasta este povestea tuturor lacomilor. Strâng, parcă au de viețuit pe pământ mii de ani, nu fac nimănui

niciun bine. Ca să ajungă pentru dânşii, îşi învârtoşează inima într'adins, ca să nu fie nevoiţi să dea altora. Mânile lor sunt totdeauna în tremur să apuce, iar fălcile în mestecare neîncetată. Odată însă, în mijlocul belşugului, îi răpeşte Dumnezeu. **Nebune, şi cele ce ai adunat, ale cui vor fi?**

Prin comoara pământească el putea să-şi agonisească una cerească. Nu, n'a vrut, a lăsat-o să ruginească, şi acum n'are nici una; nici în cer, nici pe pământ.

Pentru aceia, Fraţilor, fiţi cu luare aminte la tot ce auziţi şi nu vă plecaţi la lăcomie, care perde pe tot omul, cum a pierdut pe Iuda. Biserica vă pune înainte pildele Domnului şi ale sfinţilor. Aci uitaţi-vă, şi nu veţi găsi patima lăcomiei. Cine oare a ajuns sfânt prin lăcomie? Numele acelora care au strălucit prin curăţia vieţii sunt şi trăiesc printre noi, cum străluceşte şi trăieşte al Sfântului Dumitru. Numele atâtor lacomi însă au perit în uitare, fiindcă pleava omenirii nu trebuie ţinută minte. Fiţi lacomi de adevăr, bine ,dreptate, cumpătare, şi vă veţi învrednici de răsplata cerului. Amin.

Predică la Intrarea în Biserică a Maicii Domnului

Despre blândeță.

Fiule, cu blândeță săvârșește lucrurile tale, și oamenii te vor iubi.

Iisus Sirah, 3, 19.

Fraților,

Cuvintele acestea sunt pline de mierea bunei învățături. La blândeță ne îndeamnă ele, de voim ca semenii noștri să ne iubească. Și, ce e drept, omul blând nu poate secera decât roadele blândeței. Și care sunt aceste roade? Iată-le: trai bun cu toată lumea, fiindcă blândeța nu poate aduce omului decât prieteni. Răzbunarea niciodată nu poate cădea peste capul celui blând. Răzbunarea o aduce ura, blândeța însă niciodată. Omul blând neîncetat este cu zâmbetul pe buze. Tot omul se bucură când îl întâlnește. Copiii, când îl văd, îi ies în care veseli și zburdalnici, fiindcă el totdeauna e prietenul copiilor. Știți cât de mult se bucură ei de bătrânii blânzi! Acesta e darul blândeței, Fraților. Ea înfrățește pe oameni, unește cu legătura dragostei și pe tineri și pe bătrâni.

Când ai vreo nevoie de omul blând, te duci la dânsul ca la sărbătoare. Știi că te primește cu brațele deschise. Dimpotrivă, când ai vreo nevoie de omul ursuz și sucit, mai nu te-ai duce la dânsul. Numai nevoia nu te lasă. Și, odată ce

ai ajuns la casa sa, nu știi cum s'o pornești mai degrabă înapoi.

Așă e omul aspru: el nu se lipește de inima celorlalți. Dar viața aceasta a omului aspru, la care toți se uită cu răceală și cu frică, nu e viață. Pe zece părți e mai bună viața omului blând, pentrucă el, unde se duce, toți îi arată dragoste. Și acesta e așezământul lui Dumnezeu, Fraților, ca omul să trăiască în pace, unire și veselie cu semenul său, iar la această viață pașnică și veselă ne duce dragostea, bunăvoința, blândețea.

Pentru aceasta îmblânziți inimile voastre, Fraților, fiindcă aici este cheia a multă bucurie.

Și pentru ce vă spun oare toate acestea? Pentrucă azi serbăm pe cea mai blândă făptură a lui Dumnezeu, pe Sfânta Maică a Domnului nostru. Pentru aceasta să cercetăm mai întâi începutul și înțelesul acestei sărbători și să vedem apoi învățătura pe care o tragem de aci pentru blândeță, să vedem îndemnul ce ni-l dă Maica Domnului ca să fim blânzi.

I.

Fraților,

Obicei era la Evreii cei vechi, că pe copilul cel întâi născut îl închinau la casa Domnului, ca să fie sfințit pentru slujba sa. Aceasta au făcut și prea fericiții Ioachim și Ana, părinții Sfintei Fecioare Maria. Ei, ca oameni crescuți în frica Domnului și deprinși să umble în cărările lui, au dus la biserică pe Sfânta Fecioară, fiindcă ea era cea întâi-născută. Vedeți cu câtă îngrijire acești părinți îndeplinesc legea sfântă! Pentru aceasta cu dreptul au meritat ei mila dumnezeiască, ca din fiica lor să se nască Mântuitorul lumii. Și de milă și ajutor se vor învrednici toți ceice nu vor uita căile Domnului, căci zice proorocul David: **Tânăr am fost și am îmbătrâniti, dar n'am vă-**

zut pe cel drept părăsit sau sămânța lui cerând pâne (Psalmul 38, 25). Luați deci aminte la cuvintele acestea și le săpați în inimă, fiindcă sunt un adevărat luminător în viața omului și întărire în toate vijeliile.

Biserica creștină, în dorința sa ferbinte de a ne hrăni cu învățătura cea bună și dătătoare de viață, ne-a pus înainte toate întâmplările și schimbările din viața Mântuitorului, Maicii Domnului și a sfinților pentruca noi, ca niște albine, să sugem de acolo mierea cea dulce.

Tot un astfel de fapt Sfânta Biserică ne pune și azi înainte, adică aducerea Sfintei Fecioare Maria în casa lui Dumnezeu de către fericiții săi părinți Ioachim și Ana, spre a fi închinată slujbei lui Dumnezeu ca întâi-născută. Acesta este înțelesul sărbătorii, Fraților, pe care Biserica a pus-o azi, la 21 Noembrie. Ea ne aduce aminte de un fapt din viața Maicii Domnului și ne arată niște părinți care n'au început altfel creșterea fiicei lor, decât cu Dumnezeu.

Aceasta este învățătura folositoare pentru mulți părinți din zilele noastre. Ioachim și Ana sunt pentru dânșii icoană și îndemn de a face tot așa. Ei n'ar putea căpăta pildă mai bună, decât dela acești părinți duioși, care știau greaua răspundere ce apasă asupra lor ca părinți. Grija de sufletul copilului lor, de a-l hrăni cu pilda și cuvântul cel bun, nu-i lăsa în odihnă ziua și noaptea.

Sunt oare mulți părinți care își dau seama de datoria lor față de copii? Prea puțini, Fraților. Toți părinții se pricep să-și giugiulească copiii, să-i hrănească bine, să-i împodobească. Mai departe nu se gândesc. Și la ce ajung cu asta? La aceia că și copiii se deprind a pune preț numai pe veșminte și podoabe. Ei ajung de-și bat joc de alți copii, care nu-s împodobiți ca și dânșii și îmbrăcați scump. Dar nu vă gândiți oare că mai mult preț are copilul cel zdrențuit, dar bun, răbdător, binevoitor, milos, nemincinos, drept, blând, decât cel sclivisit, înzorzonat, pomăduit

și împodobit cu cordele, dar rău, răsfățat, crud, nedrept și mincinos? Acestea sunt lucruri așa de adevărate, că sar în ochii omului. Nu e nevoie să-i vorbești mult ca să le priceapă. Puțină luare aminte numai, și totul este luminos ca ziua.

Pentru aceasta părinții nu trebuie să treacă nepăsători pe lângă pildele ce Biserica ni le pune înainte. Ele sunt zugrăvituri frumoase, dinaintea cărora omul trebuie să se oprească îndelung, să cugete asupra lor și apoi să tragă învățătura cea bună. Aceasta e datoria și purtarea omului înțelept.

Iată, o astfel de pildă ne pune înainte Biserica, în serbătoarea de azi: cum Ioachim și Ana cu Dumnezeu au început creșterea fiicei lor, puind-o supt paza sa în toate zilele vieții. Opriți-vă deci înaintea acestei pilde, priviți-o cu nesaț și luați în inimile voastre ceea ce vă învață.

Ca și Ioachim și Ana a făcut și Maica Domnului mai târziu cu pruncul Iisus, când l-a dus la Ierusalim în casa lui Dumnezeu.

Deci iată în sărbătoarea de azi, pe care o numim „Intrarea în biserică a Macii Domnului“, două pilde: de o parte, fericiții Ioachim și Ana, de alta, Sfânta Fecioară Maria. Am văzut ce ne învață pentru creșterea copiilor acești fericiți părinți și sfânta lor fiică. Să vedem de-acum înainte ce ne mai învață pilda Prea Curatei Fecioare.

II.

In chipul Sfintei Fecioare noi vedem cea mai nemerită întrupare a blândeței. N'a fost ființă mai blândă decât această binecuvântată mamă. Privirea Ei arată atâta blândeță, atâta liniște a sufletului, că-ți varsă în inimă o mulțămire nesfârșită. Ori-de-câte-ori privești icoana Maicii Domnului, parcă sorbi picătură cu picătură roua blândeței. Omul crud și sălbatec chiar nu poate rămânea ne-

mişcat. Pentru aceasta n'a fost om în nevoe, n'a fost femeie necăjită, n'a fost mamă chinuită ,care, aruncându-se în genunchi dinaintea sfintei icoane, să nu primească uşurare.

Aduceţi-vă aminte ce neasămănată blândeţă arată Sfânta Fecioară către Fiul Său şi Dumnezeul nostru. Se dusese Iosif, Fecioara Maria şi pruncul Iisus la Ierusalim spre a serba Paştile după datina evreiască. Mântuitorul era pe atunci de 12 ani şi rămase mai mult timp în biserică, vorbind cu cei bătrâni şi învăţaţi despre legea Domnului. Părinţii săi însă porniseră spre casă, crezând că Fiul lor vine pe urmă. Când însă, după mers de o zi, au văzut că Iisus nu e cu ei, întristarea i-a cuprins şi s'au întors la Ierusalim spre a-l căuta. Trei zile au umblat cu sufletul plin de grijă, şi abia în a treia zi l-au găsit în biserică.

După atâta chin şi alergătură, alţi părinţi s'ar fi năpustit cu o mânie cumplită asupra lui. Ei bine, Sfânta Fecioară s'a mulţămit numai să-i zică: **Fiule, de ce ne-ai făcut aşa? Iacă, părintele tău şi eu, îngrijiţi fiind, te căutăm,** (Luca, 2, 41-48). Vedeţi dar ce minunată pildă de blândeţă! Pentru aceasta sorbiţi de aci tot izvorul de apă vie ce îmblânzeşte inimile. Sorbiţi-l, Fraţilor, căci mulţi de această blândeţă sunt lipsiţi şi cu fiarele s'au asemănat.

Priviţi pe cărăuşul care o porneşte de dimineaţă la târg. El osteneşte încărcându-şi carul, dar nu se gândeşte că acei care-l trag sunt tot făpturi ale lui Dumnezeu, din carne şi oase. Nu se gândeşte că şi puterea vitei nu e până la stele. Nu se gândeşte că şi pe dânsa o doare. Aş! nu intră în capul şi inima lui lucruri de astea! El împinge boul şi-l loveşte cumplit, fiindcă nu poate să tragă încărcătura lui cea nebunească; loveşte calul până cade jos, parcă dobitocul e de vină că stăpânul său e aşa de puţin mintos.

Ei, Fraţilor, creştini sunt acei care îşi chinuiesc atât

de cumplit vitele? Eu zic că nici oameni nu sunt, ci fiare. Unde este blândeța la care ne cheamă Sfânta Fecioară? Ce ai făcut tu cu pilda sa? Nebune, oare legea creștinească te îndatorează numai la post, la rugăciune și la aprins lumânări? Aceasta e numai partea cea de de-asupra a legii, iar partea cea de dedesupt, îmblânzirea inimii tale, unde e? Au nu știi că și Evreii cei răi, mustrați de Mântuitorul, făceau așa? Nu-i face pe dânșii „morminte văruite", fiindcă pe din afară se fac că ascultă legea, iar pe dinăuntru sunt plini de toată necurăția? Și oare nu e tot așa cu omul fiară la inimă, care pe din afară postește și pe Dumnezeu nu-l mai lasă din gură? Au oare uitat-ai cuvintele Mântuitorului care zice: **Nu tot cel ce-mi zice mie Doamne! Doamne! va intra în Impărăția cerului, ci acel ce face voia Tatălui meu care este în ceruri?** Și voia Tatălui este să fii blând, rătăcitule! Au oare poate postul să te mântuiască când tu nu îndeplinești faptele îndurării? Poate oare rugăciunea să șteargă răutățile tale când tu nu vrei să te lași de ele? Trezește-te la cuvântul Domnului, o tu, puțin înțeleptule! Indeplinește și cele de dinăuntru ale legii, nu numai cele din afară! Cele de din afară n'au preț fără cele de dinăuntru. Postul și rugăciunea sunt neputincioase când pieptul tău fierbe de veninul urii, al cruzimii, nedreptății, minciunii și a toată răutatea. Postul și rugăciunea însă încununează pe omul a cărui inimă se revarsă de dreptate, bunătate, adevăr și blândeță. **Invățați însă de la mine că sunt blând și smerit cu inima** (Matei, 11, 29), zice Mântuitorul. Invățați-vă de la acest dumnezeesc cuvânt și fiți blânzi, nu numai cu oamenii, ci și cu vitele voastre. Căci, una din două: ori ești creștin, ori tiran și călău: amândouă la un loc însă nu se poate. Și acel care fără inimă și fără milă se aruncă asupra vitei sale prea încărcate, ca un lup în mânia turbării, acel om, numească-se creștin în toate zilele vieții sale, Biserica, însă nu-l cunoaște de fiu al său. Capul Bisericii este Hristos,

iar acel care nesocotește învățăturile sale nu se poate numi creștin.

Pentru toate acestea, Fraților, aruncați acoperemântul rătăcirii de pe ochii voștri, că mulți sunt rătăciți de cred că pot să fie răi cu toată lumea și chinuitori cât le-o plăcea, numai de posturi și rugăciuni să se ție. Nu, Fraților, fără faptele cele întru dreptate, mântuire nu este, căci tot lucrul bun și de folos cu osteneală se câștigă, iar Impărăția cerurilor nu se câștigă șezând. Vărsați roua blândeței în inimile voastre, căci ea alungă gândurile rele. **Servitorului Domnului nu i se cade să se certe,** zice Sfântul apostol Pavel, **ci să fie blând către toți,** (II, Timotei, 2, 24). Vezi dar că inima trebuie să ți-o schimbi, să alungi toată pornirea spre rău, dacă vrei să fii adevărat creștin, căci zice, Mântuitorul Hristos: **Fericiți cei blânzi, că aceia vor moșteni pământul** (Matei, 50, 5). Amin.

Predică la Sfântul Niculae

Fraților,

Serbăm astăzi ziua unui bărbat mare al legii Domnului, bărbat care neîncetat s'a ostenit în calea faptelor creștine și a răspândirii cuvântului dumnezeiesc, bărbat al cărui glas s'a ridicat pentru apărarea dreptei credințe, pentru sfătuirea și îndreptarea de a nu părăsi legea Domnului, iar mâna i-a fost o nesfârșită curgere de fapte de milostenie. Pentru toate acestea Biserica i-a dat numele de sfânt, iar de atunci încoace noi îl cinstim sub numele de Sfântul Nicolae. Ceiace noi lăudăm și cinstim într'însul este focul nestins al inimii sale, care l-a făcut să nu înceteze cu cuvântul său în apărarea dreptei credințe, iar, pe de altă parte, să nu împuțineze faptele lui de milostenie, căci el n'a socotit averea de vreun folos, dacă nu aduce ușurare omenirii.

Noi, când ne adunăm să sărbătorim pe vreunul din plăcuții lui Dumnezeu, pe vreun sfânt luminat, ne găsim dinaintea unei comori: comoara faptelor sfântului. Ca o avere sufletească, ea este spre folosul tuturor, în chipul unei răsadnițe, din care tot omul vine să-și ia sământă, spre a o pune în inima sa și a rodi. Pilda care izvorăște din faptele sfântului este pentru noi o carte deschisă care numai ochi binevoitori așteaptă spre a le dărui mărgăritare cerești.

Pentru aceia noi azi, când ne-am adunat să sărbătorim pe Sfântul Nicolae, n'am venit numai să-i cântăm și

să-l lăudăm ca pe un vrednic ostaş în luptele creştine, ci mai mult încă spre a ne încălzi noi de pilda sa, spre a ne umplea de folos, spre a căpăta îndemn să călcăm şi noi în căile spinoase în care a călcat sfântul, dar care aduc mult rod sufletesct, tocmai fiindcă se străbat cu osteneală.

La dreptul vorbind, sfântul n'are nevoe de cântările noastre, fiindcă el se află în sânul fericirii veşnice, pe lângă care orice alt lucru e slab şi niciun preţ nu mai are. Dacă îl sărbătorim însă, noi cu aceasta aducem laudă lui Dumnezeu, Făcătorul nostru, care este **minunat întru sfinţii săi.** Dar cel mai mare folos al sărbătorii este ca noi să luăm pildă de la sfânt şi să lucrăm faptele cele întru dreptate. Mai mare cinstire a lui Dumnezeu şi a sfântului decât aceasta nu este alta. Cântarea şi lăudarea n'au niciun preţ, dacă noi nu ne hotărâm să urmăm după puterile noastre calea pe care sfântul a urmat-o. Acesta este cel mai mare folos al sărbătorii. Cu aceasta cinstim în chipul cei mai curat şi desăvârşit pe Dumnezeu şi pe sfânt, şi aceasta este o puternică pricină pentru care Biserica a statornicit sărbătorirea sfinţilor, căci, zice Scriptura Sfântă: **Aduceţi-vă aminte de mai marii voştri, care v'au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu, la a căror săvârşire a vieţii privind, să le urmaţi credinţa,** (Evrei, 13, 7).

De aceia, la serbătoarea unui sfânt, nu trebue să fim numai privitori, ci şi doritori de a călca pe urmele faptelor sfântului.

Ce putem învăţa noi din faptele Sfântului Nicolae? O învăţătură de mult folos, pe care fapta lui a sprijinit-o şi răspândit-o. Ne învaţă să fim milostivi, să fim darnici, fiindcă se străbat cu osteneală, aduc mult rod sufletesc. foloseşte. Invăţăm să urâm păcatul de moarte, care strânge numai pentru sine, care-şi îneacă şi-şi împetreşte inima în strânsură fără folos; învăţăm din faptele Sf. Nicolae să urâm zgârcenia, şi despre acest păcat cumplit m'am hotărât să vă vorbesc azi.

Fraților,

Zgârcenia nu este adunarea de averi, ci adunarea numai pentru sine. Un om poate avea averi fără să fie zgârcit. Poate cineva să îngrămădească comori din care să curgă râuri de ușurare pentru cei nevoiași. Un asemenea om, deși bogat, poate fi încărcat de binecuvântări ca un om milostiv.

Rădăcina și semnul deosebitor al zgârceniei trebue căutat aiurea: în inima omului. Aici este izvorul ei și se arată afară prin pofta nemăsurată de a-și mări ceia ce are, dar fără să se gândească a face ceva cu acea strânsură. Zgârcitul adună astfel numai pentru pofta de a aduna. Incolo nu se mai gândește. Pe când orice faptă a omului se face cu o țintă, cu un folos pe care îl are el în cap, zgârcitul adună numai pentru plăcerea de a aduna. El nici nu se ostenește cu gândul: ce-o să facă cu ceia ce adună. Unul taie un copac ca să aibă lemne de foc, altul ciopleşte o piatră ca să-și facă o scară, altul adună ca să ridice un spital, o școală, o biserică, un zăgaz care să oprească râul de a se revărsa în fiecare primăvară; fiecare are un gând, o țintă pentru care face fapta. Zgârcitul însă n'are niciun gând, nicio țintă. Pe dânsul degeaba îl vei întreba de ce adună. De cele mai multe ori, el nu spune adevărat. Patima inimii îi poruncește să adune, și el se supune.

Așa dar, Fraților, mai întâi în inimă trebue căutată zgârcenia, nu să ne uităm pe de-asupra. Zgârcitul adună, fiindcă patima îi poruncește așa.

Altul adună, nu din patimă, ci din dorința de a avea mijloace mai multe să facă bine, să aline mai multe dureri, să întemeieze vre-un așezământ folositor, care să-i fie pentru pomenirea numelui și mântuirea sufletului. Acesta, Fraților, nu mai este om zgârcit, fiindcă cu o mână a adunat, iar cu alta a dat. Viața unui asemenea om are două foi, două comori: una în care se încarcă, iar alta în care

descarcă. El este ca o mare în care toate râurile se varsă, dar și dintr'însa se ridică nori spre a uda pământul însetat.

Un astfel de om, nu numai că nu e zgârcit și vrednic de osândă, ci e un bun și meritos creștin. Intr'însul nu trăește patima de a aduna fără țintă, și asta ajunge spre a vedea că nu trebue numărat între zgârciți.

Zgârcitul, numai când se vede pe patul de moarte, numai atunci se milostivește să dea cuiva, să aline suferințele care toată viața l-au lăsat nesimțitor. Din această pricină dărnicia lui de la urmă nu este faptă de mare merit, fiindcă nu din dorința curată și durerea pentru nevoile altuia a făcut-o, ci împins de nevoe, văzând că nu poate duce averea cu sine pe cealaltă lume și părându-i rău și de aceasta poate.

Nu au lipsit nici pilde de nebunească orbire și rătăcire, când, văzându-se spre sfârșitul vieții, și-au pus banii în vreun veșmânt și au lăsat cu limbă de moarte ca cu acel veșmânt să-i înmormânteze. Iată la câtă întunecare a minții o patimă poate să aducă pe un om! Și toate patimile tot la aceasta ajung!

Un lucru de mirat, dar totuși adevărat, este că se întâlnesc la unii oameni amândouă păcatele protivnice: risipa și zgârcenia. Uitați-vă cu băgare de seamă la cei risipitori, și pe cei mai mulți îi veți vedea zgârciți. Aceștia sînt zgârciți de nevoie, ca să aibă de cheltuit numai pentru dânșii; ceilalți sînt zgârciți din patima care, ca o buruiană rea, a crescut în inima lor.

Risipitorul zgârcit este tot atât de nesimțitor ca și cellalt. Având în vedere numai trebuințele lui, nu strânge decât pentru dânsul. Suferințele altora nu-l mișcă întru nimic, după cum nu-l mișcă pe cel ce este numai zgârcit, nu și risipitor. Pentru cele mai mici gustări ale sale, mână largă; pentru chinurile și nevoile arzătoare ale altuia, nepăsare vrednică de osândă.

Pentru aceia, Fraţilor, nu vă închipuiţi că scăpaţi de blestemele cerului, dacă voi adunaţi banul, nu pentru a-l închide, ci pentru a-l cheltui numai pentru voi.

Ori de-l strângeţi şi-l ferecaţi, ori de-l aruncaţi numai pe gusturile voastre, aceiaşi nesimţire o aveţi, şi omenirii de niciun folos nu sunteţi.

Cum vedeţi, patima e aceia care face pe om zgârcit. Bogatul lipsit de asemenea patimă nu este zgârcit şi, de asemenea, săracul stăpânit de dânsa este zgârcit. Luaţi pe bogaţii zgârciţi care odinioară au fost săraci, Aceştia fără îndoială că au fost zgârciţi şi pe timpul sărăciei.

Zgârcenia face pe unii de ajung din săraci atât de bogaţi, adună averi atât de mari, de care nu se foloseşte nimenea, şi care, drept pedeapsă a lui Dumnezeu, intră în mâna cheltuitorului şi se risipesc ca fumul.

Deci şi săracul pornit spre zgârcenie aceiaşi vinovăţie are ca şi cel cu averi, fiindcă inima este aceiaşi şi la unul şi la altul, iar faptele omului după inimă se socotesc. Fără îndoială, nu pe aceşti săraci îi fericeşte Mântuitorul şi le făgăduieşte Impărăţia cerurilor. **Fericiţi cei săraţi cu duhul,** zice el, **că a lor este Impărăţia cerurilor,** (Matei, 5, 3).

Se poate spune că o îmbelşugare potrivită este starea cea mai de dorit, fiindcă în această stare omul nu poate fi lovit de multe ispite, ba într'însa se află şi cele mai multe porniri spre bine, încât şi omul cel mai curat ar dori să se afle în această stare .

Dorinţa de a se îmbogăţi, pentru a fi dreaptă şi a nu ajunge la zgârcenie, trebuie să fie cumpătată. E greu însă a băga de seamă hotarul dintre zgârcenie şi dorinţa cinstită de a aduna bani albi pentru zile negre. Totuşi creştinul primeşte din credinţa sa rânduieli care-i arată cărarea cea dreaptă, ce-l împedecă a aluneca în căile sucite ale nedreptăţii.

După aceste rânduieli, trebue să fiţi mai râvnitori de a vă **aduna comori în cer** (Matei, 6, 20). Celelalte comori

pământești supuneți-le acesteia cerești: pe aceasta n'o perdeți din ochii voștri, și feriți-vă cumplit ca nu cumva dorința nemăsurată după comorile pământești să turbure și să înădușe în voi râvna după comoara cerească.

Aceasta se și întâmplă de multe ori. De aceea aproape totdeauna vedem pe oamenii zgârciți îngrijați numai de comoara pământească. Intr'înșii orice simțire curată s'a înăbușit și, dacă nu vor face rău, bine niciodată nu vei vedea din mâna lor. Ei sunt tremurători și în grijă veșnică, neîncrezători în nimenea, fără alt gând decât acel de a păzi și a aduna.

Să ne mulțămim însă dacă s'a oprit aici: dacă nu face bine, cel puțin nici rău. Zgârcenia punând însă înaintea omului numai banul, îl împinge să-l caute și pe căi necinstite. Și acest gând ajunge de-l stăpânește atât de mult, încât el aproape perde deosebirea dintre bine și rău, dintre cinstit și necinstit.

Un proces cu un asemenea om este o nenorocire, fiindcă el pe toate căile strâmte umblă să câștige, ca să-și mărească comoara. Dacă va fi pus în fruntea unei trebi, se va gândi cum ar putea să tragă mai mult folos, iar treaba va suferi. In sfârșit, cu omul zgârcit e greu să te poți prinde la ceva, fiindcă nu ai încredere în cinstea lui.

Zgârcitul mai este și un om foarte nenorocit. Fața lui e veșnic posomorâtă, gânduri negre îi trec prin minte. Voioșia omului care se mulțămește cu puțin și nu caută decât un trai cumpătat și cinstit pentru el e neștiută.

In casa lui e totdeauna plânset și tânguiri. Nevoile care în alte case se împlinesc prin înțelegere liniștită, în casa zgârcitului se îndeplinesc prin ceartă și plâns. Au copiiii vre-o trebuință, încălțăminte, îmbrăcăminte, cărți pentru școală? Trebue să plângă mult la tatăl cel zgârcit până le împlinește nevoia. Are femeia nevoe de ceva pentru gospodărie? trebue să se pregătească ca de război, fiindcă fără ceartă nimic nu dobândește de la bărbatul său,

care cu nesfârşită părere de rău se depărtează de o părticică cât de mică din comoara sa.

Vă întreb eu acum: voiţi să fiţi în starea aceastuia? E greu de închipuit că s'ar găsi vre unul care să zică: da! Cine ar fi acela care să dorească un asemenea iad zilnic în casa sa? Şi, cu toate acestea, zgârcitul stă în acest iad, rabdă, fără folos toată viaţa, fiindcă inima lui e numai la comoară, iar afară de dânsa nimic nu vede. Mintea lui e orbită, nu mai lucrează ca la ceilalţi oameni.

Aşa dar, Fraţilor, zgârcitul se osândeşte singur la suferinţă, şi pe lumea aceasta şi pe cealaltă. In loc de a-şi croi un trai frumos, care să răspândească veselia împrejurul lui, în casa sa şi între semenii lui, — se cufundă în această prăpastie, care-i perde trupul pe pământ şi sufletul în viitor.

Dar cât sunt de rari acei cari ştiu să înăduşe şi să înfrâneze pofta de avere fără măsură! Dragostea de fericire pe care Dumnezeu a pus-o în sufletele noastre pentru a ne face să dorim acea pe care el a pregătit-o pentru noi, orbirea noastră **a stricat-o.**

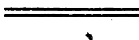
Averea pe care bărbatul înţelept o socoteşte ca un mijloc puternic de a da zbor pornirilor sale spre fapte bune, averea aceasta pe mulţi îi nenoroceşte. In loc de a se opri la marginea înţelepţilor, uşor şi pe nesimţite alunecă, şi văd fericirea în avere, nu în faptele care se pot câştiga printr'însa.

Acesta este marele pericol al bogăţiei, şi pentru aceasta Mântuitorul spune că **mai uşor va trece funia corăbiei prin urechile acului decât bogatul în Impărăţia cerurilor,** (Matei, 19, 24).

Averea nu e o pedecă la mântuirea omului. Pedecă este patima omenească, care se prinde de avere şi o socoteşte drept singura ţintă şi singurul lucru de preţ în viaţă. Dar **ce foloseşte omului de ar dobândi lumea toată, iar sufletul şi-l va perde?** zice Mântuitorul (Matei, 16, 26).

Averea este ispită, care, îndată ce ai prins-o, te prinde și ea în lațurile ei. Puțini sunt înțelepții care i s'au putut împotrivi. Fericit bogatul care nu s'a lăsat orbit de fericirea trecătoare a aurului, care nu și-a pus într'însul dragostea sa, care nu s'a lăsat târât de patima de a-l căpăta cu orice preț și prin orice mijloace.

Pentru aceea, Fraților, căutați mai întâi bogăția sufletească, căci cea trupească apoi vine singură. Cea sufletească să fie peatra tare a temeliei, ca nu cumva, slabă fiind, să o înăduşe cea trupească, căci atunci sunteți perduți. **Căutați mai întâi Impărăția lui Dumnezeu și dreptatea lui, și toate celelalte se vor adăuga vouă,** (Matei, 6, 33). In belşug și în nevoe, în câștig și în perdere înălțați-vă cu mintea la Dumnezeu, căci cel ce privește spre Dânsul nu poate rătăci. In zilele de îndestulare aduceți-vă aminte de îndemnurile lui, și șerpele zgârceniei nu va mușca și otrăvi cu nesimțire inimile voastre. Amin.

Predică la Naşterea Domnului

Despre cuvântul lui Dumnezeu.

Fericiți cei ce aud cuvântul lui Dumnezeu şi-l păzesc pe el. Luca, XI, 28.

Fraților,

Un răsărit și un apus avem într'o zi, un răsărit și un apus avem în viața noastră, un început și un sfârșit în lucrările noastre, un răsărit și un apus avem și în Domnul Nostru Iisus Hristos.

Ziua de azi este răsăritul său. Azi El, Impăratul cerurilor, se pogoară între noi, și, luându-și trup omenesc, răsare ca un soare nou pe cerul legii dumnezeești. In această zi el ne-a adus vestea bună a mântuirii și bucurie multă a revărsat în inimile noastre, după cum tot bucurie aduce omului orice răsărit de soare .

Dar, dacă de soarele acesta, care în fiecare zi ne desfătează, ne bucurăm noi atâta, ce tresărire în inimi trebue să ne aducă răsăritul soarelui Hristos! Venirea Sa între noi înseamnă începutul unei vieți de pace, liniște, bucurie, mulțămire, dragoste și trai frățesc. La acestea trebue să ne gândim când serbăm naşterea Domnului, fiindcă ea nu e numai nașterea Mântuitorului nostru, ci e nașterea unei vieți nouă pentru noi și neștiută de oameni mai nainte.

Pentru aceia curați ca lumina soarelui trebue să ve-

nim înaintea lui în această zi. Să uităm toate certele, supărările, grijile și nevoile noastre la nașterea Acelui ce ne aduce ușurare din toate acestea.

Pentru celce cu dragă inimă a primit așezământul cel nou al legii lui, viața e mai plăcută și mai ușoară. De aceia cu dragă inimă să-l ținem și noi înainte, așa cum ni l-au lăsat strămoșii noștri; să nu uităm că Nașterea Domnului este și nașterea noastră. Iar dacă Mântuitorul prin nașterea sa ne-a născut și pe noi spre o viață nouă, să nu ne înstrăinăm de dânsa. După cum cine s'a născut din viță împărătească socotește înjosire să ne coboare mai jos și trăește împărătește; după cum cine s'a născut în strălucire, caută să trăiască strălucit, tot așa și noi, care ne-am născut creștini, să căutăm cu cuvântul creștinesc să ne hrănim și creștinește să trăim.

Mântuitorul a răsărit și ne-a lăsat legea sa. El a apus, dar numai așa că nu mai vedem trupul său, cu care a umblat pe pământ. El tot între noi rămâne însă, însuflețind așezământul cel sfânt al lui, — Biserica Sa, pe care a întemeiat-o spre a duce pe oameni la mântuire prin viață curată. Această Biserică ne vestește cuvântul cel bun al Dumnezeirii, și despre acest cuvânt vreau eu să vă vorbesc azi.

Fraților,

Cuvântul lui Dumnezeu este atotputernic, zice înțeleptul Solomon (Eclesiastul, 8, 4). Și cum ar fi altfel cuvântul prin care cerurile s'au întemeiat și lumea și toate făpturile? Cuvântul lui Dumnezeu are puterea ascunsă și nepricepută, care din nimic face lucrul cel mai de preț, din omul cel mai neînsemnat și necioplit, pe cel mai aprig, luminat și inimos luptător.

Să luăm pe sfinții apostoli. Ce erau ei decât niște pescari neînvățați, care, afară de pescăria lor, nu se price-

peau la nimic! Ei bine, tocmai acești doisprezece oameni neînvățați și neputincioși așa au fost de schimbați prin cuvântul dumnezeiesc, că lumea aceasta întreagă au biruit-o și au dus-o la credința creștinească, din păgână, cum era mai nainte.

Cuvântul dumnezeiesc al Mântuitorului îi cheamă, și ei nu mai întreabă, nu mai cercetează. Au simțit, cu toată neînvățătura lor, că acest cuvânt este de sus și l-au urmat. Oameni ca toți erau ei, dar, după ce au primit cuvântul Domnului, nu erau cei de mai nainte. Fiecare parte a trupului, trupul întreg, simțirile, trebuințele zilnice erau prefăcute, erau întoarse în altele, mai potrivite cu viața cea după Dumnezeu.

Trupul cel nesăturat, gura cea care tot cere fără astâmpăr, gâtul cel veșnic uscat al omului care trăiește după poftele și cuvintele lumii, întreaga ființă a omului se preface și ajunge alta, când glasul Domnului pătrunde într'însa.

Mai întâi, foc sfânt străbate inima și o înflăcărează, și, după cum de la inimă pornește sângele în tot trupul, tot de la inima îmbrăcată în cuvântul dumnezeesc și ferecată cu focul ceresc, se răspândește o simțire vie în tot trupul. Gura se liniștește: ea nu mai vorbește decât cele de cuviință. Vorba rea, care e atât de des pe buzele omului fără Dumnezeu, piere și nu mai mânjește limba și buzele celui ce a primit și a închis în cămările inimii sale cuvântul de sus.

Trupul ia cumpătare și nu mai simte trebuințe multe ca mai nainte. El nu mai bea și nu mai mănâncă decât atât cât îi e de nevoe spre a-și duce o viață cuviincioasă, curată și hotărâtă a nu ieși din căile Domnului. Răsfățarea pântecelui prin tot felul de bunătăți nu mai chinuește atâta pe cel stăpânit de cuvântul lui Dumnezeu. Omul care, trăind supt patimile lumii, moare, se topește, dacă n'o mânca cutare lucru bun, nu se găsește printre cei ce

trăesc din cuvântul Domnului. Aceștia nu sunt stăpâniți de pântece ,ci stăpânesc pântecele, care ajunge ca un tiran crud când omul îl lasă în voia lui.

Omul care trăiește cu cuvântul lui Dumnezeu în inima sa, omul care viața sa o prețuiește în ceva mai sfânt, mai înalt, se mulțămește și cu bun și cu rău, după împrejurări. Dacă găsește ceva bun ca să-și ție zilele, bine, dacă nu, iar bine. El are simțul puterii și neatârnării și nu vrea ca mâncarea să-l stăpânească.

Omul însă care trăiește mai mult din viața lumii acesteia, omul care nu-și aduce aminte de Dumnezeu decât în zilele de nevoie, omul care niciodată nu pleacă urechea la cuvintele Domnului, ci numai la cele peritoare și bârfitoare ale lumii, omul acesta se cunoaște îndată că în el nu trăiește cuvântul Domnului. El este în stăpânirea simțirilor trupului. Dacă la ceasul hotărât nu poate să mănânce, se supără, se zbuciumă, nu-și mai găsește loc. Dacă-i vine gust să mănânce ceva și nu găsește, ajunge ursuz, posomorât, necăjit sau, cum zice românul, parcă nu i-s boii acasă. Dar, aceasta ce înseamnă decât că gusturile stăpânesc pe om, că el este vesel sau trist după cum își îndeplinește gustul sau nu!

Oare așa a vrut Dumnezeu pe om? Oare acesta e omul care biruiește ispitele? Fără îndoială că nu; căci cum ar putea el să biruie ispite puternice, când nu este în stare să supuie niște gusturi ale pântecelui? Nu din astfel de oameni își alege Dumnezeu pe aleșii săi, ci din aceia care simțesc că într'înșii trăiește un suflet și cu acest suflet călăuzesc trupul spre lucrările plăcute lui Dumnezeu.

Aceia care, in loc de căldura unui suflet doritor de Dumnezeu, simțesc numai gusturi și pofte, nu pot asculta cuvântul cel ceresc, ba încă îi supără,, fiindcă le strică socotelile lor.

Pentru aceia feriți-vă de acei care n'au alt Dumnezeu

decât pântecele și altă biserică decât cârciuma. Cele bune și desfătătoare ei și le iau în această viață. Va veni timpul să vadă unde este bunătatea și desfătarea adevărată, dar atunci va fi prea târziu.

Nu cu oamenii închinați trupului se poate lucra în calea dumnezeiască, fiindcă ei nu pot vedea că adevărata viață stă în pace, cum zilnic se roagă Biserica, în simțire curată, bunăvoință, dărnicie, iubire, milă, răbdare, muncă voioasă și cinstită.

Oamenii care își astupă urechea dela cuvântul lui Dumnezeu, sunt străini de toate aceste simțiri înalte. Ei, când se întâlnesc cu nenorocirea unui om, nu știu să-și înfrâneze gâtul și să dea celui nenorocit ceiace ar fi cheltuit pentru a domoli patima gâtului. Nu! Ei de acest gât nenorocit și în veci nesăturat se simt trași ca spre un vârtej, împotriva căruia nu mai pot lupta. Băutura omorîtoare de suflet, care gâdilă gâtul omului, ajunge astfel legea lui și-l leagă la stâlpul perzării veșnice.

Una singura este calea mântuirii: ascultarea cu inimă curată a cuvântului lui Dumnezeu, care schimbă și toarnă în tipar nou ființa omului. Cuvântul acesta, care este ca o ploaie răcoritoare ce adapă pământul și-l rodește, cuvântul acesta face minuni cu cel ce-și deschide inima spre a-l primi. După cum o pânză o vâri într'o văpsea (boià), și n'o mai cunoști când o scoți, după cum butucul cel urât îl pui la strung și iese dintr'însul lemnul cel mai frumos, așa și cu omul care-și îndreaptă inima spre Dumnezeu.

Priviți la biruințele sfinților apostoli și vă veți minuna. Prin cuvântul Domnului au ajuns apostoli, prin cuvântul Domnul au biruit lumea. Ce armă slabă ți se pare acest cuvânt, când te gândești la armele cele înfricoșate ale războiului! Ceiace nu-s în stare să săvârșească oștiri ca frunza și ca iarba, înarmate cu cele mai înfricoșate tunuri, au fost în stare să facă doisprezece pescari cu cuvântul Domnului. Care e pricina, Fraților? Cum deslegăm

noi această minune, că numai cu cuvântul au ajuns la fapte așa de mari? Cauza este, Fraților, că acel cuvânt este **al lui Dumnezeu**, iar **cuvântul Domnului rămâne în veac**, spre a îndemna neîncetat lumea la faptele creștinești. Ceiace vorbele înflăcărate și măiestrite ale oamenilor n'au fost în stare să facă, au făcut cuvintele curate și ușoare, spre a le pricepe tot omul, ale Evangheliei.

Nenorocirea este că oamenii fug de cuvântul lui Dumnezeu și voiesc mai bine să asculte clevetirile omenești, să se îmbuibe și să se îmbete cu tot ce ucide podoabele sufletului și îndepărtează de Dumnezeu. Dacă oamenii ar veni totdeauna cu inimă curată să asculte graiurile Domnului, bucuriile și fericirea lumii ar crește, căci atunci pacea, dragostea și binefacerea ar domni în lume.

Cândva proorocul și împăratul David, care a cântat atât de frumos în lauda Domnului, se ruga ca Dumnezeu să-i asculte graiurile și să înțeleagă strigarea sa. Acum timpurile s'au schimbat. Dumnezeu singur cheamă pe oameni prin Biserica cea sfântă a sa spre a le împărtăși cuvântul său, iar oamenii stau reci și nepăsători. Unde ne va duce această nepăsare și învârtoșare a inimii, Fraților? Suferim multe rele ieșite din certurile noastre și viața cea fără Dumnezeu. Voim oare să le mărim, depărtându-ne tot mai mult de izvorul vieții?

Cuvântul lui Dumnezeu, Fraților, încălzește, înalță, curăță, sfințește și binecuvintează toate simțirile omului. El alungă toate gândurile cele negre și **curăță toate fără-de legile omului. Scoate din stricăciune viața sa, încununându-l cu milă și cu îndurări. Il umple de bunătăți și, ca ale vulturului, înoește tineretele lui** (Psalmul 103).

Pentru aceia, Fraților, nu vă îndepărtați de Domnul, ci destupați urechile voastre, cele astupate de patimi, și ascultați cuvântul său. Dar el nu se prinde de toți, ci numai de acei care aduc o bună pornire a inimii și-l ascultă cu inimă curată. „A primi cuvântul dumnezeiesc cu băgare

de seamă, cinstire, supunere, se cuvine oricărui creştin. Dar acesta nu e decât mijlocul. Ţinta este a îndeplini acest cuvânt. Să-l ascultăm pentru a-l împlini. Mântuitorul Hristos nu recunoaşte drept mamă şi fraţi ai săi decât pe acei care ascultă şi îndeplinesc cuvântul lui Dumnezeu (Luca 8, 21). El numeşte fericiţi pe acei care ascultă cuvântul lui Dumnezeu şi-l păzesc pe el" 1). Tot Domnul spune că acel care aude cuvintele sale şi le îndeplineşte se aseamănă bărbatului înţelept care clădeşte pe temelie tare, iar cel care aude cuvintele sale, dar nu le îndeplineşte, se asamănă bărbatului nebun, care clădeşte pe nisip (Matei 7, 25, 26, 27). Iar sfântul apostol Iacov spune: **Fiţi făcători ai cuvântului, iar nu numai ascultători ai lui, amăgindu-vă pe voi înşi-vă. Căci, de este cineva ascultător cuvântului, şi nu făcător, acela este asemenea cu omul care-şi caută faţa sa în oglindă, şi care, privindu-se pe sine, s'a dus şi a uitat cine era** (Iacov 1, 22, 23, 24).

Pentru toate acestea, Fraţilor, ascultaţi cu dragă inimă cuvintele sfinte pe care Biserica fără încetare vi le pune înainte. Inchide-ţi-le în cămările inimii voastre, pentruca să izvorască de aci faptele cele întru dreptate. Culegeţi cuvintele dumnezeieşti ca nişte mărgăritare scumpe şi vă încununaţi cu ele ca să fiţi fericiţi, ca toţi ceice păzesc cuvântul lui Dumnezeu. Amin.

1) Luzerne, *Oeuvres,* vol. I, p. 300.

Predică la ziua Sfântului arhidiacon Ştefan

Despre iubirea vrăjmaşilor şi iertarea lor.

Doamne, iartă-le lor, că nu ştiu ce fac.

Luca 23, 34.

Fraţilor,

Viaţa creştinească e o viaţă de vitejie, fiindcă omul trebuie să lupte cu cele mai puternice apucături dinăuntrul său. Şi e atât de greu să lupţi cu tine însuţi, să-ţi înăduşi gusturile care ţi-au adus multe plăceri şi patimile pe care le-ai lăsat să se dezlănţuiască în tine!

Când cineva ţi-a făcut un rău sau o nedreptate, gândul îţi stă neîncetat la ceiace ai suferit, şi te stăpâneşte o pornire nebiruită de a te răzbuna. E foarte greu să rămâi stăpân pe tine şi să ierţi.

In clipele liniştite poţi mărturisi că iertarea e bună şi vrednică; că ea face cinste omului; că o mulţime de duşmănii se şterg prin iertare; că prieteniile se leagă din nou şi ura piere prin iertarea nedreptăţilor care ţi s'au făcut. Dar când vine vorba să ierţi tu singur suferinţele pe care alţii ţi le-au adus fără milă, parcă este ceva care te strânge şi nu te lasă. In tine stă mânia şi nu-ţi îngăduie să ierţi. Este ceva mai puternic decât tine, care nu te lasă, nu-ţi dă astâmpăr, îţi alungă seninătatea şi te face să stai totdeauna cu gând rău asupra celui ce ţi-a făcut rău.

Cine ar fi în stare să biruie pornirea mânioasă din sine, să alunge ura, să rămâie senin și să ierte, acela ar fi un mare viteaz. E atât de anevoios să-ți păstrezi liniștea și cumpătul! De aceia mare lucru este să știi a te stăpâni, a fi om mai tare decât vijelia mâniei și a ierta.

Fraților,

Sărbătorim astăzi amintirea Sfântului Ștefan, cel întâi mucenic pentru legea lui Hristos. El a fost un astfel de viteaz, fiindcă în mijlocul cârdului de Jidovi sălbateci care-l omorau prin lovituri de pietre, și-a păstrat liniștea sufletului, n'a avut nicio mânie în sine și a iertat. Și când ne gândim noi ce greu este a te stăpâni și a ierta, cu dreptul este să ne uităm plini de uimire la Sf. Ștefan, care s'a luptat cu sine, nu s'a lăsat târât de mânie, ci a iertat pe ceice i-au luat viața închinată pentru Domnul.

Iată dece el este Marele Viteaz care, din mijlocul liniștei sale, aruncă înaintea noastră scântei de lumină și învățătură.

Cu toată multa cărturărie care este în vremea noastră și cu toată multa rânduire care se aduce în multe ramuri de lucru, omul tot are într'însul multă sălbătăcie. Ba încă cu întâlnirea dintre om și om cât mai deasă la lucru, se găsesc foarte dese prilejuri de ceartă, de ură, de împotrivire, așa că dușmăniile pot crește și mai mult. De aceia tocmai într'o astfel de vreme e de mare trebuință să avem înaintea noastră pilde vii ca a Sfântului Ștefan, pilde prin care omul să stea cu pace înaintea semenului său, fără gând rău, și să ierte.

In viață nu trebuie ca fiecare să-și ție partea lui. Căci dacă tot omul rămâne la potfa lui și la patima lui, dacă niciunul nu e plecat să lase dela sine și să fie îngăduitor către altul, atunci stau cu toții posomorâți și niciodată nu poate fi pace și înțelegere. A fi mai presus de ale tale, de micile și marile tale gusturi și otrăvuri slobozite în suflet, este marea zare spre care toți trebuie să mergem. Este

o bărbăţie pe care trebuie să ne învăţăm a o avea, şi unul din marii învăţători este acest sfânt arhidiacon Ştefan, a cărui amintire o sărbtăorim azi. Biserica e o şcoală care ne învaţă iertarea, Sfântul Ştefan e învăţătorul ei. Căci Biserica ne arată fără încetare că trecem numai ca o clipă pe pământul acesta, că numai Dumnezeu e veşnic, şi atunci ce rost mai are să-ţi treci scurta vreme a vieţii în războire cu semenii tăi, când sunt altele mult mai bune de făcut! Iar învăţătorul, Sfântul Ştefan, stă înaintea noastră picurând de sânge din rănile sale şi ne învaţă că mai bărbat şi mai viteaz e celce se luptă cu sine şi nu cade înfrânt de cel dintâi val de mânie care-i îneacă sufletul.

Sunt însă aşa de puţini bărbaţii aceştia şi atât de mulţi ceice au stat în mânie şi n'au ştiut să ierte! S'au văzut oameni care toată viaţa au fost rugaţi să ierte pe vrăjmaşii lor sau numai pe ceice le-au greşit, şi n'au fost în stare. Până şi pe patul de moarte n'au vrut să ierte şi şi-au dat sufletul tot strigând de mânie.

Intr'adevăr, e greu să ierţi. Trufia noastră nedomolită sileşte mintea să găsească destule pricini pentru care nu trebuie să iertăm, şi atunci nu vrem să auzim de iertare.

Priviţi totuşi marea deosebire dintre viaţa Sfântului Ştefan şi purtarea celorlalţi oameni: Cum Sfântul ştie să ierte, iar ceilalţi sunt neputincioşi! Ei, cărora le pare că sunt hotărâţi şi neclintiţi ca nişte viteji în pornirea lor, ei sunt mai slabi şi mai neputincioşi, fiindcă nu pot nimic împotriva lor. Şi Sfântul, care stă liniştit şi nu răspunde cu lovituri împotriva călăilor săi, el care pare slab, sfiicios şi moare cu mânile întinse către cer, el e adevăratul viteaz, fiindcă îşi ţine sufletul domolit şi iartă.

Şi cu toate acestea ce mare e nedreptatea care i s'a făcut! Era la lucru pentru binele fraţilor săi. Le vorbea cuvântul de învăţătură dumnezeiască, le împărţea cu inima iubitoare milosteniile ce se aduceau pentru săraci, era cu tot sufletul său la lucru, şi l-au zmuls din mijlocul acestor

treburi care erau plăcerea vieţii sale. Acestea erau ce avea mai scump, şi acestea i s'au luat. Sfântul însă nu s'a mâniat şi a iertat. Singura lui supărare a fost numai că sunt oameni care păcătuiesc. Prin rugăciunea lui el trebuie să dreagă stricăciunile sufleteşti pe care aceştia le aduc.

Grija lui nu era la el, ci la alţii.

Ce uimitoare pildă!

„A fost tărât ca un ucigaş netrebnic pe piaţa unui oraş", el care îndeplinea în totul rugăciunea din biserică: **Şi toată viaţa noastră lui Hristos Dumnenzeu să o dăm;** „a fost judecat fără nicio lege, fără vină arătată, fără martori, fără apărători. Şi totuşi a iertat.

„O mulţime sălbatecă l-a trântit la pământ cu cruzime şi l-a strivit cu petre. Capul său e zdrelit în toate părţile, trupul îi e zdrobit, sângele curge în valuri; şi totuşi a iertat!".

Ei bine, toţi ceice au suferit nedreptăţi, toţi cei bârfiţi cu neruşinare de vrăjmaşi, toţi cei cărora li s'a răsplătit binele cu răul, toţi chinuiţii, cărora semenii lor le-au otrăvit clipele vieţii, toţi acei răniţi în sufletul lor de răutatea oamenilor, toţi acei cărora le e atât de greu să ierte, să vie la pilda Marelui Mucenic şi Arhidiacon. Ştefan şi să înveţe dela dânsul.

El a fost mai mult decât poate fi om pe pământul acesta. In clipa când i se face chinuitoarea nedreptate, atunci el se revărsa de dragoste către cei ce-l chinuiau, şi se ruga la Dumnezeu pentru ei.

O, mari sunt minunile dragostei de oameni! Tu uiţi de tine şi sufletul îţi stă numai la datoriile tale. Tu nu mai eşti al tău, nu mai eşti în slujba ta, ci eşti în slujba lui Dumnezeu.

Sfântul Ştefan a simţit fiorii aceştia de a sluji lui Dumnezeu şi a fost mai mult decât poate fi un om. El a făcut mai mult decât aşteptăm noi să facă oamenii către cei ce le-au greşit.

Deci cum mai poate fi greu cuiva să ierte pe semenul său, când Sf. Ştefan a iertat cum nimenea nu mai ştie să ierte?

El a scris cu sângele lui o foaie pe care o citim des în cărţile sfinte şi din ea trebuie să înveţe şi să se ruşineze tot celce zice că nu poate ierta.

Parcă nu avem fiecare din noi nevoie de iertare! Nu greşim noi pe fiecare zi cu gânduri de vrăjmăşie, cu lene, cu gusturi netrebnice, cu porniri necurate! Greşim, şi celce ar spune că nu greşeşte, spune un neadevăr. Poate că nu ştie să vadă unde a greşit, dar de greşit greşeşte tot omul, fără încetare.

Deci şi noi avem nevoie de îngăduinţă după cum şi alţii au nevoie de îngăduinţa noastră. **Şi ne iartă nouă greşalele noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri,** a zis Domnul Hristos. Iată că greşalele altora sunt puse în legătură cu ale noastre. De aceia să ne gândim totdeauna la greşalele noastre şi vom fi mai grabnici la iertarea fraţilor noştri.

Având noi înşine nevoie de îngăduinţă, să fim către alţii tot cu îngăduinţă.

La astfel de gânduri să ne pornească chipul morţii Sfântului Ştefan, iertarea sa milostivă către călăii săi, şi vom sorbi o învăţătură a cărei putere se va simţi în noi în toată curgerea vieţii noastre. Amin.

Predică la Sf. Vasile

Despre minciună.

Fraților,

Iată sărbătoarea așteptată cu atâta nerăbdare și care, an după an. bucură pe creștini. Iată sărbătoarea care, în curgerea atâtor veacuri, stă ca un luminător nestins spre a deschide calea noului an și a îndemna pe creștini la fapte cinstite și bune.

Sfânta noastră Biserică, ca adevăratul așezământ al Mântuitorului Hristos, a sădit în sufletul nostru pornirea ca, orice ne apucăm de făcut, orice ne apucăm de întemeiat, cu Dumnezeu să începem. Pentru aceasta pe Sfântul Vasile, sfântul minunat a cărui viață curată strălucește ca lumina soarelui, Biserica l-a pus ca păzitor neadormit, i-a dat grija ca, la intrarea unui nou an din viața noastră, să ne îndemne a-l trăi întru adevăr și dreptate, să ne ducă cu mintea spre ceiaee e mai de preț în viață și să ne facă să nu piară din noi amintirea că atârnăm de un Dumnezeu drept și atotputernic, după care trebuie să ne ducem viața noastră.

Când Dumnezeu a slobozit pe Evrei din robia Egiptului, sub Moisi capul lor, ei au luat-o prin pustiu spre țara Făgăduinței. Dar pustiul era lung și greu, zilele arzătoare, iar nopțile negre și fioroase. Atunci se milostivi Dumnezeu și puse un stâlp de foc care neîncetat să meargă înainte și să le lumineze calea nopții.

Așa este pentru noi Sfântul Vasile. El este stâlpul de

foc, care să împiedece pe creștini de a rătăci din drumul vieții curate și cinstite.

In cel mai mare pas al vieții, atunci când omul își face socoteala faptelor sale trecute și plănuiește îndeplinirea altora viitoare, atunci Sfântul Vasile, ca un trâmbițător puternic și neostenit, dar blând și iubitor, trimite pe aripile vânturilor la urechea fiecărui creștin cuvintele: **și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.** Fericit acel care le primește și le închide în cămara inimii sale ca pe sămânța cea bună! Fericit acel ce, cu blândeță pe față și cu pornirea bună în inimă, pune iar pe Hristos Domnul ca temelie a faptelor ce-și pune în gând să săvârșească în curgerea noului an.

Pentru aceasta, datorie avem să ascultăm cele ce ne învață Sfântul Vasile prin cuvântul și fapta sa. Datori suntem să nu le privim numai ca pe o zugrăvitură frumoasă, care apoi piere din minte, ci să nutrim hotărârea temeinică de a le îngriji ca pe buruiana de leac, a le păstra și a le socoti ca steaua și călăuza vieții noastre.

Dar învățătura Sfântului Vasile nu se poate prinde în două vorbe. Pentru aceasta noi nu vom lua decât o parte spre a o putea pricepe bine, a ne adânci într'însa și a o face hrana noastră sufletească. Iubirea de adevăr și **ura minciunii**, această învățătură vom cerceta, fiindcă pe aceasta Sfântul Vasile ne-a pus-o înainte în cuvintele și faptele sale, și pe piatra adevărului se cuvine a clădi în toate zilele vieții noastre.

Fraților,

Mare este mulțămirea și mângâierea omului care știe și vede că pecetea adevărului se află pe toate vorbele și faptele sale. In ceasurile de odihnă și de liniște, când mintea omului se întoarce spre trecut și-l privește ca într'o oglindă, el începe a judeca tot ce-a spus și făcut. Ca niște nă-

luciri vii îi trec pe dinainte toate vorbele și faptele sale. El își vede icoana trecută ca și cum ar fi de față. Trăiește din nou tot acest trecut, fel de fel de simțiri îi năpădesc sufletul, și câte una este atât de puternică, încât mai i se pare că tot trecutul e de față.

Dar ce-a fost nu mai este. Mintea, intrată puțin într'un fel de visare, își ia din nou stăpânirea de sine, și atunci omul, în chipul unui judecător, se pune să-și cântărească faptele și să le treacă prin sita adevărului și dreptății.

Când din toată această cercetare găsește el că adevărul de multe ori l-a înjosit, iar dreptatea de nenumărate ori a îngenunchiat-o, se face că nu înțelege, închide condica socotelilor și se aruncă iar cu mintea și cu trupul în frământarea și valurile vieții de față. El își vede icoana trecutului său, și se ia cu altceva ca să-i piară din minte. I se pare neagră și fioroasă, iar omul fuge de tot ce e negru și fioros, măcar că el l-a făcut și i-a dat viață. Trecutul uricios al unui om este calăul ce stă cu mâna întinsă, și cu litere de foc înseamnă pe fruntea celui păcătos hotărârea veșnicei osândiri.

Pentru aceasta ,Fraților, rar veți găsi din oamenii păcătoși care să-și facă socoteala faptelor lor. Ei fug de dânsa, fiindcă îi doare cumplit vederea faptelor din care un glas neadormit le spune: ai furat, ai viclenit împotriva vecinului, ai uneltit împotriva prietenului tău, ai clevetit, ai băut fără cumpătare, gândul vărsării de sânge te-a bucurat, în adunarea celor răi ai intrat.

Dacă păcătoșii n'ar fugi de această socoteală și cercetare a faptelor lor, s'ar îndrepta mai ușor. Ei s'ar înspăimânta dinaintea urâciunii și rușinii care iese din faptele lor și o nouă cale ar porni. Dar așa, ei fug, se feresc să se uite la ce-au făcut, și cu chipul acesta se depărtează de singura putință, și mijloc al îndreptării lor.

Priviți acum pe omul care în toate zilele sale cu dreptate a lucrat și adevărul totdeauna a iubit. Când ia la depănat

șirul faptelor sale trecute, simte o plăcere, ca și cum ar intra într'o grădină cu flori mirositoare sau într'o livadă cu pomi roditori. Mintea lui acum, ca și atunci, îi spune că, în tot ce a lucrat, bine a făcut, și, în tot ce a zis, bine a vorbit. El nu are a-și imputa nimic, și ,în loc de calăul care înseamnă cu litere de foc hotărârea osândirii pe fruntea păcătosului, i se ivește chipul blând al unei ființe cerești care-l încununează cu cununa drepților și-i strigă în auzul tuturor: **bine, slugă bună și credincioasă, intră întru bucuria Domnului tău!**

Când ochii minții sale văd și inima simte acestea, fața liniștită și parcă adormită a omului gânditor se îmbracă într'o veselie și mulțămire nespusă. O dulceață fără margini i se revarsă în inimă. Este dulceața ce o gustă acei ce văd că steaua adevărului a fost călăuza vieții lor, că adevărul l-au iubit în vorbe și fapte și că minciuna n'a pătat buzele lor .

Și mulțămirea aceasta, Fraților, este atât de mare, că oamenii chinuiți în viață se hrănesc numai cu această mulțămire care curge din faptele lor, și-s fericiți. O mângâiere neprețuită și de puțini gustată e acea simțită de omul care știe că totdeauna a stat în calea datoriei și de legea dumnezeiască nu s'a depărtat. **Că iată, adevărul ai iubit; cele nearătate și cele ascunse ale înțelepciunii tale mi-ai arătat mie,** (Psalmul 50), zice proorocul David. Vedeți, dar, că iubitor de adevăr îl arată proorocul David pe Dumnezeu, și iubitori de adevăr ne voește și pe noi Dumnezeu.

Sfânta Scriptură de nenumărate ori se rostește hotărâtor împotriva mincinoșilor, și cu biciu de foc biciuiește pornirea de a spune minciuni. Pe timpul sfinților apostoli, căldura credinței și dragostea faptelor bune era fără sfârșit. Nenumărați creștini, aprinși de dumnezeescul dor al mântuirii prin faptele bune, își vindeau averile și le puneau la picioarele apostolilor spre a le împărți săracilor.

Un oarecare Anania și cu soția sa Safira își vândură ţarina și ascunseră o parte din preţ, iar cealaltă parte o dădură apostolului Petru, ca și cum numai atâta ar fi luat din vânzare. Atunci zise apostolul Petru: **Ananie, pentru ce a umplut Satana inima ta, să minţi tu Duhului Sfânt și să ascunzi din preţul ţarinei? Au nu, rămânând, ţie rămânea? Și vânzându-se, întru a ta stăpânire era, iar, dacă ai pus întru inima ta lucrul acesta, n'ai minţit oamenilor, ci lui Dumnezeu. Iar Anania auzind cuvintele acestea, căzând a murit, și s'a făcut frică mare peste toţi cei ce auzeau acestea. Și, sculându-se cei mai tineri, l-au luat pe el și, scoţându-l, l-au îngropat. Iar după ce au trecut ca trei ceasuri, femeia lui, neștiind ce se făcuse, a intrat. Iar Petru i-a zis: spune-mi mie de aţi vândut întru atâta ţarina; iar ea a zis: cu adevărat întru atâta. Iar Petru a zis către dânsa: Pentru ce v'aţi vorbit între voi a ispiti Duhul Domnului? iată picioarele celor ce au îngropat pe bărbatul tău lângă ușă stau, și te vor scoate. Și a căzut îndată la picioarele lui, și a murit, și, intrând tinerii, au aflat-o moartă și, scoţând-o, au îngropat-o lângă bărbatul ei,** (Faptele Apostolilor, 5, 3-10).

Vedeţi, Fraţilor, ce grea pedeapsă s'a dat acestora numai fiindcă au minţit. Minciuna lor era foarte grea însă, fiindcă ei veneau să servească pe Dumnezeu, când aduceau averea pentru împărţire la săraci, și, cu toate acestea, și înaintea lui Dumnezeu au spus minciuni. Pentru aceasta și pedeapsa le-a fost atât de mare — era minţire înaintea nemincinosului Dumnezeu. Ei erau slobozi să-și dea sau nu, averile săracilor. Puteau să le dea toate sau o parte; nimenea nu-i putea sili la asta. Dar, dacă au spus minciună acolo unde nimenea nu-i ţinea de rău când s'ar fi rostit pe faţă, înseamnă că ascunderea adevărului pătase sufletul lor, și, pentru asta, dreaptă le-a fost pedeapsa.

Au fost pilde dureroase, dar strălucite și mișcătoare acelea în care oamenii au suferit moartea numai pentru a

nu păta veşmântul alb al adevărului. S'au găsit creştini care, din mijlocul prigonirilor, ar fi putut să scape prin vre-o minciună. Ar fi putut numai să spue că nu-s creştini, şi toate prigonirile erau sfârşite. Dar ştiau că, dobândind viaţa pământească, o perdeau pe cea cerească, şi aşa au stat în calea adevărului, iar minciuna n'a mânjit cu urâciunea ei limba creştinilor adevăraţi.

Fraţilor, Sfânta Scriptură ni-l arată totdeauna pe Dumnezeu ca temelie a adevărului. Pentru aceasta tot cel ce se apropie de Dânsul e dator să se apropie cu iubirea de adevăr în sufletul său. **Cuvântul său e adevăr,** (Psalmul 118, 160), ne spune Scriptura Sfântă. Mântuitorul apoi făgădueşte apostolilor că, după suirea sa la ceruri, le va trimete pe Mântuitorul, Duhul adevărului. Cum vedeţi, Fraţilor, din partea unui adevărat închinător al lui Hristos Domnul, numaidecât se cere ca să urască minciuna şi să iubească adevărul. A fi creştin şi a fi mincinos, sunt două lucruri care se ciocnesc.

Omul mincinos este o lungă supărare şi nenorocire pentru toţi cei care trăiesc la un loc cu dânsul sau au de lucru cu el. Incredere într'însul niciodată nu poţi avea. De multe ori ai nevoe de a şti ceva, dar, dacă în apropierea ta este mincinosul, trebue să te osteneşti să te duci departe, la altul, ca să poţi afla adevărul. Dacă un neştiutor vine de cere lămuriri de la cel mincinos, atunci nu poate culege de pe urma acestor lămuriri decât nemulţămire. De-l întrebi: pe ce drum să apuc spre cutare sat, el îţi arată alt drum decât cel pe care îl cauţi. De-l întrebi unde este vad pentru trecut cutare apă, el îţi arată tocmai unde nu-i.

Dar, dacă de pe urma minciunii culegi nemulţămire, sunt alte împrejurări de unde-ţi pot veni adevărate nenorociri. Să ne închipuim că întrebi pe unul dacă cutare drum e umblat de oameni şi nu ţi se poate întâmpla ceva pe dânsul. Mincinosul îţi spune că e umblat şi răsumblat, iar tu, care nu ştii, te încrezi într'însul, apuci pe drum cu

nădejdea că vei ajunge bine la capăt, iar apoi cazi în mâna talharilor. Te întrebi singur acuma: oare un astfel de mincinos n'a adus nenorocire pe capul unui om nevinovat? Fără doar și poate, Fraților.

Și să băgăm bine de seamă că cel mincinos nu are numai păcatul minciunii, ci și multe altele după dânsul. El mai are și o răutate în inimă, fiindcă de ce ar rătăci pe un om când îl întreabă, decât ca să-i facă rău! El simte o plăcere numai cât a necăjit puțin pe altul. Pe când omul drept și iubitor de adevăr se bucură dacă a înlesnit și ușurat pe cineva, cel mincinos se bucură și se desfătează când vede supărarea pe care a adus-o cuiva.

Minciuna este un păcat care se adaogă pe lângă altele și așa îngreuiază tot mai mult mântuirea omului. Cine a intrat în calea nenorocită a furatului, intră și într'aceia a minciunii, fiindcă, dacă-l prinzi, trebue să umble cu fel de fel de minciuni ca să scape. El, în loc de a ieși din greșala și orbirea în care a intrat, în loc de a-și deschide ochii și a se lumina, intră în alte păcate, și în chipul acesta minciuna îl trage tot mai la fund ca să nu se poată mântui.

Minciuna însă mai aduce o nenorocire atât de mare că-ți zgudue toată ființa. In fața judecății, când se caută pe toate căile să se găsească adevărul, se vâră minciuna spre a înjosi dreptatea. Oamenii fără Dumnezeu, dar totuși punând mâna pe cruce, jură fapte mincinoase, înșelând pe cei ce au nevoe să caute adevărul. Dintr'o răzbunare, dintr'un îndemn nerușinat ,ei nu se sfiesc a călca în picioare dreptatea și adevărul și a aduce nenorocirea unui om, poate nevinovat. Bicele de foc ale veșnicei osândiri nu vor fi de ajuns pentru a pedepsi pe asemenea oameni. Mai bine ar fi fost lor de nu s'ar fi născut spre a se perde pe ei și pe alții. Stăpânirea de sine ți se perde când te gândești la cumplita orbire, rătăcire și venin sufletesc, că pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos, care pentru adevăr a murit,care păcatele noastre le-a răscumpărat, pe Mân-

tuitorul care de Iudei a fost răstignit, fiindcă adevărul fără încunjur îl mărturisia, — pe crucea acestui Mântuitor al adevărului ei jură minciuna. Unde este mintea și inima acestor oameni? ce au făcut ei cu darurile cu care i-a înzestrat Dumnezeu? Le-au îngropat în loc sterp, iar acum pe Mântuitorul cel batjocurât de Evrei îl batjocuresc și ei, mințind cu încăpățânare dinaintea Dumnezeului adevărului.

Să nu ispitească nenorocirea inimile voastre, Fraților, și să călcăm pe acest drum otrăvit. Departe de noi minciuna, care mânjește curăția adevărului și primejduește bunăstarea oamenilor. Să ne apropiem de școala adevărului care este Biserica lui Hristos și să învățăm într'însa a prețui acest adevăr ,care dela începutul lumii este cunună de merite neperitoare pentru toți cei ce l-au iubit și vorbit. Indemnați de pildele Mântuitorului, Apostolilor și Sfinților Părinți, să ne îmbrăcăm și noi cu veșmântul adevărului, să lepădăm zdrențele minciunii, fiindcă mare este mulțămirea celui ce știe că totdeauna pentru adevăr s'a jertfit. Amin.

Predică la ziua Sfântului Ioan Botezătorul

Până unde e cu dreptul a ținea cuvântul dat și jurământul. Pocăința.

Faceți roade vrednice de pocăință. Iată securea este pusă la rădăcina pomilor, deci tot pomul care nu face rod bun, se taie și în foc se aruncă.
Matei III, 8-10.

Fraților,

In toate făpturile, în toată firea, în toată lumea aceasta care ne încunjură, se vede o nesfârșită și neîncetată prefacere și schimbare. Și toate aceste prefaceri nu se fac fără rânduială, ci în șirul așezat de Dumnezeu. Ele nu se fac de odată, ci treptat treptat, ca omul să se deprindă cu dânsele, să nu se turbure ca și cum l-ar apuca pe neașteptate, ci să-l facă a se îngriji din vreme și a-și potrivi traiul după noile prefaceri. Luați de pildă iarna. Ea nu vine de odată. Căldura verii începe puțin câte puțin să se răcorească; diminețile și serile sunt mai reci; chiar la mijlocul zilei, căldura nu ajunge până la arșiță: avem toamnă.

Dar ce e toamna decât tocmai o trecere înceată dela vară la iarnă! Este o înștiințare pentru om ca să se gătească de iarnă, să se îmbrace mai bine ca să poată lupta cu frigul, iar el, ca o ființă înțeleaptă, ia toate măsurile care-i stau la îndemână ca să-și potrivească felul de trăi după nevoile vremii.

Vedeți aci înțelepciunea lui Dumnezeu, Fraților, că n'a făcut ca aceste schimbări să vie pe neașteptate și să prindă pe om nepregătit. Ce ar fi făcut omul dacă, de odată, din căldura verii, s'ar fi trezit în iarnă? Ce ar face muncitorul care, din lumina soarelui, odată s'ar trezi în noapte? Toate cu înțelepciune le-a făcut Dumnezeu și nemărginita sa înțelepciune ne-o dovedește acest lucru.

Dar această dovadă a înțelepciunii sale o avem noi, nu numai în lumea aceasta mare, ci chiar în legea creștinească pe care ne-a dat-o. Din stricăciunea în care zăcea lumea, Mântuitorul Hristos nu vine de odată s'o trezească, fiind-că atunci zguduirea ar fi fost prea mare. El este prezis mai întâi de prooroci, pentruca lumea să se deprindă cu acest gând și să se gătească a primi pe Mântuitorul cu sufletul deschis. Iar când s'a apropiat venirea sa, a trimes mai întâi pe Sfântul Ioan Botezătorul, care să pregătească calea și să împrăștie învățăturile bune pe care Mântuitorul avea să le îndeplinească. Avem aci tot acelaș chip înțelept de a lucra al lui Dumnezeu și pe care azi mai ales trebue să-l vestim și trâmbițăm, azi când serbăm pe Sfântul Ioan Botezătorul. El îndemna lumea la pocăință, la ruperea cu trecutul nelegiuit și la curățirea sufletelor, pentru a primi pe Mântuitorul Hristos, după cum ați auzit în sf. Evanghelie de azi .

Tristă este povestirea acestui mare și neasemănat sfânt, pentrucă el a plătit cu viața îndrăzneala sa de a trâmbița dreptatea, pocăința și a mustra pe cei negri la inimă. Noi, ca buni creștini, să ne silim a pătrunde învățătura marelui sfânt și ca la o fântână curată să ne adăpăm din povestirea vieții sale.

Fraților,

Sfântul Ioan Botezătorul cade supt lovitura patimei omenești, acea patimă care nu mai moare și niciodată nu

iartă. Celui păcătos ìi arăţi calea greşită în care a apucat, şi-l îndemni să iasă dintr'însa, iar el, drept mulţămire, te urăşte şi caută să te peardă. Astfel s'a întâmplat lui Ioan Botezătorul. El a vestit dreptatea şi pocăinţa, dar în numele acestei dreptăţi a mustrat pe domnitorul Irod că a luat pe Erodiada, femeia fratelui său. In loc de aceasta, Irod îl pune în închisoare. Dar nu-i face nimic, fiindcă se temea de popor ,care avea pe Ioan drept prooroc.

Erodiada, care cu orice preţ voia să scape de Ioan, ca să nu le mai vorbească de căinţă, lor care voiau să se ducă în calea stricăciunii, s'a folosit de o împrejurare a slăbiciunii omeneşti şi a făcut pe Irod să taie capul lui Ioan.

La un ospăţ, fiica Erodiadei a jucat foarte frumos. Irod a fost atât de mulţămit, încât cu jurământ a făgăduit că-i va da tot ce-i va cere. Atunci dănţuitoarea, sfătuită de mamă-sa, i-a cerut capul lui Ioan. Irod s'a întristat pentru acest lucru, dar, fiindcă jurase, a poruncit să se taie capul sfântului, care i s'a adus tăiat pe o tablă.

Vedeţi acum, Fraţilor, cum omul, dintr'o cugetare greşită, săvârşeşte fapte cu mult mai cumplite decât păcatul de care a fugit. Irod, dacă a jurat, s'a socotit dator să-şi ţie jurământul, chiar săvârşind o ucidere. După dânsul era mai mare păcat a-şi călca jurământul decât a ucide. Aci este toată greşala de judecată care a dus pe mulţi la păcate de moarte.

Jurământul este un legământ ;un cuvânt dat că voi face ceva cu orice preţ. Dar dacă eu am jurat să fac o faptă rea, nu este o nelegiuire a ţinea un astfel de jurământ? Fără îndoială, Fraţilor! Irod lucra după cugetările greşite de pe atunci; nouă cu nici un preţ nu ne este iertat să cugetăm ca dânsul, fiindcă suntem creştini.

Se înţelege că e păcat a te lega uşor şi pripit prin cuvântul tău că vei săvârşi cutare faptă. Dar dacă, apoi, judecând liniştit, vezi că te-ai jurat să faci o nelegiuire, este o datorie a nu ţinea un astfel de jurământ, şi un ne-

iertat păcat a-l ţinea. Păcatul tot îl ai, fiindcă, dacă te legi la o faptă, trebue să te legi cu judecată. Dar tot mai bine şi mai creştinesc este să nu ţii un jurământ, păcătuind puţin, de cât să ţii un jurământ de a face o faptă rea şi păcătuind mai mult [1]). Irod cu mult mai puţin ar fi păcătuit, dacă nu-şi ţinea jurământul făcut cu atâta pripire. Dacă, judecând asupra lui, vedea că s'a legat la o faptă nelegiuită, trebuia să se căiască din toată inima şi să ia hotărârea ca pe viitor să nu se mai jure aşa uşor.

Cine ar fi perdut dacă lucra astfel, dacă nu-şi ţinea jurământul? — Nimenea. Ba încă el s'ar fi îndreptat pe viitor să nu mai facă ce-a făcut, iar, pe de altă parte, o femeie desfrânată ca Erodiada ar fi trebuit să puie frâu dorinţelor ei josnice şi să nu se folosească cu viclenie de veselia unui om, aducându-l să săvârşească o nelegiuire.

Ce a ieşit din ţinerea jurământului? — O viaţă de om s'a stins, gura unui sfânt a fost împedecată de a mai grăi cele bune. Omul care nu e în stare să dea viaţă unui gândac, să ia aşa uşor pe aceia a unui semen al său?! Aceasta e dovadă de slabă cugetare. Cum? pentru că am avut într'o clipă slăbiciunea de a spune că am să fac cutare lucru, acest cuvânt spus cu uşurinţă este tiranul care mă sileşte ca numai de cât să fac o faptă pe care acum, după judecare îndelungă, o socotesc rea? Aceasta nu poate fi, Fraţilor, ci este amarnică rătăcire.

Toate faptele prin care se aduce pagubă cuiva sunt păcate mari. Irod, dacă nu-şi ţinea jurământul, nu vătăma pe nimenea; ţinându-l, a sfârşit o viaţă pe care nu mai era în stare s'o dea înapoi.

Este frumos lucru şi dovedeşte statornicie când omul îşi ţine cuvântul, dar să-ţi ţii cuvântul ca altul să sufere de aci, e păcat şi necreştinesc. Căinţa că prea uşor ni l-am dat, este cel mai bun lucru în asemenea împrejurare.

---

1) Vezi *Teologia morală* de Arhiereul Atanasie Mironescu, la cap. *Colisiunea de datorii.*

Câţi Irozi nu trăesc şi în zilele noastre care zic: am zis şi nu mai pot schimba, m'am jurat şi trebuie să fac! Dar dacă ai zis ceva greşit? dar dacă te-ai jurat să faci un lucru care la început îţi părea bun şi acum vezi că e rău? Oare este dovadă de înţelepciune să faci ce-ai zis, când greşit ai zis; şi să îndeplineşti ce-ai jurat când greşit ai jurat? — Ferească Dumnezeu, Fraţilor!

Dumnezeu a dat omului minte ca să se folosească de dânsa, nu s'o ţie la întunerec. Pentru aceia, îndată ce mintea ta îţi spune că cutare lucru e rău şi necreştinesc, să nu-l mai faci, chiar de-ar fi şi o mie de jurăminte asupra lui.

Câţi, într'o clipă de supărare sau nemulţămire, nu se hotărăsc să facă rău cutăruia! Câţi nu se jură cumplit că au să facă şi au să dreagă! Câţi nu se jură dârz au să se răzbune pe unul sau altul, fiindcă îi sunt duşmani! E păcat însă a te jura să faci rău, dar e şi mai păcat a ţinea astfel de jurăminte.

Unii se jură în faţa lui Dumneezu că au să facă cutare lucru. Mai apoi văd că nu e potrivit şi bine ar fi să nu-l mai facă. Dar se gândesc că au jurat şi jurământul numai decât îi îndatoreşte să facă ce au spus. Ei nu e aşa, Fraţilor? Numai când un lucru e bun şi folositor nouă şi altora ,ne putem lega înaintea lui Dumnezeu că-l vom face. Dumnezeu nu ne îndeamnă decât la bine. A face rău, fiindcă te-ai jurat în numele lui Dumnezeu să-l faci, e a-l batjocori. Dumnezeul nostru e Dumnezeu al binelui, nu al răului. Deci cel ce în numele lui Dumnezeu săvârşeşte răul, este cu totul vinovat.

Te scârbeşte omul care vede că rău a făcut, că s'a prins la cutare lucru şi, cu toate acestea, spune: am zis, şi nu mai pot schimba. Aceasta este un îndărătnic, care vede binele şi nu se pleacă înaintea lui. Nu e omul care-şi ţine cuvântul, ci un încăpăţânat, fiindcă trebue să-ţi ţii cuvântul spre fapte bune, nu spre cele rele.

Legea creştinească se cuprinde în două vorbe: să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău, şi pe aproapele tău ca însuţi pe tine, sau să faci binele şi să nu faci răul. Deci, când prin puterea ta ai adus vătămare aproapelui tău, ai greşit şi eşti vinovat. Silinţele noastre trebue să aibă de ţintă a împlini legea dată de Mântuitorul Hristos, adică să faci binele şi să nu faci răul. Deci, când facem o faptă rea, o răzbunare împotriva cuiva, numai fiindcă ne-am jurat s'o facem, este o straşnică călcare a legii creştineşti care ne porunceşte să nu facem rău; iar, îndeplinind jurământul de a ne răzbuna, am făcut rău.

De aceia, ori-de-câte-ori din supărare, ciudă, durere, din uşurinţă, pripire, necugetare, te-ai prins să faci cutare faptă, iar mai apoi vezi că acea faptă este un păcat, să n'o faci cu niciun chip, fiindcă nimic nu ne poate îndatora să ţinem cuvântul de a face rău. Pe Irod nimic nu-l făcea dator să ţie jurământul din care a ieşit un atât de mare rău — uciderea sfântului Ioan Botezătorul.

Este mult mai frumos şi mult mai creştinesc ca, îndată ce ai văzut că cutare lucru e rău, să nu-l faci cu niciun preţ. Nimic, nimic pe lume nu se poate îndreptăţi să facem răul.

Nu este lucru mai potrivit decât să dai drumul căinţei să pătrundă în inima ta, atunci când ai văzut că la rău lucru te prinseseşi. Căinţa este pornirea umilită a unui sufletesc care-şi cunoaşte greşala şi nutreşte dorinţa curată de a nu mai greşi. Nu numai nu e ruşine, dar este creştinesc lucru ca, atunci când vezi că greşit ai fost în părerea ta, să fugi de dânsa. Este mult mai ruşinos să faci răul după ce tu singur ai văzut că e rău. Omul în inima căruia intră căinţa e un om de merit, fiindcă ştii că acesta uşor îşi cunoaşte greşala şi îndreaptă răul făcut. Omul pornit la căinţă e bun, îngăduitor, iertător pentru greşalele altora, fiindcă ştie că şi el poate greşi. Omul îndărătnic şi care merge înainte pe calea apucată, fără să se mai în-

toarcă și să cugete asupra ei, este o pacoste pe capul celorlalți semeni. El nu e îngăduitor, ci aspru în legăturile lui cu toți.

Toți suntem oameni supuși greșelii. De aceia, orice hotărâre vom lua, să nu avem neînțelepciunea de a crede că poate fi scutită de greșală. Mintea noastră nu poate pătrunde în toate colțurile întunecoase și din această pricină ne putem înșela. Mai înainte de a aduce o hotărâre la îndeplinire, să căutăm a ne lumina bine asupra ei, iar dacă am văzut că nu e bună, s'o părăsim fără părere de rău. Nu e vinovat acel ce nu e luminat, ci acel ce nu vrea să se lumineze; iar acel care pornește la faptă bună numai fiindcă a zis că va face-o, fără să cerceteze de e bună sau rea, ori fără să primească părerea altuia, este vinovat, fiindcă nu vrea să se lumineze.

A-ți cunoaște greșala și a apuca altă cale odată ce te vezi greșit, este dovadă de mare merit și de suflet iubitor de dreptate și adevăr.

Pentru aceia, Fraților, pilda lui irod să n'o perdem din vedere. Ea e pentru noi o amenințare și o vestitoare de nenorocirile pe care le putem săvârși când voim morțiș să facem ce am zis sau ce am jurat. E bine să facem ce am zis, dar numai atunci când fapta e bună. Eu pot zice că voi da foc casei vecinului, dar, departe de a fi bună ținerea acestui cuvânt, este o nelegiuire.

O mai bună învățătură din povestirea vieții Sfântului Ioan nu putem trage. Ea ne-a dat prilejul și mijloacele de a desfășura această învățătură în care mulți greșesc sau cugetă greșit. Invățătura ni s'a dat, noi trebuie s'o strângem cu îngrijire, ca pe rodul cel bun, și să n'o perdem din vedere fiindcă, dacă celui ce greșește fără să știe i se iartă, cel căruia i s'a spus și n'a făcut, se osândește. Amin.

Predică la ziua Sfinților Trei Ierarhi (30 Ianuarie)

Despre răutate.

Toate câte voiți să vă facă vouă oamenii, faceți și voi lor asemenea, căci în aceasta se cuprinde toată legea și proorocii.

Matei 7, 12.

Fraților,

Astăzi serbăm pe trei din cei mai aleși sfinți care fără șovăire au urmat cuvintele Evangheliei cu care am început cuvântul meu. Nu este zi mai potrivită pentru a se spune aceste vorbe decât atunci când pomenim pe cei ce le-au îndeplinit, iar astăzi pomenim tocmai pe îndeplinitorii lor, pe luceferii legii noastre creștinești, pe sfinții Vasile cel Mare, Ioan Gură de Aur și Grigore cuvântătorul de Dumnezeu.

Viața lor e pentru noi un neîncetat îndemn de a nu părăsi calea vieții curate și cinstite. E ușor de îndemnat la lucru când tu nu lucrezi, e ușor de spus: faceți cele bune, când tu nu le faci. In legea creștinească nimic de felul acesta nu găsim. Aci tot ce ni se spune, toate cuvintele de îndemnare la bine, sunt puse alăturea cu cei ce le-au îndeplinit. Cuvântul frumos îți gâdilă urechea, dar de multe ori trece iute și-l uiți. Fapta frumoasă însă te pătrunde în cuget și are o putere fără margini de a te îndemna s'o faci și tu.

De aceia, Fraților, în legea creștinească ni se pun înainte, alăturea de vorbe, și fapte frumoase, pilde de sfinți mari, pentru ca noi, văzând neîncetata lor stăruință în cele bune și **sfârșitul vieții lor, să le urmăm credința** (Evrei 13, 7).

Pentru aceasta, când noi vestim cuvintele răsunătoare ale Mântuitorului nostru: **oricâte voiți să vă facă vouă oamenii, faceți și voi lor,** arătăm și pe acei care s'au ostenit cu îndeplinirea lor, căci învățătura îndeplinită e cuvântul temeinic care merită să fie urmat.

Tot pentru aceasta, Fraților, în lungul șir de învățături pe care Biserica ni le pune înainte, ni se pun în zile hotărâte, și sărbători ale sfinților, pentruca noi să vedem că acele învățături au fost urmate, iar aceasta să ne întărească pentru a le urma și noi. Sfinții sunt ca niște luminători așezați din loc în loc pentru a ne lumina drumul vieții noastre creștinești. Ei sunt ca niște fântâni umbrite unde creștinul vine să-și odihnească și răcorească sufletul. Ei sunt chipurile blânde pe care privindu-le, ne ușurăm greutățile vieții noastre.

In această zi, când numele cinstite ale sfinților Trei Ierarhi și mari învățători ai lumii ajung la urechile noastre, în această zi, aducându-ne aminte de cuvintele Mântuitorului: **oricâte voiți să vă facă oamenii vouă, faceți și voi lor,** în această zi, privind cu câtă sfințenie Vasile, Grigore și Ioan au urmat aceste cuvinte ale Domnului Hristos, să ne pătrundem de tăria lor și să le urmăm și noi.

Nimenea nu vrea ca altul să fie rău cu dânsul, nimenea nu e bucuros ca răutatea altuia să se reverse asupra lui. Pentru aecasta să vorbim despre răutate, să vedem suferințele pe care ea le aduce omului și mai cu seamă să vedem că ea lovește în cuvintele Mântuitorului. Dacă nouă nu ne place ca cineva să fie rău cu noi, tot așa nu e bine ca noi să fim răi cu alții.

Fraților,

Când cineva stă și privește lumea aceasta nesfârșită, mari lucruri îi trec pe dinaintea ochilor. Totul în lume are legea sa, rânduiala sa, — fie lucru, dobitoc sau om. Când vezi cât de bine sunt rânduite toate, nu poți să nu zici: mare este puterea și înțelepciunea ta. Doamne! Totul merge bine dacă se petrece după rânduiala pusă de Dumnezeu.

Pentruca omul să urmeze această lege, Dumnezeu așa a așezat, ca fericirea lui să atârne de îndeplinirea ei.

Omul a fost pus stăpânitor al pământului ca să ducă o viață pașnică și fericită. Dumnezeu i-a pus lege ca să fie bun și îngăduitor, și oricine poate vedea că omul bun este mai mulțămit decât cel rău.

Așa dar vedeți, Fraților, că omul are asupra sa legea bunătății, și, îndeplinind-o, culege fericire. Dumnezeu a orânduit ca omul să fie bun, iar, dacă el calcă această lege, nu e fericit. Noi suntem siliți să fim buni, căci altfel culegem cele rele. Ești nevoit să fii bun ca să fii fericit sau măcar mulțămit, căci, fiind rău, ție îți faci rău. Omul rău e mai turburat și nemulțămit.

Vedeți, dar, că bunătatea e legea firii noastre. Dumnezeu a orânduit ca acel ce se abate dela această lege să fie pedepsit cu perderea fericirii sale. Fii bun, căci, dacă ești rău, vei necăji pe altul, dar și tu vei suferi.

Noi nu trăim despărțiți unul de altul pe acest pământ, ci la un loc. Deci, dacă cu toți aceștia cu care venim în legătură, vom fi buni, binevoitori, ajutători, îngăduitori, vom culege și noi mulțămire. Nu e faptă bună care să nu aducă omului bucurie. Trăind în pace cu semenul nostru, vom fi unul altuia de folos și ajutor, ne vom ușura traiul, vom avea o viață mai curată, gânduri mai liniștite, care să ne poată îndrepta spre lucruri sfinte, dumnezeiești. Omul rău își cheltuiește puterea sa în lucruri mici

pământești și nu se înalță cu mintea la ceeace e frumos, meritos și ceresc.

Răutatea fiind o călcare a legii dumnezeești, trage după dânsa numai neplăceri și dureri. Când ai de lucrat ceva împreună cu omul rău, simți o greutate numai să te apropii de dânsul. Iată, deci, o neplăcere! Omul rău are în chipul lui ceva care te alungă. Pe fața lui e zugrăvită asprimea, care nu se potrivetșe deloc cu blândeța omului bun.

Cel rău are chipul său hotărât. E de ajuns cuiva să-l vadă ca să zică: cutare e om rău. Cain, fiul lui Adam, care și-a ucis pe fratele său Avel, pretutindenea e zugrăvit posomorît la față, gata să se certe și să-și verse mânia. Nu este pildă în care omul rău să fi putut aduna pe cineva pe lângă dânsul. Lumea fuge de neplăcere, se ferește de a veni în atingere cu dânsul.

Răutatea e un fel de otravă, o boală grea: în loc de a apropia pe oameni unii de alții și a le îndulci traiul pe pământ, îi chinuiește și le amărăște scurta lor viață. Dumnezeu ne-a dat pământul acesta să-l stăpânim în pace, liniște, cu bunăvoință unii față de alții. A fi răi, înseamnă a alunga fericirea vieții din noi înșine și a împedeca și pe alții de a se bucura. Răutatea strică pacea și veselia în care Dumnezeu a orânduit să viețuiască omul.

Omul rău nu poate simți acea bucurie pe care o culege omul care se vede înconjurat de dragostea altora, fiindcă omul rău nu e iubit de nimeni. Legăturile de pace, prietenie și bună vecinătate între oameni sunt un izvor de multă fericire în viață. Ce ar fi dacă n'ai avea oameni cu care să te poți înțelege, ajuta, sfătui; cu care să te mai iei când ești nemulțămit, la care să te duci în timpurile de sărbători sau de odihnă? Prin toate aceste legături cu oamenii, viața se luminează, se ușurează, ți se face mai plăcută, îți vine în inimă o mulțămire, o sănătate sufletească.

Dar toate aceste legături sunt legături ale dragostei, pe care numai cu oamenii buni le poți avea. Numai oamenii

buni sunt primitori, numai ei simt fericirea care izvorăşte din legăturile prietenoase.

Bunătatea leagă pe oameni într'un mănunchiu de fiinţe blânde şi binevoitoare care, prinse astfel cu legăturile dragostei, duc mai uşor şi mai voios grijile vieţii.

Dimpotrivă, omul rău niciodată nu-ţi poate da mulţămirea care o capeţi dela omul bun. El îţi vorbeşte cu asprime, te ocărăşte fără cruţare, nu ştie să ierte, nu poate simţi mulţămirea omului care iartă, în inima lui e totdeauna turburare, n'are faţa senină a omului blând. Cel rău niciodată nu ajută pe nimeni, el nu ştie să şteargă lacrimile cuiva, la dânsul adăpost nimenea n'a găsit, asupra casei lui nicio binecuvântare nu s'a revărsat. Insfârşit, omul rău e ca o buruiană spinoasă şi otrăvită care trăieşte deoparte, care numai amărăşte şi supără pe cei dimprejurul lui.

Dar omul rău nu e nici el singur vreun om mulţămit şi fericit. El nu poate simţi plăcerile care izvorăsc din legăturile de prietenie cu oamenii, fiindcă toţi fug de dânsul. Singurătatea în care se închide îl face un om mohorât la faţă, tăcut, ursuz, cu nimic mulţămit şi gata totdeauna de ceartă. In zilele de sărbători, când oamenii se duc unii la alţii şi se dedau unei veselii curate şi nevinovate, cel rău stă tot parcă i-ar ploua şi i-ar ninge. Poarta lui e totdeauna închisă. Nu s'ar auzi acolo vreun cuvânt de mulţămire sau bucurie. Dimpotrivă, de multe ori plânsul şi blăstămul au răsunat la poarta omului rău şi neiertător.

Dacă se întâmplă să ai ceva de pus la cale împreună cu dânsul ,poţi fi încredinţat că n'o sfârşeşti bine şi că ajungi la ceartă. El nu vrea să-ţi dea în întregime tot ce se cuvine ţie. Dacă cumva te-ai îndatorat la dânsul, ajunge fiară când nevoia te-a făcut să nu poţi răspunde la timp datoria. El nimic nu iartă, nicio durere nu simte pentru ne-

voia altuia, fără cea mai mică mustrare de cuget te aruncă în nenorocire.

Insfârşit, omul rău e o ființă născută numai pentru chinul altora, un om care singur se chinuieşte şi pe alții chinuieşte. El nu simte mulțămirea unei vieţi curate creştineşti, fiindcă niciodată n'a trăit creştineşte. Sufere de o boală sufletească care îl împedecă de a se înălța cu mintea până la Dumnezeu şi a se gândi că are şi el un suflet de care trebuie să se îngrijească.

In învăţătura creştinească, găsim multe îndemnuri şi multe pilde spre a fugi de răutate. Răutatea pretutindenea o mustră Mântuitorul, iar omul rău e arătat ca o fiară care se aruncă asupra altuia şi-l sugrumă.

Domnul Hristos ne dă o pildă în care ne arată chipul negru şi urâcios al răutăţii. Impărăţia cerurilor, zice el, e asemenea unui domn care a voit să ceară socoteală dela slugile sale. Şi începând să ceară socoteală, a adus la dânsul pe unul care-i datora zece mii de galbeni. Dar neavând cu ce plăti, domnul său a poruncit să-l vândă pe el, femeia şi copiii săi, ca din preţul vânzării să se despăgubească. Atunci s'a rugat cu lacrimi slujitorul acela ca să-l îngăduie şi-i va plăti. Domnul lui s'a îndurat, ba încă i-a dat drumul şi i-a iertat şi datoria. Deci a pornit acest slujitor, şi în drumul lui a găsit pe altul care-i datora o sută de lei şi apucându-l de gât, îl strângea zicându-i: plăteşte-mi ce-mi eşti dator. Iar acesta se ruga să-l îngăduie până îi va plăti. Dar slujitorul acesta, căruia domnul său îi iertase zece mii de galbeni, nu voia pe tovarăşul său să-l îngăduie pentru o sută de lei, ci l-a dus la închisoare până când îi va plăti datoria.

Văzând aceasta cei ce erau de faţă, s'au dus şi au spus domnului ce a făcut slujitorul căruia îi iertase zece mii de galbeni. Atunci l-a chemat domnul său şi i-a zis: Slugă vicleană, eu ţi-am iertat toată datoria aceia, pentrucă m'ai rugat. Nu se cădea şi ţie să-ţi fie milă de soţul tău, cum şi

mie mi-a fost milă de tine? Şi mâniindu-se domnul, l-a dat chinuitorilor până când îi va plăti toată datoria.

Aşa şi părintele meu cel ceresc, zise Domnul Hristos, vă va face vouă, de nu veţi ierta din inimă fiecare greşalele fraţilor voştri (Matei 18, 23-25).

Vedeţi dar, Fraţilor, cât de urât şi negru la inimă e arătat aci omul rău, acel datornic neiertător. Vedeţi pedeapsa şi osânda care o rosteşte Dumnezeu asupra capului celor răi.

Răutatea felurite chipuri îmbracă care de care mai dezgustătoare. Rău e şi datornicul bogat care totuşi îţi pune sula în coastă, rău e şi cel pe care-l întrebi şi-ţi răspunde ursuz, rău e şi cel nemilostiv, rău e şi cel mânios, rău însfârşit, e tot cel lipsit de bunăvoinţă şi dragoste către semenul său. **Pentru aceia lepădând toată necurăţia şi prisosinţa răutăţii,** zice Sf. Apostol Iacov, **primiţi cu blândeţe cuvântul cel implântat în voi, care poate mântui sufletele voastre** (Epistola lui Iacov 1, 21).

La naşterea Mântuitorului, îngerii cântau în ceruri: **Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, pe pământ pace, între oameni bună voire** (Luca 2, 14). La pace, dar, şi la bună înţelegere ne cheamă pe noi Scriptura Sfântă. De asemenea şi Sfântul Apostol Petru ne îndeamnă, zicând: **Deci lepădând toată răutatea şi toată viclenia şi făţărnicia şi pizmele şi toată vorbirea de rău, ca nişte prunci de curând născuţi, doriţi laptele cel cuvântător şi fără vicleşug ca să creşteţi prin el** (Petru 2, 1-2).

Viaţa e scurtă, Fraţilor. Atâta cât ne e dată trebuie s'o trăim întru adevăr şi dreptate, cum a rânduit Dumnezeu. Să n'o mai amărâm noi prin răutatea noastră. Viaţa e timpul semănatului. Trebuie să semănăm bine, ca să avem ce culege într'o viaţă viitoare şi, fără îndoială, de pe urma răutăţii nu putem culege decât spini şi pălămidă. Nu poţi culege sămânţă mai bună decât ai semănat.

Pentru aceia să lăsăm toată învârtoşarea inimii care în-

vrăjbește pe oameni. Să facem loc simțirilor curate, binevoitoare și îngăduitoare care ne apropie și ne leagă pe unii de alții prin legătura dragostei. E foarte plăcut pentru un om când cineva e bun cu dânsul. Să fim, deci, și noi buni cu alții, fiindcă la aceasta ne îndeamnă sfinții pe care îi sărbătorim azi și fiindcă **tot ceiace voiți să facă oamenii vouă, faceți și voi lor,** zice Domnul. Amin.

Predică la Duminica Invierii

Fraților,

Aceasta e ziua pe care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim într'însa.
Psalmul 17, 24.

Bucuria pe care trebue s'o simțim la ziua Invierii.

„Iată sărbătoarea care de atâtea veacuri veselește răsăritul și apusul, iată sărbătoarea lumii întregi. Ea face să zvâcnească toate inimile, pentrucă ține în amintirea tuturor un fapt scump și prețuit de noi toți“ 1).

Cine nu vine acum cu inima deschisă pentru a vedea și a auzi, a simți și a-și mișca toată ființa, în această sărbătoare care însuflețește, pune în neastâmpăr și zgudue până și adâncimile sufletului? Nu e nimenea, Fraților, nu e nimenea așa de rece care să nu simtă căldura cerească pătrunzând năvalnic în sufletul său.

Inimile noastre s'au îndurerat și au plâns, au îmbrăcat veșmântul tristeței în curgerea săptămânii trecute, fiindcă am văzut pe Domnul pătimind. Dar pe cât de mare a fost durerea creștinului, pe atât de mare îi e bucuria. Biserica a lăsat toate semnele, toate veșmintele întristării, și s'a înbrăcat acum în haina veseliei, fiindcă Domnul a trecut din moarte la viață, și cu El noi toți de la mâhnire la bucurie mare foarte. Simțirea puternică aruncă tre-

1. Le sacre funzioni della settimana santa spiegate ai fedeli, pag. 61, Tipografia e libreria poliglotta de Propaganda Fide, Roma 1867.

murul în toate sufletele, și cu acest tremur biserica trimete la urechile noastre cântarea veseliei: **Veniți să bem băutură nouă, nu din peatră stearpă, ci din izvorul nestricăciunii.**

Câtă bucurie nu cuprinde în sine cetirea Evangheliei în tăcerea nopții! Sub bolta cerească, întunecoasă și plină de taină, par'că; sub mărturia stelelor care din înălțimea lor clipesc și privesc sfioase desfășurarea celei mai mișcătoare sărbători, răsună măreț și puternic glasul evanghelistului care vestește învierea Mântuitorului. Fiecare cuvânt e sunetul de trâmbiță, e cheia de aur care deschide cămara inimilor și varsă bucuria în suflete. Acea grabă, acea râvnă de a fi cu toții de față la această clipă mișcătoare și măreață în acelaș timp, dovedește că flacăra simțirilor creștinești trăiește încă în sufletele noastre și că ea nu așteaptă decât sărbători mărețe spre a se aprinde mai tare.

Când glasul Evangheliei sfinte a adus vestea Invierii, atunci de odată răsună în văzduh cântarea îngerească **Hristos a înviat**. Ea e izbucnirea bucuriei, e glasul întregii creștinătăți care ia parte la dânsa. Atunci creștinii se și dau la semne de bucurie făcând să huiască împrejurimile de pocniturile pistoalelor și puștilor, iar iubitoarea de Hristos oaste ne arată că și ea e închinătoare a lui Hristos, amestecându-se în bucuria obștească și slobozind tunurile, ce fac să fiarbă și să clocotească văzduhurile. **Aceasta e ziua pe care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim într'însa**, iar noi toți arătăm că bucuria ne-a cuprins și ne stăpânește.

Creștinii vechi, Fraților, erau prigoniți și nu puteau să săvârșească sărbătorile lor cu strălucirea de azi. Dar la această zi măreață ei erau nelipsiți. Aveau locuri de adunare pe sub pământ și de acolo izbucnea în cântări îngerești simțirea puternică a inimilor lor care se înălța ca tămâia înaintea lui Dumnezeu. Ziua Invierii era ziua bu-

curiei, și nicio prigonire nu era în stare a opri pe creștini de a se arunca cu toată inima și cu toată căldura sufletului în bucuria obștească.

Ziua Invierii, să ne veselim popoare, cântă Biserica, chemând la veselia învierii și pe popoarele care zac întru întunerec și n'au ajuns la cunoștința adevărului creștin.

De la coliba săracului până la palatul bogatului, de la copil până la bătrân, bucuria Invierii se face simțită. Ea e scânteia care pătrunde în toate inimile și le încălzește cu foc ceresc.

Intunerec se face la început în biserică și tăcere multă. Atunci de odată glasul preotului, ca al unui vestitor ceresc, se aude chemând pe creștini să ia lumină. Aceasta e lumina care luminează gândurile și inimile noastre, e lumina în care trebuie să ne îmbrăcăm, pentru ca, curați în cugete ca lumina, fără de patimi, să putem lua parte la întreaga slujbă a Invierii.

Frumoasă e sărbătoarea Paștelui pentru acel ce cu toată inima ia parte la dânsa! „Sărbătoarea Paștelui, zice „sfântul Grigore, e măreția mărețiilor, pentrucă ne ia de „pe pământ, spre a ne înălța în veșnicie și pentru a ne face „ca de pe acum să-i gustăm desfătările prin mijlocul cre„dinței, nădejdii și dragostei“ [1]. „Biserica, cu glasul plin „de înțeles al slujbei sale, ne zice în această sărbătoare: „**Voi veți învia;** cuvântul cel mai mângâietor, cel mai în „stare a înveseli și a lua de la noi orice simțire tristă. Iată „pentru ce, intrând în casa sfântă a Domnului, toate sem„nele durerii trecute se văd îndepărtate, altarele sunt îm„podobite cu măreție strașnică, podoabele cu colori ve„vesele și cu cusături prețioase acopăr pe cei ce slujesc, „toate fețele zâmbesc de bucurie, toate clopotele sunt în „mișcare, totul, în sfârșit, vestește bucuria“ [2].

---

1) Homilia 12 la Evanghelie.

2) *Le sacre funzioni della settimana santa,* pag. 62, 63.

Paştele fiind culmea sărbătorilor, fiind amintirea biruinţei creştineşti, a biruinţei Mântuitorului asupra morţii, trebuie sărbătorit cu pregătire, ca să fim vrednici de o aşa mare zi. Timpurile rare sunt aşteptate cu nerăbdare, iar Paştele fiind rar, trebuie ca noi din vreme să pregătim sufletele noastre, pentruca nu cu nemulţămire sau cu cugete înveninate să-l sărbătorim. Pregătirea se şi face în toate părţile, dar se face mai mult pentru buna stare şi multămirea trupului.

Paştele fiind o sărbătoare plină de veselie, trebuie să facem ca această veselie să fie simţită de cât mai mulţi. Toate făpturile lui Dumnezeu să cunoască că aceasta e ziua Invierii Domnului. Pentru aceasta datori suntem unul către altul ca, în pregătirile pentru ziua Invierii, să nu uităm pe acei ce sunt lipsiţi, să-i înlesnim, ca şi ei împreună cu noi să simtă bucuria ce în valuri se revarsă în toate inimile. In aceste zile, am auzit glasul Mântuitorului: **Poruncă nouă dau vouă ca să vă iubiţi unul pe altul, precum şi eu v'am iubit pre voi. In aceasta vor cunoaşte toţi că sînteţi fii ai mei, de veţi avea dragoste între voi** [2]. Această poruncă a Mântuitorului ne îndeamnă ca în bucuriile noastre, precum în aceasta a Invierii, să ne gândim şi la alţii, ca şi ei să se bucure împreună cu noi.

Fraţilor, adunarea noastră creştinească în această casă a Domnului, ca o ceată de călători veseli pe o corabie împinsă de un vânt priincios, în mijlocul cântării dulci de **Hristos a înviat din morţi,** se simte, par'că, dusă spre înălţimile cereşti. In curând ne vom împrăştia revărsând bucuria noastră în toate laturile. Oriunde vom fi însă, să nu uităm că nu e bucurie mai mare decât aceea care ne apropie gândurile de Dumnezeu. Să nu uităm că suntem călători pe această lume şi că numai corabia Bisericii întemeiate de Domnul nostru Iisus Hristos ne apropie de Dânsul.

---

1) Ioan 13, 34-35.

Pentru aceasta să ne despărţim unii de alţii cu dorinţa curată şi ferbinte de a ne împărtăşi totdeauna din bucuria Bisericii care ne apropie de Dumnezeu. Ca albinele, încărcaţi de învăţături frumoase, să pornim spre casele noastre, urându-ne unii altora ca anii viitori să ne găsească în aceleaşi porniri fericite, în aceleaşi simţiri calde, cu aceiaş bucurie la Invierea Domnului, cu acelaş cuvânt vesel de **Hristos a înviat** pe buzele noastre, fiindcă **aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul să ne bucurăm şi să ne veselim într'însa.** Amin.

Predică de rostit la orice vreme

Nu e destul a zice: De asta vin nenorociri, fiindcă lumea s'a îndepărtat de Dumnezeu; ci trebuie a ne și îndrepta.

Când se face seară, ziceți: senin va fi, că se roșește cerul. Și dimineața ziceți: astăzi va fi furtună, că se roșește cerul posomorît. Fățarnicilor, fața cerului știți s'o judecați, iar semnele timpului nu puteți!
Matei 16, 2—3.

Fraților,

Cuvintele acestea sunt spuse de Mântuitorul Hristos, ca mustrare către povățuitorii neamului jidovesc. Ei, ca și mulți din vremea noastră, se pricepeau să judece lucrurile mărunțele, dar nu se pricepeau la cele mari și mai de preț. Și, tot ca și mulți din zilele noastre, se pricepeau să întoarcă și să învârtească treburile altora ori să judece fel-de-fel de întâmplări, dar nu se pricepeau să-și vadă cu ochii limpezi trebuințele sufletului lor. Și vedeți ce lămurit și ușor de priceput le spune Mântuitorul: voi semnele cerului știți să le judecați; știți când o să fie vreme bună și știți când o să fie furtună; dar semnele timpurilor de ce nu le știți?

Care erau acuma acele semne? Iată care: Domnul Hristos se scoborâse ca Dumnezeu între oameni spre a-i în-

văța cele ale împărăției lui Dumnezeu, iar acei povățuitori rătăciți ai neamului jidovesc nu-l mărturiseau, ci îl bârfeau în fața mulțimii zicând: d'apoi acesta e feciorul cutărui lemnar, ori: are pe diavolul într'însul, dacă face minuni. Și de aceasta acuma le spune Mântuitorul: voi știți să judecați fața cerului, adică lucrurile care nu vă țin nici cald nici rece, iar lucrurile dumnezeiești pe care eu le-am făcut între voi, nu știți să le judecați.

Dacă Mântuitorul ar fi astăzi printre noi, mi se pare c'ar putea să ne mustre ca și pe povățutiroii de odinioară ai neamului evreieșc. Căci dacă de mult perit-au acei povățuitori, n'a pierit însă sământa lor. Și astăzi ar putea fi găsiți cu duiumul printre noi, creștinii. Și noi suntem foarte pricepuți să judecăm fața cerului și alte întâmplări, dar nu ne putem vedea de păcatele noastre. Și pentru a dovedi, Fraților, că așa este, ia să stăm puțin de vorbă.

Când ne întâlnim doi sau trei la o răspântie de drum și începem a ne tângui, ori când începem a ne spune nevoile dinaintea unui pahar cu vin, ori când cutare nevastă își ia furca în mână și se duce la cumătra să toarcă împreună și să se mai răcorească, deseori veți auzi tânguiri cam de acestea: s'a stricat lumea, frate, ori soră, s'a înstrăinat de Dumnezeu, nu mai este ca înainte. Dar mai cu seamă după nenorociri încep a se auzi astfel de jălanii. Dacă e seceta mare și se strică bucatele, dacă sunt ploi multe și putrezește sămănătura, dacă vine molimă și seceră lumea, își aduc oamenii aminte de Dumnezeu și numai ce-i auzi: asta e pedeapsa cerului, fiindcă s'a stricat lumea! nu mai este credință între oameni, viclenia s'a furișat pretutindenea, toți caută să se înșele unul pe altul, până și copilul s'a stricat și are una în gură și alta în inimă.

Toate bune, Fraților, și e lucru îmbucurător că oamenii își aduc aminte de Dumnezeu măcar la nenorocire. Dar câtă vreme facem numai atâta, suntem ca și Evreii cari judecau fața cerului. In adevăr, ce urmează de aicea?

Atâta numai că, dacă nenorocirea vine, noi ne chitim că trebuie să fie o legătură între mânia Cerului și ticăloșia oamenilor. Dar cu atâta n'am făcut nimica; e ca și cum m'aș uita seara la cer și aș zice: mâne o să fie vreme bună. Vorba este: ce fac eu pentru ca Cerul să se împace? Și cum ne-am chitit că mânia Cerului vine de la stricăciunea oamenilor, ar trebui să întoarcem întrebarea așa: Ce facem noi pentru a alunga stricăciunea dintre oameni? Răspunsul la această întrebare îl găsim în purtarea oamenilor, și el ne va face destulă rușine. Oamenii sunt așa cum îi știm totdeauna: umblă cu leacuri tocmai târziu, când trupul e de mult bolnav, și nu s'au îngrijit din vreme să-l ție sănătos, iar acum, când și-au adus aminte de leac, umblă numai cu lecuirea de o clipă și nu caută să însănătoșeze pe bolnav de-a binele.

Deci ce fac oamenii la noi când se uită în pământ și văd că semănătura a putrezit, ori când judecă fața Cerului și văd că nu e nădejde de ploaie? Iacă ce fac: cu inima amărâtă aleargă de scot Sfinții din mânăstiri și fac slujbe și se tânguesc și se roagă.

Pentru o clipă lucrul s'a dres; molima încetează ori Cerul își deschide încuietorile sale ori își zăvorește izvoarele care au înecat pământul.

Dar vremea trece, lumea și-a adus aminte de Dumnezeu o clipă, iar după ce toate s'au îndreptat, a luat-o iar la picior cu obiceiurile ei rele. Minciuna și viclenia și înșelăciunea și furtul și clevetirea stau la locul lor, nesupărate ca și mai nainte.

Apoi aici e aici, Fraților, că judecăm fața cerului, iar semnele timpurilor nu le putem judeca. Dacă tu ai văzut mânia Cerului și ți-ai dat cu părerea că asta e pedeapsă pentru stricăciunea oamenilor, de ce n'ai luat aminte la semnele timpului, și numai o clipă ți-ai adus aminte de Dumnezeu? Au oare Dumnezeu te-a izbit numai ca să te întorci la El pe patru zile, iar apoi să rămâi tot cel vechiu?

Nu gândeşti, îndărătnicule, că altădată te va pedepsi mai rău şi nu vei mai avea cuvânt de îndreptare? Doar noi ştim povestea unui slăbănog care zăcea de 38 de ani şi pe care l-a tămăduit Mântuitorul; iar după aceea l-a întâlnit Domnul în Casa de rugăciune şi i-a zis: **iată, te-ai vindecat, vezi să nu mai greşeşti, ca să nu ţi se întâmple ceva mai rău.**

Apoi aceste cuvinte, Fraţilor, se îndreaptă către fiecare creştin, şi vai de acei cari nu iau în seamă înştiinţările Domnului.

Noi dacă judecăm faţa Cerului ori împrejurările pământului şi zicem că s'a mâniat Dumnezeu, ne-am oprit numai la jumătatea drumului. Omul înţelept şi care ia aminte la înştiinţarea Domnului, trebuie să facă şi cealaltă jumătate de drum şi să-şi zică: oare dacă Dumnezeu s'a mâniat, nu sunt cumva şi eu vinovat de această mânie? Dacă lumea s'a făcut şi rea şi mincinoasă şi vicleană, nu cumva cu faptele mele am crescut şi eu grămada de păcate?

Şi astfel omul, dacă ştie să judece faţa cerului, trebue să ştie să-şi judece înăuntrul său şi să vadă de nu cumva n'a lucrat şi el cu faptele sale ca să mânie pe Dumnezeu. Şi dacă noi, ca şi Jidovii către care vorbea Mântuitorul, suntem pricepuţi să judecăm vremea şi alte soiuri de întâmplări, de ce nu ne pricepem să ne vedem de păcatele noastre, căci mai de folos ne-ar fi asta?

Când văzduhul se întunecă şi pustieşte strânsura omului şi-şi dă el cu părerea că asta e mânia lui Dumnezeu, care este acela care să cadă în genunchi şi să zică: Greşit-am, Doamne, înaintea feţei măririi Tale!... Tu ai pus nuntă binecuvântată în Casa Ta cea sfântă pentru traiul omului pe pământ, iar eu am trăit, ca dobitocul, în unire nelegiuită şi blăstămată de orânduielile Sfinţilor Tăi! Tu m'ai cercetat cu mânia Ta şi m'ai pedepsit, dar căinţa mi-a umplut inima şi gata sunt a mă întoarce către căile Tale!

— Unde este, iarăşi, acela care să zică: Pe fratele meu l-am înşelat şi dreptul lui i-am răpit, lucrul lui i-am vătămat şi nu mi-a fost milă de dânsul, cu grăitorii de rău m'am zăbovit şi adevărul nu l-a păzit gura mea, cu minciuna am înegrit pe fratele meu şi la judecată am jurat strâmb împotriva lui, cu băutura netrebnică am ostenit gâtlejul meu, şi nu cu murmurul rugăciunilor Tale — milostiveşte-te Doamne şi mă milueşte, căci către Tine îmi întorc sufletul meu!

Este cineva, Fraţilor, care să facă aşa, să se întoarcă cu căinţă la Dumnezeu când vede mâna Lui arătând omului cu mustrare că a uitat căile dreptăţii? Iar dacă nu e nimenea, păcat că mai ştim să judecăm faţa cerului, că lumea s'a stricat, iar pe noi nu ne putem îndrepta! Suntem curat ca povăţuitorii orbi ai Evreilor cari ştiu să judece schimbările vremii, iar cele ale împărăţiei lui Dumnezeu le scăpau din zarea ochilor.

Drept aceea, Fraţilor, când vedem că lucrurile s'au stricat şi că merg rău, să nu umblăm cu vorbe de clacă, din care nu iese nimic, ci s'o pornim pe îndreptare, şi îndreptarea cea mai bună e acea care porneşte de la noi înşine. Să ne uităm în casa noastră, la viaţa noastră, la purtările noastre, să ne uităm la copiii noştri, la purtările lor, să-i creştem în frica Domnului, să le îndrumăm sufletul pe o cale bună, ca să trăiască cu cinste în viaţă şi să ne fie spre bucurie şi podoabă.

Dacă, ferească Dumnezeu, am auzi cumva că s'a aprins satul ori mahalaua noastră, unde am alerga întâi? Se înţelege că la casa noastră. Ei bine, şi stricarea lumii de care ne tânguim e tot o aprindere, numai că sufletească. De aceea, dacă alergăm să scăpăm ce e de scăpat de stricăciune, trebuie să începem de la noi înşine şi de la casa noastră.

Cu chipul acesta nu ne vom tângui numai de rele şi vom lăsa lucrurile să meargă ca şi înainte, mâniind pe

Dumnezeu, ci vom face ceva mai bun: Ne vom porni spre îndreptare; nu vom face numai ca cei mustrați de Mântuitorul, pricepuți să judece fața cerului, iar încolo nimic, ci vom lucra ca creștini care știu cărui Dumnezeu se închină.

Cu nădejdea că așa va fi, să încheem pe astăzi vorbirea noastră și să ne făgăduim Domnului că vom da ascultare cuvintelor Sale, închizându-le, ca pe o comoară scumpă, în adâncul inimilor noastre. Amin.

Cuvântare la ziua I de Crăciun din anul 1913, la închisoarea militară din Bucureşti (Dealul Spirei)

Cei ce locuiţi în laturea şi în umbra morţii lumină va străluci peste voi.
Isaia 9, 1.

Fraţilor,

In ziua aceasta e mare bucurie până în ţinuturi foarte depărtate. De la ţările unde soarele dogoreşte, de nu se simte iarna, şi până la alte ţări, unde iarna nu se mai isprăveşte; de la pustiurile arzătoare şi până la mările îngheţate, creştinătatea se bucură că s'a născut Domnul Hristos. Se bucură, fiindcă sărbătorim venirea în mijlocul oamenilor a Mântuitorului lumii, care ne-a adus învăţături cu multă putere de a îndrepta păcatele şi a înălţa sufletele spre bine. Ne-a adus daruri bogate, cu care să ne sfinţim şi să depărtăm de la noi toată zgura răutăţilor şi toată patima care ne otrăveşte.

Intr'o zi ca aceasta, omul îşi lasă lucrul lui de o parte, stă liniştit şi se bucură. Are un răgaz mai deplin de a se îndrepta cu mintea spre Domnul Hristos şi a cugeta la lucruri care cinstesc şi înalţă fiinţa noastră de oameni.

Aşa ne-am bucurat şi noi cu toţii, cei ce am venit la voi. Am fost de dimineaţă la biserică, am ascultat Sf. Liturghie, am ascultat. Sf. Evanghelie, în care se povesteşte Naşterea Domnului, şi apoi ne-am dus la casele noastre,

de ne-am ospătat în veselie, cu toţi ai noştri, cum se cuvine la o asemenea zi.

Dar în mijlocul bucuriei noastre, s'a arătat o pată neagră care ne-a turburat. Ne-am adus aminte că lângă noi se află fiinţe omeneşti care sufăr, ostaşi închişi şi despărţiţi de bucuria celor ce serbează Naşterea Domnului. Şi când nu suntem cu toţii părtaşi la o bucurie, atunci bucuria aceia nu e deplină.

Pe lângă aceasta, ne-am mai adus aminte că noi avem poruncă dată de Domnul Hristos să cercetăm pe cei bolnavi şi pe cei ce zac în închisori.

Atunci, Fraţilor, am părăsit bucuria şi mesele noastre şi am venit în mijlocul vostru să vă cercetăm, să vă vestim că s'a născut Domnul şi să ne bucurăm cu toţii. Inaintea Domnului toţi suntem fraţi, şi cei slobozi şi cei închişi, şi cei cu slujbe mari şi cei cu slujbe mărunte, şi deci trebuie să ne aducem aminte că ai Domnului suntem, fiii lui pentru cari El a venit, ca să ne îndrepte pe toţi.

Noi suferim din pricina păcatelor noastre, fie prin lene, fie prin minciună, fie prin gânduri rele împotriva fraţilor noştri, fie prin obiceiuri, urâte, fie prin viaţă stricată şi, în sfârşit, prin multe alte răutăţi.

Fraţilor, şi această casă tristă în care locuiţi voi este casa păcatului. Intr'însa vin spre a locui cei ce n'au fost destul de tari spre a birui pornirea spre rău, care se află în orice om.

In ziua aceasta, când sărbătorim cu bucurie Naşterea Domnului Hristos, aduceţi-vă aminte că El a venit pentru a aduce pe om spre îndreptare, a-i da putere să biruie boldul spre păcătuire şi a-l face fiinţă vrednică să îndeplinească binele. In suferinţele voastre, gândiţi-vă la El şi cereţi-I tăria de a vă face să treceţi cu vitejie acest timp de pedeapsă, pentru ca, fiind curăţiţi ca aurul în chinul focului, să vă întoarceţi între ai voştri oameni de ispravă

și să luați din nou firul bunei viețuiri, pe care într'o clipă de uitare l-ați părăsit.

Luptați cu pornirile rele, care nu dau omului răgaz o clipă, căci ajunge o clipă de moliciune, pentru ca să strice toată socoteala vieții unui om.

Sunt mulți care nu pot trece cu răbdare greutatea unei clipe de suferință. Li se pare că durere ca a lor n'a mai fost, și atunci, când supărarea și scârba slăbesc puterile omului, atunci vine gândul cel rău, ispita îmbolditoare care pornește pe om să-și lase datoriile lui și să plece în lume.

Așa se face că în clipa aceasta de slăbiciune, omul își uită de datoriile lui către oștire și către țară, pleacă înainte de a isprăvi vremea slujbei lui și se nenorocește.

Fraților, în fața Domnului Hristos, care a venit în lume pentru a scoate pe om din ghiarele păcatului și a-l întări la luptă, socotiți pașii voștri și vedeți că a fost o clipă de slăbiciune când ați păcătuit, și prin păcat ați venit aici.

Dar, după cum tot Domnul spune, El n'a venit pentru cei drepți, că n'au sănătoșii nevoie de medic, ci cei bolnavi. Deci căiți-vă de ce ați făcut, căci căința e calea prin care omul își îndreaptă viața sa.

Fericită clipa când omul, gândind la ale sale trecute, se căiește de fapta rea. E fericită clipa, fiindcă de căință e legat gândul de a nu mai face răul de care te căiești, ci a-ți așterne altă cale pe viitor.

Deci intrați în calea căinții și veți avea zile fericite înaintea voastră. Gândiți că viața nu se trăiește de două ori, și e păcat s'o risipiți. Pentru fiecare din noi stau înainte multe lucruri bune de făcut; spre acelea să îndreptăm ochii noștri.

Să stăm alăturea de semenii noștri, muncind și isprăvind cu bine datoriile noastre, oricât de mari sau oricât de mici.

Cea întâi datorie a voastră e acum către oștire, și oștirea nu e pentru ea, e pentru Țară. De aceia siliți-vă ca,

isprăvind cu răbdare și umilință acest timp de încercare, pe care vi l-a adus slăbiciunea voastră față de ademenirea păcatului, să treceți cu inimă dragă la datoriile voastre ostășești. Și după aceia să treceți cu fruntea senină la ai voștri acasă și înaintea lumii, după ce veți fi îndeplinit fără șovăire și datoriile către oștire.

Eu, cel ce vă vorbesc, am făcut slujbă de ostaș și am avut alăturea de mine alți ostași care lăsaseră viața de cazarmă și plecaseră în lume. Și s'a înșirat și pentru ei viața de suferință pe care o duceți și voi acum. Dar au răbdat cu bărbăție greul venit asupra lor, — uneori și greutățile acestea oțelesc pe om — și s'au întors la cazarmă pentru a isprăvi ceia ce părăsiseră odată.

Luați hotărârea temeinică de a vă lupta cu voi înșivă, de a stăpâni pornirile, prin care păcătuiești, dacă nu le stăpânești o clipă, — și veți ajunge îndată la liman. Prin îndreptarea gândurilor și prin căință cu toată inima, se poate drege toată stricăciunea făcută în ființa voastră și să ajungeți oameni cu rânduială în mijlocul lumii, îndreptând pe cei mai slabi, mângâind pe cei ce au greșit și dându-le nădejde de viitor. Omul cu nădejde e totdeauna om cu aripi. Chiar de cade pe pământ, se poate înălța din nou.

Domnul Hristos spune: **Mișcați-vă și ridicați capetele voastre, pentrucă aproape este slobozirea voastră** (Luca XXI, 28). Deci mișcați-vă cu căință și înălțați-vă cu nădejde, căci mântuirea voastră e aproape. Cel tare la suflet, ce-l ce-și leagă ființa sa și gândurile sale de Dumnezeu, trece mult mai ușor zilele grele și ajunge la liman. Prin aceasta vă veți apropia de sfârșitul supărărilor voastre.

Domnul dezleagă pe cei ferecați în obezi... Domnul ridică pe cei surpați, cetim în cartea dumnezeiească a Psaltirii (Psalm 145.8).

Și pe voi vă va dezlega Domnul și veți intra ca oameni de ispravă în mijlocul a lor voștri și veți avea zile fericite,

dacă puneţi în sufletele voastre hotărârea tare de a trece cu bărbăţie şi nădejde vremea întristării. Intăriţi puterile voastre cu gândul la Domnul Hristos şi veţi prinde aripi cu care să zburaţi, —din starea păcatului şi a suferinţei, pe care păcatul o aduce, în starea traiului cum-se-cade, pe care se cuvine să-l trăiască tot omul de treabă.

Aşa să învăţăm, Fraţilor, toţi cei greşiţi şi toţi cei ce pot greşi, în această zi a Naşterii Domnului. Să ne gândim că el a venit pentru noi, şi deci cu el să trăim, spre a nu greşi, şi la el să alergăm, pentru a birui greşala în care am căzut. Şi atunci ne vom simţi mângâiaţi, fiindcă vom auzi cuvintele Domnului din Evanghelie: **Ridicaţi capetele voastre, căci aproape este slobozirea voastră.** Amin.

Cuvântare ostăşească de folosit către regimentele care merg la război[1]

Viața noastră trebuie s'o dăm pentru frații noștri.
I Ioan 3, 16.

Viteji ostași,

Creștinii de altădată nu se mulțămeau numai a trăi creștinește, ci, în focul lor pentru Hristos, se duceau să se arate în fața celor ce prigoneau legea creștinească, spre a fi și ei prigoniți. Dorința lor era să arate că, prin credința pe care o au, nu se tem de nimic, așa precum și Sf. Petru spunea către Mântuitorul: **Doamne, cu tine gata sunt a merge și în temniță și la moarte** (Luca 22, 33). Adăpostiți în cetățuia credinței lor, ei voiau să arate că arma lor e cea mai puternică și că, odată stăpâni pe dânsa, vor birui orice împotrivire.

Așa sunt, Vitejilor, simțirile cele adânci care frământă sufletul unui om. Ele nu se mărginesc numai a-l stăpâni și a-l face om de treabă, ci se luptă să năvălească în afară, ca un râu de foc, și să aprindă și pe alții.

Această stare, de patimă a sufletului pentru lucrurile

---

1) Scrisă cu prilejul pregătirii de război din Iunie 1913 și a trecerii noastre în Bulgaria.

scumpe lui, trebuie să ne-o amintim acuma, în clipele hotărâtoare prin care trece țara noastră.

II.

Fraților și Vitejilor,

Sunteți chemați acuma să vă arătați bărbați. Și trebuie să fiți fericiți că spre voi sună trâmbița însuflețirii și trezirii, fiindcă în viață nu se găsesc de două ori clipele de măreție și clătinare a inimilor care se găsesc acum. Căci zice Mântuitorul Hristos: **Mulți prooroci și drepți au dorit să vadă lucrurile pe care voi le vedeți și nu le-au văzut, și să audă lucrurile pe care voi le auziți și nu le-au auzit** (Matei 13, 17). Așa și noi putem zice celor din vremea noastră, că mulți buni Români vor fi dorit să vadă cum țara îi cheamă să-și puie pieptul pentru dânsa, și au îmbătrânit fără să aibă chipul de a auzi strigarea țării către ei.

Numai omului de ispravă, Fraților, i se încredințează sarcini mai grele, și când România strigă spre voi în clipa de acum, înseamnă că ea își pune nădejdea în voi și vă privește ca pe temeiul și tăria ei.

De aceia trebuie să vă simțiți fericiți că vouă vă vine cinstea de a apăra strălucirea României și a vă împodobi cu haina vitejiei ei.

III.

Strigătul țării dă putința celor buni de a-și arăta vrednicia lor de oameni în slujba fraților și surorilor lor de același sânge, căci mulți au mărgăritare scumpe în sufletul lor, și nu au cum le arăta; mulți suspină după un prilej, când să poată da la iveală faptele mari pe care sunt în stare să le facă. Pentru ceice și-au petrecut viața până acum în neștire și cu gândul numai la treburile lor, stri-

gătul țării e clopotul care-i trezește și le aduce aminte că în lumea aceasta ei nu sunt numai pentru ei și că omul e mare numai când e în slujba sufletului și a fraților săi. Țara strigă și cheamă pe toți și dă tuturor prilejul de a săvârși fapte mari și a răscumpăra ani întregi de viață petrecută în nepăsare, prin câteva clipe de avânt, de vitejie și de mărire.

Deci tuturor li se dă putința de a se sui pe scările măririi...

Pentru aceia fiți, Vitejilor, la înălțimea acestei vremi de foc și de mărire și, posomorând frunțile voastre, ca ale unor oameni care se pătrund de gânduri adânci, zămisliți în pieptul vostru avântul și patima care fac pe om în stare de a săvârși fapte mari.

IV.

Știți, Fraților, că pe lume mulți trăiesc, fără ca, la dreptul vorbind, să trăiască. Mulți își duc viața în fapte urâte ori își trec zilele lor de azi pe mâne, fără a face ceva de seamă, încât vieți întregi se încheie fără a fi făcut nimic. Fără îndoială că în vorba de toate zilele pe aceasta o numim viață, dar, la dreptul vorbind, ea este mai mult moarte.

In schimb, sunt alții care, prin faptele de oameni vrednici, săvârșite în vreme scurtă, au rămas în amintirea tuturor și trăiesc viața cea care nu moare. Așa e și cuvântul Mântuitorului, Fraților, când spune: **Celce aude cuvântul meu și crede în celce m'a trimes pe mine are viață veșnică și la judecată nu vine, ci** A TRECUT DIN MOARTE LA VIAȚĂ (Ioan 5, 24).

Deci Mântuitorul nostru, care prin moartea sa pe cruce a trecut pe veșnicie în amintirea oamenilor, ne învață că se poate trece din moarte la viață; că sunt oameni care trăind sunt morți, și sunt alții care au murit și trăiesc.

Şi cine este celce trece din moarte la viaţă?

Celce se deosebeşte prin faptele sale de cinste, de omenie, de luptă pentru binele fraţilor săi şi pentru bunul nume şi ocrotirea neamului şi a ţării lui.

Omul ajunge mare prin faptele lui, si acestea sunt fapte de acelea prin care cineva se suie la nemurire şi trăieşte în viaţa veşnică.

Celce ascultă cuvântul meu... a trecut din moarte la viaţă, zice Mântuitorul, şi între cuvintele lui, Fraţilor, este şi acela că **nimenea nu are dragoste mai mare decât a-şi da cineva viaţa pentru prietenii săi** (Ioan 15, 13). Deci din dragoste către cei cu care am trăit împreună şi cu care suntem mai strâns legaţi, ni se cere să ne dăm şi viaţa. Şi în aceasta se arată cea mai mare iubire a omului către fraţii săi.

Şi tot aşa spune şi Apostolul Mântuitorului, evanghelistul Ioan, în cuvintele **Viaţa noastră s'o dăm pentru fraţii noştri.**

In iubire omul îşi arată cea mai mare înălţime a sufletului său, şi de aceia, murind din iubire către ai tăi, către ţara care te cheamă, te afli la cea mai mare înălţime a măreţiei omeneşti.

De aceia fiţi, **Fraţilor şi Vitejilor,** la înălţimea faptelor către care România vă cheamă, fapte prin care numele ei trebuie să iasă strălucit, iar voi cu sufletul înalt şi fericiţi de a fi fost părtaşi la îndeplinirea unor aşa de mari isprăvi. Fiţi din aceia care, cu văpaia simţirii în inimi, mişcaţi până în adâncurile fiinţei voastre de sarcina vredniciei care vi s'a dat, puneţi pieptul vostru, pentru a păstra sfânt numele României şi a ocroti în tot chipul trebuinţele şi viaţa ei. Amin.

Predică la ziua Sfântului Ştefan

Iată, văd cerul deschis şi pe Fiul omului stând la dreapta lui Dumnezeu.
Fapt. Apost. 7, 55.

Hristos sprijinul nostru în luptă.

Sfântul Ştefan, a cărui zi o sărbătorim astăzi, s'a luptat şi a suferit ca un viteaz măreţ pentru Domnul Hristos. In mijlocul suferinţelor lui, a privit în sus, a văzut cerul deschis şi pe Iisus stând la dreapta Tatălui. Cuvântul «stând» înseamnă că Iisus privea cu dragoste spre ucenicul care lupta şi suferea, şi-l întărea cu darul său. Ca şi pe Sf. Ştefan, dumnezeiescul Mântuitor ne va ajuta şi ne va sprijini şi pe noi în luptele vieţii. Asta să ne fie învăţătura cu care să ne frământăm mintea în sărbătoarea noastră de astăzi.

I. **Şi noi avem de trecut prin multe lupte.** Nimenea nu va putea spune că nu. Toţi am încercat de mai nainte adevărul cuvintelor dreptului Iov, care a răbdat chinuri cu puteri mai mult decât omeneşti. **Luptă este viaţa omului pe pământ** (Iov 7, 1). Avem de luptat împotriva Duhului rău (Diavolului), care pândeşte sufletele noastre şi caută se le tragă spre stricăciune. **„El umblă mugind ca un leu şi caută pe cine să înghită“** (I Petru 5, 8). Avem de luptat împotriva lumii care vrea să ne scoată din minţi cu

1) Acest adaos cuprinde predici traduse din alte graiuri.

cugetările ei necreştineşti, să ne câştige cu cinstirile şi bogăţiile ei, să ne moleşească cu veselia şi plăcerile ei şi să ne ducă la păcat cu pildele ei cele păcătoase. Şi cine cunoaşte vremea noastră trebuie să mărturisească cu tristeţă că tocmai astăzi puterea lumii e foarte mare şi că fără de număr cad în braţele ei. Câţi tineri şi tinere cad jertfă sub farmecul puterii ei şi-şi perd credinţa şi bunele purtări! Mai nainte de toate însă, avem a ne lupta împotriva vrăjmaşului din chiar pieptul nostru, împotriva poftelor cele rele. Acesta e cel mai mare şi cel mai primejdios vrăjmaş cu care avem de lucru. Inima omului e atât de mică, că uşor o poţi lua într'o mână, şi totuşi nu e loc pe pământ în care să se fi dat atât de multe şi atât de lungi lupte ca în această nespus de mică inimă. Când vorbim despre trecutul lumii, pomenim despre un război de şapte ani, ba chiar şi despre unul de treizeci de ani. Cu toate acestea în inima omului sunt lupte care ţin 50 sau 60 sau 70 de ani. Şi aceste vrăjmăşii şi lupte pot fi adeseori atât de grele şi îndărătnice, că sufletul e zguduit până în cele mai de jos adâncuri ale lui. Totuşi, Scumpii mei, nu trebuie să ne înfricoşăm, nu trebuie să perdem inima, pentrucă

2. **Hristos este şi pentru noi ajutor şi sprijinitor în luptă.**

Mai întâi prin **pilda sa.** Când soldaţii văd în război că mai marii lor împart cu ei toate ostenelile şi nu se îngrozesc înaintea niciunei primejdii; când văd cum ei stau în ploaia de gloanţe şi privesc moartea în faţă, atunci inima lor se aprinde puternic prin această pildă, încât iau cu plăcere asupra lor toate greutăţile şi merg fără frică şi păsare în primejdioasa ferbere a luptei.

Nu va fi şi cu noi tot aşa când vom privi spre dumnezeiescul Mântuitor? El n'a venit pe pământ pentru a căuta bucurii şi plăceri, ci pentru a duce o viaţă săracă, grea şi cu o mulţime de lipsuri. Gândiţi-vă numai la sărăcia lui în peştera în care s'a născut, la viaţa lui liniştită, umilită

și harnică în Nazaret, la turburările și prigonirile din viața de mai târziu în mijlocul lumii, iar mai cu seamă la amara, dureroasa, apăsătoarea suferință și moarte pe cruce. Apoi oare, când stăm uneori în posomorâta luptă a vieții și avem de străbătut prin greutăți și apăsări, gândul la viața de jertfă a lui Iisus nu trebuie să ne dea inimă, putere și stăruință? Nu trebuie să ne spunem: Când cel mai curat și cel mai sfânt nu s'a îngrozit în fața celor mai mari chinuri, ci le-a primit de bună voie și cu bucurie, din iubire către noi, atunci nici eu, cel păcătos, n'am să mă tânguiesc în luptele și în suferințele mele, căci **„Ucenicul nu e mai mare decât învățătorul său“** (Matei 10, 24).

Dar dumnezeiescul Mântuitor mai este și sprijinitor al nostru și prin **darul** său. Sf. Apostol Pavel a avut să rabde mari suferințe vreme îndelungată. El, strălucitorul apostol, cu inima sa înflăcărată, care a fost ridicat cu duhul până la al treilea cer, a fost încercat din cale afară de greu și chinuitor. In nenvoia lui sufletească, s'a rugat de mai multe ori ferbinte către Domnul, să depărteze dela dânsul aceste încercări grele. Și a primit răspunsul: **„Darul meu îți este destul“** (II Cor. 12, 9). Cu darul Domnului a luptat el apoi plin de încredere împotriva suferințelor și a dobândit biruință peste biruință.

Și noi căpătăm acest dar, dacă cu adevărat ne silim pentru noi înșine. Noi îl căpătăm prin **rugăciune** umilită și neîncetată: **Priveghiați și vă rugați ca să nu cădeți în ispită** (Marcu 13, 38).

Da, câtă vreme noi ne rugăm din inimă în vremea ispitei, ea nu ne poate birui. Aceasta e nenorocirea atâtor creștini care sunt încercați, că ei nu se roagă și nu strigă pe Dumnezeu în ajutor. Ei sunt asemenea unui soldat care se aruncă fără arme în frământarea luptei. Ce e de mirare că nu pot ținea piept în încercări și că sunt biruiți? Ce e de mirare că pe fiecare zi ajung tot mai neputincioși de a se împotrivi cât de puțin?

Puterea de a ne lupta o mai căpătăm mai cu seamă prin **Sfintele Taine,** înainte de toate prin Tainele Pocăinţei şi ale Impărtăşirii, care cu foarte multă dreptate se pot numi Tainele vieţii creştineşti 1). Ah, dacă m'aţi putea înţelege cum se cuvine, câtă binecuvântare putem căpăta noi prin mărturisire şi prin împărtăşirea cu inima plecată spre închinare către Domnul! Dacă noi am primi amândouă aceste Taine cu aceiaşi râvnă şi cu acelaşi gând cu care le-au primit sfinţii Bisericii noastre, ce câştig ar fi pentru noi! Cât de hotărât şi cu ce inimă tare ar lupta tinerii şi tinerele (flăcăii şi fetele) noastre împotriva tuturor ispitelor şi primejdiilor care îi ameninţă tocmai în anii hotărâtori ai vieţii şi în care aşa de mulţi se prăpădesc! Cât de nebiruiţi ar fi ei în ispite, dacă ar veni mai des la mărturisirea păcatelor şi la Cina Domnului!

Insfârşit, dumnezeiescul Mântuitor mai este ajutorul şi sprijinul nostru în luptă prin **făgăduinţele** sale. **Bucuraţi-vă şi vă veseliţi, că plata voastră multă este în ceruri** (Matei 5, 12). Aşa a vorbit el cândva către apostolii şi ucenicii săi, pentru a-i face în stare să sufere cu plăcere chinurile şi prigonirile de care aveau să se izbească. Aceste cuvinte au acelaş preţ şi pentru noi. El ne spune: Fie că aveţi de răbdat multe neajunsuri, fie că furtuni de tot felul vâjâie înăuntrul şi în jurul vostru, nu vă perdeţi inima, luptaţi cu încredere şi hotărâre, vremea ispitei şi a luptei trece. Şi dacă veţi fi statornici în luptă, o răsplată mare şi veşnică va fi partea voastră. **Fii credincios până la moarte, şi eu îţi voi da cununa vieţii** (Apocalips 22, 1-). Tot de gândul acesta era umplut şi Sf. Ştefan în suferinţele sale şi a fost întărit atât de mult. De asta a strigat el cu bucurie şi plin de nădejde: **Văd cerul deschis.**

---

1) Toate tainele sunt pentru viaţa creştinească, dar unele ni se aplică rar sau numai odată în viaţă, pe când la Mărturisire şi Impărtăşire totdeauna putem alerga. De aceia autorul le numeşte pe acestea „Tainele vieţii creştineşti". — Nota Traducătorului.

Deci am văzut cum dumnezeiescul Mântuitor în trei chipuri este ajutorul și sprijinul nostru în luptele și greutățile acestei vieți. De aceia, urmând Sfântului Ștefan, să îndreptăm spre El ochii noștri, să ne înfățișăm cât mai deș înaintea ochilor pilda vieții sale fără pată; răbdarea și lupta sa; jertfa vieții sale și moartea pe cruce; deseori să cerem cu înfocare darul său, în rugăciunea umilită, și să ne aducem aminte de măreața plată a cerului pe care el ne-o pune înainte. Dacă facem aceasta, vom lucra pentru mântuirea noastră, cu toate chinurile fără număr care ne izbesc. Vom fi încununați ca mucenici, deși nu ca mucenici prin sânge cum a fost Sf. Ștefan, totuși ca mucenici ai luptei și ai lepădării de sine. Amin.

Din *Kurze Festtagspredigten* de *Matthias von Bremscheid*, Mainz, 1910.

Predică la ziua Sfinților Apostoli Petru și Pavel.

Domnul a înviat cu adevărat
și s'a arătat lui Simon.
Luca 24, 34.

Fraților,

După învierea sa cea din morți, Domnul s'a arătat tuturor apostolilor. S'a arătat când ei erau strânși la un loc cu toții, într'o casă din Ierusalim. S'a arătat și unuia din ei, pe când acesta nu era la un loc cu ceilalți, după cum cetim în Evanghelia după Luca (24, 34). Acesta, căruia s'a arătat mai nainte decât celorlalți, era Simon Petru.

Mai este un mare apostol al Domnului, căruia, deasemenea Mântuitorul Hristos i s'a arătat lui singur, ca și lui Petru: este marele vestitor al creștinismului, trâmbița înflăcărată de dragoste către Domnul, Sf. Apostol Pavel.

Amândoi aveau nevoie grabnică de arătarea și de cuvântul întăritor al lui, fiindcă amândoi greșiseră greu către el. Sf. Petru se lepădase de Invățătorul său, în noaptea când acesta a fost prins, iar Sf. Pavel prigonea amarnic pe creștini și tocmai se afla în căutarea lor pe drumul către Damasc, când i s'a arătat Domnul.

Să venim la Apostolul Petru și să vorbim despre el.

Fraților,

Dintre toți ucenicii și apostolii Domnului, Sf. Petru a trebuit să fie cel mai trist atunci când s'au arătat zorile zilei când a înviat Domnul. Toți aveau nevoie să vadă pe Mântuitorul, mai mult decât toți însă avea nevoie Simon Petru.

1. Căci ce îngrozitor a petrecut el Vinerea Patimilor! El n'a fost cu Sf. Ioan și cu cele trei Marii la piciorul Crucii.

Petru a trebuit să fie singur în nenorocirea lui, fiindcă nu numai a părăsit pe Invățătorul său, ca ceilalți apostoli, ci s'a lepădat de el. Și nu odată, nu de două ori, ci de trei ori; și aceasta după acea aprinsă strigare către Domnul Hristos: **Și de ar fi să mor cu Tine, nu mă voi lepăda de Tine** (Matei 26, 35). Și e adevărat că toți ucenicii au zis la fel. Dar Domnul numai pe Petru l-a înștiințat și numai lui i-a prezis hotărât că se va lepăda mișelește.

Pentru noi ar fi greu de înțeles cum Sf. Petru a putut să cadă în acest păcat, după ce i s'a spus mai dinainte, dacă nu s'ar petrece destul de des acelaș lucru și cu inimile noastre rătăcite și cu slaba noastră voință.

El s'a lepădat de Domnul său, dar Iisus „s'a întors și a privit către Petru"; și străpuns de acea privire, „Petru a ieșit și a plâns cu amar".

Ce a trebuit să fie în inima Sfântului Petru! In ceasul încercării, după toate făgăduințele lui, după înștiințarea Invățătorului său, el a căzut. Nu i-ar fi fost atât de greu să sufere povara, dacă ar fi putut măcar **să spuie** Domnului nostru întristarea lui, căința lui adâncă. Dar după ce s'a lepădat de el, a trebuit să privească în tăcere cum Domnul său era târât spre cea mai mișelească moarte, ca un făcător-de-rele.

Sf. Petru avea o fire tare, era în stare de a iubi cu aprindere pe cineva. Deci, cu toate că se lepădase de Invă-

și unde strigă o singură durere; e acolo, însemnând pentru răsplată și cu mâna gata de ajutor. Și cine, în haină de preot, îl înfățișează, n'are a se teme de om din lume.

Dar și în alte cercuri glasul predicatorului e așteptat. Vină, părinte, în școlile zădarnice, unde fetele învață lucruri care n'au aface cu menirea lor mare și sfântă pe lume. Vină și vorbește: fă ca o nouă conștiință să se trezească în sufletele tinere care pot mântui o societate întreagă, prin milă și iubire, prin ideal și nevinovăție de suflet, — virtuți care, și fără dogmă, fac ce e mai bun și veșnic în credința creștină.

Vină și vorbește .Când a fost mai mult decât astăzi vremea apostolatului obligatoriu?

N. Iorga

Patruzeci de predici populare.

Partea cea mai mare a predicilor, câte au apărut până acuma în limba română, tratează mai mult despre viața viitoare și cu deosebire despre fericirea celor drepți și nefericirea celor păcătoși după judecata de apoi.

Afară de aceasta, cele mai multe dintre dânsele s'au scris într'o limbă atât de întortochiată și de împestrițată, cu tot felul de neologisme, că de multe ori nici chiar cei învățați nu le înțeleg cum se cade, dar încă poporul de rând. Părintele Iuliu Scriban însă, autorul colecțiunii de predici despre care ni-i vorba, în amândouă privințele acestea se deosebește mai cu desăvârșire de Inaintașii Sfinției Sale.

Sfinția Sa, adică, a căutat mai înainte de toate să afle și să cunoască cu deamănuntul care sunt adevăratele cause ale decăderii poporului nostru, și mai ales ale celui din România, atât din punct de vedere al credinții și al religozității, cât și din cel al moralității și al stării sale materiale.

După ce a aflat toate causele acestea și după ce și-a

Iar pe de altă parte, a căzut de atâtea ori din starea strălucită și a primit atâtea cuvinte aspre, începând cu: **Puțin credinciosulue, pentru ce te-ai îndoit?** (Matei XIV, 31). Și această asprime a crescut până ce la urmă Domnul i-a spus: **Mergi înapoia mea, Satană. Tu îmi ești spre zminteală; că nu pricepi cele ce sunt ale lui Dumnezeu, ci cele ale oamenilor** (Matei XVI, 23).

Apoi în ajunul Patimei Domnului Hristos, după învățăturile minunate din Sfânta și Marea Săptămână, după marile cuvântări, după așezarea Sfintei Impărtășiri, Sf. Petru, în iubirea lui aprinsă către Invățătorul său, a socotit că se poate încrede în el însuși și a spus: **Sufletul îmi voi pune pentru Tine.** Iar Domnul i-a răspuns: **Sufletul îți vei pune pentru mine? Adevăr, adevăr, zic ție, nu va cânta cocoșul până ce de trei ori te vei lepăda de mine** (Ioan XIII, 37-38).

Și cu toate acestea, în ciuda acestor înștiințări ,el a căzut cumplit și s'a arătat nu mai bun decât oricare om mic la suflet. El, care-și scotea sabia împotriva unei cete de ostași, s'a temut să mărturisească că e dintre credincioșii Invățătorului.

Deci cum a trebuit să petreacă Sf. Petru Vinerea Patimilor, cu o povară atât de grea asupra lui? A trebuit să fie cu dorința ferbinte de a vedea pe Domnul, ca să-i poată spune un cuvânt de căință și să aducă glas de iertare! Dar era prea târziu. El a murit fără să-i vorbească. Apoi a venit Sâmbăta Mare, când el poate stătea la o parte de ceilalți și neîncetat cu gândul la toate aceste lucruri în amărăciunea sufletului său!

Dar nu era niciunul în ziua Paștelor care să aibă mai mare trebuință de Domnul Hristos ca Sf. Petru. Și așa, după ce mai întâi a răsplătit iubirea Mariei Magdalina, Domnul nostru a binecuvântat căința lui Petru. Nu este nimenea care să dorească ferbinte de Hristos, nimenea care cu adevărat să simtă chinurile căinței, fără să capete de la Domnul încredințarea iubirii și iertării Lui.

1. **Domnul a înviat cu adevărat şi s'a arătat lui Simon.** Ce s'a întâmplat la acea arătare, ce a spus Petru către Domnul, ce a spus Domnul către Petru, noi nu ştim, fără numai ce cetim că a fost viaţa apostolului după aceia.

Dintre arătările Domnului către femei şi către ucenici în ziua Paştelui, aceasta pare că a fost singura despre care nu ni povesteşte nimic cum a fost. Şi totuşi, din însăşi această tăcere, noi putem învăţa că adevărata căinţă se petrece în ascuns. Noi nici nu putem bănui ce se petrece în sufletul unei fiinţe care e roasă de căinţă. Inţelegem că un învăliş trebuie întins peste revărsările sufletului încărcat de păcate, a inimii împovărate, la picioarele lui Iisus.

De aceia şi Biserica îl lasă pe cel păcătos să se mărturisească în taină către preot. Ea pecetluieşte Taina Mărturisirii prin acoperişul tăcerii. Ceiace preotul ştie, ca martor al lui Dumnezeu, este ca şi cum n'ar şti. El ştie nu pentru el, ci pentru păcătosul care trebuie să-şi uşureze sufletul şi să audă cuvânt de iertare de la unul care vorbeşte în numele lui Dumnezeu. Ca trimis al lui Iisus Hristos, preotul vine să asculte o poveste de durere, să aducă o veste de iubire, să lege ranele sufletului, **ca să puie înaintea celor ce plâng în Sion că li se va da podoaba în locul cenuşei, undelemnul bucuriei în locul întristării, veşmântul laudei în locul duhului apăsării** (Isaia 61, 3).

Şi oare nu trebuie noi să întoarcem multe din acestea asupra noastră înşine, noi care semănăm cu Petru mult mai mult în lepădarea lui de Hristos, şi nu în iubirea şi în căinţa lui; noi a căror cuget ne învinuieşte de aşa de grele păcate împotriva Domnului şi ale căror inimi ne vorbesc despre marea trebuinţă a iertării şi ajutorului?

Aşezaţi-vă şi voi la picioarele Crucii. Priviţi pe Domnul nostru murind, după cum şi Petru, poate, a privit de departe cu gândul chinuit. Şi privind spre El, faceţi ca şi Petru care şi-a văzut starea sa, s'a căit şi a plâns cu amar.

Cugetați la toată slăbiciunea voastră, la necredința voastră către El, voi toți care aveți trebuință de iubire. Rugați-vă să privească spre voi și să vă aducă la căință, cum a privit spre Petru.

Ați făcut aceasta în Sfânta Vinere a Patimilor? Dacă nu, faceți-o acum, în ziua Sfântului, și după ce veți simți cuvintele lui de dezlegare și iertare, veți fi în stare să spuneți: **Domnul a înviat cu adevărat** și mi s'a arătat mie, pentru a-mi vorbi, a mă întări, a mă ajuta — pentru a mă învia împreună cu El. Amin.

Cu mici schimbări, potrivită pentru trebuințele noastre după *Jesus and the Resurrection* de Mortimer, Londra, 1907.

Cuvântarea la ziua unei Căsătorii

Iată cortul lui Dumnezeu la oameni.
Isaia 9, 1.

Scumpi nuntași,

E un ceas de **bucurie** fără păreche, când ființe omenești își împreună mânile la altarul lui Dumnezeu, în legătură de veșnică iubire și credință.

Clipa nunții este însă și o clipă care te cufundă în **gândirea adâncă,** pentrucă-ți înlănțuești soarta ta de viața altuia, te îndatorești, în mijlocul unei sărbători ca aceasta să vezi binele altuia ca bine al tău și să întrebuințezi toate mijloacele spre a întemeia fericire pentru altul, care să fie și fericirea ta însuți. Căci de asta se leagă cineva în starea căsătoriei, pentru a înțelege adevăratul preț al vieții, pentru a-și îmbogăți fericirea traiului prin legătura cea mai strânsă, care poate fi pe pământ între oameni, și a-și desfășura astfel toate puterile sale.

Voi înși-vă, iubiți soți, doriți cu înfocare, și toate iubitele voastre rude, prieteni și cunoscuți doresc din toată inima, ca o binecuvântare statornică să izvorască din legătura voastră.

Casa pe care o întemeiați astăzi, să fie un locaș de adevărată fericire omenească, să fie cortul lui Dumnezeu în mijlocul oamenilor. Pentru a face aceasta nu ajunge numai pornirea inimii pe care o are cineva din firea sa, care însă rămâne adevăratul temei al oricărei căsătorii; nu ajunge nici să ai voința cinstită și plină de iubire de a face fericit pe altul, pe care voi fără îndoială că o aveți.

Două lucruri vă sunt de trebuință, pentruca locuința pe care v'o întemeiați să fie **un cort al lui Dumnezeu, adică**

o credință adâncă
și o iubire tare.

I.

O **credință adâncă** este în stare să facă o casă locaș al lui Dumnezeu. O gospodărie de oameni ajunge locaș dumnezeesc când toate lucrurile sunt privite în legătură cu veșnicia, adică când ne privim trecători pe pământul acesta; când credem că omul are o menire înaltă și veșnică și ne privim unul pe altul drept fii ai veșnicului Dumnezeu, cinstindu-ne și prețuindu-ne cât putem mai mult; când ne știm călăuziți, sprijiniți și vedem fericirea vieții, nu în lucrurile din afară, ci în buna înțelegere pe care o punem între toată ființa noastră și menirea pe care o avem de la Dumnezeu.

Trebuie să facem o potrivire deplină între ființa noastră și rânduiala pe care a pus-o Dumnezeu pentru viața omului, spre a putea să facem din casa noastră un adevărat locaș dumnezeesc. La aceasta ajungem, de asemenea, când, pătrunși de o credință adâncă, apropiem inima noastră de iubirea părintească a lui Dumnezeu, ne împărtășim dintr'însa în toate împrejurările vieții, ne îndreptăm după ea ființa noastră, faptele și gândurile; când fără încetare ne cufundăm cu întreaga noastră ființă, cu tot ce este în noi și pe lângă noi, în râul curățitor de sfințenie și înălțime dumnezeească. Locaș al lui Dumnezeu în mijlocul oamenilor este acolo unde, în nevinovăție ca a copiilor, se păstrează o bucurie curată pentru tot ceiace a făcut marea bunătate a lui Dumnezeu, atât în lumea aceasta văzută, cât și între oameni. Mai cu seamă sunt în stare a-și întemeia casă fericită și locaș dumnezeesc acei pătrunși de adâncă mulțămire către Domnul, lăudându-l toată vremea, ridicându-și inimile și mânile către Tatăl luminii, de

la care vine toată darea cea bună și tot darul cel desăvârșit. Și iarăși: Omul care vrea să-și întemeieze casă în care să domnească Duhul lui Dumnezeu, trebuie să se simtă răspunzător pentru toate faptele sale către Judecătorul și Stăpânul cel mai de sus, și în acelaș timp să fie adânc încredințat că Dumnezeu revarsă mari puteri de viață peste acel care-l caută din toată inima. Dumnezeu călăuzește lucurile spre folosul acelui care cu umilință stă încrezător într'însul.

Fiind astfel, va intra și în casa voastră soarele cel care nu se stinge, cel care luminează și noaptea, cel care usucă valurile de supărări, mai nainte de a veni ele peste casă, și le risipește ca pe niște aburi în văzduh.

II.

Dar pentru ca să ajungă casa voastră locaș al lui Dumnezeu, trebuie să mai domnească într'însa și o **iubire neclintită.** Intr'adevăr, Dumnezeu e iubire, și cine vrea să capete binecuvântarea lui, cine vrea să se asemene cu Dumnezeu și să-și înalțe printr'Insul prețul vieții sale de om, trebuie să fie în stare a iubi cu tărie. Cine rămâne în iubire, rămâne în Dumnezeu și Dumnezeu într'Insul. Intr'o căsătorie fericită, nu poate lipsi iubirea puternică. O iubire a cărei bucurie și plăcere de a fi cu altul nu scade, ci crește cu anii; o iubire care nu caută ale ei, nici gândește la ea, ci caută ce e al altuia și e cu gândul la binele și la durerea altuia, e o peatră de temelie care nu se clătește la niciun vânt și la niciun cutremur. Cine e împodobit cu dânsa rămâne cu credință în chemarea pe care Dumnezeu i-a dat-o, lucrează harnic pentru a da celor ai săi tot ce le trebuie, fiindcă e umplut de gândul fericit: „Eu muncesc pentru cei ce iubesc". O iubire care numai ostenește în căutarea de bucurii pentru altul și care e destul de tare și pentru a suferi împreună cu el; o iubire care este în stare de a lua asupra ei și lipsurile și slăbiciunile celuilalt;

o iubire care poate crede, nădăjdui și răbda toate, care nu se lasă doborâtă, nu încetează niciodată, ba încă este mai tare ca moartea și poate trece și dincolo de mormânt, — o asemenea putere nu se poate înlocui cu nimic și este de cea mai mare trebuință pentru ca Dumnezeu să intre în acea casă.

Aceasta poate face din casa voastră locaș al lui Dumnezeu, dacă iubirea domnește într'însa, dacă voi locuiți împreună în credință neabătută, în pace adâncă, în frumoasă înțelegere, socotind ca perdută orice zi în care unul n'a făcut celuilalt o bucurie sau nu i-a luat o greutate care-l apăsa. Iubirea și nimic altceva este mica cheie cu care se intră în raiul unei căsnicii. Trăind unul pentru altul și fiecareuitându-se pe sine, pentru a-și aduce aminte numai de cellalt, este calea prin care viața amândurор se îmbogățește, se curăță și se înalță până la Dumnezeu. Aproape nu e nicio fericire mai înaltă pe lume, nici un reazăm mai puternic, nicio mângâiere mai vie decât aceea pe care omul o poate avea pe calea unei căsătorii întemeiate și sprijinite în felul acesta.

Dumnezeu este cea mai tare pârghie a viețuirii oamenilor la un loc. Această tărie se simte chiar de la traiul împreună al celor două ființe care se numesc bărbat și femeie. Din partea lui, Dumnezeu a făcut pentru om starea în care să se simtă fericit și i-a deschis și calea în care să se îndrepte spre dânsa. Din partea sa, omul trebuie să vadă ce a făcut Dumnezeu pentru el și să înțeleagă că numai urmând Făcătorului său va putea cu adevărat să simtă mâna Domnului în casa lui și să zică: aceasta e casa găsită nouă de Dumnezeu. Amin.

Tradus liber din *Wo du bleibst, da bleibe ich auch* de Rolffs, Göttingen, 1909.

N. Iorga despre predicile de față

Predicile părintelui Iuliu Scriban.

A învia predica, este una din cele dintâi și mai însemnate datorii ale Bisericii noastre, dacă ea voește să aibă altă viață decât aceia, oricât de strălucitoare, dar numai aparentă, a unei forme vechi, pe care pentru anume motive de tradiție, dar mai ales de ordine socială, statul crede cătrebue s'o mai impue și susțină.

Credința, statornicită în dogme, ritul închegat în anumite forme de străveche literatură și artă, a cântărilor și gesturilor, sunt veșnice. Doar dacă anume părți ale ritului pot fi schimbate, și încă, îndată ce ele au un rost mai înalt, ar trebui acea înțelegere a tuturor Bisericilor naționale din care se alcătuește astăzi ortodoxia, și aceasta e un lucru nesfârșit de greu, aproape cu neputință, de care se sfarmă toate silințele.

Predica e altfel însă. Intr'însa trebue să se cuprindă tălmăciri și sfaturi, îndreptări și îndrumări, care pot fi necontenit nouă, care trebue să aibă acest caracter de noutate.

Nu numai că fiecare popor, fiecare societate, fiecare vremi au alte dureri și nedumeriri și bătăi de inimă, la care toate legea creștină, a mângâierilor pentru toți, trebue să dea alinare și deslegări și împăciuire, dar această lege se razimă pe un text de veșnică poezie, care trebue tâlcuit astfel, după împrejurări.

Tâlcuirea poesiei creștinismului poate da acestei religii, care n'a fost menită să se usuce și să se prăfuiască, o necontenită valoare sufletească, de cea mai înaltă categorie.

Avem noi, Românii din 1909, patru milioane de țărani, — cu cei de aiurea, zece milioane de țerani, — cari bă-

tuți de toate asprimile vremilor și răutățile oamenilor, au ajuns a nu mai crede în nimeni și în nimic decât în bunătatea lui Dumnezeu, care singur nu înșală, — măcar pentrucă are și raiul ca ultimă mângâiere a celor ce sufăr până mor în chinuri. Avem în orașe mii de oameni, cari măcar pe ascuns fac o cruce în ceasurile grele și înalță o rugăciune înainte de somnul alinător al nopții. Avem mii de femei „culte“, care, dacă în rătăcirile, datorite unei creșteri nenorocite, au o parte de suflet curată, adesea nebănuită de cine le vede, amețindu-se de sgomotul plăcerilor, — o datoresc „Tatălui nostru care este în ceruri“.

Avem, pe de altă parte, o „sfântă“ și ‚mare“ Biserică autocefală, care numără mii de clerici și are în frunte teologi, episcopi și Mitropoliți. Ori sunt, ori nu sunt, — nu simte unul care e deprins a-și chema „popa“ pentru datinile botezului, nunții și petrecerii la mormânt, slujbă plătită după tarif și făcută după formulă. Rare ori a desertat mai scandalos un cler național, în vremuri de crisă morală a națiunii, dela cea mai elementară datorie a sa.

Cartea părintelui Iuliu Scriban e un început de reacțiune. Cuprinde și ea prea multe împrumuturi, prea multă logică ad hoc, prea multă sentimentalitate de seminariu și arată prea mult că s'a inspirat din predica tradițională, pretutindeni aceeaș și pretutindeni neefectivă. Dar ea are și un mare număr de pagini, care nu sunt numai frumoase, de aspră frumusețe poporală, ci au și acel caracter practic — real și intim — care, țintind drept la suflet, îl mișcă, îl înrâuresc și îndreaptă. Astfel ea e una din cărțile care învie un gen literar și inaugurează o operă morală.

Predicile acestea sunt „poporale“, vreau să vorbească țăranilor. Părintele Scriban mai are ce li spune: Nedreptatea materială ce sufăr ei, umilința ce-i apasă, poftele de răzbunare ce-i sguduie, dobitoceasca sete de plăcere care-i îmbată — acestea toate sunt din împărăția duhovnicului. Dacă unde se adună trei oameni, Iisus e în mijlocul lor, el e de față și unde se săvârșește și o singură nedreptate

și unde strigă o singură durere; e acolo, însemnând pentru răsplată și cu mâna gata de ajutor. Și cine, în haină de preot, îl înfățișează, n'are a se teme de om din lume.

Dar și în alte cercuri glasul predicatorului e așteptat. Vină, părinte, în școlile zădarnice, unde fetele învață lucruri care n'au face cu menirea lor mare și sfântă pe lume. Vină și vorbește: fă ca o nouă conștiință să se trezească în sufletele tinere care pot mântui o societate întreagă, prin milă și iubire, prin ideal și nevinovăție de suflet, — virtuți care, și fără dogmă, fac ce e mai bun și veșnic în credința creștină.

Vină și vorbește .Când a fost mai mult decât astăzi vremea apostolatului obligatoriu?

N. Iorga

Patruzeci de predici populare.

Partea cea mai mare a predicilor, câte au apărut până acuma în limba română, tratează mai mult despre viața viitoare și cu deosebire despre fericirea celor drepți și nefericirea celor păcătoși după judecata de apoi.

Afară de aceasta, cele mai multe dintre dânsele s'au scris într'o limbă atât de întortochiată și de împestrițată, cu tot felul de neologisme, că de multe ori nici chiar cei învățați nu le înțeleg cum se cade, dar încă poporul de rând. Părintele Iuliu Scriban însă, autorul colecțiunii de predici despre care ni-i vorba, în amândouă privințele acestea se deosebește mai cu desăvârșire de Inaintașii Sfinției Sale.

Sfinția Sa, adică, a căutat mai înainte de toate să afle și să cunoască cu deamănuntul care sunt adevăratele cause ale decăderii poporului nostru, și mai ales ale celui din România, atât din punct de vedere al credinții și al religozității, cât și din cel al moralității și al stării sale materiale.

După ce a aflat toate causele acestea și după ce și-a

format o icoană adevărată despre starea actuală a credinții și a vieții poporului român, nu s'a pus ca mulți alții, să-i vorbească despre fericirea raiului și muncile iadului, ci Sfinția Sa și-a dat toată silința posibilă de a-i arăta și a desrădăcina mai întâi apucăturile, deprinderile și faptele sale cele rele, care-l fac să fie nesuferit și nefericit aici pe pământ, și abia după aceea îi vorbește și despre răsplata după moarte, care nu e nimic altă decât numai o urmare firească a faptelor bune sau rele ce le face omul cât trăește în această lume.

Iar modul în care i le arată toate acestea e atât de potrivit și de convingător, și limba în care i le spune, atât de simplă, de poporală și de curgătoare, că chiar și cel mai mic copil, ascultându-l cu luare de seamă, poate să-l înțeleagă și să-l priceapă.

Asemenea și sfaturile ce i le dă prin cele patruzeci de predici [1]), compuse pentru cea mai mare parte a Duminicilor și a sărbătorilor de peste an, sunt atât de bune și de înțelepte și așa de ușor de urmat, că numai un om cu totul stricat și împietrit la inimă ar fi în stare să nu i le bage în seamă.

Deci, predicile părintelui Iuliu Scriban, al căror scop e îndreptarea și îmbunătățirea poporului nostru, atât în privința credinții și a religiozității, cât și în privința moralității, a vieții sociale, a sârguinții și a stării sale materiale, fără de care e absolut cu neputință a fi fericit, nici în lumea aceasta, nici în cea viitoare, merită să fie premiate de Academia Română, dacă nu cu întregul, cel puțin cu o parte din premiul pentru care s'au prezentat.

(„Analele Academiei Române". Seria II-a. Tom. XXVII 1904-1905. Partea administrativă și desbaterile.

---

1) Raportul acesta al Preotului S. Fl. Marian, membru al Academiei Române, e compus cu privire la prima edițiune a acestei colecțiuni, care cuprindea numai 40 de predici.

Cuprinsul

Pagina

Prețul 600 Lei